ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
ҒЫЛЫМ ЖӘНЕ ЖОҒАРЫ
БІЛІМ МИНИСТРЛІГІ

БЕКІТЕМІН
Басқарушы директор –
Адами капиталды дамыту
департаментінің директоры
_____ А.А.Бейсенбенов
«12» ____12____2025 ж.

«Қазақстан Республикасы Ғылым және жоғары білім министрлігі» мемлекеттік мекемесімен 2025 жылғы 24 қыркүйектегі №84 көрсетілетін қызметтерді мемлекеттік сатып алу туралы шартына сәйкес білім беру бағдарламаларының рейтингін қалыптастыру бойынша

ҚОРЫТЫНДЫ ЕСЕП
(7 ТОМ)

Астана қаласы, 2025 жыл

МАЗМҰНЫ

1. Аббревиатуралардың толық жазылуы 3
2. Шартқа қосымшада көрсетілген критерий атауларының ұсынылған есептегі қысқартылған атаулары 4
3. «Менеджмент» білім беру бағдарламалары бойынша есеп..... 5
4. «Жерге орналастыру» білім беру бағдарламалары бойынша есеп.. 62
5. «Кадастр» білім беру бағдарламалары бойынша есеп 95
6. «Математика (білім беру)» білім беру бағдарламалары бойынша есеп 128
7. «Құрылыс» білім беру бағдарламалары бойынша есеп..... 171
8. «Көлік құрылысы» білім беру бағдарламалары бойынша есеп..... 216
9. «Есептеу техникасы және бағдарламалық қамтамасыз ету» білім беру бағдарламалары бойынша есеп 245
10. «География (білім беру)» білім беру бағдарламалары бойынша есеп 304
11. «Орыс тілінде оқытпайтын мектептердегі орыс тілі мен әдебиеті» білім беру бағдарламалары бойынша есеп 341
12. «Тау-кен ісі» білім беру бағдарламалары бойынша есеп..... 373

АББРЕВИАТУРАЛАРДЫҢ ТОЛЫҚ ЖАЗЫЛУЫ

«Атамекен» ҰКП	–	«Атамекен» ұлттық кәсіпкерлер палатасы
ҚР ҒЖБМ	–	Қазақстан Республикасы Ғылым және жоғары білім министрлігі
ББ	–	білім беру бағдарламасы
ЖЖОКБҰ	–	жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдары
ЖОО	–	жоғары оқу орнынан
ҰБТ	–	ұлттық бірыңғай тестілеу
ПОҚ	–	профессор-оқытушылар құрамыны
ЭПК	–	элективті пәндер каталогы
МББ	–	модульдік білім беру бағдарламасы
т.б	–	тағы басқалары
IAAR	–	Аккредиттеу және рейтингтің тәуелсіз агенттігі
FIBAA	–	Foundation for International Business Administration Accreditation
IQAA	–	Білім сапасын қамтамасыздандыру бойынша тәуелсіз агенттігі
ASIIN	–	Accreditation Agency for Degree Programs in Engineering, Computer Science, Science and Mathematics
ABET	–	Инженерлік және технологиялық бағдарламаларды аккредиттеу жөніндегі кеңес
ACQUIN	–	Accreditation, Certification and Quality Assurance Institute
ARQA	–	Аккредиттеу және білім беру сапасын сараптау тәуелсіз агенттігі
MusiQuE	–	Music Quality Enhancement
ECAQA	–	Білім беруді, денсаулық сақтауды сапамен қамсыздандыру және аккредиттеудің еуразиялық орталығы
CAAAE	–	Орталық Азия білім жүйесін аккредиттеу қауымдастығы
ACBSP	–	Бизнес мектептері мен бағдарламаларын аккредиттеу кеңесі

Шартқа қосымшада көрсетілген критерий атауларының ұсынылған есептегі қысқартылған атаулары

№	Шарттағы атауы	Есептегі атауы
1	Білім беру бағдарламасын жұмыс берушілермен әзірлеу немесе келісу туралы мәліметтерді талдау	Білім беру бағдарламаларын жұмыс берушілермен әзірлеу және келісу
2	Материалдық және оқу базасын дамытуға арналған шығындарды талдау	Материалдық және оқу базасын дамытуға арналған шығындарды талдау
3	Тиісті сала бойынша профессорлық-оқытушылар құрамынан (ПОҚ) практиктерді оқу процесіне тарту туралы мәліметтерді талдау	Профессор-оқытушылар құрамының практикалық жұмыс тәжірибесі
4	ПОҚ сапасын талдау (студенттер мен оқытушылар арақатынасы (1 оқытушыға шаққандағы студенттер саны), ғылыми дәрежесі бар оқытушылардың үлесі);	Профессор-оқытушылар құрамының жетістіктері, ЖЖОКБҰ студенттері мен оқытушыларының арақатынасы, Дәрежелі оқытушылардың үлесі
5	Білім беру бағдарламаларының мамандандырылған аккредиттеуден өтуі туралы мәліметтерді талдау	Білім беру бағдарламаларын аккредиттеу
6	Білім беру бағдарламалары бойынша оқуға түскендердің орташа ҰБТ балын талдау	Білім беру бағдарламасына оқуға түскен талапкерлердің ҰБТ орташа балы
7	Академиялық ұтқырлық шеңберінде білім алған студенттердің үлесі туралы мәліметтерді талдау	Академиялық ұтқырлық
8	Білім беру бағдарламасы бойынша оқып жатқан шетелдік студенттердің үлесі туралы мәліметтерді талдау	Шетелдік студенттердің үлесі
9	Магистратура мен резидентурада оқуын жалғастырған түлектердің үлесі туралы мәліметтерді талдау	Магистратурада/резидентурада оқуды жалғастырған түлектердің үлесі
10	2024 жылғы түлектердің жұмысқа орналасу деңгейін 2000 білім беру бағдарламасы бойынша түлектердің зейнетақы аударымдарының болуы немесе болмауы бойынша талдау	Түлектердің мансаптық перспективалары
11	Білім беру бағдарламаларын бағалауды талдау	Білім беру бағдарламаларының мазмұнын бағалау

6В041 Бизнес және басқару даярлау бағыты
В044 Менеджмент және басқару білім беру бағдарламасы тобы
«Менеджмент» білім беру бағдарламасы бойынша
рейтингіні қалыптастыру есебі

Кіріспе

Қазақстанның жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру жүйесі экономиканың түрлі салалары үшін жоғары білікті мамандарды даярлауда шешуші рөлдердің бірін атқарады. Еңбек нарығының қарқынды дамуы мен халықаралық интеграция жағдайында білім беру сапасы ғана емес, сонымен қатар білім беру бағдарламаларының қазіргі заманғы сын-қатерлерге бейімделу қабілеті де маңызды. Білім беру мекемелері жұмысының тиімділігін бағалаудың маңызды құралы - мамандарды даярлау деңгейін, түлектердің бәсекеге қабілеттілігін және білім беру бағдарламаларының сапасын объективті бағалауға мүмкіндік беретін рейтингілер жасау.

Бұл есепте 2025 жылғы Қазақстанның жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарындағы (бұдан әрі – ЖЖОКБҰ) білім беру бағдарламаларын (бұдан әрі – ББ) талданады. Осы талдау шеңберінде түлектердің кәсіби құзыреттілігін дамытуға және олардың еңбек нарығындағы сұранысына әсер ететін негізгі көрсеткіштер бойынша ББ кешенді салыстырмалы шолу жүргізілді.

Білім беру бағдарламаларының рейтингін қалыптастыру үшін негіздеме:

1. Қазақстан Республикасының 2007 жылғы 27 шілдедегі №319 «Білім туралы» Заңы.

2. «Қазақстан Республикасында жоғары білімді және ғылымды дамытудың 2023-2029 жылдарға арналған тұжырымдамасын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2023 жылғы 28 наурыздағы №248 қаулысы.

3. «Еңбек нарығының қажеттіліктерін ескере отырып, жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білімі бар кадрларды даярлауға жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарының дайындық бөлімшелеріне мемлекеттік білім беру тапсырысын орналастыру қағидаларын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2016 жылғы 29 қаңтардағы №122 бұйрығы.

4. «Жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру бөлігінде тәуекел дәрежесін бағалау өлшемшарттарын және білім беру жүйесіне тексеру парақтарын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Ғылым және жоғары білім министрінің 2022 жылғы 1 желтоқсандағы №166 және Қазақстан Республикасы Ұлттық экономика министрінің 2022 жылғы 2 желтоқсандағы №116 бірлескен бұйрығы.

Бұл есептің мақсаты – білім беру бағдарламаларына жан-жақты талдау жүргізу және осы талдау негізінде қорытынды рейтинг жасау. Рейтинг жасау барысында білім беру процесінің барлық маңызды компоненттерін қамтитын

әртүрлі критерийлер тобы ескерілді. Олардың ішінде: білім беру бағдарламаларының сапа көрсеткіштері, білім беру бағдарламасының жетістіктері, ЖЖОКБҰ жалпы көрсеткіштері және түлектердің мансаптық перспективалары. Бұл блоктардың әрқайсысы жалпы рейтингте белгілі бір салмаққа ие, бұл бағалауды мүмкіндігінше объективті және жан-жақты етуге мүмкіндік береді.

Бұл есептің негізгі міндеті – білім беру бағдарламаларының жағдайы туралы нақты және құрылымдық түсінік беру. «Менеджмент» ББ бойынша 2025 жылғы рейтингке 51 ЖЖОКБҰ қатысты (1-қосымша). Кейбір ЖЖОКБҰ осы ББ бойынша түлектерінің санының аз болуына байланысты рейтингте орын алған жоқ (ББ бойынша 2024 жылғы түлек саны 5 түлектен аз), олардың ішінде Абай Мырзахметов атындағы Көкшетау университеті, Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті бар.

1 Жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарының білім беру бағдарламаларының деректерін талдау

1.1 «Білім беру бағдарламаларының сапа көрсеткіштері» критерийлер тобы бойынша талдау қорытындылары

1.1.1 «Білім беру бағдарламаларын жұмыс берушілермен әзірлеу және келісу» критерийі

ББ мазмұнын болашақ мамандардың кәсіби құзыреттілігі мен бәсекеге қабілеттілігінің тиімділігін арттыру үшін әлеуетті немесе негізгі жұмыс берушілермен келісу қажет. Жұмыс берушілер білім беру бағдарламаларын әзірлеу кезінде ұсыныстар, пәндердің мазмұнына өзгерістер енгізе алады, сондай-ақ зерттелетін тақырыптар мен материалдардың өзектілігі бойынша ұсыныстар мен ескертулер бере алады. Білім беру бағдарламаларын жұмыс берушілермен келісу түлектердің табысты жұмысқа орналасуына ықпал ететін негізгі факторлардың бірі болып табылады.

ЖЖОКБҰ бұл критерий бойынша 2024-2025 оқу жылына арналған ББ бойынша құжаттардың мынадай тізбесін ұсыну қажет: модульдік білім беру бағдарламасы (МББ), элективті пәндер каталогы (ЭПК), жұмыс берушіден хат, келісу хаттамасы, жұмыс берушінің рецензиясы, ұсынымдық хат, анықтама-негіздеме, ББ сараптамасы.

Осы критерийді есептеу кезінде ББ келісуге қатысатын жұмыс берушілердің санына басты назар аударылды. Бір мамандықтағы жұмыс берушілер әр түрлі болуы мүмкін, сәйкесінше, жұмыс берушілер саны неғұрлым көп болса, жұмыс ерекшеліктерін ұсыну туралы көзқарастар мен пікірлер соғұрлым көп болады.

1-кесте. «Білім беру бағдарламаларын жұмыс берушілермен әзірлеу және келісу» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ББ келісілген жұмыс берушілер саны	Балл
1	Esil University	15	5,00
2	КИМЭП университеті	10	3,67
3	Алматы менеджмент университеті	10	3,67
4	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	9	3,40
5	Алматы гуманитарлық-экономикалық университеті	9	3,40
6	Қ. Құлажанов атындағы Қазақ технология және бизнес университеті	9	3,40
7	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	8	3,13
8	Нархоз университеті	7	2,87
9	SDU University	7	2,87
10	М.С.Нәрікбаев атындағы КАЗГЮУ университеті	6	2,60
11	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	4	2,07
12	Қазақстан-Американдық еркін университеті	4	2,07
13	Алматы технологиялық университеті	4	2,07

14	Кенжеғали Сағадиев атындағы Халықаралық бизнес университеті	4	2,07
15	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	4	2,07
16	«Тұран-Астана» университеті	4	2,07
17	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	4	2,07
18	Гуманитарлық-техникалық академия	3	1,80
19	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	3	1,80
20	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	3	1,80
21	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	2	1,53
22	«Тұран» университеті	2	1,53
23	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	2	1,53
24	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	2	1,53
25	Қазтұтынуодағы Қарағанды экономикалық университеті	2	1,53
26	Каспий қоғамдық университеті	2	1,53
27	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	2	1,53
28	Қазақстан инновациялық және телекоммуникациялық жүйелер университеті	2	1,53
29	Еуразия технологиялық университеті	2	1,53
30	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	2	1,53
31	М.Дулатов атындағы Қостанай инженерлік-экономикалық университеті	2	1,53
32	Қазақстан-Неміс университеті	1	1,27
33	Халықаралық ақпараттық технологиялар университеті	1	1,27
34	Қазақстан-Британ техникалық университеті	1	1,27
35	Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті	1	1,27
36	Q University	1	1,27
37	Халықаралық көліктік-гуманитарлық университеті	1	1,27
38	Қ.Сәтпаев атындағы Екібастұз инженерлік-техникалық институты	1	1,27
39	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	1	1,27
40	Абылай хан атындағы Қазақ халықаралық қатынастар және әлем тілдері университеті	1	1,27
41	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	1	1,27
42	Торайғыров университеті	1	1,27
43	Рудный индустриялық институты	1	1,27
44	Абай Мырзахметов атындағы Көкшетау университеті	1	1,27
45	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	0	0,00
46	Astana IT University	0	0,00
47	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	0	0,00
48	«Мирас» университеті	0	0,00
49	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	0	0,00
50	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық зерттеу университеті	0	0,00

51	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	0	0,00

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

1-кестеде осы критерий бойынша нәтижелер берілген: Esil University, КИМЭП университеті, Алматы менеджмент университеті жетекші орынға ие болды, өйткені олардың білім беру бағдарламалары жұмыс берушілердің ең көп санымен келісілген.

1.1.2 «Профессор-оқытушылар құрамының практикалық жұмыс тәжірибесі» критерийі

Профессор-оқытушылар құрамының (ПОҚ) практикалық жұмыс тәжірибесі білім беру үдерісі сапасының маңызды құрамдас бөлігі. Тиісті кәсіби салада нақты тәжірибесі бар оқытушылар студенттерге пән туралы тереңірек және қолданбалы түсінік бере алады. Олар оқу процесіне практикадан, қолданылатын әдістер мен технологиялардан өзекті мысалдар келтіре алады, бұл студенттерді кәсіби қызметке неғұрлым тиімді дайындауға ықпал етеді.

Сонымен қатар, оқытушылардың практикалық тәжірибесі оларға саланың қазіргі тенденцияларын жақсырақ бағдарлауға және оқу бағдарламаларын еңбек нарығының өзгеретін талаптарына бейімдеуге мүмкіндік береді, осылайша түлектердің жоғары бәсекеге қабілеттілігін қамтамасыз етеді.

ББ бойынша осы көрсеткішті анықтау үшін мынадай құжаттар талап етілді: ЖЖОКБҰ кадрлар бөлімінен оқытушылардың жұмыс өтілі туралы бекітілген анықтама.

2025 жылғы рейтинг әдістемесіне сәйкес 2010 жылғы 1 қаңтар мен 2025 жылғы 1 мамыр аралығында практикалық тәжірибесі бар оқытушылар есепке алынады.

2-кесте. «Профессор-оқытушылар құрамының практикалық жұмыс тәжірибесі» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Практикалық жұмыс өтілі бар оқытушылар саны (айлар)		Балл
		саны	өтілі	
1	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	7	1006	4,56
2	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	2	348	2,57
3	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	2	345	2,53
4	Алматы гуманитарлық-экономикалық университеті	2	294	2,12
5	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік	5	681	1,97

	университеті			
6	Халықаралық көліктік-гуманитарлық университеті	1	128	1,85
7	Қазақстан-Неміс университеті	12	1325	1,75
8	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	1	112	1,62
9	Алматы технологиялық университеті	10	1010	1,49
10	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	4	396	1,44
11	«Тұран-Астана» университеті	5	483	1,41
12	Торайғыров университеті	9	815	1,35
13	Қ.Сәтпаев атындағы Екібастұз инженерлік-техникалық институты	3	266	1,33
14	М.С.Нәрікбаев атындағы КАЗГЮУ университеті	18	1615	1,32
15	Кенжеғали Сағадиев атындағы Халықаралық бизнес университеті	6	546	1,32
16	Гуманитарлық-техникалық академия	2	176	1,32
17	«Тұран» университеті	16	1392	1,29
18	Қазақстан-Американдық еркін университеті	5	417	1,23
19	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	9	694	1,16
20	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	4	309	1,12
21	КИМЭП университеті	4	288	1,04
22	Абай Мырзахметов атындағы Көкшетау университеті	1	70	1,03
23	М.Дулатов атындағы Қостанай инженерлік-экономикалық университеті	3	199	0,98
24	Халықаралық ақпараттық технологиялар университеті	9	514	0,97
25	Нархоз университеті	1	63	0,91
26	Алматы менеджмент университеті	7	437	0,91
27	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	1	59	0,85
28	Қазтұтынуодағы Қарағанды экономикалық университеті	4	230	0,84
29	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық зерттеу университеті	6	337	0,82
30	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	2	105	0,76
31	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	4	196	0,73
32	Еуразия технологиялық университеті	2	96	0,70
33	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	1	45	0,68
34	Қазақстан инновациялық және телекоммуникациялық жүйелер университеті	1	46	0,67
35	Қ. Құлажанов атындағы Қазақ технология және бизнес университеті	7	322	0,67
36	Astana IT University	21	832	0,66

37	SDU University	7	312	0,66
38	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	1	44	0,66
39	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	2	79	0,58
40	Esil University	9	282	0,47
41	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	2	59	0,43
42	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	1	29	0,42
43	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	1	24	0,41
44	Q University	1	18	0,26
45	Қазақстан-Британ техникалық университеті	0	0	0,00
46	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	0	0	0,00
47	Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті	0	0	0,00
48	Каспий қоғамдық университеті	0	0	0,00
49	«Мирас» университеті	0	0	0,00
50	Абылай хан атындағы Қазақ халықаралық қатынастар және әлем тілдері университеті	0	0	0,00
51	Рудный индустриялық институты	0	0	0,00

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

2-кестеден көріп отырғанымыздай, рейтингке қатысатын ЖЖОКБҰ-ның көпшілігінде ЖЖОКБҰ құрылымынан тыс жұмыс тәжірибесі бар оқытушылар бар. Бұл критерийдің көшбасшылары: Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті, Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті, Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті.

1.1.3 «Профессор-оқытушылар құрамының жетістіктері» критерийі

«Профессорлық-оқытушылық құрамның жетістіктері» критерийі білім беру бағдарламаларының сапасын бағалауда маңызды рөл атқарады, өйткені ол білім беру процесіне қатысатын мұғалімдердің кәсібилігі мен құзыреттілігінің деңгейін көрсетеді. Рейтинг әдіснамасына сәйкес, бұл критерий соңғы жылдардағы профессорлық-оқытушылық құрамның жетістіктерін жан-жақты бағалауға мүмкіндік беретін бірнеше ішкі критерийлерді қамтиды.

Атап айтқанда, 2015-2025 жылдар аралығында «Жоғары оқу орнының үздік оқытушысы» атағына ие болған оқытушылар есепке алынады, бұл олардың педагогикалық еңбегін ЖЖОКБҰ деңгейінде мойындағанын көрсетеді. Сол кезеңде «Үздік ғылыми қызметкер» атағын алған ПОҚ да ескеріледі, бұл олардың ғылыми зерттеулерге және академиялық қоғамдастықтың дамуына қосқан үлесін көрсетеді.

3-кесте. «Профессор-оқытушылар құрамының жетістіктері» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	«Жоғары оқу орнының үздік оқытушысы» атанған ПОҚ саны	«Үздік ғылыми қызметкер» сыйлығының иегерлері	Балл
1	Esil University	4	1	3,75
2	Қазақстан-Неміс университеті	0	1	2,50
3	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	8	0	2,50
4	Astana IT University	0	1	2,50
5	Нархоз университеті	4	0	1,25
6	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	4	0	1,25
7	Қазтұтынуодағы Қарағанды экономикалық университеті	3	0	0,94
8	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	3	0	0,94
9	Қ. Құлажанов атындағы Қазақ технология және бизнес университеті	3	0	0,94
10	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	2	0	0,63
11	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	2	0	0,63
12	«Тұран-Астана» университеті	2	0	0,63
13	Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті	1	0	0,31
14	SDU University	1	0	0,31
15	Алматы менеджмент университеті	1	0	0,31
16	«Тұран» университеті	1	0	0,31
17	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	1	0	0,31
18	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	1	0	0,31
19	Алматы гуманитарлық-экономикалық университеті	1	0	0,31
20	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	1	0	0,31
21	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	1	0	0,31
22	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	1	0	0,31
23	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық зерттеу университеті	1	0	0,31
24	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	1	0	0,31
25	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	1	0	0,31

26	Торайғыров университеті	1	0	0,31
27	М.С.Нәрікбаев атындағы КАЗГЮУ университеті	0	0	0,00
28	КИМЭП университеті	0	0	0,00
29	Халықаралық ақпараттық технологиялар университеті	0	0	0,00
30	Қазақстан-Британ техникалық университеті	0	0	0,00
31	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	0	0	0,00
32	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	0	0	0,00
33	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	0	0	0,00
34	Қазақстан-Американдық еркін университеті	0	0	0,00
35	Q University	0	0	0,00
36	Алматы технологиялық университеті	0	0	0,00
37	Халықаралық көліктік-гуманитарлық университеті	0	0	0,00
38	Қ.Сәтпаев атындағы Екібастұз инженерлік-техникалық институты	0	0	0,00
39	Кенжеғали Сағадиев атындағы Халықаралық бизнес университеті	0	0	0,00
40	Каспий қоғамдық университеті	0	0	0,00
41	«Мирас» университеті	0	0	0,00
42	Қазақстан инновациялық және телекоммуникациялық жүйелер университеті	0	0	0,00
43	Гуманитарлық-техникалық академия	0	0	0,00
44	Еуразия технологиялық университеті	0	0	0,00
45	Абылай хан атындағы Қазақ халықаралық қатынастар және әлем тілдері университеті	0	0	0,00
46	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	0	0	0,00
47	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	0	0	0,00
48	Рудный индустриялық институты	0	0	0,00
49	М.Дулатов атындағы Қостанай инженерлік-экономикалық университеті	0	0	0,00
50	Абай Мырзахметов атындағы Көкшетау университеті	0	0	0,00
51	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	0	0	0,00

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

3-кестеден көріп отырғанымыздай, осы критерий бойынша Esil University, Қазақстан-Неміс университеті, Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық

университеті, Astana IT University жетекші орындарға ие болды.

1.1.4 «Білім беру бағдарламаларын аккредиттеу» критерийі

Білім беру және кәсіптік ұйымдардың бағдарламаны аккредиттеуі бағдарламаның жоғары сапа стандарттарына сәйкестігінің көрсеткіші және оны ұлттық және халықаралық деңгейде тану және мойындау ретінде қарастырылады.

Дәл осы себепті ББ-ның мамандандырылған аккредиттеуден өткені туралы сертификаты сұралды. Бұл критерий бойынша балл білім беру бағдарламасы аккредиттеуден өткен мекеме мен аккредиттеуден өткені туралы сертификаттың жарамдылық ұзақтығына байланысты есептелді.

Ұсынылған мәліметтерге сәйкес, «Менеджмент» ББ бойынша рейтингке қатысатын 51 ЖЖОКБҰ-ның 49-ы мамандандырылған аккредиттеуден өткен.

4-кесте. «Білім беру бағдарламаларын аккредиттеу» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Аккредитациялық орган атауы	Балл
1	Қазақстан-Американдық еркін университеті	ACBSP	5,00
2	«Тұран» университеті	ACQUIN	4,00
3	«Тұран-Астана» университеті	ACQUIN	4,00
4	М.С.Нәрікбаев атындағы КАЗГЮУ университеті	FIBAA	3,50
5	Қазақстан-Неміс университеті	ACQUIN	3,50
6	КИМЭП университеті	FIBAA	3,50
7	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	ACQUIN	3,50
8	Esil University	FIBAA	3,50
9	Нархоз университеті	FIBAA	2,50
10	SDU University	FIBAA	2,50
11	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	IQAA	2,50
12	Қазтұтынуодағы Қарағанды экономикалық университеті	IQAA	2,50
13	Халықаралық ақпараттық технологиялар университеті	IQAA	1,79
14	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	CAAAE	1,79
15	Astana IT University	IAAR	1,79
16	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	НКЦА (NKCA)	1,79
17	Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті	IAAR	1,79
18	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	IQAA	1,79
19	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	IAAR	1,79
20	Алматы менеджмент университеті	IQAA	1,79
21	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	CAAAE	1,79

22	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	IQAA	1,79
23	Алматы технологиялық университеті	IAAR	1,79
24	Халықаралық көліктік-гуманитарлық университеті	IQAA	1,79
25	Қ.Сәтпаев атындағы Екібастұз инженерлік-техникалық институты	IQAA	1,79
26	Алматы гуманитарлық-экономикалық университеті	IAAR	1,79
27	Каспий қоғамдық университеті	CAAAE	1,79
28	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	IAAR	1,79
29	«Мирас» университеті	IQAA	1,79
30	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	IQAA	1,79
31	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	IQAA	1,79
32	Гуманитарлық-техникалық академия	НКЦА (NKCA)	1,79
33	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	IAAR	1,79
34	Еуразия технологиялық университеті	CAAAE	1,79
35	Қ. Құлажанов атындағы Қазақ технология және бизнес университеті	IQAA	1,79
36	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	CAAAE	1,79
37	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық зерттеу университеті	IAAR	1,79
38	Абылай хан атындағы Қазақ халықаралық қатынастар және әлем тілдері университеті	IAAR	1,79
39	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	CAAAE	1,79
40	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	CAAAE	1,79
41	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	IAAR	1,79
42	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	IQAA	1,79
43	Торайғыров университеті	IAAR	1,79
44	Рудный индустриялық институты	CAAAE	1,79
45	М.Дулатов атындағы Қостанай инженерлік-экономикалық университеті	IAAR	1,79
46	Абай Мырзахметов атындағы Көкшетау университеті	НКЦА (NKCA)	1,79
47	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	НКЦА (NKCA)	1,79
48	Q University	НКЦА (NKCA)	1,07
49	Қазақстан инновациялық және телекоммуникациялық жүйелер университеті	IAAR	1,07
50	Қазақстан-Британ техникалық университеті	–	0,00
51	Кенжеғали Сағадиев атындағы Халықаралық бизнес университеті	–	0,00

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

4-кестеге сәйкес, осы критерий бойынша келесі ЖЖОКБҰ алдыңғы қатардан көрінді: Қазақстан-Американдық еркін университеті, «Тұран» университеті, «Тұран-Астана» университеті.

1-диаграмма. Аккредиттеу органдары бөлінісіндегі аккредиттелген білім беру бағдарламалары

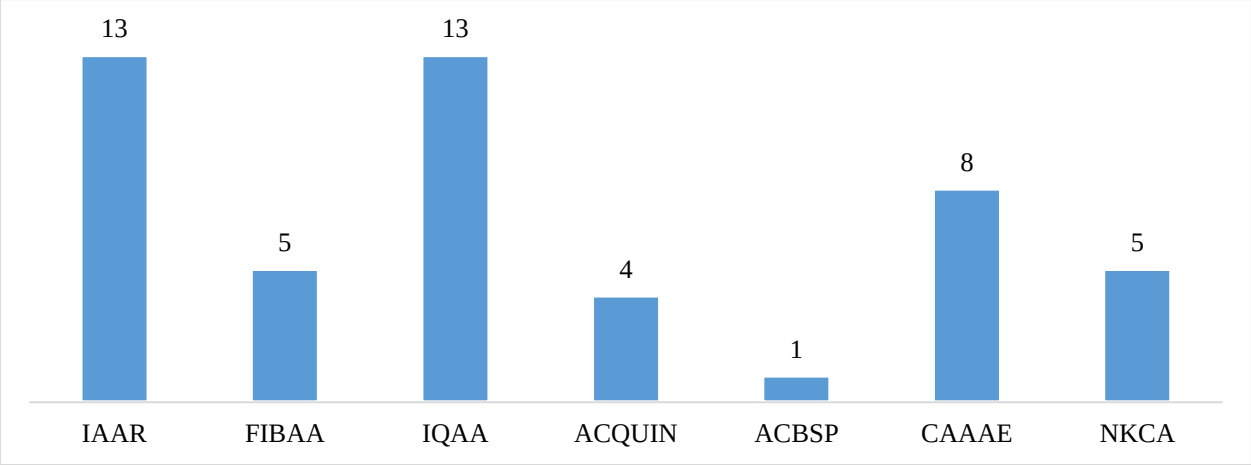

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

1-диаграммадан көріп отырғанымыздай, 49 ББ-ның 13-і IQAA - Білім сапасын қамтамасыздандыру бойынша тәуелсіз агенттігінде және 13-і IAAR – Аккредиттеу және рейтингтің тәуелсіз агенттігінде аккредиттеуден өткен.

1.1.5 «Білім беру бағдарламаларының мазмұнын бағалау» критерийі

Тиісті салалардан сарапшыларды тарту арқылы білім беру бағдарламаларының мазмұнын бағалау білім беру сапасын қамтамасыз етудің маңызды құралы болып табылады. Кәсіби саласында терең білімі мен тәжірибесі бар сарапшылар оқу бағдарламаларының еңбек нарығының заманауи талаптары мен кәсіби стандарттарға қаншалықты сәйкес келетінін объективті бағалай алады. Олар мазмұндағы олқылықтарды анықтап, оқу жоспарларын жаңартуды және жаңа пәндерді немесе оқыту әдістерін енгізуді ұсына алады. Мұндай сараптамалық бағалау білім беру мекемелеріне бағдарламаларды өзгермелі жағдайларға бейімдеуге, мамандарды даярлауды жақсартуға және соның салдарынан түлектердің еңбек нарығындағы бәсекеге қабілеттілігін арттыруға көмектеседі. Сарапшыларды тарту сонымен қатар білім беру жүйесі мен индустрия арасындағы байланысты нығайтады, бұл жұмыс берушілердің қажеттіліктерін жақсы түсінуге және білім беру бағдарламаларының практикалық маңыздылығын арттыруға ықпал етеді.

Сарапшылардың ББ бағалауы мынадай критерийлер бойынша жүргізіледі:

1) ББ-ның тәжірибеге бағдарлануы – ББ-ның білім мен дағдыларды практикалық қолдануға қаншалықты бағытталғанын бағалау;

2) Пәндердің берілген оқу нәтижелеріне логикалық өзара байланысы және сәйкестігі – бағдарлама ішіндегі пәндер бір-бірімен және оқытудың соңғы нәтижелерімен қалай байланысты екенін талдау;

3) Пәндерді оқыту кезегінің мәнділігі/қисындылығы – бағдарламаның логикалық құрылымын, пәндердің қаншалықты материалды жақсы игеруге ықпал ететін ретпен ұйымдастырылғандығын бағалау;

4) ББ мазмұнының кәсіптік стандарттарға және/немесе еңбек нарығының талаптарына сәйкестігі – ББ-ның осы саладағы қолданыстағы кәсіби стандарттарға (олар бар болған жағдайда) және (немесе) қазіргі еңбек нарығының талаптарына қаншалықты сәйкес келетіндігін бағалау;

5) Элективті пәндер каталогы (ЭПК) және оның мәні – ББ икемділігі мен бейімділігін бағалау: элективті курстардың кеңдігі мен әртүрлілігі, сәйкес бағыттар мен мамандықтарды таңдау мүмкіндігі, студенттердің қажеттіліктері мен еңбек нарығының талаптарына сәйкестігі, тәжірибеге бағытталған және инновациялық курстардың болуын бағалау.

ББ мазмұнын бағалау жүйесі келесі диапазондар бойынша бөлінеді:

- Өте жақсы – 9-10 балл арасы;
- Жақсы – 6-8 балл арасы;
- Қанағаттанарлық – 4-5 балл арасы;
- Қанағаттанарлықсыз – 0-3 балл арасы.

5-кесте. «Білім беру бағдарламаларының мазмұнын бағалау» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Сарапшының орташа бағасы	Балл
1	М.С.Нәрікбаев атындағы КАЗГЮУ университеті	9,67	4,84
2	Алматы менеджмент университеті	9,67	4,84
3	SDU University	9,58	4,79
4	Қазтұтынуодағы Қарағанды экономикалық университеті	9,58	4,79
5	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	9,42	4,71
6	Қ. Құлажанов атындағы Қазақ технология және бизнес университеті	9,25	4,63
7	Esil University	9,17	4,59
8	Гуманитарлық-техникалық академия	9,17	4,59
9	КИМЭП университеті	8,83	4,42
10	Каспий қоғамдық университеті	8,83	4,42
11	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	8,83	4,42
12	Astana IT University	8,75	4,38
13	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	8,75	4,38
14	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	8,75	4,38
15	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	8,75	4,38
16	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	8,75	4,38
17	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	8,75	4,38
18	Торайғыров университеті	8,75	4,38
19	Рудный индустриялық институты	8,75	4,38
20	Халықаралық ақпараттық технологиялар университеті	8,67	4,34

21	Нархоз университеті	8,67	4,34
22	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	8,67	4,34
23	Қазақстан-Британ техникалық университеті	8,67	4,34
24	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	8,67	4,34
25	Қазақстан инновациялық және телекоммуникациялық жүйелер университеті	8,58	4,29
26	М.Дулатов атындағы Қостанай инженерлік-экономикалық университеті	8,58	4,29
27	Қазақстан-Американдық еркін университеті	8,5	4,25
28	Алматы технологиялық университеті	8,5	4,25
29	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	8,5	4,25
30	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	8,5	4,25
31	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	8,33	4,17
32	Кенжеғали Сағадиев атындағы Халықаралық бизнес университеті	8,25	4,13
33	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	8,25	4,13
34	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	8,25	4,13
35	Қазақстан-Неміс университеті	8,17	4,09
36	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	8,08	4,04
37	Абылай хан атындағы Қазақ халықаралық қатынастар және әлем тілдері университеті	7,92	3,96
38	Q University	7,83	3,92
39	Қ.Сәтпаев атындағы Екібастұз инженерлік-техникалық институты	7,83	3,92
40	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	7,83	3,92
41	Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті	7,75	3,88
42	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	7,75	3,88
43	Алматы гуманитарлық-экономикалық университеті	7,75	3,88
44	«Тұран-Астана» университеті	7,75	3,88
45	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	7,75	3,88
46	Абай Мырзахметов атындағы Көкшетау университеті	7,5	3,75
47	«Тұран» университеті	7,42	3,71
48	Халықаралық көліктік-гуманитарлық университеті	7,42	3,71
49	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық зерттеу университеті	7,42	3,71
50	Еуразия технологиялық университеті	7,08	3,54
51	«Мирас» университеті	0	0,00

Дереккөз: «Атамекен» ҰКП мәліметтері

5-кестеде ББ мазмұнын сараптамалық бағалаудың қорытындысы ұсынылған, оған сәйкес жетекші орындарды мынадай ЖЖОКБҰ иеленді: М.С.Нәрікбаев атындағы КАЗГЮУ университеті, Алматы менеджмент университеті, SDU University, Қазтұтынуодағы Қарағанды экономикалық университеті.

1.2 «Білім беру бағдарламасының жетістіктері» критерийлер тобы бойынша талдау қорытындылары

1.2.1 «Академиялық ұтқырлық» критерийі

ЖЖОКБҰ студенттерінің белгілі бір уақыт кезеңіне елден тыс басқа білім беру немесе ғылыми мекемеге ауысуы студенттің жеке дамуы үшін маңызды және оған мәдени байуға мүмкіндік береді, сондай-ақ ғылыми зерттеулердің тиімділігін, түлектердің отандық және халықаралық еңбек нарықтарындағы бәсекеге қабілеттілігін арттырады, жетекші шетелдік жоғары оқу орындарының тәжірибесін зерделеу және игеру есебінен кәсіби құзыреттіліктерін жетілдіреді және т. б.

ЖЖОКБҰ да академиялық ұтқырлық бағдарламасын іске асыруды талдау мақсатында оқу орындарынан мынадай құжаттар талап етілді:

- академиялық ұтқырлық бағдарламасы шеңберінде студенттерді шетелдік оқу орындарына жіберу туралы ректор бұйрығының көшірмесі;
- академиялық ұтқырлық бағдарламасы шеңберінде шетелдік оқу орындарының студенттерін қабылдау туралы ректор бұйрығының көшірмесі.

ЖЖОКБҰ академиялық ұтқырлық бағдарламасы шеңберінде ұсынылған құжаттарды «Атамекен» ҰКП менеджерлері талдап, келесі қорытындылар жасады:

6-кесте. «Академиялық ұтқырлық» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ББ контингенті	Академиялық ұтқырлық бағдарламаларын қолданған білім алушылар саны	Балл
1	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	2	5	5,00
2	Қазақстан-Неміс университеті	52	11	0,42
3	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	116	20	0,34
4	Халықаралық көліктік-гуманитарлық университеті	87	9	0,21
5	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	248	11	0,09
6	Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті	26	1	0,08
7	Қазақстан инновациялық және телекоммуникациялық жүйелер университеті	107	4	0,07
8	Халықаралық ақпараттық технологиялар университеті	42	1	0,05
9	Алматы менеджмент университеті	298	7	0,05

10	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	181	4	0,04
11	М.С.Нәрікбаев атындағы КАЗГЮУ университеті	421	6	0,03
12	«Тұран» университеті	278	4	0,03
13	Қазақстан-Британ техникалық университеті	272	3	0,02
14	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	127	1	0,02
15	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	199	2	0,02
16	SDU University	322	1	0,01
17	Алматы технологиялық университеті	190	1	0,01
18	Esil University	284	2	0,01
19	Торайғыров университеті	141	1	0,01

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

6-кестеде көрсетілген мәліметтерге сәйкес, келесі ЖЖОКБҰ жоғары көрсеткішті көрсетті: Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті.

1.2.2 «Білім алушылардың ғылыми-кәсіпкерлік бастамалары» критерийі

Қазіргі уақытта нарықтағы технологиялық даму ЖЖОКБҰ-да тиімді ғылыми-зерттеу процесін ұйымдастыруды талап етеді, тек жаңа білімді дамытуды ғана емес, сонымен қатар нарықта коммерциялық тұрғыдан дамыған, сұранысқа ие бизнес-идеяларды өндіруді талап етеді.

Студенттік бизнес-инкубаторлар мен зертханалар жастар ортасында кәсіпкерлік қызметтің оң бейнесін қалыптастырады, жастар арасында креативті және инновациялық әлеуетті іске асырады, сондай-ақ кәсіпкерлікке және инновациялық қызметке бағдарланған ұйымдар мен жастар қауымдастықтарын қолдайды, жастар кәсіпкерлігін ақпараттық, білім беру, қаржылық және мүліктік қолдаудың бірыңғай жүйесін құрады және қамтамасыз етеді. Бұдан басқа, жастарды кәсіпкерлік қызметке білім беру, әдістемелік және ақпараттық даярлауды көрсетеді, жастар құрған шағын және орта кәсіпкерлік субъектілерінің санын арттырады, жоғары білім, бизнес және өндірістік сала арасындағы өзара іс-қимыл мен әлеуметтік әріптестік үшін жағдайлар жасайды.

Сондықтан «Атамекен» ҰКП зерттеу бағытындағы пункттердің бірі ЖЖОКБҰ студенттерінің шығармашылық жетістіктерін дәріптеу және енгізу болып табылады.

Студенттердің ғылыми зерттеулерін талдау мақсатында оқу орындарынан электрондық форматта растайтын құжат (патент және авторлық құқық туралы куәлік) талап етілді:

7-кесте. «Білім алушылардың ғылыми-кәсіпкерлік бастамалары» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Ғылыми жобалардың атауы	Балл
1	«Тұран» университеті	Авторлық құқық: «Компания үшін тиімді HR стратегия құру»; «Бәсекеге қабілеттілікті арттыру үшін интернет-бизнесті ұйымдастырудың ерекшеліктері»; «Эффективное управление конфликтами в организации»; «Управление конкурентоспособностью предприятия и пути её повышения»; «Реализация стратегических преимуществ для повышения конкурентоспособности компании»; «Управление профессиональным развитием менеджеров организации»; «Управление конкурентоспособностью предприятия и пути ее повышения»; «Разработка и принятие управленческих решений в условиях риска и неопределенности»; «Мотивация и стимулирование труда персонала»; «Эффективное управление конфликтами в орагнизации»; «Стратегический менеджмент как фактор повышения эффективности функционирования предприятия»; «Кәсіпорынның бәсекеге қабілетті стратегиясын құру»; «Анализ модели управления конкурентоспособностью»; «Организационная культура как фактор эффективной деятельности»; «Управление человеческими ресурсами в организации»; «Совершенствование системы управления персоналом организации»;	5,00

		«Пути повышения эффективности управленческой деятельности организации»; «Разработка направлений повышения эффективности управления организацией»; «Управление деловой карьерой работника в организации»; «Совершенствование внутрикорпоративного обучения персонала»; «Формирование конкурентоспособной кадровой политики организации»; «Организационное развитие и управление изменениями»	
2	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	Авторлық құқық: «Повышение производственной эффективности на основе современных маркетинговых программ (на примере ТОО Дани Нан)»; «Баскарудың мотивациялык саласы даму тенденциялары мен проблемалары (юг строй сервис ЛДТ ЖШС материалдары негізінде)»; «Регулирование социально-психологических факторов эффективности деятельности фирмы»	1,05
3	Алматы технологиялық университеті	Авторлық құқық: «Ұйымның бәсекеге қабілеттілігін басқару»; «Кадровое обеспечение деятельности органов местного самоуправления»	0,67
4	«Тұран-Астана» университеті	Авторлық құқық: «Рутина тиімді инновациялық үдерістерді дамытушы факторы ретінде»; «Ұйымның инновациялық қабылдаушылығы және оның инновациялық белсенділігі»	0,65
5	Қазтұтынуодағы Қарағанды экономикалық университеті	Авторлық құқық: «Ұйымдағы көшбасшылық моделін жетілдіру»	0,38

6	М.С.Нәрікбаев атындағы КАЗГЮУ университеті	Авторлық құқық: «Role of digital technologies in the development of the railroad industry in Kazakhstan»; «The Impact of M&A on the Financial Performance of Banks in Kazakhstan»	0,30

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

7-кестеде көрсетілген ЖЖОКБҰ-да түлектердің ғылыми жобаларының бар екендігі расталған: «Тұран» университеті, М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті, Алматы технологиялық университеті, «Тұран-Астана» университеті, Қазтұтынуодағы Қарағанды экономикалық университеті, М.С.Нәрікбаев атындағы КАЗГЮУ университеті.

1.2.3 «Магистратурада/резидентурада оқуды жалғастырған түлектердің үлесі» критерийі

Қазақстанда Еуропалық жоғары білім беру аймағына (European Higher Education Area (EHEA)) кіре отырып, кадрларды даярлаудың үш деңгейлі моделін: бакалавриат, магистратура және PhD докторантураны енгізуді қамтитын жоғары білім беру жүйесін айтарлықтай қайта құрылымдау жүргізілді. Бакалавриат аяқталғаннан кейін түлектердің одан әрі дамуы үшін әртүрлі мүмкіндіктері бар, мысалы, мамандық бойынша жұмыс іздеу, екінші жоғары білім алу немесе магистратураға түсу.

Магистратура біліктілікті арттыруда және таңдаған мамандығы бойынша білімді тереңдетуде шешуші рөл атқарады, бұл оны кәсіби қалыптасудың маңызды кезеңіне айналдырады. Жыл сайын магистрлік бағдарламалар барған сайын танымал бола бастады, ал магистрлер еңбек нарығында сұранысқа ие бола бастады, бұл қазіргі заманғы экономика жағдайында білім берудің осы деңгейінің өзектілігін көрсетеді.

Бұл критерий бойынша жиналған деректер 8-кестедегідей болды.

8-кесте. «Магистратурада/резидентурада оқуды жалғастырған түлектердің үлесі» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Магистранттар үлесі			Балл
		Түлектер саны	Түлектер арасында магистратурада оқуды жалғастырғандар саны	үлес %	
1	Қазақстан-Неміс университеті	31	8	26	5,00
2	Astana IT University	87	17	20	3,79

3	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	31	5	16	3,13
4	КИМЭП университеті	37	4	11	2,09
5	SDU University	37	4	11	2,09
6	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	43	4	9	1,80
7	Esil University	51	4	8	1,52
8	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	14	1	7	1,38
9	М.С.Нәрікбаев атындағы КАЗГЮУ университеті	89	5	6	1,09
10	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	19	1	5	1,02
11	Қазақстан-Американдық еркін университеті	40	2	5	0,97
12	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	45	2	4	0,86
13	Кенжеғали Сағадиев атындағы Халықаралық бизнес университеті	54	2	4	0,72
14	Абылай хан атындағы Қазақ халықаралық қатынастар және әлем тілдері университеті	54	2	4	0,72
15	Қазақстан инновациялық және телекоммуникациялық жүйелер университеті	31	1	3	0,63
16	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	33	1	3	0,59
17	Қазтұтынуодағы Қарағанды экономикалық университеті	36	1	3	0,54
18	Халықаралық ақпараттық технологиялар университеті	38	1	3	0,51
19	Алматы технологиялық университеті	39	1	3	0,50
20	«Тұран» университеті	53	1	2	0,37
21	Нархоз университеті	26	0	0	0,00
22	Қазақстан-Британ техникалық университеті	34	0	0	0,00
23	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	14	0	0	0,00
24	Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті	5	0	0	0,00
25	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	8	0	0	0,00
26	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	12	0	0	0,00
27	Алматы менеджмент университеті	81	0	0	0,00
28	Q University	6	0	0	0,00
29	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	6	0	0	0,00
30	Халықаралық көліктік-гуманитарлық университеті	28	0	0	0,00
31	Қ.Сәтпаев атындағы Екібастұз инженерлік-техникалық институты	11	0	0	0,00
32	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	18	0	0	0,00
33	Алматы гуманитарлық-экономикалық университеті	33	0	0	0,00
34	Каспий қоғамдық университеті	36	0	0	0,00
35	«Тұран-Астана» университеті	40	0	0	0,00

36	«Мирас» университеті	40	0	0	0,00
37	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	8	0	0	0,00
38	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	30	0	0	0,00
39	Гуманитарлық-техникалық академия	7	0	0	0,00
40	Еуразия технологиялық университеті	57	0	0	0,00
41	Қ. Құлажанов атындағы Қазақ технология және бизнес университеті	72	0	0	0,00
42	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	34	0	0	0,00
43	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық зерттеу университеті	47	0	0	0,00
44	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	8	0	0	0,00
45	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	8	0	0	0,00
46	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	17	0	0	0,00
47	Торайғыров университеті	16	0	0	0,00
48	Рудный индустриялық институты	7	0	0	0,00
49	М.Дулатов атындағы Қостанай инженерлік-экономикалық университеті	11	0	0	0,00
50	Абай Мырзахметов атындағы Көкшетау университеті	3	0	0	0,00
51	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	4	0	0	0,00

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

8-кестеде осы критерий бойынша 2024 жылғы түлектерді талдау қорытындыларын көруге болады, түлектердің жалпы саны 1589 болса, оның ішінде 67 түлек әрі қарай магистратурада оқуын жалғастырған, бұл 4,2% құрайды. Кестеге сәйкес магистратураға түскен түлектердің ең көп үлесі келесі оқу орындарына тиесілі: Қазақстан-Неміс университеті, Astana IT University.

1.2.4 «Білім беру бағдарламасына оқуға түскен талапкерлердің ҰБТ орташа балы» критерийі

Ұлттық бірыңғай тестілеу (ҰБТ) – жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарына түсу үшін іріктеу емтихандарының нысандарының бірі.

Білім беру бағдарламасына оқуға түскен талапкерлердің ҰБТ орташа балы – жоғары ҰБТ нәтижелерін көрсеткен талапкерлердің көбінесе қай ЖЖОКБҰ таңдайтынын анықтайтын көрсеткіш. Бұл көрсеткіш ЖЖОКБҰ деңгейін және талапкерлер арасында оның сұранысын анықтауға мүмкіндік береді.

9-кесте. «Білім беру бағдарламасына оқуға түскен талапкерлердің ҰБТ орташа балы» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Талапкерлердің орташа ҰБТ балы	Балл
1	Нархоз университеті	110	3,93
2	Қазақстан-Британ техникалық университеті	109	3,88
3	SDU University	108	3,85
4	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	105	3,77
5	М.С.Нәрікбаев атындағы КАЗГЮУ университеті	101	3,60
6	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	100	3,56
7	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	95	3,41
8	Қазақстан-Неміс университеті	89	3,20
9	Astana IT University	89	3,17
10	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	88	3,13
11	Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті	84	2,99
12	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	84	2,99
13	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	83	2,96
14	Еуразия технологиялық университеті	83	2,95
15	Алматы менеджмент университеті	80	2,87
16	Халықаралық ақпараттық технологиялар университеті	77	2,76
17	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	76	2,72
18	Абай Мырзахметов атындағы Көкшетау университеті	75	2,66
19	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	74	2,64
20	КИМЭП университеті	73	2,60
21	Рудный индустриялық институты	72	2,57
22	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	72	2,56
23	«Тұран» университеті	71	2,54
24	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	71	2,53
25	Каспий қоғамдық университеті	71	2,53
26	Абылай хан атындағы Қазақ халықаралық қатынастар және әлем тілдері университеті	71	2,53
27	Кенжеғали Сағадиев атындағы Халықаралық бизнес университеті	69	2,46
28	«Тұран-Астана» университеті	69	2,46
29	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	69	2,46
30	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	68	2,45
31	Торайғыров университеті	68	2,44
32	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық зерттеу университеті	67	2,38
33	Қазтұтынуодағы Қарағанды экономикалық университеті	65	2,31
34	Қ. Құлажанов атындағы Қазақ технология және бизнес университеті	64	2,29
35	Қазақстан-Американдық еркін университеті	63	2,25
36	Q University	63	2,24
37	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	63	2,24
38	Алматы технологиялық университеті	62	2,21

39	Esil University	61	2,18
40	Алматы гуманитарлық-экономикалық университеті	61	2,18
41	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	60	2,14
42	Қазақстан инновациялық және телекоммуникациялық жүйелер университеті	60	2,13
43	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	60	2,13
44	М.Дулатов атындағы Қостанай инженерлік-экономикалық университеті	59	2,12
45	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	58	2,09
46	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	57	2,02
47	Халықаралық көліктік-гуманитарлық университеті	55	1,95
48	«Мирас» университеті	46	1,64
49	Қ.Сәтпаев атындағы Екібастұз инженерлік-техникалық институты	0	0,00
50	Гуманитарлық-техникалық академия	0	0,00
51	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	0	0,00

Дереккөз: «Ұлттық тестілеу орталығы» РМК

9-кестеде көрсетілгендей, ББ бойынша 2024-2025 оқу жылында жоғары оқу орнына оқуға түскен талапкерлердің орташа балы 75 балды құраған. 100-ден жоғары балл жинаған талапкерлер келесі ЖЖОКБҰ-ны таңдаған: Нархоз университеті, Қазақстан-Британ техникалық университеті, SDU University, Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті, М.С.Нәрікбаев атындағы КАЗГЮУ университеті.

1.2.5 «Шетелдік студенттердің үлесі» критерийі

Шетелдік студенттер өз елдерінде қазақ тілі мен мәдени дәстүрлерінің таралуына ықпал ете отырып, Қазақстандағы заманауи білім беру жүйесінің маңызды бөлігі болып табылады. Олардың еліміздің жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарында оқуы біздің университеттерге деген халықаралық сұраныс деігейін көрсетеді және олардың рейтингінің жоғарылауына тікелей әсер етеді.

«Шетелдік студенттердің үлесі» критерийі білім беру бағдарламаларының студенттерді шетелден тарту қабілетін көрсетеді. Бұл шетелдік студенттер үшін білім беру бағдарламалары мен жоғары оқу орындарының нақты тартымдылығын объективті бағалауға мүмкіндік береді.

Осы критерийді растау үшін ЖЖОКБҰ келесі құжаттарды ұсыну қажет:

- шетелдік студенттерді қабылдау туралы бұйрықтар;
- шетелдік студенттердің төлқұжаттарының көшірмелері.

10-кесте. «Шетелдік студенттердің үлесі» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Шетелдік студенттер үлесі			Балл
		ББ контингенті	Шетелдік студенттер саны	үлес, %	
1	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	86	35	41	5,00
2	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	26	8	31	3,78
3	Рудный индустриялық институты	29	5	17	2,12
4	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	288	49	17	2,09
5	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	26	4	15	1,89
6	КИМЭП университеті	330	47	14	1,75
7	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	181	17	9	1,15
8	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	248	19	8	0,94
9	Халықаралық ақпараттық технологиялар университеті	42	3	7	0,88
10	Q University	153	11	7	0,88
11	М.Дулатов атындағы Қостанай инженерлік-экономикалық университеті	83	5	6	0,74
12	Қазақстан-Неміс университеті	52	3	6	0,71
13	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	82	4	5	0,60
14	М.С.Нәрікбаев атындағы КАЗГЮУ университеті	421	18	4	0,53
15	Нархоз университеті	614	25	4	0,50
16	Алматы менеджмент университеті	298	12	4	0,49
17	Абай Мырзахметов атындағы Көкшетау университеті	26	1	4	0,47
18	Қазақстан-Британ техникалық университеті	272	10	4	0,45
19	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	166	6	4	0,44
20	Кенжеғали Сағадиев атындағы Халықаралық бизнес университеті	347	12	3	0,42
21	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	116	4	3	0,42
22	Esil University	284	8	3	0,35
23	Каспий қоғамдық университеті	245	7	3	0,35
24	Қ.Сәтпаев атындағы Екібастұз инженерлік-техникалық институты	40	1	3	0,31
25	Қазтұтынуодағы Қарағанды экономикалық университеті	166	4	2	0,30
26	Қазақстан-Американдық еркін университеті	132	3	2	0,28

27	«Тұран» университеті	278	6	2	0,27
28	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	136	3	2	0,27
29	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	199	4	2	0,25
30	Astana IT University	158	3	2	0,23
31	SDU University	322	6	2	0,23
32	Қазақстан инновациялық және телекоммуникациялық жүйелер университеті	107	2	2	0,23
33	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық зерттеу университеті	315	5	2	0,20
34	Абылай хан атындағы Қазақ халықаралық қатынастар және әлем тілдері университеті	152	2	1	0,16
35	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	106	1	1	0,12
36	Еуразия технологиялық университеті	141	1	1	0,09
37	Торайғыров университеті	141	1	1	0,09
38	«Тұран-Астана» университеті	195	1	1	0,06
39	Қ. Құлажанов атындағы Қазақ технология және бизнес университеті	488	1	0	0,03
40	Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті	26	0	0	0,00
41	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	25	0	0	0,00
42	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	21	0	0	0,00
43	Алматы технологиялық университеті	190	0	0	0,00
44	Халықаралық көліктік-гуманитарлық университеті	87	0	0	0,00
45	Алматы гуманитарлық-экономикалық университеті	221	0	0	0,00
46	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	2	0	0	0,00
47	«Мирас» университеті	253	0	0	0,00
48	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	29	0	0	0,00
49	Гуманитарлық-техникалық академия	24	0	0	0,00
50	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	127	0	0	0,00
51	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	11	0	0	0,00

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

10-кестеде шетелдік студенттердің «Менеджмент» ББ жалпы контингентіне қатынасын көруге болады, бұл 4% құрайды. Шетелдік студенттердің контингентке шаққандағы ең көп үлесі келесі оқу орындарында анықталды: Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті, Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті.

1.3 «ЖЖОКБҰ жалпы көрсеткіштері» критерийлер тобы бойынша талдау қорытындылары

1.3.1 «ЖЖОКБҰ студенттері мен оқытушыларының арақатынасы» критерийі

Студенттер мен оқытушылардың арақатынасы ЖЖОКБҰ ұсынатын білім сапасына әсер ететін негізгі көрсеткіштердің бірі. Бұл критерий оқытуға жеке көзқарас деңгейін және әр студентке оқытушы тарапынан жеткілікті көңіл бөлінетін қолайлы білім беру ортасын құру мүмкіндігін көрсетеді.

Студенттердің оқытушыларға қатынасының төмендігі оқытушылар құрамы жеке кеңес беруге, жұмыстарды тексеруге, ғылыми зерттеулерді басқаруға және практикалық дайындыққа көбірек уақыт бөле отырып, оқушылармен тиімдірек әрекеттесе алуына көбірек мүмкіндік береді. Бұл әсіресе тәжірибеге бағытталған оқытудың жоғары дәрежесін және тереңдетілген зерттеулерді қажет ететін бағдарламалар үшін өте маңызды.

Ал бір ПОҚ шаққанда білім алушылар санының тым көп болуы оқытушыларға шамадан тыс жүктемелер артылатындығын көрсетуі мүмкін, бұл білім беру процесінің сапасын төмендетуі және студенттердің оқуға қызығушылығына теріс әсер етуі мүмкін. Қазіргі білім беру стандарттары мен еңбек нарығының талаптары жағдайында студенттер мен оқытушылар саны арасындағы оңтайлы тепе-теңдікті сақтау ЖЖОКБҰ бәсекеге қабілеттілігінің маңызды факторына айналады.

Осылайша, осы критерийді талдау оқу орнының оқу жүктемесін ақылға қонымды бөлуді қолдай отырып және оқыту сапасын қамтамасыз ете отырып, білім беру қызметтерінің жоғары деңгейін қаншалықты қамтамасыз ете алатынын бағалауға мүмкіндік береді.

Біздің тарапымыздан ЖЖОКБҰ-да ПОҚ сапасы бойынша берілген мәліметтерді тексеру кезінде мынадай нормативтік құқықтық актілердің іске асырылуы да ескеріледі: Сот төрелігі академиясын, әскери, арнаулы оқу орындарын, мәдениет саласындағы білім беру ұйымдарын қоспағанда, жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдары профессор-оқытушылар құрамының жалпы санын есептеу үшін білім алушылар санының оқытушыларға орташа арақатынасын бекіту туралы Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2018 жылғы 31 қазандағы № 606 бұйрығы (Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2018 жылғы 1 қарашада № 17670 болып тіркелген).

11-кесте. «ЖЖОКБҰ студенттері мен оқытушыларының арақатынасы» критерийі бойынша ЖЖОКБҰ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ЖЖОКБҰ штаттық ПОҚ саны	ЖЖОКБҰ контингенті	Бір ПОҚ-қа шаққандағы білім алушылар саны	Балл
1	Қазақстан-Неміс университеті	72	713	10	5,00
2	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	2175	28441	13	3,79
3	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық зерттеу университеті	929	12917	14	3,56
4	Гуманитарлық-техникалық академия	36	516	14	3,45
5	Каспий қоғамдық университеті	312	4496	14	3,44
6	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	763	10978	14	3,44
7	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	396	5806	15	3,38
8	Қазтұтынуодағы Қарағанды экономикалық университеті	307	4570	15	3,33
9	Абылай хан атындағы Қазақ халықаралық қатынастар және әлем тілдері университеті	410	6173	15	3,29
10	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	885	13916	16	3,15
11	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	436	7147	16	3,02
12	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	695	11391	16	3,02
13	М.Дулатов атындағы Қостанай инженерлік-экономикалық университеті	116	1944	17	2,95
14	Еуразия технологиялық университеті	100	1693	17	2,92
15	«Тұран» университеті	374	6356	17	2,91
16	Торайғыров университеті	511	8878	17	2,85
17	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	457	7979	17	2,84
18	Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті	823	14443	18	2,82
19	Q University	144	2639	18	2,70
20	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	1370	25914	19	2,62
21	Абай Мырзахметов атындағы Көкшетау университеті	193	3651	19	2,62
22	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	1163	22327	19	2,58
23	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	471	9031	19	2,58
24	Қ.Сәтпаев атындағы Екібастұз инженерлік-техникалық институты	82	1593	19	2,55

25	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	407	7975	20	2,53
26	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	872	17207	20	2,51
27	Кенжеғали Сағадиев атындағы Халықаралық бизнес университеті	214	4214	20	2,51
28	Алматы технологиялық университеті	388	7979	21	2,41
29	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	311	6524	21	2,36
30	КИМЭП университеті	132	2861	22	2,28
31	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	355	7781	22	2,26
32	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	284	6458	23	2,18
33	Рудный индустриялық институты	66	1602	24	2,04
34	Халықаралық ақпараттық технологиялар университеті	244	5953	24	2,03
35	Халықаралық көліктік-гуманитарлық университеті	209	5106	24	2,03
36	«Тұран-Астана» университеті	165	4115	25	1,99
37	Қазақстан инновациялық және телекоммуникациялық жүйелер университеті	191	4760	25	1,99
38	SDU University	356	9031	25	1,95
39	М.С.Нәрікбаев атындағы КАЗГЮУ университеті	290	7736	27	1,86
40	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	539	14379	27	1,86
41	Қ. Құлажанов атындағы Қазақ технология және бизнес университеті	186	5020	27	1,83
42	Esil University	162	4562	28	1,76
43	Astana IT University	286	8284	29	1,71
44	Алматы менеджмент университеті	151	4629	31	1,62
45	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	277	8758	32	1,57
46	Алматы гуманитарлық-экономикалық университеті	278	9352	34	1,47
47	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	380	13823	36	1,36
48	Қазақстан-Американдық еркін университеті	81	4071	50	0,99
49	Нархоз университеті	134	7408	55	0,90
50	Қазақстан-Британ техникалық университеті	157	8825	56	0,88
51	«Мирас» университеті	0	0	0	0,00

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

11-кестеде оқытушылардың ЖЖОКБҰ-ның жалпы контингентіне қатынасын көруге болады. Осы критерий бойынша үздік көрсеткіш Қазақстан-Неміс университетінде тіркелді, ол университетте бір оқытушыға орташа есеппен 10 білім алушы келеді.

1.3.2 «Дәрежелі оқытушылардың үлесі» критерийі

Дәрежелі оқытушылардың үлесі профессор-оқытушылар құрамының академиялық біліктілігі мен кәсібилігінің маңызды көрсеткіші. Ғылыми дәрежесі (ғылыми дәрежесі және (немесе) философия докторы PhD/бейіні бойынша доктор (академиялық) дәрежесі және (немесе) ғылыми атағы және «өнер» кадрларын даярлау үшін «ҚР Еңбек сіңірген жаттықтырушысы» спорттық атағы) бар оқытушылар ЖЖОКБҰ-да білім мен ғылыми қызметтің жоғары деңгейін қамтамасыз етуде маңызды рөл атқарады.

Оқу орнында дәрежелі оқытушылардың едәуір санының болуы оның іргелі және қолданбалы ғылыми зерттеулер жүргізу, ғылыми әзірлемелердің нәтижелерін білім беру процесіне кіріктіру, сондай-ақ халықаралық ғылыми жобаларға қатысу мүмкіндігі туралы куәландырады. Бұл тез өзгеретін кәсіби орта жағдайында жұмысқа дайын жоғары білікті мамандарды қалыптастыру үшін қолайлы жағдай жасайды.

Сонымен қатар, дәрежелі оқытушылар педагогикалық құзыреттіліктің жоғары деңгейіне ие, бұл оларға білімді тиімді жеткізуге, студенттерде сыни ойлау мен аналитикалық дағдыларды дамытуға мүмкіндік береді. Мұндай оқытушылардың жоғары үлесі оқу орнының академиялық стандарттарға бейілділігін және білім беру бағдарламаларының сапасын үздіксіз жетілдіруге ұмтылысын көрсетеді.

Бұл критерий ЖЖОКБҰ білім беру бағдарламаларының академиялық және кәсіптік даярлықтың қазіргі заманғы талаптарына қаншалықты сәйкес келетіндігі туралы қорытынды жасауға мүмкіндік береді, сондай-ақ оның ғылыми және білім беру орталығы ретіндегі беделін нығайтуға ықпал етеді.

12-кесте. «Дәрежелі оқытушылардың үлесі» критерийі бойынша ЖЖОКБҰ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ЖЖОКБҰ штаттық ПОҚ саны	Штаттық дәрежелі ПОҚ саны	Үлес, (%)	Балл
1	Нархоз университеті	134	105	78	5,00
2	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	1370	1014	74	4,72
3	Халықаралық көліктік-гуманитарлық университеті	209	133	64	4,06
4	Алматы гуманитарлық-экономикалық университеті	278	175	63	4,02
5	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	2175	1336	61	3,92
6	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	436	265	61	3,88
7	Алматы технологиялық университеті	388	232	60	3,82
8	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық зерттеу университеті	929	548	59	3,76
9	Торайғыров университеті	511	299	59	3,73

10	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	872	502	58	3,67
11	Абай Мырзахметов атындағы Көкшетау университеті	193	110	57	3,64
12	Қазақстан инновациялық және телекоммуникациялық жүйелер университеті	191	108	57	3,61
13	М.Дулатов атындағы Қостанай инженерлік-экономикалық университеті	116	65	56	3,58
14	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	355	198	56	3,56
15	Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті	823	447	54	3,47
16	Esil University	162	88	54	3,47
17	Каспий қоғамдық университеті	312	168	54	3,44
18	Гуманитарлық-техникалық академия	36	19	53	3,37
19	Қазақстан-Американдық еркін университеті	81	42	52	3,31
20	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	763	396	52	3,31
21	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	284	144	51	3,24
22	Қазтұтынуодағы Қарағанды экономикалық университеті	307	155	50	3,22
23	«Тұран» университеті	374	186	50	3,17
24	Қ.Сәтпаев атындағы Екібастұз инженерлік-техникалық институты	82	40	49	3,11
25	Қазақстан-Неміс университеті	72	35	49	3,10
26	«Тұран-Астана» университеті	165	79	48	3,06
27	Алматы менеджмент университеті	151	72	48	3,04
28	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	311	148	48	3,04
29	Қ. Құлажанов атындағы Қазақ технология және бизнес университеті	186	88	47	3,02
30	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	380	178	47	2,99
31	Абылай хан атындағы Қазақ халықаралық қатынастар және әлем тілдері университеті	410	191	47	2,97
32	Astana IT University	286	131	46	2,92
33	Рудный индустриялық институты	66	30	45	2,90
34	Еуразия технологиялық университеті	100	45	45	2,87
35	SDU University	356	156	44	2,80
36	М.С.Нәрікбаев атындағы КАЗГЮУ университеті	290	124	43	2,73
37	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	471	199	42	2,70
38	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	277	117	42	2,70
39	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	885	366	41	2,64
40	Қазақстан-Британ техникалық университеті	157	64	41	2,60
41	Халықаралық ақпараттық технологиялар университеті	244	99	41	2,59
42	Кенжеғали Сағадиев атындағы Халықаралық бизнес университеті	214	87	41	2,59

43	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	539	207	38	2,45
44	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	407	146	36	2,29
45	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	396	140	35	2,26
46	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	457	158	35	2,21
47	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	695	236	34	2,17
48	Q University	144	48	33	2,13
49	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	1163	367	32	2,01
50	КИМЭП университеті	132	18	14	0,87
51	«Мирас» университеті	0	0	0	0,00

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

12-кестеде бұл ББ бойынша рейтингке қатысатын ЖЖОКБҰ-ның дәрежелі ПОҚ үлесі орта есеппен 51% құрайтынын көруге болады. Дәрежелі ПОҚ-ның ең көп үлесі мынадай ЖЖОКБҰ-да жұмыс істейді: Нархоз университеті, Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті.

1.3.3 «Материалдық және оқу базасын дамытуға арналған шығындарды талдау» критерийі

«Материалдық және оқу базасын дамытуға арналған шығындарды талдау» критерийі білім беру процесінің қаржылық қамтамасыз етілуін және оқу орнының оқытудың негізгі аспектілеріне қаражат салуға дайындығын бағалауға мүмкіндік беретін маңызды көрсеткіштердің бірі. Бұл критерийде бағдарламалық қамтамасыз ету және кітапхана қорын дамыту шығындары ескеріледі.

Бағдарламалық қамтамасыз ету шығындары әртүрлі пәндерге арналған арнайы бағдарламалар, оқу процесін басқару жүйелері және оқытудың тиімділігі мен интерактивтілігін арттыратын басқа да цифрлық құралдар сияқты оқу процестеріне қажетті лицензиялық бағдарламаларды сатып алу және жаңарту шығындарын қамтиды. Бұл ББ өзектілігін сақтау және студенттерді заманауи технологиялармен жұмыс істеуге дайындау үшін маңызды.

Кітапхана қорын дамыту шығындарына студенттердің өзекті және сапалы оқу және ғылыми ақпаратқа қол жеткізуін қамтамасыз ету үшін қажетті жаңа оқулықтарды, ғылыми әдебиеттерді, электрондық ресурстар мен дерекқорларды сатып алу шығындары кіреді. Кітапхана қорын дамыту білімді тереңдетуге және ғылыми зерттеулер жүргізуге ықпал ететін академиялық ортаның маңызды құрамдас бөлігі.

13-кесте. «Материалдық және оқу базасын дамытуға арналған шығындарды талдау» критерийі бойынша ЖЖОКБҰ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ЖЖОКБҰ контингенті	1 студентке шаққандағы шығындар көлемі (теңге)	Балл
1	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	436	53068	5,00
2	Қазақстан-Неміс университеті	72	50416	4,80
3	КИМЭП университеті	132	43874	4,31
4	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	1370	42419	4,20
5	М.С.Нәрікбаев атындағы КАЗГЮУ университеті	290	36807	3,77
6	М.Дулатов атындағы Қостанай инженерлік-экономикалық университеті	116	35787	3,70
7	Халықаралық ақпараттық технологиялар университеті	244	32105	3,42
8	Astana IT University	286	28264	3,13
9	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	284	24760	2,87
10	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	539	23345	2,76
11	Қазақстан-Британ техникалық университеті	157	22720	2,71
12	Нархоз университеті	134	21704	2,64
13	«Тұран-Астана» университеті	165	21353	2,61
14	Абылай хан атындағы Қазақ халықаралық қатынастар және әлем тілдері университеті	410	18761	2,41
15	Рудный индустриялық институты	66	17301	2,30
16	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	355	15879	2,20
17	Абай Мырзахметов атындағы Көкшетау университеті	193	14605	2,10
18	Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті	823	13982	2,05
19	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	2175	13547	2,02
20	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	872	13401	2,01
21	Алматы менеджмент университеті	151	11956	1,90
22	Кенжеғали Сағадиев атындағы Халықаралық бизнес университеті	214	11831	1,89
23	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	1163	11075	1,83
24	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	407	10181	1,77

25	Қ.Сәтпаев атындағы Екібастұз инженерлік-техникалық институты	82	10030	1,76
26	SDU University	356	9806	1,74
27	Еуразия технологиялық университеті	100	9110	1,69
28	Esil University	162	8958	1,68
29	Каспий қоғамдық университеті	312	7381	1,56
30	Q University	144	7343	1,55
31	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	457	7359	1,55
32	«Тұран» университеті	374	6890	1,52
33	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	277	6855	1,52
34	Қ. Құлажанов атындағы Қазақ технология және бизнес университеті	186	6716	1,51
35	Халықаралық көліктік-гуманитарлық университеті	209	6467	1,49
36	Қазақстан-Американдық еркін университеті	81	6364	1,48
37	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	763	5783	1,44
38	Қазақстан инновациялық және телекоммуникациялық жүйелер университеті	191	5656	1,43
39	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	885	5563	1,42
40	Гуманитарлық-техникалық академия	36	5197	1,39
41	Торайғыров университеті	511	5092	1,38
42	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	311	3966	1,30
43	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық зерттеу университеті	929	3998	1,30
44	Қазтұтынуодағы Қарағанды экономикалық университеті	307	3847	1,29
45	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	471	3800	1,29
46	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	396	3511	1,26
47	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	380	3077	1,23
48	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	695	2779	1,21
49	Алматы гуманитарлық-экономикалық университеті	278	1626	1,12
50	Алматы технологиялық университеті	388	129	1,01
51	«Мирас» университеті	0	0	0,00

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

13-кестеде көрсетілген 1 студентке бөлінген қаражатты талдау бойынша келесі ЖЖОКБҰ жоғары нәтиже көрсетті: Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу

университеті, Қазақстан-Неміс университеті, КИМЭП университеті, Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті.

1.3.4 «Профессор-оқытушылар құрамының медианалық жалақысы» критерийі

«Профессор-оқытушылар құрамының медианалық жалақысы» критерийі оқытушыларды қаржылық қолдау деңгейін және жанама түрде оқу орнындағы білім беру процесінің сапасын көрсететін маңызды көрсеткіш. Медианалық жалақы – оқытушылардың жартысы жалақыны осы деңгейден жоғары, ал екінші жартысы төмен алатын бөліну нүктесі. Бұл көрсеткіштің орташа жалақыдан айырмашылығы, оған өте жоғары немесе өте төмен жалақы сияқты шекті мәндер әсер етпейді.

Медианалық жалақы деңгейі оқытушылардың мотивациясымен және олардың жұмысқа қанағаттануымен тығыз байланысты. Жалақының жоғары деңгейі университетке білікті мамандарды тартуға және ұстап қалуға мүмкіндік береді, ол дегеніміз оқыту мен ғылыми қызметтің сапасына оң әсер етеді. Лайықты жалақы алатын оқытушылар үнемі кәсіби дамуға, ғылыми зерттеулерге қатысуға және студенттермен белсенді қарым-қатынасқа ынталы болады.

Сонымен қатар, медианалық жалақы көрсеткіші ЖЖОКБҰ-ның қаржылық тұрақтылығын және оның басқа оқу орындарымен салыстырғанда бәсекеге қабілетті жалақы деңгейін ұстап тұру қабілетін көрсете алады.

Әдістемеге сәйкес осы критерийді саралау кезінде оқытушы жұмыс істейтін аймақтың күнкөріс деңгейі есепке алынады.

14-кесте. «Профессор-оқытушылар құрамының медианалық жалақысы» критерийі бойынша ЖЖОКБҰ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ПОҚ медианалық жалақысы (теңге)	Балл
1	КИМЭП университеті	1691584	5,00
2	Astana IT University	994986	3,04
3	Қазақстан-Британ техникалық университеті	907291	2,81
4	М.С.Нәрікбаев атындағы КАЗГЮУ университеті	896191	2,77
5	Нархоз университеті	805495	2,52
6	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	707984	2,25
7	«Мирас» университеті	650559	2,21
8	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	673822	2,15
9	Кенжеғали Сағадиев атындағы Халықаралық бизнес университеті	624955	2,02
10	SDU University	619048	2,00
11	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	530045	1,97
12	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	518221	1,92
13	Халықаралық ақпараттық технологиялар университеті	588542	1,91

14	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	584039	1,90
15	Алматы менеджмент университеті	576139	1,88
16	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	518832	1,84
17	Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті	554746	1,82
18	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	497805	1,81
19	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	501625	1,81
20	Абылай хан атындағы Қазақ халықаралық қатынастар және әлем тілдері университеті	552467	1,81
21	Алматы технологиялық университеті	546779	1,80
22	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	484686	1,78
23	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	531021	1,75
24	Каспий қоғамдық университеті	531703	1,75
25	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	489515	1,73
26	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	465759	1,66
27	«Тұран» университеті	495742	1,65
28	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	428287	1,65
29	Рудный индустриялық институты	439193	1,64
30	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	540526	1,61
31	Қ. Құлажанов атындағы Қазақ технология және бизнес университеті	481000	1,61
32	М.Дулатов атындағы Қостанай инженерлік-экономикалық университеті	430834	1,61
33	Қазақстан-Неміс университеті	474001	1,59
34	Абай Мырзахметов атындағы Көкшетау университеті	425727	1,54
35	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	403490	1,53
36	Қазақстан-Американдық еркін университеті	444960	1,50
37	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	423584	1,50
38	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	390454	1,49
39	Торайғыров университеті	380525	1,47
40	Қазтұтынуодағы Қарағанды экономикалық университеті	371851	1,42
41	Esil University	410392	1,41
42	«Тұран-Астана» университеті	400864	1,39
43	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық зерттеу университеті	402484	1,39
44	Еуразия технологиялық университеті	394231	1,37
45	Q University	384870	1,34
46	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	339645	1,28
47	Қ.Сәтпаев атындағы Екібастұз инженерлік-техникалық институты	313149	1,26

48	Гуманитарлық-техникалық академия	314065	1,21
49	Алматы гуманитарлық-экономикалық университеті	331408	1,19
50	Халықаралық көліктік-гуманитарлық университеті	290590	1,08
51	Қазақстан инновациялық және телекоммуникациялық жүйелер университеті	224036	1,00

Дереккөз: ҚР ЕХӘҚМ «ЕРДО» АҚ мәліметтері

14-кестеде «Профессор-оқытушылар құрамының медианалық жалақысы» критерийі бойынша талдау нәтижелерін көрсетілген: «Менеджмент» ББ бойынша ПОҚ орташа медианалық жалақысы 2025 жылы 529 015 теңгені құрады. ББ бойынша рейтингке қатысқан ЖЖОКБҰ арасында КИМЭП университеті – 1 691 584 теңге, Astana IT University – 994 986 теңге көрсеткіштерін көрсетіп, алғашқы орындарды иеленді.

1.4 «Түлектердің мансаптық перспективалары» критерийлер тобы бойынша талдау қорытындылары

1.4.1 «Түлектердің жұмысқа орналасу деңгейі» критерийі

«Түлектердің мансаптық перспективалары» критерийлер тобы түлектердің еңбек нарығындағы бәсекеге қабілеттілігін көрсетеді. Топ үш критерийден тұрады: түлектердің жұмысқа орналасу деңгейі, түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығы, түлектердің медианалық жалақысы. Бұл критерийлер бойынша білім беру бағдарламаларының 2024 жылғы түлектері талданады. Олардың оқу бітіргеннен кейін, 2024 жылдың тамызынан 2025 жылдың шілдесіне дейінгі кезеңдегі зейнетақы жарналары арқылы талдау жүргізіледі.

«Жұмысқа орналасу деңгейі» көрсеткіші түлектердің еңбек нарығындағы бәсекеге қабілеттілігін тікелей көрсетеді. Бұл өлшем «тұрақты жұмыспен қамту» және «шартты жұмыспен қамту»болып бөлінеді.

Тұрақты жұмысқа орналасу – 2024 жылдың тамызынан 2025 жылдың шілдесіне дейінгі кезеңде қатарынан кемінде 3 ай тұрақты зейнетақы жарналарын алған жұмысқа орналастырылған түлектердің пайызын көрсететін көрсеткіш.

Шартты жұмыспен қамту – 2024 жылдың тамызынан 2025 жылдың шілдесіне дейінгі кезеңде тұрақты емес негізде зейнетақы аударымдарын алған түлектердің пайызын көрсететін көрсеткіш (яғни тұрақты жұмыспен қамту жағдайларын қоспағанда, тұрақсыз табыс).

Жұмыспен қамтылуды есептеу барысында тұрақты жұмыспен қамтылған түлектердің үлесі жоғары нәтиже береді.

Түлектердің жұмысқа орналасу деңгейін неғұрлым сенімді есептеу үшін жалпы түлектер санынан мынадай санаттар алынып тасталды:

- Магистратурада (резидентурада) оқуды жалғастырған түлектер;
- Шетел азаматтары;
- Декреттік демалыстағы түлектер;
- Мерзімді әскери қызметке шақырылған түлектер;
- Шетелде білім алатын түлектер;
- Шетелде жұмыс істейтін түлектер;
- 1-2 топтағы мүгедектігі бар түлектер;
- Күш құрылымдарының қызметкерлері;
- Жас ерекшелігіне байланысты есептелмейтін түлектер (1996 жылғы және одан үлкен);
- Қайтыс болған түлектер.

Түлектердің саны 5 адамнан аз болатын келесі ЖЖОКБҰ-да есептеулер тек статистикалық деректер бойынша және сараптамалық бөлім бойынша жүргізілді, өйткені «түлектердің мансаптық перспективалары» блогы бойынша есептеу үшін деректердің аздығына байланысты көрсеткіштер дұрыс болмауы мүмкін: Абай Мырзахметов атындағы Көкшетау университеті, Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті.

2-диаграмма. «Менеджмент» ББ бойынша түлектердің жалпы саны мен құрамы

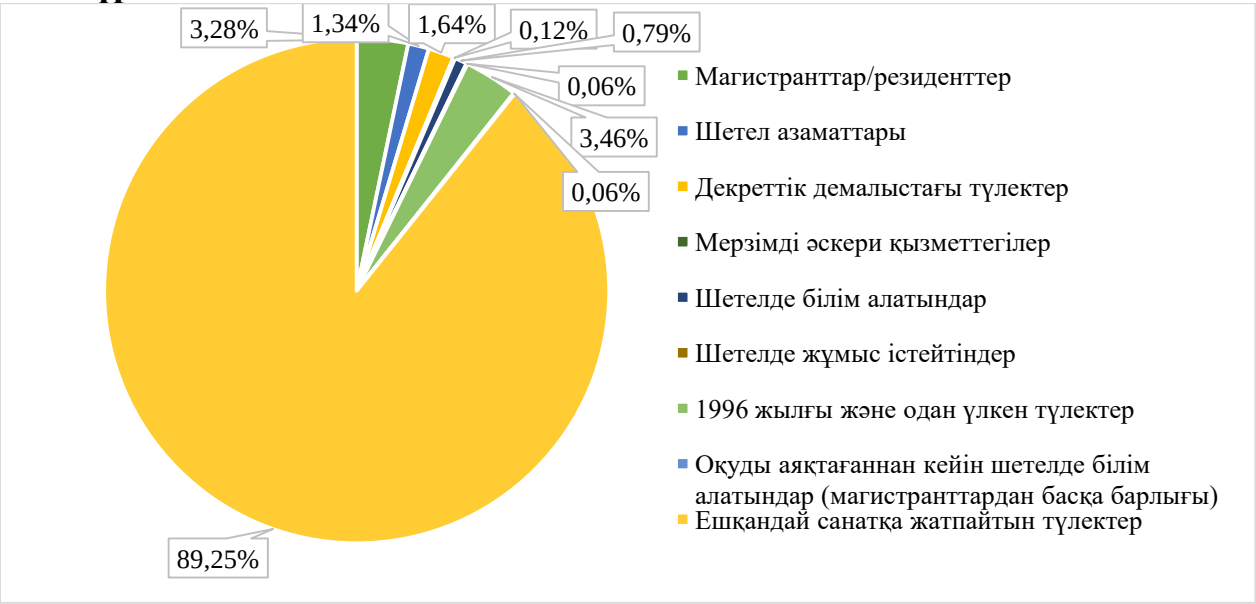

2-диаграммаға сәйкес ББ бойынша түлектердің жалпы саны 1646 адамды құрады, оның ішінде: декреттік демалыста – 27; мерзімді әскери қызметке шақырылғандар – 2; магистратурада (резидентурада) оқуды жалғастырғандар – 54; шетелде білім алатын түлектер – 13; шетел азаматтары – 22; шетелде жұмыс істейтіндер – 1; оқуды аяқтағаннан кейін шетелде білім алатындар магистранттардан басқа барлығы – 1; 1995 жылғы және одан үлкен – 57.

15-кесте. «Түлектердің жұмысқа орналасу деңгейі» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Түлектердің жалпы саны	Жұмысқа орналасу деңгейі, %	Тұрақты жұмыс, %	Шартты жұмыс, %	Балл
1	М.С.Нәрікбаев атындағы КАЗГЮУ университеті	75	93%	93%	0%	4,67
2	«Мирас» университеті	16	100%	88%	12%	4,63
3	Қазақстан-Британ техникалық университеті	34	85%	85%	0%	4,26
4	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	8	100%	75%	25%	4,25
5	Халықаралық ақпараттық технологиялар университеті	37	89%	81%	8%	4,22
6	Q University	6	83%	83%	0%	4,17

7	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	12	92%	75%	17%	4,08
8	Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті	5	80%	80%	0%	4,00
9	Қ.Сәтпаев атындағы Екібастұз инженерлік-техникалық институты	9	100%	67%	33%	4,00
10	КИМЭП университеті	29	93%	69%	24%	3,93
11	Қазақстан-Неміс университеті	24	96%	67%	29%	3,92
12	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	30	90%	67%	23%	3,80
13	Нархоз университеті	24	83%	71%	12%	3,79
14	Astana IT University	80	89%	65%	24%	3,73
15	Кенжеғали Сағадиев атындағы Халықаралық бизнес университеті	49	92%	61%	31%	3,67
16	Алматы менеджмент университеті	79	84%	66%	18%	3,65
17	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	11	73%	73%	0%	3,64
18	Алматы технологиялық университеті	34	82%	65%	17%	3,59
19	SDU University	35	86%	60%	26%	3,51
20	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	6	100%	50%	50%	3,50
21	Халықаралық көліктік-гуманитарлық университеті	27	74%	67%	7%	3,48
22	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық зерттеу университеті	46	76%	61%	15%	3,35
23	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	15	87%	53%	34%	3,33
24	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	34	76%	59%	17%	3,29
25	Қазтұтынуодағы Қарағанды экономикалық университеті	35	74%	60%	14%	3,29
26	Каспий қоғамдық университеті	36	72%	61%	11%	3,28
27	Қазақстан-Американдық еркін университеті	22	73%	59%	14%	3,23
28	Қазақстан инновациялық және телекоммуникациялық жүйелер университеті	22	73%	59%	14%	3,23
29	Алматы гуманитарлық-экономикалық университеті	20	70%	60%	10%	3,20
30	«Тұран» университеті	50	72%	58%	14%	3,18
31	Еуразия технологиялық университеті	55	80%	53%	27%	3,18
32	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	7	71%	57%	14%	3,14
33	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	28	71%	57%	14%	3,14
34	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	31	68%	55%	13%	3,00
35	Абылай хан атындағы Қазақ халықаралық қатынастар және әлем тілдері университеті	48	75%	48%	27%	2,94
36	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	27	74%	48%	26%	2,93

37	Қ. Құлажанов атындағы Қазақ технология және бизнес университеті	70	69%	50%	19%	2,87
38	«Тұран-Астана» университеті	35	74%	46%	28%	2,86
39	Гуманитарлық-техникалық академия	6	67%	50%	17%	2,83
40	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	12	75%	42%	33%	2,75
41	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	8	75%	38%	37%	2,63
42	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	38	68%	42%	26%	2,63
43	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	8	75%	38%	37%	2,63
44	Esil University	42	67%	43%	24%	2,62
45	Торайғыров университеті	13	69%	38%	31%	2,54
46	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	12	58%	42%	16%	2,42
47	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	18	61%	28%	33%	2,06
48	Рудный индустриялық институты	6	50%	33%	17%	2,00
49	М.Дулатов атындағы Қостанай инженерлік-экономикалық университеті	5	40%	20%	20%	1,40
*	Абай Мырзахметов атындағы Көкшетау университеті	*	*	*	*	*
*	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	*	*	*	*	*

Дереккөз: ҚР ЕХӘҚМ «ЕРДО» АҚ мәліметтері

** - түлектер саны 5-тен аз болуына байланысты «түлектердің мансаптық перспективалары» тобы бойынша нәтижелері есепке алынбайды*

15-кестеге сәйкес, «Менеджмент» ББ бойынша жұмысқа орналасудың орташа деңгейі 78% құрады. Жұмысқа орналасу көрсеткіші жоғары ЖЖОКБҰ: М.С.Нәрікбаев атындағы КАЗГЮУ университеті, «Мирас» университеті, Қазақстан-Британ техникалық университеті, М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті, Халықаралық ақпараттық технологиялар университеті. Соңғы позицияда М.Дулатов атындағы Қостанай инженерлік-экономикалық университеті орналасты.

3-диаграмма. Түлектерің жұмысқа орналасу деңгейі

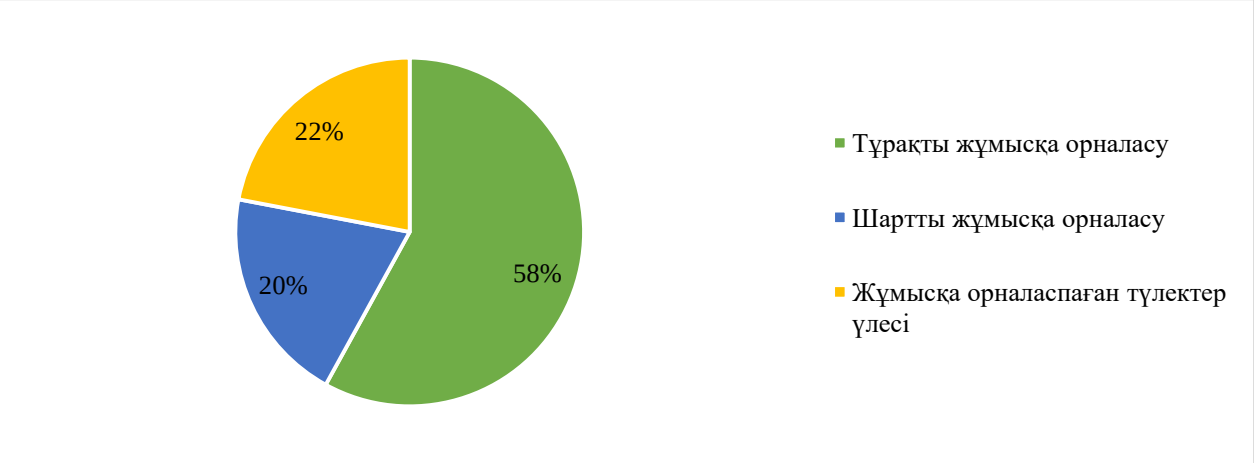

3-диаграммадан ББ бойынша түлектердің 58%-ы тұрақты, ал 20%-ы шартты түрде жұмыс істейтінін көруге болады. Түлектердің 22%-ы жұмысқа орналаспаған.

16-кесте. 2023-2025 жылдардағы түлектердің жұмысқа орналасу деңгейін салыстырмалы талдау

№	ЖЖОКБҰ атауы	Жұмысқа орналасу деңгейі, %		
		2023 ж.	2024 ж.	2025 ж.
1	М.С.Нәрікбаев атындағы КАЗГЮУ университеті	90%	93%	93%
2	Қазақстан-Неміс университеті	79%	76%	96%
3	КИМЭП университеті	70%	89%	93%
4	Халықаралық ақпараттық технологиялар университеті	93%	90%	89%
5	Нархоз университеті	96%	74%	83%
6	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	89%	69%	90%
7	Astana IT University	93%	83%	89%
8	Қазақстан-Британ техникалық университеті	86%	80%	85%
9	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	-	71%	92%
10	Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті	-	-	80%
11	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	78%	91%	100%
12	SDU University	91%	82%	86%
13	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	100%	80%	73%
14	Алматы менеджмент университеті	96%	78%	84%
15	«Тұран» университеті	71%	80%	72%
16	Қазақстан-Американдық еркін университеті	67%	76%	73%
17	Q University	75%	-	83%
18	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	-	-	100%
19	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	82%	70%	76%
20	Алматы технологиялық университеті	82%	67%	82%

21	Халықаралық көліктік-гуманитарлық университеті	92%	67%	74%
22	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	75%	81%	74%
23	Қ.Сәтпаев атындағы Екібастұз инженерлік-техникалық институты	-	-	100%
24	Кенжеғали Сағадиев атындағы Халықаралық бизнес университеті	75%	84%	92%
25	Esil University	76%	79%	67%
26	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	80%	74%	87%
27	Алматы гуманитарлық-экономикалық университеті	79%	68%	70%
28	Қазтұтынуодағы Қарағанды экономикалық университеті	80%	75%	74%
29	Каспий қоғамдық университеті	86%	88%	72%
30	«Тұран-Астана» университеті	81%	72%	74%
31	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	79%	86%	61%
32	«Мирас» университеті	61%	59%	100%
33	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	-	-	71%
34	Қазақстан инновациялық және телекоммуникациялық жүйелер университеті	75%	78%	73%
35	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	64%	81%	71%
36	Гуманитарлық-техникалық академия	75%	-	67%
37	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	67%	78%	58%
38	Еуразия технологиялық университеті	86%	82%	80%
39	Қ. Құлажанов атындағы Қазақ технология және бизнес университеті	79%	67%	69%
40	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	88%	68%	68%
41	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық зерттеу университеті	87%	82%	76%
42	Абылай хан атындағы Қазақ халықаралық қатынастар және әлем тілдері университеті	89%	74%	75%
43	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	-	77%	75%
44	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	67%	68%	68%
45	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	59%	53%	75%
46	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	-	-	75%
47	Торайғыров университеті	-	88%	69%
48	Рудный индустриялық институты	-	-	50%
49	М.Дулатов атындағы Қостанай инженерлік-экономикалық университеті	75%	88%	40%
*	Абай Мырзахметов атындағы Көкшетау университеті	-	-	*
*	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	-	-	*

Дереккөз: ҚР ЕХӘҚМ «ЕРДО» АҚ мәліметтері

** - түлектер саны 5-тен аз болуына байланысты «түлектердің мансаптық перспективалары» тобы бойынша нәтижелері есепке алынбайды*

— - рейтингке қатыспаған

16-кестедегі салыстырмалы талдауға сәйкес бұл критерий бойынша өткен жылғы көрсеткіштермен салыстырғанда келесі оқу орындарының көрсеткіштері жақсарған: КИМЭП университеті, М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті, Кенжеғали Сағадиев атындағы Халықаралық бизнес университеті. Ал көрсеткіштердің нашарлауы мынадай ЖЖОКБҰ-да байқалады: Халықаралық ақпараттық технологиялар университеті, Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті, Қазтұтынуодағы Қарағанды экономикалық университеті, Еуразия технологиялық университеті, С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық зерттеу университеті.

4-диаграмма. 2023-2025 жылдардағы түлектердің жұмысқа орналасу деңгейін салыстырмалы талдау

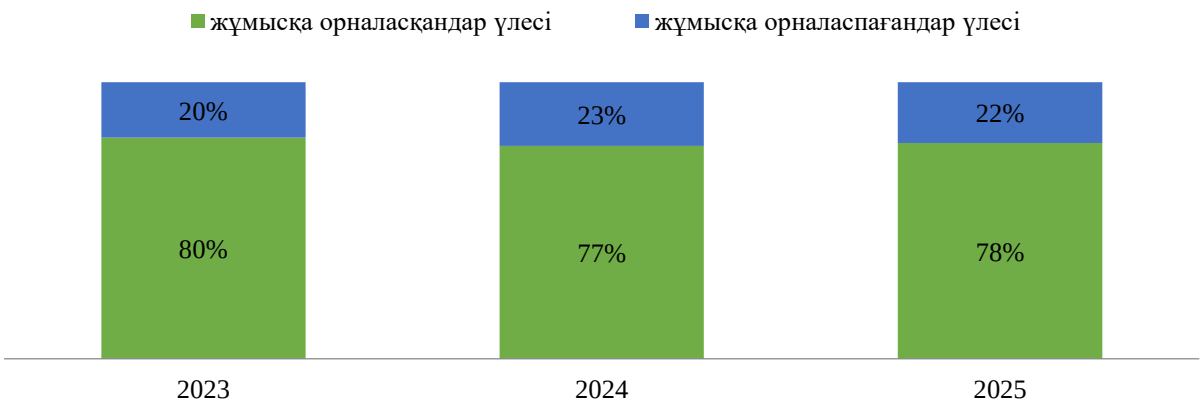

4-диаграмма еңбек нарығында ББ түлектеріне сұраныстың динамикасын көрсетеді. Алдыңғы рейтингтермен салыстырғанда осы критерий көрсеткіштері жақсарды: 2023 жылы жұмысқа орналасудың орташа деңгейі - 80%, 2024 жылы - 77%, ал 2025 жылы - 78% құрады.

1.4.2 «Түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығы» критерийі

Түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығы түлектердің оқуды бітіргеннен кейін қаншалықты жылдам жұмыс таба алатынын көрсететін маңызды көрсеткіш. Бұл көрсеткіш нақты білім беру бағдарламасы мен ЖЖОКБҰ дайындаған еңбек нарығындағы мамандардың сұраныс деңгейін көрсетеді.

Жұмыс іздеудің қысқа кезеңі түлектердің жоғары бәсекеге қабілеттілігін, оқу орнының жақсы беделін және білім беру бағдарламасының жұмыс берушілердің қажеттіліктеріне сәйкестігін көрсетеді. Жұмыс іздеудің ұзақ кезеңі түлектердің жеткіліксіз дайындығын, олардың дағдыларының еңбек нарығының талаптарына сәйкес келмеуін немесе белгілі бір салада жұмысқа орналасудың жалпы күрделілігін көрсетуі мүмкін.

Жұмыс іздеу ұзақтығын талдау білім беру ұйымдарына өз бағдарламаларының тиімділігін бағалауға және қажет болған жағдайда

түлектердің жұмысқа орналасу нәтижелерін жақсарту үшін түзетулер енгізуге мүмкіндік береді.

17-кесте. «Түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығы» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Жұмыс іздеу ұзақтығы (аймен)	Балл
1	Q University	1,00	5,00
2	Гуманитарлық-техникалық академия	1,00	5,00
3	Халықаралық көліктік-гуманитарлық университеті	1,05	4,98
4	Қазақстан инновациялық және телекоммуникациялық жүйелер университеті	1,06	4,97
5	Қазақстан-Неміс университеті	1,32	4,86
6	Қазақстан-Американдық еркін университеті	1,31	4,86
7	«Мирас» университеті	1,35	4,84
8	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	1,40	4,82
9	Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті	1,50	4,77
10	Рудный индустриялық институты	1,50	4,77
11	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	1,67	4,70
12	«Тұран» университеті	1,76	4,65
13	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	1,80	4,64
14	«Тұран-Астана» университеті	1,83	4,62
15	Алматы гуманитарлық-экономикалық университеті	1,89	4,59
16	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	1,91	4,59
17	КИМЭП университеті	2,04	4,53
18	Халықаралық ақпараттық технологиялар университеті	2,03	4,53
19	Қ.Сәтпаев атындағы Екібастұз инженерлік-техникалық институты	2,10	4,50
20	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	2,13	4,49
21	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	2,13	4,49
22	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	2,15	4,48
23	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	2,15	4,48
24	Алматы технологиялық университеті	2,14	4,48
25	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	2,17	4,47
26	Қазақстан-Британ техникалық университеті	2,33	4,39
27	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	2,33	4,39
28	Абылай хан атындағы Қазақ халықаралық қатынастар және әлем тілдері университеті	2,34	4,39
29	SDU University	2,39	4,37
30	Esil University	2,42	4,35
31	Каспий қоғамдық университеті	2,48	4,33
32	М.Дулатов атындағы Қостанай инженерлік-экономикалық университеті	2,50	4,32
33	Қ. Құлажанов атындағы Қазақ технология және бизнес университеті	2,52	4,31
34	Алматы менеджмент университеті	2,54	4,30

35	Еуразия технологиялық университеті	2,54	4,30
36	Торайғыров университеті	2,60	4,27
37	Кенжеғали Сағадиев атындағы Халықаралық бизнес университеті	2,68	4,23
38	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	2,70	4,23
39	М.С.Нәрікбаев атындағы КАЗГЮУ университеті	2,72	4,22
40	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	2,71	4,22
41	Нархоз университеті	2,83	4,17
42	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	2,83	4,17
43	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	2,83	4,17
44	Қазтұтынуодағы Қарағанды экономикалық университеті	2,96	4,11
45	Astana IT University	3,05	4,07
46	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық зерттеу университеті	3,16	4,02
47	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	3,27	3,97
48	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	3,29	3,96
49	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	4,00	3,64
*	Абай Мырзахметов атындағы Көкшетау университеті	*	*
*	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	*	*

Дереккөз: ҚР ЕХӘҚМ «ЕРДО» АҚ мәліметтері

** - түлектер саны 5-тен аз болуына байланысты «түлектердің мансаптық перспективалары» тобы бойынша нәтижелері есепке алынбайды*

17-кестеде түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығының нәтижелері көрсетілген. Келесі ЖЖОКБҰ-да түлектер 2 айдан аз уақыт ішінде жұмысқа орналасқан: Q University, Гуманитарлық-техникалық академия, Халықаралық көліктік-гуманитарлық университеті, Қазақстан инновациялық және телекоммуникациялық жүйелер университеті, Қазақстан-Неміс университеті, Қазақстан-Американдық еркін университеті, «Мирас» университеті, А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті, Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті, Рудный индустриялық институты, Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті, «Тұран» университеті, М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті, «Тұран-Астана» университеті, Алматы гуманитарлық-экономикалық университеті, Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты.

5-диаграмма. 2023-2025 жылдардағы түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығын салыстырмалы талдау

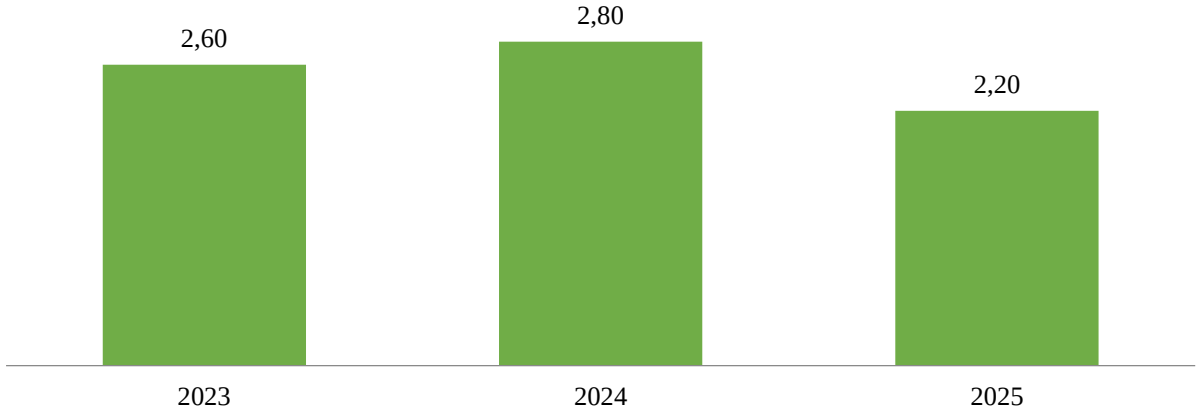

5-диаграмма еңбек нарығында «Менеджмент» ББ бойынша түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығындағы өзгерістерді көрсетеді. Өткен жылдармен салыстырғанда осы критерийдің көрсеткіштері жақсарған. Бұл өзгерістер ББ түлектеріне сұраныс динамикасын көрсетеді. 2023 жылы жұмыс іздеудің орташа ұзақтығы 2,60 айды, 2024 жылы 2,80 айды, ал 2025 жылы 2,20 айды құрады.

1.4.3 «Түлектердің медианалық жалақысы» критерийі

Медианалық жалақы оқуды бітіргеннен кейінгі алғашқы жылы жұмысқа орналасқан түлектердің табыс деңгейін көрсетеді. Жоғары бастапқы жалақы көбінесе білім беру бағдарламасының сапасының және оны кәсіби ортаның мойындауының көрсеткіші.

Түлектердің медианалық жалақысы туралы мәліметтер оқу орнын таңдау кезінде талапкерлер үшін бағдар бола алады, өйткені олар осы бағдарламаның түлектерінің жұмысқа орналасу және лайықты жалақы алу үшін жақсы перспективалары бар екеніне сенімді бола алады. Сонымен қатар, медианалық жалақысы жоғары бағдарламалар жұмыс берушілердің де назарын аударады, бұл тез мансаптық өсу мен тұрақты жұмысқа орналасу мүмкіндігін арттырады.

Есепте соңғы үш жылдағы түлектердің медианалық жалақысының динамикасы қарастырылады, бұл еңбек нарығындағы трендтерді анықтауға және белгілі бір білім беру бағдарламаларының түлектерінің қаншалықты табысты екенін бағалауға мүмкіндік береді.

Әдістемеге сәйкес осы критерийді саралау кезінде түлектің жұмыс істейтін аймақтың күнкөріс деңгейі есепке алынады.

18-кесте. «Түлектердің медианалық жалақысы» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Медианалық жалақы, теңге	Балл
1	Халықаралық көліктік-гуманитарлық университеті	401265	5,00
2	Қазақстан-Неміс университеті	392796	4,92
3	Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті	386351	4,85
4	Гуманитарлық-техникалық академия	360005	4,84
5	Қазақстан-Британ техникалық университеті	379667	4,78
6	Қазақстан-Американдық еркін университеті	346810	4,43
7	«Тұран» университеті	330367	4,29
8	М.С.Нәрікбаев атындағы КАЗГЮУ университеті	328704	4,27
9	КИМЭП университеті	300694	4,00
10	Алматы гуманитарлық-экономикалық университеті	289937	3,89
11	Еуразия технологиялық университеті	286522	3,86
12	М.Дулатов атындағы Қостанай инженерлік-экономикалық университеті	254828	3,83
13	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	244889	3,81
14	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	248303	3,76
15	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	247584	3,76
16	Astana IT University	275625	3,74
17	Алматы менеджмент университеті	275149	3,74
18	Каспий қоғамдық университеті	271657	3,71
19	Халықаралық ақпараттық технологиялар университеті	268062	3,67
20	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	249527	3,66
21	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	263110	3,62
22	Нархоз университеті	250000	3,49
23	Қазақстан инновациялық және телекоммуникациялық жүйелер университеті	213135	3,48
24	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	233676	3,43
25	SDU University	242703	3,42
26	Қазтұтынуодағы Қарағанды экономикалық университеті	217201	3,39
27	Кенжеғали Сағадиев атындағы Халықаралық бизнес университеті	237690	3,37
28	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	208213	3,37
29	Алматы технологиялық университеті	235717	3,35
30	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	219795	3,34
31	Абылай хан атындағы Қазақ халықаралық қатынастар және әлем тілдері университеті	230243	3,30
32	Esil University	227560	3,26

33	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	205207	3,24
34	«Мирас» университеті	204702	3,18
35	Қ.Сәтпаев атындағы Екібастұз инженерлік-техникалық институты	188002	3,12
36	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	206465	3,06
37	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	174031	3,00
38	Q University	198675	2,98
39	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	177709	2,77
40	Қ. Құлажанов атындағы Қазақ технология және бизнес университеті	168111	2,67
41	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	150000	2,65
42	«Тұран-Астана» университеті	164587	2,64
43	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық зерттеу университеті	163293	2,62
44	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	143371	2,60
45	Рудный индустриялық институты	141424	2,57
46	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	163222	2,44
47	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	114611	2,24
48	Торайғыров университеті	100000	2,13
49	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	102220	2,02
*	Абай Мырзахметов атындағы Көкшетау университеті	*	*
*	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	*	*

Дереккөз: ҚР ЕХӘҚМ «ЕРДО» АҚ мәліметтері

** - түлектер саны 5-тен аз болуына байланысты «түлектердің мансаптық перспективалары» тобы бойынша нәтижелері есепке алынбайды*

18-кестеде осы критерий бойынша талдау көрсетілген. Осы көрсеткіш бойынша көшбасшылар: Халықаралық көліктік-гуманитарлық университеті, Қазақстан-Неміс университеті. Ең төменгі көрсеткішті Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті көрсетті.

2 Білім беру бағдарламаларының қорытынды рейтингі

Білім беру бағдарламаларының қорытынды рейтингі білім беру процесінің сапасын, түлектердің еңбек нарығындағы бәсекеге қабілеттілігін, сондай-ақ жоғары оқу орындары қызметінің жалпы көрсеткіштерін көрсететін барлық критерийлерді жан-жақты талдаудың нәтижесі болып табылады. Бұл бөлімде критерийлердің бірнеше тобы бойынша бағалау негізінде қалыптастырылған «Менеджмент» ББ бойынша қорытынды рейтинг ұсынылған: білім беру бағдарламаларының сапа көрсеткіштері, білім беру бағдарламасының жетістіктері, ЖЖОКБҰ жалпы көрсеткіштері, түлектердің мансаптық перспективалары.

2025 жылғы рейтинг жоғарыда аталған блоктар бойынша топтастырылған 17 критерий негізінде құрылды. Әрбір критерийдің жалпы бағалау процесінде оның маңыздылығын көрсететін белгілі бір салмағы бар.

Қорытынды рейтингтің негізгі мақсаты – талапкерлерге, жұмыс берушілерге және басқа да мүдделі тараптарға ақпараттандырылған таңдау жасауға көмектесетін білім беру бағдарламаларына объективті баға беру. Сондай-ақ, рейтинг нәтижелері ЖЖОКБҰ үшін өздерінің білім беру бағдарламаларын жетілдіру және олардың ұлттық және халықаралық деңгейлердегі бәсекеге қабілеттілігін арттыру бағытында бағдар бола алады.

19-кесте. «Менеджмент» ББ бойынша қорытынды рейтинг

№	ЖЖОКБҰ атауы	ББ атауы	Жалпы қорытынды	Рейтингтегі орны
1	М.С.Нәрікбаев атындағы КАЗГЮУ университеті	6В04115 Менеджмент саласындағы іскерлік әкімшілендіру	3,349	1/49
2	Қазақстан-Неміс университеті	6В04103 Кәсіпорын менеджменті	3,333	2/49
3	КИМЭП университеті	6В04103 Менеджмент	3,243	3/49
4	Халықаралық ақпараттық технологиялар университеті	6В04102 Электрондық бизнес	2,917	4/49
5	Нархоз университеті	6В04104 Менеджмент саласындағы іскерлік әкімшілендіру бакалавры	2,903	5/49
6	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	6В04102 Менеджмент	2,899	6/49
7	Astana IT University	6В04101 IT Management	2,849	7/49
8	Қазақстан-Британ техникалық университеті	6В04101 Менеджмент	2,838	8/49
9	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	6В04102 Менеджмент	2,830	9/49
10	Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті	6В04103 Бизнес инжиниринг	2,805	10/49

11	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	6В04103 Менеджмент	2,792	11/49
12	SDU University	6В04102 Менеджмент	2,787	12/49
13	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	6В04102 Менеджмент	2,780	13/49
14	Алматы менеджмент университеті	6В04101 Менеджмент	2,773	14/49
15	«Тұран» университеті	6В04101 Менеджмент	2,751	15/49
16	Қазақстан-Американдық еркін университеті	6В04102 Менеджмент	2,748	16/49
17	Q University	6В04101 Менеджмент	2,710	17/49
18	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	6В04103 Салалардағы менеджмент	2,695	18/49
19	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	6В04120 Менеджмент	2,694	19/49
20	Алматы технологиялық университеті	6В04102 Менеджмент	2,672	20/49
21	Халықаралық көліктік-гуманитарлық университеті	6В04104 Менеджмент	2,662	21/49
22	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	6В04101 Менеджмент	2,648	22/49
23	Қ.Сәтпаев атындағы Екібастұз инженерлік-техникалық институты	6В04120 Менеджмент	2,639	23/49
24	Кенжеғали Сағадиев атындағы Халықаралық бизнес университеті	6В04126 Бизнес әкімшілік	2,598	24/49
25	Esil University	6В04101 Менеджмент	2,597	25/49
26	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	6В04101 Менеджмент	2,580	26/49
27	Алматы гуманитарлық-экономикалық университеті	6В04104 Менеджмент	2,579	27/49
28	Қазтұтынуодағы Қарағанды экономикалық университеті	6В04102 Менеджмент	2,574	28/49
29	Каспий қоғамдық университеті	6В04107 Менеджмент	2,484	29/49
30	«Тұран-Астана» университеті	6В04102 Менеджмент	2,478	30/49
31	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	6В04106 Менеджмент	2,474	31/49
32	«Мирас» университеті	6В04104 Менеджмент. Маркетинг. Сауда-саттық	2,462	32/49
33	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	6В04103 Менеджмент	2,457	33/49

34	Қазақстан инновациялық және телекоммуникациялық жүйелер университеті	6В04105 Менеджмент	2,449	34/49
35	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	6В04101 Менеджмент	2,446	35/49
36	Гуманитарлық-техникалық академия	6В04104 Менеджмент	2,424	36/49
37	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	6В04140 Менеджмент	2,419	37/49
38	Еуразия технологиялық университеті	6В04111 Менеджмент	2,409	38/49
39	Қ. Құлажанов атындағы Қазақ технология және бизнес университеті	6В04105 Менеджмент	2,375	39/49
40	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	6В04102 Саладағы менеджмент	2,365	40/49
41	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық зерттеу университеті	6В04103 Бизнесті басқару және кәсіпкерлік	2,356	41/49
42	Абылай хан атындағы Қазақ халықаралық қатынастар және әлем тілдері университеті	6В04103 Менеджмент және маркетинг	2,334	42/49
43	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	6В04102 Менеджмент	2,318	43/49
44	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	6В04102 Менеджмент	2,297	44/49
45	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	6В04112 Бизнес менеджменті	2,222	45/49
46	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	6В04105 Менеджмент: Адами ресурстарды басқару	2,207	46/49
47	Торайғыров университеті	6В04102 Менеджмент	2,182	47/49
48	Рудный индустриялық институты	6В04111 Ұйым менеджменті	2,049	48/49
49	М.Дулатов атындағы Қостанай инженерлік-экономикалық университеті	6В04102 Менеджмент	1,915	49/49
*	Абай Мырзахметов атындағы Көкшетау университеті	6В04125 HR менеджмент	0,770	*
*	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	6В04120 Менеджмент	0,641	*

** - түлектер саны 5-тен аз болуына байланысты рейтингте орын алмады*

19-кестеде «Менеджмент» ББ бойынша 2025 жылғы рейтингті талдау қорытындылары ұсынылған. Деректерге сәйкес, ТОП-10 құрамына

М.С.Нәрікбаев атындағы КАЗГЮУ университеті, Қазақстан-Неміс университеті, КИМЭП университеті, Халықаралық ақпараттық технологиялар университеті, Нархоз университеті, Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті, Astana IT University, Қазақстан-Британ техникалық университеті, Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті, Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті сияқты ЖЖОКБҰ кірді.

20-кесте. 2023-2025 жылдардағы «Менеджмент» ББ бойынша рейтингтегі орындары

№	ЖЖОКБҰ атауы	Рейтингтегі орны		
		2023 ж.	2024 ж.	2025 ж.
1	М.С.Нәрікбаев атындағы КАЗГЮУ университеті	6/50	1/45	1/49
2	Қазақстан-Неміс университеті	8/50	3/45	2/49
3	КИМЭП университеті	9/50	2/45	3/49
4	Халықаралық ақпараттық технологиялар университеті	14/50	6/45	4/49
5	Нархоз университеті	2/50	8/45	5/49
6	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	3/50	13/45	6/49
7	Astana IT University	4/50	5/45	7/49
8	Қазақстан-Британ техникалық университеті	1/50	7/45	8/49
9	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	-	40/45	9/49
10	Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті	-	-	10/49
11	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	29/50	17/45	11/49
12	SDU University	13/50	10/45	12/49
13	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	21/50	9/45	13/49
14	Алматы менеджмент университеті	11/50	20/45	14/49
15	«Тұран» университеті	25/50	18/45	15/49
16	Қазақстан-Американдық еркін университеті	38/50	22/45	16/49
17	Q University	41/50	*	17/49
18	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	-	*	18/49
19	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	32/50	25/45	19/49
20	Алматы технологиялық университеті	17/50	39/45	20/49
21	Халықаралық көліктік-гуманитарлық университеті	16/50	43/45	21/49
22	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	22/50	15/45	22/49
23	Қ.Сәтпаев атындағы Екібастұз инженерлік-техникалық институты	*	*	23/49
24	Кенжеғали Сағадиев атындағы Халықаралық бизнес университеті	34/50	23/45	24/49
25	Esil University	30/50	14/45	25/49
26	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	15/50	19 /45	26/49
27	Алматы гуманитарлық-экономикалық университеті	39/50	32/45	27/49
28	Қазтұтынуодағы Қарағанды экономикалық университеті	26/50	30/45	28/49
29	Каспий қоғамдық университеті	27/50	11/45	29/49
30	«Тұран-Астана» университеті	36/50	16/45	30/49
31	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	40/50	27/45	31/49

32	«Мирас» университеті	49/50	45/45	32/49
33	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	-	-	33/49
34	Қазақстан инновациялық және телекоммуникациялық жүйелер университеті	31/50	37/45	34/49
35	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	42/50	34/45	35/49
36	Гуманитарлық-техникалық академия	48/50	-	36/49
37	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	28/50	12/45	37/49
38	Еуразия технологиялық университеті	44/50	26/45	38/49
39	Қ. Құлажанов атындағы Қазақ технология және бизнес университеті	37/50	38/45	39/49
40	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	19/50	42/45	40/49
41	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық зерттеу университеті	18/50	29/45	41/49
42	Абылай хан атындағы Қазақ халықаралық қатынастар және әлем тілдері университеті	24/50	41/45	42/49
43	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	*	24/45	43/49
44	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	46/50	36/45	44/49
45	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	50/50	44/45	45/49
46	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	-	-	46/49
47	Торайғыров университеті	*	21/45	47/49
48	Рудный индустриялық институты	-	*	48/49
49	М.Дулатов атындағы Қостанай инженерлік-экономикалық университеті	43/50	28/45	49/49
*	Абай Мырзахметов атындағы Көкшетау университеті	-	-	*
*	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	-	*	*

** - түлектер саны 5-тен аз болуына байланысты рейтингте орын алмады*
— - рейтингке қатыспаған

20-кестеде 2023-2025 жылдары «Менеджмент» ББ бойынша рейтингке қатысқан оқу орындарының рейтингте алған орындары салыстырылды. 2023 жылы рейтинг көшбасшылары қатарында Нархоз университеті, Қазақстан-Британ техникалық университеті болды. 2024 жылы көшбасшылар тізімі: М.С.Нәрікбаев атындағы КАЗГЮУ университеті және КИМЭП университеті. 2025 жылы көшбасшылар тізімі: М.С.Нәрікбаев атындағы КАЗГЮУ университеті, Қазақстан-Неміс университеті. 2025 жылы М.Дулатов атындағы Қостанай инженерлік-экономикалық университеті соңғы орынға иеленді.

2025 жылғы білім беру бағдарламаларының қорытынды рейтингі Қазақстанның жоғары оқу орындары арасында «Менеджмент» саласында мамандар даярлаудың әртүрлілігі мен сапасын көрсетеді. Талдау көрсеткендей, еңбек нарығының талаптары мен халықаралық стандарттарға

бейімделе отырып, өз бағдарламаларын белсенді түрде жетілдіретін білім беру мекемелері жетекші орындарға ие болды.

М.с. Нәрікбаев атындағы КАЗГЮУ Университеті және КИМЭП Университеті сияқты университеттердің жоғары нәтижелері олардың бәсекеге қабілеттілігін және түлектерінің сұранысын растайды. Бұл оқу орындары түлектердің жұмысқа орналасу деңгейі, орташа жалақы және білім беру бағдарламаларының сапасы сияқты бірқатар критерийлер бойынша жоғары нәтижелер көрсетті.

Рейтинг нәтижелері талапкерлер, жұмыс берушілер және жоғары оқу орындары үшін құнды бағдар болып табылады, әрбір білім беру бағдарламасының мықты жақтарын анықтауға көмектеседі. Болашақта білім беру стандарттарын жақсарту және халықаралық ынтымақтастықты арттыру жөніндегі жұмысты жалғастыру Қазақстанның білім беру жүйесін одан әрі дамыту үшін маңызды қадам болады.

Қорытынды

2025 жылғы ББ бойынша білім беру бағдарламаларының қорытынды рейтингі Қазақстанның жоғары білім беру жүйесін жақсарту үшін елеулі жетістіктер мен салаларды анықтауға мүмкіндік берді. Рейтингте жетекші орындарды білім беру бағдарламаларының сапа көрсеткіштері, білім беру бағдарламасының жетістіктері, ЖЖОКБҰ жалпы көрсеткіштері, түлектердің мансаптық перспективалары сияқты критерийлер топтары бойынша жоғары нәтижелер көрсете алған университеттер иеленді.

Талдау көрсеткендей, рейтингтің жоғарғы қатарында тұрған ЖЖОКБҰ студенттерді теориялық біліммен ғана емес, сонымен қатар еңбек нарығында сұранысқа ие практикалық дағдылармен қамтамасыз ете отырып, өздерінің білім беру бағдарламаларын жетілдіру бойынша белсенді жұмыс істейді. Алдыңғы қатардағы жоғары оқу орындары жұмыс берушілермен өзара іс-қимылға және халықаралық сапа стандарттарын интеграциялауға ерекше назар аударатынын атап өту керек, себебі бұл олардың түлектерінің бәсекеге қабілеттілігін айтарлықтай арттырады.

Сонымен бірге, есеп назар аударуды қажет ететін кейбір кемшіліктерді анықтады. Мысалы, бірқатар ЖЖОКБҰ-да студенттердің академиялық ұтқырлығы мен ғылыми-кәсіпкерлік бастамалары, шетелдік студенттер үлесі бойынша төмен көрсеткіштер байқалады, бұл осы бағыттарды одан әрі дамыту қажеттігін көрсетеді. Сондай-ақ, оқу орындарының бір студентке шаққандағы қаржылық шығындар көлемінде айтарлықтай айырмашылықтар байқалды.

Рейтинг нәтижелері барлық мүдделі тараптар үшін маңызды құрал. Талапкерлер мен олардың ата-аналары үшін рейтинг оқу орнын таңдау кезінде бағдар, жұмыс берушілер үшін – мамандарды даярлау сапасының индикаторы, ал жоғары оқу орындарының өздері үшін – өз бағдарламаларын жақсартуға және бәсекелестік ортадағы позицияларын нығайтуға ынталандыру ретінде қызмет етеді.

Қорытындыны келесідей жасауға болады: елеулі жетістіктерге қарамастан, Қазақстанның жоғары білім беру жүйесі жаңғыртуды және жаңа сын-тегеуріндерге бейімделуді жалғастыруда. Әр ЖЖОКБҰ білім беру бағдарламаларының жоғары деңгейін қолдап қана қоймай, еңбек нарығындағы өзгерістер мен қоғамның қажеттіліктерін ескере отырып, оларды үнемі жақсартуға ұмтылуы тиіс. 2025 жылғы қорытынды рейтинг жаһандық аренада қазақстандық білім берудің сапасы мен бәсекеге қабілеттілігін арттыруға ықпал ете отырып, осы мақсаттарға қол жеткізу жолындағы маңызды қадамдардың бірі. Білім беру бағдарламаларын жетілдіруді жалғастыру және түлектерді тез өзгеретін әлемде табысты кәсіби қызмет үшін қажетті білім мен дағдылармен қамтамасыз ету үшін жан-жақты жұмыс жасау өте маңызды.

Қосымша 1

«Менеджмент» ББ бойынша рейтингке қатысатын ЖЖОКБҰ тізімі

№	ЖЖОКБҰ атауы	ББ атауы
1	М.С.Нәрікбаев атындағы КАЗГЮУ университеті	6В04115 Менеджмент саласындағы іскерлік әкімшілендіру
2	Қазақстан-Неміс университеті	6В04103 Кәсіпорын менеджменті
3	КИМЭП университеті	6В04103 Менеджмент
4	Халықаралық ақпараттық технологиялар университеті	6В04102 Электрондық бизнес
5	Нархоз университеті	6В04104 Менеджмент саласындағы іскерлік әкімшілендіру бакалавры
6	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	6В04102 Менеджмент
7	Astana IT University	6В04101 IT Management
8	Қазақстан-Британ техникалық университеті	6В04101 Менеджмент
9	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	6В04102 Менеджмент
10	Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті	6В04103 Бизнес инжиниринг
11	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	6В04103 Менеджмент
12	SDU University	6В04102 Менеджмент
13	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	6В04102 Менеджмент
14	Алматы менеджмент университеті	6В04101 Менеджмент
15	«Тұран» университеті	6В04101 Менеджмент
16	Қазақстан-Американдық еркін университеті	6В04102 Менеджмент
17	Q University	6В04101 Менеджмент
18	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	6В04103 Салалардағы менеджмент
19	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	6В04120 Менеджмент
20	Алматы технологиялық университеті	6В04102 Менеджмент
21	Халықаралық көліктік-гуманитарлық университеті	6В04104 Менеджмент
22	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	6В04101 Менеджмент
23	Қ.Сәтпаев атындағы Екібастұз инженерлік-техникалық институты	6В04120 Менеджмент
24	Кенжеғали Сағадиев атындағы Халықаралық бизнес университеті	6В04126 Бизнес әкімшілік
25	Esil University	6В04101 Менеджмент
26	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	6В04101 Менеджмент
27	Алматы гуманитарлық-экономикалық университеті	"6В04104 Менеджмент

28	Қазтұтынуодағы Қарағанды экономикалық университеті	6В04102 Менеджмент
29	Каспий қоғамдық университеті	6В04107 Менеджмент
30	«Тұран-Астана» университеті	6В04102 Менеджмент
31	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	6В04106 Менеджмент
32	«Мирас» университеті	6В04104 Менеджмент. Маркетинг. Сауда-саттық
33	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	6В04103 Менеджмент
34	Қазақстан инновациялық және телекоммуникациялық жүйелер университеті	6В04105 Менеджмент
35	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	6В04101 Менеджмент
36	Гуманитарлық-техникалық академия	6В04104 Менеджмент
37	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	6В04140 Менеджмент
38	Еуразия технологиялық университеті	6В04111 Менеджмент
39	Қ. Құлажанов атындағы Қазақ технология және бизнес университеті	6В04105 Менеджмент
40	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	6В04102 Саладағы менеджмент
41	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық зерттеу университеті	6В04103 Бизнесті басқару және кәсіпкерлік
42	Абылай хан атындағы Қазақ халықаралық қатынастар және әлем тілдері университеті	6В04103 Менеджмент және маркетинг
43	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	6В04102 Менеджмент
44	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	6В04102 Менеджмент
45	М.Х.Дулати атындағы Тараз өңірлік университеті	6В04112 Бизнес менеджменті
46	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	6В04105 Менеджмент: Адами ресурстарды басқару
47	Торайғыров университеті	6В04102 Менеджмент
48	Рудный индустриялық институты	6В04111 Ұйым менеджменті
49	М.Дулатов атындағы Қостанай инженерлік-экономикалық университеті	6В04102 Менеджмент
50	Абай Мырзахметов атындағы Көкшетау университеті	6В04125 HR менеджмент
51	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	6В04120 Менеджмент

6В073 Сәулет және құрылыс даярлау бағыты
В075 Кадастр және жерге орналастыру білім беру бағдарламасы тобы
«Жерге орналастыру» білім беру бағдарламасы бойынша рейтингіні қалыптастыру есебі

Кіріспе

Қазақстанның жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру жүйесі экономиканың түрлі салалары үшін жоғары білікті мамандарды даярлауда шешуші рөлдердің бірін атқарады. Еңбек нарығының қарқынды дамуы мен халықаралық интеграция жағдайында білім беру сапасы ғана емес, сонымен қатар білім беру бағдарламаларының қазіргі заманғы сын-қатерлерге бейімделу қабілеті де маңызды. Білім беру мекемелері жұмысының тиімділігін бағалаудың маңызды құралы - мамандарды даярлау деңгейін, түлектердің бәсекеге қабілеттілігін және білім беру бағдарламаларының сапасын объективті бағалауға мүмкіндік беретін рейтингілер жасау.

Бұл есепте 2025 жылғы Қазақстанның жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарындағы (бұдан әрі – ЖЖОКБҰ) білім беру бағдарламаларын (бұдан әрі – ББ) талданады. Осы талдау шеңберінде түлектердің кәсіби құзыреттілігін дамытуға және олардың еңбек нарығындағы сұранысына әсер ететін негізгі көрсеткіштер бойынша ББ кешенді салыстырмалы шолу жүргізілді.

Білім беру бағдарламаларының рейтингін қалыптастыру үшін негіздеме:

1. Қазақстан Республикасының 2007 жылғы 27 шілдедегі №319 «Білім туралы» Заңы.

2. «Қазақстан Республикасында жоғары білімді және ғылымды дамытудың 2023-2029 жылдарға арналған тұжырымдамасын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2023 жылғы 28 наурыздағы №248 қаулысы.

3. «Еңбек нарығының қажеттіліктерін ескере отырып, жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білімі бар кадрларды даярлауға жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарының дайындық бөлімшелеріне мемлекеттік білім беру тапсырысын орналастыру қағидаларын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2016 жылғы 29 қаңтардағы №122 бұйрығы.

4. «Жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру бөлігінде тәуекел дәрежесін бағалау өлшемшарттарын және білім беру жүйесіне тексеру парақтарын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Ғылым және жоғары білім министрінің 2022 жылғы 1 желтоқсандағы №166 және Қазақстан Республикасы Ұлттық экономика министрінің 2022 жылғы 2 желтоқсандағы №116 бірлескен бұйрығы.

Бұл есептің мақсаты – білім беру бағдарламаларына жан-жақты талдау жүргізу және осы талдау негізінде қорытынды рейтинг жасау. Рейтинг жасау барысында білім беру процесінің барлық маңызды компоненттерін қамтитын

әртүрлі критерийлер тобы ескерілді. Олардың ішінде: білім беру бағдарламаларының сапа көрсеткіштері, білім беру бағдарламасының жетістіктері, ЖЖОКБҰ жалпы көрсеткіштері және түлектердің мансаптық перспективалары. Бұл блоктардың әрқайсысы жалпы рейтингте белгілі бір салмаққа ие, бұл бағалауды мүмкіндігінше объективті және жан-жақты етуге мүмкіндік береді.

Бұл есептің негізгі міндеті – білім беру бағдарламаларының жағдайы туралы нақты және құрылымдық түсінік беру. «Жерге орналастыру» ББ бойынша 2025 жылғы рейтингке 10 ЖЖОКБҰ қатысты (1-қосымша). Кейбір ЖЖОКБҰ осы ББ бойынша түлектерінің санының аз болуына байланысты рейтингте орын алған жоқ (ББ бойынша 2024 жылғы түлек саны 5 түлектен аз), олардың ішінде Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті бар.

1 Жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарының білім беру бағдарламаларының деректерін талдау

1.1 «Білім беру бағдарламаларының сапа көрсеткіштері» критерийлер тобы бойынша талдау қорытындылары

1.1.1 «Білім беру бағдарламаларын жұмыс берушілермен әзірлеу және келісу» критерийі

ББ мазмұнын болашақ мамандардың кәсіби құзыреттілігі мен бәсекеге қабілеттілігінің тиімділігін арттыру үшін әлеуетті немесе негізгі жұмыс берушілермен келісу қажет. Жұмыс берушілер білім беру бағдарламаларын әзірлеу кезінде ұсыныстар, пәндердің мазмұнына өзгерістер енгізе алады, сондай-ақ зерттелетін тақырыптар мен материалдардың өзектілігі бойынша ұсыныстар мен ескертулер бере алады. Білім беру бағдарламаларын жұмыс берушілермен келісу түлектердің табысты жұмысқа орналасуына ықпал ететін негізгі факторлардың бірі болып табылады.

ЖЖОКБҰ бұл критерий бойынша 2024-2025 оқу жылына арналған ББ бойынша құжаттардың мынадай тізбесін ұсыну қажет: модульдік білім беру бағдарламасы (МББ), элективті пәндер каталогы (ЭПК), жұмыс берушіден хат, келісу хаттамасы, жұмыс берушінің рецензиясы, ұсынымдық хат, анықтама-негіздеме, ББ сараптамасы.

Осы критерийді есептеу кезінде ББ келісуге қатысатын жұмыс берушілердің санына басты назар аударылды. Бір мамандықтағы жұмыс берушілер әр түрлі болуы мүмкін, сәйкесінше, жұмыс берушілер саны неғұрлым көп болса, жұмыс ерекшеліктерін ұсыну туралы көзқарастар мен пікірлер соғұрлым көп болады.

1-кесте. «Білім беру бағдарламаларын жұмыс берушілермен әзірлеу және келісу» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ББ келісілген жұмыс берушілер саны	Балл
1	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	6	5,00
2	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық зерттеу университеті	5	4,33
3	Қазақстан инновациялық және телекоммуникациялық жүйелер университеті	4	3,67
4	Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті	3	3,00
5	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	3	3,00
6	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	1	1,67
7	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	1	1,67
8	Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті	1	1,67
9	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	1	1,67

10	Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті	0	0,00

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

1-кестеде осы критерий бойынша нәтижелер берілген: М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті, С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық зерттеу университеті жетекші орынға ие болды, өйткені олардың білім беру бағдарламалары жұмыс берушілердің ең көп санымен келісілген.

1.1.2 «Профессор-оқытушылар құрамының практикалық жұмыс тәжірибесі» критерийі

Профессор-оқытушылар құрамының (ПОҚ) практикалық жұмыс тәжірибесі білім беру үдерісі сапасының маңызды құрамдас бөлігі. Тиісті кәсіби салада нақты тәжірибесі бар оқытушылар студенттерге пән туралы тереңірек және қолданбалы түсінік бере алады. Олар оқу процесіне практикадан, қолданылатын әдістер мен технологиялардан өзекті мысалдар келтіре алады, бұл студенттерді кәсіби қызметке неғұрлым тиімді дайындауға ықпал етеді.

Сонымен қатар, оқытушылардың практикалық тәжірибесі оларға саланың қазіргі тенденцияларын жақсырақ бағдарлауға және оқу бағдарламаларын еңбек нарығының өзгеретін талаптарына бейімдеуге мүмкіндік береді, осылайша түлектердің жоғары бәсекеге қабілеттілігін қамтамасыз етеді.

ББ бойынша осы көрсеткішті анықтау үшін мынадай құжаттар талап етілді: ЖЖОКБҰ кадрлар бөлімінен оқытушылардың жұмыс өтілі туралы бекітілген анықтама.

2025 жылғы рейтинг әдістемесіне сәйкес 2010 жылғы 1 қаңтар мен 2025 жылғы 1 мамыр аралығында практикалық тәжірибесі бар оқытушылар есепке алынады.

2-кесте. «Профессор-оқытушылар құрамының практикалық жұмыс тәжірибесі» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Практикалық жұмыс өтілі бар оқытушылар саны (айлар)		Балл
		саны	өтілі	
1	Қазақстан инновациялық және телекоммуникациялық жүйелер университеті	8	1035	4,52
2	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	3	480	3,66
3	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	12	1337	2,82
4	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	2	275	2,75

5	Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті	7	893	2,59
6	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	1	137	2,57
7	Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті	3	179	2,04
8	Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті	11	1104	1,84
9	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық зерттеу университеті	6	540	1,68
10	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	0	0	0,00

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

2-кестеден көріп отырғанымыздай, рейтингке қатысатын ЖЖОКБҰ-ның көпшілігінде ЖЖОКБҰ құрылымынан тыс жұмыс тәжірибесі бар оқытушылар бар. Бұл критерийдің көшбасшылары: Қазақстан инновациялық және телекоммуникациялық жүйелер университеті, М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті.

1.1.3 «Профессор-оқытушылар құрамының жетістіктері» критерийі

«Профессорлық-оқытушылық құрамның жетістіктері» критерийі білім беру бағдарламаларының сапасын бағалауда маңызды рөл атқарады, өйткені ол білім беру процесіне қатысатын мұғалімдердің кәсібилігі мен құзыреттілігінің деңгейін көрсетеді. Рейтинг әдіснамасына сәйкес, бұл критерий соңғы жылдардағы профессорлық-оқытушылық құрамның жетістіктерін жан-жақты бағалауға мүмкіндік беретін бірнеше ішкі критерийлерді қамтиды.

Атап айтқанда, 2015-2025 жылдар аралығында «Жоғары оқу орнының үздік оқытушысы» атағына ие болған оқытушылар есепке алынады, бұл олардың педагогикалық еңбегін ЖЖОКБҰ деңгейінде мойындағанын көрсетеді. Сол кезеңде «Үздік ғылыми қызметкер» атағын алған ПОҚ да ескеріледі, бұл олардың ғылыми зерттеулерге және академиялық қоғамдастықтың дамуына қосқан үлесін көрсетеді.

3-кесте. «Профессор-оқытушылар құрамының жетістіктері» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	«Жоғары оқу орнының үздік оқытушысы» атанған ПОҚ саны	«Үздік ғылыми қызметкер» сыйлығының иегерлері	Балл
1	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	1	0	2,50
2	Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті	1	0	2,50

3	Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті	0	0	0,00
4	Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті	0	0	0,00
5	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық зерттеу университеті	0	0	0,00
6	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	0	0	0,00
7	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	0	0	0,00
8	Қазақстан инновациялық және телекоммуникациялық жүйелер университеті	0	0	0,00
9	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	0	0	0,00
10	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	0	0	0,00

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

3-кестеден көріп отырғанымыздай, осы критерий бойынша тек Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті, Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті «Жоғары оқу орнының үздік оқытушысы» атағына ие болды.

1.1.4 «Білім беру бағдарламаларын аккредиттеу» критерийі

Білім беру және кәсіптік ұйымдардың бағдарламаны аккредиттеуі бағдарламаның жоғары сапа стандарттарына сәйкестігінің көрсеткіші және оны ұлттық және халықаралық деңгейде тану және мойындау ретінде қарастырылады.

Дәл осы себепті ББ-ның мамандандырылған аккредиттеуден өткені туралы сертификаты сұралды. Бұл критерий бойынша балл білім беру бағдарламасы аккредиттеуден өткен мекеме мен аккредиттеуден өткені туралы сертификаттың жарамдылық ұзақтығына байланысты есептелді.

Ұсынылған мәліметтерге сәйкес, «Жерге орналастыру» ББ бойынша рейтингке қатысатын 10 ЖЖОКБҰ-ның 9-ы мамандандырылған аккредиттеуден өткен.

4-кесте. «Білім беру бағдарламаларын аккредиттеу» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Аккредитациялық орган атауы	Балл
1	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық зерттеу университеті	IAAR	5,00
2	Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті	IAAR	3,57
3	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	IAAR	3,57

4	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	CAAAE	3,57
5	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	IQAA	3,57
6	Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті	IQAA	3,57
7	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	IAAR	3,57
8	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	IAAR	3,57
9	Қазақстан инновациялық және телекоммуникациялық жүйелер университеті	IAAR	2,14
10	Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті	–	0,00

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

4-кестеге сәйкес, осы критерий бойынша келесі ЖЖОКБҰ алдыңғы қатардан көрінді: С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық зерттеу университеті.

1-диаграмма. Аккредиттеу органдары бөлінісіндегі аккредиттелген білім беру бағдарламалары

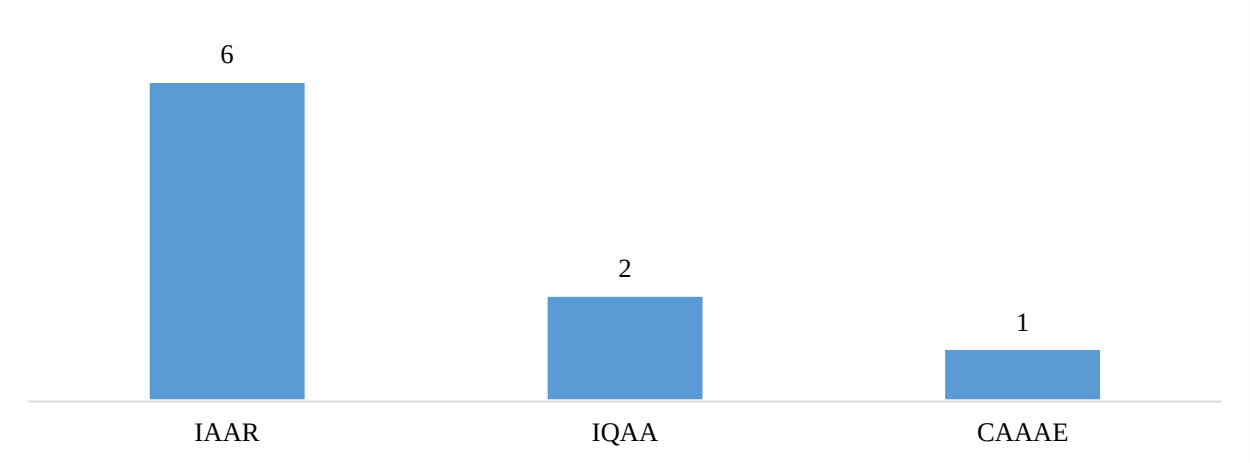

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

1-диаграммадан көріп отырғанымыздай, 9 ББ-ның 6-ы IAAR – Аккредиттеу және рейтингтің тәуелсіз агенттігінде аккредиттеуден өткен.

1.1.5 «Білім беру бағдарламаларының мазмұнын бағалау» критерийі

Тиісті салалардан сарапшыларды тарту арқылы білім беру бағдарламаларының мазмұнын бағалау білім беру сапасын қамтамасыз етудің маңызды құралы болып табылады. Кәсіби саласында терең білімі мен тәжірибесі бар сарапшылар оқу бағдарламаларының еңбек нарығының заманауи талаптары мен кәсіби стандарттарға қаншалықты сәйкес келетінін объективті бағалай алады. Олар мазмұндағы олқылықтарды анықтап, оқу жоспарларын жаңартуды және жаңа пәндерді немесе оқыту әдістерін енгізуді

ұсына алады. Мұндай сараптамалық бағалау білім беру мекемелеріне бағдарламаларды өзгермелі жағдайларға бейімдеуге, мамандарды даярлауды жақсартуға және соның салдарынан түлектердің еңбек нарығындағы бәсекеге қабілеттілігін арттыруға көмектеседі. Сарапшыларды тарту сонымен қатар білім беру жүйесі мен индустрия арасындағы байланысты нығайтады, бұл жұмыс берушілердің қажеттіліктерін жақсы түсінуге және білім беру бағдарламаларының практикалық маңыздылығын арттыруға ықпал етеді.

Сарапшылардың ББ бағалауы мынадай критерийлер бойынша жүргізіледі:

1) ББ-ның тәжірибеге бағдарлануы – ББ-ның білім мен дағдыларды практикалық қолдануға қаншалықты бағытталғанын бағалау;

2) Пәндердің берілген оқу нәтижелеріне логикалық өзара байланысы және сәйкестігі – бағдарлама ішіндегі пәндер бір-бірімен және оқытудың соңғы нәтижелерімен қалай байланысты екенін талдау;

3) Пәндерді оқыту кезегінің мәнділігі/қисындылығы – бағдарламаның логикалық құрылымын, пәндердің қаншалықты материалды жақсы игеруге ықпал ететін ретпен ұйымдастырылғандығын бағалау;

4) ББ мазмұнының кәсіптік стандарттарға және/немесе еңбек нарығының талаптарына сәйкестігі – ББ-ның осы саладағы қолданыстағы кәсіби стандарттарға (олар бар болған жағдайда) және (немесе) қазіргі еңбек нарығының талаптарына қаншалықты сәйкес келетіндігін бағалау;

5) Элективті пәндер каталогы (ЭПК) және оның мәні – ББ икемділігі мен бейімділігін бағалау: элективті курстардың кеңдігі мен әртүрлілігі, сәйкес бағыттар мен мамандықтарды таңдау мүмкіндігі, студенттердің қажеттіліктері мен еңбек нарығының талаптарына сәйкестігі, тәжірибеге бағытталған және инновациялық курстардың болуын бағалау.

ББ мазмұнын бағалау жүйесі келесі диапазондар бойынша бөлінеді:

- Өте жақсы – 9-10 балл арасы;
- Жақсы – 6-8 балл арасы;
- Қанағаттанарлық – 4-5 балл арасы;
- Қанағаттанарлықсыз – 0-3 балл арасы.

5-кесте. «Білім беру бағдарламаларының мазмұнын бағалау» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Сарапшының орташа бағасы	Балл
1	Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті	8,83	4,42
2	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	8,58	4,29
3	Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті	8,50	4,25
4	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	7,58	3,79
5	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	7,42	3,71
6	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	7,25	3,63

7	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық зерттеу университеті	7,17	3,58
8	Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті	7,17	3,58
9	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	7,00	3,50
10	Қазақстан инновациялық және телекоммуникациялық жүйелер университеті	7,00	3,50

Дереккөз: «Атамекен» ҰКП мәліметтері

5-кестеде ББ мазмұнын сараптамалық бағалаудың қорытындысы ұсынылған, оған сәйкес жетекші орындарды мынадай ЖЖОКБҰ иеленді: Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті, Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті, Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті.

1.2 «Білім беру бағдарламасының жетістіктері» критерийлер тобы бойынша талдау қорытындылары

1.2.1 «Академиялық ұтқырлық» критерийі

ЖЖОКБҰ студенттерінің белгілі бір уақыт кезеңіне елден тыс басқа білім беру немесе ғылыми мекемеге ауысуы студенттің жеке дамуы үшін маңызды және оған мәдени байуға мүмкіндік береді, сондай-ақ ғылыми зерттеулердің тиімділігін, түлектердің отандық және халықаралық еңбек нарықтарындағы бәсекеге қабілеттілігін арттырады, жетекші шетелдік жоғары оқу орындарының тәжірибесін зерделеу және игеру есебінен кәсіби құзыреттіліктерін жетілдіреді және т. б.

ЖЖОКБҰ да академиялық ұтқырлық бағдарламасын іске асыруды талдау мақсатында оқу орындарынан мынадай құжаттар талап етілді:

- академиялық ұтқырлық бағдарламасы шеңберінде студенттерді шетелдік оқу орындарына жіберу туралы ректор бұйрығының көшірмесі;
- академиялық ұтқырлық бағдарламасы шеңберінде шетелдік оқу орындарының студенттерін қабылдау туралы ректор бұйрығының көшірмесі.

ЖЖОКБҰ академиялық ұтқырлық бағдарламасы шеңберінде ұсынылған құжаттарды «Атамекен» ҰКП менеджерлері талдап, келесі қорытындылар жасады:

6-кесте. «Академиялық ұтқырлық» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ББ контингенті	Академиялық ұтқырлық бағдарламаларын қолданған білім алушылар саны	Балл
1	Қазақстан инновациялық және телекоммуникациялық жүйелер университеті	83	2	5,00
2	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	86	2	4,83
3	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық зерттеу университеті	563	3	1,11
4	Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті	305	1	0,68
5	Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті	1040	0	0,00
6	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	152	0	0,00
7	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	288	0	0,00
8	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	67	0	0,00

9	Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті	70	0	0,00
10	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	60	0	0,00

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

6-кестеде көрсетілген мәліметтерге сәйкес, келесі ЖЖОКБҰ жоғары көрсеткіштерді көрсетті: Қазақстан инновациялық және телекоммуникациялық жүйелер университеті, Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті.

1.2.2 «Білім алушылардың ғылыми-кәсіпкерлік бастамалары» критерийі

Қазіргі уақытта нарықтағы технологиялық даму ЖЖОКБҰ-да тиімді ғылыми-зерттеу процесін ұйымдастыруды талап етеді, тек жаңа білімді дамытуды ғана емес, сонымен қатар нарықта коммерциялық тұрғыдан дамыған, сұранысқа ие бизнес-идеяларды өндіруді талап етеді.

Студенттік бизнес-инкубаторлар мен зертханалар жастар ортасында кәсіпкерлік қызметтің оң бейнесін қалыптастырады, жастар арасында креативті және инновациялық әлеуетті іске асырады, сондай-ақ кәсіпкерлікке және инновациялық қызметке бағдарланған ұйымдар мен жастар қауымдастықтарын қолдайды, жастар кәсіпкерлігін ақпараттық, білім беру, қаржылық және мүліктік қолдаудың бірыңғай жүйесін құрады және қамтамасыз етеді. Бұдан басқа, жастарды кәсіпкерлік қызметке білім беру, әдістемелік және ақпараттық даярлауды көрсетеді, жастар құрған шағын және орта кәсіпкерлік субъектілерінің санын арттырады, жоғары білім, бизнес және өндірістік сала арасындағы өзара іс-қимыл мен әлеуметтік әріптестік үшін жағдайлар жасайды.

Сондықтан «Атамекен» ҰКП зерттеу бағытындағы пункттердің бірі ЖЖОКБҰ студенттерінің шығармашылық жетістіктерін дәріптеу және енгізу болып табылады.

Студенттердің ғылыми зерттеулерін талдау мақсатында оқу орындарынан электрондық форматта растайтын құжат (патент және авторлық құқық туралы куәлік) талап етілді:

Ұсынылған құжаттар негізінде келесі мәліметтер алынды:

7-кесте. «Білім алушылардың ғылыми-кәсіпкерлік бастамалары» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Ғылыми жобалардың атауы	Балл
1	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	Авторлық құқық: Фотографии полевой экспедиции 2024 по проекту AP19680487	5,00
2	Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті	Авторлық құқық: Теоретические основы точного земледелия	4,72

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

7-кестеде көрсетілген ЖЖОКБҰ-да түлектердің ғылыми жобаларының бар екендігі расталған: Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті, Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті.

1.2.3 «Магистратурада/резидентурада оқуды жалғастырған түлектердің үлесі» критерийі

Қазақстанда Еуропалық жоғары білім беру аймағына (European Higher Education Area (EHEA)) кіре отырып, кадрларды даярлаудың үш деңгейлі моделін: бакалавриат, магистратура және PhD докторантураны енгізуді қамтитын жоғары білім беру жүйесін айтарлықтай қайта құрылымдау жүргізілді. Бакалавриат аяқталғаннан кейін түлектердің одан әрі дамуы үшін әртүрлі мүмкіндіктері бар, мысалы, мамандық бойынша жұмыс іздеу, екінші жоғары білім алу немесе магистратураға түсу.

Магистратура біліктілікті арттыруда және таңдаған мамандығы бойынша білімді тереңдетуде шешуші рөл атқарады, бұл оны кәсіби қалыптасудың маңызды кезеңіне айналдырады. Жыл сайын магистрлік бағдарламалар барған сайын танымал бола бастады, ал магистрлер еңбек нарығында сұранысқа ие бола бастады, бұл қазіргі заманғы экономика жағдайында білім берудің осы деңгейінің өзектілігін көрсетеді.

Бұл критерий бойынша жиналған деректер 8-кестедегідей болды.

8-кесте. «Магистратурада/резидентурада оқуды жалғастырған түлектердің үлесі» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Магистранттар үлесі			Балл
		Түлектер саны	Түлектер арасында магистратурада оқуды жалғастырғандар саны	үлес %	
1	Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті	78	13	17	5,00
2	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	14	2	14	4,29
3	Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті	24	2	8	2,50
4	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық зерттеу университеті	62	5	8	2,42
5	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	13	1	8	2,31
6	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	77	4	5	1,56
7	Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті	168	0	0	0,00

8	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	8	0	0	0,00
9	Қазақстан инновациялық және телекоммуникациялық жүйелер университеті	19	0	0	0,00
10	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	5	0	0	0,00

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

8-кестеде осы критерий бойынша 2024 жылғы түлектерді талдау қорытындыларын көруге болады, түлектердің жалпы саны 468 болса, оның ішінде 27 түлек әрі қарай магистратурада оқуын жалғастырған, бұл 6% құрайды. Кестеге сәйкес магистратураға түскен түлектердің ең көп үлесі келесі оқу орындарына тиесілі: Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті, М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті.

1.2.4 «Білім беру бағдарламасына оқуға түскен талапкерлердің ҰБТ орташа балы» критерийі

Ұлттық бірыңғай тестілеу (ҰБТ) – жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарына түсу үшін іріктеу емтихандарының нысандарының бірі.

Білім беру бағдарламасына оқуға түскен талапкерлердің ҰБТ орташа балы – жоғары ҰБТ нәтижелерін көрсеткен талапкерлердің көбінесе қай ЖЖОКБҰ таңдайтынын анықтайтын көрсеткіш. Бұл көрсеткіш ЖЖОКБҰ деңгейін және талапкерлер арасында оның сұранысын анықтауға мүмкіндік береді.

9-кесте. «Білім беру бағдарламасына оқуға түскен талапкерлердің ҰБТ орташа балы» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Талапкерлердің орташа ҰБТ балы	Балл
1	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	104	3,71
2	Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті	88	3,13
3	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	86	3,08
4	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	84	3,00
5	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	81	2,89
6	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық зерттеу университеті	78	2,78
7	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	76	2,73
8	Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті	74	2,63
9	Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті	60	2,13

10	Қазақстан инновациялық және телекоммуникациялық жүйелер университеті	55	1,96

Дереккөз: «Ұлттық тестілеу орталығы» РМК

9-кестеде көрсетілгендей, ББ бойынша 2024-2025 оқу жылында жоғары оқу орнына оқуға түскен талапкерлердің орташа балы 79 балды құраған. 100-ден жоғары балл жинаған талапкерлер келесі ЖЖОКБҰ-ны таңдаған: Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті.

1.2.5 «Шетелдік студенттердің үлесі» критерийі

Шетелдік студенттер өз елдерінде қазақ тілі мен мәдени дәстүрлерінің таралуына ықпал ете отырып, Қазақстандағы заманауи білім беру жүйесінің маңызды бөлігі болып табылады. Олардың еліміздің жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарында оқуы біздің университеттерге деген халықаралық сұраныс деігейін көрсетеді және олардың рейтингінің жоғарылауына тікелей әсер етеді.

«Шетелдік студенттердің үлесі» критерийі білім беру бағдарламаларының студенттерді шетелден тарту қабілетін көрсетеді. Бұл шетелдік студенттер үшін білім беру бағдарламалары мен жоғары оқу орындарының нақты тартымдылығын объективті бағалауға мүмкіндік береді.

Осы критерийді растау үшін ЖЖОКБҰ келесі құжаттарды ұсыну қажет:

- шетелдік студенттерді қабылдау туралы бұйрықтар;
- шетелдік студенттердің төлқұжаттарының көшірмелері.

10-кесте. «Шетелдік студенттердің үлесі» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Шетелдік студенттер үлесі			Балл
		ББ контингенті	Шетелдік студенттер саны	үлес, %	
1	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	67	2	3	5,00
2	Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті	305	6	2	3,30
3	Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті	1040	18	2	2,90
4	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	288	4	1	2,33
5	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	152	2	1	2,20
6	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	86	1	1	1,95

7	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық зерттеу университеті	563	1	0	0,30
8	Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті	70	0	0	0,00
9	Қазақстан инновациялық және телекоммуникациялық жүйелер университеті	83	0	0	0,00
10	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	60	0	0	0,00

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

10-кестеде шетелдік студенттердің «Жерге орналастыру» ББ жалпы контингентіне қатынасын көруге болады, бұл 1,2% құрайды. Шетелдік студенттердің контингентке шаққандағы ең көп үлесі келесі оқу орындарында анықталды: М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті, Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті, Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті.

1.3 «ЖЖОКБҰ жалпы көрсеткіштері» критерийлер тобы бойынша талдау қорытындылары

1.3.1 «ЖЖОКБҰ студенттері мен оқытушыларының арақатынасы» критерийі

Студенттер мен оқытушылардың арақатынасы ЖЖОКБҰ ұсынатын білім сапасына әсер ететін негізгі көрсеткіштердің бірі. Бұл критерий оқытуға жеке көзқарас деңгейін және әр студентке оқытушы тарапынан жеткілікті көңіл бөлінетін қолайлы білім беру ортасын құру мүмкіндігін көрсетеді.

Студенттердің оқытушыларға қатынасының төмендігі оқытушылар құрамы жеке кеңес беруге, жұмыстарды тексеруге, ғылыми зерттеулерді басқаруға және практикалық дайындыққа көбірек уақыт бөле отырып, оқушылармен тиімдірек әрекеттесе алуына көбірек мүмкіндік береді. Бұл әсіресе тәжірибеге бағытталған оқытудың жоғары дәрежесін және тереңдетілген зерттеулерді қажет ететін бағдарламалар үшін өте маңызды.

Ал бір ПОҚ шаққанда білім алушылар санының тым көп болуы оқытушыларға шамадан тыс жүктемелер артылатындығын көрсетуі мүмкін, бұл білім беру процесінің сапасын төмендетуі және студенттердің оқуға қызығушылығына теріс әсер етуі мүмкін. Қазіргі білім беру стандарттары мен еңбек нарығының талаптары жағдайында студенттер мен оқытушылар саны арасындағы оңтайлы тепе-теңдікті сақтау ЖЖОКБҰ бәсекеге қабілеттілігінің маңызды факторына айналады.

Осылайша, осы критерийді талдау оқу орнының оқу жүктемесін ақылға қонымды бөлуді қолдай отырып және оқыту сапасын қамтамасыз ете отырып, білім беру қызметтерінің жоғары деңгейін қаншалықты қамтамасыз ете алатынын бағалауға мүмкіндік береді.

Біздің тарапымыздан ЖЖОКБҰ-да ПОҚ сапасы бойынша берілген мәліметтерді тексеру кезінде мынадай нормативтік құқықтық актілердің іске асырылуы да ескеріледі: Сот төрелігі академиясын, әскери, арнаулы оқу орындарын, мәдениет саласындағы білім беру ұйымдарын қоспағанда, жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдары профессор-оқытушылар құрамының жалпы санын есептеу үшін білім алушылар санының оқытушыларға орташа арақатынасын бекіту туралы Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2018 жылғы 31 қазандағы № 606 бұйрығы (Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2018 жылғы 1 қарашада № 17670 болып тіркелген).

11-кесте. «ЖЖОКБҰ студенттері мен оқытушыларының арақатынасы» критерийі бойынша ЖЖОКБҰ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ЖЖОКБҰ штаттық ПОҚ саны	ЖЖОКБҰ контингенті	Бір ПОҚ-қа шаққандағы білім алушылар саны	Балл
1	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	2175	28441	13	5,00
2	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық зерттеу университеті	929	12917	14	4,70
3	Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті	291	4666	16	4,08
4	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	436	7147	16	3,99
5	Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті	824	14443	18	3,73
6	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	1163	22327	19	3,41
7	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	508	11566	23	2,87
8	Қазақстан инновациялық және телекоммуникациялық жүйелер университеті	191	4760	25	2,62
9	Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті	226	5804	26	2,55
10	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	270	11010	41	1,60

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

11-кестеде оқытушылардың ЖЖОКБҰ-ның жалпы контингентіне қатынасын көруге болады. Осы критерий бойынша үздік көрсеткіш Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінде тіркелді, ол университетте бір оқытушыға орташа есеппен 13 білім алушы келеді.

1.3.2 «Дәрежелі оқытушылардың үлесі» критерийі

Дәрежелі оқытушылардың үлесі профессор-оқытушылар құрамының академиялық біліктілігі мен кәсібилігінің маңызды көрсеткіші. Ғылыми дәрежесі (ғылыми дәрежесі және (немесе) философия докторы PhD/бейіні бойынша доктор (академиялық) дәрежесі және (немесе) ғылыми атағы және «өнер» кадрларын даярлау үшін «ҚР Еңбек сіңірген жаттықтырушысы» спорттық атағы) бар оқытушылар ЖЖОКБҰ-да білім мен ғылыми қызметтің жоғары деңгейін қамтамасыз етуде маңызды рөл атқарады.

Оқу орнында дәрежелі оқытушылардың едәуір санының болуы оның іргелі және қолданбалы ғылыми зерттеулер жүргізу, ғылыми әзірлемелердің

нәтижелерін білім беру процесіне кіріктіру, сондай-ақ халықаралық ғылыми жобаларға қатысу мүмкіндігі туралы куәландырады. Бұл тез өзгеретін кәсіби орта жағдайында жұмысқа дайын жоғары білікті мамандарды қалыптастыру үшін қолайлы жағдай жасайды.

Сонымен қатар, дәрежелі оқытушылар педагогикалық құзыреттіліктің жоғары деңгейіне ие, бұл оларға білімді тиімді жеткізуге, студенттерде сыни ойлау мен аналитикалық дағдыларды дамытуға мүмкіндік береді. Мұндай оқытушылардың жоғары үлесі оқу орнының академиялық стандарттарға бейілділігін және білім беру бағдарламаларының сапасын үздіксіз жетілдіруге ұмтылысын көрсетеді.

Бұл критерий ЖЖОКБҰ білім беру бағдарламаларының академиялық және кәсіптік даярлықтың қазіргі заманғы талаптарына қаншалықты сәйкес келетіндігі туралы қорытынды жасауға мүмкіндік береді, сондай-ақ оның ғылыми және білім беру орталығы ретіндегі беделін нығайтуға ықпал етеді.

12-кесте. «Дәрежелі оқытушылардың үлесі» критерийі бойынша ЖЖОКБҰ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ЖЖОКБҰ штаттық ПОҚ саны	Штаттық дәрежелі ПОҚ саны	Үлес, (%)	Балл
1	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	2175	1336	61	5,00
2	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	436	265	61	4,95
3	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық зерттеу университеті	929	548	59	4,80
4	Қазақстан инновациялық және телекоммуникациялық жүйелер университеті	191	108	57	4,60
5	Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті	824	447	54	4,42
6	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	508	253	50	4,05
7	Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті	226	108	48	3,89
8	Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті	291	133	46	3,72
9	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	270	119	44	3,59
10	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	1163	367	32	2,57

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

12-кестеде бұл ББ бойынша рейтингке қатысатын ЖЖОКБҰ-ның дәрежелі ПОҚ үлесі орта есеппен 51% құрайтынын көруге болады. Дәрежелі ПОҚ-ның ең көп үлесі мынадай ЖЖОКБҰ-да жұмыс істейді: Әл-Фараби

атындағы Қазақ ұлттық университеті, Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті.

1.3.3 «Материалдық және оқу базасын дамытуға арналған шығындарды талдау» критерийі

«Материалдық және оқу базасын дамытуға арналған шығындарды талдау» критерийі білім беру процесінің қаржылық қамтамасыз етілуін және оқу орнының оқытудың негізгі аспектілеріне қаражат салуға дайындығын бағалауға мүмкіндік беретін маңызды көрсеткіштердің бірі. Бұл критерийде бағдарламалық қамтамасыз ету және кітапхана қорын дамыту шығындары ескеріледі.

Бағдарламалық қамтамасыз ету шығындары әртүрлі пәндерге арналған арнайы бағдарламалар, оқу процесін басқару жүйелері және оқытудың тиімділігі мен интерактивтілігін арттыратын басқа да цифрлық құралдар сияқты оқу процестеріне қажетті лицензиялық бағдарламаларды сатып алу және жаңарту шығындарын қамтиды. Бұл ББ өзектілігін сақтау және студенттерді заманауи технологиялармен жұмыс істеуге дайындау үшін маңызды.

Кітапхана қорын дамыту шығындарына студенттердің өзекті және сапалы оқу және ғылыми ақпаратқа қол жеткізуін қамтамасыз ету үшін қажетті жаңа оқулықтарды, ғылыми әдебиеттерді, электрондық ресурстар мен дерекқорларды сатып алу шығындары кіреді. Кітапхана қорын дамыту білімді тереңдетуге және ғылыми зерттеулер жүргізуге ықпал ететін академиялық ортаның маңызды құрамдас бөлігі.

13-кесте. «Материалдық және оқу базасын дамытуға арналған шығындарды талдау» критерийі бойынша ЖЖОКБҰ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ЖЖОКБҰ контингенті	1 студентке шаққандағы шығындар көлемі (теңге)	Балл
1	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	7147	53068	5,00
2	Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті	4666	31123	3,26
3	Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті	14443	13982	1,91
4	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	28441	13547	1,87
5	Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті	5804	13040	1,83
6	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	22327	11075	1,68
7	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	11566	9097	1,52

8	Қазақстан инновациялық және телекоммуникациялық жүйелер университеті	4760	5656	1,25
9	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық зерттеу университеті	12917	3998	1,12
10	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	11010	2481	1,00

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

13-кестеде көрсетілген 1 студентке бөлінген қаражатты талдау бойынша келесі ЖЖОКБҰ жоғары нәтиже көрсетті: Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті, Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті.

1.3.4 «Профессор-оқытушылар құрамының медианалық жалақысы» критерийі

«Профессор-оқытушылар құрамының медианалық жалақысы» критерийі оқытушыларды қаржылық қолдау деңгейін және жанама түрде оқу орнындағы білім беру процесінің сапасын көрсететін маңызды көрсеткіш. Медианалық жалақы – оқытушылардың жартысы жалақыны осы деңгейден жоғары, ал екінші жартысы төмен алатын бөліну нүктесі. Бұл көрсеткіштің орташа жалақыдан айырмашылығы, оған өте жоғары немесе өте төмен жалақы сияқты шекті мәндер әсер етпейді.

Медианалық жалақы деңгейі оқытушылардың мотивациясымен және олардың жұмысқа қанағаттануымен тығыз байланысты. Жалақының жоғары деңгейі университетке білікті мамандарды тартуға және ұстап қалуға мүмкіндік береді, ол дегеніміз оқыту мен ғылыми қызметтің сапасына оң әсер етеді. Лайықты жалақы алатын оқытушылар үнемі кәсіби дамуға, ғылыми зерттеулерге қатысуға және студенттермен белсенді қарым-қатынасқа ынталы болады.

Сонымен қатар, медианалық жалақы көрсеткіші ЖЖОКБҰ-ның қаржылық тұрақтылығын және оның басқа оқу орындарымен салыстырғанда бәсекеге қабілетті жалақы деңгейін ұстап тұру қабілетін көрсете алады.

Әдістемеге сәйкес осы критерийді саралау кезінде оқытушы жұмыс істейтін аймақтың күнкөріс деңгейі есепке алынады.

14-кесте. «Профессор-оқытушылар құрамының медианалық жалақысы» критерийі бойынша ЖЖОКБҰ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ПОҚ медианалық жалақысы (теңге)	Балл
1	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	584039	5,00
2	Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті	554746	4,64
3	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	531021	4,34

4	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	465759	3,91
5	Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті	416975	3,80
6	Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті	489887	3,78
7	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	388153	3,49
8	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	349321	2,82
9	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық зерттеу университеті	402484	2,73
10	Қазақстан инновациялық және телекоммуникациялық жүйелер университеті	224036	1,00

Дереккөз: ҚР ЕХӘҚМ «ЕРДО» АҚ мәліметтері

14-кестеде «Профессор-оқытушылар құрамының медианалық жалақысы» критерийі бойынша талдау нәтижелерін көрсетілген: «Жерге орналастыру» ББ бойынша ПОҚ орташа медианалық жалақысы 2025 жылы 440 642 теңгені құрады. ББ бойынша рейтингке қатысқан ЖЖОКБҰ арасында Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті – 584 039 теңге, Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті – 554 746 теңге көрсеткіштерін көрсетіп, алғашқы орындарды иеленді.

1.4 «Түлектердің мансаптық перспективалары» критерийлер тобы бойынша талдау қорытындылары

1.4.1 «Түлектердің жұмысқа орналасу деңгейі» критерийі

«Түлектердің мансаптық перспективалары» критерийлер тобы түлектердің еңбек нарығындағы бәсекеге қабілеттілігін көрсетеді. Топ үш критерийден тұрады: түлектердің жұмысқа орналасу деңгейі, түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығы, түлектердің медианалық жалақысы. Бұл критерийлер бойынша білім беру бағдарламаларының 2024 жылғы түлектері талданады. Олардың оқу бітіргеннен кейін, 2024 жылдың тамызынан 2025 жылдың шілдесіне дейінгі кезеңдегі зейнетақы жарналары арқылы талдау жүргізіледі.

«Жұмысқа орналасу деңгейі» көрсеткіші түлектердің еңбек нарығындағы бәсекеге қабілеттілігін тікелей көрсетеді. Бұл өлшем «тұрақты жұмыспен қамту» және «шартты жұмыспен қамту»болып бөлінеді.

Тұрақты жұмысқа орналасу – 2024 жылдың тамызынан 2025 жылдың шілдесіне дейінгі кезеңде қатарынан кемінде 3 ай тұрақты зейнетақы жарналарын алған жұмысқа орналастырылған түлектердің пайызын көрсететін көрсеткіш.

Шартты жұмыспен қамту – 2024 жылдың тамызынан 2025 жылдың шілдесіне дейінгі кезеңде тұрақты емес негізде зейнетақы аударымдарын алған түлектердің пайызын көрсететін көрсеткіш (яғни тұрақты жұмыспен қамту жағдайларын қоспағанда, тұрақсыз табыс).

Жұмыспен қамтылуды есептеу барысында тұрақты жұмыспен қамтылған түлектердің үлесі жоғары нәтиже береді.

Түлектердің жұмысқа орналасу деңгейін неғұрлым сенімді есептеу үшін жалпы түлектер санынан мынадай санаттар алынып тасталды:

- Магистратурада (резидентурада) оқуды жалғастырған түлектер;
- Шетел азаматтары;
- Декреттік демалыстағы түлектер;
- Мерзімді әскери қызметке шақырылған түлектер;
- Шетелде білім алатын түлектер;
- Шетелде жұмыс істейтін түлектер;
- 1-2 топтағы мүгедектігі бар түлектер;
- Күш құрылымдарының қызметкерлері;
- Жас ерекшелігіне байланысты есептелмейтін түлектер (1996 жылғы және одан үлкен);
- Қайтыс болған түлектер.

Түлектердің саны 5 адамнан аз болатын келесі ЖЖОКБҰ-да есептеулер тек статистикалық деректер бойынша және сараптамалық бөлім бойынша жүргізілді, өйткені «түлектердің мансаптық перспективалары» блогы бойынша есептеу үшін деректердің аздығына байланысты көрсеткіштер дұрыс болмауы мүмкін: Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті.

2-диаграмма. «Жерге орналастыру» ББ бойынша түлектердің жалпы саны мен құрамы

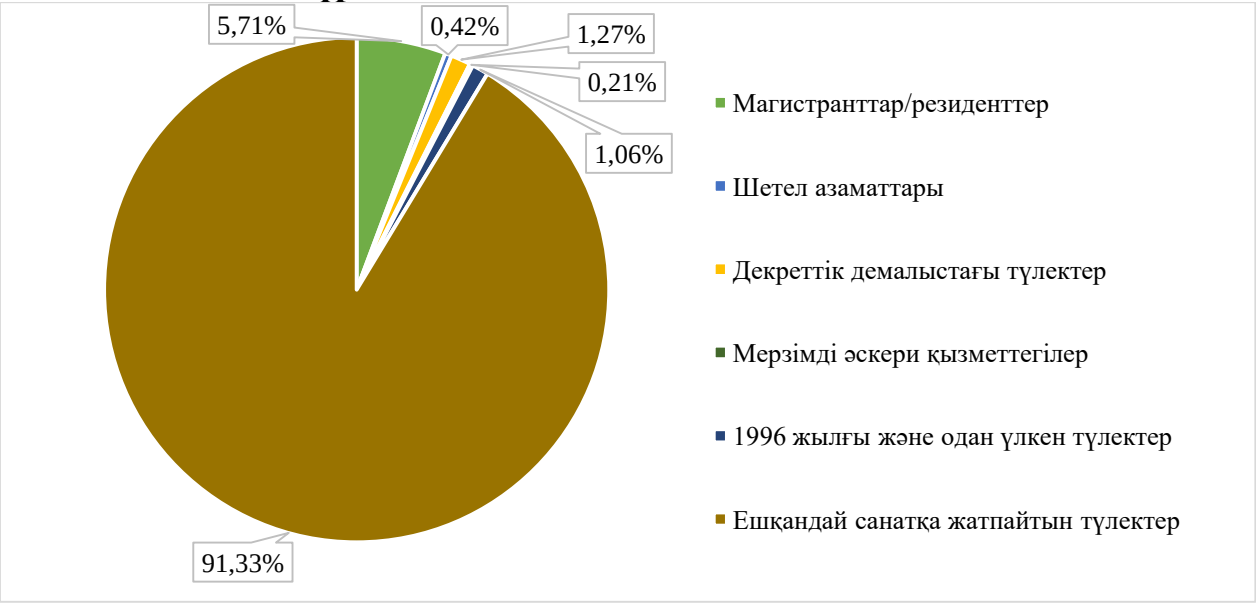

2-диаграммаға сәйкес ББ бойынша түлектердің жалпы саны 473 адамды құрады, оның ішінде: декреттік демалыста – 6; мерзімді әскери қызметке шақырылғандар – 1; магистратурада (резидентурада) оқуды жалғастырғандар – 27; шетел азаматтары – 2; 1995 жылғы және одан үлкен – 5.

15-кесте. «Түлектердің жұмысқа орналасу деңгейі» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Түлектердің жалпы саны	Жұмысқа орналасу деңгейі, %	Тұрақты жұмыс, %	Шартты жұмыс, %	Балл
1	Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті	164	90%	90%	0%	4,49
2	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	72	85%	61%	24%	3,53
3	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық зерттеу университеті	61	82%	57%	25%	3,36
4	Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті	23	96%	48%	48%	3,35
5	Қазақстан инновациялық және телекоммуникациялық жүйелер университеті	15	87%	47%	40%	3,13
6	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	9	89%	45%	44%	3,11

7	Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті	64	97%	28%	69%	2,78
8	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	8	50%	50%	0%	2,50
9	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	12	92%	17%	75%	2,33
*	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	*	*	*	*	*

Дереккөз: ҚР ЕХӘҚМ «ЕРДО» АҚ мәліметтері

** - түлектер саны 5-тен аз болуына байланысты «түлектердің мансаптық перспективалары» тобы бойынша нәтижелері есепке алынбайды*

15-кестеге сәйкес, «Жерге орналастыру» ББ бойынша жұмысқа орналасудың орташа деңгейі 85% құрады. Жұмысқа орналасу көрсеткіші жоғары ЖЖОКБҰ: Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті, Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті. Соңғы позицияда М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті орналасты.

3-диаграмма. Түлектерің жұмысқа орналасу деңгейі

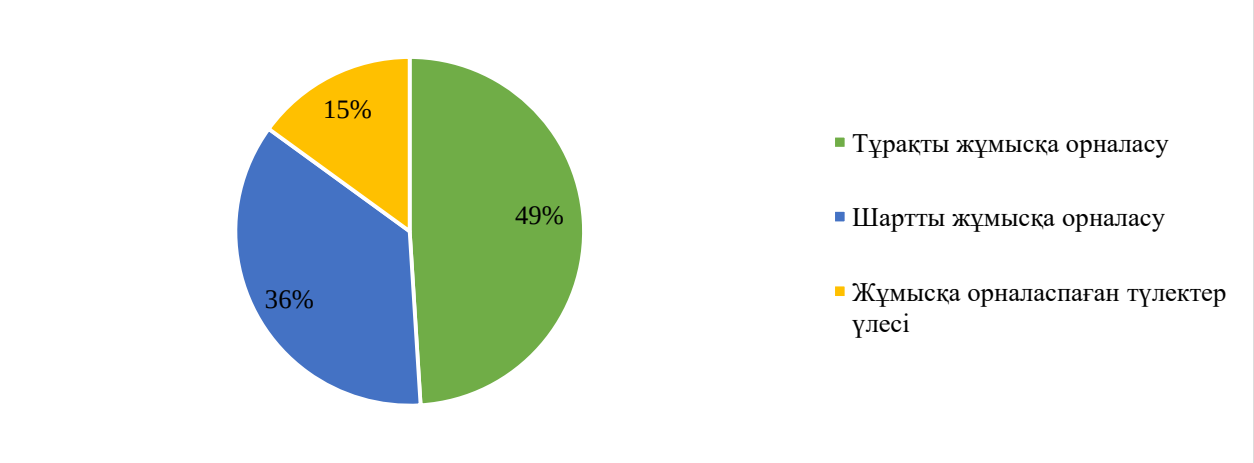

3-диаграммадан ББ бойынша түлектердің 49%-ы тұрақты, ал 36%-ы шартты түрде жұмыс істейтінін көруге болады. Түлектердің 15%-ы жұмысқа орналаспаған.

16-кесте. 2023-2025 жылдардағы түлектердің жұмысқа орналасу деңгейін салыстырмалы талдау

№	ЖЖОКБҰ атауы	Жұмысқа орналасу деңгейі, %		
		2023 ж.	2024 ж.	2025 ж.
1	Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті	-	75%	90%
2	Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті	100%	70%	97%
3	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық зерттеу университеті	94%	89%	82%
4	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	93%	65%	85%

5	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	75%	87%	50%
6	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	71%	56%	92%
7	Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті	100%	73%	96%
8	Қазақстан инновациялық және телекоммуникациялық жүйелер университеті	77%	94%	87%
9	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	67%	-	89%
*	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	100%	-	*

Дереккөз: ҚР ЕХӘҚМ «ЕРДО» АҚ мәліметтері

** - түлектер саны 5-тен аз болуына байланысты «түлектердің мансаптық перспективалары» тобы бойынша нәтижелері есепке алынбайды*

— - рейтингке қатыспаған

16-кестедегі салыстырмалы талдауға сәйкес бұл критерий бойынша 2024 жылғы көрсеткіштермен салыстырғанда келесі оқу орындарының көрсеткіштері жақсарған: Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті, Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті, Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті, М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті, Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті. Ал көрсеткіштердіңү 3 жыл бойы нашарлауы мынадай ЖЖОКБҰ-да байқалады: С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық зерттеу университеті.

4-диаграмма. 2023-2025 жылдардағы түлектердің жұмысқа орналасу деңгейін салыстырмалы талдау

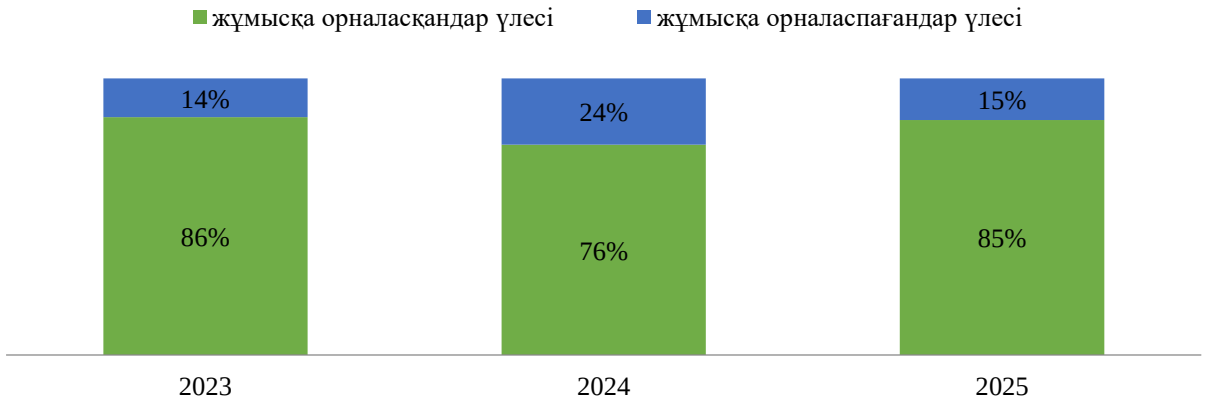

4-диаграмма еңбек нарығында ББ түлектеріне сұраныстың динамикасын көрсетеді. Алдыңғы рейтингтермен салыстырғанда осы критерий көрсеткіштері жақсарды: 2023 жылы жұмысқа орналасудың орташа деңгейі - 86%, 2024 жылы - 76%, ал 2025 жылы - 85% құрады.

1.4.2 «Түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығы» критерийі

Түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығы түлектердің оқуды бітіргеннен кейін қаншалықты жылдам жұмыс таба алатынын көрсететін маңызды көрсеткіш. Бұл көрсеткіш нақты білім беру бағдарламасы мен ЖЖОКБҰ дайындаған еңбек нарығындағы мамандардың сұраныс деңгейін көрсетеді.

Жұмыс іздеудің қысқа кезеңі түлектердің жоғары бәсекеге қабілеттілігін, оқу орнының жақсы беделін және білім беру бағдарламасының жұмыс берушілердің қажеттіліктеріне сәйкестігін көрсетеді. Жұмыс іздеудің ұзақ кезеңі түлектердің жеткіліксіз дайындығын, олардың дағдыларының еңбек нарығының талаптарына сәйкес келмеуін немесе белгілі бір салада жұмысқа орналасудың жалпы күрделілігін көрсетуі мүмкін.

Жұмыс іздеу ұзақтығын талдау білім беру ұйымдарына өз бағдарламаларының тиімділігін бағалауға және қажет болған жағдайда түлектердің жұмысқа орналасу нәтижелерін жақсарту үшін түзетулер енгізуге мүмкіндік береді.

17-кесте. «Түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығы» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Жұмыс іздеу ұзақтығы (аймен)	Балл
1	Қазақстан инновациялық және телекоммуникациялық жүйелер университеті	2,00	4,55
2	Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті	2,13	4,48
3	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	2,38	4,37
4	Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті	2,75	4,20
5	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	2,88	4,15
6	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық зерттеу университеті	3,00	4,09
7	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	3,00	4,09
8	Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті	3,49	3,87
9	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	3,50	3,86
*	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	*	*

Дереккөз: ҚР ЕХӘҚМ «ЕРДО» АҚ мәліметтері

** - түлектер саны 5-тен аз болуына байланысты «түлектердің мансаптық перспективалары» тобы бойынша нәтижелері есепке алынбайды*

17-кестеде түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығының нәтижелері көрсетілген. Келесі ЖЖОКБҰ-да түлектер 3 айдан аз уақыт ішінде жұмысқа орналасқан: Қазақстан инновациялық және телекоммуникациялық жүйелер университеті, Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті, М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті, Жәңгір

хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті, Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті.

5-диаграмма. 2023-2025 жылдардағы түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығын салыстырмалы талдау

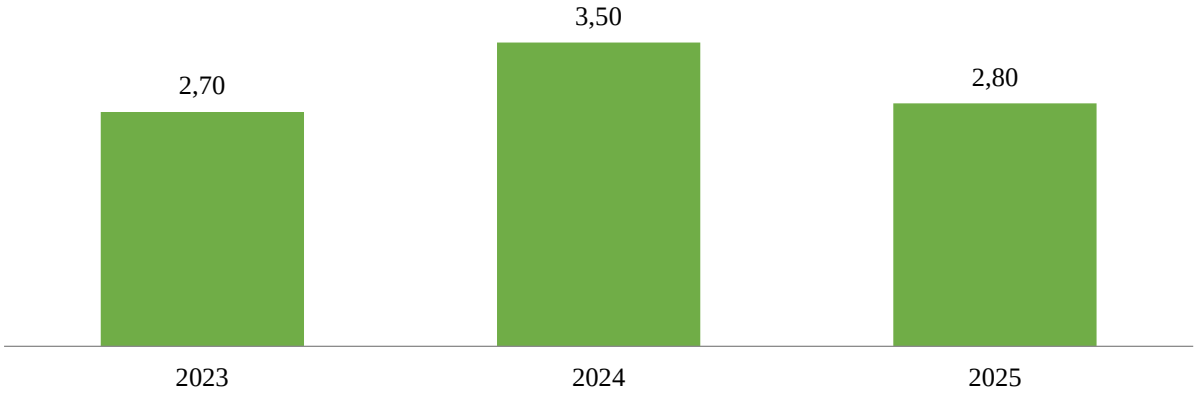

5-диаграмма еңбек нарығында «Жерге орналастыру» ББ бойынша түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығындағы өзгерістерді көрсетеді. Өткен жылдармен салыстырғанда осы критерийдің көрсеткіштері жақсарған. Бұл өзгерістер ББ түлектеріне сұраныс динамикасын көрсетеді. 2023 жылы жұмыс іздеудің орташа ұзақтығы 2,70 айды, 2024 жылы 3,50 айды, ал 2025 жылы 2,80 айды құрады.

1.4.3 «Түлектердің медианалық жалақысы» критерийі

Медианалық жалақы оқуды бітіргеннен кейінгі алғашқы жылы жұмысқа орналасқан түлектердің табыс деңгейін көрсетеді. Жоғары бастапқы жалақы көбінесе білім беру бағдарламасының сапасының және оны кәсіби ортаның мойындауының көрсеткіші.

Түлектердің медианалық жалақысы туралы мәліметтер оқу орнын таңдау кезінде талапкерлер үшін бағдар бола алады, өйткені олар осы бағдарламаның түлектерінің жұмысқа орналасу және лайықты жалақы алу үшін жақсы перспективалары бар екеніне сенімді бола алады. Сонымен қатар, медианалық жалақысы жоғары бағдарламалар жұмыс берушілердің де назарын аударады, бұл тез мансаптық өсу мен тұрақты жұмысқа орналасу мүмкіндігін арттырады.

Есепте соңғы үш жылдағы түлектердің медианалық жалақысының динамикасы қарастырылады, бұл еңбек нарығындағы трендтерді анықтауға және белгілі бір білім беру бағдарламаларының түлектерінің қаншалықты табысты екенін бағалауға мүмкіндік береді.

Әдістемеге сәйкес осы критерийді саралау кезінде түлектің жұмыс істейтін аймақтың күнкөріс деңгейі есепке алынады.

18-кесте. «Түлектердің медианалық жалақысы» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Медианалық жалақы, теңге	Балл
1	Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті	215758	5,00
2	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	208656	4,87
3	Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті	199614	4,67
4	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	162666	4,02
5	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық зерттеу университеті	152716	3,82
6	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	116219	3,30
7	Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті	104462	3,26
8	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	97743	3,16
9	Қазақстан инновациялық және телекоммуникациялық жүйелер университеті	85000	2,84
*	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	*	*

Дереккөз: ҚР ЕХӘҚМ «ЕРДО» АҚ мәліметтері

** - түлектер саны 5-тен аз болуына байланысты «түлектердің мансаптық перспективалары» тобы бойынша нәтижелері есепке алынбайды*

18-кестеде осы критерий бойынша талдау көрсетілген. Осы көрсеткіш бойынша көшбасшылар: Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті, Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті. Ең төменгі көрсеткішті Қазақстан инновациялық және телекоммуникациялық жүйелер университеті көрсетті.

2 Білім беру бағдарламаларының қорытынды рейтингі

Білім беру бағдарламаларының қорытынды рейтингі білім беру процесінің сапасын, түлектердің еңбек нарығындағы бәсекеге қабілеттілігін, сондай-ақ жоғары оқу орындары қызметінің жалпы көрсеткіштерін көрсететін барлық критерийлерді жан-жақты талдаудың нәтижесі болып табылады. Бұл бөлімде критерийлердің бірнеше тобы бойынша бағалау негізінде қалыптастырылған «Жерге орналастыру» ББ бойынша қорытынды рейтинг ұсынылған: білім беру бағдарламаларының сапа көрсеткіштері, білім беру бағдарламасының жетістіктері, ЖЖОКБҰ жалпы көрсеткіштері, түлектердің мансаптық перспективалары.

2025 жылғы рейтинг жоғарыда аталған блоктар бойынша топтастырылған 17 критерий негізінде құрылды. Әрбір критерийдің жалпы бағалау процесінде оның маңыздылығын көрсететін белгілі бір салмағы бар.

Қорытынды рейтингтің негізгі мақсаты – талапкерлерге, жұмыс берушілерге және басқа да мүдделі тараптарға ақпараттандырылған таңдау жасауға көмектесетін білім беру бағдарламаларына объективті баға беру. Сондай-ақ, рейтинг нәтижелері ЖЖОКБҰ үшін өздерінің білім беру бағдарламаларын жетілдіру және олардың ұлттық және халықаралық деңгейлердегі бәсекеге қабілеттілігін арттыру бағытында бағдар бола алады.

19-кесте. «Жерге орналастыру» ББ бойынша қорытынды рейтинг

№	ЖЖОКБҰ атауы	ББ атауы	Жалпы қорытынды	Рейтингтегі орны
1	Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті	6В07310 Жерге орналастыру және кадастр	3,179	1/9
2	Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті	6В07312 Жер кадастры және жерге орналастыру	3,166	2/9
3	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық зерттеу университеті	6В07304 Жерге орналастыру	3,036	3/9
4	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	6В07307 Жерге орналастыру	2,976	4/9
5	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	6В07303 Жерге орналастыру	2,965	5/9
6	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	6В07350 Жерге орналастыру	2,960	6/9
7	Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті	6В07302 Жерге орналастыру	2,922	7/9
8	Қазақстан инновациялық және телекоммуникациялық жүйелер университеті	6В07319 Жерге орналастыру	2,861	8/9
9	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	6В07369 Жерге орналастыру	2,780	9/9

*	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	6В07303 Жерге орналастыру және кадастр	1,314	*

** - түлектер саны 5-тен аз болуына байланысты рейтингте орын алмады*

19-кестеде «Жерге орналастыру» ББ бойынша 2025 жылғы рейтингті талдау қорытындылары ұсынылған. Деректерге сәйкес, ТОП-3 құрамына Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті, Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті, С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық зерттеу университеті сияқты ЖЖОКБҰ кірді.

20-кесте. 2023-2025 жылдардағы «Жерге орналастыру» ББ бойынша рейтингтегі орындары

№	ЖЖОКБҰ атауы	Рейтингтегі орны		
		2023 ж.	2024 ж.	2025 ж.
1	Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті	*	4/9	1/9
2	Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті	2/10	5/9	2/9
3	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық зерттеу университеті	1/10	2/9	3/9
4	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	7/10	7/9	4/9
5	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	8/10	3/9	5/9
6	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	9/10	8/9	6/9
7	Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті	3/10	6/9	7/9
8	Қазақстан инновациялық және телекоммуникациялық жүйелер университеті	5/10	9/9	8/9
9	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	10/10	-	9/9
*	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	6/10	*	*

** - түлектер саны 5-тен аз болуына байланысты рейтингте орын алмады*
— - рейтингке қатыспаған

20-кестеде 2023-2025 жылдары «Жерге орналастыру» ББ бойынша рейтингке қатысқан оқу орындарының рейтингте алған орындары салыстырылды. 2023 жылы рейтинг көшбасшылары қатарында Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті, С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық зерттеу университеті болды. 2024 жылы көшбасшылар тізімі сәл өзгерді: Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық зерттеу университетінің орнын алды, ал С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық зерттеу университеті 2-ші орынға иеленді. 2025 жылы рейтинг көшбасшылары: Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті, Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті. Үш жыл бойы Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті соңғы орындарды иеленді.

2025 жылғы білім беру бағдарламаларының қорытынды рейтингі Қазақстанның жоғары оқу орындары арасында «Жерге орналастыру» саласында мамандар даярлаудың әртүрлілігі мен сапасын көрсетеді. Талдау көрсеткендей, еңбек нарығының талаптары мен халықаралық стандарттарға бейімделе отырып, өз бағдарламаларын белсенді түрде жетілдіретін білім беру мекемелері жетекші орындарға ие болды.

Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті сияқты университеттердің жоғары нәтижелері олардың бәсекеге қабілеттілігін және түлектерінің сұранысын растайды. Бұл оқу орындары түлектердің жұмысқа орналасу деңгейі, орташа жалақы және білім беру бағдарламаларының сапасы сияқты бірқатар критерийлер бойынша жоғары нәтижелер көрсетті.

Рейтинг нәтижелері талапкерлер, жұмыс берушілер және жоғары оқу орындары үшін құнды бағдар болып табылады, әрбір білім беру бағдарламасының мықты жақтарын анықтауға көмектеседі. Болашақта білім беру стандарттарын жақсарту және халықаралық ынтымақтастықты арттыру жөніндегі жұмысты жалғастыру Қазақстанның білім беру жүйесін одан әрі дамыту үшін маңызды қадам болады.

Қорытынды

2025 жылғы ББ бойынша білім беру бағдарламаларының қорытынды рейтингі Қазақстанның жоғары білім беру жүйесін жақсарту үшін елеулі жетістіктер мен салаларды анықтауға мүмкіндік берді. Рейтингте жетекші орындарды білім беру бағдарламаларының сапа көрсеткіштері, білім беру бағдарламасының жетістіктері, ЖЖОКБҰ жалпы көрсеткіштері, түлектердің мансаптық перспективалары сияқты критерийлер топтары бойынша жоғары нәтижелер көрсете алған университеттер иеленді.

Талдау көрсеткендей, рейтингтің жоғарғы қатарында тұрған ЖЖОКБҰ студенттерді теориялық біліммен ғана емес, сонымен қатар еңбек нарығында сұранысқа ие практикалық дағдылармен қамтамасыз ете отырып, өздерінің білім беру бағдарламаларын жетілдіру бойынша белсенді жұмыс істейді. Алдыңғы қатардағы жоғары оқу орындары жұмыс берушілермен өзара іс-қимылға және халықаралық сапа стандарттарын интеграциялауға ерекше назар аударатынын атап өту керек, себебі бұл олардың түлектерінің бәсекеге қабілеттілігін айтарлықтай арттырады.

Сонымен бірге, есеп назар аударуды қажет ететін кейбір кемшіліктерді анықтады. Мысалы, бірқатар ЖЖОКБҰ-да студенттердің академиялық ұтқырлығы мен ғылыми-кәсіпкерлік бастамалары, шетелдік студенттер үлесі бойынша төмен көрсеткіштер байқалады, бұл осы бағыттарды одан әрі дамыту қажеттігін көрсетеді. Сондай-ақ, оқу орындарының бір студентке шаққандағы қаржылық шығындар көлемінде айтарлықтай айырмашылықтар байқалды.

Рейтинг нәтижелері барлық мүдделі тараптар үшін маңызды құрал. Талапкерлер мен олардың ата-аналары үшін рейтинг оқу орнын таңдау кезінде бағдар, жұмыс берушілер үшін – мамандарды даярлау сапасының индикаторы, ал жоғары оқу орындарының өздері үшін – өз бағдарламаларын жақсартуға және бәсекелестік ортадағы позицияларын нығайтуға ынталандыру ретінде қызмет етеді.

Қорытындыны келесідей жасауға болады: елеулі жетістіктерге қарамастан, Қазақстанның жоғары білім беру жүйесі жаңғыртуды және жаңа сын-тегеуріндерге бейімделуді жалғастыруда. Әр ЖЖОКБҰ білім беру бағдарламаларының жоғары деңгейін қолдап қана қоймай, еңбек нарығындағы өзгерістер мен қоғамның қажеттіліктерін ескере отырып, оларды үнемі жақсартуға ұмтылуы тиіс. 2025 жылғы қорытынды рейтинг жаһандық аренада қазақстандық білім берудің сапасы мен бәсекеге қабілеттілігін арттыруға ықпал ете отырып, осы мақсаттарға қол жеткізу жолындағы маңызды қадамдардың бірі. Білім беру бағдарламаларын жетілдіруді жалғастыру және түлектерді тез өзгеретін әлемде табысты кәсіби қызмет үшін қажетті білім мен дағдылармен қамтамасыз ету үшін жан-жақты жұмыс жасау өте маңызды.

Қосымша 1

«Жерге орналастыру» ББ бойынша рейтингке қатысатын ЖЖОКБҰ тізімі

№	ЖЖОКБҰ атауы	ББ атауы
1	Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті	6В07310 Жерге орналастыру және кадастр
2	Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті	6В07312 Жер кадастры және жерге орналастыру
3	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық зерттеу университеті	6В07304 Жерге орналастыру
4	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	6В07307 Жерге орналастыру
5	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	6В07303 Жерге орналастыру
6	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	6В07350 Жерге орналастыру
7	Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті	6В07302 Жерге орналастыру
8	Қазақстан инновациялық және телекоммуникациялық жүйелер университеті	6В07319 Жерге орналастыру
9	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	6В07369 Жерге орналастыру
10	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	6В07303 Жерге орналастыру және кадастр

6В073 Сәулет және құрылыс даярлау бағыты
В075 Кадастр және жерге орналастыру білім беру бағдарламасы тобы
«Кадастр» білім беру бағдарламасы бойынша
рейтингіні қалыптастыру есебі

Кіріспе

Қазақстанның жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру жүйесі экономиканың түрлі салалары үшін жоғары білікті мамандарды даярлауда шешуші рөлдердің бірін атқарады. Еңбек нарығының қарқынды дамуы мен халықаралық интеграция жағдайында білім беру сапасы ғана емес, сонымен қатар білім беру бағдарламаларының қазіргі заманғы сын-қатерлерге бейімделу қабілеті де маңызды. Білім беру мекемелері жұмысының тиімділігін бағалаудың маңызды құралы - мамандарды даярлау деңгейін, түлектердің бәсекеге қабілеттілігін және білім беру бағдарламаларының сапасын объективті бағалауға мүмкіндік беретін рейтингілер жасау.

Бұл есепте 2025 жылғы Қазақстанның жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарындағы (бұдан әрі – ЖЖОКБҰ) білім беру бағдарламаларын (бұдан әрі – ББ) талданады. Осы талдау шеңберінде түлектердің кәсіби құзыреттілігін дамытуға және олардың еңбек нарығындағы сұранысына әсер ететін негізгі көрсеткіштер бойынша ББ кешенді салыстырмалы шолу жүргізілді.

Білім беру бағдарламаларының рейтингін қалыптастыру үшін негіздеме:

1. Қазақстан Республикасының 2007 жылғы 27 шілдедегі №319 «Білім туралы» Заңы.

2. «Қазақстан Республикасында жоғары білімді және ғылымды дамытудың 2023-2029 жылдарға арналған тұжырымдамасын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2023 жылғы 28 наурыздағы №248 қаулысы.

3. «Еңбек нарығының қажеттіліктерін ескере отырып, жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білімі бар кадрларды даярлауға жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарының дайындық бөлімшелеріне мемлекеттік білім беру тапсырысын орналастыру қағидаларын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2016 жылғы 29 қаңтардағы №122 бұйрығы.

4. «Жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру бөлігінде тәуекел дәрежесін бағалау өлшемшарттарын және білім беру жүйесіне тексеру парақтарын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Ғылым және жоғары білім министрінің 2022 жылғы 1 желтоқсандағы №166 және Қазақстан Республикасы Ұлттық экономика министрінің 2022 жылғы 2 желтоқсандағы №116 бірлескен бұйрығы.

Бұл есептің мақсаты – білім беру бағдарламаларына жан-жақты талдау жүргізу және осы талдау негізінде қорытынды рейтинг жасау. Рейтинг жасау барысында білім беру процесінің барлық маңызды компоненттерін қамтитын

әртүрлі критерийлер тобы ескерілді. Олардың ішінде: білім беру бағдарламаларының сапа көрсеткіштері, білім беру бағдарламасының жетістіктері, ЖЖОКБҰ жалпы көрсеткіштері және түлектердің мансаптық перспективалары. Бұл блоктардың әрқайсысы жалпы рейтингте белгілі бір салмаққа ие, бұл бағалауды мүмкіндігінше объективті және жан-жақты етуге мүмкіндік береді.

Бұл есептің негізгі міндеті – білім беру бағдарламаларының жағдайы туралы нақты және құрылымдық түсінік беру. «Кадастр» ББ бойынша 2025 жылғы рейтингке 10 ЖЖОКБҰ қатысты (1-қосымша).

1 Жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарының білім беру бағдарламаларының деректерін талдау

1.1 «Білім беру бағдарламаларының сапа көрсеткіштері» критерийлер тобы бойынша талдау қорытындылары

1.1.1 «Білім беру бағдарламаларын жұмыс берушілермен әзірлеу және келісу» критерийі

ББ мазмұнын болашақ мамандардың кәсіби құзыреттілігі мен бәсекеге қабілеттілігінің тиімділігін арттыру үшін әлеуетті немесе негізгі жұмыс берушілермен келісу қажет. Жұмыс берушілер білім беру бағдарламаларын әзірлеу кезінде ұсыныстар, пәндердің мазмұнына өзгерістер енгізе алады, сондай-ақ зерттелетін тақырыптар мен материалдардың өзектілігі бойынша ұсыныстар мен ескертулер бере алады. Білім беру бағдарламаларын жұмыс берушілермен келісу түлектердің табысты жұмысқа орналасуына ықпал ететін негізгі факторлардың бірі болып табылады.

ЖЖОКБҰ бұл критерий бойынша 2024-2025 оқу жылына арналған ББ бойынша құжаттардың мынадай тізбесін ұсыну қажет: модульдік білім беру бағдарламасы (МББ), элективті пәндер каталогы (ЭПК), жұмыс берушіден хат, келісу хаттамасы, жұмыс берушінің рецензиясы, ұсынымдық хат, анықтама-негіздеме, ББ сараптамасы.

Осы критерийді есептеу кезінде ББ келісуге қатысатын жұмыс берушілердің санына басты назар аударылды. Бір мамандықтағы жұмыс берушілер әр түрлі болуы мүмкін, сәйкесінше, жұмыс берушілер саны неғұрлым көп болса, жұмыс ерекшеліктерін ұсыну туралы көзқарастар мен пікірлер соғұрлым көп болады.

1-кесте. «Білім беру бағдарламаларын жұмыс берушілермен әзірлеу және келісу» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ББ келісілген жұмыс берушілер саны	Балл
1	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	6	5,00
2	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық зерттеу университеті	5	4,20
3	Қазақстан инновациялық және телекоммуникациялық жүйелер университеті	4	3,40
4	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	3	2,60
5	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	2	1,80
6	Халықаралық білім беру корпорациясы	2	1,80
7	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	1	1,00
8	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	1	1,00
9	Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті	1	1,00
10	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	1	1,00

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

1-кестеде осы критерий бойынша нәтижелер берілген: М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті, С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық зерттеу университеті жетекші орынға ие болды, өйткені олардың білім беру бағдарламалары жұмыс берушілердің ең көп санымен келісілген.

1.1.2 «Профессор-оқытушылар құрамының практикалық жұмыс тәжірибесі» критерийі

Профессор-оқытушылар құрамының (ПОҚ) практикалық жұмыс тәжірибесі білім беру үдерісі сапасының маңызды құрамдас бөлігі. Тиісті кәсіби салада нақты тәжірибесі бар оқытушылар студенттерге пән туралы тереңірек және қолданбалы түсінік бере алады. Олар оқу процесіне практикадан, қолданылатын әдістер мен технологиялардан өзекті мысалдар келтіре алады, бұл студенттерді кәсіби қызметке неғұрлым тиімді дайындауға ықпал етеді.

Сонымен қатар, оқытушылардың практикалық тәжірибесі оларға саланың қазіргі тенденцияларын жақсырақ бағдарлауға және оқу бағдарламаларын еңбек нарығының өзгеретін талаптарына бейімдеуге мүмкіндік береді, осылайша түлектердің жоғары бәсекеге қабілеттілігін қамтамасыз етеді.

ББ бойынша осы көрсеткішті анықтау үшін мынадай құжаттар талап етілді: ЖЖОКБҰ кадрлар бөлімінен оқытушылардың жұмыс өтілі туралы бекітілген анықтама.

2025 жылғы рейтинг әдістемесіне сәйкес 2010 жылғы 1 қаңтар мен 2025 жылғы 1 мамыр аралығында практикалық тәжірибесі бар оқытушылар есепке алынады.

2-кесте. «Профессор-оқытушылар құрамының практикалық жұмыс тәжірибесі» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Практикалық жұмыс өтілі бар оқытушылар саны (айлар)		Балл
		саны	өтілі	
1	Қазақстан инновациялық және телекоммуникациялық жүйелер университеті	8	1035	4,18
2	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	6	1157	2,90
3	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	4	476	2,37
4	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	3	480	2,25
5	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	15	1275	2,09
6	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	1	137	2,08

7	Халықаралық білім беру корпорациясы	2	216	1,55
8	Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті	3	79	1,47
9	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық зерттеу университеті	6	511	1,31
10	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	0	0	0,00

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

2-кестеден көріп отырғанымыздай, рейтингке қатысатын ЖЖОКБҰ-ның көпшілігінде ЖЖОКБҰ құрылымынан тыс жұмыс тәжірибесі бар оқытушылар бар. Бұл критерийдің көшбасшылары: Қазақстан инновациялық және телекоммуникациялық жүйелер университеті, Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті.

1.1.3 «Профессор-оқытушылар құрамының жетістіктері» критерийі

«Профессорлық-оқытушылық құрамның жетістіктері» критерийі білім беру бағдарламаларының сапасын бағалауда маңызды рөл атқарады, өйткені ол білім беру процесіне қатысатын мұғалімдердің кәсібилігі мен құзыреттілігінің деңгейін көрсетеді. Рейтинг әдіснамасына сәйкес, бұл критерий соңғы жылдардағы профессорлық-оқытушылық құрамның жетістіктерін жан-жақты бағалауға мүмкіндік беретін бірнеше ішкі критерийлерді қамтиды.

Атап айтқанда, 2015-2025 жылдар аралығында «Жоғары оқу орнының үздік оқытушысы» атағына ие болған оқытушылар есепке алынады, бұл олардың педагогикалық еңбегін ЖЖОКБҰ деңгейінде мойындағанын көрсетеді. Сол кезеңде «Үздік ғылыми қызметкер» атағын алған ПОҚ да ескеріледі, бұл олардың ғылыми зерттеулерге және академиялық қоғамдастықтың дамуына қосқан үлесін көрсетеді.

3-кесте. «Профессор-оқытушылар құрамының жетістіктері» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	«Жоғары оқу орнының үздік оқытушысы» атанған ПОҚ саны	«Үздік ғылыми қызметкер» сыйлығының иегерлері	Балл
1	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	3	0	2,50
2	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	1	0	0,83
3	Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті	1	0	0,83

4	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	0	0	0,00
5	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық зерттеу университеті	0	0	0,00
6	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	0	0	0,00
7	Халықаралық білім беру корпорациясы	0	0	0,00
8	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	0	0	0,00
9	Қазақстан инновациялық және телекоммуникациялық жүйелер университеті	0	0	0,00
10	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	0	0	0,00

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

3-кестеден көріп отырғанымыздай, осы критерий бойынша Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті жетекші орынға ие болды.

1.1.4 «Білім беру бағдарламаларын аккредиттеу» критерийі

Білім беру және кәсіптік ұйымдардың бағдарламаны аккредиттеуі бағдарламаның жоғары сапа стандарттарына сәйкестігінің көрсеткіші және оны ұлттық және халықаралық деңгейде тану және мойындау ретінде қарастырылады.

Дәл осы себепті ББ-ның мамандандырылған аккредиттеуден өткені туралы сертификаты сұралды. Бұл критерий бойынша балл білім беру бағдарламасы аккредиттеуден өткен мекеме мен аккредиттеуден өткені туралы сертификаттың жарамдылық ұзақтығына байланысты есептелді.

Ұсынылған мәліметтерге сәйкес, «Кадастр» ББ бойынша рейтингке қатысатын 10 ЖЖОКБҰ-ның 10-ы мамандандырылған аккредиттеуден өткен.

4-кесте. «Білім беру бағдарламаларын аккредиттеу» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Аккредитациялық орган атауы	Балл
1	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	ACQUIN	5,00
2	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	ACQUIN	4,29
3	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық зерттеу университеті	IAAR	3,57
4	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	IQAA	2,55

5	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	CAAAE	2,55
6	Халықаралық білім беру корпорациясы	IQAA	2,55
7	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	IAAR	2,55
8	Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті	IQAA	2,55
9	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	IAAR	2,55
10	Қазақстан инновациялық және телекоммуникациялық жүйелер университеті	IAAR	1,53

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

4-кестеге сәйкес, осы критерий бойынша келесі ЖЖОКБҰ алдыңғы қатардан көрінді: Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті, Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті.

1-диаграмма. Аккредиттеу органдары бөлінісіндегі аккредиттелген білім беру бағдарламалары

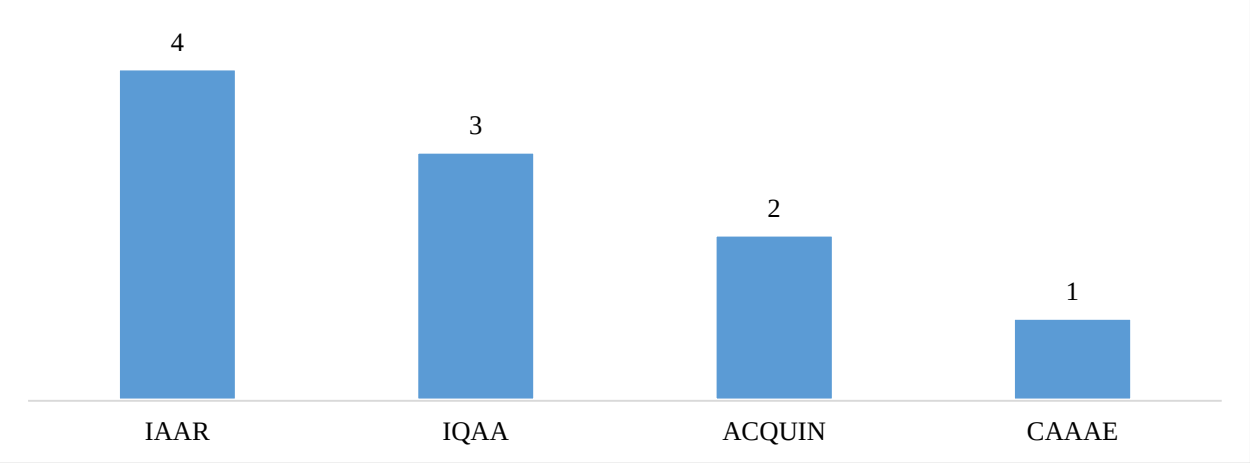

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

1-диаграммадан көріп отырғанымыздай, 10 ББ-ның 4-і IAAR – Аккредиттеу және рейтингтің тәуелсіз агенттігінде аккредиттеуден өткен.

1.1.5 «Білім беру бағдарламаларының мазмұнын бағалау» критерийі

Тиісті салалардан сарапшыларды тарту арқылы білім беру бағдарламаларының мазмұнын бағалау білім беру сапасын қамтамасыз етудің маңызды құралы болып табылады. Кәсіби саласында терең білімі мен тәжірибесі бар сарапшылар оқу бағдарламаларының еңбек нарығының заманауи талаптары мен кәсіби стандарттарға қаншалықты сәйкес келетінін объективті бағалай алады. Олар мазмұндағы олқылықтарды анықтап, оқу жоспарларын жаңартуды және жаңа пәндерді немесе оқыту әдістерін енгізуді ұсына алады. Мұндай сараптамалық бағалау білім беру мекемелеріне бағдарламаларды өзгермелі жағдайларға бейімдеуге, мамандарды даярлауды жақсартуға және соның салдарынан түлектердің еңбек нарығындағы бәсекеге

қабілеттілігін арттыруға көмектеседі. Сарапшыларды тарту сонымен қатар білім беру жүйесі мен индустрия арасындағы байланысты нығайтады, бұл жұмыс берушілердің қажеттіліктерін жақсы түсінуге және білім беру бағдарламаларының практикалық маңыздылығын арттыруға ықпал етеді.

Сарапшылардың ББ бағалауы мынадай критерийлер бойынша жүргізіледі:

1) ББ-ның тәжірибеге бағдарлануы – ББ-ның білім мен дағдыларды практикалық қолдануға қаншалықты бағытталғанын бағалау;

2) Пәндердің берілген оқу нәтижелеріне логикалық өзара байланысы және сәйкестігі – бағдарлама ішіндегі пәндер бір-бірімен және оқытудың соңғы нәтижелерімен қалай байланысты екенін талдау;

3) Пәндерді оқыту кезегінің мәнділігі/қисындылығы – бағдарламаның логикалық құрылымын, пәндердің қаншалықты материалды жақсы игеруге ықпал ететін ретпен ұйымдастырылғандығын бағалау;

4) ББ мазмұнының кәсіптік стандарттарға және/немесе еңбек нарығының талаптарына сәйкестігі – ББ-ның осы саладағы қолданыстағы кәсіби стандарттарға (олар бар болған жағдайда) және (немесе) қазіргі еңбек нарығының талаптарына қаншалықты сәйкес келетіндігін бағалау;

5) Элективті пәндер каталогы (ЭПК) және оның мәні – ББ икемділігі мен бейімділігін бағалау: элективті курстардың кеңдігі мен әртүрлілігі, сәйкес бағыттар мен мамандықтарды таңдау мүмкіндігі, студенттердің қажеттіліктері мен еңбек нарығының талаптарына сәйкестігі, тәжірибеге бағытталған және инновациялық курстардың болуын бағалау.

ББ мазмұнын бағалау жүйесі келесі диапазондар бойынша бөлінеді:

- Өте жақсы – 9-10 балл арасы;
- Жақсы – 6-8 балл арасы;
- Қанағаттанарлық – 4-5 балл арасы;
- Қанағаттанарлықсыз – 0-3 балл арасы.

5-кесте. «Білім беру бағдарламаларының мазмұнын бағалау» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Сарапшының орташа бағасы	Балл
1	Халықаралық білім беру корпорациясы	8,92	4,46
2	Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті	8,67	4,34
3	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	8,58	4,29
4	Қазақстан инновациялық және телекоммуникациялық жүйелер университеті	8,58	4,29
5	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	8,33	4,17
6	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	8,33	4,17
7	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	8,25	4,13
8	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	8,17	4,09

9	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	8,08	4,04
10	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық зерттеу университеті	7,92	3,96

Дереккөз: «Атамекен» ҰКП мәліметтері

5-кестеде ББ мазмұнын сараптамалық бағалаудың қорытындысы ұсынылған, оған сәйкес жетекші орындарды мынадай ЖЖОКБҰ иеленді: Халықаралық білім беру корпорациясы, Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті.

1.2 «Білім беру бағдарламасының жетістіктері» критерийлер тобы бойынша талдау қорытындылары

1.2.1 «Академиялық ұтқырлық» критерийі

ЖЖОКБҰ студенттерінің белгілі бір уақыт кезеңіне елден тыс басқа білім беру немесе ғылыми мекемеге ауысуы студенттің жеке дамуы үшін маңызды және оған мәдени байуға мүмкіндік береді, сондай-ақ ғылыми зерттеулердің тиімділігін, түлектердің отандық және халықаралық еңбек нарықтарындағы бәсекеге қабілеттілігін арттырады, жетекші шетелдік жоғары оқу орындарының тәжірибесін зерделеу және игеру есебінен кәсіби құзыреттіліктерін жетілдіреді және т. б.

ЖЖОКБҰ да академиялық ұтқырлық бағдарламасын іске асыруды талдау мақсатында оқу орындарынан мынадай құжаттар талап етілді:

- академиялық ұтқырлық бағдарламасы шеңберінде студенттерді шетелдік оқу орындарына жіберу туралы ректор бұйрығының көшірмесі;
- академиялық ұтқырлық бағдарламасы шеңберінде шетелдік оқу орындарының студенттерін қабылдау туралы ректор бұйрығының көшірмесі.

ЖЖОКБҰ академиялық ұтқырлық бағдарламасы шеңберінде ұсынылған құжаттарды «Атамекен» ҰКП менеджерлері талдап, келесі қорытындылар жасады:

6-кесте. «Академиялық ұтқырлық» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ББ контингенті	Академиялық ұтқырлық бағдарламаларын қолданған білім алушылар саны	Балл
1	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	125	56	5,00
2	Қазақстан инновациялық және телекоммуникациялық жүйелер университеті	83	2	0,27
3	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	442	4	0,10
4	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	395	2	0,06
5	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	239	1	0,05
6	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық зерттеу университеті	752	1	0,01
7	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	388	0	0,00
8	Халықаралық білім беру корпорациясы	348	0	0,00
9	Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті	69	0	0,00

10	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	85	0	0,00

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

6-кестеде көрсетілген мәліметтерге сәйкес, келесі ЖЖОКБҰ жоғары көрсеткішті көрсетті: Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті.

1.2.2 «Білім алушылардың ғылыми-кәсіпкерлік бастамалары» критерийі

Қазіргі уақытта нарықтағы технологиялық даму ЖЖОКБҰ-да тиімді ғылыми-зерттеу процесін ұйымдастыруды талап етеді, тек жаңа білімді дамытуды ғана емес, сонымен қатар нарықта коммерциялық тұрғыдан дамыған, сұранысқа ие бизнес-идеяларды өндіруді талап етеді.

Студенттік бизнес-инкубаторлар мен зертханалар жастар ортасында кәсіпкерлік қызметтің оң бейнесін қалыптастырады, жастар арасында креативті және инновациялық әлеуетті іске асырады, сондай-ақ кәсіпкерлікке және инновациялық қызметке бағдарланған ұйымдар мен жастар қауымдастықтарын қолдайды, жастар кәсіпкерлігін ақпараттық, білім беру, қаржылық және мүліктік қолдаудың бірыңғай жүйесін құрады және қамтамасыз етеді. Бұдан басқа, жастарды кәсіпкерлік қызметке білім беру, әдістемелік және ақпараттық даярлауды көрсетеді, жастар құрған шағын және орта кәсіпкерлік субъектілерінің санын арттырады, жоғары білім, бизнес және өндірістік сала арасындағы өзара іс-қимыл мен әлеуметтік әріптестік үшін жағдайлар жасайды.

Сондықтан «Атамекен» ҰКП зерттеу бағытындағы пункттердің бірі ЖЖОКБҰ студенттерінің шығармашылық жетістіктерін дәріптеу және енгізу болып табылады.

Студенттердің ғылыми зерттеулерін талдау мақсатында оқу орындарынан электрондық форматта растайтын құжат (патент және авторлық құқық туралы куәлік) талап етілді:

Ұсынылған құжаттар негізінде келесі мәліметтер алынды:

7-кесте. «Білім алушылардың ғылыми-кәсіпкерлік бастамалары» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Ғылыми жобалардың атауы	Балл
1	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық зерттеу университеті	Авторлық құқық: Қазақстан республикасындағы ауылшаруашылық жерлерін бағалаудың әдістемесін жетілдіру	5,00

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

7-кестеде көрсетілген ЖЖОКБҰ-да түлектердің ғылыми жобаларының бар екендігі расталған: С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық зерттеу университеті.

1.2.3 «Магистратурада/резидентурада оқуды жалғастырған түлектердің үлесі» критерийі

Қазақстанда Еуропалық жоғары білім беру аймағына (European Higher Education Area (EHEA)) кіре отырып, кадрларды даярлаудың үш деңгейлі моделін: бакалавриат, магистратура және PhD докторантураны енгізуді қамтитын жоғары білім беру жүйесін айтарлықтай қайта құрылымдау жүргізілді. Бакалавриат аяқталғаннан кейін түлектердің одан әрі дамуы үшін әртүрлі мүмкіндіктері бар, мысалы, мамандық бойынша жұмыс іздеу, екінші жоғары білім алу немесе магистратураға түсу.

Магистратура біліктілікті арттыруда және таңдаған мамандығы бойынша білімді тереңдетуде шешуші рөл атқарады, бұл оны кәсіби қалыптасудың маңызды кезеңіне айналдырады. Жыл сайын магистрлік бағдарламалар барған сайын танымал бола бастады, ал магистрлер еңбек нарығында сұранысқа ие бола бастады, бұл қазіргі заманғы экономика жағдайында білім берудің осы деңгейінің өзектілігін көрсетеді.

Бұл критерий бойынша жиналған деректер 8-кестедегідей болды.

8-кесте. «Магистратурада/резидентурада оқуды жалғастырған түлектердің үлесі» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Магистранттар үлесі			Балл
		Түлектер саны	Түлектер арасында магистратурада оқуды жалғастырғандар саны	үлес %	
1	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	57	17	30	5,00
2	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	83	13	16	2,63
3	Халықаралық білім беру корпорациясы	56	4	7	1,20
4	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық зерттеу университеті	135	9	7	1,12
5	Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті	47	3	6	1,07
6	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	17	1	6	0,99
7	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	23	1	4	0,73
8	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	100	4	4	0,67
9	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	26	0	0	0,00
10	Қазақстан инновациялық және телекоммуникациялық жүйелер университеті	18	0	0	0,00

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

8-кестеде осы критерий бойынша 2024 жылғы түлектерді талдау қорытындыларын көруге болады, түлектердің жалпы саны 562 болса, оның ішінде 52 түлек әрі қарай магистратурада оқуын жалғастырған, бұл 9% құрайды. Кестеге сәйкес магистратураға түскен түлектердің ең көп үлесі келесі оқу орындарына тиесілі: Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті, Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті.

1.2.4 «Білім беру бағдарламасына оқуға түскен талапкерлердің ҰБТ орташа балы» критерийі

Ұлттық бірыңғай тестілеу (ҰБТ) – жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарына түсу үшін іріктеу емтихандарының нысандарының бірі.

Білім беру бағдарламасына оқуға түскен талапкерлердің ҰБТ орташа балы – жоғары ҰБТ нәтижелерін көрсеткен талапкерлердің көбінесе қай ЖЖОКБҰ таңдайтынын анықтайтын көрсеткіш. Бұл көрсеткіш ЖЖОКБҰ деңгейін және талапкерлер арасында оның сұранысын анықтауға мүмкіндік береді.

9-кесте. «Білім беру бағдарламасына оқуға түскен талапкерлердің ҰБТ орташа балы» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Талапкерлердің орташа ҰБТ балы	Балл
1	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	104	3,73
2	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	84	3,00
3	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	83	2,97
4	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық зерттеу университеті	83	2,96
5	Халықаралық білім беру корпорациясы	83	2,96
6	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	79	2,80
7	Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті	77	2,76
8	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	76	2,73
9	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	73	2,60
10	Қазақстан инновациялық және телекоммуникациялық жүйелер университеті	59	2,11

Дереккөз: «Ұлттық тестілеу орталығы» РМК

9-кестеде көрсетілгендей, ББ бойынша 2024-2025 оқу жылында жоғары оқу орнына оқуға түскен талапкерлердің орташа балы 80 балды құраған. 100-ден жоғары балл жинаған талапкерлер келесі ЖЖОКБҰ-ны таңдаған: Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті.

1.2.5 «Шетелдік студенттердің үлесі» критерийі

Шетелдік студенттер өз елдерінде қазақ тілі мен мәдени дәстүрлерінің таралуына ықпал ете отырып, Қазақстандағы заманауи білім беру жүйесінің маңызды бөлігі болып табылады. Олардың еліміздің жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарында оқуы біздің университеттерге деген халықаралық сұраныс деігейін көрсетеді және олардың рейтингінің жоғарылауына тікелей әсер етеді.

«Шетелдік студенттердің үлесі» критерийі білім беру бағдарламаларының студенттерді шетелден тарту қабілетін көрсетеді. Бұл шетелдік студенттер үшін білім беру бағдарламалары мен жоғары оқу орындарының нақты тартымдылығын объективті бағалауға мүмкіндік береді.

Осы критерийді растау үшін ЖЖОКБҰ келесі құжаттарды ұсыну қажет:

- шетелдік студенттерді қабылдау туралы бұйрықтар;
- шетелдік студенттердің төлқұжаттарының көшірмелері.

10-кесте. «Шетелдік студенттердің үлесі» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Шетелдік студенттер үлесі			Балл
		ББ контингенті	Шетелдік студенттер саны	үлес, %	
1	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	442	9	2	5,00
2	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	125	2	2	3,93
3	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	395	6	2	3,73
4	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	388	4	1	2,53
5	Халықаралық білім беру корпорациясы	348	3	1	2,12
6	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	239	2	1	2,05
7	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық зерттеу университеті	752	5	1	1,63
8	Қазақстан инновациялық және телекоммуникациялық жүйелер университеті	83	0	0	0,00
9	Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті	69	0	0	0,00
10	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	85	0	0	0,00

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

10-кестеде шетелдік студенттердің «Кадастр» ББ жалпы контингентіне қатынасын көруге болады, бұл 1% құрайды. Шетелдік студенттердің

контингентке шаққандағы ең көп үлесі келесі оқу орындарында анықталды: М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті, Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті, Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті.

1.3 «ЖЖОКБҰ жалпы көрсеткіштері» критерийлер тобы бойынша талдау қорытындылары

1.3.1 «ЖЖОКБҰ студенттері мен оқытушыларының арақатынасы» критерийі

Студенттер мен оқытушылардың арақатынасы ЖЖОКБҰ ұсынатын білім сапасына әсер ететін негізгі көрсеткіштердің бірі. Бұл критерий оқытуға жеке көзқарас деңгейін және әр студентке оқытушы тарапынан жеткілікті көңіл бөлінетін қолайлы білім беру ортасын құру мүмкіндігін көрсетеді.

Студенттердің оқытушыларға қатынасының төмендігі оқытушылар құрамы жеке кеңес беруге, жұмыстарды тексеруге, ғылыми зерттеулерді басқаруға және практикалық дайындыққа көбірек уақыт бөле отырып, оқушылармен тиімдірек әрекеттесе алуына көбірек мүмкіндік береді. Бұл әсіресе тәжірибеге бағытталған оқытудың жоғары дәрежесін және тереңдетілген зерттеулерді қажет ететін бағдарламалар үшін өте маңызды.

Ал бір ПОҚ шаққанда білім алушылар санының тым көп болуы оқытушыларға шамадан тыс жүктемелер артылатындығын көрсетуі мүмкін, бұл білім беру процесінің сапасын төмендетуі және студенттердің оқуға қызығушылығына теріс әсер етуі мүмкін. Қазіргі білім беру стандарттары мен еңбек нарығының талаптары жағдайында студенттер мен оқытушылар саны арасындағы оңтайлы тепе-теңдікті сақтау ЖЖОКБҰ бәсекеге қабілеттілігінің маңызды факторына айналады.

Осылайша, осы критерийді талдау оқу орнының оқу жүктемесін ақылға қонымды бөлуді қолдай отырып және оқыту сапасын қамтамасыз ете отырып, білім беру қызметтерінің жоғары деңгейін қаншалықты қамтамасыз ете алатынын бағалауға мүмкіндік береді.

Біздің тарапымыздан ЖЖОКБҰ-да ПОҚ сапасы бойынша берілген мәліметтерді тексеру кезінде мынадай нормативтік құқықтық актілердің іске асырылуы да ескеріледі: Сот төрелігі академиясын, әскери, арнаулы оқу орындарын, мәдениет саласындағы білім беру ұйымдарын қоспағанда, жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдары профессор-оқытушылар құрамының жалпы санын есептеу үшін білім алушылар санының оқытушыларға орташа арақатынасын бекіту туралы Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2018 жылғы 31 қазандағы № 606 бұйрығы (Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2018 жылғы 1 қарашада № 17670 болып тіркелген).

11-кесте. «ЖЖОКБҰ студенттері мен оқытушыларының арақатынасы» критерийі бойынша ЖЖОКБҰ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ЖЖОКБҰ штаттық ПОҚ саны	ЖЖОКБҰ контингенті	Бір ПОҚ-қа шаққандағы білім алушылар саны	Балл
1	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	2175	28441	13	5,00
2	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық зерттеу университеті	929	12917	14	4,70
3	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	626	9112	15	4,49
4	Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті	291	4666	16	4,08
5	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	436	7147	16	3,99
6	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	1163	22327	19	3,41
7	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	355	7781	22	2,98
8	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	508	11566	23	2,87
9	Қазақстан инновациялық және телекоммуникациялық жүйелер университеті	191	4760	25	2,62
10	Халықаралық білім беру корпорациясы	288	11574	40	1,63

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

11-кестеде оқытушылардың ЖЖОКБҰ-ның жалпы контингентіне қатынасын көруге болады. Осы критерий бойынша үздік көрсеткіш Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінде тіркелді, ол университетте бір оқытушыға орташа есеппен 13 білім алушы келеді.

1.3.2 «Дәрежелі оқытушылардың үлесі» критерийі

Дәрежелі оқытушылардың үлесі профессор-оқытушылар құрамының академиялық біліктілігі мен кәсібилігінің маңызды көрсеткіші. Ғылыми дәрежесі (ғылыми дәрежесі және (немесе) философия докторы PhD/бейіні бойынша доктор (академиялық) дәрежесі және (немесе) ғылыми атағы және «өнер» кадрларын даярлау үшін «ҚР Еңбек сіңірген жаттықтырушысы» спорттық атағы) бар оқытушылар ЖЖОКБҰ-да білім мен ғылыми қызметтің жоғары деңгейін қамтамасыз етуде маңызды рөл атқарады.

Оқу орнында дәрежелі оқытушылардың едәуір санының болуы оның іргелі және қолданбалы ғылыми зерттеулер жүргізу, ғылыми әзірлемелердің нәтижелерін білім беру процесіне кіріктіру, сондай-ақ халықаралық ғылыми

жобаларға қатысу мүмкіндігі туралы куәландырады. Бұл тез өзгеретін кәсіби орта жағдайында жұмысқа дайын жоғары білікті мамандарды қалыптастыру үшін қолайлы жағдай жасайды.

Сонымен қатар, дәрежелі оқытушылар педагогикалық құзыреттіліктің жоғары деңгейіне ие, бұл оларға білімді тиімді жеткізуге, студенттерде сыни ойлау мен аналитикалық дағдыларды дамытуға мүмкіндік береді. Мұндай оқытушылардың жоғары үлесі оқу орнының академиялық стандарттарға бейілділігін және білім беру бағдарламаларының сапасын үздіксіз жетілдіруге ұмтылысын көрсетеді.

Бұл критерий ЖЖОКБҰ білім беру бағдарламаларының академиялық және кәсіптік даярлықтың қазіргі заманғы талаптарына қаншалықты сәйкес келетіндігі туралы қорытынды жасауға мүмкіндік береді, сондай-ақ оның ғылыми және білім беру орталығы ретіндегі беделін нығайтуға ықпал етеді.

12-кесте. «Дәрежелі оқытушылардың үлесі» критерийі бойынша ЖЖОКБҰ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ЖЖОКБҰ штаттық ПОҚ саны	Штаттық дәрежелі ПОҚ саны	Үлес, (%)	Балл
1	Халықаралық білім беру корпорациясы	288	191	66	5,00
2	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	2175	1336	61	4,63
3	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	436	265	61	4,58
4	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық зерттеу университеті	929	548	59	4,45
5	Қазақстан инновациялық және телекоммуникациялық жүйелер университеті	191	108	57	4,26
6	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	355	198	56	4,20
7	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	508	253	50	3,75
8	Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті	291	133	46	3,45
9	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	626	228	36	2,75
10	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	1163	367	32	2,38

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

12-кестеде бұл ББ бойынша рейтингке қатысатын ЖЖОКБҰ-ның дәрежелі ПОҚ үлесі орта есеппен 52% құрайтынын көруге болады. Дәрежелі ПОҚ-ның ең көп үлесі мынадай ЖЖОКБҰ-да жұмыс істейді: Халықаралық білім беру корпорациясы, Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті, Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті.

1.3.3 «Материалдық және оқу базасын дамытуға арналған шығындарды талдау» критерийі

«Материалдық және оқу базасын дамытуға арналған шығындарды талдау» критерийі білім беру процесінің қаржылық қамтамасыз етілуін және оқу орнының оқытудың негізгі аспектілеріне қаражат салуға дайындығын бағалауға мүмкіндік беретін маңызды көрсеткіштердің бірі. Бұл критерийде бағдарламалық қамтамасыз ету және кітапхана қорын дамыту шығындары ескеріледі.

Бағдарламалық қамтамасыз ету шығындары әртүрлі пәндерге арналған арнайы бағдарламалар, оқу процесін басқару жүйелері және оқытудың тиімділігі мен интерактивтілігін арттыратын басқа да цифрлық құралдар сияқты оқу процестеріне қажетті лицензиялық бағдарламаларды сатып алу және жаңарту шығындарын қамтиды. Бұл ББ өзектілігін сақтау және студенттерді заманауи технологиялармен жұмыс істеуге дайындау үшін маңызды.

Кітапхана қорын дамыту шығындарына студенттердің өзекті және сапалы оқу және ғылыми ақпаратқа қол жеткізуін қамтамасыз ету үшін қажетті жаңа оқулықтарды, ғылыми әдебиеттерді, электрондық ресурстар мен дерекқорларды сатып алу шығындары кіреді. Кітапхана қорын дамыту білімді тереңдетуге және ғылыми зерттеулер жүргізуге ықпал ететін академиялық ортаның маңызды құрамдас бөлігі.

13-кесте. «Материалдық және оқу базасын дамытуға арналған шығындарды талдау» критерийі бойынша ЖЖОКБҰ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ЖЖОКБҰ контингенті	1 студентке шаққандағы шығындар көлемі (теңге)	Балл
1	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	7147	53068	5,00
2	Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті	4666	31123	3,27
3	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	7781	15879	2,06
4	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	28441	13547	1,88
5	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	22327	11075	1,68
6	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	11566	9097	1,53
7	Қазақстан инновациялық және телекоммуникациялық жүйелер университеті	4760	5656	1,26

8	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	9112	4549	1,17
9	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық зерттеу университеті	12917	3998	1,13
10	Халықаралық білім беру корпорациясы	11574	2404	1,00

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

13-кестеде көрсетілген 1 студентке бөлінген қаражатты талдау бойынша келесі ЖЖОКБҰ жоғары нәтиже көрсетті: Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті, Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті.

1.3.4 «Профессор-оқытушылар құрамының медианалық жалақысы» критерийі

«Профессор-оқытушылар құрамының медианалық жалақысы» критерийі оқытушыларды қаржылық қолдау деңгейін және жанама түрде оқу орнындағы білім беру процесінің сапасын көрсететін маңызды көрсеткіш. Медианалық жалақы – оқытушылардың жартысы жалақыны осы деңгейден жоғары, ал екінші жартысы төмен алатын бөліну нүктесі. Бұл көрсеткіштің орташа жалақыдан айырмашылығы, оған өте жоғары немесе өте төмен жалақы сияқты шекті мәндер әсер етпейді.

Медианалық жалақы деңгейі оқытушылардың мотивациясымен және олардың жұмысқа қанағаттануымен тығыз байланысты. Жалақының жоғары деңгейі университетке білікті мамандарды тартуға және ұстап қалуға мүмкіндік береді, ол дегеніміз оқыту мен ғылыми қызметтің сапасына оң әсер етеді. Лайықты жалақы алатын оқытушылар үнемі кәсіби дамуға, ғылыми зерттеулерге қатысуға және студенттермен белсенді қарым-қатынасқа ынталы болады.

Сонымен қатар, медианалық жалақы көрсеткіші ЖЖОКБҰ-ның қаржылық тұрақтылығын және оның басқа оқу орындарымен салыстырғанда бәсекеге қабілетті жалақы деңгейін ұстап тұру қабілетін көрсете алады.

Әдістемеге сәйкес осы критерийді саралау кезінде оқытушы жұмыс істейтін аймақтың күнкөріс деңгейі есепке алынады.

14-кесте. «Профессор-оқытушылар құрамының медианалық жалақысы» критерийі бойынша ЖЖОКБҰ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ПОҚ медианалық жалақысы (теңге)	Балл
1	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	551412	5,00
2	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	584039	4,70
3	Халықаралық білім беру корпорациясы	554940	4,37
4	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	531021	4,09

5	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	465759	3,70
6	Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті	416975	3,59
7	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	540526	3,50
8	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	388153	3,31
9	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық зерттеу университеті	402484	2,60
10	Қазақстан инновациялық және телекоммуникациялық жүйелер университеті	224036	1,00

Дереккөз: ҚР ЕХӘҚМ «ЕРДО» АҚ мәліметтері

14-кестеде «Профессор-оқытушылар құрамының медианалық жалақысы» критерийі бойынша талдау нәтижелерін көрсетілген: «Кадастр» ББ бойынша ПОҚ орташа медианалық жалақысы 2025 жылы 465 935 теңгені құрады. ББ бойынша рейтингке қатысқан ЖЖОКБҰ арасында Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті – 551 412 теңге, Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті – 584 039 теңге көрсеткіштерін көрсетіп, алғашқы орындарды иеленді.

1.4 «Түлектердің мансаптық перспективалары» критерийлер тобы бойынша талдау қорытындылары

1.4.1 «Түлектердің жұмысқа орналасу деңгейі» критерийі

«Түлектердің мансаптық перспективалары» критерийлер тобы түлектердің еңбек нарығындағы бәсекеге қабілеттілігін көрсетеді. Топ үш критерийден тұрады: түлектердің жұмысқа орналасу деңгейі, түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығы, түлектердің медианалық жалақысы. Бұл критерийлер бойынша білім беру бағдарламаларының 2024 жылғы түлектері талданады. Олардың оқу бітіргеннен кейін, 2024 жылдың тамызынан 2025 жылдың шілдесіне дейінгі кезеңдегі зейнетақы жарналары арқылы талдау жүргізіледі.

«Жұмысқа орналасу деңгейі» көрсеткіші түлектердің еңбек нарығындағы бәсекеге қабілеттілігін тікелей көрсетеді. Бұл өлшем «тұрақты жұмыспен қамту» және «шартты жұмыспен қамту»болып бөлінеді.

Тұрақты жұмысқа орналасу – 2024 жылдың тамызынан 2025 жылдың шілдесіне дейінгі кезеңде қатарынан кемінде 3 ай тұрақты зейнетақы жарналарын алған жұмысқа орналастырылған түлектердің пайызын көрсететін көрсеткіш.

Шартты жұмыспен қамту – 2024 жылдың тамызынан 2025 жылдың шілдесіне дейінгі кезеңде тұрақты емес негізде зейнетақы аударымдарын алған түлектердің пайызын көрсететін көрсеткіш (яғни тұрақты жұмыспен қамту жағдайларын қоспағанда, тұрақсыз табыс).

Жұмыспен қамтылуды есептеу барысында тұрақты жұмыспен қамтылған түлектердің үлесі жоғары нәтиже береді.

Түлектердің жұмысқа орналасу деңгейін неғұрлым сенімді есептеу үшін жалпы түлектер санынан мынадай санаттар алынып тасталды:

- Магистратурада (резидентурада) оқуды жалғастырған түлектер;
- Шетел азаматтары;
- Декреттік демалыстағы түлектер;
- Мерзімді әскери қызметке шақырылған түлектер;
- Шетелде білім алатын түлектер;
- Шетелде жұмыс істейтін түлектер;
- 1-2 топтағы мүгедектігі бар түлектер;
- Күш құрылымдарының қызметкерлері;
- Жас ерекшелігіне байланысты есептелмейтін түлектер (1996 жылғы және одан үлкен);
- Қайтыс болған түлектер.

2-диаграмма. «Кадастр» ББ бойынша түлектердің жалпы саны мен құрамы

2-диаграммаға сәйкес ББ бойынша түлектердің жалпы саны 565 адамды құрады, оның ішінде: декреттік демалыста – 29; мерзімді әскери қызметке шақырылғандар – 1; магистратурада (резидентурада) оқуды жалғастырғандар – 50; шетелде білім алатын түлектер – 2; 1995 жылғы және одан үлкен – 3.

15-кесте. «Түлектердің жұмысқа орналасу деңгейі» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Түлектердің жалпы саны	Жұмысқа орналасу деңгейі, %	Тұрақты жұмыс, %	Шартты жұмыс, %	Балл
1	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	20	90%	85%	5%	4,35
2	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	46	91%	80%	11%	4,24
3	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	14	93%	79%	14%	4,21
4	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық зерттеу университеті	126	95%	75%	20%	4,14
5	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	89	94%	73%	21%	4,08
6	Халықаралық білім беру корпорациясы	51	90%	73%	17%	3,98
7	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	65	83%	77%	6%	3,97

8	Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті	43	84%	74%	10%	3,91
9	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	21	86%	71%	15%	3,86
10	Қазақстан инновациялық және телекоммуникациялық жүйелер университеті	13	92%	62%	30%	3,69

Дереккөз: ҚР ЕХӘҚМ «ЕРДО» АҚ мәліметтері

** - түлектер саны 5-тен аз болуына байланысты «түлектердің мансаптық перспективалары» тобы бойынша нәтижелері есепке алынбайды*

15-кестеге сәйкес, «Кадастр» ББ бойынша жұмысқа орналасудың орташа деңгейі 90% құрады. Жұмысқа орналасу көрсеткіші жоғары ЖЖОКБҰ: Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті, Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті, Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті. Соңғы позицияда Қазақстан инновациялық және телекоммуникациялық жүйелер университеті орналасты.

3-диаграмма. Түлектерің жұмысқа орналасу деңгейі

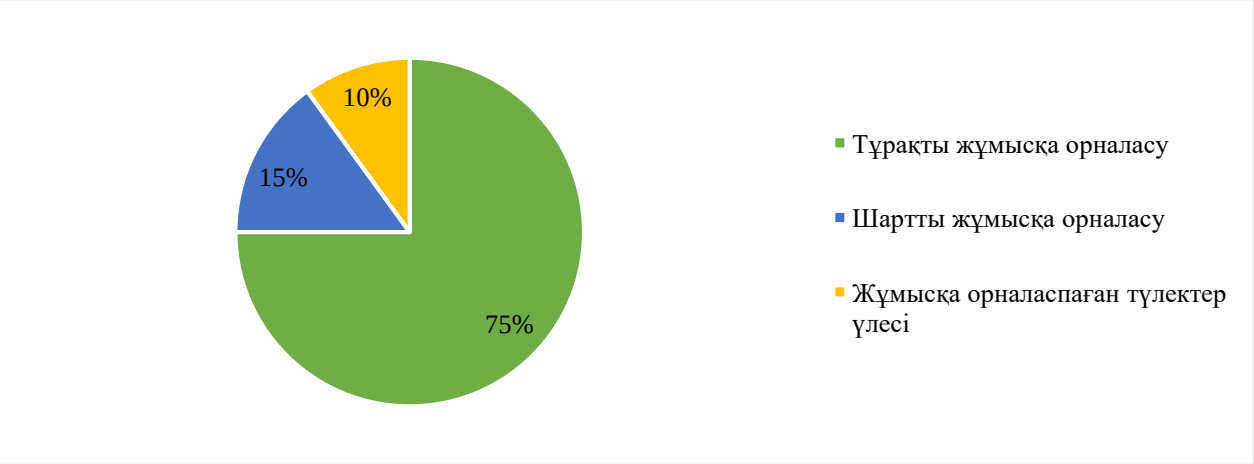

3-диаграммадан ББ бойынша түлектердің 75%-ы тұрақты, ал 15%-ы шартты түрде жұмыс істейтінін көруге болады. Түлектердің 10%-ы жұмысқа орналаспаған.

16-кесте. 2023-2025 жылдардағы түлектердің жұмысқа орналасу деңгейін салыстырмалы талдау

№	ЖЖОКБҰ атауы	Жұмысқа орналасу деңгейі, %		
		2023 ж.	2024 ж.	2025 ж.
1	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	88%	63%	90%
2	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	-	-	91%
3	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық зерттеу университеті	89%	79%	95%

4	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	85%	59%	94%
5	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	81%	78%	86%
6	Халықаралық білім беру корпорациясы	-	88%	90%
7	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	88%	74%	83%
8	Қазақстан инновациялық және телекоммуникациялық жүйелер университеті	85%	88%	92%
9	Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті	93%	70%	84%
10	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	67%	50%	93%

Дереккөз: ҚР ЕХӘҚМ «ЕРДО» АҚ мәліметтері

** - түлектер саны 5-тен аз болуына байланысты «түлектердің мансаптық перспективалары» тобы бойынша нәтижелері есепке алынбайды*

— - рейтингке қатыспаған

16-кестедегі салыстырмалы талдауға сәйкес бұл критерий бойынша өткен жылғы көрсеткіштермен салыстырғанда келесі оқу орынның көрсеткіштері жақсарған: Қазақстан инновациялық және телекоммуникациялық жүйелер университеті.

4-диаграмма. 2023-2025 жылдардағы түлектердің жұмысқа орналасу деңгейін салыстырмалы талдау

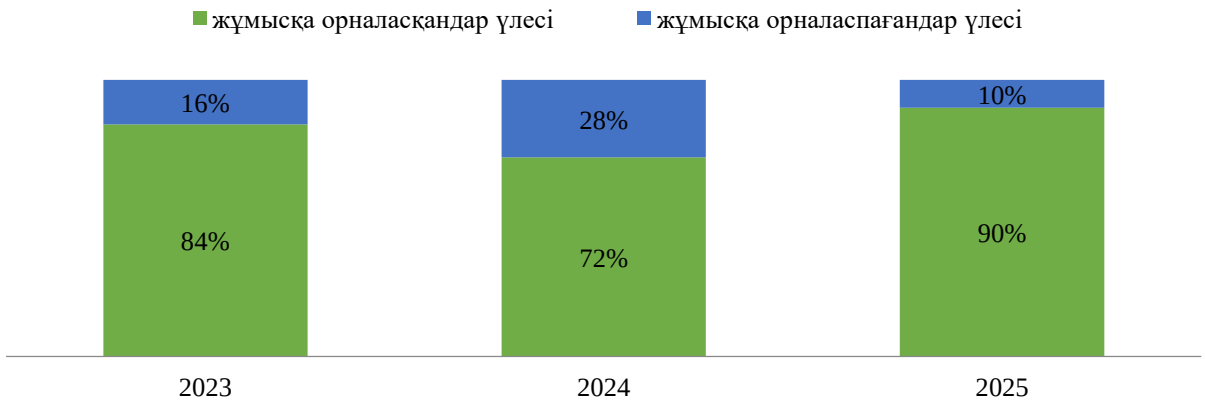

4-диаграмма еңбек нарығында ББ түлектеріне сұраныстың динамикасын көрсетеді. Алдыңғы рейтингтермен салыстырғанда осы критерий көрсеткіштері жақсарды: 2023 жылы жұмысқа орналасудың орташа деңгейі - 84%, 2024 жылы - 72%, ал 2025 жылы - 90% құрады.

1.4.2 «Түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығы» критерийі

Түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығы түлектердің оқуды бітіргеннен кейін қаншалықты жылдам жұмыс таба алатынын көрсететін маңызды көрсеткіш. Бұл көрсеткіш нақты білім беру бағдарламасы мен ЖЖОКБҰ дайындаған еңбек нарығындағы мамандардың сұраныс деңгейін көрсетеді.

Жұмыс іздеудің қысқа кезеңі түлектердің жоғары бәсекеге қабілеттілігін, оқу орнының жақсы беделін және білім беру бағдарламасының

жұмыс берушілердің қажеттіліктеріне сәйкестігін көрсетеді. Жұмыс іздеудің ұзақ кезеңі түлектердің жеткіліксіз дайындығын, олардың дағдыларының еңбек нарығының талаптарына сәйкес келмеуін немесе белгілі бір салада жұмысқа орналасудың жалпы күрделілігін көрсетуі мүмкін.

Жұмыс іздеу ұзақтығын талдау білім беру ұйымдарына өз бағдарламаларының тиімділігін бағалауға және қажет болған жағдайда түлектердің жұмысқа орналасу нәтижелерін жақсарту үшін түзетулер енгізуге мүмкіндік береді.

17-кесте. «Түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығы» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Жұмыс іздеу ұзақтығы (аймен)	Балл
1	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	1,62	4,72
2	Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті	1,72	4,67
3	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	2,07	4,51
4	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	2,12	4,49
5	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	2,33	4,40
6	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық зерттеу университеті	2,54	4,30
7	Қазақстан инновациялық және телекоммуникациялық жүйелер университеті	2,58	4,28
8	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	2,61	4,27
9	Халықаралық білім беру корпорациясы	3,04	4,07
10	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	3,94	3,66

Дереккөз: ҚР ЕХӘҚМ «ЕРДО» АҚ мәліметтері

** - түлектер саны 5-тен аз болуына байланысты «түлектердің мансаптық перспективалары» тобы бойынша нәтижелері есепке алынбайды*

17-кестеде түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығының нәтижелері көрсетілген. Келесі ЖЖОКБҰ-да түлектер 2 айдан аз уақыт ішінде жұмысқа орналасқан: Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті, Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті.

5-диаграмма. 2023-2025 жылдардағы түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығын салыстырмалы талдау

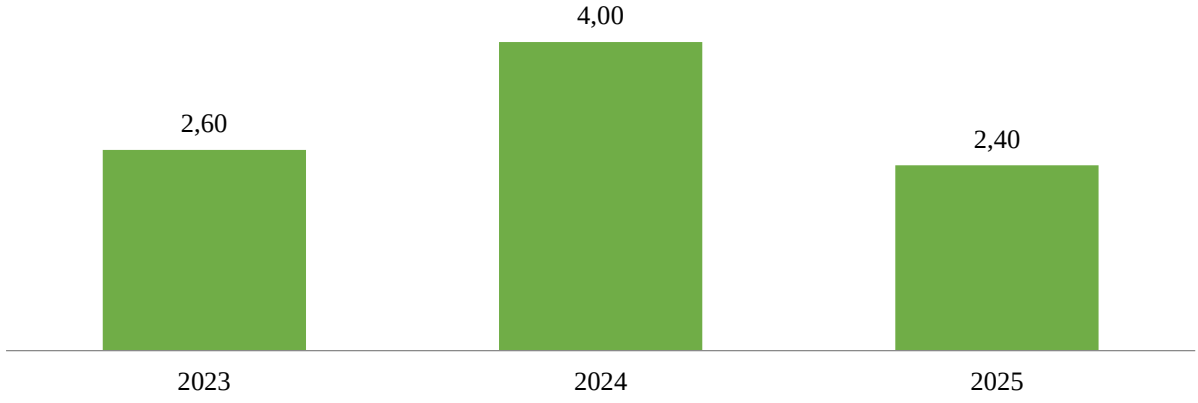

5-диаграмма еңбек нарығында «Кадастр» ББ бойынша түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығындағы өзгерістерді көрсетеді. Өткен жылдармен салыстырғанда осы критерийдің көрсеткіштері жақсарған. Бұл өзгерістер ББ түлектеріне сұраныс динамикасын көрсетеді. 2023 жылы жұмыс іздеудің орташа ұзақтығы 2,60 айды, 2024 жылы 4,00 айды, ал 2025 жылы 2,40 айды құрады.

1.4.3 «Түлектердің медианалық жалақысы» критерийі

Медианалық жалақы оқуды бітіргеннен кейінгі алғашқы жылы жұмысқа орналасқан түлектердің табыс деңгейін көрсетеді. Жоғары бастапқы жалақы көбінесе білім беру бағдарламасының сапасының және оны кәсіби ортаның мойындауының көрсеткіші.

Түлектердің медианалық жалақысы туралы мәліметтер оқу орнын таңдау кезінде талапкерлер үшін бағдар бола алады, өйткені олар осы бағдарламаның түлектерінің жұмысқа орналасу және лайықты жалақы алу үшін жақсы перспективалары бар екеніне сенімді бола алады. Сонымен қатар, медианалық жалақысы жоғары бағдарламалар жұмыс берушілердің де назарын аударады, бұл тез мансаптық өсу мен тұрақты жұмысқа орналасу мүмкіндігін арттырады.

Есепте соңғы үш жылдағы түлектердің медианалық жалақысының динамикасы қарастырылады, бұл еңбек нарығындағы трендтерді анықтауға және белгілі бір білім беру бағдарламаларының түлектерінің қаншалықты табысты екенін бағалауға мүмкіндік береді.

Әдістемеге сәйкес осы критерийді саралау кезінде түлектің жұмыс істейтін аймақтың күнкөріс деңгейі есепке алынады.

18-кесте. «Түлектердің медианалық жалақысы» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Медианалық жалақы, теңге	Балл
1	Қазақстан инновациялық және телекоммуникациялық жүйелер университеті	235789	5,00
2	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	205961	3,38
3	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық зерттеу университеті	187714	2,94
4	Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті	121351	1,89
5	Халықаралық білім беру корпорациясы	141565	1,88
6	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	123380	1,65
7	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	112760	1,49
8	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	94736	1,22
9	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	120367	1,07
10	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	103535	1,00

Дереккөз: ҚР ЕХӘҚМ «ЕРДО» АҚ мәліметтері

** - түлектер саны 5-тен аз болуына байланысты «түлектердің мансаптық перспективалары» тобы бойынша нәтижелері есепке алынбайды*

18-кестеде осы критерий бойынша талдау көрсетілген. Осы көрсеткіш бойынша көшбасшылар: Қазақстан инновациялық және телекоммуникациялық жүйелер университеті, Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті. Ең төменгі көрсеткішті Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті көрсетті.

2 Білім беру бағдарламаларының қорытынды рейтингі

Білім беру бағдарламаларының қорытынды рейтингі білім беру процесінің сапасын, түлектердің еңбек нарығындағы бәсекеге қабілеттілігін, сондай-ақ жоғары оқу орындары қызметінің жалпы көрсеткіштерін көрсететін барлық критерийлерді жан-жақты талдаудың нәтижесі болып табылады. Бұл бөлімде критерийлердің бірнеше тобы бойынша бағалау негізінде қалыптастырылған «Кадастр» ББ бойынша қорытынды рейтинг ұсынылған: білім беру бағдарламаларының сапа көрсеткіштері, білім беру бағдарламасының жетістіктері, ЖЖОКБҰ жалпы көрсеткіштері, түлектердің мансаптық перспективалары.

2025 жылғы рейтинг жоғарыда аталған блоктар бойынша топтастырылған 17 критерий негізінде құрылды. Әрбір критерийдің жалпы бағалау процесінде оның маңыздылығын көрсететін белгілі бір салмағы бар.

Қорытынды рейтингтің негізгі мақсаты – талапкерлерге, жұмыс берушілерге және басқа да мүдделі тараптарға ақпараттандырылған таңдау жасауға көмектесетін білім беру бағдарламаларына объективті баға беру. Сондай-ақ, рейтинг нәтижелері ЖЖОКБҰ үшін өздерінің білім беру бағдарламаларын жетілдіру және олардың ұлттық және халықаралық деңгейлердегі бәсекеге қабілеттілігін арттыру бағытында бағдар бола алады.

19-кесте. «Кадастр» ББ бойынша қорытынды рейтинг

№	ЖЖОКБҰ атауы	ББ атауы	Жалпы қорытынды	Рейтингтегі орны
1	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	6В07307 Кадастр	3,557	1/10
2	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	6В07303 Сандық аэрофототүсірілім	3,480	2/10
3	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық зерттеу университеті	6В07303 Кадастр	3,271	3/10
4	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	6В07360 Кадастр	3,267	4/10
5	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	6В07304 Кадастр	3,151	5/10
6	Халықаралық білім беру корпорациясы	6В07301 Кадастр	2,994	6/10
7	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	6В07308 Кадастр	2,980	7/10
8	Қазақстан инновациялық және телекоммуникациялық жүйелер университеті	6В07318 Кадастр	2,935	8/10
9	Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті	6В07303 Кадастр	2,934	9/10

10	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	6В07301 Кадастр	2,927	10/10

** - түлектер саны 5-тен аз болуына байланысты рейтингте орын алмады*

19-кестеде «Кадастр» ББ бойынша 2025 жылғы рейтингті талдау қорытындылары ұсынылған. Деректерге сәйкес, ТОП-3 құрамына Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті, Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті, С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық зерттеу университеті сияқты ЖЖОКБҰ кірді.

20-кесте. 2023-2025 жылдардағы «Кадастр» ББ бойынша рейтингтегі орындары

№	ЖЖОКБҰ атауы	Рейтингтегі орны		
		2023 ж.	2024 ж.	2025 ж.
1	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	4/9	9/10	1/10
2	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	-	-	2/10
3	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық зерттеу университеті	2/9	1/10	3/10
4	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	6/9	6/10	4/10
5	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	7/9	2/10	5/10
6	Халықаралық білім беру корпорациясы	-	4/10	6/10
7	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	8/9	3/10	7/10
8	Қазақстан инновациялық және телекоммуникациялық жүйелер университеті	5/9	7/10	8/10
9	Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті	1/9	5/10	9/10
10	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	9/9	10/10	10/10

** - түлектер саны 5-тен аз болуына байланысты рейтингте орын алмады*
— - рейтингке қатыспаған

20-кестеде 2023-2025 жылдары «Кадастр» ББ бойынша рейтингке қатысқан оқу орындарының рейтингте алған орындары салыстырылды. 2023 жылы рейтинг көшбасшылары қатарында С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық зерттеу университеті, Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті болды. 2024 жылы көшбасшылар тізімі сәл өзгерді: С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық зерттеу университеті Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университетінің орнын алды және 2-ші орынға Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті иеленді. 2025 жылы рейтинг көшбасшылары қатарында Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті, Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті болды. Үш жыл бойы Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті соңғы орындарды иеленді.

2025 жылғы білім беру бағдарламаларының қорытынды рейтингі Қазақстанның жоғары оқу орындары арасында «Кадастр» саласында мамандар

даярлаудың әртүрлілігі мен сапасын көрсетеді. Талдау көрсеткендей, еңбек нарығының талаптары мен халықаралық стандарттарға бейімделе отырып, өз бағдарламаларын белсенді түрде жетілдіретін білім беру мекемелері жетекші орындарға ие болды.

Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті сияқты университеттердің жоғары нәтижелері олардың бәсекеге қабілеттілігін және түлектерінің сұранысын растайды. Бұл оқу орындары түлектердің жұмысқа орналасу деңгейі, орташа жалақы және білім беру бағдарламаларының сапасы сияқты бірқатар критерийлер бойынша жоғары нәтижелер көрсетті.

Рейтинг нәтижелері талапкерлер, жұмыс берушілер және жоғары оқу орындары үшін құнды бағдар болып табылады, әрбір білім беру бағдарламасының мықты жақтарын анықтауға көмектеседі. Болашақта білім беру стандарттарын жақсарту және халықаралық ынтымақтастықты арттыру жөніндегі жұмысты жалғастыру Қазақстанның білім беру жүйесін одан әрі дамыту үшін маңызды қадам болады.

Қорытынды

2025 жылғы ББ бойынша білім беру бағдарламаларының қорытынды рейтингі Қазақстанның жоғары білім беру жүйесін жақсарту үшін елеулі жетістіктер мен салаларды анықтауға мүмкіндік берді. Рейтингте жетекші орындарды білім беру бағдарламаларының сапа көрсеткіштері, білім беру бағдарламасының жетістіктері, ЖЖОКБҰ жалпы көрсеткіштері, түлектердің мансаптық перспективалары сияқты критерийлер топтары бойынша жоғары нәтижелер көрсете алған университеттер иеленді.

Талдау көрсеткендей, рейтингтің жоғарғы қатарында тұрған ЖЖОКБҰ студенттерді теориялық біліммен ғана емес, сонымен қатар еңбек нарығында сұранысқа ие практикалық дағдылармен қамтамасыз ете отырып, өздерінің білім беру бағдарламаларын жетілдіру бойынша белсенді жұмыс істейді. Алдыңғы қатардағы жоғары оқу орындары жұмыс берушілермен өзара іс-қимылға және халықаралық сапа стандарттарын интеграциялауға ерекше назар аударатынын атап өту керек, себебі бұл олардың түлектерінің бәсекеге қабілеттілігін айтарлықтай арттырады.

Сонымен бірге, есеп назар аударуды қажет ететін кейбір кемшіліктерді анықтады. Мысалы, бірқатар ЖЖОКБҰ-да студенттердің академиялық ұтқырлығы мен ғылыми-кәсіпкерлік бастамалары, шетелдік студенттер үлесі бойынша төмен көрсеткіштер байқалады, бұл осы бағыттарды одан әрі дамыту қажеттігін көрсетеді. Сондай-ақ, оқу орындарының бір студентке шаққандағы қаржылық шығындар көлемінде айтарлықтай айырмашылықтар байқалды.

Рейтинг нәтижелері барлық мүдделі тараптар үшін маңызды құрал. Талапкерлер мен олардың ата-аналары үшін рейтинг оқу орнын таңдау кезінде бағдар, жұмыс берушілер үшін – мамандарды даярлау сапасының индикаторы, ал жоғары оқу орындарының өздері үшін – өз бағдарламаларын жақсартуға және бәсекелестік ортадағы позицияларын нығайтуға ынталандыру ретінде қызмет етеді.

Қорытындыны келесідей жасауға болады: елеулі жетістіктерге қарамастан, Қазақстанның жоғары білім беру жүйесі жаңғыртуды және жаңа сын-тегеуріндерге бейімделуді жалғастыруда. Әр ЖЖОКБҰ білім беру бағдарламаларының жоғары деңгейін қолдап қана қоймай, еңбек нарығындағы өзгерістер мен қоғамның қажеттіліктерін ескере отырып, оларды үнемі жақсартуға ұмтылуы тиіс. 2025 жылғы қорытынды рейтинг жаһандық аренада қазақстандық білім берудің сапасы мен бәсекеге қабілеттілігін арттыруға ықпал ете отырып, осы мақсаттарға қол жеткізу жолындағы маңызды қадамдардың бірі. Білім беру бағдарламаларын жетілдіруді жалғастыру және түлектерді тез өзгеретін әлемде табысты кәсіби қызмет үшін қажетті білім мен дағдылармен қамтамасыз ету үшін жан-жақты жұмыс жасау өте маңызды.

Қосымша 1

«Кадастр» ББ бойынша рейтингке қатысатын ЖЖОКБҰ тізімі

№	ЖЖОКБҰ атауы	ББ атауы
1	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	6В07307 Кадастр
2	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	6В07303 Сандық аэрофототүсірілім
3	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық зерттеу университеті	6В07303 Кадастр
4	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	6В07360 Кадастр
5	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	6В07304 Кадастр
6	Халықаралық білім беру корпорациясы	6В07301 Кадастр
7	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	6В07308 Кадастр
8	Қазақстан инновациялық және телекоммуникациялық жүйелер университеті	6В07318 Кадастр
9	Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті	6В07303 Кадастр
10	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	6В07301 Кадастр

6В015 Жаратылыстану пәндері бойынша мұғалімдер даярлау бағыты В009 Математика мұғалімдерін даярлау білім беру бағдарламасы тобы «Математика (білім беру)» білім беру бағдарламасы бойынша рейтингіні қалыптастыру есебі

Кіріспе

Қазақстанның жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру жүйесі экономиканың түрлі салалары үшін жоғары білікті мамандарды даярлауда шешуші рөлдердің бірін атқарады. Еңбек нарығының қарқынды дамуы мен халықаралық интеграция жағдайында білім беру сапасы ғана емес, сонымен қатар білім беру бағдарламаларының қазіргі заманғы сын-қатерлерге бейімделу қабілеті де маңызды. Білім беру мекемелері жұмысының тиімділігін бағалаудың маңызды құралы - мамандарды даярлау деңгейін, түлектердің бәсекеге қабілеттілігін және білім беру бағдарламаларының сапасын объективті бағалауға мүмкіндік беретін рейтингілер жасау.

Бұл есепте 2025 жылғы Қазақстанның жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарындағы (бұдан әрі – ЖЖОКБҰ) білім беру бағдарламаларын (бұдан әрі – ББ) талданады. Осы талдау шеңберінде түлектердің кәсіби құзыреттілігін дамытуға және олардың еңбек нарығындағы сұранысына әсер ететін негізгі көрсеткіштер бойынша ББ кешенді салыстырмалы шолу жүргізілді.

Білім беру бағдарламаларының рейтингін қалыптастыру үшін негіздеме:

1. Қазақстан Республикасының 2007 жылғы 27 шілдедегі №319 «Білім туралы» Заңы.

2. «Қазақстан Республикасында жоғары білімді және ғылымды дамытудың 2023-2029 жылдарға арналған тұжырымдамасын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2023 жылғы 28 наурыздағы №248 қаулысы.

3. «Еңбек нарығының қажеттіліктерін ескере отырып, жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білімі бар кадрларды даярлауға жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарының дайындық бөлімшелеріне мемлекеттік білім беру тапсырысын орналастыру қағидаларын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2016 жылғы 29 қаңтардағы №122 бұйрығы.

4. «Жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру бөлігінде тәуекел дәрежесін бағалау өлшемшарттарын және білім беру жүйесіне тексеру парақтарын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Ғылым және жоғары білім министрінің 2022 жылғы 1 желтоқсандағы №166 және Қазақстан Республикасы Ұлттық экономика министрінің 2022 жылғы 2 желтоқсандағы №116 бірлескен бұйрығы.

Бұл есептің мақсаты – білім беру бағдарламаларына жан-жақты талдау жүргізу және осы талдау негізінде қорытынды рейтинг жасау. Рейтинг жасау барысында білім беру процесінің барлық маңызды компоненттерін қамтитын

әртүрлі критерийлер тобы ескерілді. Олардың ішінде: білім беру бағдарламаларының сапа көрсеткіштері, білім беру бағдарламасының жетістіктері, ЖЖОКБҰ жалпы көрсеткіштері және түлектердің мансаптық перспективалары. Бұл блоктардың әрқайсысы жалпы рейтингте белгілі бір салмаққа ие, бұл бағалауды мүмкіндігінше объективті және жан-жақты етуге мүмкіндік береді.

Бұл есептің негізгі міндеті – білім беру бағдарламаларының жағдайы туралы нақты және құрылымдық түсінік беру. «Математика (білім беру)» ББ бойынша 2025 жылғы рейтингке 27 ЖЖОКБҰ қатысты (1-қосымша). Кейбір ЖЖОКБҰ осы ББ бойынша түлектерінің санының аз болуына байланысты рейтингте орын алған жоқ (ББ бойынша 2024 жылғы түлек саны 5 түлектен аз), олардың ішінде Қызылорда «Болашақ» университеті, Ы. Алтынсарин атындағы Арқалық педагогикалық институты бар.

1 Жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарының білім беру бағдарламаларының деректерін талдау

1.1 «Білім беру бағдарламаларының сапа көрсеткіштері» критерийлер тобы бойынша талдау қорытындылары

1.1.1 «Білім беру бағдарламаларын жұмыс берушілермен әзірлеу және келісу» критерийі

ББ мазмұнын болашақ мамандардың кәсіби құзыреттілігі мен бәсекеге қабілеттілігінің тиімділігін арттыру үшін әлеуетті немесе негізгі жұмыс берушілермен келісу қажет. Жұмыс берушілер білім беру бағдарламаларын әзірлеу кезінде ұсыныстар, пәндердің мазмұнына өзгерістер енгізе алады, сондай-ақ зерттелетін тақырыптар мен материалдардың өзектілігі бойынша ұсыныстар мен ескертулер бере алады. Білім беру бағдарламаларын жұмыс берушілермен келісу түлектердің табысты жұмысқа орналасуына ықпал ететін негізгі факторлардың бірі болып табылады.

ЖЖОКБҰ бұл критерий бойынша 2024-2025 оқу жылына арналған ББ бойынша құжаттардың мынадай тізбесін ұсыну қажет: модульдік білім беру бағдарламасы (МББ), элективті пәндер каталогы (ЭПК), жұмыс берушіден хат, келісу хаттамасы, жұмыс берушінің рецензиясы, ұсынымдық хат, анықтама-негіздеме, ББ сараптамасы.

Осы критерийді есептеу кезінде ББ келісуге қатысатын жұмыс берушілердің санына басты назар аударылды. Бір мамандықтағы жұмыс берушілер әр түрлі болуы мүмкін, сәйкесінше, жұмыс берушілер саны неғұрлым көп болса, жұмыс ерекшеліктерін ұсыну туралы көзқарастар мен пікірлер соғұрлым көп болады.

1-кесте. «Білім беру бағдарламаларын жұмыс берушілермен әзірлеу және келісу» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ББ келісілген жұмыс берушілер саны	Балл
1	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	10	5,00
2	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	8	4,11
3	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	8	4,11
4	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	6	3,22
5	Жұмабек Ахметұлы Тәшенов атындағы университет	5	2,78
6	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	5	2,78
7	Шымкент университеті	5	2,78
8	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	4	2,33
9	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	4	2,33
10	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	4	2,33
11	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	4	2,33
12	Алматы гуманитарлық-экономикалық университеті	3	1,89

13	Астана халықаралық университеті	3	1,89
14	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	3	1,89
15	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	3	1,89
16	Қызылорда «Болашақ» университеті	3	1,89
17	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	3	1,89
18	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	3	1,89
19	Ы. Алтынсарин атындағы Арқалық педагогикалық институты	3	1,89
20	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	2	1,44
21	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	2	1,44
22	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	2	1,44
23	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	2	1,44
24	SDU University	1	1,00
25	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	1	1,00
26	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	1	1,00
27	Орталық Азия Инновациялық Университеті	1	1,00

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

1-кестеде осы критерий бойынша нәтижелер берілген: Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті жетекші орынға ие болды, өйткені оның білім беру бағдарламасы жұмыс берушілердің ең көп санымен келісілген.

1.1.2 «Профессор-оқытушылар құрамының практикалық жұмыс тәжірибесі» критерийі

Профессор-оқытушылар құрамының (ПОҚ) практикалық жұмыс тәжірибесі білім беру үдерісі сапасының маңызды құрамдас бөлігі. Тиісті кәсіби салада нақты тәжірибесі бар оқытушылар студенттерге пән туралы тереңірек және қолданбалы түсінік бере алады. Олар оқу процесіне практикадан, қолданылатын әдістер мен технологиялардан өзекті мысалдар келтіре алады, бұл студенттерді кәсіби қызметке неғұрлым тиімді дайындауға ықпал етеді.

Сонымен қатар, оқытушылардың практикалық тәжірибесі оларға саланың қазіргі тенденцияларын жақсырақ бағдарлауға және оқу бағдарламаларын еңбек нарығының өзгеретін талаптарына бейімдеуге мүмкіндік береді, осылайша түлектердің жоғары бәсекеге қабілеттілігін қамтамасыз етеді.

ББ бойынша осы көрсеткішті анықтау үшін мынадай құжаттар талап етілді: ЖЖОКБҰ кадрлар бөлімінен оқытушылардың жұмыс өтілі туралы бекітілген анықтама.

2025 жылғы рейтинг әдістемесіне сәйкес 2010 жылғы 1 қаңтар мен 2025 жылғы 1 мамыр аралығында практикалық тәжірибесі бар оқытушылар есепке алынады.

2-кесте. «Профессор-оқытушылар құрамының практикалық жұмыс тәжірибесі» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Практикалық жұмыс өтілі бар оқытушылар саны (айлар)		Балл
		саны	өтілі	
1	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	13	922	3,49
2	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	8	1148	2,62
3	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	2	360	2,57
4	Орталық Азия Инновациялық Университеті	5	834	2,39
5	Алматы гуманитарлық-экономикалық университеті	1	154	2,30
6	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	1	145	2,03
7	Шымкент университеті	1	144	2,02
8	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	7	876	1,87
9	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	4	321	1,72
10	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	4	426	1,54
11	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	2	208	1,50
12	SDU University	8	812	1,49
13	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	10	910	1,43
14	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	6	451	1,37
15	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	7	581	1,30
16	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	13	949	1,22
17	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	14	730	1,22
18	Астана халықаралық университеті	11	732	1,05
19	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	6	388	1,04
20	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	6	404	1,00
21	Жұмабек Ахметұлы Тәшенов атындағы университет	5	324	0,98
22	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	6	324	0,91

23	Ы. Алтынсарин атындағы Арқалық педагогикалық институты	3	144	0,88
24	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	2	96	0,77
25	Қызылорда «Болашақ» университеті	1	36	0,54
26	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	1	36	0,51
27	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	0	0	0,00

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

2-кестеден көріп отырғанымыздай, рейтингке қатысатын ЖЖОКБҰ-ның көпшілігінде ЖЖОКБҰ құрылымынан тыс жұмыс тәжірибесі бар оқытушылар бар. Бұл критерийдің көшбасшысы: М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті.

1.1.3 «Профессор-оқытушылар құрамының жетістіктері» критерийі

«Профессорлық-оқытушылық құрамның жетістіктері» критерийі білім беру бағдарламаларының сапасын бағалауда маңызды рөл атқарады, өйткені ол білім беру процесіне қатысатын мұғалімдердің кәсібилігі мен құзыреттілігінің деңгейін көрсетеді. Рейтинг әдіснамасына сәйкес, бұл критерий соңғы жылдардағы профессорлық-оқытушылық құрамның жетістіктерін жан-жақты бағалауға мүмкіндік беретін бірнеше ішкі критерийлерді қамтиды.

Атап айтқанда, 2015-2025 жылдар аралығында «Жоғары оқу орнының үздік оқытушысы» атағына ие болған оқытушылар есепке алынады, бұл олардың педагогикалық еңбегін ЖЖОКБҰ деңгейінде мойындағанын көрсетеді. Сол кезеңде «Үздік ғылыми қызметкер» атағын алған ПОҚ да ескеріледі, бұл олардың ғылыми зерттеулерге және академиялық қоғамдастықтың дамуына қосқан үлесін көрсетеді.

3-кесте. «Профессор-оқытушылар құрамының жетістіктері» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	«Жоғары оқу орнының үздік оқытушысы» атанған ПОҚ саны	«Үздік ғылыми қызметкер» сыйлығының иегерлері	Балл
1	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	3	1	4,00
2	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	5	0	2,50
3	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	5	0	2,50

4	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	3	0	1,50
5	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	3	0	1,50
6	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	2	0	1,00
7	Астана халықаралық университеті	2	0	1,00
8	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	2	0	1,00
9	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	2	0	1,00
10	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	2	0	1,00
11	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	2	0	1,00
12	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	2	0	1,00
13	SDU University	1	0	0,50
14	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	1	0	0,50
15	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	1	0	0,50
16	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	1	0	0,50
17	Ы. Алтынсарин атындағы Арқалық педагогикалық институты	1	0	0,50
18	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	0	0	0,00
19	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	0	0	0,00
20	Алматы гуманитарлық-экономикалық университеті	0	0	0,00
21	Жұмабек Ахметұлы Тәшенов атындағы университет	0	0	0,00
22	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	0	0	0,00
23	Қызылорда «Болашақ» университеті	0	0	0,00
24	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	0	0	0,00
25	Орталық Азия Инновациялық Университеті	0	0	0,00
26	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	0	0	0,00
27	Шымкент университеті	0	0	0,00

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

3-кестеден көріп отырғанымыздай, осы критерий бойынша Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті жетекші орынға ие болды.

1.1.4 «Білім беру бағдарламаларын аккредиттеу» критерийі

Білім беру және кәсіптік ұйымдардың бағдарламаны аккредиттеуі бағдарламаның жоғары сапа стандарттарына сәйкестігінің көрсеткіші және оны ұлттық және халықаралық деңгейде тану және мойындау ретінде қарастырылады.

Дәл осы себепті ББ-ның мамандандырылған аккредиттеуден өткені туралы сертификаты сұралды. Бұл критерий бойынша балл білім беру бағдарламасы аккредиттеуден өткен мекеме мен аккредиттеуден өткені туралы сертификаттың жарамдылық ұзақтығына байланысты есептелді.

Ұсынылған мәліметтерге сәйкес, «Математика (білім беру)» ББ бойынша рейтингке қатысатын 27 ЖЖОКБҰ-ның 27-і мамандандырылған аккредиттеуден өткен.

4-кесте. «Білім беру бағдарламаларын аккредиттеу» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Аккредитациялық орган атауы	Балл
1	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	НКЦА (NKCA)	5,00
2	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	IAAR	5,00
3	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	IAAR	5,00
4	SDU University	IAAR	3,57
5	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	IAAR	3,57
6	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	IAAR	3,57
7	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	НКЦА (NKCA)	3,57
8	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	CAAAE	3,57
9	Алматы гуманитарлық-экономикалық университеті	НКЦА (NKCA)	3,57
10	Астана халықаралық университеті	ARQA	3,57
11	Жұмабек Ахметұлы Тәшенов атындағы университет	IQAA	3,57
12	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	CAAAE	3,57
13	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	IQAA	3,57
14	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	IAAR	3,57
15	Қызылорда «Болашақ» университеті	НКЦА (NKCA)	3,57
16	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	ARQA	3,57
17	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	IQAA	3,57
18	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	CAAAE	3,57
19	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	IAAR	3,57
20	Орталық Азия Инновациялық Университеті	IAAR	3,57
21	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	IQAA	3,57

22	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	IAAR	3,57
23	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	ARQA	3,57
24	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	IAAR	3,57
25	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	IQAA	3,57
26	Шымкент университеті	IQAA	3,57
27	Ы. Алтынсарин атындағы Арқалық педагогикалық институты	IAAR	3,57

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

4-кестеге сәйкес, осы критерий бойынша келесі ЖЖОКБҰ алдыңғы қатардан көрінді: Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті, Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті, Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті.

1-диаграмма. Аккредиттеу органдары бөлінісіндегі аккредиттелген білім беру бағдарламалары

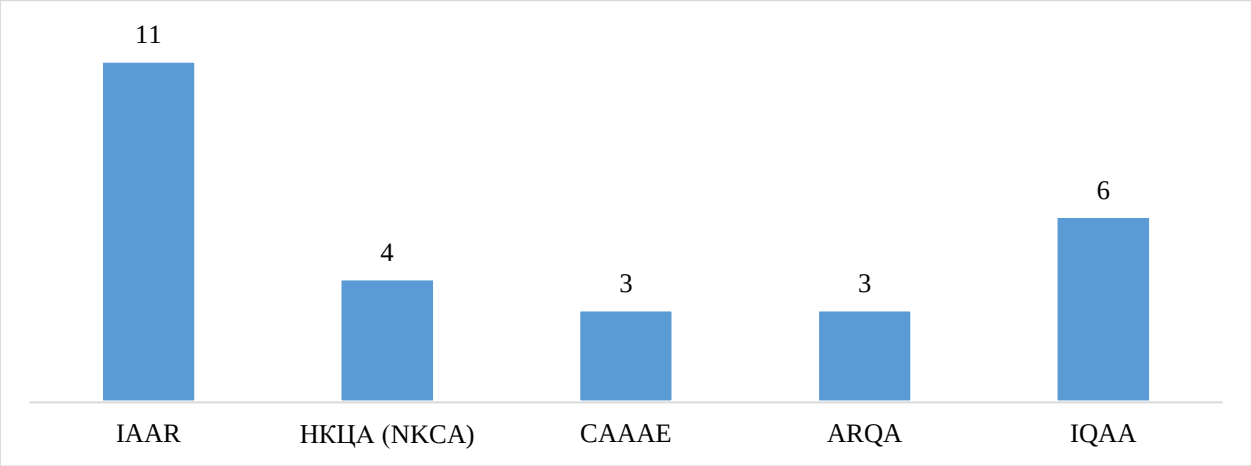

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

1-диаграммадан көріп отырғанымыздай, 27 ББ-ның 11-і IAAR – Аккредиттеу және рейтингтің тәуелсіз агенттігінде аккредиттеуден өткен.

1.1.5 «Білім беру бағдарламаларының мазмұнын бағалау» критерийі

Тиісті салалардан сарапшыларды тарту арқылы білім беру бағдарламаларының мазмұнын бағалау білім беру сапасын қамтамасыз етудің маңызды құралы болып табылады. Кәсіби саласында терең білімі мен тәжірибесі бар сарапшылар оқу бағдарламаларының еңбек нарығының заманауи талаптары мен кәсіби стандарттарға қаншалықты сәйкес келетінін объективті бағалай алады. Олар мазмұндағы олқылықтарды анықтап, оқу жоспарларын жаңартуды және жаңа пәндерді немесе оқыту әдістерін енгізуді ұсына алады. Мұндай сараптамалық бағалау білім беру мекемелеріне бағдарламаларды өзгермелі жағдайларға бейімдеуге, мамандарды даярлауды

жақсартуға және соның салдарынан түлектердің еңбек нарығындағы бәсекеге қабілеттілігін арттыруға көмектеседі. Сарапшыларды тарту сонымен қатар білім беру жүйесі мен индустрия арасындағы байланысты нығайтады, бұл жұмыс берушілердің қажеттіліктерін жақсы түсінуге және білім беру бағдарламаларының практикалық маңыздылығын арттыруға ықпал етеді.

Сарапшылардың ББ бағалауы мынадай критерийлер бойынша жүргізіледі:

1) ББ-ның тәжірибеге бағдарлануы – ББ-ның білім мен дағдыларды практикалық қолдануға қаншалықты бағытталғанын бағалау;

2) Пәндердің берілген оқу нәтижелеріне логикалық өзара байланысы және сәйкестігі – бағдарлама ішіндегі пәндер бір-бірімен және оқытудың соңғы нәтижелерімен қалай байланысты екенін талдау;

3) Пәндерді оқыту кезегінің мәнділігі/қисындылығы – бағдарламаның логикалық құрылымын, пәндердің қаншалықты материалды жақсы игеруге ықпал ететін ретпен ұйымдастырылғандығын бағалау;

4) ББ мазмұнының кәсіптік стандарттарға және/немесе еңбек нарығының талаптарына сәйкестігі – ББ-ның осы саладағы қолданыстағы кәсіби стандарттарға (олар бар болған жағдайда) және (немесе) қазіргі еңбек нарығының талаптарына қаншалықты сәйкес келетіндігін бағалау;

5) Элективті пәндер каталогы (ЭПК) және оның мәні – ББ икемділігі мен бейімділігін бағалау: элективті курстардың кеңдігі мен әртүрлілігі, сәйкес бағыттар мен мамандықтарды таңдау мүмкіндігі, студенттердің қажеттіліктері мен еңбек нарығының талаптарына сәйкестігі, тәжірибеге бағытталған және инновациялық курстардың болуын бағалау.

ББ мазмұнын бағалау жүйесі келесі диапазондар бойынша бөлінеді:

- Өте жақсы – 9-10 балл арасы;
- Жақсы – 6-8 балл арасы;
- Қанағаттанарлық – 4-5 балл арасы;
- Қанағаттанарлықсыз – 0-3 балл арасы.

5-кесте. «Білім беру бағдарламаларының мазмұнын бағалау» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Сарапшының орташа бағасы	Балл
1	Астана халықаралық университеті	9,67	4,83
2	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	9,67	4,83
3	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	9,67	4,83
4	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	9,42	4,71
5	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	9,33	4,67
6	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	9,33	4,67
7	Қызылорда «Болашақ» университеті	9,25	4,63
8	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	9,25	4,63
9	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	9,00	4,50

10	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	8,83	4,42
11	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	8,83	4,42
12	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	8,83	4,42
13	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	8,83	4,42
14	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	8,83	4,42
15	Жұмабек Ахметұлы Тәшенов атындағы университет	8,67	4,33
16	Орталық Азия Инновациялық Университеті	8,67	4,33
17	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	8,67	4,33
18	Алматы гуманитарлық-экономикалық университеті	8,58	4,29
19	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	8,58	4,29
20	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	8,50	4,25
21	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	8,50	4,25
22	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	8,50	4,25
23	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	8,50	4,25
24	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	8,50	4,25
25	Шымкент университеті	8,42	4,21
26	Ы. Алтынсарин атындағы Арқалық педагогикалық институты	7,67	3,83
27	SDU University	7,58	3,79

Дереккөз: «Атамекен» ҰКП мәліметтері

5-кестеде ББ мазмұнын сараптамалық бағалаудың қорытындысы ұсынылған, оған сәйкес жетекші орындарды мынадай ЖЖОКБҰ иеленді: Астана халықаралық университеті, Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті, М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті.

1.2 «Білім беру бағдарламасының жетістіктері» критерийлер тобы бойынша талдау қорытындылары

1.2.1 «Академиялық ұтқырлық» критерийі

ЖЖОКБҰ студенттерінің белгілі бір уақыт кезеңіне елден тыс басқа білім беру немесе ғылыми мекемеге ауысуы студенттің жеке дамуы үшін маңызды және оған мәдени байуға мүмкіндік береді, сондай-ақ ғылыми зерттеулердің тиімділігін, түлектердің отандық және халықаралық еңбек нарықтарындағы бәсекеге қабілеттілігін арттырады, жетекші шетелдік жоғары оқу орындарының тәжірибесін зерделеу және игеру есебінен кәсіби құзыреттіліктерін жетілдіреді және т. б.

ЖЖОКБҰ да академиялық ұтқырлық бағдарламасын іске асыруды талдау мақсатында оқу орындарынан мынадай құжаттар талап етілді:

- академиялық ұтқырлық бағдарламасы шеңберінде студенттерді шетелдік оқу орындарына жіберу туралы ректор бұйрығының көшірмесі;
- академиялық ұтқырлық бағдарламасы шеңберінде шетелдік оқу орындарының студенттерін қабылдау туралы ректор бұйрығының көшірмесі.

ЖЖОКБҰ академиялық ұтқырлық бағдарламасы шеңберінде ұсынылған құжаттарды «Атамекен» ҰКП менеджерлері талдап, келесі қорытындылар жасады:

6-кесте. «Академиялық ұтқырлық» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ББ контингенті	Академиялық ұтқырлық бағдарламаларын қолданған білім алушылар саны	Балл
1	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	56	13	5,00
2	Алматы гуманитарлық-экономикалық университеті	27	1	0,80
3	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	29	1	0,74
4	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	260	4	0,33
5	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	433	5	0,25
6	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	85	1	0,25
7	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	284	3	0,23
8	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	169	1	0,13
9	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	192	1	0,11
10	Жұмабек Ахметұлы Тәшенов атындағы университет	275	1	0,08

11	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	285	1	0,08
12	Шымкент университеті	271	1	0,08
13	Орталық Азия Инновациялық Университеті	303	1	0,07
14	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	408	1	0,05
15	SDU University	425	0	0,00
16	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	171	0	0,00
17	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	562	0	0,00
18	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	234	0	0,00
19	Астана халықаралық университеті	396	0	0,00
20	Қызылорда «Болашақ» университеті	122	0	0,00
21	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	23	0	0,00
22	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	82	0	0,00
23	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	268	0	0,00
24	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	125	0	0,00
25	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	209	0	0,00
26	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	119	0	0,00
27	Ы. Алтынсарин атындағы Арқалық педагогикалық институты	63	0	0,00

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

6-кестеде көрсетілген мәліметтерге сәйкес, келесі ЖЖОКБҰ жоғары көрсеткіштерді көрсетті: Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті.

1.2.2 «Білім алушылардың ғылыми-кәсіпкерлік бастамалары» критерийі

Қазіргі уақытта нарықтағы технологиялық даму ЖЖОКБҰ-да тиімді ғылыми-зерттеу процесін ұйымдастыруды талап етеді, тек жаңа білімді дамытуды ғана емес, сонымен қатар нарықта коммерциялық тұрғыдан дамыған, сұранысқа ие бизнес-идеяларды өндіруді талап етеді.

Студенттік бизнес-инкубаторлар мен зертханалар жастар ортасында кәсіпкерлік қызметтің оң бейнесін қалыптастырады, жастар арасында креативті және инновациялық әлеуетті іске асырады, сондай-ақ кәсіпкерлікке және инновациялық қызметке бағдарланған ұйымдар мен жастар қауымдастықтарын қолдайды, жастар кәсіпкерлігін ақпараттық, білім беру, қаржылық және мүліктік қолдаудың бірыңғай жүйесін құрады және қамтамасыз етеді. Бұдан басқа, жастарды кәсіпкерлік қызметке білім беру, әдістемелік және ақпараттық даярлауды көрсетеді, жастар құрған шағын және орта кәсіпкерлік субъектілерінің санын арттырады, жоғары білім, бизнес және

өндірістік сала арасындағы өзара іс-қимыл мен әлеуметтік әріптестік үшін жағдайлар жасайды.

Сондықтан «Атамекен» ҰКП зерттеу бағытындағы пункттердің бірі ЖЖОКБҰ студенттерінің шығармашылық жетістіктерін дәріптеу және енгізу болып табылады.

Студенттердің ғылыми зерттеулерін талдау мақсатында оқу орындарынан электрондық форматта растайтын құжат (патент және авторлық құқық туралы куәлік) талап етілді:

7-кесте. «Білім алушылардың ғылыми-кәсіпкерлік бастамалары» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Ғылыми жобалардың атауы	Балл
1	Шымкент университеті	Рационал және бөлшекті-рационал өрнектерді түрлендіру әдістері. Функционал элементтер схемасын жинақтаудың аналитикалық ауыстыру тәсілдері	5,00
2	Жұмабек Ахметұлы Тәшенов атындағы университет	Дербес туындылы дифференциалдық теңдеулер курсын оқыту әдістемесі	2,46
3	Орталық Азия Инновациялық Университеті	"Білім алушылардың оқу жетістіктерін диагностикалау және тестілеу мәселелері" статья	2,24

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

7-кестеде көрсетілген ЖЖОКБҰ-да түлектердің ғылыми жобаларының бар екендігі расталған: Шымкент университеті, Жұмабек Ахметұлы Тәшенов атындағы университет, Орталық Азия Инновациялық Университеті.

1.2.3 «Магистратурада/резидентурада оқуды жалғастырған түлектердің үлесі» критерийі

Қазақстанда Еуропалық жоғары білім беру аймағына (European Higher Education Area (EHEA)) кіре отырып, кадрларды даярлаудың үш деңгейлі моделін: бакалавриат, магистратура және PhD докторантураны енгізуді қамтитын жоғары білім беру жүйесін айтарлықтай қайта құрылымдау жүргізілді. Бакалавриат аяқталғаннан кейін түлектердің одан әрі дамуы үшін әртүрлі мүмкіндіктері бар, мысалы, мамандық бойынша жұмыс іздеу, екінші жоғары білім алу немесе магистратураға түсу.

Магистратура біліктілікті арттыруда және таңдаған мамандығы бойынша білімді тереңдетуде шешуші рөл атқарады, бұл оны кәсіби қалыптасудың маңызды кезеңіне айналдырады. Жыл сайын магистрлік

бағдарламалар барған сайын танымал бола бастады, ал магистрлер еңбек нарығында сұранысқа ие бола бастады, бұл қазіргі заманғы экономика жағдайында білім берудің осы деңгейінің өзектілігін көрсетеді.

Бұл критерий бойынша жиналған деректер 8-кестедегідей болды.

8-кесте. «Магистратурада/резидентурада оқуды жалғастырған түлектердің үлесі» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Магистранттар үлесі			Балл
		Түлектер саны	Түлектер арасында магистратурада оқуды жалғастырғандар саны	үлес %	
1	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	12	5	42	5,00
2	SDU University	46	19	41	4,96
3	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	17	7	41	4,94
4	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	6	2	33	4,00
5	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	43	14	33	3,91
6	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	28	9	32	3,86
7	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	14	4	29	3,43
8	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	39	10	26	3,08
9	Астана халықаралық университеті	29	7	24	2,90
10	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	21	5	24	2,86
11	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	22	5	23	2,73
12	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	40	7	18	2,10
13	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	36	5	14	1,67
14	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	45	4	9	1,07
15	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	26	2	8	0,92
16	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	29	2	7	0,83
17	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	72	1	1	0,17
18	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	61	0	0	0,00
19	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	61	0	0	0,00

20	Алматы гуманитарлық-экономикалық университеті	9	0	0	0,00
21	Жұмабек Ахметұлы Тәшенов атындағы университет	66	0	0	0,00
22	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	14	0	0	0,00
23	Қызылорда «Болашақ» университеті	8	0	0	0,00
24	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	13	0	0	0,00
25	Орталық Азия Инновациялық Университеті	14	0	0	0,00
26	Шымкент университеті	106	0	0	0,00
27	Ы. Алтынсарин атындағы Арқалық педагогикалық институты	3	0	0	0,00

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

8-кестеде осы критерий бойынша 2024 жылғы түлектерді талдау қорытындыларын көруге болады, түлектердің жалпы саны 880 болса, оның ішінде 108 түлек әрі қарай магистратурада оқуын жалғастырған, бұл 12% құрайды. Кестеге сәйкес магистратураға түскен түлектердің ең көп үлесі келесі оқу орындарына тиесілі: Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті, SDU University, Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті.

1.2.4 «Білім беру бағдарламасына оқуға түскен талапкерлердің ҰБТ орташа балы» критерийі

Ұлттық бірыңғай тестілеу (ҰБТ) – жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарына түсу үшін іріктеу емтихандарының нысандарының бірі.

Білім беру бағдарламасына оқуға түскен талапкерлердің ҰБТ орташа балы – жоғары ҰБТ нәтижелерін көрсеткен талапкерлердің көбінесе қай ЖЖОКБҰ таңдайтынын анықтайтын көрсеткіш. Бұл көрсеткіш ЖЖОКБҰ деңгейін және талапкерлер арасында оның сұранысын анықтауға мүмкіндік береді.

9-кесте. «Білім беру бағдарламасына оқуға түскен талапкерлердің ҰБТ орташа балы» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Талапкерлердің орташа ҰБТ балы	Балл
1	SDU University	124	4,43
2	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	117	4,19
3	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	111	3,95
4	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	106	3,79

5	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	106	3,79
6	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	102	3,65
7	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	100	3,59
8	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	99	3,54
9	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	99	3,53
10	Астана халықаралық университеті	99	3,52
11	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	98	3,51
12	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	97	3,46
13	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	95	3,41
14	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	95	3,38
15	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	94	3,36
16	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	93	3,30
17	Жұмабек Ахметұлы Тәшенов атындағы университет	92	3,27
18	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	91	3,25
19	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	88	3,14
20	Қызылорда «Болашақ» университеті	86	3,07
21	Ы. Алтынсарин атындағы Арқалық педагогикалық институты	84	3,02
22	Орталық Азия Инновациялық Университеті	82	2,91
23	Шымкент университеті	75	2,68
24	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	70	2,48
25	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	66	2,36
26	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	64	2,30
27	Алматы гуманитарлық-экономикалық университеті	54	1,91

Дереккөз: «Ұлттық тестілеу орталығы» РМК

9-кестеде көрсетілгендей, ББ бойынша 2024-2025 оқу жылында жоғары оқу орнына оқуға түскен талапкерлердің орташа балы 92 балды құраған. Салыстырмалы түрде жоғары балл жинаған талапкерлер келесі ЖЖОКБҰ-ны таңдаған: SDU University, Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті, Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті, Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті, Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті, Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті, Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті.

1.2.5 «Шетелдік студенттердің үлесі» критерийі

Шетелдік студенттер өз елдерінде қазақ тілі мен мәдени дәстүрлерінің таралуына ықпал ете отырып, Қазақстандағы заманауи білім беру жүйесінің маңызды бөлігі болып табылады. Олардың еліміздің жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарында оқуы біздің университеттерге деген халықаралық сұраныс деігейін көрсетеді және олардың рейтингінің жоғарылауына тікелей әсер етеді.

«Шетелдік студенттердің үлесі» критерийі білім беру бағдарламаларының студенттерді шетелден тарту қабілетін көрсетеді. Бұл шетелдік студенттер үшін білім беру бағдарламалары мен жоғары оқу орындарының нақты тартымдылығын объективті бағалауға мүмкіндік береді.

Осы критерийді растау үшін ЖЖОКБҰ келесі құжаттарды ұсыну қажет:

- шетелдік студенттерді қабылдау туралы бұйрықтар;
- шетелдік студенттердің төлқұжаттарының көшірмелері.

10-кесте. «Шетелдік студенттердің үлесі» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Шетелдік студенттер үлесі			Балл
		ББ контингенті	Шетелдік студенттер саны	үлес, %	
1	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	23	11	48	5,00
2	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	285	57	20	2,09
3	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	433	59	14	1,42
4	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	562	55	10	1,02
5	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	209	13	6	0,65
6	SDU University	425	19	4	0,47
7	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	260	9	3	0,36
8	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	234	7	3	0,31
9	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	169	4	2	0,25
10	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	85	2	2	0,25
11	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	56	1	2	0,19
12	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	408	7	2	0,18
13	Астана халықаралық университеті	396	6	2	0,16
14	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	284	2	1	0,07
15	Орталық Азия Инновациялық Университеті	303	2	1	0,07
16	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	192	1	1	0,05
17	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	171	0	0	0,00
18	Алматы гуманитарлық-экономикалық университеті	27	0	0	0,00
19	Жұмабек Ахметұлы Тәшенов атындағы университет	275	0	0	0,00

20	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	29	0	0	0,00
21	Қызылорда «Болашақ» университеті	122	0	0	0,00
22	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	82	0	0	0,00
23	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	268	0	0	0,00
24	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	125	0	0	0,00
25	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	119	0	0	0,00
26	Шымкент университеті	271	0	0	0,00
27	Ы. Алтынсарин атындағы Арқалық педагогикалық институты	63	0	0	0,00

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

10-кестеде шетелдік студенттердің «Математика (білім беру)» ББ жалпы контингентіне қатынасын көруге болады, бұл 4% құрайды. Шетелдік студенттердің контингентке шаққандағы ең көп үлесі келесі оқу орынында анықталды: М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті.

1.3 «ЖЖОКБҰ жалпы көрсеткіштері» критерийлер тобы бойынша талдау қорытындылары

1.3.1 «ЖЖОКБҰ студенттері мен оқытушыларының арақатынасы» критерийі

Студенттер мен оқытушылардың арақатынасы ЖЖОКБҰ ұсынатын білім сапасына әсер ететін негізгі көрсеткіштердің бірі. Бұл критерий оқытуға жеке көзқарас деңгейін және әр студентке оқытушы тарапынан жеткілікті көңіл бөлінетін қолайлы білім беру ортасын құру мүмкіндігін көрсетеді.

Студенттердің оқытушыларға қатынасының төмендігі оқытушылар құрамы жеке кеңес беруге, жұмыстарды тексеруге, ғылыми зерттеулерді басқаруға және практикалық дайындыққа көбірек уақыт бөле отырып, оқушылармен тиімдірек әрекеттесе алуына көбірек мүмкіндік береді. Бұл әсіресе тәжірибеге бағытталған оқытудың жоғары дәрежесін және тереңдетілген зерттеулерді қажет ететін бағдарламалар үшін өте маңызды.

Ал бір ПОҚ шаққанда білім алушылар санының тым көп болуы оқытушыларға шамадан тыс жүктемелер артылатындығын көрсетуі мүмкін, бұл білім беру процесінің сапасын төмендетуі және студенттердің оқуға қызығушылығына теріс әсер етуі мүмкін. Қазіргі білім беру стандарттары мен еңбек нарығының талаптары жағдайында студенттер мен оқытушылар саны арасындағы оңтайлы тепе-теңдікті сақтау ЖЖОКБҰ бәсекеге қабілеттілігінің маңызды факторына айналады.

Осылайша, осы критерийді талдау оқу орнының оқу жүктемесін ақылға қонымды бөлуді қолдай отырып және оқыту сапасын қамтамасыз ете отырып, білім беру қызметтерінің жоғары деңгейін қаншалықты қамтамасыз ете алатынын бағалауға мүмкіндік береді.

Біздің тарапымыздан ЖЖОКБҰ-да ПОҚ сапасы бойынша берілген мәліметтерді тексеру кезінде мынадай нормативтік құқықтық актілердің іске асырылуы да ескеріледі: Сот төрелігі академиясын, әскери, арнаулы оқу орындарын, мәдениет саласындағы білім беру ұйымдарын қоспағанда, жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдары профессор-оқытушылар құрамының жалпы санын есептеу үшін білім алушылар санының оқытушыларға орташа арақатынасын бекіту туралы Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2018 жылғы 31 қазандағы № 606 бұйрығы (Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2018 жылғы 1 қарашада № 17670 болып тіркелген).

11-кесте. «ЖЖОКБҰ студенттері мен оқытушыларының арақатынасы» критерийі бойынша ЖЖОКБҰ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ЖЖОКБҰ штаттық ПОҚ саны	ЖЖОКБҰ контингенті	Бір ПОҚ-қа шаққандағы білім алушылар саны	Балл
1	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	763	10978	14	5,00
2	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	885	13916	16	4,58
3	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	695	11391	16	4,39
4	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	457	7979	17	4,12
5	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	1370	25914	19	3,80
6	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	471	9031	19	3,75
7	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	1163	22327	19	3,75
8	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	407	7975	20	3,67
9	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	872	17207	20	3,65
10	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	395	7902	20	3,60
11	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	311	6524	21	3,43
12	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	568	11964	21	3,42
13	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	355	7781	22	3,28
14	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	290	6458	22	3,23
15	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	284	6458	23	3,16
16	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	508	11566	23	3,16
17	Шымкент университеті	289	6666	23	3,12
18	Астана халықаралық университеті	426	9888	23	3,10
19	SDU University	356	9031	25	2,84
20	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	539	14379	27	2,70
21	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	288	7787	27	2,66
22	Ы. Алтынсарин атындағы Арқалық педагогикалық институты	87	2457	28	2,55

23	Алматы гуманитарлық-экономикалық университеті	278	9352	34	2,14
24	Қызылорда «Болашақ» университеті	142	4843	34	2,11
25	Жұмабек Ахметұлы Тәшенов атындағы университет	294	10645	36	1,99
26	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	380	13823	36	1,98
27	Орталық Азия Инновациялық Университеті	364	16067	44	1,63

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

11-кестеде оқытушылардың ЖЖОКБҰ-ның жалпы контингентіне қатынасын көруге болады. Осы критерий бойынша үздік көрсеткіш Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университетінде тіркелді, ол университетте бір оқытушыға орташа есеппен 14 білім алушы келеді.

1.3.2 «Дәрежелі оқытушылардың үлесі» критерийі

Дәрежелі оқытушылардың үлесі профессор-оқытушылар құрамының академиялық біліктілігі мен кәсібилігінің маңызды көрсеткіші. Ғылыми дәрежесі (ғылыми дәрежесі және (немесе) философия докторы PhD/бейіні бойынша доктор (академиялық) дәрежесі және (немесе) ғылыми атағы және «өнер» кадрларын даярлау үшін «ҚР Еңбек сіңірген жаттықтырушысы» спорттық атағы) бар оқытушылар ЖЖОКБҰ-да білім мен ғылыми қызметтің жоғары деңгейін қамтамасыз етуде маңызды рөл атқарады.

Оқу орнында дәрежелі оқытушылардың едәуір санының болуы оның іргелі және қолданбалы ғылыми зерттеулер жүргізу, ғылыми әзірлемелердің нәтижелерін білім беру процесіне кіріктіру, сондай-ақ халықаралық ғылыми жобаларға қатысу мүмкіндігі туралы куәландырады. Бұл тез өзгеретін кәсіби орта жағдайында жұмысқа дайын жоғары білікті мамандарды қалыптастыру үшін қолайлы жағдай жасайды.

Сонымен қатар, дәрежелі оқытушылар педагогикалық құзыреттіліктің жоғары деңгейіне ие, бұл оларға білімді тиімді жеткізуге, студенттерде сыни ойлау мен аналитикалық дағдыларды дамытуға мүмкіндік береді. Мұндай оқытушылардың жоғары үлесі оқу орнының академиялық стандарттарға бейілділігін және білім беру бағдарламаларының сапасын үздіксіз жетілдіруге ұмтылысын көрсетеді.

Бұл критерий ЖЖОКБҰ білім беру бағдарламаларының академиялық және кәсіптік даярлықтың қазіргі заманғы талаптарына қаншалықты сәйкес келетіндігі туралы қорытынды жасауға мүмкіндік береді, сондай-ақ оның ғылыми және білім беру орталығы ретіндегі беделін нығайтуға ықпал етеді.

12-кесте. «Дәрежелі оқытушылардың үлесі» критерийі бойынша ЖЖОКБҰ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ЖЖОКБҰ штаттық ПОҚ саны	Штаттық дәрежелі ПОҚ саны	Үлес, (%)	Балл
1	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	1370	1014	74	5,00
2	Алматы гуманитарлық-экономикалық университеті	278	175	63	4,25
3	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	288	180	63	4,22
4	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	395	231	58	3,95
5	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	872	502	58	3,89
6	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	355	198	56	3,77
7	Шымкент университеті	289	151	52	3,53
8	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	763	396	52	3,51
9	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	284	144	51	3,43
10	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	508	253	50	3,36
11	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	290	141	49	3,28
12	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	311	148	48	3,21
13	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	568	268	47	3,19
14	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	380	178	47	3,16
15	Орталық Азия Инновациялық Университеті	364	163	45	3,03
16	SDU University	356	156	44	2,96
17	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	471	199	42	2,85
18	Қызылорда «Болашақ» университеті	142	59	42	2,81
19	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	885	366	41	2,79
20	Жұмабек Ахметұлы Тәшенов атындағы университет	294	118	40	2,71
21	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	539	207	38	2,59
22	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	407	146	36	2,42
23	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	457	158	35	2,34
24	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	695	236	34	2,29
25	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	1163	367	32	2,13
26	Астана халықаралық университеті	426	105	25	1,67
27	Ы. Алтынсарин атындағы Арқалық педагогикалық институты	87	15	17	1,16

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

12-кестеде бұл ББ бойынша рейтингке қатысатын ЖЖОКБҰ-ның дәрежелі ПОҚ үлесі орта есеппен 47% құрайтынын көруге болады. Дәрежелі ПОҚ-ның ең көп үлесі мынадай ЖЖОКБҰ-да жұмыс істейді: Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті.

1.3.3 «Материалдық және оқу базасын дамытуға арналған шығындарды талдау» критерийі

«Материалдық және оқу базасын дамытуға арналған шығындарды талдау» критерийі білім беру процесінің қаржылық қамтамасыз етілуін және оқу орнының оқытудың негізгі аспектілеріне қаражат салуға дайындығын бағалауға мүмкіндік беретін маңызды көрсеткіштердің бірі. Бұл критерийде бағдарламалық қамтамасыз ету және кітапхана қорын дамыту шығындары ескеріледі.

Бағдарламалық қамтамасыз ету шығындары әртүрлі пәндерге арналған арнайы бағдарламалар, оқу процесін басқару жүйелері және оқытудың тиімділігі мен интерактивтілігін арттыратын басқа да цифрлық құралдар сияқты оқу процестеріне қажетті лицензиялық бағдарламаларды сатып алу және жаңарту шығындарын қамтиды. Бұл ББ өзектілігін сақтау және студенттерді заманауи технологиялармен жұмыс істеуге дайындау үшін маңызды.

Кітапхана қорын дамыту шығындарына студенттердің өзекті және сапалы оқу және ғылыми ақпаратқа қол жеткізуін қамтамасыз ету үшін қажетті жаңа оқулықтарды, ғылыми әдебиеттерді, электрондық ресурстар мен дерекқорларды сатып алу шығындары кіреді. Кітапхана қорын дамыту білімді тереңдетуге және ғылыми зерттеулер жүргізуге ықпал ететін академиялық ортаның маңызды құрамдас бөлігі.

13-кесте. «Материалдық және оқу базасын дамытуға арналған шығындарды талдау» критерийі бойынша ЖЖОКБҰ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ЖЖОКБҰ контингенті	1 студентке шаққандағы шығындар көлемі (теңге)	Балл
1	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	7787	43838	5,00
2	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	25914	42419	4,87
3	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	6458	24760	3,19
4	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	14379	23345	3,06
5	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	7781	15879	2,35

6	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	17207	13401	2,12
7	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	11964	13063	2,08
8	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	22327	11075	1,90
9	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	7975	10181	1,81
10	SDU University	9031	9806	1,78
11	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	7902	9411	1,74
12	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	11566	9097	1,71
13	Қызылорда «Болашақ» университеті	4843	7288	1,54
14	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	7979	7358	1,54
15	Шымкент университеті	6666	6395	1,45
16	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	10978	5783	1,39
17	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	13916	5563	1,37
18	Астана халықаралық университеті	9888	5310	1,35
19	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	6458	4486	1,27
20	Жұмабек Ахметұлы Тәшенов атындағы университет	10645	4138	1,24
21	Ы. Алтынсарин атындағы Арқалық педагогикалық институты	2457	4110	1,24
22	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	6524	3965	1,22
23	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	9031	3800	1,21
24	Орталық Азия Инновациялық Университеті	16067	3608	1,19
25	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	13823	3077	1,14
26	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	11391	2779	1,11
27	Алматы гуманитарлық-экономикалық университеті	9352	1626	1,00

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

13-кестеде көрсетілген 1 студентке бөлінген қаражатты талдау бойынша келесі ЖЖОКБҰ жоғары нәтиже көрсетті: С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті, Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті.

1.3.4 «Профессор-оқытушылар құрамының медианалық жалақысы» критерийі

«Профессор-оқытушылар құрамының медианалық жалақысы» критерийі оқытушыларды қаржылық қолдау деңгейін және жанама түрде оқу орнындағы білім беру процесінің сапасын көрсететін маңызды көрсеткіш. Медианалық жалақы – оқытушылардың жартысы жалақыны осы деңгейден жоғары, ал екінші жартысы төмен алатын бөліну нүктесі. Бұл көрсеткіштің орташа жалақыдан айырмашылығы, оған өте жоғары немесе өте төмен жалақы сияқты шекті мәндер әсер етпейді.

Медианалық жалақы деңгейі оқытушылардың мотивациясымен және олардың жұмысқа қанағаттануымен тығыз байланысты. Жалақының жоғары деңгейі университетке білікті мамандарды тартуға және ұстап қалуға мүмкіндік береді, ол дегеніміз оқыту мен ғылыми қызметтің сапасына оң әсер етеді. Лайықты жалақы алатын оқытушылар үнемі кәсіби дамуға, ғылыми зерттеулерге қатысуға және студенттермен белсенді қарым-қатынасқа ынталы болады.

Сонымен қатар, медианалық жалақы көрсеткіші ЖЖОКБҰ-ның қаржылық тұрақтылығын және оның басқа оқу орындарымен салыстырғанда бәсекеге қабілетті жалақы деңгейін ұстап тұру қабілетін көрсете алады.

Әдістемеге сәйкес осы критерийді саралау кезінде оқытушы жұмыс істейтін аймақтың күнкөріс деңгейі есепке алынады.

14-кесте. «Профессор-оқытушылар құрамының медианалық жалақысы» критерийі бойынша ЖЖОКБҰ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ПОҚ медианалық жалақысы (теңге)	Балл
1	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	707984	5,00
2	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	673822	4,64
3	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	668884	4,60
4	SDU University	619048	4,10
5	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	530045	4,01
6	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	518221	3,82
7	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	595369	3,81
8	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	536554	3,62
9	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	497805	3,40
10	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	501625	3,40
11	Астана халықаралық университеті	542466	3,31
12	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	484686	3,29

13	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	489515	3,13
14	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	465759	2,86
15	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	428287	2,82
16	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	540526	2,68
17	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	388153	2,51
18	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	403490	2,39
19	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	383676	2,37
20	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	423584	2,31
21	Жұмабек Ахметұлы Тәшенов атындағы университет	400289	2,15
22	Орталық Азия Инновациялық Университеті	371176	1,83
23	Ы. Алтынсарин атындағы Арқалық педагогикалық институты	351111	1,79
24	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	339645	1,49
25	Шымкент университеті	335211	1,45
26	Алматы гуманитарлық-экономикалық университеті	331408	1,18
27	Қызылорда «Болашақ» университеті	263069	1,00

Дереккөз: ҚР ҒЖБМ мәліметтері

14-кестеде «Профессор-оқытушылар құрамының медианалық жалақысы» критерийі бойынша талдау нәтижелерін көрсетілген: «Математика (білім беру)» ББ бойынша ПОҚ орташа медианалық жалақысы 2025 жылы 473 756 теңгені құрады. ББ бойынша рейтингке қатысқан ЖЖОКБҰ арасында Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті – 707 984 теңге көрсеткіштерін көрсетіп, алғашқы орынды иеленді.

1.4 «Түлектердің мансаптық перспективалары» критерийлер тобы бойынша талдау қорытындылары

1.4.1 «Түлектердің жұмысқа орналасу деңгейі» критерийі

«Түлектердің мансаптық перспективалары» критерийлер тобы түлектердің еңбек нарығындағы бәсекеге қабілеттілігін көрсетеді. Топ үш критерийден тұрады: түлектердің жұмысқа орналасу деңгейі, түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығы, түлектердің медианалық жалақысы. Бұл критерийлер бойынша білім беру бағдарламаларының 2024 жылғы түлектері талданады. Олардың оқу бітіргеннен кейін, 2024 жылдың тамызынан 2025 жылдың шілдесіне дейінгі кезеңдегі зейнетақы жарналары арқылы талдау жүргізіледі.

«Жұмысқа орналасу деңгейі» көрсеткіші түлектердің еңбек нарығындағы бәсекеге қабілеттілігін тікелей көрсетеді. Бұл өлшем «тұрақты жұмыспен қамту» және «шартты жұмыспен қамту»болып бөлінеді.

Тұрақты жұмысқа орналасу – 2024 жылдың тамызынан 2025 жылдың шілдесіне дейінгі кезеңде қатарынан кемінде 3 ай тұрақты зейнетақы жарналарын алған жұмысқа орналастырылған түлектердің пайызын көрсететін көрсеткіш.

Шартты жұмыспен қамту – 2024 жылдың тамызынан 2025 жылдың шілдесіне дейінгі кезеңде тұрақты емес негізде зейнетақы аударымдарын алған түлектердің пайызын көрсететін көрсеткіш (яғни тұрақты жұмыспен қамту жағдайларын қоспағанда, тұрақсыз табыс).

Жұмыспен қамтылуды есептеу барысында тұрақты жұмыспен қамтылған түлектердің үлесі жоғары нәтиже береді.

Түлектердің жұмысқа орналасу деңгейін неғұрлым сенімді есептеу үшін жалпы түлектер санынан мынадай санаттар алынып тасталды:

- Магистратурада (резидентурада) оқуды жалғастырған түлектер;
- Шетел азаматтары;
- Декреттік демалыстағы түлектер;
- Мерзімді әскери қызметке шақырылған түлектер;
- Шетелде білім алатын түлектер;
- Шетелде жұмыс істейтін түлектер;
- 1-2 топтағы мүгедектігі бар түлектер;
- Күш құрылымдарының қызметкерлері;
- Жас ерекшелігіне байланысты есептелмейтін түлектер (1996 жылғы және одан үлкен);
- Қайтыс болған түлектер.

Түлектердің саны 5 адамнан аз болатын келесі ЖЖОКБҰ-да есептеулер тек статистикалық деректер бойынша және сараптамалық бөлім бойынша жүргізілді, өйткені «түлектердің мансаптық перспективалары» блогы бойынша есептеу үшін деректердің аздығына байланысты көрсеткіштер дұрыс болмауы мүмкін: "Қызылорда «Болашақ» университеті, Ы. Алтынсарин атындағы Арқалық педагогикалық институты.

2-диаграмма. «Математика (білім беру)» ББ бойынша түлектердің жалпы саны мен құрамы

2-диаграммаға сәйкес ББ бойынша түлектердің жалпы саны 960 адамды құрады, оның ішінде: декреттік демалыста – 57; мерзімді әскери қызметке шақырылғандар – 2; магистратурада (резидентурада) оқуды жалғастырғандар – 108; шетел азаматтары – 14; 1995 жылғы және одан үлкен – 80.

15-кесте. «Түлектердің жұмысқа орналасу деңгейі» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Түлектердің жалпы саны	Жұмысқа орналасу деңгейі, %	Тұрақты жұмыс, %	Шартты жұмыс, %	Балл
1	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	30	100%	97%	3%	4,90
2	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	26	100%	92%	8%	4,77
3	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	12	100%	92%	8%	4,75
4	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	11	100%	91%	9%	4,73
5	SDU University	31	97%	87%	10%	4,55
6	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	24	96%	88%	8%	4,54

7	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	37	95%	87%	8%	4,49
8	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	51	90%	86%	4%	4,39
9	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	61	85%	85%	0%	4,26
10	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	7	100%	71%	29%	4,14
11	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	5	80%	80%	0%	4,00
12	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	5	80%	80%	0%	4,00
13	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	30	90%	70%	20%	3,90
14	Астана халықаралық университеті	24	100%	63%	37%	3,88
15	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	12	100%	58%	42%	3,75
16	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	16	88%	63%	25%	3,63
17	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	19	100%	53%	47%	3,58
18	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	35	97%	51%	46%	3,49
19	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	24	88%	55%	33%	3,38
20	Жұмабек Ахметұлы Тәшенов атындағы университет	41	80%	59%	21%	3,37
21	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	38	68%	63%	5%	3,26
22	Орталық Азия Инновациялық Университеті	10	70%	60%	10%	3,20
23	Шымкент университеті	65	74%	52%	22%	3,05
24	Алматы гуманитарлық-экономикалық университеті	5	60%	60%	0%	3,00
25	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	15	73%	47%	26%	2,87
26	Қызылорда «Болашақ» университеті	*	*	*	*	*
27	Ы. Алтынсарин атындағы Арқалық педагогикалық институты	*	*	*	*	*

Дереккөз: ҚР ҒЖБМ мәліметтері

** - түлектер саны 5-тен аз болуына байланысты «түлектердің мансаптық перспективалары» тобы бойынша нәтижелері есепке алынбайды*

15-кестеге сәйкес, «Математика (білім беру)» ББ бойынша жұмысқа орналасудың орташа деңгейі 88% құрады. Жұмысқа орналасу көрсеткіші жоғары ЖЖОКБҰ: Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті, А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті, Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті, Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті. Соңғы позицияда Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті орналасты.

3-диаграмма. Түлектерің жұмысқа орналасу деңгейі

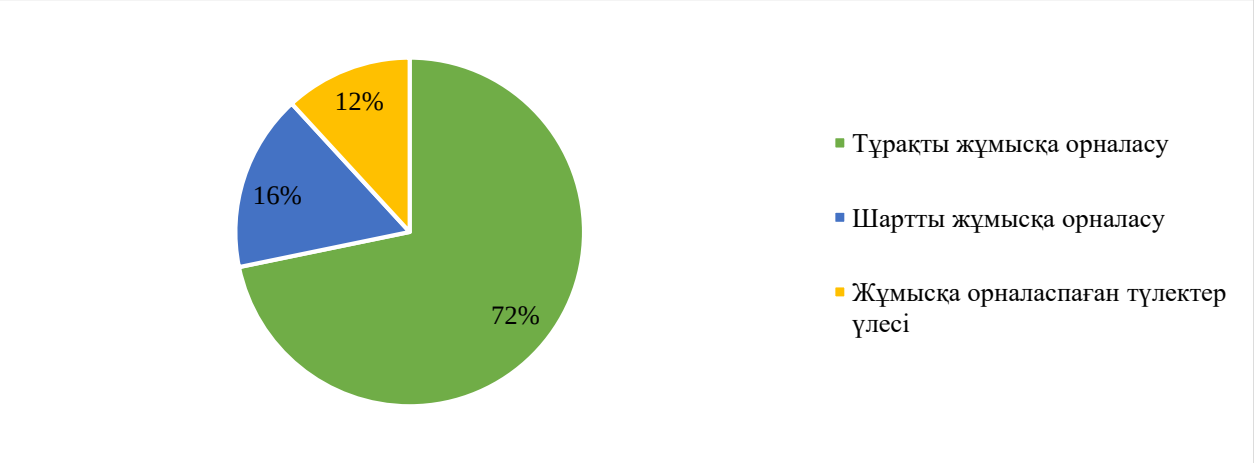

3-диаграммадан ББ бойынша түлектердің 72%-ы тұрақты, ал 16%-ы шартты түрде жұмыс істейтінін көруге болады. Түлектердің 12%-ы жұмысқа орналаспаған.

16-кесте. 2023-2025 жылдардағы түлектердің жұмысқа орналасу деңгейін салыстырмалы талдау

№	ЖЖОКБҰ атауы	Жұмысқа орналасу деңгейі, %		
		2023 ж.	2024 ж.	2025 ж.
1	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	95%	95%	100%
2	Астана халықаралық университеті	-	100%	100%
3	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	76%	100%	100%
4	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	100%	69%	100%
5	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	95%	86%	100%
6	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	100%	100%	100%
7	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	93%	96%	100%
8	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	100%	-	100%
9	SDU University	100%	95%	97%
10	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	95%	89%	97%
11	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	78%	100%	96%
12	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	93%	94%	95%
13	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	100%	89%	90%
14	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	88%	81%	90%
15	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	-	73%	88%
16	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	100%	63%	88%
17	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	94%	90%	85%
18	Жұмабек Ахметұлы Тәшенов атындағы университет	53%	44%	80%

19	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	100%	-	80%
20	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	100%	100%	80%
21	Шымкент университеті	86%	58%	74%
22	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	100%	71%	73%
23	Орталық Азия Инновациялық Университеті	-	50%	70%
24	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	78%	60%	68%
25	Алматы гуманитарлық-экономикалық университеті	-	-	60%
26	Қызылорда «Болашақ» университеті	80%	43%	*
27	Ы. Алтынсарин атындағы Арқалық педагогикалық институты	100%	-	*

Дереккөз: ҚР ҒЖБМ мәліметтері

** - түлектер саны 5-тен аз болуына байланысты «түлектердің мансаптық перспективалары» тобы бойынша нәтижелері есепке алынбайды*
— - рейтингке қатыспаған

16-кестедегі салыстырмалы талдауға сәйкес бұл критерий бойынша өткен жылғы көрсеткіштермен салыстырғанда келесі оқу орындарының көрсеткіштері жақсарған: Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті, Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті. Ал көрсеткіштердің 3 жыл бойы нашарлауы мынадай ЖЖОКБҰ-да байқалады: Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті. Ал келесі ЖЖОКБҰ үш жыл бойы тұрақты түрде 100% нәтиже көрсетті: Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті, ал екі жыл тұрақты түрде 100% көрсеткендер: Астана халықаралық университеті, І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті, Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті.

4-диаграмма. 2023-2025 жылдардағы түлектердің жұмысқа орналасу деңгейін салыстырмалы талдау

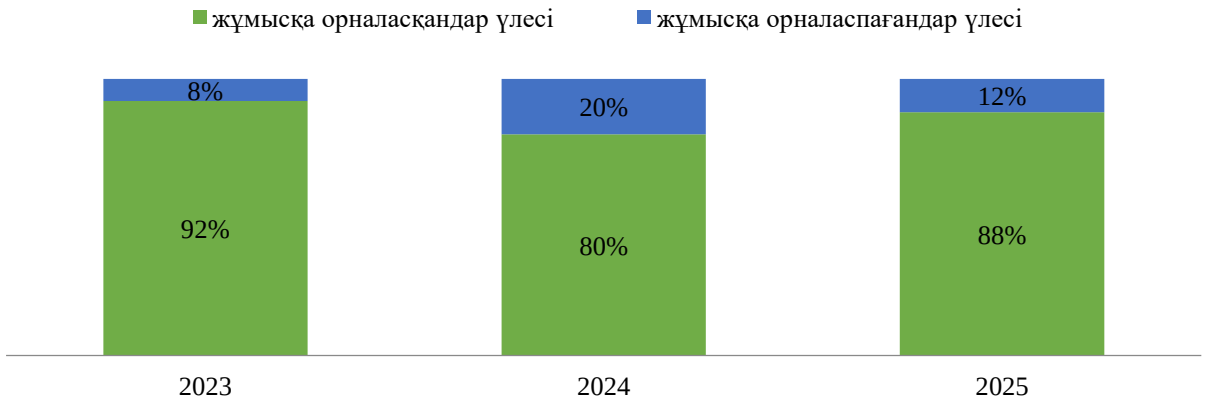

4-диаграмма еңбек нарығында ББ түлектеріне сұраныстың динамикасын көрсетеді. Алдыңғы рейтингтермен салыстырғанда осы критерий көрсеткіштері жақсарды: 2023 жылы жұмысқа орналасудың орташа деңгейі - 92%, 2024 жылы - 80%, ал 2025 жылы - 88% құрады.

1.4.2 «Түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығы» критерийі

Түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығы түлектердің оқуды бітіргеннен кейін қаншалықты жылдам жұмыс таба алатынын көрсететін маңызды көрсеткіш. Бұл көрсеткіш нақты білім беру бағдарламасы мен ЖЖОКБҰ дайындаған еңбек нарығындағы мамандардың сұраныс деңгейін көрсетеді.

Жұмыс іздеудің қысқа кезеңі түлектердің жоғары бәсекеге қабілеттілігін, оқу орнының жақсы беделін және білім беру бағдарламасының жұмыс берушілердің қажеттіліктеріне сәйкестігін көрсетеді. Жұмыс іздеудің ұзақ кезеңі түлектердің жеткіліксіз дайындығын, олардың дағдыларының еңбек нарығының талаптарына сәйкес келмеуін немесе белгілі бір салада жұмысқа орналасудың жалпы күрделілігін көрсетуі мүмкін.

Жұмыс іздеу ұзақтығын талдау білім беру ұйымдарына өз бағдарламаларының тиімділігін бағалауға және қажет болған жағдайда түлектердің жұмысқа орналасу нәтижелерін жақсарту үшін түзетулер енгізуге мүмкіндік береді.

17-кесте. «Түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығы» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Жұмыс іздеу ұзақтығы (аймен)	Балл
1	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	1,30	4,86
2	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	1,30	4,86
3	Алматы гуманитарлық-экономикалық университеті	1,33	4,85
4	Астана халықаралық университеті	1,72	4,67
5	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	1,80	4,64
6	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	1,86	4,61
7	Шымкент университеті	1,87	4,60
8	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	1,92	4,58
9	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	2,00	4,55
10	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	2,07	4,51
11	SDU University	2,09	4,50
12	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	2,14	4,48
13	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	2,17	4,47
14	Жұмабек Ахметұлы Тәшенов атындағы университет	2,28	4,42
15	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	2,27	4,42
16	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	2,55	4,30
17	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	2,60	4,27
18	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	2,60	4,27
19	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	2,69	4,23
20	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	2,73	4,21
21	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	2,76	4,20
22	Орталық Азия Инновациялық Университеті	2,89	4,14

23	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	3,11	4,04
24	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	3,64	3,80
25	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	3,89	3,69
26	Қызылорда «Болашақ» университеті		
27	Ы. Алтынсарин атындағы Арқалық педагогикалық институты		

Дереккөз: ҚР ҒЖБМ мәліметтері

** - түлектер саны 5-тен аз болуына байланысты «түлектердің мансаптық перспективалары» тобы бойынша нәтижелері есепке алынбайды*

17-кестеде түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығының нәтижелері көрсетілген. Келесі ЖЖОКБҰ-да түлектер 1,50 айдан аз уақыт ішінде жұмысқа орналасқан: М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті, Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті, Алматы гуманитарлық-экономикалық университеті.

5-диаграмма. 2023-2025 жылдардағы түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығын салыстырмалы талдау

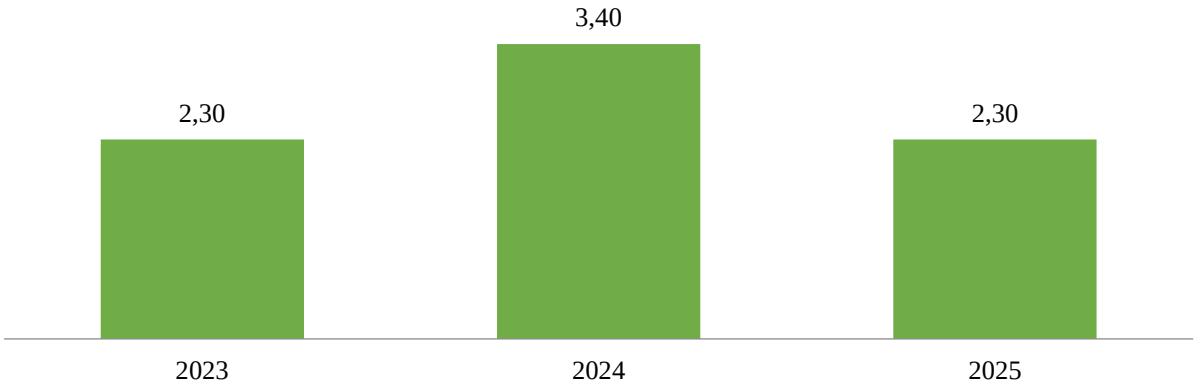

5-диаграмма еңбек нарығында «Математика (білім беру)» ББ бойынша түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығындағы өзгерістерді көрсетеді. Өткен жылдармен салыстырғанда осы критерийдің көрсеткіштері жақсарған. Бұл өзгерістер ББ түлектеріне сұраныс динамикасын көрсетеді. 2023 жылы жұмыс іздеудің орташа ұзақтығы 2,30 айды, 2024 жылы 3,40 айды, ал 2025 жылы 2,30 айды құрады.

1.4.3 «Түлектердің медианалық жалақысы» критерийі

Медианалық жалақы оқуды бітіргеннен кейінгі алғашқы жылы жұмысқа орналасқан түлектердің табыс деңгейін көрсетеді. Жоғары бастапқы жалақы көбінесе білім беру бағдарламасының сапасының және оны кәсіби ортаның мойындауының көрсеткіші.

Түлектердің медианалық жалақысы туралы мәліметтер оқу орнын таңдау кезінде талапкерлер үшін бағдар бола алады, өйткені олар осы бағдарламаның түлектерінің жұмысқа орналасу және лайықты жалақы алу үшін жақсы перспективалары бар екеніне сенімді бола алады. Сонымен қатар, медианалық жалақысы жоғары бағдарламалар жұмыс берушілердің де назарын аударады, бұл тез мансаптық өсу мен тұрақты жұмысқа орналасу мүмкіндігін арттырады.

Есепте соңғы үш жылдағы түлектердің медианалық жалақысының динамикасы қарастырылады, бұл еңбек нарығындағы трендтерді анықтауға және белгілі бір білім беру бағдарламаларының түлектерінің қаншалықты табысты екенін бағалауға мүмкіндік береді.

Әдістемеге сәйкес осы критерийді саралау кезінде түлектің жұмыс істейтін аймақтың күнкөріс деңгейі есепке алынады.

18-кесте. «Түлектердің медианалық жалақысы» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Медианалық жалақы, теңге	Балл
1	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	456789	5,00
2	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	383655	4,08
3	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	326311	3,79
4	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	316487	3,64
5	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	332931	3,60
6	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	292893	3,52
7	Астана халықаралық университеті	323439	3,42
8	SDU University	298128	3,23
9	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	268006	3,20
10	Алматы гуманитарлық-экономикалық университеті	283087	3,12
11	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	249994	3,09
12	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	237504	3,05
13	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	254920	3,04
14	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	267740	3,01
15	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	264967	2,98
16	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	256105	2,90
17	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	282786	2,88
18	Орталық Азия Инновациялық Университеті	226208	2,81
19	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	225034	2,80

20	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	239770	2,79
21	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	213496	2,77
22	Жұмабек Ахметұлы Тәшенов атындағы университет	211397	2,69
23	Шымкент университеті	126671	2,01
24	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	101509	1,91
25	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	109324	1,87
26	Қызылорда «Болашақ» университеті		
27	Ы. Алтынсарин атындағы Арқалық педагогикалық институты		

Дереккөз: ҚР ҚР ҒЖБМ мәліметтері

** - түлектер саны 5-тен аз болуына байланысты «түлектердің мансаптық перспективалары» тобы бойынша нәтижелері есепке алынбайды*

18-кестеде осы критерий бойынша талдау көрсетілген. Осы көрсеткіш бойынша көшбасшы: М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті. Ең төменгі көрсеткішті Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті көрсетті.

2 Білім беру бағдарламаларының қорытынды рейтингі

Білім беру бағдарламаларының қорытынды рейтингі білім беру процесінің сапасын, түлектердің еңбек нарығындағы бәсекеге қабілеттілігін, сондай-ақ жоғары оқу орындары қызметінің жалпы көрсеткіштерін көрсететін барлық критерийлерді жан-жақты талдаудың нәтижесі болып табылады. Бұл бөлімде критерийлердің бірнеше тобы бойынша бағалау негізінде қалыптастырылған «Математика (білім беру)» ББ бойынша қорытынды рейтинг ұсынылған: білім беру бағдарламаларының сапа көрсеткіштері, білім беру бағдарламасының жетістіктері, ЖЖОКБҰ жалпы көрсеткіштері, түлектердің мансаптық перспективалары.

2025 жылғы рейтинг жоғарыда аталған блоктар бойынша топтастырылған 17 критерий негізінде құрылды. Әрбір критерийдің жалпы бағалау процесінде оның маңыздылығын көрсететін белгілі бір салмағы бар.

Қорытынды рейтингтің негізгі мақсаты – талапкерлерге, жұмыс берушілерге және басқа да мүдделі тараптарға ақпараттандырылған таңдау жасауға көмектесетін білім беру бағдарламаларына объективті баға беру. Сондай-ақ, рейтинг нәтижелері ЖЖОКБҰ үшін өздерінің білім беру бағдарламаларын жетілдіру және олардың ұлттық және халықаралық деңгейлердегі бәсекеге қабілеттілігін арттыру бағытында бағдар бола алады.

19-кесте. «Математика (білім беру)» ББ бойынша қорытынды рейтинг

№	ЖЖОКБҰ атауы	ББ атауы	Жалпы қорытынды	Рейтингтегі орны
1	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	6В01515 Математика IP	3,694	1/25
2	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	6В01513 Математика (IP)	3,657	2/25
3	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	6В01501 Математика	3,502	3/25
4	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	6В01509 Математика	3,484	4/25
5	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	6В01506 Математика (көптілді оқыту)	3,377	5/25
6	SDU University	6В01501 Математика	3,366	6/25
7	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	6В01501 Математика пәнінің мұғалімі	3,343	7/25
8	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	6В01501 Математика	3,257	8/25

9	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	6В01503 Математика	3,213	9/25
10	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	6В01501 Математика (IP)	3,118	10/25
11	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	6В01501 Математика	3,094	11/25
12	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	6В01520 Математика (IP)	3,085	12/25
13	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	6В01501 Математика	3,082	13/25
14	Астана халықаралық университеті	6В01506 Математика	3,071	14/25
15	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	6В01529 Математика (IP)	3,064	15/25
16	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	6В01506 Математика	3,058	16/25
17	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	6В01511 Математика (IP)	3,036	17/25
18	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	6В01501 Математика мұғалімдерін даярлау	3,035	18/25
19	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	6В01513 МатематикаIP	3,027	19/25
20	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	6В01505 Математика (IP)	2,749	20/25
21	Жұмабек Ахметұлы Тәшенов атындағы университет	6В01501 Математика мұғалімдерін даярлау	2,695	21/25
22	Шымкент университеті	6В01501 Математика	2,662	22/25
23	Орталық Азия Инновациялық Университеті	6В01509 Математика	2,601	23/25
24	Алматы гуманитарлық-экономикалық университеті	6В01505 Математика мұғалімдерін даярлау	2,588	24/25
25	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	6В01508 Математика	2,578	25/25
26	Қызылорда «Болашақ» университеті	6В01503 Математика	0,835	*

27	Ы. Алтынсарин атындағы Арқалық педагогикалық институты	6В01515 Математика (IP)	0,831	*

** - түлектер саны 5-тен аз болуына байланысты рейтингте орын алмады*

19-кестеде «Математика (білім беру)» ББ бойынша 2025 жылғы рейтингті талдау қорытындылары ұсынылған. Деректерге сәйкес, ТОП-3 құрамына Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті, Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті, Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университетісияқты ЖЖОКБҰ кірді.

20-кесте. 2023-2025 жылдардағы «Математика (білім беру)» ББ бойынша рейтингтегі орындары

№	ЖЖОКБҰ атауы	Рейтингтегі орны		
		2023 ж.	2024 ж.	2025 ж.
1	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	16 / 24	3 / 25	1/25
2	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	4 / 24	1 / 25	2/25
3	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	3 / 24	8 / 25	3/25
4	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	2 / 24	2 / 25	4/25
5	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	11 / 24	-	5/25
6	SDU University	12 / 24	5 / 25	6/25
7	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	21 / 24	6 / 25	7/25
8	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	10 / 24	11 / 25	8/25
9	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	5 / 24	4 / 25	9/25
10	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	9 / 24	7 / 25	10/25
11	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	13 / 24	10 / 25	11/25
12	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	6 / 24	-	12/25
13	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	7 / 24	14 / 25	13/25
14	Астана халықаралық университеті	-	16 / 25	14/25
15	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	14 / 24	18 / 25	15/25
16	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	-	15 / 25	16/25
17	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	18 / 24	9 / 25	17/25
18	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	17 / 24	19 / 25	18/25
19	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	15 / 24	20 / 25	19/25
20	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	1 / 24	17 / 25	20/25
21	Жұмабек Ахметұлы Тәшенов атындағы университет	24 / 24	23 / 25	21/25
22	Шымкент университеті	20 / 24	21 / 25	22/25
23	Орталық Азия Инновациялық Университеті	*	24 / 25	23/25
24	Алматы гуманитарлық-экономикалық университеті	*	*	24/25
25	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	22 / 24	22 / 25	25/25

26	Қызылорда «Болашақ» университеті	23 / 24	25 / 25	*
27	Ы. Алтынсарин атындағы Арқалық педагогикалық институты	8 / 24	*	*

** - түлектер саны 5-тен аз болуына байланысты рейтингте орын алмады*
— - рейтингке қатыспаған

20-кестеде 2023-2025 жылдары «Математика (білім беру)» ББ бойынша рейтингке қатысқан оқу орындарының рейтингте алған орындары салыстырылды. 2023 жылы рейтинг көшбасшылары қатарында Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті, Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті болды. 2024 жылы көшбасшылар тізімі сәл өзгерді: Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті Қорқыт ата атындағы Қызылорда университетінің орнын алды. 2025 жылы көшбасшысы Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті. Үш жыл бойы Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті соңғы орындарды иеленді.

Ө.А. Байқоңыров атындағы Жезқазған университеті, Ә. Марғұлан атындағы Павлодар педагогикалық институты түлектерінің немесе қабылдаудың болмауына байланысты биыл рейтингке қатыспады.

2025 жылғы білім беру бағдарламаларының қорытынды рейтингі Қазақстанның жоғары оқу орындары арасында «Математика (білім беру)» саласында мамандар даярлаудың әртүрлілігі мен сапасын көрсетеді. Талдау көрсеткендей, еңбек нарығының талаптары мен халықаралық стандарттарға бейімделе отырып, өз бағдарламаларын белсенді түрде жетілдіретін білім беру мекемелері жетекші орындарға ие болды.

Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті, Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті, Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университетісияқты университеттердің жоғары нәтижелері олардың бәсекеге қабілеттілігін және түлектерінің сұранысын растайды. Бұл оқу орындары түлектердің жұмысқа орналасу деңгейі, орташа жалақы және білім беру бағдарламаларының сапасы сияқты бірқатар критерийлер бойынша жоғары нәтижелер көрсетті.

Рейтинг нәтижелері талапкерлер, жұмыс берушілер және жоғары оқу орындары үшін құнды бағдар болып табылады, әрбір білім беру бағдарламасының мықты жақтарын анықтауға көмектеседі. Болашақта білім беру стандарттарын жақсарту және халықаралық ынтымақтастықты арттыру жөніндегі жұмысты жалғастыру Қазақстанның білім беру жүйесін одан әрі дамыту үшін маңызды қадам болады.

Қорытынды

2025 жылғы ББ бойынша білім беру бағдарламаларының қорытынды рейтингі Қазақстанның жоғары білім беру жүйесін жақсарту үшін елеулі жетістіктер мен салаларды анықтауға мүмкіндік берді. Рейтингте жетекші орындарды білім беру бағдарламаларының сапа көрсеткіштері, білім беру бағдарламасының жетістіктері, ЖЖОКБҰ жалпы көрсеткіштері, түлектердің мансаптық перспективалары сияқты критерийлер топтары бойынша жоғары нәтижелер көрсете алған университеттер иеленді.

Талдау көрсеткендей, рейтингтің жоғарғы қатарында тұрған ЖЖОКБҰ студенттерді теориялық біліммен ғана емес, сонымен қатар еңбек нарығында сұранысқа ие практикалық дағдылармен қамтамасыз ете отырып, өздерінің білім беру бағдарламаларын жетілдіру бойынша белсенді жұмыс істейді. Алдыңғы қатардағы жоғары оқу орындары жұмыс берушілермен өзара іс-қимылға және халықаралық сапа стандарттарын интеграциялауға ерекше назар аударатынын атап өту керек, себебі бұл олардың түлектерінің бәсекеге қабілеттілігін айтарлықтай арттырады.

Сонымен бірге, есеп назар аударуды қажет ететін кейбір кемшіліктерді анықтады. Мысалы, бірқатар ЖЖОКБҰ-да студенттердің академиялық ұтқырлығы мен ғылыми-кәсіпкерлік бастамалары, шетелдік студенттер үлесі бойынша төмен көрсеткіштер байқалады, бұл осы бағыттарды одан әрі дамыту қажеттігін көрсетеді. Сондай-ақ, оқу орындарының бір студентке шаққандағы қаржылық шығындар көлемінде айтарлықтай айырмашылықтар байқалды.

Рейтинг нәтижелері барлық мүдделі тараптар үшін маңызды құрал. Талапкерлер мен олардың ата-аналары үшін рейтинг оқу орнын таңдау кезінде бағдар, жұмыс берушілер үшін – мамандарды даярлау сапасының индикаторы, ал жоғары оқу орындарының өздері үшін – өз бағдарламаларын жақсартуға және бәсекелестік ортадағы позицияларын нығайтуға ынталандыру ретінде қызмет етеді.

Қорытындыны келесідей жасауға болады: елеулі жетістіктерге қарамастан, Қазақстанның жоғары білім беру жүйесі жаңғыртуды және жаңа сын-тегеуріндерге бейімделуді жалғастыруда. Әр ЖЖОКБҰ білім беру бағдарламаларының жоғары деңгейін қолдап қана қоймай, еңбек нарығындағы өзгерістер мен қоғамның қажеттіліктерін ескере отырып, оларды үнемі жақсартуға ұмтылуы тиіс. 2025 жылғы қорытынды рейтинг жаһандық аренада қазақстандық білім берудің сапасы мен бәсекеге қабілеттілігін арттыруға ықпал ете отырып, осы мақсаттарға қол жеткізу жолындағы маңызды қадамдардың бірі. Білім беру бағдарламаларын жетілдіруді жалғастыру және түлектерді тез өзгеретін әлемде табысты кәсіби қызмет үшін қажетті білім мен дағдылармен қамтамасыз ету үшін жан-жақты жұмыс жасау өте маңызды.

Қосымша 1

«Математика (білім беру)» ББ бойынша рейтингке қатысатын ЖЖОКБҰ тізімі

№	ЖЖОКБҰ атауы	ББ атауы
1	SDU University	6В01501 Математика
2	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	6В01501 Математика
3	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	6В01501 Математика (IP)
4	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	6В01508 Математика
5	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	6В01501 Математика
6	Алматы гуманитарлық-экономикалық университеті	6В01505 Математика мұғалімдерін даярлау
7	Астана халықаралық университеті	6В01506 Математика
8	Жұмабек Ахметұлы Тәшенов атындағы университет	6В01501 Математика мұғалімдерін даярлау
9	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	6В01511 Математика (IP)
10	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	6В01529 Математика (IP)
11	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	6В01501 Математика
12	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	6В01515 Математика IP
13	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	6В01505 Математика (IP)
14	Қызылорда «Болашақ» университеті	6В01503 Математика
15	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	6В01509 Математика
16	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	6В01506 Математика
17	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	6В01520 Математика (IP)
18	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	6В01501 Математика мұғалімдерін даярлау
19	Орталық Азия Инновациялық Университеті	6В01509 Математика
20	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	6В01513 МатематикаIP
21	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	6В01503 Математика
22	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	6В01513 Математика (IP)
23	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	6В01501 Математика пәнінің мұғалімі
24	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	6В01501 Математика
25	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	6В01506 Математика (көптілді оқыту)

26	Шымкент университеті	6В01501 Математика
27	Ы. Алтынсарин атындағы Арқалық педагогикалық институты	6В01515 Математика (IP)

6В073 Сәулет және құрылыс даярлау бағыты
В074 Қала құрылысы, құрылыс жұмыстары және азаматтық құрылыс білім беру бағдарламасы тобы
«Құрылыс» білім беру бағдарламасы бойынша рейтингіні қалыптастыру есебі

Кіріспе

Қазақстанның жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру жүйесі экономиканың түрлі салалары үшін жоғары білікті мамандарды даярлауда шешуші рөлдердің бірін атқарады. Еңбек нарығының қарқынды дамуы мен халықаралық интеграция жағдайында білім беру сапасы ғана емес, сонымен қатар білім беру бағдарламаларының қазіргі заманғы сын-қатерлерге бейімделу қабілеті де маңызды. Білім беру мекемелері жұмысының тиімділігін бағалаудың маңызды құралы - мамандарды даярлау деңгейін, түлектердің бәсекеге қабілеттілігін және білім беру бағдарламаларының сапасын объективті бағалауға мүмкіндік беретін рейтингілер жасау.

Бұл есепте 2025 жылғы Қазақстанның жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарындағы (бұдан әрі – ЖЖОКБҰ) білім беру бағдарламаларын (бұдан әрі – ББ) талданады. Осы талдау шеңберінде түлектердің кәсіби құзыреттілігін дамытуға және олардың еңбек нарығындағы сұранысына әсер ететін негізгі көрсеткіштер бойынша ББ кешенді салыстырмалы шолу жүргізілді.

Білім беру бағдарламаларының рейтингін қалыптастыру үшін негіздеме:

1. Қазақстан Республикасының 2007 жылғы 27 шілдедегі №319 «Білім туралы» Заңы.

2. «Қазақстан Республикасында жоғары білімді және ғылымды дамытудың 2023-2029 жылдарға арналған тұжырымдамасын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2023 жылғы 28 наурыздағы №248 қаулысы.

3. «Еңбек нарығының қажеттіліктерін ескере отырып, жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білімі бар кадрларды даярлауға жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарының дайындық бөлімшелеріне мемлекеттік білім беру тапсырысын орналастыру қағидаларын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2016 жылғы 29 қаңтардағы №122 бұйрығы.

4. «Жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру бөлігінде тәуекел дәрежесін бағалау өлшемшарттарын және білім беру жүйесіне тексеру парақтарын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Ғылым және жоғары білім министрінің 2022 жылғы 1 желтоқсандағы №166 және Қазақстан Республикасы Ұлттық экономика министрінің 2022 жылғы 2 желтоқсандағы №116 бірлескен бұйрығы.

Бұл есептің мақсаты – білім беру бағдарламаларына жан-жақты талдау жүргізу және осы талдау негізінде қорытынды рейтинг жасау. Рейтинг жасау

барысында білім беру процесінің барлық маңызды компоненттерін қамтитын әртүрлі критерийлер тобы ескерілді. Олардың ішінде: білім беру бағдарламаларының сапа көрсеткіштері, білім беру бағдарламасының жетістіктері, ЖЖОКБҰ жалпы көрсеткіштері және түлектердің мансаптық перспективалары. Бұл блоктардың әрқайсысы жалпы рейтингте белгілі бір салмаққа ие, бұл бағалауды мүмкіндігінше объективті және жан-жақты етуге мүмкіндік береді.

Бұл есептің негізгі міндеті – білім беру бағдарламаларының жағдайы туралы нақты және құрылымдық түсінік беру. «Құрылыс» ББ бойынша 2025 жылғы рейтингке 28 ЖЖОКБҰ қатысты (1-қосымша). Кейбір ЖЖОКБҰ осы ББ бойынша түлектерінің санының аз болуына байланысты рейтингте орын алған жоқ (ББ бойынша 2024 жылғы түлек саны 5 түлектен аз), олардың ішінде Аймақтық инновациялық университет, Ө.А. Байқоңыров атындағы Жезқазған университеті бар.

1 Жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарының білім беру бағдарламаларының деректерін талдау

1.1 «Білім беру бағдарламаларының сапа көрсеткіштері» критерийлер тобы бойынша талдау қорытындылары

1.1.1 «Білім беру бағдарламаларын жұмыс берушілермен әзірлеу және келісу» критерийі

ББ мазмұнын болашақ мамандардың кәсіби құзыреттілігі мен бәсекеге қабілеттілігінің тиімділігін арттыру үшін әлеуетті немесе негізгі жұмыс берушілермен келісу қажет. Жұмыс берушілер білім беру бағдарламаларын әзірлеу кезінде ұсыныстар, пәндердің мазмұнына өзгерістер енгізе алады, сондай-ақ зерттелетін тақырыптар мен материалдардың өзектілігі бойынша ұсыныстар мен ескертулер бере алады. Білім беру бағдарламаларын жұмыс берушілермен келісу түлектердің табысты жұмысқа орналасуына ықпал ететін негізгі факторлардың бірі болып табылады.

ЖЖОКБҰ бұл критерий бойынша 2024-2025 оқу жылына арналған ББ бойынша құжаттардың мынадай тізбесін ұсыну қажет: модульдік білім беру бағдарламасы (МББ), элективті пәндер каталогы (ЭПК), жұмыс берушіден хат, келісу хаттамасы, жұмыс берушінің рецензиясы, ұсынымдық хат, анықтама-негіздеме, ББ сараптамасы.

Осы критерийді есептеу кезінде ББ келісуге қатысатын жұмыс берушілердің санына басты назар аударылды. Бір мамандықтағы жұмыс берушілер әр түрлі болуы мүмкін, сәйкесінше, жұмыс берушілер саны неғұрлым көп болса, жұмыс ерекшеліктерін ұсыну туралы көзқарастар мен пікірлер соғұрлым көп болады.

1-кесте. «Білім беру бағдарламаларын жұмыс берушілермен әзірлеу және келісу» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ББ келісілген жұмыс берушілер саны	Балл
1	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	10	5,00
2	Л.Б.Гончаров атындағы Қазақ автомобиль-жол академиясы	7	3,67
3	Рудный индустриялық институты	7	3,67
4	Халықаралық білім беру корпорациясы	7	3,67
5	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	6	3,22
6	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	6	3,22
7	Торайғыров университеті	6	3,22
8	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	4	2,33
9	Қазақстан инновациялық және телекоммуникациялық жүйелер университеті	4	2,33
10	Қарағанды индустриялық университеті	4	2,33
11	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	3	1,89

12	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	3	1,89
13	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	3	1,89
14	Қызылорда «Болашақ» университеті	3	1,89
15	С. Өтебаев атындағы Атырау мұнай және газ университеті	3	1,89
16	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	3	1,89
17	Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті	2	1,44
18	Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті	2	1,44
19	Қ.Сәтпаев атындағы Екібастұз инженерлік-техникалық институты	2	1,44
20	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	2	1,44
21	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	2	1,44
22	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	2	1,44
23	Аймақтық инновациялық университет	1	1,00
24	Каспий қоғамдық университеті	1	1,00
25	Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті	1	1,00
26	Қызылорда ашық университеті	1	1,00
27	Ө.А. Байқоңыров атындағы Жезқазған университеті	1	1,00
28	Халықаралық көліктік-гуманитарлық университеті	1	1,00

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

1-кестеде осы критерий бойынша нәтижелер берілген: Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті жетекші орынға ие болды, өйткені оның білім беру бағдарламаласы жұмыс берушілердің ең көп санымен келісілген.

1.1.2 «Профессор-оқытушылар құрамының практикалық жұмыс тәжірибесі» критерийі

Профессор-оқытушылар құрамының (ПОҚ) практикалық жұмыс тәжірибесі білім беру үдерісі сапасының маңызды құрамдас бөлігі. Тиісті кәсіби салада нақты тәжірибесі бар оқытушылар студенттерге пән туралы тереңірек және қолданбалы түсінік бере алады. Олар оқу процесіне практикадан, қолданылатын әдістер мен технологиялардан өзекті мысалдар келтіре алады, бұл студенттерді кәсіби қызметке неғұрлым тиімді дайындауға ықпал етеді.

Сонымен қатар, оқытушылардың практикалық тәжірибесі оларға саланың қазіргі тенденцияларын жақсырақ бағдарлауға және оқу бағдарламаларын еңбек нарығының өзгеретін талаптарына бейімдеуге мүмкіндік береді, осылайша түлектердің жоғары бәсекеге қабілеттілігін қамтамасыз етеді.

ББ бойынша осы көрсеткішті анықтау үшін мынадай құжаттар талап етілді: ЖЖОКБҰ кадрлар бөлімінен оқытушылардың жұмыс өтілі туралы бекітілген анықтама.

2025 жылғы рейтинг әдістемесіне сәйкес 2010 жылғы 1 қаңтар мен 2025 жылғы 1 мамыр аралығында практикалық тәжірибесі бар оқытушылар есепке алынады.

2-кесте. «Профессор-оқытушылар құрамының практикалық жұмыс тәжірибесі» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Практикалық жұмыс өтілі бар оқытушылар саны (айлар)		Балл
		саны	өтілі	
1	Аймақтық инновациялық университет	4	285	3,70
2	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	14	2078	3,62
3	Ө.А. Байқоңыров атындағы Жезқазған университеті	3	429	3,18
4	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	11	1165	2,78
5	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	5	542	2,68
6	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	14	1549	2,45
7	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	1	140	2,42
8	Қ.Сәтпаев атындағы Екібастұз инженерлік-техникалық институты	3	396	2,37
9	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	4	506	2,31
10	Қызылорда ашық университеті	6	625	2,11
11	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	6	676	2,10
12	Қызылорда «Болашақ» университеті	7	663	2,05
13	Халықаралық көліктік-гуманитарлық университеті	9	876	2,04
14	Халықаралық білім беру корпорациясы	12	1380	2,00
15	Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті	24	2220	1,86
16	Қарағанды индустриялық университеті	5	497	1,85
17	С. Өтебаев атындағы Атырау мұнай және газ университеті	1	93	1,64
18	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	3	263	1,61
19	Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті	8	606	1,48
20	Каспий қоғамдық университеті	3	197	1,38
21	Л.Б.Гончаров атындағы Қазақ автомобиль-жол академиясы	7	552	1,37

22	Рудный индустриялық институты	7	405	1,29
23	Торайғыров университеті	6	392	1,29
24	Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті	4	262	1,21
25	Қазақстан инновациялық және телекоммуникациялық жүйелер университеті	6	370	1,18
26	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	2	67	0,61
27	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	0	0	0,00
28	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	0	0	0,00

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

2-кестеден көріп отырғанымыздай, рейтингке қатысатын ЖЖОКБҰ-ның көпшілігінде ЖЖОКБҰ құрылымынан тыс жұмыс тәжірибесі бар оқытушылар бар. Бұл критерийдің көшбасшылары: Аймақтық инновациялық университет, Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті.

1.1.3 «Профессор-оқытушылар құрамының жетістіктері» критерийі

«Профессорлық-оқытушылық құрамның жетістіктері» критерийі білім беру бағдарламаларының сапасын бағалауда маңызды рөл атқарады, өйткені ол білім беру процесіне қатысатын мұғалімдердің кәсібилігі мен құзыреттілігінің деңгейін көрсетеді. Рейтинг әдіснамасына сәйкес, бұл критерий соңғы жылдардағы профессорлық-оқытушылық құрамның жетістіктерін жан-жақты бағалауға мүмкіндік беретін бірнеше ішкі критерийлерді қамтиды.

Атап айтқанда, 2015-2025 жылдар аралығында «Жоғары оқу орнының үздік оқытушысы» атағына ие болған оқытушылар есепке алынады, бұл олардың педагогикалық еңбегін ЖЖОКБҰ деңгейінде мойындағанын көрсетеді. Сол кезеңде «Үздік ғылыми қызметкер» атағын алған ПОҚ да ескеріледі, бұл олардың ғылыми зерттеулерге және академиялық қоғамдастықтың дамуына қосқан үлесін көрсетеді.

3-кесте. «Профессор-оқытушылар құрамының жетістіктері» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	«Жоғары оқу орнының үздік оқытушысы» атанған ПОҚ саны	«Үздік ғылыми қызметкер» сыйлығының иегерлері	Балл
1	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	6	0	2,50

2	Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті	4	0	1,67
3	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	3	0	1,25
4	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	3	0	1,25
5	Халықаралық білім беру корпорациясы	3	0	1,25
6	Торайғыров университеті	2	0	0,83
7	Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті	1	0	0,42
8	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	1	0	0,42
9	Аймақтық инновациялық университет	0	0	0,00
10	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	0	0	0,00
11	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	0	0	0,00
12	Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті	0	0	0,00
13	Каспий қоғамдық университеті	0	0	0,00
14	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	0	0	0,00
15	Қ.Сәтпаев атындағы Екібастұз инженерлік-техникалық институты	0	0	0,00
16	Қазақстан инновациялық және телекоммуникациялық жүйелер университеті	0	0	0,00
17	Қарағанды индустриялық университеті	0	0	0,00
18	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	0	0	0,00
19	Қызылорда «Болашақ» университеті	0	0	0,00
20	Қызылорда ашық университеті	0	0	0,00
21	Л.Б.Гончаров атындағы Қазақ автомобиль-жол академиясы	0	0	0,00
22	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	0	0	0,00
23	Ө.А. Байқоңыров атындағы Жезқазған университеті	0	0	0,00
24	Рудный индустриялық институты	0	0	0,00
25	С. Өтебаев атындағы Атырау мұнай және газ университеті	0	0	0,00
26	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	0	0	0,00
27	Халықаралық көліктік-гуманитарлық университеті	0	0	0,00

28	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	0	0	0,00

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

3-кестеден көріп отырғанымыздай, осы критерий бойынша М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті жетекші орынға ие болды.

1.1.4 «Білім беру бағдарламаларын аккредиттеу» критерийі

Білім беру және кәсіптік ұйымдардың бағдарламаны аккредиттеуі бағдарламаның жоғары сапа стандарттарына сәйкестігінің көрсеткіші және оны ұлттық және халықаралық деңгейде тану және мойындау ретінде қарастырылады.

Дәл осы себепті ББ-ның мамандандырылған аккредиттеуден өткені туралы сертификаты сұралды. Бұл критерий бойынша балл білім беру бағдарламасы аккредиттеуден өткен мекеме мен аккредиттеуден өткені туралы сертификаттың жарамдылық ұзақтығына байланысты есептелді.

Ұсынылған мәліметтерге сәйкес, «Құрылыс» ББ бойынша рейтингке қатысатын 28 ЖЖОКБҰ-ның 28-і мамандандырылған аккредиттеуден өткен.

4-кесте. «Білім беру бағдарламаларын аккредиттеу» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Аккредитациялық орган атауы	Балл
1	Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті	ASIIN	5,00
2	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	IAAR	3,57
3	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	НКЦА (NKCA)	2,55
4	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	IAAR	2,55
5	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	CAAAE	2,55
6	Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті	IQAA	2,55
7	Каспий қоғамдық университеті	IQAA	2,55
8	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	CAAAE	2,55
9	Қ.Сәтпаев атындағы Екібастұз инженерлік-техникалық институты	IQAA	2,55
10	Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті	IQAA	2,55
11	Қарағанды индустриялық университеті	IQAA	2,55
12	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	IAAR	2,55
13	Қызылорда «Болашақ» университеті	CAAAE	2,55
14	Қызылорда ашық университеті	CAAAE	2,55

15	Л.Б.Гончаров атындағы Қазақ автомобиль-жол академиясы	IAAR	2,55
16	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	CAAAE	2,55
17	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	IQAA	2,55
18	Ө.А. Байқоңыров атындағы Жезқазған университеті	IQAA	2,55
19	Рудный индустриялық институты	CAAAE	2,55
20	С. Өтебаев атындағы Атырау мұнай және газ университеті	CAAAE	2,55
21	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	IAAR	2,55
22	Торайғыров университеті	CAAAE	2,55
23	Халықаралық білім беру корпорациясы	IQAA	2,55
24	Халықаралық көліктік-гуманитарлық университеті	IQAA	2,55
25	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	IQAA	2,55
26	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	IAAR	2,55
27	Аймақтық инновациялық университет	НКЦА (NKCA)	1,53
28	Қазақстан инновациялық және телекоммуникациялық жүйелер университеті	IAAR	1,53

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

4-кестеге сәйкес, осы критерий бойынша келесі ЖЖОКБҰ алдыңғы қатардан көрінді: Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті.

1-диаграмма. Аккредиттеу органдары бөлінісіндегі аккредиттелген білім беру бағдарламалары

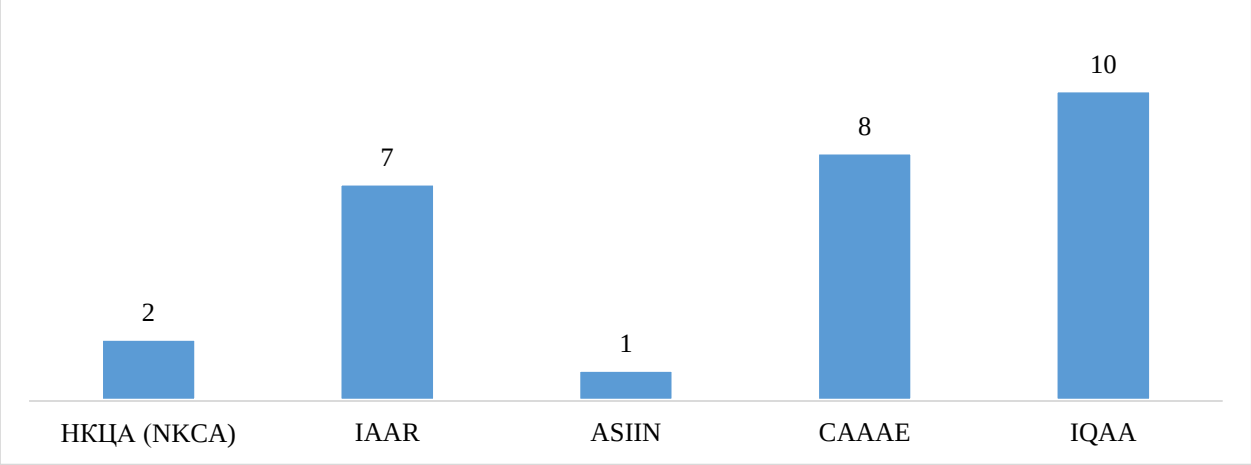

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

1-диаграммадан көріп отырғанымыздай, 28 ББ-ның 10-і IQAA - Білім сапасын қамтамасыздандыру бойынша тәуелсіз агенттігінде аккредиттеуден өткен.

1.1.5 «Білім беру бағдарламаларының мазмұнын бағалау» критерийі

Тиісті салалардан сарапшыларды тарту арқылы білім беру бағдарламаларының мазмұнын бағалау білім беру сапасын қамтамасыз етудің маңызды құралы болып табылады. Кәсіби саласында терең білімі мен тәжірибесі бар сарапшылар оқу бағдарламаларының еңбек нарығының заманауи талаптары мен кәсіби стандарттарға қаншалықты сәйкес келетінін объективті бағалай алады. Олар мазмұндағы олқылықтарды анықтап, оқу жоспарларын жаңартуды және жаңа пәндерді немесе оқыту әдістерін енгізуді ұсына алады. Мұндай сараптамалық бағалау білім беру мекемелеріне бағдарламаларды өзгермелі жағдайларға бейімдеуге, мамандарды даярлауды жақсартуға және соның салдарынан түлектердің еңбек нарығындағы бәсекеге қабілеттілігін арттыруға көмектеседі. Сарапшыларды тарту сонымен қатар білім беру жүйесі мен индустрия арасындағы байланысты нығайтады, бұл жұмыс берушілердің қажеттіліктерін жақсы түсінуге және білім беру бағдарламаларының практикалық маңыздылығын арттыруға ықпал етеді.

Сарапшылардың ББ бағалауы мынадай критерийлер бойынша жүргізіледі:

1) ББ-ның тәжірибеге бағдарлануы – ББ-ның білім мен дағдыларды практикалық қолдануға қаншалықты бағытталғанын бағалау;

2) Пәндердің берілген оқу нәтижелеріне логикалық өзара байланысы және сәйкестігі – бағдарлама ішіндегі пәндер бір-бірімен және оқытудың соңғы нәтижелерімен қалай байланысты екенін талдау;

3) Пәндерді оқыту кезегінің мәнділігі/қисындылығы – бағдарламаның логикалық құрылымын, пәндердің қаншалықты материалды жақсы игеруге ықпал ететін ретпен ұйымдастырылғандығын бағалау;

4) ББ мазмұнының кәсіптік стандарттарға және/немесе еңбек нарығының талаптарына сәйкестігі – ББ-ның осы саладағы қолданыстағы кәсіби стандарттарға (олар бар болған жағдайда) және (немесе) қазіргі еңбек нарығының талаптарына қаншалықты сәйкес келетіндігін бағалау;

5) Элективті пәндер каталогы (ЭПК) және оның мәні – ББ икемділігі мен бейімділігін бағалау: элективті курстардың кеңдігі мен әртүрлілігі, сәйкес бағыттар мен мамандықтарды таңдау мүмкіндігі, студенттердің қажеттіліктері мен еңбек нарығының талаптарына сәйкестігі, тәжірибеге бағытталған және инновациялық курстардың болуын бағалау.

ББ мазмұнын бағалау жүйесі келесі диапазондар бойынша бөлінеді:

- Өте жақсы – 9-10 балл арасы;
- Жақсы – 6-8 балл арасы;
- Қанағаттанарлық – 4-5 балл арасы;
- Қанағаттанарлықсыз – 0-3 балл арасы.

5-кесте. «Білім беру бағдарламаларының мазмұнын бағалау» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Сарапшының орташа бағасы	Балл
1	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	9,54	4,77
2	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	9,52	4,76
3	Халықаралық білім беру корпорациясы	9,52	4,76
4	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	9,50	4,75
5	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	9,50	4,75
6	Ө.А. Байқоңыров атындағы Жезқазған университеті	9,48	4,74
7	Рудный индустриялық институты	9,48	4,74
8	Торайғыров университеті	9,48	4,74
9	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	9,46	4,73
10	Қарағанды индустриялық университеті	9,45	4,73
11	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	9,46	4,73
12	Қызылорда «Болашақ» университеті	9,45	4,73
13	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	9,45	4,73
14	Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті	9,44	4,72
15	Халықаралық көліктік-гуманитарлық университеті	9,44	4,72
16	Л.Б.Гончаров атындағы Қазақ автомобиль-жол академиясы	9,42	4,71
17	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	9,42	4,71
18	Аймақтық инновациялық университет	9,39	4,70
19	Каспий қоғамдық университеті	9,39	4,70
20	Қызылорда ашық университеті	9,40	4,70
21	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	9,38	4,69
22	Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті	9,38	4,69
23	Қ.Сәтпаев атындағы Екібастұз инженерлік-техникалық институты	9,38	4,69
24	Қазақстан инновациялық және телекоммуникациялық жүйелер университеті	9,38	4,69
25	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	9,37	4,69
26	Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті	9,36	4,68
27	С. Өтебаев атындағы Атырау мұнай және газ университеті	9,36	4,68
28	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	9,32	4,66

Дереккөз: «Атамекен» ҰКП мәліметтері

5-кестеде ББ мазмұнын сараптамалық бағалаудың қорытындысы ұсынылған, оған сәйкес жетекші орындарды мынадай ЖЖОКБҰ иеленді:

Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті, М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті, Халықаралық білім беру корпорациясы.

1.2 «Білім беру бағдарламасының жетістіктері» критерийлер тобы бойынша талдау қорытындылары

1.2.1 «Академиялық ұтқырлық» критерийі

ЖЖОКБҰ студенттерінің белгілі бір уақыт кезеңіне елден тыс басқа білім беру немесе ғылыми мекемеге ауысуы студенттің жеке дамуы үшін маңызды және оған мәдени байуға мүмкіндік береді, сондай-ақ ғылыми зерттеулердің тиімділігін, түлектердің отандық және халықаралық еңбек нарықтарындағы бәсекеге қабілеттілігін арттырады, жетекші шетелдік жоғары оқу орындарының тәжірибесін зерделеу және игеру есебінен кәсіби құзыреттіліктерін жетілдіреді және т. б.

ЖЖОКБҰ да академиялық ұтқырлық бағдарламасын іске асыруды талдау мақсатында оқу орындарынан мынадай құжаттар талап етілді:

- академиялық ұтқырлық бағдарламасы шеңберінде студенттерді шетелдік оқу орындарына жіберу туралы ректор бұйрығының көшірмесі;
- академиялық ұтқырлық бағдарламасы шеңберінде шетелдік оқу орындарының студенттерін қабылдау туралы ректор бұйрығының көшірмесі.

ЖЖОКБҰ академиялық ұтқырлық бағдарламасы шеңберінде ұсынылған құжаттарды «Атамекен» ҰКП менеджерлері талдап, келесі қорытындылар жасады:

6-кесте. «Академиялық ұтқырлық» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ББ контингенті	Академиялық ұтқырлық бағдарламаларын қолданған білім алушылар саны	Балл
1	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	44	71	5,00
2	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	94	9	0,30
3	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	83	2	0,07
4	Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті	271	5	0,06
5	Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті	606	11	0,06
6	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	178	3	0,05
7	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	360	5	0,04
8	Қазақстан инновациялық және телекоммуникациялық жүйелер университеті	308	3	0,03

9	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	340	2	0,02
10	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	252	2	0,02
11	Л.Б.Гончаров атындағы Қазақ автомобиль-жол академиясы	1170	3	0,01
12	Торайғыров университеті	232	1	0,01
13	Аймақтық инновациялық университет	12	0	0,00
14	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	168	0	0,00
15	Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті	300	0	0,00
16	Каспий қоғамдық университеті	82	0	0,00
17	Қ.Сәтпаев атындағы Екібастұз инженерлік-техникалық институты	158	0	0,00
18	Қарағанды индустриялық университеті	215	0	0,00
19	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	219	0	0,00
20	Қызылорда «Болашақ» университеті	115	0	0,00
21	Қызылорда ашық университеті	128	0	0,00
22	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	119	0	0,00
23	Ө.А. Байқоңыров атындағы Жезқазған университеті	29	0	0,00
24	Рудный индустриялық институты	165	0	0,00
25	С. Өтебаев атындағы Атырау мұнай және газ университеті	105	0	0,00
26	Халықаралық білім беру корпорациясы	1463	2	0,00
27	Халықаралық көліктік-гуманитарлық университеті	170	0	0,00
28	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	171	0	0,00

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

6-кестеде көрсетілген мәліметтерге сәйкес, келесі ЖЖОКБҰ жоғары көрсеткіштерді көрсетті: Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті.

1.2.2 «Білім алушылардың ғылыми-кәсіпкерлік бастамалары» критерийі

Қазіргі уақытта нарықтағы технологиялық даму ЖЖОКБҰ-да тиімді ғылыми-зерттеу процесін ұйымдастыруды талап етеді, тек жаңа білімді дамытуды ғана емес, сонымен қатар нарықта коммерциялық тұрғыдан дамыған, сұранысқа ие бизнес-идеяларды өндіруді талап етеді.

Студенттік бизнес-инкубаторлар мен зертханалар жастар ортасында кәсіпкерлік қызметтің оң бейнесін қалыптастырады, жастар арасында креативті және инновациялық әлеуетті іске асырады, сондай-ақ кәсіпкерлікке және инновациялық қызметке бағдарланған ұйымдар мен жастар қауымдастықтарын қолдайды, жастар кәсіпкерлігін ақпараттық, білім беру, қаржылық және мүліктік қолдаудың бірыңғай жүйесін құрады және қамтамасыз етеді. Бұдан басқа, жастарды кәсіпкерлік қызметке білім беру,

әдістемелік және ақпараттық даярлауды көрсетеді, жастар құрған шағын және орта кәсіпкерлік субъектілерінің санын арттырады, жоғары білім, бизнес және өндірістік сала арасындағы өзара іс-қимыл мен әлеуметтік әріптестік үшін жағдайлар жасайды.

Сондықтан «Атамекен» ҰКП зерттеу бағытындағы пункттердің бірі ЖЖОКБҰ студенттерінің шығармашылық жетістіктерін дәріптеу және енгізу болып табылады.

Студенттердің ғылыми зерттеулерін талдау мақсатында оқу орындарынан электрондық форматта растайтын құжат (патент және авторлық құқық туралы куәлік) талап етілді:

7-кесте. «Білім алушылардың ғылыми-кәсіпкерлік бастамалары» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Ғылыми жобалардың атауы	Балл
1	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	"Автокөлік кәсіпорнының әмбебап бекеттері бар жөндеу аймағының қуатын оңтайландыру" "Жүк автокөлік компаниясының қызметін автоматтандыру үшін концептуалдық модель және ақпараттық-имитациялық жүйесін құру" "Автокөліктерге қызмет көрсету кезінде олардың қозғалтқыштарынан шығатын жұмыс істетілген газдарды залалсыздандыратын гопкалитті катализаторды жасау" "Мобильный универсальный комплекс измерения теплофизических параметров наружных ограждений зданий" "Проект резервуара стального вертикального цилиндрического для нефти и нефтепродуктов емкостью 2000м3 в городе шымкент" "Проект административного корпуса со столовой на 50 мест	5,00

		нефтехимического комбината города шымкент"	
2	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	Ақтөбе қаласында 6000 адамға арналған "Aktobe Arena" спорт кешенінің құрылысы Ақтөбе қаласындағы жалпы білім беретін орта мектеп-гимназия ғимаратын жобалау	0,55

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

7-кестеде көрсетілген ЖЖОКБҰ-да түлектердің ғылыми жобаларының бар екендігі расталған: М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті, Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті.

1.2.3 «Магистратурада/резидентурада оқуды жалғастырған түлектердің үлесі» критерийі

Қазақстанда Еуропалық жоғары білім беру аймағына (European Higher Education Area (EHEA)) кіре отырып, кадрларды даярлаудың үш деңгейлі моделін: бакалавриат, магистратура және PhD докторантураны енгізуді қамтитын жоғары білім беру жүйесін айтарлықтай қайта құрылымдау жүргізілді. Бакалавриат аяқталғаннан кейін түлектердің одан әрі дамуы үшін әртүрлі мүмкіндіктері бар, мысалы, мамандық бойынша жұмыс іздеу, екінші жоғары білім алу немесе магистратураға түсу.

Магистратура біліктілікті арттыруда және таңдаған мамандығы бойынша білімді тереңдетуде шешуші рөл атқарады, бұл оны кәсіби қалыптасудың маңызды кезеңіне айналдырады. Жыл сайын магистрлік бағдарламалар барған сайын танымал бола бастады, ал магистрлер еңбек нарығында сұранысқа ие бола бастады, бұл қазіргі заманғы экономика жағдайында білім берудің осы деңгейінің өзектілігін көрсетеді.

Бұл критерий бойынша жиналған деректер 8-кестедегідей болды.

8-кесте. «Магистратурада/резидентурада оқуды жалғастырған түлектердің үлесі» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Магистранттар үлесі			Балл
		Түлектер саны	Түлектер арасында магистратурада оқуды жалғастырғандар саны	үлес %	
1	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	142	33	23	5,00
2	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	85	12	14	3,04
3	Рудный индустриялық институты	10	1	10	2,15
4	Каспий қоғамдық университеті	11	1	9	1,96
5	Халықаралық көліктік-гуманитарлық университеті	55	5	9	1,96
6	Халықаралық білім беру корпорациясы	364	33	9	1,95
7	Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті	46	4	9	1,87
8	Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті	91	6	7	1,42
9	Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті	204	13	6	1,37
10	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	65	2	3	0,66
11	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	35	1	3	0,61
12	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	78	2	3	0,55
13	Торайғыров университеті	40	1	3	0,54
14	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	141	1	1	0,15
15	Аймақтық инновациялық университет	4	0	0	0,00
16	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	107	0	0	0,00
17	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	43	0	0	0,00
18	Қ.Сәтпаев атындағы Екібастұз инженерлік-техникалық институты	31	0	0	0,00
19	Қазақстан инновациялық және телекоммуникациялық жүйелер университеті	141	0	0	0,00
20	Қарағанды индустриялық университеті	59	0	0	0,00
21	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	67	0	0	0,00
22	Қызылорда «Болашақ» университеті	24	0	0	0,00
23	Қызылорда ашық университеті	20	0	0	0,00

24	Л.Б.Гончаров атындағы Қазақ автомобиль-жол академиясы	78	0	0	0,00
25	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	34	0	0	0,00
26	Ө.А. Байқоңыров атындағы Жезқазған университеті	2	0	0	0,00
27	С. Өтебаев атындағы Атырау мұнай және газ университеті	45	0	0	0,00
28	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	13	0	0	0,00

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

8-кестеде осы критерий бойынша 2024 жылғы түлектерді талдау қорытындыларын көруге болады, түлектердің жалпы саны 2035 болса, оның ішінде 115 түлек әрі қарай магистратурада оқуын жалғастырған, бұл 6% құрайды. Кестеге сәйкес магистратураға түскен түлектердің ең көп үлесі келесі оқу орнына тиесілі: Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті.

1.2.4 «Білім беру бағдарламасына оқуға түскен талапкерлердің ҰБТ орташа балы» критерийі

Ұлттық бірыңғай тестілеу (ҰБТ) – жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарына түсу үшін іріктеу емтихандарының нысандарының бірі.

Білім беру бағдарламасына оқуға түскен талапкерлердің ҰБТ орташа балы – жоғары ҰБТ нәтижелерін көрсеткен талапкерлердің көбінесе қай ЖЖОКБҰ таңдайтынын анықтайтын көрсеткіш. Бұл көрсеткіш ЖЖОКБҰ деңгейін және талапкерлер арасында оның сұранысын анықтауға мүмкіндік береді.

9-кесте. «Білім беру бағдарламасына оқуға түскен талапкерлердің ҰБТ орташа балы» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Талапкерлердің орташа ҰБТ балы	Балл
1	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	103	3,68
2	Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті	81	2,90
3	Халықаралық білім беру корпорациясы	74	2,64
4	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	73	2,60
5	Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті	72	2,57
6	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	69	2,46
7	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	68	2,42
8	Рудный индустриялық институты	67	2,41

9	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	67	2,41
10	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	67	2,38
11	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	65	2,34
12	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	63	2,26
13	Қарағанды индустриялық университеті	63	2,24
14	Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті	62	2,23
15	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	60	2,14
16	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	59	2,10
17	Қызылорда ашық университеті	58	2,07
18	Каспий қоғамдық университеті	58	2,06
19	Аймақтық инновациялық университет	57	2,02
20	Торайғыров университеті	56	1,99
21	С. Өтебаев атындағы Атырау мұнай және газ университеті	52	1,87
22	Л.Б.Гончаров атындағы Қазақ автомобиль-жол академиясы	52	1,84
23	Халықаралық көліктік-гуманитарлық университеті	47	1,68
24	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	40	1,43
25	Қ.Сәтпаев атындағы Екібастұз инженерлік-техникалық институты	38	1,35
26	Қазақстан инновациялық және телекоммуникациялық жүйелер университеті	36	1,27
27	Қызылорда «Болашақ» университеті	33	1,16
28	Ө.А. Байқоңыров атындағы Жезқазған университеті	27	0,95

Дереккөз: «Ұлттық тестілеу орталығы» РМК

9-кестеде көрсетілгендей, ББ бойынша 2024-2025 оқу жылында жоғары оқу орнына оқуға түскен талапкерлердің орташа балы 59 балды құраған. Салыстырмалы түрде жоғары балл жинаған талапкерлер келесі ЖЖОКБҰ-ны таңдаған: Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті.

1.2.5 «Шетелдік студенттердің үлесі» критерийі

Шетелдік студенттер өз елдерінде қазақ тілі мен мәдени дәстүрлерінің таралуына ықпал ете отырып, Қазақстандағы заманауи білім беру жүйесінің маңызды бөлігі болып табылады. Олардың еліміздің жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарында оқуы біздің университеттерге деген халықаралық сұраныс деігейін көрсетеді және олардың рейтингінің жоғарылауына тікелей әсер етеді.

«Шетелдік студенттердің үлесі» критерийі білім беру бағдарламаларының студенттерді шетелден тарту қабілетін көрсетеді. Бұл

шетелдік студенттер үшін білім беру бағдарламалары мен жоғары оқу орындарының нақты тартымдылығын объективті бағалауға мүмкіндік береді.

Осы критерийді растау үшін ЖЖОКБҰ келесі құжаттарды ұсыну қажет:

- шетелдік студенттерді қабылдау туралы бұйрықтар;
- шетелдік студенттердің төлқұжаттарының көшірмелері.

10-кесте. «Шетелдік студенттердің үлесі» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Шетелдік студенттер үлесі			Балл
		ББ контингенті	Шетелдік студенттер саны	үлес, %	
1	Аймақтық инновациялық университет	12	1	8	5,00
2	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	119	9	8	4,54
3	Қызылорда ашық университеті	128	9	7	4,22
4	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	44	3	7	4,09
5	Торайғыров университеті	232	9	4	2,33
6	С. Өтебаев атындағы Атырау мұнай және газ университеті	105	4	4	2,29
7	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	168	6	4	2,14
8	Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті	300	9	3	1,80
9	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	178	5	3	1,69
10	Каспий қоғамдық университеті	82	2	2	1,46
11	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	83	2	2	1,45
12	Рудный индустриялық институты	165	4	2	1,45
13	Қарағанды индустриялық университеті	215	5	2	1,40
14	Қазақстан инновациялық және телекоммуникациялық жүйелер университеті	308	6	2	1,17
15	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	340	5	1	0,88
16	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	360	5	1	0,83
17	Қ.Сәтпаев атындағы Екібастұз инженерлік-техникалық институты	158	2	1	0,76
18	Халықаралық білім беру корпорациясы	1463	16	1	0,66
19	Халықаралық көліктік-гуманитарлық университеті	170	1	1	0,35

20	Л.Б.Гончаров атындағы Қазақ автомобиль-жол академиясы	1170	5	0	0,26
21	Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті	606	1	0	0,10
22	Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті	271	0	0	0,00
23	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	252	0	0	0,00
24	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	219	0	0	0,00
25	Қызылорда «Болашақ» университеті	115	0	0	0,00
26	Ө.А. Байқоңыров атындағы Жезқазған университеті	29	0	0	0,00
27	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	94	0	0	0,00
28	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	171	0	0	0,00

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

10-кестеде шетелдік студенттердің «Құрылыс» ББ жалпы контингентіне қатынасын көруге болады, бұл 1% құрайды. Шетелдік студенттердің контингентке шаққандағы ең көп үлесі келесі оқу орнында анықталды: Аймақтық инновациялық университет.

1.3 «ЖЖОКБҰ жалпы көрсеткіштері» критерийлер тобы бойынша талдау қорытындылары

1.3.1 «ЖЖОКБҰ студенттері мен оқытушыларының арақатынасы» критерийі

Студенттер мен оқытушылардың арақатынасы ЖЖОКБҰ ұсынатын білім сапасына әсер ететін негізгі көрсеткіштердің бірі. Бұл критерий оқытуға жеке көзқарас деңгейін және әр студентке оқытушы тарапынан жеткілікті көңіл бөлінетін қолайлы білім беру ортасын құру мүмкіндігін көрсетеді.

Студенттердің оқытушыларға қатынасының төмендігі оқытушылар құрамы жеке кеңес беруге, жұмыстарды тексеруге, ғылыми зерттеулерді басқаруға және практикалық дайындыққа көбірек уақыт бөле отырып, оқушылармен тиімдірек әрекеттесе алуына көбірек мүмкіндік береді. Бұл әсіресе тәжірибеге бағытталған оқытудың жоғары дәрежесін және тереңдетілген зерттеулерді қажет ететін бағдарламалар үшін өте маңызды.

Ал бір ПОҚ шаққанда білім алушылар санының тым көп болуы оқытушыларға шамадан тыс жүктемелер артылатындығын көрсетуі мүмкін, бұл білім беру процесінің сапасын төмендетуі және студенттердің оқуға қызығушылығына теріс әсер етуі мүмкін. Қазіргі білім беру стандарттары мен еңбек нарығының талаптары жағдайында студенттер мен оқытушылар саны арасындағы оңтайлы тепе-теңдікті сақтау ЖЖОКБҰ бәсекеге қабілеттілігінің маңызды факторына айналады.

Осылайша, осы критерийді талдау оқу орнының оқу жүктемесін ақылға қонымды бөлуді қолдай отырып және оқыту сапасын қамтамасыз ете отырып, білім беру қызметтерінің жоғары деңгейін қаншалықты қамтамасыз ете алатынын бағалауға мүмкіндік береді.

Біздің тарапымыздан ЖЖОКБҰ-да ПОҚ сапасы бойынша берілген мәліметтерді тексеру кезінде мынадай нормативтік құқықтық актілердің іске асырылуы да ескеріледі: Сот төрелігі академиясын, әскери, арнаулы оқу орындарын, мәдениет саласындағы білім беру ұйымдарын қоспағанда, жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдары профессор-оқытушылар құрамының жалпы санын есептеу үшін білім алушылар санының оқытушыларға орташа арақатынасын бекіту туралы Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2018 жылғы 31 қазандағы № 606 бұйрығы (Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2018 жылғы 1 қарашада № 17670 болып тіркелген).

11-кесте. «ЖЖОКБҰ студенттері мен оқытушыларының арақатынасы» критерийі бойынша ЖЖОКБҰ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ЖЖОКБҰ штаттық ПОҚ саны	ЖЖОКБҰ контингенті	Бір ПОҚ-қа шаққандағы білім алушылар саны	Балл
1	Каспий қоғамдық университеті	312	4496	14	5,00
2	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	626	9112	15	4,95
3	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	396	5806	15	4,91
4	Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті	291	4666	16	4,49
5	Л.Б.Гончаров атындағы Қазақ автомобиль-жол академиясы	71	1170	16	4,37
6	Торайғыров университеті	511	8878	17	4,15
7	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	457	7979	17	4,13
8	Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті	823	14443	18	4,11
9	Қызылорда ашық университеті	139	2502	18	4,00
10	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	1370	25914	19	3,81
11	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	1163	22327	19	3,75
12	Қ.Сәтпаев атындағы Екібастұз инженерлік-техникалық институты	82	1593	19	3,71
13	Аймақтық инновациялық университет	75	1476	20	3,66
14	Ө.А. Байқоңыров атындағы Жезқазған университеті	67	1382	21	3,49
15	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	311	6524	21	3,43
16	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	355	7781	22	3,29
17	Қарағанды индустриялық университеті	123	2744	22	3,23
18	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	508	11566	23	3,16
19	Рудный индустриялық институты	66	1602	24	2,97
20	Халықаралық көліктік-гуманитарлық университеті	209	5106	24	2,95
21	Қазақстан инновациялық және телекоммуникациялық жүйелер университеті	191	4760	25	2,89
22	Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті	226	5804	26	2,81

23	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	539	14379	27	2,70
24	С. Өтебаев атындағы Атырау мұнай және газ университеті	103	2979	29	2,49
25	Қызылорда «Болашақ» университеті	142	4843	34	2,11
26	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	380	13823	36	1,98
27	Халықаралық білім беру корпорациясы	288	11574	40	1,79
28	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	270	11010	41	1,77

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

11-кестеде оқытушылардың ЖЖОКБҰ-ның жалпы контингентіне қатынасын көруге болады. Осы критерий бойынша үздік көрсеткіш Каспий қоғамдық университетінде тіркелді, ол университетте бір оқытушыға орташа есеппен 14 білім алушы келеді.

1.3.2 «Дәрежелі оқытушылардың үлесі» критерийі

Дәрежелі оқытушылардың үлесі профессор-оқытушылар құрамының академиялық біліктілігі мен кәсібилігінің маңызды көрсеткіші. Ғылыми дәрежесі (ғылыми дәрежесі және (немесе) философия докторы PhD/бейіні бойынша доктор (академиялық) дәрежесі және (немесе) ғылыми атағы және «өнер» кадрларын даярлау үшін «ҚР Еңбек сіңірген жаттықтырушысы» спорттық атағы) бар оқытушылар ЖЖОКБҰ-да білім мен ғылыми қызметтің жоғары деңгейін қамтамасыз етуде маңызды рөл атқарады.

Оқу орнында дәрежелі оқытушылардың едәуір санының болуы оның іргелі және қолданбалы ғылыми зерттеулер жүргізу, ғылыми әзірлемелердің нәтижелерін білім беру процесіне кіріктіру, сондай-ақ халықаралық ғылыми жобаларға қатысу мүмкіндігі туралы куәландырады. Бұл тез өзгеретін кәсіби орта жағдайында жұмысқа дайын жоғары білікті мамандарды қалыптастыру үшін қолайлы жағдай жасайды.

Сонымен қатар, дәрежелі оқытушылар педагогикалық құзыреттіліктің жоғары деңгейіне ие, бұл оларға білімді тиімді жеткізуге, студенттерде сыни ойлау мен аналитикалық дағдыларды дамытуға мүмкіндік береді. Мұндай оқытушылардың жоғары үлесі оқу орнының академиялық стандарттарға бейілділігін және білім беру бағдарламаларының сапасын үздіксіз жетілдіруге ұмтылысын көрсетеді.

Бұл критерий ЖЖОКБҰ білім беру бағдарламаларының академиялық және кәсіптік даярлықтың қазіргі заманғы талаптарына қаншалықты сәйкес келетіндігі туралы қорытынды жасауға мүмкіндік береді, сондай-ақ оның ғылыми және білім беру орталығы ретіндегі беделін нығайтуға ықпал етеді.

12-кесте. «Дәрежелі оқытушылардың үлесі» критерийі бойынша ЖЖОКБҰ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ЖЖОКБҰ штаттық ПОҚ саны	Штаттық дәрежелі ПОҚ саны	Үлес, (%)	Балл
1	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	1370	1014	74	5,00
2	Л.Б.Гончаров атындағы Қазақ автомобиль-жол академиясы	71	50	70	4,76
3	Халықаралық білім беру корпорациясы	288	191	66	4,48
4	Халықаралық көліктік-гуманитарлық университеті	209	133	64	4,30
5	Торайғыров университеті	511	299	59	3,95
6	Қазақстан инновациялық және телекоммуникациялық жүйелер университеті	191	108	57	3,82
7	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	355	198	56	3,77
8	Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті	823	447	54	3,67
9	Каспий қоғамдық университеті	312	168	54	3,64
10	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	508	253	50	3,36
11	Қ.Сәтпаев атындағы Екібастұз инженерлік-техникалық институты	82	40	49	3,30
12	Қарағанды индустриялық университеті	123	60	49	3,30
13	Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті	226	108	48	3,23
14	С. Өтебаев атындағы Атырау мұнай және газ университеті	103	49	48	3,21
15	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	311	148	48	3,21
16	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	380	178	47	3,16
17	Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті	291	133	46	3,09
18	Рудный индустриялық институты	66	30	45	3,07
19	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	270	119	44	2,98
20	Ө.А. Байқоңыров атындағы Жезқазған университеті	67	29	43	2,92
21	Қызылорда «Болашақ» университеті	142	59	42	2,81
22	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	539	207	38	2,59
23	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	626	228	36	2,46
24	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	396	140	35	2,39
25	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	457	158	35	2,34
26	Аймақтық инновациялық университет	75	25	33	2,25
27	Қызылорда ашық университеті	139	44	32	2,14

28	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	1163	367	32	2,13

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

12-кестеде бұл ББ бойынша рейтингке қатысатын ЖЖОКБҰ-ның дәрежелі ПОҚ үлесі орта есеппен 49% құрайтынын көруге болады. Дәрежелі ПОҚ-ның ең көп үлесі мынадай ЖЖОКБҰ-да жұмыс істейді: Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті.

1.3.3 «Материалдық және оқу базасын дамытуға арналған шығындарды талдау» критерийі

«Материалдық және оқу базасын дамытуға арналған шығындарды талдау» критерийі білім беру процесінің қаржылық қамтамасыз етілуін және оқу орнының оқытудың негізгі аспектілеріне қаражат салуға дайындығын бағалауға мүмкіндік беретін маңызды көрсеткіштердің бірі. Бұл критерийде бағдарламалық қамтамасыз ету және кітапхана қорын дамыту шығындары ескеріледі.

Бағдарламалық қамтамасыз ету шығындары әртүрлі пәндерге арналған арнайы бағдарламалар, оқу процесін басқару жүйелері және оқытудың тиімділігі мен интерактивтілігін арттыратын басқа да цифрлық құралдар сияқты оқу процестеріне қажетті лицензиялық бағдарламаларды сатып алу және жаңарту шығындарын қамтиды. Бұл ББ өзектілігін сақтау және студенттерді заманауи технологиялармен жұмыс істеуге дайындау үшін маңызды.

Кітапхана қорын дамыту шығындарына студенттердің өзекті және сапалы оқу және ғылыми ақпаратқа қол жеткізуін қамтамасыз ету үшін қажетті жаңа оқулықтарды, ғылыми әдебиеттерді, электрондық ресурстар мен дерекқорларды сатып алу шығындары кіреді. Кітапхана қорын дамыту білімді тереңдетуге және ғылыми зерттеулер жүргізуге ықпал ететін академиялық ортаның маңызды құрамдас бөлігі.

13-кесте. «Материалдық және оқу базасын дамытуға арналған шығындарды талдау» критерийі бойынша ЖЖОКБҰ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ЖЖОКБҰ контингенті	1 студентке шаққандағы шығындар көлемі (теңге)	Балл
1	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	25914	42419	5,00
2	Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті	4666	31123	3,87
3	Қызылорда ашық университеті	2502	28826	3,64

4	Ө.А. Байқоңыров атындағы Жезқазған университеті	1382	26140	3,37
5	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	14379	23345	3,09
6	Рудный индустриялық институты	1602	17301	2,49
7	Аймақтық инновациялық университет	1476	16456	2,40
8	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	7781	15879	2,35
9	Қарағанды индустриялық университеті	2744	15687	2,33
10	Л.Б.Гончаров атындағы Қазақ автомобиль-жол академиясы	1170	14782	2,24
11	Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті	14443	13982	2,16
12	Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті	5804	13040	2,06
13	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	22327	11075	1,87
14	Қ.Сәтпаев атындағы Екібастұз инженерлік-техникалық институты	1593	10030	1,76
15	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	11566	9097	1,67
16	Каспий қоғамдық университеті	4496	7381	1,50
17	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	7979	7359	1,50
18	Қызылорда «Болашақ» университеті	4843	7288	1,49
19	Халықаралық көліктік-гуманитарлық университеті	5106	6467	1,41
20	Қазақстан инновациялық және телекоммуникациялық жүйелер университеті	4760	5656	1,33
21	Торайғыров университеті	8878	5092	1,27
22	С. Өтебаев атындағы Атырау мұнай және газ университеті	2979	4989	1,26
23	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	9112	4549	1,21
24	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	6524	3966	1,16
25	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	5806	3511	1,11
26	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	13823	3077	1,07
27	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	11010	2481	1,01
28	Халықаралық білім беру корпорациясы	11574	2404	1,00

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

13-кестеде көрсетілген 1 студентке бөлінген қаражатты талдау бойынша келесі ЖЖОКБҰ жоғары нәтиже көрсетті: Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті.

1.3.4 «Профессор-оқытушылар құрамының медианалық жалақысы» критерийі

«Профессор-оқытушылар құрамының медианалық жалақысы» критерийі оқытушыларды қаржылық қолдау деңгейін және жанама түрде оқу орнындағы білім беру процесінің сапасын көрсететін маңызды көрсеткіш. Медианалық жалақы – оқытушылардың жартысы жалақыны осы деңгейден жоғары, ал екінші жартысы төмен алатын бөліну нүктесі. Бұл көрсеткіштің орташа жалақыдан айырмашылығы, оған өте жоғары немесе өте төмен жалақы сияқты шекті мәндер әсер етпейді.

Медианалық жалақы деңгейі оқытушылардың мотивациясымен және олардың жұмысқа қанағаттануымен тығыз байланысты. Жалақының жоғары деңгейі университетке білікті мамандарды тартуға және ұстап қалуға мүмкіндік береді, ол дегеніміз оқыту мен ғылыми қызметтің сапасына оң әсер етеді. Лайықты жалақы алатын оқытушылар үнемі кәсіби дамуға, ғылыми зерттеулерге қатысуға және студенттермен белсенді қарым-қатынасқа ынталы болады.

Сонымен қатар, медианалық жалақы көрсеткіші ЖЖОКБҰ-ның қаржылық тұрақтылығын және оның басқа оқу орындарымен салыстырғанда бәсекеге қабілетті жалақы деңгейін ұстап тұру қабілетін көрсете алады.

Әдістемеге сәйкес осы критерийді саралау кезінде оқытушы жұмыс істейтін аймақтың күнкөріс деңгейі есепке алынады.

14-кесте. «Профессор-оқытушылар құрамының медианалық жалақысы» критерийі бойынша ЖЖОКБҰ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ПОҚ медианалық жалақысы (теңге)	Балл
1	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	673822	5,00
2	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	551412	4,39
3	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	530045	4,39
4	Қарағанды индустриялық университеті	510404	3,95
5	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	518832	3,92
6	Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті	554746	3,86
7	Халықаралық білім беру корпорациясы	554940	3,86
8	Каспий қоғамдық университеті	531703	3,63
9	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	489515	3,56
10	С. Өтебаев атындағы Атырау мұнай және газ университеті	451598	3,48

11	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	465759	3,29
12	Л.Б.Гончаров атындағы Қазақ автомобиль-жол академиясы	494770	3,27
13	Рудный индустриялық институты	439193	3,21
14	Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті	416975	3,20
15	Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті	489887	3,18
16	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	540526	3,12
17	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	388153	2,96
18	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	423584	2,76
19	Торайғыров университеті	380525	2,64
20	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	349321	2,43
21	Аймақтық инновациялық университет	363180	2,22
22	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	339645	1,98
23	Қ.Сәтпаев атындағы Екібастұз инженерлік-техникалық институты	313149	1,90
24	Ө.А. Байқоңыров атындағы Жезқазған университеті	326707	1,78
25	Қызылорда ашық университеті	284276	1,75
26	Қызылорда «Болашақ» университеті	263069	1,50
27	Халықаралық көліктік-гуманитарлық университеті	290590	1,28
28	Қазақстан инновациялық және телекоммуникациялық жүйелер университеті	224036	1,00

Дереккөз: ҚР ҒЖБМ мәліметтері

14-кестеде «Профессор-оқытушылар құрамының медианалық жалақысы» критерийі бойынша талдау нәтижелерін көрсетілген: «Құрылыс» ББ бойынша ПОҚ орташа медианалық жалақысы 2025 жылы 434 299 теңгені құрады. ББ бойынша рейтингке қатысқан ЖЖОКБҰ арасында Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті – 673 822 теңге көрсеткішін көрсетіп, бірінші орынға иеленді.

1.4 «Түлектердің мансаптық перспективалары» критерийлер тобы бойынша талдау қорытындылары

1.4.1 «Түлектердің жұмысқа орналасу деңгейі» критерийі

«Түлектердің мансаптық перспективалары» критерийлер тобы түлектердің еңбек нарығындағы бәсекеге қабілеттілігін көрсетеді. Топ үш критерийден тұрады: түлектердің жұмысқа орналасу деңгейі, түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығы, түлектердің медианалық жалақысы. Бұл критерийлер бойынша білім беру бағдарламаларының 2024 жылғы түлектері талданады. Олардың оқу бітіргеннен кейін, 2024 жылдың тамызынан 2025 жылдың шілдесіне дейінгі кезеңдегі зейнетақы жарналары арқылы талдау жүргізіледі.

«Жұмысқа орналасу деңгейі» көрсеткіші түлектердің еңбек нарығындағы бәсекеге қабілеттілігін тікелей көрсетеді. Бұл өлшем «тұрақты жұмыспен қамту» және «шартты жұмыспен қамту»болып бөлінеді.

Тұрақты жұмысқа орналасу – 2024 жылдың тамызынан 2025 жылдың шілдесіне дейінгі кезеңде қатарынан кемінде 3 ай тұрақты зейнетақы жарналарын алған жұмысқа орналастырылған түлектердің пайызын көрсететін көрсеткіш.

Шартты жұмыспен қамту – 2024 жылдың тамызынан 2025 жылдың шілдесіне дейінгі кезеңде тұрақты емес негізде зейнетақы аударымдарын алған түлектердің пайызын көрсететін көрсеткіш (яғни тұрақты жұмыспен қамту жағдайларын қоспағанда, тұрақсыз табыс).

Жұмыспен қамтылуды есептеу барысында тұрақты жұмыспен қамтылған түлектердің үлесі жоғары нәтиже береді.

Түлектердің жұмысқа орналасу деңгейін неғұрлым сенімді есептеу үшін жалпы түлектер санынан мынадай санаттар алынып тасталды:

- Магистратурада (резидентурада) оқуды жалғастырған түлектер;
- Шетел азаматтары;
- Декреттік демалыстағы түлектер;
- Мерзімді әскери қызметке шақырылған түлектер;
- Шетелде білім алатын түлектер;
- Шетелде жұмыс істейтін түлектер;
- 1-2 топтағы мүгедектігі бар түлектер;
- Күш құрылымдарының қызметкерлері;
- Жас ерекшелігіне байланысты есептелмейтін түлектер (1996 жылғы және одан үлкен);
- Қайтыс болған түлектер.

Түлектердің саны 5 адамнан аз болатын келесі ЖЖОКБҰ-да есептеулер тек статистикалық деректер бойынша және сараптамалық бөлім бойынша жүргізілді, өйткені «түлектердің мансаптық перспективалары» блогы бойынша есептеу үшін деректердің аздығына байланысты көрсеткіштер дұрыс болмауы мүмкін: Аймақтық инновациялық университет, Ө.А. Байқоңыров атындағы Жезқазған университеті.

2-диаграмма. «Құрылыс» ББ бойынша түлектердің жалпы саны мен құрамы

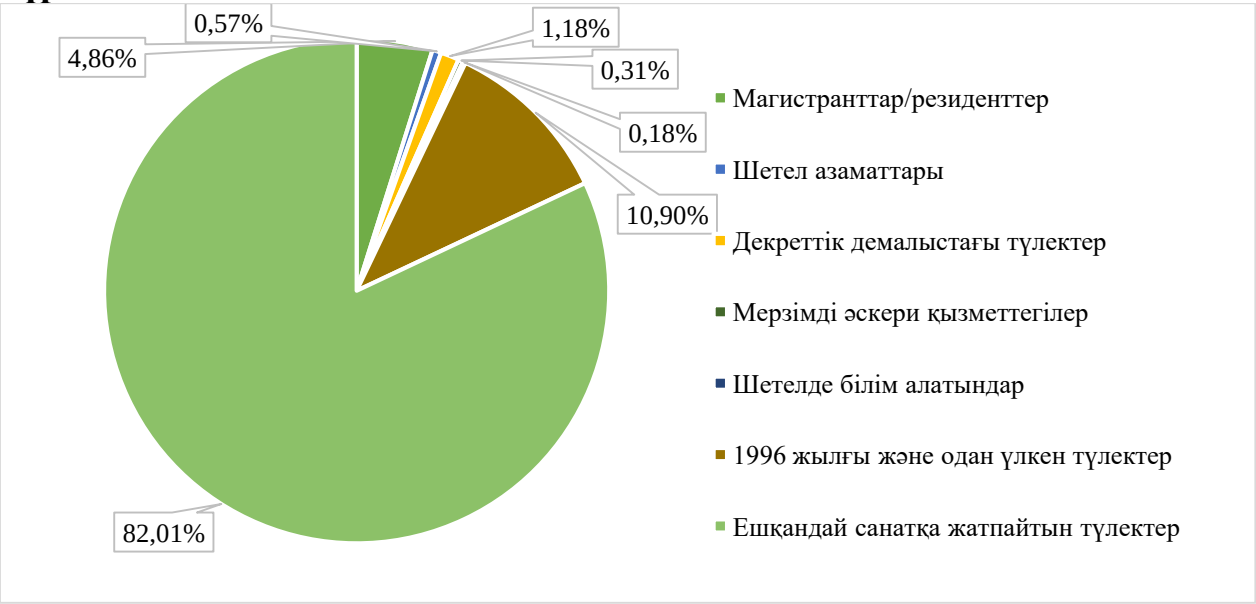

2-диаграммаға сәйкес ББ бойынша түлектердің жалпы саны 2284 адамды құрады, оның ішінде: декреттік демалыста – 27; мерзімді әскери қызметке шақырылғандар – 7; магистратурада (резидентурада) оқуды жалғастырғандар – 111; шетелде білім алатын түлектер – 4; шетел азаматтары – 13.

15-кесте. «Түлектердің жұмысқа орналасу деңгейі» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Түлектердің жалпы саны	Жұмысқа орналасу деңгейі, %	Тұрақты жұмыс, %	Шартты жұмыс, %	Балл
1	Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті	197	90%	86%	4%	4,40
2	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	9	100%	78%	22%	4,33
3	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	79	94%	78%	16%	4,23
4	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	31	94%	77%	17%	4,19
5	Қ.Сәтпаев атындағы Екібастұз инженерлік-техникалық институты	12	100%	67%	33%	4,00
6	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	121	92%	72%	20%	3,99

7	Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті	34	88%	74%	14%	3,97
8	Халықаралық білім беру корпорациясы	337	91%	72%	19%	3,97
9	Қарағанды индустриялық университеті	22	95%	68%	27%	3,95
10	Торайғыров университеті	32	94%	69%	25%	3,94
11	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	63	87%	71%	16%	3,89
12	Л.Б.Гончаров атындағы Қазақ автомобиль-жол академиясы	18	78%	78%	0%	3,89
13	Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті	84	81%	70%	11%	3,73
14	Каспий қоғамдық университеті	11	91%	64%	27%	3,73
15	С. Өтебаев атындағы Атырау мұнай және газ университеті	41	80%	71%	9%	3,73
16	Рудный индустриялық институты	10	80%	70%	10%	3,70
17	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	132	87%	61%	26%	3,58
18	Халықаралық көліктік-гуманитарлық университеті	30	83%	60%	23%	3,47
19	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	32	91%	53%	38%	3,41
20	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	67	76%	61%	15%	3,36
21	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	49	76%	61%	15%	3,35
22	Қазақстан инновациялық және телекоммуникациялық жүйелер университеті	75	72%	59%	13%	3,20
23	Қызылорда «Болашақ» университеті	13	62%	62%	0%	3,08
24	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	30	70%	50%	20%	2,90
25	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	75	72%	45%	27%	2,80
26	Қызылорда ашық университеті	5	40%	40%	0%	2,00
27	Аймақтық инновациялық университет	*	*	*	*	*
28	Ө.А. Байқоңыров атындағы Жезқазған университеті	*	*	*	*	*

Дереккөз: ҚР ҒЖБМ мәліметтері

** - түлектер саны 5-тен аз болуына байланысты «түлектердің мансаптық перспективалары» тобы бойынша нәтижелері есепке алынбайды*

15-кестеге сәйкес, «Құрылыс» ББ бойынша жұмысқа орналасудың орташа деңгейі 83% құрады. Жұмысқа орналасу көрсеткіші жоғары ЖЖОКБҰ: Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті, Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті, Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті, Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті. Соңғы позицияда Қызылорда ашық университеті орналасты.

3-диаграмма. Түлектерің жұмысқа орналасу деңгейі

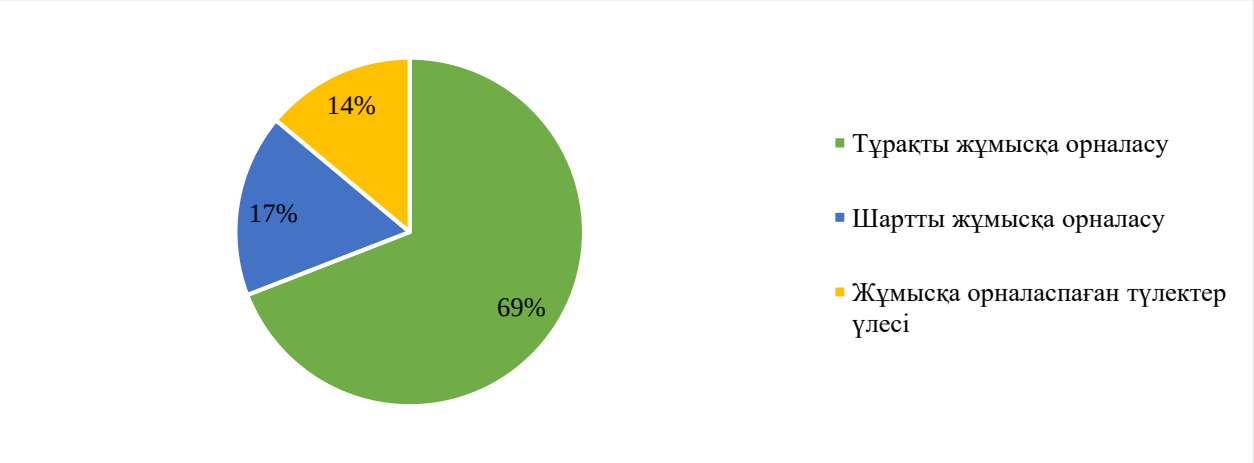

3-диаграммадан ББ бойынша түлектердің 69%-ы тұрақты, ал 17%-ы шартты түрде жұмыс істейтінін көруге болады. Түлектердің 14%-ы жұмысқа орналаспаған.

16-кесте. 2023-2025 жылдардағы түлектердің жұмысқа орналасу деңгейін салыстырмалы талдау

№	ЖЖОКБҰ атауы	Жұмысқа орналасу деңгейі, %		
		2023 ж.	2024 ж.	2025 ж.
1	Қ.Сәтпаев атындағы Екібастұз инженерлік-техникалық институты	89%	87%	100%
2	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	100%	71%	100%
3	Қарағанды индустриялық университеті	77%	82%	95%
4	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	80%	84%	94%
5	Торайғыров университеті	71%	-	94%
6	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	100%	83%	94%
7	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	90%	87%	92%
8	Каспий қоғамдық университеті	86%	60%	91%
9	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	93%	77%	91%
10	Халықаралық білім беру корпорациясы	93%	85%	91%
11	Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті	89%	82%	90%
12	Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті	93%	90%	88%
13	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	78%	73%	87%
14	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	72%	86%	87%
15	Халықаралық көліктік-гуманитарлық университеті	67%	89%	83%
16	Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті	89%	83%	81%
17	Рудный индустриялық институты	90%	76%	80%
18	С. Өтебаев атындағы Атырау мұнай және газ университеті	81%	81%	80%

19	Л.Б.Гончаров атындағы Қазақ автомобиль-жол академиясы	82%	80%	78%
20	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	63%	51%	76%
21	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	92%	74%	76%
22	Қазақстан инновациялық және телекоммуникациялық жүйелер университеті	72%	71%	72%
23	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	86%	72%	72%
24	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	69%	40%	70%
25	Қызылорда «Болашақ» университеті	59%	57%	62%
26	Қызылорда ашық университеті	-	60%	40%
27	Аймақтық инновациялық университет	89%	-	*
28	Ө.А. Байқоңыров атындағы Жезқазған университеті	55%	89%	*

Дереккөз: ҚР ҒЖБМ мәліметтері

** - түлектер саны 5-тен аз болуына байланысты «түлектердің мансаптық перспективалары» тобы бойынша нәтижелері есепке алынбайды*
— - рейтингке қатыспаған

16-кестедегі салыстырмалы талдауға сәйкес бұл критерий бойынша өткен жылғы көрсеткіштермен салыстырғанда келесі оқу орындарының көрсеткіштері жақсарған: Қарағанды индустриялық университеті, Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті, М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті. Ал көрсеткіштердің нашарлауы мынадай ЖЖОКБҰ-да байқалады: Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті, Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті, Л.Б.Гончаров атындағы Қазақ автомобиль-жол академиясы.

4-диаграмма. 2023-2025 жылдардағы түлектердің жұмысқа орналасу деңгейін салыстырмалы талдау

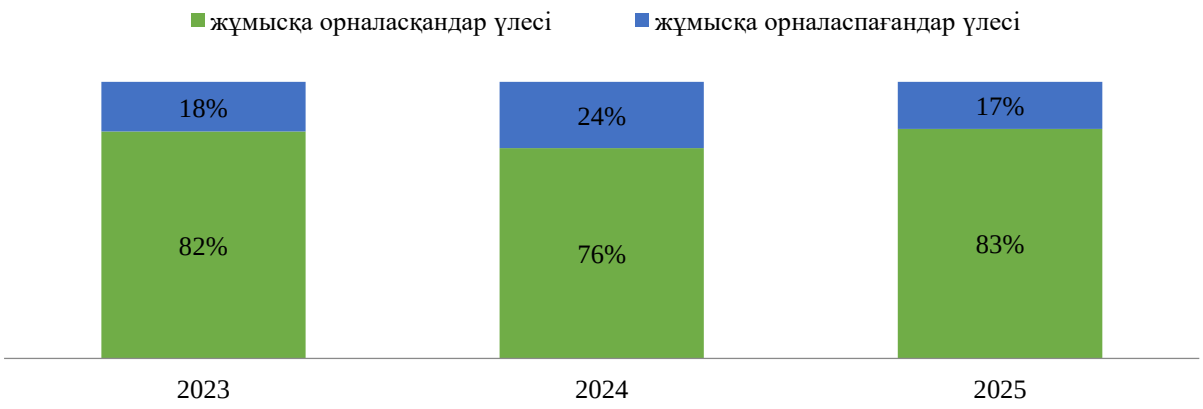

4-диаграмма еңбек нарығында ББ түлектеріне сұраныстың динамикасын көрсетеді. Алдыңғы рейтингтермен салыстырғанда осы критерий

көрсеткіштері жақсарды: 2023 жылы жұмысқа орналасудың орташа деңгейі - 82%, 2024 жылы - 76%, ал 2025 жылы - 83% құрады.

1.4.2 «Түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығы» критерийі

Түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығы түлектердің оқуды бітіргеннен кейін қаншалықты жылдам жұмыс таба алатынын көрсететін маңызды көрсеткіш. Бұл көрсеткіш нақты білім беру бағдарламасы мен ЖЖОКБҰ дайындаған еңбек нарығындағы мамандардың сұраныс деңгейін көрсетеді.

Жұмыс іздеудің қысқа кезеңі түлектердің жоғары бәсекеге қабілеттілігін, оқу орнының жақсы беделін және білім беру бағдарламасының жұмыс берушілердің қажеттіліктеріне сәйкестігін көрсетеді. Жұмыс іздеудің ұзақ кезеңі түлектердің жеткіліксіз дайындығын, олардың дағдыларының еңбек нарығының талаптарына сәйкес келмеуін немесе белгілі бір салада жұмысқа орналасудың жалпы күрделілігін көрсетуі мүмкін.

Жұмыс іздеу ұзақтығын талдау білім беру ұйымдарына өз бағдарламаларының тиімділігін бағалауға және қажет болған жағдайда түлектердің жұмысқа орналасу нәтижелерін жақсарту үшін түзетулер енгізуге мүмкіндік береді.

17-кесте. «Түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығы» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Жұмыс іздеу ұзақтығы (аймен)	Балл
1	Қызылорда «Болашақ» университеті	1,00	5,00
2	Қызылорда ашық университеті	1,00	5,00
3	Қазақстан инновациялық және телекоммуникациялық жүйелер университеті	1,28	4,87
4	Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті	1,31	4,86
5	Қ.Сәтпаев атындағы Екібастұз инженерлік-техникалық институты	1,42	4,81
6	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	1,75	4,66
7	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	1,76	4,65
8	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	1,81	4,63
9	Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті	1,89	4,59
10	Халықаралық көліктік-гуманитарлық университеті	1,95	4,57
11	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	1,97	4,56
12	Халықаралық білім беру корпорациясы	2,06	4,52
13	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	2,09	4,50
14	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	2,13	4,49

15	Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті	2,18	4,46
16	Торайғыров университеті	2,24	4,44
17	Л.Б.Гончаров атындағы Қазақ автомобиль-жол академиясы	2,25	4,43
18	Қарағанды индустриялық университеті	2,29	4,42
19	Рудный индустриялық институты	2,29	4,42
20	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	2,36	4,38
21	С. Өтебаев атындағы Атырау мұнай және газ университеті	2,38	4,37
22	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	2,61	4,27
23	Каспий қоғамдық университеті	2,70	4,23
24	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	2,90	4,14
25	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	2,92	4,13
26	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	4,09	3,60
27	Аймақтық инновациялық университет	*	*
28	Ө.А. Байқоңыров атындағы Жезқазған университеті	*	*

Дереккөз: ҚР ҒЖБМ мәліметтері

** - түлектер саны 5-тен аз болуына байланысты «түлектердің мансаптық перспективалары» тобы бойынша нәтижелері есепке алынбайды*

17-кестеде түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығының нәтижелері көрсетілген. Келесі ЖЖОКБҰ-да түлектер 1 ай ішінде жұмысқа орналасқан: Қызылорда «Болашақ» университеті, Қызылорда ашық университеті.

5-диаграмма. 2023-2025 жылдардағы түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығын салыстырмалы талдау

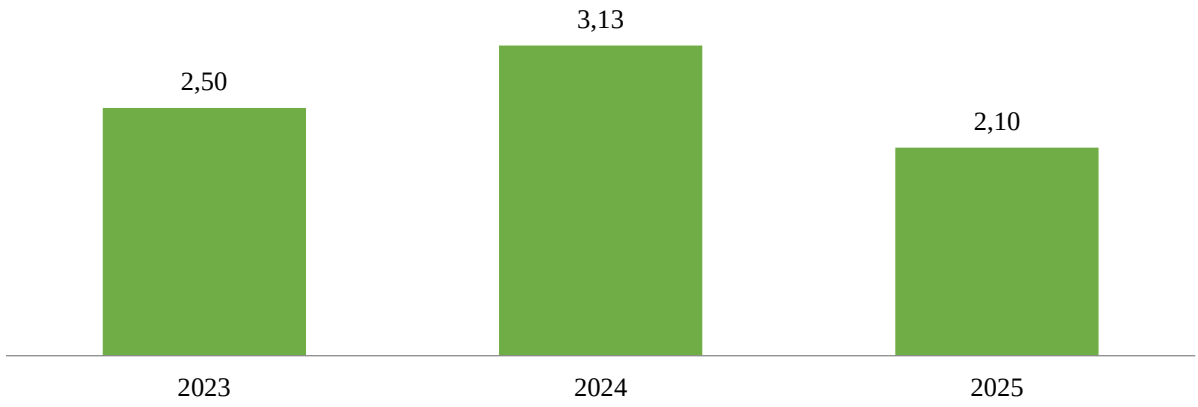

5-диаграмма еңбек нарығында «Құрылыс» ББ бойынша түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығындағы өзгерістерді көрсетеді. Өткен жылдармен салыстырғанда осы критерийдің көрсеткіштері жақсарған. Бұл өзгерістер ББ түлектеріне сұраныс динамикасын көрсетеді. 2023 жылы жұмыс іздеудің орташа ұзақтығы 2,50 айды, 2024 жылы 3,13 айды, ал 2025 жылы 2,10 айды құрады.

1.4.3 «Түлектердің медианалық жалақысы» критерийі

Медианалық жалақы оқуды бітіргеннен кейінгі алғашқы жылы жұмысқа орналасқан түлектердің табыс деңгейін көрсетеді. Жоғары бастапқы жалақы көбінесе білім беру бағдарламасының сапасының және оны кәсіби ортаның мойындауының көрсеткіші.

Түлектердің медианалық жалақысы туралы мәліметтер оқу орнын таңдау кезінде талапкерлер үшін бағдар бола алады, өйткені олар осы бағдарламаның түлектерінің жұмысқа орналасу және лайықты жалақы алу үшін жақсы перспективалары бар екеніне сенімді бола алады. Сонымен қатар, медианалық жалақысы жоғары бағдарламалар жұмыс берушілердің де назарын аударады, бұл тез мансаптық өсу мен тұрақты жұмысқа орналасу мүмкіндігін арттырады.

Есепте соңғы үш жылдағы түлектердің медианалық жалақысының динамикасы қарастырылады, бұл еңбек нарығындағы трендтерді анықтауға және белгілі бір білім беру бағдарламаларының түлектерінің қаншалықты табысты екенін бағалауға мүмкіндік береді.

Әдістемеге сәйкес осы критерийді саралау кезінде түлектің жұмыс істейтін аймақтың күнкөріс деңгейі есепке алынады.

18-кесте. «Түлектердің медианалық жалақысы» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Медианалық жалақы, теңге	Балл
1	Қызылорда ашық университеті	321575	5,00
2	Қ.Сәтпаев атындағы Екібастұз инженерлік-техникалық институты	316056	4,73
3	Қазақстан инновациялық және телекоммуникациялық жүйелер университеті	301627	4,68
4	Л.Б.Гончаров атындағы Қазақ автомобиль-жол академиясы	351702	4,67
5	Рудный индустриялық институты	292080	4,40
6	Қарағанды индустриялық университеті	293099	4,38
7	Халықаралық көліктік-гуманитарлық университеті	303359	4,17
8	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	239889	3,93
9	Каспий қоғамдық университеті	269107	3,81
10	Қызылорда «Болашақ» университеті	213516	3,66
11	Торайғыров университеті	223369	3,64
12	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	230675	3,60
13	Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті	244232	3,55
14	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	219840	3,54
15	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	220750	3,46

16	Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті	214441	3,22
17	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	208697	3,17
18	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	194395	3,16
19	Халықаралық білім беру корпорациясы	183547	2,92
20	Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті	143545	2,75
21	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	150000	2,68
22	С. Өтебаев атындағы Атырау мұнай және газ университеті	138202	2,65
23	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	127888	2,59
24	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	163835	2,52
25	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	124397	2,49
26	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	85000	1,93
27	Аймақтық инновациялық университет	*	*
28	Ө.А. Байқоңыров атындағы Жезқазған университеті	*	*

Дереккөз: ҚР ҚР ҒЖБМ мәліметтері

** - түлектер саны 5-тен аз болуына байланысты «түлектердің мансаптық перспективалары» тобы бойынша нәтижелері есепке алынбайды*

18-кестеде осы критерий бойынша талдау көрсетілген. Осы көрсеткіш бойынша көшбасшылар: Қызылорда ашық университеті, Қ.Сәтпаев атындағы Екібастұз инженерлік-техникалық институты. Ең төменгі көрсеткішті Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті көрсетті.

2 Білім беру бағдарламаларының қорытынды рейтингі

Білім беру бағдарламаларының қорытынды рейтингі білім беру процесінің сапасын, түлектердің еңбек нарығындағы бәсекеге қабілеттілігін, сондай-ақ жоғары оқу орындары қызметінің жалпы көрсеткіштерін көрсететін барлық критерийлерді жан-жақты талдаудың нәтижесі болып табылады. Бұл бөлімде критерийлердің бірнеше тобы бойынша бағалау негізінде қалыптастырылған «Құрылыс» ББ бойынша қорытынды рейтинг ұсынылған: білім беру бағдарламаларының сапа көрсеткіштері, білім беру бағдарламасының жетістіктері, ЖЖОКБҰ жалпы көрсеткіштері, түлектердің мансаптық перспективалары.

2025 жылғы рейтинг жоғарыда аталған блоктар бойынша топтастырылған 17 критерий негізінде құрылды. Әрбір критерийдің жалпы бағалау процесінде оның маңыздылығын көрсететін белгілі бір салмағы бар.

Қорытынды рейтингтің негізгі мақсаты – талапкерлерге, жұмыс берушілерге және басқа да мүдделі тараптарға ақпараттандырылған таңдау жасауға көмектесетін білім беру бағдарламаларына объективті баға беру. Сондай-ақ, рейтинг нәтижелері ЖЖОКБҰ үшін өздерінің білім беру бағдарламаларын жетілдіру және олардың ұлттық және халықаралық деңгейлердегі бәсекеге қабілеттілігін арттыру бағытында бағдар бола алады.

19-кесте. «Құрылыс» ББ бойынша қорытынды рейтинг

№	ЖЖОКБҰ атауы	ББ атауы	Жалпы қорытынды	Рейтингтегі орны
1	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	6В07304 Құрылыс	3,360	1/26
2	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	6В07329 Ғимараттар мен құрылыстарды жобалау	3,291	2/26
3	Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті	6В07302 Құрылыс инженериясы	3,218	3/26
4	Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті	6В07305 Құрылыс	3,192	4/26
5	Халықаралық білім беру корпорациясы	6В07312 Қала құрылысы	3,160	5/26
6	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	6В07301 Құрылыс	3,140	6/26
7	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	6В07320 Құрылыс	3,120	7/26
8	Қарағанды индустриялық университеті	6В07301 Өнеркәсіптік және азаматтық құрылыс	3,114	8/26
9	Торайғыров университеті	6В07302 Құрылыс	3,092	9/26

10	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	6В07302 Құрылыс	3,091	10/26
11	Л.Б.Гончаров атындағы Қазақ автомобиль-жол академиясы	6В07308 Құрылыс	3,089	11/26
12	Рудный индустриялық институты	6В07304 Ғимараттар мен құрылыстар салу	3,075	12/26
13	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	6В07303 Құрылыс инженериясы	3,038	13/26
14	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	6В07301 BIM ғимараттар мен құрылыстарды жобалау	3,036	14/26
15	Қ.Сәтпаев атындағы Екібастұз инженерлік-техникалық институты	6В07310 Құрылыс	3,019	15/26
16	Каспий қоғамдық университеті	6В07326 Құрылыс	2,971	16/26
17	Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті	6В07300 Құрылыс инженериясы	2,946	17/26
18	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	6В07301 Құрылыс	2,882	18/26
19	С. Өтебаев атындағы Атырау мұнай және газ университеті	6В07302 Өнеркәсіптік және азаматтық құрылыс	2,875	19/26
20	Халықаралық көліктік-гуманитарлық университеті	6В07312 Құрылыс	2,766	20/26
21	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	6В07320 Құрылыс	2,702	21/26
22	Қазақстан инновациялық және телекоммуникациялық жүйелер университеті	6В07327 Құрылыс	2,612	22/26
23	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	6В07365 Құрылыс	2,605	23/26
24	Қызылорда «Болашақ» университеті	6В07301 Құрылыс	2,558	24/26
25	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	6В07302 Құрылыс	2,491	25/26
26	Қызылорда ашық университеті	6В07365 Құрылыс	2,490	26/26
27	Аймақтық инновациялық университет	6В07301 Құрылыс	1,158	*
28	Ө.А. Байқоңыров атындағы Жезқазған университеті	6В07301 Құрылыс	0,956	*

** - түлектер саны 5-тен аз болуына байланысты рейтингте орын алмады*

19-кестеде «Құрылыс» ББ бойынша 2025 жылғы рейтингті талдау қорытындылары ұсынылған. Деректерге сәйкес, ТОП-3 құрамына Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті, Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті, Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті сияқты ЖЖОКБҰ кірді.

20-кесте. 2023-2025 жылдардағы «Құрылыс» ББ бойынша рейтингтегі орындары

№	ЖЖОКБҰ атауы	Рейтингтегі орны		
		2023 ж.	2024 ж.	2025 ж.
1	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	18 / 34	5 / 28	1/26
2	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	3 / 34	1 / 28	2/26
3	Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті	7 / 34	2 / 28	3/26
4	Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті	9 / 34	9 / 28	4/26
5	Халықаралық білім беру корпорациясы	4 / 34	4 / 28	5/26
6	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	6 / 34	11 / 28	6/26
7	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	21 / 34	7 / 28	7/26
8	Қарағанды индустриялық университеті	25 / 34	14 / 28	8/26
9	Торайғыров университеті	20 / 34	*	9/26
10	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	5 / 34	8 / 28	10/26
11	Л.Б.Гончаров атындағы Қазақ автомобиль-жол академиясы	11 / 34	6 / 28	11/26
12	Рудный индустриялық институты	1 / 34	3 / 28	12/26
13	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	16 / 34	13 / 28	13/26
14	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	2 / 34	12 / 28	14/26
15	Қ.Сәтпаев атындағы Екібастұз инженерлік-техникалық институты	12 / 34	10 / 28	15/26
16	Каспий қоғамдық университеті	15 / 34	26 / 28	16/26
17	Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті	14 / 34	17 / 28	17/26
18	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	27 / 34	20 / 28	18/26
19	С. Өтебаев атындағы Атырау мұнай және газ университеті	17 / 34	16 / 28	19/26
20	Халықаралық көліктік-гуманитарлық университеті	33 / 34	18 / 28	20/26
21	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	30 / 34	27 / 28	21/26
22	Қазақстан инновациялық және телекоммуникациялық жүйелер университеті	19 / 34	19 / 28	22/26
23	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	10 / 34	23 / 28	23/26
24	Қызылорда «Болашақ» университеті	34 / 34	25 / 28	24/26
25	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	23 / 34	28 / 28	25/26
26	Қызылорда ашық университеті	-	21 / 28	26/26
27	Аймақтық инновациялық университет	26 / 34	-	*

28	Ө.А. Байқоңыров атындағы Жезқазған университеті	29 / 34	22 / 28	*

** - түлектер саны 5-тен аз болуына байланысты рейтингте орын алмады*
— - рейтингке қатыспаған

20-кестеде 2023-2025 жылдары «Құрылыс» ББ бойынша рейтингке қатысқан оқу орындарының рейтингте алған орындары салыстырылды. 2023 жылы рейтинг көшбасшылары қатарында Рудный индустриялық институты және Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті болды. 2024 жылы көшбасшылар тізімі сәл өзгерді: Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті Рудный индустриялық институтының орнын алды. 2025 жылы көшбасшылар Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің орнын алды. Үш жыл бойы Қызылорда «Болашақ» университеті, Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті, Қызылорда ашық университеті соңғы орындарды иеленді.

Баишев университеті, Қазақ-орыс халықаралық университеті түлектерінің немесе қабылдаудың болмауына байланысты биыл рейтингке қатыспады.

2025 жылғы білім беру бағдарламаларының қорытынды рейтингі Қазақстанның жоғары оқу орындары арасында «Құрылыс» саласында мамандар даярлаудың әртүрлілігі мен сапасын көрсетеді. Талдау көрсеткендей, еңбек нарығының талаптары мен халықаралық стандарттарға бейімделе отырып, өз бағдарламаларын белсенді түрде жетілдіретін білім беру мекемелері жетекші орындарға ие болды.

Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті, Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті, Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университетісияқты университеттердің жоғары нәтижелері олардың бәсекеге қабілеттілігін және түлектерінің сұранысын растайды. Бұл оқу орындары түлектердің жұмысқа орналасу деңгейі, орташа жалақы және білім беру бағдарламаларының сапасы сияқты бірқатар критерийлер бойынша жоғары нәтижелер көрсетті.

Рейтинг нәтижелері талапкерлер, жұмыс берушілер және жоғары оқу орындары үшін құнды бағдар болып табылады, әрбір білім беру бағдарламасының мықты жақтарын анықтауға көмектеседі. Болашақта білім беру стандарттарын жақсарту және халықаралық ынтымақтастықты арттыру жөніндегі жұмысты жалғастыру Қазақстанның білім беру жүйесін одан әрі дамыту үшін маңызды қадам болады.

Қорытынды

2025 жылғы ББ бойынша білім беру бағдарламаларының қорытынды рейтингі Қазақстанның жоғары білім беру жүйесін жақсарту үшін елеулі жетістіктер мен салаларды анықтауға мүмкіндік берді. Рейтингте жетекші орындарды білім беру бағдарламаларының сапа көрсеткіштері, білім беру бағдарламасының жетістіктері, ЖЖОКБҰ жалпы көрсеткіштері, түлектердің мансаптық перспективалары сияқты критерийлер топтары бойынша жоғары нәтижелер көрсете алған университеттер иеленді.

Талдау көрсеткендей, рейтингтің жоғарғы қатарында тұрған ЖЖОКБҰ студенттерді теориялық біліммен ғана емес, сонымен қатар еңбек нарығында сұранысқа ие практикалық дағдылармен қамтамасыз ете отырып, өздерінің білім беру бағдарламаларын жетілдіру бойынша белсенді жұмыс істейді. Алдыңғы қатардағы жоғары оқу орындары жұмыс берушілермен өзара іс-қимылға және халықаралық сапа стандарттарын интеграциялауға ерекше назар аударатынын атап өту керек, себебі бұл олардың түлектерінің бәсекеге қабілеттілігін айтарлықтай арттырады.

Сонымен бірге, есеп назар аударуды қажет ететін кейбір кемшіліктерді анықтады. Мысалы, бірқатар ЖЖОКБҰ-да студенттердің академиялық ұтқырлығы мен ғылыми-кәсіпкерлік бастамалары, шетелдік студенттер үлесі бойынша төмен көрсеткіштер байқалады, бұл осы бағыттарды одан әрі дамыту қажеттігін көрсетеді. Сондай-ақ, оқу орындарының бір студентке шаққандағы қаржылық шығындар көлемінде айтарлықтай айырмашылықтар байқалды.

Рейтинг нәтижелері барлық мүдделі тараптар үшін маңызды құрал. Талапкерлер мен олардың ата-аналары үшін рейтинг оқу орнын таңдау кезінде бағдар, жұмыс берушілер үшін – мамандарды даярлау сапасының индикаторы, ал жоғары оқу орындарының өздері үшін – өз бағдарламаларын жақсартуға және бәсекелестік ортадағы позицияларын нығайтуға ынталандыру ретінде қызмет етеді.

Қорытындыны келесідей жасауға болады: елеулі жетістіктерге қарамастан, Қазақстанның жоғары білім беру жүйесі жаңғыртуды және жаңа сын-тегеуріндерге бейімделуді жалғастыруда. Әр ЖЖОКБҰ білім беру бағдарламаларының жоғары деңгейін қолдап қана қоймай, еңбек нарығындағы өзгерістер мен қоғамның қажеттіліктерін ескере отырып, оларды үнемі жақсартуға ұмтылуы тиіс. 2025 жылғы қорытынды рейтинг жаһандық аренада қазақстандық білім берудің сапасы мен бәсекеге қабілеттілігін арттыруға ықпал ете отырып, осы мақсаттарға қол жеткізу жолындағы маңызды қадамдардың бірі. Білім беру бағдарламаларын жетілдіруді жалғастыру және түлектерді тез өзгеретін әлемде табысты кәсіби қызмет үшін қажетті білім мен дағдылармен қамтамасыз ету үшін жан-жақты жұмыс жасау өте маңызды.

Қосымша 1

«Құрылыс» ББ бойынша рейтингке қатысатын ЖЖОКБҰ тізімі

№	ЖЖОКБҰ атауы	ББ атауы
1	Аймақтық инновациялық университет	6В07301 Құрылыс
2	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	6В07320 Құрылыс
3	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	6В07302 Құрылыс
4	Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті	6В07305 Құрылыс
5	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	6В07304 Құрылыс
6	Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті	6В07300 Құрылыс инженериясы
7	Каспий қоғамдық университеті	6В07326 Құрылыс
8	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	6В07301 Құрылыс
9	Қ.Сәтпаев атындағы Екібастұз инженерлік-техникалық институты	6В07310 Құрылыс
10	Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті	6В07302 Құрылыс инженериясы
11	Қазақстан инновациялық және телекоммуникациялық жүйелер университеті	6В07327 Құрылыс
12	Қарағанды индустриялық университеті	6В07301 Өнеркәсіптік және азаматтық құрылыс
13	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	6В07365 Құрылыс
14	Қызылорда «Болашақ» университеті	6В07301 Құрылыс
15	Қызылорда ашық университеті	6В07365 Құрылыс
16	Л.Б.Гончаров атындағы Қазақ автомобиль-жол академиясы	6В07308 Құрылыс
17	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	6В07329 Ғимараттар мен құрылыстарды жобалау
18	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	6В07301 Құрылыс
19	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	6В07320 Құрылыс
20	Ө.А. Байқоңыров атындағы Жезқазған университеті	6В07301 Құрылыс
21	Рудный индустриялық институты	6В07304 Ғимараттар мен құрылыстар салу
22	С. Өтебаев атындағы Атырау мұнай және газ университеті	6В07302 Өнеркәсіптік және азаматтық құрылыс
23	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	6В07302 Құрылыс
24	Торайғыров университеті	6В07302 Құрылыс
25	Халықаралық білім беру корпорациясы	6В07312 Қала құрылысы
26	Халықаралық көліктік-гуманитарлық университеті	6В07312 Құрылыс

27	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	6В07303 Құрылыс инженериясы
28	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	6В07301 BIM ғимараттар мен құрылыстарды жобалау

6В073 Сәулет және құрылыс даярлау бағыты
В074 Қала құрылысы, құрылыс жұмыстары және азаматтық құрылыс білім беру бағдарламасы тобы
«Көлік құрылысы» білім беру бағдарламасы бойынша рейтингіні қалыптастыру есебі

Кіріспе

Қазақстанның жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру жүйесі экономиканың түрлі салалары үшін жоғары білікті мамандарды даярлауда шешуші рөлдердің бірін атқарады. Еңбек нарығының қарқынды дамуы мен халықаралық интеграция жағдайында білім беру сапасы ғана емес, сонымен қатар білім беру бағдарламаларының қазіргі заманғы сын-қатерлерге бейімделу қабілеті де маңызды. Білім беру мекемелері жұмысының тиімділігін бағалаудың маңызды құралы - мамандарды даярлау деңгейін, түлектердің бәсекеге қабілеттілігін және білім беру бағдарламаларының сапасын объективті бағалауға мүмкіндік беретін рейтингілер жасау.

Бұл есепте 2025 жылғы Қазақстанның жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарындағы (бұдан әрі – ЖЖОКБҰ) білім беру бағдарламаларын (бұдан әрі – ББ) талданады. Осы талдау шеңберінде түлектердің кәсіби құзыреттілігін дамытуға және олардың еңбек нарығындағы сұранысына әсер ететін негізгі көрсеткіштер бойынша ББ кешенді салыстырмалы шолу жүргізілді.

Білім беру бағдарламаларының рейтингін қалыптастыру үшін негіздеме:

1. Қазақстан Республикасының 2007 жылғы 27 шілдедегі №319 «Білім туралы» Заңы.

2. «Қазақстан Республикасында жоғары білімді және ғылымды дамытудың 2023-2029 жылдарға арналған тұжырымдамасын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2023 жылғы 28 наурыздағы №248 қаулысы.

3. «Еңбек нарығының қажеттіліктерін ескере отырып, жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білімі бар кадрларды даярлауға жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарының дайындық бөлімшелеріне мемлекеттік білім беру тапсырысын орналастыру қағидаларын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2016 жылғы 29 қаңтардағы №122 бұйрығы.

4. «Жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру бөлігінде тәуекел дәрежесін бағалау өлшемшарттарын және білім беру жүйесіне тексеру парақтарын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Ғылым және жоғары білім министрінің 2022 жылғы 1 желтоқсандағы №166 және Қазақстан Республикасы Ұлттық экономика министрінің 2022 жылғы 2 желтоқсандағы №116 бірлескен бұйрығы.

Бұл есептің мақсаты – білім беру бағдарламаларына жан-жақты талдау жүргізу және осы талдау негізінде қорытынды рейтинг жасау. Рейтинг жасау

барысында білім беру процесінің барлық маңызды компоненттерін қамтитын әртүрлі критерийлер тобы ескерілді. Олардың ішінде: білім беру бағдарламаларының сапа көрсеткіштері, білім беру бағдарламасының жетістіктері, ЖЖОКБҰ жалпы көрсеткіштері және түлектердің мансаптық перспективалары. Бұл блоктардың әрқайсысы жалпы рейтингте белгілі бір салмаққа ие, бұл бағалауды мүмкіндігінше объективті және жан-жақты етуге мүмкіндік береді.

Бұл есептің негізгі міндеті – білім беру бағдарламаларының жағдайы туралы нақты және құрылымдық түсінік беру. «Көлік құрылысы» ББ бойынша 2025 жылғы рейтингке 7 ЖЖОКБҰ қатысты (1-қосымша). Кейбір ЖЖОКБҰ осы ББ бойынша түлектерінің санының аз болуына байланысты рейтингте орын алған жоқ (ББ бойынша 2024 жылғы түлек саны 5 түлектен аз), олардың ішінде Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті, М. Тынышбаев атындағы ALT Университет, Торайғыров университеті бар.

1 Жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарының білім беру бағдарламаларының деректерін талдау

1.1 «Білім беру бағдарламаларының сапа көрсеткіштері» критерийлер тобы бойынша талдау қорытындылары

1.1.1 «Білім беру бағдарламаларын жұмыс берушілермен әзірлеу және келісу» критерийі

ББ мазмұнын болашақ мамандардың кәсіби құзыреттілігі мен бәсекеге қабілеттілігінің тиімділігін арттыру үшін әлеуетті немесе негізгі жұмыс берушілермен келісу қажет. Жұмыс берушілер білім беру бағдарламаларын әзірлеу кезінде ұсыныстар, пәндердің мазмұнына өзгерістер енгізе алады, сондай-ақ зерттелетін тақырыптар мен материалдардың өзектілігі бойынша ұсыныстар мен ескертулер бере алады. Білім беру бағдарламаларын жұмыс берушілермен келісу түлектердің табысты жұмысқа орналасуына ықпал ететін негізгі факторлардың бірі болып табылады.

ЖЖОКБҰ бұл критерий бойынша 2024-2025 оқу жылына арналған ББ бойынша құжаттардың мынадай тізбесін ұсыну қажет: модульдік білім беру бағдарламасы (МББ), элективті пәндер каталогы (ЭПК), жұмыс берушіден хат, келісу хаттамасы, жұмыс берушінің рецензиясы, ұсынымдық хат, анықтама-негіздеме, ББ сараптамасы.

Осы критерийді есептеу кезінде ББ келісуге қатысатын жұмыс берушілердің санына басты назар аударылды. Бір мамандықтағы жұмыс берушілер әр түрлі болуы мүмкін, сәйкесінше, жұмыс берушілер саны неғұрлым көп болса, жұмыс ерекшеліктерін ұсыну туралы көзқарастар мен пікірлер соғұрлым көп болады.

1-кесте. «Білім беру бағдарламаларын жұмыс берушілермен әзірлеу және келісу» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ББ келісілген жұмыс берушілер саны	Балл
1	Л.Б.Гончаров атындағы Қазақ автомобиль-жол академиясы	7	5,00
2	Торайғыров университеті	5	3,67
3	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	3	2,33
4	Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті	2	1,67
5	Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті	1	1,00
6	М. Тынышбаев атындағы ALT Университет	1	1,00
7	Халықаралық көліктік-гуманитарлық университеті	1	1,00

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

1-кестеде осы критерий бойынша нәтижелер берілген: Л.Б.Гончаров атындағы Қазақ автомобиль-жол академиясы жетекші орынға ие болды,

өйткені олардың білім беру бағдарламалары жұмыс берушілердің ең көп санымен келісілген.

1.1.2 «Профессор-оқытушылар құрамының практикалық жұмыс тәжірибесі» критерийі

Профессор-оқытушылар құрамының (ПОҚ) практикалық жұмыс тәжірибесі білім беру үдерісі сапасының маңызды құрамдас бөлігі. Тиісті кәсіби салада нақты тәжірибесі бар оқытушылар студенттерге пән туралы тереңірек және қолданбалы түсінік бере алады. Олар оқу процесіне практикадан, қолданылатын әдістер мен технологиялардан өзекті мысалдар келтіре алады, бұл студенттерді кәсіби қызметке неғұрлым тиімді дайындауға ықпал етеді.

Сонымен қатар, оқытушылардың практикалық тәжірибесі оларға саланың қазіргі тенденцияларын жақсырақ бағдарлауға және оқу бағдарламаларын еңбек нарығының өзгеретін талаптарына бейімдеуге мүмкіндік береді, осылайша түлектердің жоғары бәсекеге қабілеттілігін қамтамасыз етеді.

ББ бойынша осы көрсеткішті анықтау үшін мынадай құжаттар талап етілді: ЖЖОКБҰ кадрлар бөлімінен оқытушылардың жұмыс өтілі туралы бекітілген анықтама.

2025 жылғы рейтинг әдістемесіне сәйкес 2010 жылғы 1 қаңтар мен 2025 жылғы 1 мамыр аралығында практикалық тәжірибесі бар оқытушылар есепке алынады.

2-кесте. «Профессор-оқытушылар құрамының практикалық жұмыс тәжірибесі» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Практикалық жұмыс өтілі бар оқытушылар саны (айлар)		Балл
		саны	өтілі	
1	Торайғыров университеті	8	647	3,13
2	Л.Б.Гончаров атындағы Қазақ автомобиль-жол академиясы	6	684	2,54
3	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	3	264	1,53
4	Халықаралық көліктік-гуманитарлық университеті	9	837	1,38
5	Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті	24	2230	1,35
6	М. Тынышбаев атындағы ALT Университет	4	343	0,92
7	Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті	3	209	0,64

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

2-кестеден көріп отырғанымыздай, рейтингке қатысатын ЖЖОКБҰ-ның көпшілігінде ЖЖОКБҰ құрылымынан тыс жұмыс тәжірибесі бар оқытушылар бар. Бұл критерийдің көшбасшысы: Торайғыров университеті.

1.1.3 «Профессор-оқытушылар құрамының жетістіктері» критерийі

«Профессорлық-оқытушылық құрамның жетістіктері» критерийі білім беру бағдарламаларының сапасын бағалауда маңызды рөл атқарады, өйткені ол білім беру процесіне қатысатын мұғалімдердің кәсібилігі мен құзыреттілігінің деңгейін көрсетеді. Рейтинг әдіснамасына сәйкес, бұл критерий соңғы жылдардағы профессорлық-оқытушылық құрамның жетістіктерін жан-жақты бағалауға мүмкіндік беретін бірнеше ішкі критерийлерді қамтиды.

Атап айтқанда, 2015-2025 жылдар аралығында «Жоғары оқу орнының үздік оқытушысы» атағына ие болған оқытушылар есепке алынады, бұл олардың педагогикалық еңбегін ЖЖОКБҰ деңгейінде мойындағанын көрсетеді. Сол кезеңде «Үздік ғылыми қызметкер» атағын алған ПОҚ да ескеріледі, бұл олардың ғылыми зерттеулерге және академиялық қоғамдастықтың дамуына қосқан үлесін көрсетеді.

3-кесте. «Профессор-оқытушылар құрамының жетістіктері» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	«Жоғары оқу орнының үздік оқытушысы» атанған ПОҚ саны	«Үздік ғылыми қызметкер» сыйлығының иегерлері	Балл
1	Торайғыров университеті	2	0	2,50
2	М. Тынышбаев атындағы ALT Университет	1	0	1,25
3	Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті	0	0	0,00
4	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	0	0	0,00
5	Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті	0	0	0,00
6	Л.Б.Гончаров атындағы Қазақ автомобиль-жол академиясы	0	0	0,00
7	Халықаралық көліктік-гуманитарлық университеті	0	0	0,00

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

3-кестеден көріп отырғанымыздай, осы критерий бойынша Торайғыров университеті жетекші орынға ие болды.

1.1.4 «Білім беру бағдарламаларын аккредиттеу» критерийі

Білім беру және кәсіптік ұйымдардың бағдарламаны аккредиттеуі бағдарламаның жоғары сапа стандарттарына сәйкестігінің көрсеткіші және оны ұлттық және халықаралық деңгейде тану және мойындау ретінде қарастырылады.

Дәл осы себепті ББ-ның мамандандырылған аккредиттеуден өткені туралы сертификаты сұралды. Бұл критерий бойынша балл білім беру бағдарламасы аккредиттеуден өткен мекеме мен аккредиттеуден өткені туралы сертификаттың жарамдылық ұзақтығына байланысты есептелді.

Ұсынылған мәліметтерге сәйкес, «Көлік құрылысы» ББ бойынша рейтингке қатысатын 7 ЖЖОКБҰ-ның 7-і мамандандырылған аккредиттеуден өткен.

4-кесте. «Білім беру бағдарламаларын аккредиттеу» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Аккредитациялық орган атауы	Балл
1	Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті	IAAR	5,00
2	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	CAAAE	5,00
3	Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті	IAAR	5,00
4	Л.Б.Гончаров атындағы Қазақ автомобиль-жол академиясы	НКЦА (NKCA)	5,00
5	М. Тынышбаев атындағы ALT Университет	IQAA	5,00
6	Торайғыров университеті	CAAAE	5,00
7	Халықаралық көліктік-гуманитарлық университеті	IQAA	5,00

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

4-кестеге сәйкес, осы критерий бойынша барлық ЖЖОКБҰ алдыңғы қатардан көрінді.

1-диаграмма. Аккредиттеу органдары бөлінісіндегі аккредиттелген білім беру бағдарламалары

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

1-диаграммадан көріп отырғанымыздай, 7 ББ-ның 2-і IQAA - Білім сапасын қамтамасыздандыру бойынша тәуелсіз агенттігінде, 2-і IAAR – Аккредиттеу және рейтингтің тәуелсіз агенттігінде, 2-і CAAAE - Орталық Азия білім жүйесін аккредиттеу қауымдастығында аккредиттеуден өткен.

1.1.5 «Білім беру бағдарламаларының мазмұнын бағалау» критерийі

Тиісті салалардан сарапшыларды тарту арқылы білім беру бағдарламаларының мазмұнын бағалау білім беру сапасын қамтамасыз етудің маңызды құралы болып табылады. Кәсіби саласында терең білімі мен тәжірибесі бар сарапшылар оқу бағдарламаларының еңбек нарығының заманауи талаптары мен кәсіби стандарттарға қаншалықты сәйкес келетінін объективті бағалай алады. Олар мазмұндағы олқылықтарды анықтап, оқу жоспарларын жаңартуды және жаңа пәндерді немесе оқыту әдістерін енгізуді ұсына алады. Мұндай сараптамалық бағалау білім беру мекемелеріне бағдарламаларды өзгермелі жағдайларға бейімдеуге, мамандарды даярлауды жақсартуға және соның салдарынан түлектердің еңбек нарығындағы бәсекеге қабілеттілігін арттыруға көмектеседі. Сарапшыларды тарту сонымен қатар білім беру жүйесі мен индустрия арасындағы байланысты нығайтады, бұл жұмыс берушілердің қажеттіліктерін жақсы түсінуге және білім беру бағдарламаларының практикалық маңыздылығын арттыруға ықпал етеді.

Сарапшылардың ББ бағалауы мынадай критерийлер бойынша жүргізіледі:

1) ББ-ның тәжірибеге бағдарлануы – ББ-ның білім мен дағдыларды практикалық қолдануға қаншалықты бағытталғанын бағалау;

2) Пәндердің берілген оқу нәтижелеріне логикалық өзара байланысы және сәйкестігі – бағдарлама ішіндегі пәндер бір-бірімен және оқытудың соңғы нәтижелерімен қалай байланысты екенін талдау;

3) Пәндерді оқыту кезегінің мәнділігі/қисындылығы – бағдарламаның логикалық құрылымын, пәндердің қаншалықты материалды жақсы игеруге ықпал ететін ретпен ұйымдастырылғандығын бағалау;

4) ББ мазмұнының кәсіптік стандарттарға және/немесе еңбек нарығының талаптарына сәйкестігі – ББ-ның осы саладағы қолданыстағы кәсіби стандарттарға (олар бар болған жағдайда) және (немесе) қазіргі еңбек нарығының талаптарына қаншалықты сәйкес келетіндігін бағалау;

5) Элективті пәндер каталогы (ЭПК) және оның мәні – ББ икемділігі мен бейімділігін бағалау: элективті курстардың кеңдігі мен әртүрлілігі, сәйкес бағыттар мен мамандықтарды таңдау мүмкіндігі, студенттердің қажеттіліктері мен еңбек нарығының талаптарына сәйкестігі, тәжірибеге бағытталған және инновациялық курстардың болуын бағалау.

ББ мазмұнын бағалау жүйесі келесі диапазондар бойынша бөлінеді:

- Өте жақсы – 9-10 балл арасы;
- Жақсы – 6-8 балл арасы;
- Қанағаттанарлық – 4-5 балл арасы;
- Қанағаттанарлықсыз – 0-3 балл арасы.

5-кесте. «Білім беру бағдарламаларының мазмұнын бағалау» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Сарапшының орташа бағасы	Балл
1	Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті	8,92	4,46
2	Торайғыров университеті	8,75	4,38
3	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	8,67	4,33
4	Халықаралық көліктік-гуманитарлық университеті	8,67	4,33
5	Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті	8,42	4,21
6	Л.Б.Гончаров атындағы Қазақ автомобиль-жол академиясы	8,33	4,17
7	М. Тынышбаев атындағы ALT Университет	8,33	4,17

Дереккөз: «Атамекен» ҰКП мәліметтері

5-кестеде ББ мазмұнын сараптамалық бағалаудың қорытындысы ұсынылған, оған сәйкес жетекші орындарды мынадай ЖЖОКБҰ иеленді: Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті.

1.2 «Білім беру бағдарламасының жетістіктері» критерийлер тобы бойынша талдау қорытындылары

1.2.1 «Академиялық ұтқырлық» критерийі

ЖЖОКБҰ студенттерінің белгілі бір уақыт кезеңіне елден тыс басқа білім беру немесе ғылыми мекемеге ауысуы студенттің жеке дамуы үшін маңызды және оған мәдени байуға мүмкіндік береді, сондай-ақ ғылыми зерттеулердің тиімділігін, түлектердің отандық және халықаралық еңбек нарықтарындағы бәсекеге қабілеттілігін арттырады, жетекші шетелдік жоғары оқу орындарының тәжірибесін зерделеу және игеру есебінен кәсіби құзыреттіліктерін жетілдіреді және т. б.

ЖЖОКБҰ да академиялық ұтқырлық бағдарламасын іске асыруды талдау мақсатында оқу орындарынан мынадай құжаттар талап етілді:

- академиялық ұтқырлық бағдарламасы шеңберінде студенттерді шетелдік оқу орындарына жіберу туралы ректор бұйрығының көшірмесі;
- академиялық ұтқырлық бағдарламасы шеңберінде шетелдік оқу орындарының студенттерін қабылдау туралы ректор бұйрығының көшірмесі.

ЖЖОКБҰ академиялық ұтқырлық бағдарламасы шеңберінде ұсынылған құжаттарды «Атамекен» ҰКП менеджерлері талдап, келесі қорытындылар жасады:

6-кесте. «Академиялық ұтқырлық» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ББ контингенті	Академиялық ұтқырлық бағдарламаларын қолданған білім алушылар саны	Балл
1	Л.Б.Гончаров атындағы Қазақ автомобиль-жол академиясы	304	3	5,00
2	Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті	45	0	0,00
3	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	794	0	0,00
4	Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті	1098	0	0,00
5	М. Тынышбаев атындағы ALT Университет	380	0	0,00
6	Торайғыров университеті	7	0	0,00
7	Халықаралық көліктік-гуманитарлық университеті	259	0	0,00

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

6-кесте деректеріне сәйкес академиялық ұтқырлық бағдарламаларын пайдаланған білім алушылар тек Л.Б. Гончаров атындағы Қазақ автомобиль-жол академиясында ғана анықталды.

1.2.2 «Білім алушылардың ғылыми-кәсіпкерлік бастамалары» критерийі

Қазіргі уақытта нарықтағы технологиялық даму ЖЖОКБҰ-да тиімді ғылыми-зерттеу процесін ұйымдастыруды талап етеді, тек жаңа білімді дамытуды ғана емес, сонымен қатар нарықта коммерциялық тұрғыдан дамыған, сұранысқа ие бизнес-идеяларды өндіруді талап етеді.

Студенттік бизнес-инкубаторлар мен зертханалар жастар ортасында кәсіпкерлік қызметтің оң бейнесін қалыптастырады, жастар арасында креативті және инновациялық әлеуетті іске асырады, сондай-ақ кәсіпкерлікке және инновациялық қызметке бағдарланған ұйымдар мен жастар қауымдастықтарын қолдайды, жастар кәсіпкерлігін ақпараттық, білім беру, қаржылық және мүліктік қолдаудың бірыңғай жүйесін құрады және қамтамасыз етеді. Бұдан басқа, жастарды кәсіпкерлік қызметке білім беру, әдістемелік және ақпараттық даярлауды көрсетеді, жастар құрған шағын және орта кәсіпкерлік субъектілерінің санын арттырады, жоғары білім, бизнес және өндірістік сала арасындағы өзара іс-қимыл мен әлеуметтік әріптестік үшін жағдайлар жасайды.

Сондықтан «Атамекен» ҰКП зерттеу бағытындағы пункттердің бірі ЖЖОКБҰ студенттерінің шығармашылық жетістіктерін дәріптеу және енгізу болып табылады.

Ұсынылған құжаттар негізінде келесі мәліметтер алынды:

ЖЖОКБҰ ұсынған деректерге сәйкес, жоғары оқу орындарының ешқайсысында ғылыми-кәсіпкерлік бастамалардың болу фактісі расталған жоқ.

1.2.3 «Магистратурада/резидентурада оқуды жалғастырған түлектердің үлесі» критерийі

Қазақстанда Еуропалық жоғары білім беру аймағына (European Higher Education Area (EHEA)) кіре отырып, кадрларды даярлаудың үш деңгейлі моделін: бакалавриат, магистратура және PhD докторантураны енгізуді қамтитын жоғары білім беру жүйесін айтарлықтай қайта құрылымдау жүргізілді. Бакалавриат аяқталғаннан кейін түлектердің одан әрі дамуы үшін әртүрлі мүмкіндіктері бар, мысалы, мамандық бойынша жұмыс іздеу, екінші жоғары білім алу немесе магистратураға түсу.

Магистратура біліктілікті арттыруда және таңдаған мамандығы бойынша білімді тереңдетуде шешуші рөл атқарады, бұл оны кәсіби қалыптасудың маңызды кезеңіне айналдырады. Жыл сайын магистрлік бағдарламалар барған сайын танымал бола бастады, ал магистрлер еңбек

нарығында сұранысқа ие бола бастады, бұл қазіргі заманғы экономика жағдайында білім берудің осы деңгейінің өзектілігін көрсетеді.

Бұл критерий бойынша жиналған деректер 7-кестедегідей болды.

7-кесте. «Магистратурада/резидентурада оқуды жалғастырған түлектердің үлесі» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Магистранттар үлесі			Балл
		Түлектер саны	Түлектер арасында магистратурада оқуды жалғастырғандар саны	үлес %	
1	Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті	5	2	40	5,00
2	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	19	0	0	0,00
3	Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті	51	0	0	0,00
4	Л.Б.Гончаров атындағы Қазақ автомобиль-жол академиясы	79	0	0	0,00
5	М. Тынышбаев атындағы ALT Университет	2	0	0	0,00
6	Торайғыров университеті	3	0	0	0,00
7	Халықаралық көліктік-гуманитарлық университеті	70	0	0	0,00

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

7-кестеде осы критерий бойынша 2024 жылғы түлектерді талдау қорытындыларын көруге болады, түлектердің жалпы саны 229 болса, оның ішінде 2 түлек әрі қарай магистратурада оқуын жалғастырған, бұл 1% құрайды. Кесте деректеріне сәйкес магистратураға түскен түлектердің болуы тек Д. Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университетінде ғана анықталды.

1.2.4 «Білім беру бағдарламасына оқуға түскен талапкерлердің ҰБТ орташа балы» критерийі

Ұлттық бірыңғай тестілеу (ҰБТ) – жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарына түсу үшін іріктеу емтихандарының нысандарының бірі.

Білім беру бағдарламасына оқуға түскен талапкерлердің ҰБТ орташа балы – жоғары ҰБТ нәтижелерін көрсеткен талапкерлердің көбінесе қай ЖЖОКБҰ таңдайтынын анықтайтын көрсеткіш. Бұл көрсеткіш ЖЖОКБҰ

деңгейін және талапкерлер арасында оның сұранысын анықтауға мүмкіндік береді.

8-кесте. «Білім беру бағдарламасына оқуға түскен талапкерлердің ҰБТ орташа балы» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Талапкерлердің орташа ҰБТ балы	Балл
1	Торайғыров университеті	76	2,73
2	Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті	72	2,55
3	Л.Б.Гончаров атындағы Қазақ автомобиль-жол академиясы	64	2,28
4	М. Тынышбаев атындағы ALT Университет	60	2,14
5	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	58	2,07
6	Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті	54	1,94
7	Халықаралық көліктік-гуманитарлық университеті	51	1,82

Дереккөз: «Ұлттық тестілеу орталығы» РМК

8-кестеде көрсетілгендей, ББ бойынша 2024-2025 оқу жылында жоғары оқу орнына оқуға түскен талапкерлердің орташа балы 62 балды құраған. Салыстырмалы түрде жоғары балл жинаған талапкерлер келесі ЖЖОКБҰ-ны таңдаған: Торайғыров университеті, Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті.

1.2.5 «Шетелдік студенттердің үлесі» критерийі

Шетелдік студенттер өз елдерінде қазақ тілі мен мәдени дәстүрлерінің таралуына ықпал ете отырып, Қазақстандағы заманауи білім беру жүйесінің маңызды бөлігі болып табылады. Олардың еліміздің жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарында оқуы біздің университеттерге деген халықаралық сұраныс деігейін көрсетеді және олардың рейтингінің жоғарылауына тікелей әсер етеді.

«Шетелдік студенттердің үлесі» критерийі білім беру бағдарламаларының студенттерді шетелден тарту қабілетін көрсетеді. Бұл шетелдік студенттер үшін білім беру бағдарламалары мен жоғары оқу орындарының нақты тартымдылығын объективті бағалауға мүмкіндік береді.

Осы критерийді растау үшін ЖЖОКБҰ келесі құжаттарды ұсыну қажет:

- шетелдік студенттерді қабылдау туралы бұйрықтар;
- шетелдік студенттердің төлқұжаттарының көшірмелері.

9-кесте. «Шетелдік студенттердің үлесі» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Шетелдік студенттер үлесі			Балл
		ББ контингенті	Шетелдік студенттер саны	үлес, %	
1	Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті	45	1	2	5,00
2	Халықаралық көліктік-гуманитарлық университеті	259	2	1	1,74
3	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	794	0	0	0,00
4	Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті	1098	0	0	0,00
5	Л.Б.Гончаров атындағы Қазақ автомобиль-жол академиясы	304	0	0	0,00
6	М. Тынышбаев атындағы ALT Университет	380	0	0	0,00
7	Торайғыров университеті	7	0	0	0,00

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

9-кестеде шетелдік студенттердің «Көлік құрылысы» ББ жалпы контингентіне қатынасын көруге болады, бұл 0,1% құрайды. Шетелдік студенттердің контингентке шаққандағы ең көп үлесі келесі оқу орындарында анықталды: Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті.

1.3 «ЖЖОКБҰ жалпы көрсеткіштері» критерийлер тобы бойынша талдау қорытындылары

1.3.1 «ЖЖОКБҰ студенттері мен оқытушыларының арақатынасы» критерийі

Студенттер мен оқытушылардың арақатынасы ЖЖОКБҰ ұсынатын білім сапасына әсер ететін негізгі көрсеткіштердің бірі. Бұл критерий оқытуға жеке көзқарас деңгейін және әр студентке оқытушы тарапынан жеткілікті көңіл бөлінетін қолайлы білім беру ортасын құру мүмкіндігін көрсетеді.

Студенттердің оқытушыларға қатынасының төмендігі оқытушылар құрамы жеке кеңес беруге, жұмыстарды тексеруге, ғылыми зерттеулерді басқаруға және практикалық дайындыққа көбірек уақыт бөле отырып, оқушылармен тиімдірек әрекеттесе алуына көбірек мүмкіндік береді. Бұл әсіресе тәжірибеге бағытталған оқытудың жоғары дәрежесін және тереңдетілген зерттеулерді қажет ететін бағдарламалар үшін өте маңызды.

Ал бір ПОҚ шаққанда білім алушылар санының тым көп болуы оқытушыларға шамадан тыс жүктемелер артылатындығын көрсетуі мүмкін, бұл білім беру процесінің сапасын төмендетуі және студенттердің оқуға қызығушылығына теріс әсер етуі мүмкін. Қазіргі білім беру стандарттары мен еңбек нарығының талаптары жағдайында студенттер мен оқытушылар саны арасындағы оңтайлы тепе-теңдікті сақтау ЖЖОКБҰ бәсекеге қабілеттілігінің маңызды факторына айналады.

Осылайша, осы критерийді талдау оқу орнының оқу жүктемесін ақылға қонымды бөлуді қолдай отырып және оқыту сапасын қамтамасыз ете отырып, білім беру қызметтерінің жоғары деңгейін қаншалықты қамтамасыз ете алатынын бағалауға мүмкіндік береді.

Біздің тарапымыздан ЖЖОКБҰ-да ПОҚ сапасы бойынша берілген мәліметтерді тексеру кезінде мынадай нормативтік құқықтық актілердің іске асырылуы да ескеріледі: Сот төрелігі академиясын, әскери, арнаулы оқу орындарын, мәдениет саласындағы білім беру ұйымдарын қоспағанда, жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдары профессор-оқытушылар құрамының жалпы санын есептеу үшін білім алушылар санының оқытушыларға орташа арақатынасын бекіту туралы Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2018 жылғы 31 қазандағы № 606 бұйрығы (Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2018 жылғы 1 қарашада № 17670 болып тіркелген).

10-кесте. «ЖЖОКБҰ студенттері мен оқытушыларының арақатынасы» критерийі бойынша ЖЖОКБҰ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ЖЖОКБҰ штаттық ПОҚ саны	ЖЖОКБҰ контингенті	Бір ПОҚ-қа шаққандағы білім алушылар саны	Балл
1	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	626	9112	15	5,00
2	Л.Б.Гончаров атындағы Қазақ автомобиль-жол академиясы	71	1170	16	4,42
3	Торайғыров университеті	511	8878	17	4,19
4	Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті	823	14443	18	4,15
5	Халықаралық көліктік-гуманитарлық университеті	209	5106	24	2,98
6	Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті	226	5804	26	2,83
7	М. Тынышбаев атындағы ALT Университет	204	7478	37	1,99

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

10-кестеде оқытушылардың ЖЖОКБҰ-ның жалпы контингентіне қатынасын көруге болады. Осы критерий бойынша үздік көрсеткіш Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университетінде тіркелді, ол университетте бір оқытушыға орташа есеппен 15 білім алушы келеді.

1.3.2 «Дәрежелі оқытушылардың үлесі» критерийі

Дәрежелі оқытушылардың үлесі профессор-оқытушылар құрамының академиялық біліктілігі мен кәсібилігінің маңызды көрсеткіші. Ғылыми дәрежесі (ғылыми дәрежесі және (немесе) философия докторы PhD/бейіні бойынша доктор (академиялық) дәрежесі және (немесе) ғылыми атағы және «өнер» кадрларын даярлау үшін «ҚР Еңбек сіңірген жаттықтырушысы» спорттық атағы) бар оқытушылар ЖЖОКБҰ-да білім мен ғылыми қызметтің жоғары деңгейін қамтамасыз етуде маңызды рөл атқарады.

Оқу орнында дәрежелі оқытушылардың едәуір санының болуы оның іргелі және қолданбалы ғылыми зерттеулер жүргізу, ғылыми әзірлемелердің нәтижелерін білім беру процесіне кіріктіру, сондай-ақ халықаралық ғылыми жобаларға қатысу мүмкіндігі туралы куәландырады. Бұл тез өзгеретін кәсіби орта жағдайында жұмысқа дайын жоғары білікті мамандарды қалыптастыру үшін қолайлы жағдай жасайды.

Сонымен қатар, дәрежелі оқытушылар педагогикалық құзыреттіліктің жоғары деңгейіне ие, бұл оларға білімді тиімді жеткізуге, студенттерде сыни ойлау мен аналитикалық дағдыларды дамытуға мүмкіндік береді. Мұндай

оқытушылардың жоғары үлесі оқу орнының академиялық стандарттарға бейілділігін және білім беру бағдарламаларының сапасын үздіксіз жетілдіруге ұмтылысын көрсетеді.

Бұл критерий ЖЖОКБҰ білім беру бағдарламаларының академиялық және кәсіптік даярлықтың қазіргі заманғы талаптарына қаншалықты сәйкес келетіндігі туралы қорытынды жасауға мүмкіндік береді, сондай-ақ оның ғылыми және білім беру орталығы ретіндегі беделін нығайтуға ықпал етеді.

11-кесте. «Дәрежелі оқытушылардың үлесі» критерийі бойынша ЖЖОКБҰ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ЖЖОКБҰ штаттық ПОҚ саны	Штаттық дәрежелі ПОҚ саны	Үлес, (%)	Балл
1	Л.Б.Гончаров атындағы Қазақ автомобиль-жол академиясы	71	50	70	5,00
2	Халықаралық көліктік-гуманитарлық университеті	209	133	64	4,52
3	Торайғыров университеті	511	299	59	4,15
4	Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті	823	447	54	3,86
5	М. Тынышбаев атындағы ALT Университет	204	106	52	3,69
6	Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті	226	108	48	3,39
7	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	626	228	36	2,59

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

11-кестеде бұл ББ бойынша рейтингке қатысатын ЖЖОКБҰ-ның дәрежелі ПОҚ үлесі орта есеппен 51% құрайтынын көруге болады. Дәрежелі ПОҚ-ның ең көп үлесі мынадай ЖЖОКБҰ-да жұмыс істейді: Л.Б.Гончаров атындағы Қазақ автомобиль-жол академиясы

1.3.3 «Материалдық және оқу базасын дамытуға арналған шығындарды талдау» критерийі

«Материалдық және оқу базасын дамытуға арналған шығындарды талдау» критерийі білім беру процесінің қаржылық қамтамасыз етілуін және оқу орнының оқытудың негізгі аспектілеріне қаражат салуға дайындығын бағалауға мүмкіндік беретін маңызды көрсеткіштердің бірі. Бұл критерийде бағдарламалық қамтамасыз ету және кітапхана қорын дамыту шығындары ескеріледі.

Бағдарламалық қамтамасыз ету шығындары әртүрлі пәндерге арналған

арнайы бағдарламалар, оқу процесін басқару жүйелері және оқытудың тиімділігі мен интерактивтілігін арттыратын басқа да цифрлық құралдар сияқты оқу процестеріне қажетті лицензиялық бағдарламаларды сатып алу және жаңарту шығындарын қамтиды. Бұл ББ өзектілігін сақтау және студенттерді заманауи технологиялармен жұмыс істеуге дайындау үшін маңызды.

Кітапхана қорын дамыту шығындарына студенттердің өзекті және сапалы оқу және ғылыми ақпаратқа қол жеткізуін қамтамасыз ету үшін қажетті жаңа оқулықтарды, ғылыми әдебиеттерді, электрондық ресурстар мен дерекқорларды сатып алу шығындары кіреді. Кітапхана қорын дамыту білімді тереңдетуге және ғылыми зерттеулер жүргізуге ықпал ететін академиялық ортаның маңызды құрамдас бөлігі.

12-кесте. «Материалдық және оқу базасын дамытуға арналған шығындарды талдау» критерийі бойынша ЖЖОКБҰ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ЖЖОКБҰ контингенті	1 студентке шаққандағы шығындар көлемі (теңге)	Балл
1	Л.Б.Гончаров атындағы Қазақ автомобиль-жол академиясы	1170	14782	5,00
2	Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті	14443	13982	4,69
3	Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті	5804	13040	4,32
4	М. Тынышбаев атындағы ALT Университет	7478	10002	3,13
5	Халықаралық көліктік-гуманитарлық университеті	5106	6467	1,75
6	Торайғыров университеті	8878	5092	1,21
7	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	9112	4549	1,00

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

12-кестеде көрсетілген 1 студентке бөлінген қаражатты талдау бойынша келесі ЖЖОКБҰ жоғары нәтиже көрсетті: Л.Б.Гончаров атындағы Қазақ автомобиль-жол академиясы.

1.3.4 «Профессор-оқытушылар құрамының медианалық жалақысы» критерийі

«Профессор-оқытушылар құрамының медианалық жалақысы» критерийі оқытушыларды қаржылық қолдау деңгейін және жанама түрде оқу орнындағы білім беру процесінің сапасын көрсететін маңызды көрсеткіш. Медианалық жалақы – оқытушылардың жартысы жалақыны осы деңгейден жоғары, ал екінші жартысы төмен алатын бөліну нүктесі. Бұл көрсеткіштің

орташа жалақыдан айырмашылығы, оған өте жоғары немесе өте төмен жалақы сияқты шекті мәндер әсер етпейді.

Медианалық жалақы деңгейі оқытушылардың мотивациясымен және олардың жұмысқа қанағаттануымен тығыз байланысты. Жалақының жоғары деңгейі университетке білікті мамандарды тартуға және ұстап қалуға мүмкіндік береді, ол дегеніміз оқыту мен ғылыми қызметтің сапасына оң әсер етеді. Лайықты жалақы алатын оқытушылар үнемі кәсіби дамуға, ғылыми зерттеулерге қатысуға және студенттермен белсенді қарым-қатынасқа ынталы болады.

Сонымен қатар, медианалық жалақы көрсеткіші ЖЖОКБҰ-ның қаржылық тұрақтылығын және оның басқа оқу орындарымен салыстырғанда бәсекеге қабілетті жалақы деңгейін ұстап тұру қабілетін көрсете алады.

Әдістемеге сәйкес осы критерийді саралау кезінде оқытушы жұмыс істейтін аймақтың күнкөріс деңгейі есепке алынады.

13-кесте. «Профессор-оқытушылар құрамының медианалық жалақысы» критерийі бойынша ЖЖОКБҰ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ПОҚ медианалық жалақысы (теңге)	Балл
1	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	551412	5,00
2	М. Тынышбаев атындағы ALT Университет	559933	4,38
3	Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті	554746	4,31
4	Л.Б.Гончаров атындағы Қазақ автомобиль-жол академиясы	494770	3,56
5	Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті	489887	3,45
6	Торайғыров университеті	380525	2,75
7	Халықаралық көліктік-гуманитарлық университеті	290590	1,00

Дереккөз: ҚР ҒЖБМ мәліметтері

13-кестеде «Профессор-оқытушылар құрамының медианалық жалақысы» критерийі бойынша талдау нәтижелерін көрсетілген: «Көлік құрылысы» ББ бойынша ПОҚ орташа медианалық жалақысы 2025 жылы 474 552 теңгені құрады. ББ бойынша рейтингке қатысқан ЖЖОКБҰ арасында Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті – 551 412 теңге көрсеткіштерін көрсетіп, алғашқы орынды иеленді.

1.4 «Түлектердің мансаптық перспективалары» критерийлер тобы бойынша талдау қорытындылары

1.4.1 «Түлектердің жұмысқа орналасу деңгейі» критерийі

«Түлектердің мансаптық перспективалары» критерийлер тобы түлектердің еңбек нарығындағы бәсекеге қабілеттілігін көрсетеді. Топ үш критерийден тұрады: түлектердің жұмысқа орналасу деңгейі, түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығы, түлектердің медианалық жалақысы. Бұл критерийлер бойынша білім беру бағдарламаларының 2024 жылғы түлектері талданады. Олардың оқу бітіргеннен кейін, 2024 жылдың тамызынан 2025 жылдың шілдесіне дейінгі кезеңдегі зейнетақы жарналары арқылы талдау жүргізіледі.

«Жұмысқа орналасу деңгейі» көрсеткіші түлектердің еңбек нарығындағы бәсекеге қабілеттілігін тікелей көрсетеді. Бұл өлшем «тұрақты жұмыспен қамту» және «шартты жұмыспен қамту»болып бөлінеді.

Тұрақты жұмысқа орналасу – 2024 жылдың тамызынан 2025 жылдың шілдесіне дейінгі кезеңде қатарынан кемінде 3 ай тұрақты зейнетақы жарналарын алған жұмысқа орналастырылған түлектердің пайызын көрсететін көрсеткіш.

Шартты жұмыспен қамту – 2024 жылдың тамызынан 2025 жылдың шілдесіне дейінгі кезеңде тұрақты емес негізде зейнетақы аударымдарын алған түлектердің пайызын көрсететін көрсеткіш (яғни тұрақты жұмыспен қамту жағдайларын қоспағанда, тұрақсыз табыс).

Жұмыспен қамтылуды есептеу барысында тұрақты жұмыспен қамтылған түлектердің үлесі жоғары нәтиже береді.

Түлектердің жұмысқа орналасу деңгейін неғұрлым сенімді есептеу үшін жалпы түлектер санынан мынадай санаттар алынып тасталды:

- Магистратурада (резидентурада) оқуды жалғастырған түлектер;
- Шетел азаматтары;
- Декреттік демалыстағы түлектер;
- Мерзімді әскери қызметке шақырылған түлектер;
- Шетелде білім алатын түлектер;
- Шетелде жұмыс істейтін түлектер;
- 1-2 топтағы мүгедектігі бар түлектер;
- Күш құрылымдарының қызметкерлері;
- Жас ерекшелігіне байланысты есептелмейтін түлектер (1996 жылғы және одан үлкен);
- Қайтыс болған түлектер.

Түлектердің саны 5 адамнан аз болатын келесі ЖЖОКБҰ-да есептеулер тек статистикалық деректер бойынша және сараптамалық бөлім бойынша жүргізілді, өйткені «түлектердің мансаптық перспективалары» блогы бойынша есептеу үшін деректердің аздығына байланысты көрсеткіштер дұрыс болмауы мүмкін: Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті, М. Тынышбаев атындағы ALT Университет, Торайғыров университеті.

2-диаграмма. «Көлік құрылысы» ББ бойынша түлектердің жалпы саны мен құрамы

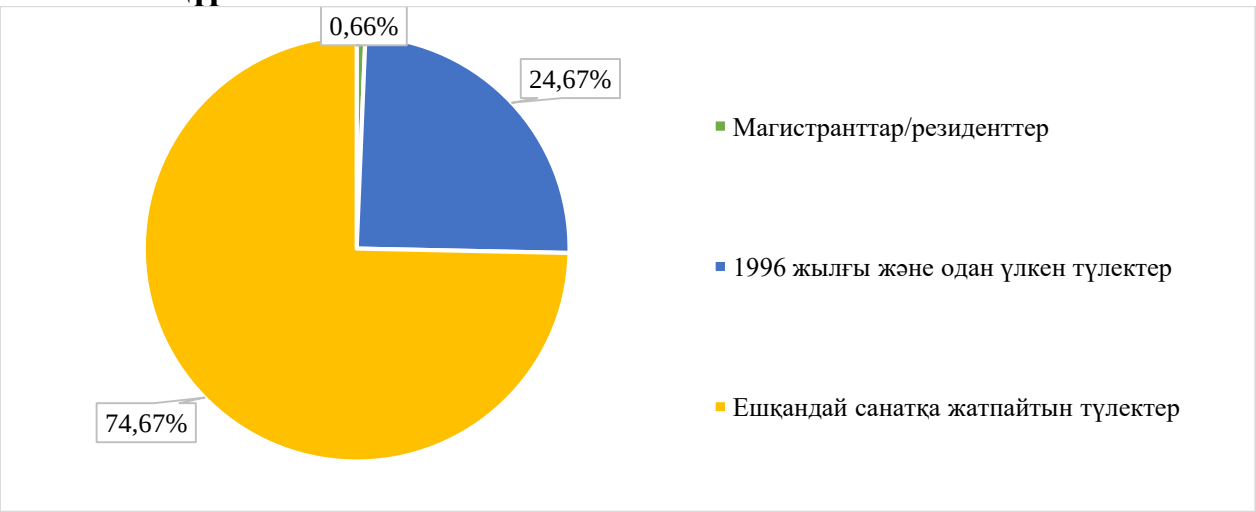

2-диаграммаға сәйкес ББ бойынша түлектердің жалпы саны 304 адамды құрады, оның ішінде: магистратурада (резидентурада) оқуды жалғастырғандар – 2; 1995 жылғы және одан үлкен – 227.

14-кесте. «Түлектердің жұмысқа орналасу деңгейі» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Түлектердің жалпы саны	Жұмысқа орналасу деңгейі, %	Тұрақты жұмыс, %	Шартты жұмыс, %	Балл
1	Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті	51	88%	88%	0%	4,41
2	Халықаралық көліктік-гуманитарлық университеті	23	91%	83%	9%	4,30
3	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	18	94%	72%	22%	4,06
4	Л.Б.Гончаров атындағы Қазақ автомобиль-жол академиясы	40	83%	33%	50%	2,63
5	Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті	*	*	*	*	*
6	М. Тынышбаев атындағы ALT Университет	*	*	*	*	*
7	Торайғыров университеті	*	*	*	*	*

Дереккөз: ҚР ҒЖБМ мәліметтері

** - түлектер саны 5-тен аз болуына байланысты «түлектердің мансаптық перспективалары» тобы бойынша нәтижелері есепке алынбайды*

14-кестеге сәйкес, «Көлік құрылысы» ББ бойынша жұмысқа орналасудың орташа деңгейі 89% құрады. Жұмысқа орналасу көрсеткіші жоғары ЖЖОКБҰ: Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті, Халықаралық көліктік-гуманитарлық университеті. Соңғы позицияда Л.Б.Гончаров атындағы Қазақ автомобиль-жол академиясы орналасты.

3-диаграмма. Түлектерің жұмысқа орналасу деңгейі

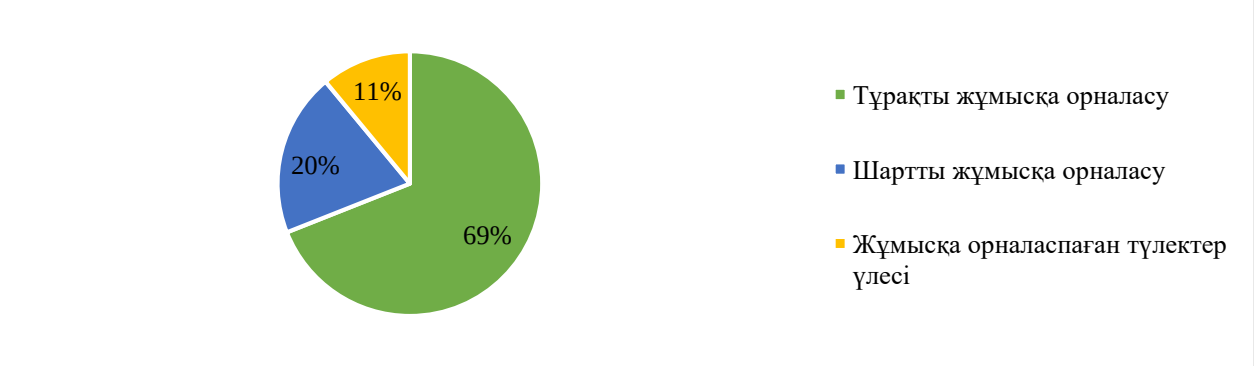

3-диаграммадан ББ бойынша түлектердің 69%-ы тұрақты, ал 20%-ы шартты түрде жұмыс істейтінін көруге болады. Түлектердің 11%-ы жұмысқа орналаспаған.

15-кесте. 2023-2025 жылдардағы түлектердің жұмысқа орналасу деңгейін салыстырмалы талдау

№	ЖЖОКБҰ атауы	Жұмысқа орналасу деңгейі, %		
		2023 ж.	2024 ж.	2025 ж.
1	Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті	-	95%	*
2	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	84%	84%	94%
3	Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті	68%	88%	88%
4	Л.Б.Гончаров атындағы Қазақ автомобиль-жол академиясы	86%	78%	83%
5	М. Тынышбаев атындағы ALT Университет	-	-	*
6	Торайғыров университеті	100%	71%	*
7	Халықаралық көліктік-гуманитарлық университеті	86%	60%	91%

Дереккөз: ҚР ҒЖБМ мәліметтері

** - түлектер саны 5-тен аз болуына байланысты «түлектердің мансаптық перспективалары» тобы бойынша нәтижелері есепке алынбайды*

— - рейтингке қатыспаған

15-кестедегі салыстырмалы талдауға сәйкес бұл критерий бойынша 2024 жылғы көрсеткіштермен салыстырғанда келесі оқу орындарының көрсеткіштері жақсарған: Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық

университеті, Л.Б.Гончаров атындағы Қазақ автомобиль-жол академиясы, Халықаралық көліктік-гуманитарлық университеті.

4-диаграмма. 2023-2025 жылдардағы түлектердің жұмысқа орналасу деңгейін салыстырмалы талдау

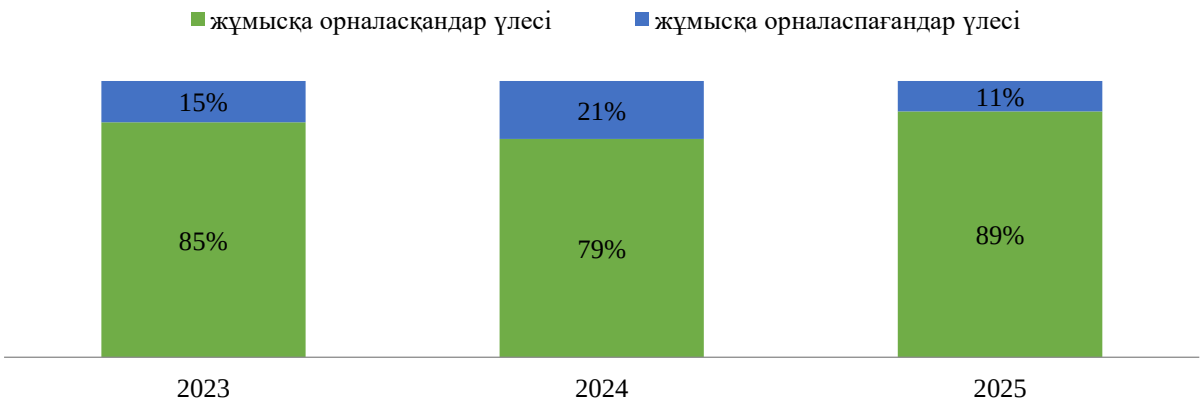

4-диаграмма еңбек нарығында ББ түлектеріне сұраныстың динамикасын көрсетеді. Алдыңғы рейтингтермен салыстырғанда осы критерий көрсеткіштері жақсарды: 2023 жылы жұмысқа орналасудың орташа деңгейі - 85%, 2024 жылы - 79%, ал 2025 жылы - 89% құрады.

1.4.2 «Түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығы» критерийі

Түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығы түлектердің оқуды бітіргеннен кейін қаншалықты жылдам жұмыс таба алатынын көрсететін маңызды көрсеткіш. Бұл көрсеткіш нақты білім беру бағдарламасы мен ЖЖОКБҰ дайындаған еңбек нарығындағы мамандардың сұраныс деңгейін көрсетеді.

Жұмыс іздеудің қысқа кезеңі түлектердің жоғары бәсекеге қабілеттілігін, оқу орнының жақсы беделін және білім беру бағдарламасының жұмыс берушілердің қажеттіліктеріне сәйкестігін көрсетеді. Жұмыс іздеудің ұзақ кезеңі түлектердің жеткіліксіз дайындығын, олардың дағдыларының еңбек нарығының талаптарына сәйкес келмеуін немесе белгілі бір салада жұмысқа орналасудың жалпы күрделілігін көрсетуі мүмкін.

Жұмыс іздеу ұзақтығын талдау білім беру ұйымдарына өз бағдарламаларының тиімділігін бағалауға және қажет болған жағдайда түлектердің жұмысқа орналасу нәтижелерін жақсарту үшін түзетулер енгізуге мүмкіндік береді.

16-кесте. «Түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығы» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Жұмыс іздеу ұзақтығы (аймен)	Балл
1	Халықаралық көліктік-гуманитарлық университеті	1,31	4,86
2	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	1,88	4,60
3	Л.Б.Гончаров атындағы Қазақ автомобиль-жол академиясы	2,52	4,31
4	Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті	4,91	3,22
5	Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті	*	*
6	М. Тынышбаев атындағы ALT Университет	*	*
7	Торайғыров университеті	*	*

Дереккөз: ҚР ҒЖБМ мәліметтері

** - түлектер саны 5-тен аз болуына байланысты «түлектердің мансаптық перспективалары» тобы бойынша нәтижелері есепке алынбайды*

16-кестеде түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығының нәтижелері көрсетілген. Келесі ЖЖОКБҰ-да түлектер 2 айдан аз уақыт ішінде жұмысқа орналасқан: Халықаралық көліктік-гуманитарлық университеті, Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті.

5-диаграмма. 2023-2025 жылдардағы түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығын салыстырмалы талдау

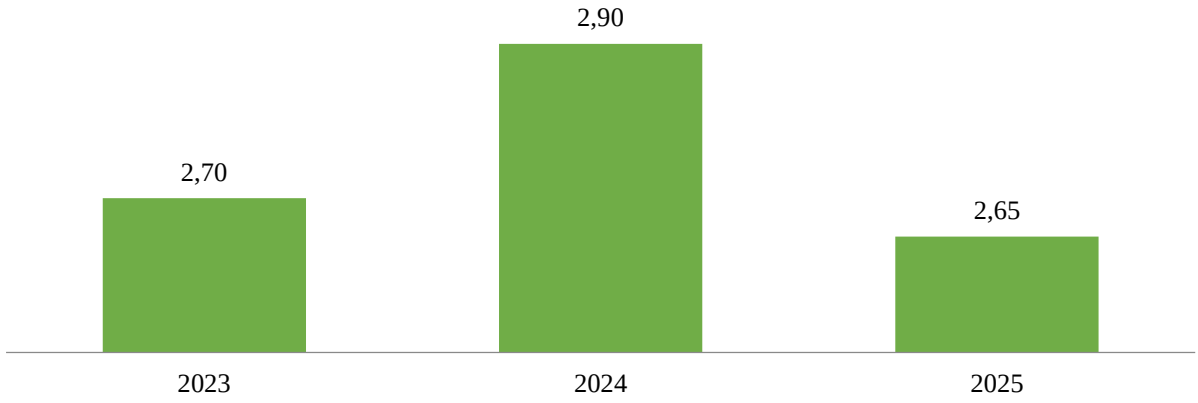

5-диаграмма еңбек нарығында «Көлік құрылысы» ББ бойынша түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығындағы өзгерістерді көрсетеді. Өткен жылдармен салыстырғанда осы критерийдің көрсеткіштері жақсарған. Бұл өзгерістер ББ түлектеріне сұраныс динамикасын көрсетеді. 2023 жылы жұмыс іздеудің орташа ұзақтығы 2,70 айды, 2024 жылы 2,90 айды, ал 2025 жылы 2,65 айды құрады.

1.4.3 «Түлектердің медианалық жалақысы» критерийі

Медианалық жалақы оқуды бітіргеннен кейінгі алғашқы жылы жұмысқа орналасқан түлектердің табыс деңгейін көрсетеді. Жоғары бастапқы жалақы көбінесе білім беру бағдарламасының сапасының және оны кәсіби ортаның мойындауының көрсеткіші.

Түлектердің медианалық жалақысы туралы мәліметтер оқу орнын таңдау кезінде талапкерлер үшін бағдар бола алады, өйткені олар осы бағдарламаның түлектерінің жұмысқа орналасу және лайықты жалақы алу үшін жақсы перспективалары бар екеніне сенімді бола алады. Сонымен қатар, медианалық жалақысы жоғары бағдарламалар жұмыс берушілердің де назарын аударады, бұл тез мансаптық өсу мен тұрақты жұмысқа орналасу мүмкіндігін арттырады.

Есепте соңғы үш жылдағы түлектердің медианалық жалақысының динамикасы қарастырылады, бұл еңбек нарығындағы трендтерді анықтауға және белгілі бір білім беру бағдарламаларының түлектерінің қаншалықты табысты екенін бағалауға мүмкіндік береді.

Әдістемеге сәйкес осы критерийді саралау кезінде түлектің жұмыс істейтін аймақтың күнкөріс деңгейі есепке алынады.

17-кесте. «Түлектердің медианалық жалақысы» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Медианалық жалақы, теңге	Балл
1	Л.Б.Гончаров атындағы Қазақ автомобиль-жол академиясы	348597	5,00
2	Халықаралық көліктік-гуманитарлық университеті	323175	4,71
3	Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті	209848	3,41
4	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	164008	3,08
5	Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті	*	*
6	М. Тынышбаев атындағы ALT Университет	*	*
7	Торайғыров университеті	*	*

Дереккөз: ҚР ҚР ҒЖБМ мәліметтері

** - түлектер саны 5-тен аз болуына байланысты «түлектердің мансаптық перспективалары» тобы бойынша нәтижелері есепке алынбайды*

17-кестеде осы критерий бойынша талдау көрсетілген. Осы көрсеткіш бойынша көшбасшылар: Л.Б.Гончаров атындағы Қазақ автомобиль-жол академиясы. Ең төменгі көрсеткішті Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті көрсетті.

2 Білім беру бағдарламаларының қорытынды рейтингі

Білім беру бағдарламаларының қорытынды рейтингі білім беру процесінің сапасын, түлектердің еңбек нарығындағы бәсекеге қабілеттілігін, сондай-ақ жоғары оқу орындары қызметінің жалпы көрсеткіштерін көрсететін барлық критерийлерді жан-жақты талдаудың нәтижесі болып табылады. Бұл бөлімде критерийлердің бірнеше тобы бойынша бағалау негізінде қалыптастырылған «Көлік құрылысы» ББ бойынша қорытынды рейтинг ұсынылған: білім беру бағдарламаларының сапа көрсеткіштері, білім беру бағдарламасының жетістіктері, ЖЖОКБҰ жалпы көрсеткіштері, түлектердің мансаптық перспективалары.

2025 жылғы рейтинг жоғарыда аталған блоктар бойынша топтастырылған 17 критерий негізінде құрылды. Әрбір критерийдің жалпы бағалау процесінде оның маңыздылығын көрсететін белгілі бір салмағы бар.

Қорытынды рейтингтің негізгі мақсаты – талапкерлерге, жұмыс берушілерге және басқа да мүдделі тараптарға ақпараттандырылған таңдау жасауға көмектесетін білім беру бағдарламаларына объективті баға беру. Сондай-ақ, рейтинг нәтижелері ЖЖОКБҰ үшін өздерінің білім беру бағдарламаларын жетілдіру және олардың ұлттық және халықаралық деңгейлердегі бәсекеге қабілеттілігін арттыру бағытында бағдар бола алады.

18-кесте. «Көлік құрылысы» ББ бойынша қорытынды рейтинг

№	ЖЖОКБҰ атауы	ББ атауы	Жалпы қорытынды	Рейтингтегі орны
1	Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті	6В07305 Көлік құрылысы	3,174	1/4
2	Халықаралық көліктік-гуманитарлық университеті	6В07316 Көлік құрылысы	3,171	2/4
3	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	6В07308 Көлік құрылысы және автомобиль жолдарын пайдалану	3,167	3/4
4	Л.Б.Гончаров атындағы Қазақ автомобиль-жол академиясы	6В07311 Автомобиль жолдары мен әуеайлақтардың құрылыс	3,143	4/4
5	Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті	6В07304 Құрылыс и эксплуатация автомобильных дорог	1,414	*
6	Торайғыров университеті	6В07306 Автомобиль жолдары мен әуеайлақтардың құрылыс	1,333	*
7	М. Тынышбаев атындағы ALT Университет	6В07336 Құрылыс железных дорог	1,092	*

** - түлектер саны 5-тен аз болуына байланысты рейтингте орын алмады*

18-кестеде «Көлік құрылысы» ББ бойынша 2025 жылғы рейтингті талдау қорытындылары ұсынылған. Деректерге сәйкес, ТОП-1 құрамына Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті сияқты ЖЖОКБҰ кірді.

19-кесте. 2023-2025 жылдардағы «Көлік құрылысы» ББ бойынша рейтингтегі орындары

№	ЖЖОКБҰ атауы	Рейтингтегі орны		
		2023 ж.	2024 ж.	2025 ж.
1	Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті	5 / 5	3 / 6	1/4
2	Халықаралық көліктік-гуманитарлық университеті	4 / 5	6 / 6	2/4
3	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	2 / 5	4 / 6	3/4
4	Л.Б.Гончаров атындағы Қазақ автомобиль-жол академиясы	3 / 5	1 / 6	4/4
5	Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті	*	5 / 6	*
6	М. Тынышбаев атындағы ALT Университет	-	-	*
7	Торайғыров университеті	1 / 5	2 / 6	*

** - түлектер саны 5-тен аз болуына байланысты рейтингте орын алмады*
— - рейтингке қатыспаған

19-кестеде 2023-2025 жылдары «Көлік құрылысы» ББ бойынша рейтингке қатысқан оқу орындарының рейтингте алған орындары салыстырылды. 2023 жылы рейтинг көшбасшысы Торайғыров университеті болды. 2024 жылы көшбасшылар тізімі сәл өзгерді: Л.Б.Гончаров атындағы Қазақ автомобиль-жол академиясы Торайғыров университетінің орнын алды. 2025 жылдың көшбасшысы - Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті болды.

2025 жылғы білім беру бағдарламаларының қорытынды рейтингі Қазақстанның жоғары оқу орындары арасында «Көлік құрылысы» саласында мамандар даярлаудың әртүрлілігі мен сапасын көрсетеді. Талдау көрсеткендей, еңбек нарығының талаптары мен халықаралық стандарттарға бейімделе отырып, өз бағдарламаларын белсенді түрде жетілдіретін білім беру мекемелері жетекші орындарға ие болды.

Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті, Халықаралық көліктік-гуманитарлық университеті сияқты университеттердің жоғары нәтижелері олардың бәсекеге қабілеттілігін және түлектерінің сұранысын растайды. Бұл оқу орындары түлектердің жұмысқа орналасу деңгейі, орташа жалақы және білім беру бағдарламаларының сапасы сияқты бірқатар критерийлер бойынша жоғары нәтижелер көрсетті.

Рейтинг нәтижелері талапкерлер, жұмыс берушілер және жоғары оқу орындары үшін құнды бағдар болып табылады, әрбір білім беру бағдарламасының мықты жақтарын анықтауға көмектеседі. Болашақта білім беру стандарттарын жақсарту және халықаралық ынтымақтастықты арттыру

жөніндегі жұмысты жалғастыру Қазақстанның білім беру жүйесін одан әрі дамыту үшін маңызды қадам болады.

Қорытынды

2025 жылғы ББ бойынша білім беру бағдарламаларының қорытынды рейтингі Қазақстанның жоғары білім беру жүйесін жақсарту үшін елеулі жетістіктер мен салаларды анықтауға мүмкіндік берді. Рейтингте жетекші орындарды білім беру бағдарламаларының сапа көрсеткіштері, білім беру бағдарламасының жетістіктері, ЖЖОКБҰ жалпы көрсеткіштері, түлектердің мансаптық перспективалары сияқты критерийлер топтары бойынша жоғары нәтижелер көрсете алған университеттер иеленді.

Талдау көрсеткендей, рейтингтің жоғарғы қатарында тұрған ЖЖОКБҰ студенттерді теориялық біліммен ғана емес, сонымен қатар еңбек нарығында сұранысқа ие практикалық дағдылармен қамтамасыз ете отырып, өздерінің білім беру бағдарламаларын жетілдіру бойынша белсенді жұмыс істейді. Алдыңғы қатардағы жоғары оқу орындары жұмыс берушілермен өзара іс-қимылға және халықаралық сапа стандарттарын интеграциялауға ерекше назар аударатынын атап өту керек, себебі бұл олардың түлектерінің бәсекеге қабілеттілігін айтарлықтай арттырады.

Сонымен бірге, есеп назар аударуды қажет ететін кейбір кемшіліктерді анықтады. Мысалы, бірқатар ЖЖОКБҰ-да студенттердің академиялық ұтқырлығы мен ғылыми-кәсіпкерлік бастамалары, шетелдік студенттер үлесі бойынша төмен көрсеткіштер байқалады, бұл осы бағыттарды одан әрі дамыту қажеттігін көрсетеді. Сондай-ақ, оқу орындарының бір студентке шаққандағы қаржылық шығындар көлемінде айтарлықтай айырмашылықтар байқалды.

Рейтинг нәтижелері барлық мүдделі тараптар үшін маңызды құрал. Талапкерлер мен олардың ата-аналары үшін рейтинг оқу орнын таңдау кезінде бағдар, жұмыс берушілер үшін – мамандарды даярлау сапасының индикаторы, ал жоғары оқу орындарының өздері үшін – өз бағдарламаларын жақсартуға және бәсекелестік ортадағы позицияларын нығайтуға ынталандыру ретінде қызмет етеді.

Қорытындыны келесідей жасауға болады: елеулі жетістіктерге қарамастан, Қазақстанның жоғары білім беру жүйесі жаңғыртуды және жаңа сын-тегеуріндерге бейімделуді жалғастыруда. Әр ЖЖОКБҰ білім беру бағдарламаларының жоғары деңгейін қолдап қана қоймай, еңбек нарығындағы өзгерістер мен қоғамның қажеттіліктерін ескере отырып, оларды үнемі жақсартуға ұмтылуы тиіс. 2025 жылғы қорытынды рейтинг жаһандық аренада қазақстандық білім берудің сапасы мен бәсекеге қабілеттілігін арттыруға ықпал ете отырып, осы мақсаттарға қол жеткізу жолындағы маңызды қадамдардың бірі. Білім беру бағдарламаларын жетілдіруді жалғастыру және түлектерді тез өзгеретін әлемде табысты кәсіби қызмет үшін қажетті білім мен дағдылармен қамтамасыз ету үшін жан-жақты жұмыс жасау өте маңызды.

Қосымша 1

«Көлік құрылысы» ББ бойынша рейтингке қатысатын ЖЖОКБҰ тізімі

№	ЖЖОКБҰ атауы	ББ атауы
1	Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті	6В07304 Құрылыс и эксплуатация автомобильных дорог
2	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	6В07308 Көлік құрылысы және автомобиль жолдарын пайдалану
3	Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті	6В07305 Көлік құрылысы
4	Л.Б.Гончаров атындағы Қазақ автомобиль-жол академиясы	6В07311 Автомобиль жолдары мен әуеайлақтардың құрылыс
5	М. Тынышбаев атындағы ALT Университет	6В07336 Құрылыс железных дорог
6	Торайғыров университеті	6В07306 Автомобиль жолдары мен әуеайлақтардың құрылыс
7	Халықаралық көліктік-гуманитарлық университеті	6В07316 Көлік құрылысы

6В061 Ақпараттық-коммуникациялық технологиялар даярлау бағыты В057 Ақпараттық технологиялар білім беру бағдарламасы тобы «Есептеу техникасы және бағдарламалық қамтамасыз ету» білім беру бағдарламасы бойынша рейтингіні қалыптастыру есебі

Кіріспе

Қазақстанның жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру жүйесі экономиканың түрлі салалары үшін жоғары білікті мамандарды даярлауда шешуші рөлдердің бірін атқарады. Еңбек нарығының қарқынды дамуы мен халықаралық интеграция жағдайында білім беру сапасы ғана емес, сонымен қатар білім беру бағдарламаларының қазіргі заманғы сын-қатерлерге бейімделу қабілеті де маңызды. Білім беру мекемелері жұмысының тиімділігін бағалаудың маңызды құралы - мамандарды даярлау деңгейін, түлектердің бәсекеге қабілеттілігін және білім беру бағдарламаларының сапасын объективті бағалауға мүмкіндік беретін рейтингілер жасау.

Бұл есепте 2025 жылғы Қазақстанның жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарындағы (бұдан әрі – ЖЖОКБҰ) білім беру бағдарламаларын (бұдан әрі – ББ) талданады. Осы талдау шеңберінде түлектердің кәсіби құзыреттілігін дамытуға және олардың еңбек нарығындағы сұранысына әсер ететін негізгі көрсеткіштер бойынша ББ кешенді салыстырмалы шолу жүргізілді.

Білім беру бағдарламаларының рейтингін қалыптастыру үшін негіздеме:

1. Қазақстан Республикасының 2007 жылғы 27 шілдедегі №319 «Білім туралы» Заңы.

2. «Қазақстан Республикасында жоғары білімді және ғылымды дамытудың 2023-2029 жылдарға арналған тұжырымдамасын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2023 жылғы 28 наурыздағы №248 қаулысы.

3. «Еңбек нарығының қажеттіліктерін ескере отырып, жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білімі бар кадрларды даярлауға жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарының дайындық бөлімшелеріне мемлекеттік білім беру тапсырысын орналастыру қағидаларын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2016 жылғы 29 қаңтардағы №122 бұйрығы.

4. «Жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру бөлігінде тәуекел дәрежесін бағалау өлшемшарттарын және білім беру жүйесіне тексеру парақтарын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Ғылым және жоғары білім министрінің 2022 жылғы 1 желтоқсандағы №166 және Қазақстан Республикасы Ұлттық экономика министрінің 2022 жылғы 2 желтоқсандағы №116 бірлескен бұйрығы.

Бұл есептің мақсаты – білім беру бағдарламаларына жан-жақты талдау жүргізу және осы талдау негізінде қорытынды рейтинг жасау. Рейтинг жасау

барысында білім беру процесінің барлық маңызды компоненттерін қамтитын әртүрлі критерийлер тобы ескерілді. Олардың ішінде: білім беру бағдарламаларының сапа көрсеткіштері, білім беру бағдарламасының жетістіктері, ЖЖОКБҰ жалпы көрсеткіштері және түлектердің мансаптық перспективалары. Бұл блоктардың әрқайсысы жалпы рейтингте белгілі бір салмаққа ие, бұл бағалауды мүмкіндігінше объективті және жан-жақты етуге мүмкіндік береді.

Бұл есептің негізгі міндеті – білім беру бағдарламаларының жағдайы туралы нақты және құрылымдық түсінік беру. «Есептеу техникасы және бағдарламалық қамтамасыз ету» ББ бойынша 2025 жылғы рейтингке 47 ЖЖОКБҰ қатысты (1-қосымша). Кейбір ЖЖОКБҰ осы ББ бойынша түлектерінің санының аз болуына байланысты рейтингте орын алған жоқ (ББ бойынша 2024 жылғы түлек саны 5 түлектен аз), олардың ішінде Астана халықаралық университеті, Аймақтық инновациялық университет, Еуразия технологиялық университеті бар.

1 Жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарының білім беру бағдарламаларының деректерін талдау

1.1 «Білім беру бағдарламаларының сапа көрсеткіштері» критерийлер тобы бойынша талдау қорытындылары

1.1.1 «Білім беру бағдарламаларын жұмыс берушілермен әзірлеу және келісу» критерийі

ББ мазмұнын болашақ мамандардың кәсіби құзыреттілігі мен бәсекеге қабілеттілігінің тиімділігін арттыру үшін әлеуетті немесе негізгі жұмыс берушілермен келісу қажет. Жұмыс берушілер білім беру бағдарламаларын әзірлеу кезінде ұсыныстар, пәндердің мазмұнына өзгерістер енгізе алады, сондай-ақ зерттелетін тақырыптар мен материалдардың өзектілігі бойынша ұсыныстар мен ескертулер бере алады. Білім беру бағдарламаларын жұмыс берушілермен келісу түлектердің табысты жұмысқа орналасуына ықпал ететін негізгі факторлардың бірі болып табылады.

ЖЖОКБҰ бұл критерий бойынша 2024-2025 оқу жылына арналған ББ бойынша құжаттардың мынадай тізбесін ұсыну қажет: модульдік білім беру бағдарламасы (МББ), элективті пәндер каталогы (ЭПК), жұмыс берушіден хат, келісу хаттамасы, жұмыс берушінің рецензиясы, ұсынымдық хат, анықтама-негіздеме, ББ сараптамасы.

Осы критерийді есептеу кезінде ББ келісуге қатысатын жұмыс берушілердің санына басты назар аударылды. Бір мамандықтағы жұмыс берушілер әр түрлі болуы мүмкін, сәйкесінше, жұмыс берушілер саны неғұрлым көп болса, жұмыс ерекшеліктерін ұсыну туралы көзқарастар мен пікірлер соғұрлым көп болады.

1-кесте. «Білім беру бағдарламаларын жұмыс берушілермен әзірлеу және келісу» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ББ келісілген жұмыс берушілер саны	Балл
1	SDU University	25	5,00
2	Нархоз университеті	14	3,17
3	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	10	2,50
4	Торайғыров университеті	7	2,00
5	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	7	2,00
6	«Тұран-Астана» университеті	7	2,00
7	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	6	1,83
8	Жұмабек Ахметұлы Тәшенов атындағы университет	5	1,67
9	Astana IT University	5	1,67
10	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	5	1,67
11	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық университеті	5	1,67
12	Alikhan Bokeikhan University	5	1,67
13	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз	5	1,67

	инновациялық институты		
14	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	4	1,50
15	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	4	1,50
16	Халықаралық инженерлік-технологиялық университеті	4	1,50
17	Алматы технологиялық университеті	4	1,50
18	Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті	4	1,50
19	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	4	1,50
20	Шымкент университеті	4	1,50
21	Гуманитарлық-техникалық академия	3	1,33
22	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	3	1,33
23	Қазтұтынуодағы Қарағанды экономикалық университеті	3	1,33
24	Қызылорда «Болашақ» университеті	3	1,33
25	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	3	1,33
26	Қазақстан инновациялық және телекоммуникациялық жүйелер университеті	3	1,33
27	С. Өтебаев атындағы Атырау мұнай және газ университеті	3	1,33
28	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	3	1,33
29	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	3	1,33
30	Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті	3	1,33
31	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	3	1,33
32	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	3	1,33
33	М.Дулатов атындағы Қостанай инженерлік-экономикалық университеті	3	1,33
34	«Тұран» университеті	3	1,33
35	Еуразия технологиялық университеті	3	1,33
36	Ғ. Дәукеев атындағы Алматы энергетика және байланыс университеті	2	1,17
37	Халықаралық ақпараттық технологиялар университеті	2	1,17
38	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	2	1,17
39	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	2	1,17
40	Орталық Азия Инновациялық Университеті	2	1,17
41	Қазақстан-Британ техникалық университеті	1	1,00
42	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	1	1,00
43	Каспий қоғамдық университеті	1	1,00
44	Қарағанды индустриялық университеті	1	1,00
45	Инновациялық Еуразия университеті	1	1,00
46	Астана халықаралық университеті	1	1,00
47	Аймақтық инновациялық университет	1	1,00

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

1-кестеде осы критерий бойынша нәтижелер берілген: SDU University, Нархоз университеті, Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті

жетекші орынға ие болды, өйткені олардың білім беру бағдарламалары жұмыс берушілердің ең көп санымен келісілген.

1.1.2 «Профессор-оқытушылар құрамының практикалық жұмыс тәжірибесі» критерийі

Профессор-оқытушылар құрамының (ПОҚ) практикалық жұмыс тәжірибесі білім беру үдерісі сапасының маңызды құрамдас бөлігі. Тиісті кәсіби салада нақты тәжірибесі бар оқытушылар студенттерге пән туралы тереңірек және қолданбалы түсінік бере алады. Олар оқу процесіне практикадан, қолданылатын әдістер мен технологиялардан өзекті мысалдар келтіре алады, бұл студенттерді кәсіби қызметке неғұрлым тиімді дайындауға ықпал етеді.

Сонымен қатар, оқытушылардың практикалық тәжірибесі оларға саланың қазіргі тенденцияларын жақсырақ бағдарлауға және оқу бағдарламаларын еңбек нарығының өзгеретін талаптарына бейімдеуге мүмкіндік береді, осылайша түлектердің жоғары бәсекеге қабілеттілігін қамтамасыз етеді.

ББ бойынша осы көрсеткішті анықтау үшін мынадай құжаттар талап етілді: ЖЖОКБҰ кадрлар бөлімінен оқытушылардың жұмыс өтілі туралы бекітілген анықтама.

2025 жылғы рейтинг әдістемесіне сәйкес 2010 жылғы 1 қаңтар мен 2025 жылғы 1 мамыр аралығында практикалық тәжірибесі бар оқытушылар есепке алынады.

2-кесте. «Профессор-оқытушылар құрамының практикалық жұмыс тәжірибесі» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Практикалық жұмыс өтілі бар оқытушылар саны (айлар)		Балл
		саны	өтілі	
1	Гуманитарлық-техникалық академия	4	500	4,83
2	Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті	17	1517	3,24
3	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	20	1354	2,84
4	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	23	729	2,82
5	«Тұран» университеті	5	634	2,77
6	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	2	207	2,66
7	Қазақстан-Британ техникалық университеті	51	3584	2,62
8	Аймақтық инновациялық университет	1	134	2,54
9	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	5	288	2,49
10	М.Дулатов атындағы Қостанай инженерлік-экономикалық университеті	5	540	2,41

11	Каспий қоғамдық университеті	8	645	2,40
12	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	7	375	2,38
13	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	2	230	2,23
14	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	6	373	2,22
15	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	6	585	2,20
16	Қазтұтынуодағы Қарағанды экономикалық университеті	10	546	2,14
17	Қарағанды индустриялық университеті	2	207	2,07
18	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	3	223	2,06
19	Халықаралық инженерлік-технологиялық университеті	2	216	2,04
20	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	2	128	2,02
21	Алматы технологиялық университеті	20	930	1,92
22	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	3	171	1,81
23	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	5	246	1,67
24	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық университеті	3	192	1,65
25	Инновациялық Еуразия университеті	2	124	1,60
26	«Тұран-Астана» университеті	4	269	1,59
27	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	1	64	1,59
28	Орталық Азия Инновациялық Университеті	7	525	1,55
29	Alikhan Bokeikhan University	9	326	1,48
30	Astana IT University	36	2284	1,45
31	Жұмабек Ахметұлы Тәшенов атындағы университет	4	251	1,43
32	Нархоз университеті	7	442	1,38
33	SDU University	21	814	1,33
34	Астана халықаралық университеті	6	290	1,28
35	Ғ. Дәукеев атындағы Алматы энергетика және байланыс университеті	3	167	1,13
36	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	13	156	1,12
37	Қызылорда «Болашақ» университеті	1	36	1,05
38	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	3	150	1,04
39	Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті	9	323	1,04
40	Торайғыров университеті	3	114	0,80
41	Қазақстан инновациялық және телекоммуникациялық жүйелер университеті	4	108	0,79
42	Халықаралық ақпараттық технологиялар университеті	9	287	0,76
43	Шымкент университеті	2	38	0,72

44	Еуразия технологиялық университеті	2	40	0,62
45	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	1	12	0,29
46	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	0	0	0,00
47	С. Өтебаев атындағы Атырау мұнай және газ университеті	0	0	0,00

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

2-кестеден көріп отырғанымыздай, рейтингке қатысатын ЖЖОКБҰ-ның көпшілігінде ЖЖОКБҰ құрылымынан тыс жұмыс тәжірибесі бар оқытушылар бар. Бұл критерийдің көшбасшылары: Гуманитарлық-техникалық академия, Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті.

1.1.3 «Профессор-оқытушылар құрамының жетістіктері» критерийі

«Профессорлық-оқытушылық құрамның жетістіктері» критерийі білім беру бағдарламаларының сапасын бағалауда маңызды рөл атқарады, өйткені ол білім беру процесіне қатысатын мұғалімдердің кәсібилігі мен құзыреттілігінің деңгейін көрсетеді. Рейтинг әдіснамасына сәйкес, бұл критерий соңғы жылдардағы профессорлық-оқытушылық құрамның жетістіктерін жан-жақты бағалауға мүмкіндік беретін бірнеше ішкі критерийлерді қамтиды.

Атап айтқанда, 2015-2025 жылдар аралығында «Жоғары оқу орнының үздік оқытушысы» атағына ие болған оқытушылар есепке алынады, бұл олардың педагогикалық еңбегін ЖЖОКБҰ деңгейінде мойындағанын көрсетеді. Сол кезеңде «Үздік ғылыми қызметкер» атағын алған ПОҚ да ескеріледі, бұл олардың ғылыми зерттеулерге және академиялық қоғамдастықтың дамуына қосқан үлесін көрсетеді.

3-кесте. «Профессор-оқытушылар құрамының жетістіктері» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	«Жоғары оқу орнының үздік оқытушысы» атанған ПОҚ саны	«Үздік ғылыми қызметкер» сыйлығының иегерлері	Балл
1	Алматы технологиялық университеті	8	2	4,50
2	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	10	0	2,50
3	Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті	9	0	2,25
4	Қазақстан-Британ техникалық университеті	1	1	1,50

5	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	6	0	1,50
6	Ғ. Дәукеев атындағы Алматы энергетика және байланыс университеті	5	0	1,25
7	Astana IT University	4	0	1,00
8	Нархоз университеті	4	0	1,00
9	Торайғыров университеті	2	0	0,50
10	Қазтұтынуодағы Қарағанды экономикалық университеті	2	0	0,50
11	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	2	0	0,50
12	Халықаралық ақпараттық технологиялар университеті	1	0	0,25
13	SDU University	1	0	0,25
14	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	1	0	0,25
15	Каспий қоғамдық университеті	1	0	0,25
16	Қазақстан инновациялық және телекоммуникациялық жүйелер университеті	1	0	0,25
17	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	1	0	0,25
18	Астана халықаралық университеті	1	0	0,25
19	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық университеті	1	0	0,25
20	Alikhan Bokeikhan University	1	0	0,25
21	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	1	0	0,25
22	Еуразия технологиялық университеті	1	0	0,25
23	Гуманитарлық-техникалық академия	0	0	0,00
24	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	0	0	0,00
25	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	0	0	0,00
26	Жұмабек Ахметұлы Тәшенов атындағы университет	0	0	0,00
27	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	0	0	0,00
28	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	0	0	0,00
29	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	0	0	0,00
30	Қызылорда «Болашақ» университеті	0	0	0,00
31	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	0	0	0,00
32	Халықаралық инженерлік-технологиялық университеті	0	0	0,00
33	Қарағанды индустриялық университеті	0	0	0,00
34	«Тұран-Астана» университеті	0	0	0,00

35	С. Өтебаев атындағы Атырау мұнай және газ университеті	0	0	0,00
36	Инновациялық Еуразия университеті	0	0	0,00
37	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	0	0	0,00
38	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	0	0	0,00
39	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	0	0	0,00
40	Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті	0	0	0,00
41	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	0	0	0,00
42	Шымкент университеті	0	0	0,00
43	М.Дулатов атындағы Қостанай инженерлік-экономикалық университеті	0	0	0,00
44	Орталық Азия Инновациялық Университеті	0	0	0,00
45	«Тұран» университеті	0	0	0,00
46	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	0	0	0,00
47	Аймақтық инновациялық университет	0	0	0,00

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

3-кестеден көріп отырғанымыздай, осы критерий бойынша Алматы технологиялық университеті, Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті, Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті жетекші орындарға ие болды.

1.1.4 «Білім беру бағдарламаларын аккредиттеу» критерийі

Білім беру және кәсіптік ұйымдардың бағдарламаны аккредиттеуі бағдарламаның жоғары сапа стандарттарына сәйкестігінің көрсеткіші және оны ұлттық және халықаралық деңгейде тану және мойындау ретінде қарастырылады.

Дәл осы себепті ББ-ның мамандандырылған аккредиттеуден өткені туралы сертификаты сұралды. Бұл критерий бойынша балл білім беру бағдарламасы аккредиттеуден өткен мекеме мен аккредиттеуден өткені туралы сертификаттың жарамдылық ұзақтығына байланысты есептелді.

Ұсынылған мәліметтерге сәйкес, «Есептеу техникасы және бағдарламалық қамтамасыз ету» ББ бойынша рейтингке қатысатын 47 ЖЖОКБҰ-ның 45-і мамандандырылған аккредиттеуден өткен.

4-кесте. «Білім беру бағдарламаларын аккредиттеу» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Аккредитациялық орган атауы	Балл
1	«Тұран» университеті	IAAR+ ACQUIN	5,00
2	«Тұран-Астана» университеті	IAAR+ ACQUIN	4,45
3	Халықаралық ақпараттық технологиялар университеті	IAAR+ ACQUIN	3,85
4	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	IAAR+ ACQUIN	2,75
5	Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті	IAAR+ ACQUIN	2,75
6	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	ACQUIN	2,69
7	Astana IT University	ASIIN	1,92
8	Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті	IAAR	1,92
9	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	IAAR	1,37
10	Ғ. Дәукеев атындағы Алматы энергетика және байланыс университеті	IAAR	1,37
11	Торайғыров университеті	CAAAE	1,37
12	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	IAAR	1,37
13	Жұмабек Ахметұлы Тәшенов атындағы университет	IQAA	1,37
14	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	НКЦА (NKCA)	1,37
15	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	ARQA	1,37
16	SDU University	IAAR	1,37
17	Қазтұтынуодағы Қарағанды экономикалық университеті	IQAA	1,37
18	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	IAAR	1,37
19	Нархоз университеті	IQAA	1,37
20	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	IAAR	1,37
21	Қызылорда «Болашақ» университеті	НКЦА (NKCA)	1,37
22	Каспий қоғамдық университеті	CAAAE	1,37
23	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	IQAA	1,37
24	Қазақстан инновациялық және телекоммуникациялық жүйелер университеті	IAAR	1,37
25	Халықаралық инженерлік-технологиялық университеті	IQAA	1,37
26	Қарағанды индустриялық университеті	IAAR	1,37
27	С. Өтебаев атындағы Атырау мұнай және газ университеті	IQAA	1,37
28	Алматы технологиялық университеті	IQAA	1,37
29	Инновациялық Еуразия университеті	IQAA	1,37
30	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	CAAAE	1,37
31	Астана халықаралық университеті	IQAA	1,37
32	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	IAAR	1,37

33	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	ARQA	1,37
34	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық университеті	IAAR	1,37
35	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	CAAAE	1,37
36	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	IQAA	1,37
37	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	ARQA	1,37
38	Шымкент университеті	НКЦА (NKCA)	1,37
39	М.Дулатов атындағы Қостанай инженерлік-экономикалық университеті	IAAR	1,37
40	Alikhan Bokeikhan University	CAAAE	1,37
41	Орталық Азия Инновациялық Университеті	IAAR	1,37
42	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	IQAA	1,37
43	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	IQAA	1,37
44	Аймақтық инновациялық университет	НКЦА (NKCA)	1,37
45	Еуразия технологиялық университеті	CAAAE	1,37
46	Гуманитарлық-техникалық академия	–	0,00
47	Қазақстан-Британ техникалық университеті	–	0,00

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

4-кестеге сәйкес, осы критерий бойынша келесі ЖЖОКБҰ алдыңғы қатардан көрінді: «Тұран» университеті, «Тұран-Астана» университеті, Халықаралық ақпараттық технологиялар университеті.

1-диаграмма. Аккредиттеу органдары бөлінісіндегі аккредиттелген білім беру бағдарламалары

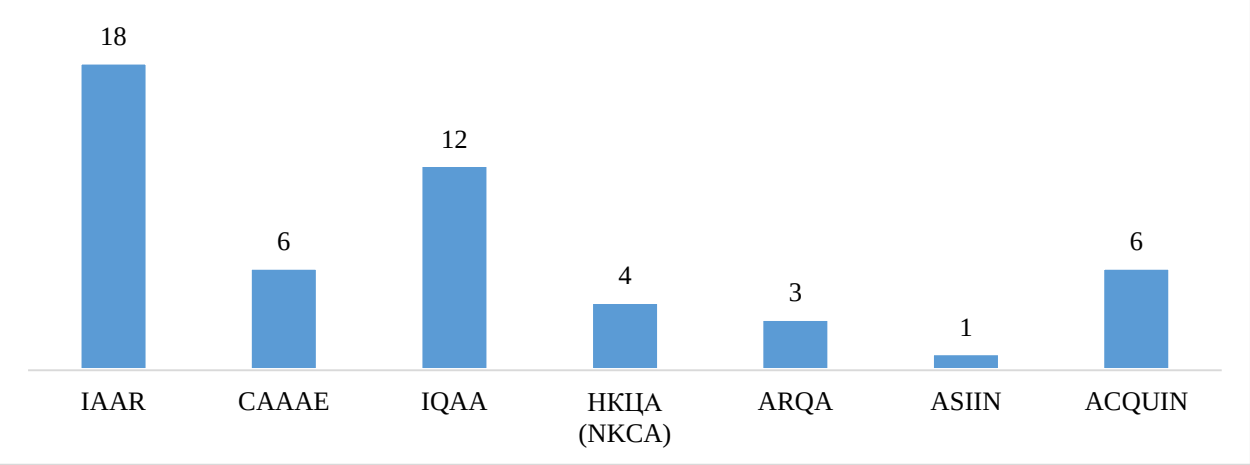

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

1-диаграммадан көріп отырғанымыздай, 45 ББ-ның 18-і IAAR – Аккредиттеу және рейтингтің тәуелсіз агенттігінде аккредиттеуден өткен.

1.1.5 «Білім беру бағдарламаларының мазмұнын бағалау» критерийі

Тиісті салалардан сарапшыларды тарту арқылы білім беру бағдарламаларының мазмұнын бағалау білім беру сапасын қамтамасыз етудің маңызды құралы болып табылады. Кәсіби саласында терең білімі мен тәжірибесі бар сарапшылар оқу бағдарламаларының еңбек нарығының заманауи талаптары мен кәсіби стандарттарға қаншалықты сәйкес келетінін объективті бағалай алады. Олар мазмұндағы олқылықтарды анықтап, оқу жоспарларын жаңартуды және жаңа пәндерді немесе оқыту әдістерін енгізуді ұсына алады. Мұндай сараптамалық бағалау білім беру мекемелеріне бағдарламаларды өзгермелі жағдайларға бейімдеуге, мамандарды даярлауды жақсартуға және соның салдарынан түлектердің еңбек нарығындағы бәсекеге қабілеттілігін арттыруға көмектеседі. Сарапшыларды тарту сонымен қатар білім беру жүйесі мен индустрия арасындағы байланысты нығайтады, бұл жұмыс берушілердің қажеттіліктерін жақсы түсінуге және білім беру бағдарламаларының практикалық маңыздылығын арттыруға ықпал етеді.

Сарапшылардың ББ бағалауы мынадай критерийлер бойынша жүргізіледі:

1) ББ-ның тәжірибеге бағдарлануы – ББ-ның білім мен дағдыларды практикалық қолдануға қаншалықты бағытталғанын бағалау;

2) Пәндердің берілген оқу нәтижелеріне логикалық өзара байланысы және сәйкестігі – бағдарлама ішіндегі пәндер бір-бірімен және оқытудың соңғы нәтижелерімен қалай байланысты екенін талдау;

3) Пәндерді оқыту кезегінің мәнділігі/қисындылығы – бағдарламаның логикалық құрылымын, пәндердің қаншалықты материалды жақсы игеруге ықпал ететін ретпен ұйымдастырылғандығын бағалау;

4) ББ мазмұнының кәсіптік стандарттарға және/немесе еңбек нарығының талаптарына сәйкестігі – ББ-ның осы саладағы қолданыстағы кәсіби стандарттарға (олар бар болған жағдайда) және (немесе) қазіргі еңбек нарығының талаптарына қаншалықты сәйкес келетіндігін бағалау;

5) Элективті пәндер каталогы (ЭПК) және оның мәні – ББ икемділігі мен бейімділігін бағалау: элективті курстардың кеңдігі мен әртүрлілігі, сәйкес бағыттар мен мамандықтарды таңдау мүмкіндігі, студенттердің қажеттіліктері мен еңбек нарығының талаптарына сәйкестігі, тәжірибеге бағытталған және инновациялық курстардың болуын бағалау.

ББ мазмұнын бағалау жүйесі келесі диапазондар бойынша бөлінеді:

- Өте жақсы – 9-10 балл арасы;
- Жақсы – 6-8 балл арасы;
- Қанағаттанарлық – 4-5 балл арасы;
- Қанағаттанарлықсыз – 0-3 балл арасы.

5-кесте. «Білім беру бағдарламаларының мазмұнын бағалау» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Сарапшының орташа бағасы	Балл
1	SDU University	9,33	4,67
2	Қазтұтынуодағы Қарағанды экономикалық университеті	9,08	4,54
3	Astana IT University	9,08	4,54
4	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	9,00	4,50
5	Нархоз университеті	8,92	4,46
6	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	8,92	4,46
7	Ғ. Дәукеев атындағы Алматы энергетика және байланыс университеті	8,83	4,42
8	Халықаралық ақпараттық технологиялар университеті	8,83	4,42
9	Торайғыров университеті	8,83	4,42
10	Каспий қоғамдық университеті	8,83	4,42
11	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	8,75	4,38
12	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	8,75	4,38
13	Қазақстан инновациялық және телекоммуникациялық жүйелер университеті	8,75	4,38
14	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	8,67	4,33
15	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	8,67	4,33
16	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	8,67	4,33
17	Алматы технологиялық университеті	8,67	4,33
18	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	8,67	4,33
19	Астана халықаралық университеті	8,67	4,33
20	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	8,67	4,33
21	Қазақстан-Британ техникалық университеті	8,58	4,29
22	Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті	8,58	4,29
23	Инновациялық Еуразия университеті	8,58	4,29
24	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	8,58	4,29
25	Шымкент университеті	8,58	4,29
26	М.Дулатов атындағы Қостанай инженерлік-экономикалық университеті	8,58	4,29
27	«Тұран» университеті	8,58	4,29
28	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	8,58	4,29
29	Гуманитарлық-техникалық академия	8,50	4,25
30	Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті	8,50	4,25
31	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	8,50	4,25
32	Alikhan Bokeikhan University	8,50	4,25
33	Орталық Азия Инновациялық Университеті	8,50	4,25
34	Қызылорда «Болашақ» университеті	8,42	4,21
35	Қарағанды индустриялық университеті	8,42	4,21

36	«Тұран-Астана» университеті	8,42	4,21
37	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	8,42	4,21
38	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	8,42	4,21
39	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық университеті	8,42	4,21
40	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	8,42	4,21
41	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	8,42	4,21
42	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	8,33	4,17
43	Еуразия технологиялық университеті	8,33	4,17
44	Жұмабек Ахметұлы Тәшенов атындағы университет	8,25	4,13
45	Аймақтық инновациялық университет	8,25	4,13
46	Халықаралық инженерлік-технологиялық университеті	8,17	4,08
47	С. Өтебаев атындағы Атырау мұнай және газ университеті	8,17	4,08

Дереккөз: «Атамекен» ҰКП мәліметтері

5-кестеде ББ мазмұнын сараптамалық бағалаудың қорытындысы ұсынылған, оған сәйкес жетекші орындарды мынадай ЖЖОКБҰ иеленді: SDU University, Қазтұтынуодағы Қарағанды экономикалық университеті, Astana IT University.

1.2 «Білім беру бағдарламасының жетістіктері» критерийлер тобы бойынша талдау қорытындылары

1.2.1 «Академиялық ұтқырлық» критерийі

ЖЖОКБҰ студенттерінің белгілі бір уақыт кезеңіне елден тыс басқа білім беру немесе ғылыми мекемеге ауысуы студенттің жеке дамуы үшін маңызды және оған мәдени байуға мүмкіндік береді, сондай-ақ ғылыми зерттеулердің тиімділігін, түлектердің отандық және халықаралық еңбек нарықтарындағы бәсекеге қабілеттілігін арттырады, жетекші шетелдік жоғары оқу орындарының тәжірибесін зерделеу және игеру есебінен кәсіби құзыреттіліктерін жетілдіреді және т. б.

ЖЖОКБҰ да академиялық ұтқырлық бағдарламасын іске асыруды талдау мақсатында оқу орындарынан мынадай құжаттар талап етілді:

- академиялық ұтқырлық бағдарламасы шеңберінде студенттерді шетелдік оқу орындарына жіберу туралы ректор бұйрығының көшірмесі;
- академиялық ұтқырлық бағдарламасы шеңберінде шетелдік оқу орындарының студенттерін қабылдау туралы ректор бұйрығының көшірмесі.

ЖЖОКБҰ академиялық ұтқырлық бағдарламасы шеңберінде ұсынылған құжаттарды «Атамекен» ҰКП менеджерлері талдап, келесі қорытындылар жасады:

6-кесте. «Академиялық ұтқырлық» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ББ контингенті	Академиялық ұтқырлық бағдарламаларын қолданған білім алушылар саны	Балл
1	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	120	25	5,00
2	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	103	4	0,93
3	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	187	7	0,90
4	Astana IT University	2413	67	0,67
5	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық университеті	119	3	0,61
6	Alikhan Bokeikhan University	204	5	0,59
7	«Тұран-Астана» университеті	215	5	0,56
8	Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті	445	7	0,38
9	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	81	1	0,30
10	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	284	3	0,25
11	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	493	5	0,24
12	Шымкент университеті	99	1	0,24
13	SDU University	626	6	0,23
14	Алматы технологиялық университеті	346	3	0,21
15	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	264	2	0,18
16	Халықаралық ақпараттық технологиялар университеті	1008	7	0,17
17	Еуразия технологиялық университеті	146	1	0,16
18	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	409	2	0,12
19	Халықаралық инженерлік-технологиялық университеті	1230	6	0,12
20	Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті	196	1	0,12
21	«Тұран» университеті	223	1	0,11
22	Қазақстан-Британ техникалық университеті	707	3	0,10
23	Қазақстан инновациялық және телекоммуникациялық жүйелер университеті	249	1	0,10
24	Жұмабек Ахметұлы Тәшенов атындағы университет	275	1	0,09
25	Қарағанды индустриялық университеті	264	1	0,09
26	Торайғыров университеті	625	1	0,04
27	Нархоз университеті	621	1	0,04
28	Гуманитарлық-техникалық академия	29	0	0,00
29	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	44	0	0,00

30	Ғ. Дәукеев атындағы Алматы энергетика және байланыс университеті	580	0	0,00
31	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	485	0	0,00
32	Қазтұтынуодағы Қарағанды экономикалық университеті	162	0	0,00
33	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	262	0	0,00
34	Қызылорда «Болашақ» университеті	48	0	0,00
35	Каспий қоғамдық университеті	162	0	0,00
36	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	73	0	0,00
37	С. Өтебаев атындағы Атырау мұнай және газ университеті	72	0	0,00
38	Инновациялық Еуразия университеті	81	0	0,00
39	Астана халықаралық университеті	289	0	0,00
40	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	64	0	0,00
41	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	50	0	0,00
42	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	230	0	0,00
43	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	46	0	0,00
44	М.Дулатов атындағы Қостанай инженерлік-экономикалық университеті	230	0	0,00
45	Орталық Азия Инновациялық Университеті	822	0	0,00
46	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	92	0	0,00
47	Аймақтық инновациялық университет	455	0	0,00

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

6-кестеде көрсетілген мәліметтерге сәйкес, келесі ЖЖОКБҰ жоғары көрсеткіштерді көрсетті: Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті.

1.2.2 «Білім алушылардың ғылыми-кәсіпкерлік бастамалары» критерийі

Қазіргі уақытта нарықтағы технологиялық даму ЖЖОКБҰ-да тиімді ғылыми-зерттеу процесін ұйымдастыруды талап етеді, тек жаңа білімді дамытуды ғана емес, сонымен қатар нарықта коммерциялық тұрғыдан дамыған, сұранысқа ие бизнес-идеяларды өндіруді талап етеді.

Студенттік бизнес-инкубаторлар мен зертханалар жастар ортасында кәсіпкерлік қызметтің оң бейнесін қалыптастырады, жастар арасында креативті және инновациялық әлеуетті іске асырады, сондай-ақ кәсіпкерлікке және инновациялық қызметке бағдарланған ұйымдар мен жастар қауымдастықтарын қолдайды, жастар кәсіпкерлігін ақпараттық, білім беру, қаржылық және мүліктік қолдаудың бірыңғай жүйесін құрады және қамтамасыз етеді. Бұдан басқа, жастарды кәсіпкерлік қызметке білім беру,

әдістемелік және ақпараттық даярлауды көрсетеді, жастар құрған шағын және орта кәсіпкерлік субъектілерінің санын арттырады, жоғары білім, бизнес және өндірістік сала арасындағы өзара іс-қимыл мен әлеуметтік әріптестік үшін жағдайлар жасайды.

Сондықтан «Атамекен» ҰКП зерттеу бағытындағы пункттердің бірі ЖЖОКБҰ студенттерінің шығармашылық жетістіктерін дәріптеу және енгізу болып табылады.

Студенттердің ғылыми зерттеулерін талдау мақсатында оқу орындарынан электрондық форматта растайтын құжат (патент және авторлық құқық туралы куәлік) талап етілді:

Ұсынылған құжаттар негізінде келесі мәліметтер алынды:

7-кесте. «Білім алушылардың ғылыми-кәсіпкерлік бастамалары» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Ғылыми жобалардың атауы	Балл
1	Қазтұтынуодағы Қарағанды экономикалық университеті	- Интеллектуальная самообучающаяся программа «Нейронная сеть - мозг змейки» - "Программа для ЭВМ «Информационная система по проведению публичных электронных торгов на блокчейне»" - "Программа для ЭВМ «Информационная система в менеджменте предприятия сельскохозяйственного назначения»" - " Автоматизированная пропускная система распознавания лиц людей, проходящих через пропускной пункт" - "Инструментарий обеспечения функционирования инновационной модели совершенствования научно-исследовательской работы студентов ВУЗов - Электронный учебник «Решения Big Data»	5,00
2	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	- "Программа для ЭВМ ""Программное обеспечение подготовки обучающих наборов данных (датасетов) для распознавания основных загрязнителей атмосферного воздуха" - "Программа для ЭВМ ""Разработка мобильного приложения для оценки когнитивно-эмоционального состояния человека" - Программа для ЭВМ "Разработка мобильного приложения для приёма лекарственных препаратов" - "Программа для ЭВМ ""Raspberry Pi-де компьютерлік көруді пайдаланатын кеңседегі қызметкерлердің жағдайын тану программалық қамтамасыздандыруы"	4,93

		- Программа для ЭВМ "Разработка веб приложения для организации работ студенческого дома" - Программа для ЭВМ "Жоғалған үй жануарларын іздеуге арналған веб-қосымшаны әзірлеу" - "Программа для ЭВМ "Компьютерлік көру технологиясы көмегімен тұрмыстық қатты қалдықтарды классификациялау және сұрыптау жүйесі" - "Программа для ЭВМ "Қол қимылдарын қолданатын, мүмкіндігі шектеулі адамдарға арналған коммуникациялық жүйе" - Программа для ЭВМ "Көп функционалды ақылды үй программалық-аппараттық кешені" - Программа для ЭВМ "Адам құқығы бойынша кеңес беру қосымшасы" - Программа для ЭВМ "Desktop weather forecast application" - Программа для ЭВМ "Ымен және дауыспен басқарылатын Arduino роботы" - Программа для ЭВМ "Ақылды қоқыс жәшігінің аппараттық-программалық кешені" - Программа для ЭВМ "Серверный оборудования знаний Yeldos" - Программа для ЭВМ "Prepify: Подними свой уровень на ЕНТ!" - Программа для ЭВМ "ServiceManagerDimka" - "Программа для ЭВМ ""Flutter фреймворкын қолданып, фотосуреттерді өңдеуге арналған кросс-платформалық қосымшаны әзірлеу" - "Программа для ЭВМ ""Компьютермен өзара әрекеттесуді оңтайландыру үшін пайдаланушының дауыстық интерфейсін әзірлеу"	
3	Шымкент университеті	- Робототехникадағы жасанды интеллект - Жасанды интеллект -	2,73
4	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	- Web приложение для мониторинга и классификации сетевых угроз - "Разработка WEB-приложения ""Medical learning" - "16-разрядный микропроцессор" - Система анализа музыкальных композиций «tunefinder» для нахождения количественных категорий музыкальной теории	2,35

5	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	- Қайта өңделген пластикалық орындық - Пайдалы модель	2,25
6	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	- программа для ЭВМ AR «Әліппе» электрондық оқыту құралы" - программа для ЭВМ AR технологиясына негізделген «Адам анатомиясы» білім беру қосымшасы" - программа для ЭВМ «Қазақстан картасы» на бейімделген AR қосымша"	1,55
7	«Тұран» университеті	- Авторское свидетельство AcademyHub - Авторское свидетельство GetBonus	1,21
8	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	- Мониторинг работы нефтяных скважин - "Кітапхананың электронды катологы" мобильді қосымшасы	1,02
9	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	- Программный модуль "Электронное расписание занятий" в структуре университета - Инструменты AI при автоматической генерации рационов питания по предпочтениям пользователя	0,95
10	Алматы технологиялық университеті	- Использование искусственного интеллекта и технологий IOT для диагностики и мониторинга растений - Автоматизация ресторанных сетей	0,78
11	Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті	- Авторское свидетельство «Нейротренажер «Dana bala»	0,69
12	Astana IT University	- "Инновационная социальная сеть - Nedid: объединение текстового дискуссионного подхода Reddit с визуальным вовлечением TikTok" - "Инициализация учебных потоков и групп при распределении педагогической нагрузки вуза " - Программное обеспечение для классификации транзакций в сети блокчейн TAMAQ - "Мультиязычная интеллектуальная образовательная платформа для школьников: - Виртуальный преподаватель по информатике"	0,62
13	М.Дулатов атындағы Қостанай инженерлік-экономикалық университеті	- Электронный учебник "Введение в финансы" (Программа для ЭВМ).	0,59
14	Қарағанды индустриялық университеті	- Web-приложение для учета материально-технического обеспечения в университете	0,51

15	Жұмабек Ахметұлы Тәшенов атындағы университет	- Үлестіру есептерін үйретуге арналған бағдарлама жасақтау	0,49
16	Орталық Азия Инновациялық Университеті	- Проектирование и разработка 3D моделей элементов дизайна с использованием аддитивных технологий: научная работа - Проектирование и разработка мобильного приложения для изучения Истории Казахстана: научная работа	0,33
17	Ғ. Дәукеев атындағы Алматы энергетика және байланыс университеті	Android операциялық жүйесінде онлайн кинотеатр қосымшасын әзірлеу	0,23
18	Қазақстан-Британ техникалық университеті	Программа для ЭВМ «Legal Wiki QA»	0,19

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

7-кестеде көрсетілген ЖЖОКБҰ-да түлектердің ғылыми жобаларының бар екендігі расталған: Қазтұтынуодағы Қарағанды экономикалық университеті, Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті, Шымкент университеті, Шымкент университеті, Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті, Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті, А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті, «Тұран» университеті, Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті, М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті, Алматы технологиялық университеті, Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті, Astana IT University, М.Дулатов атындағы Қостанай инженерлік-экономикалық университеті, Қарағанды индустриялық университеті, Жұмабек Ахметұлы Тәшенов атындағы университет, Орталық Азия Инновациялық Университеті, Ғ. Дәукеев атындағы Алматы энергетика және байланыс университеті, Қазақстан-Британ техникалық университеті .

1.2.3 «Магистратурада/резидентурада оқуды жалғастырған түлектердің үлесі» критерийі

Қазақстанда Еуропалық жоғары білім беру аймағына (European Higher Education Area (EHEA)) кіре отырып, кадрларды даярлаудың үш деңгейлі моделін: бакалавриат, магистратура және PhD докторантураны енгізуді қамтитын жоғары білім беру жүйесін айтарлықтай қайта құрылымдау жүргізілді. Магистратура біліктілікті арттыруда және таңдаған мамандығы бойынша білімді тереңдетуде шешуші рөл атқарады, бұл оны кәсіби қалыптасудың маңызды кезеңіне айналдырады. Жыл сайын магистрлік бағдарламалар барған сайын танымал бола бастады, ал магистрлер еңбек нарығында сұранысқа ие бола бастады, бұл қазіргі заманғы экономика жағдайында білім берудің осы деңгейінің өзектілігін көрсетеді.

Бұл критерий бойынша жиналған деректер 8-кестедегідей болды.

8-кесте. «Магистратурада/резидентурада оқуды жалғастырған түлектердің үлесі» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Магистранттар үлесі			Балл
		Түлектер саны	Түлектер арасында магистратурада оқуды жалғастырғандар саны	үлес %	
1	Астана халықаралық университеті	3	2	67%	5,00
2	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	17	10	59%	4,41
3	Astana IT University	326	180	55%	4,14
4	Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті	14	5	36%	2,68
5	Қазақстан-Британ техникалық университеті	41	14	34%	2,56
6	Халықаралық ақпараттық технологиялар университеті	246	44	18%	1,34
7	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	62	11	18%	1,33
8	Қарағанды индустриялық университеті	25	4	16%	1,20
9	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	38	5	13%	0,99
10	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	96	12	13%	0,94
11	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	145	17	12%	0,88
12	SDU University	87	10	11%	0,86
13	Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті	196	14	7%	0,54
14	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	15	1	7%	0,50
15	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	17	1	6%	0,44
16	Қазтұтынуодағы Қарағанды экономикалық университеті	17	1	6%	0,44
17	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	17	1	6%	0,44
18	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	72	4	6%	0,42
19	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	30	1	3%	0,25
20	Қазақстан инновациялық және телекоммуникациялық жүйелер университеті	64	2	3%	0,23
21	«Тұран» университеті	64	2	3%	0,23
22	«Тұран-Астана» университеті	34	1	3%	0,22
23	М.Дулатов атындағы Қостанай инженерлік-экономикалық университеті	49	1	2%	0,15

24	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық университеті	70	1	1%	0,11
25	Alikhan Bokeikhan University	78	1	1%	0,10
26	Гуманитарлық-техникалық академия	16	0	0%	0,00
27	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	11	0	0%	0,00
28	Ғ. Дәукеев атындағы Алматы энергетика және байланыс университеті	82	0	0%	0,00
29	Торайғыров университеті	80	0	0%	0,00
30	Жұмабек Ахметұлы Тәшенов атындағы университет	53	0	0%	0,00
31	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	60	0	0%	0,00
32	Нархоз университеті	45	0	0%	0,00
33	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	24	0	0%	0,00
34	Қызылорда «Болашақ» университеті	10	0	0%	0,00
35	Каспий қоғамдық университеті	19	0	0%	0,00
36	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	13	0	0%	0,00
37	Халықаралық инженерлік-технологиялық университеті	118	0	0%	0,00
38	С. Өтебаев атындағы Атырау мұнай және газ университеті	18	0	0%	0,00
39	Алматы технологиялық университеті	63	0	0%	0,00
40	Инновациялық Еуразия университеті	7	0	0%	0,00
41	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	23	0	0%	0,00
42	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	15	0	0%	0,00
43	Шымкент университеті	157	0	0%	0,00
44	Орталық Азия Инновациялық Университеті	140	0	0%	0,00
45	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	41	0	0%	0,00
46	Аймақтық инновациялық университет	2	0	0%	0,00
47	Еуразия технологиялық университеті	3	0	0%	0,00

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

8-кестеде осы критерий бойынша 2024 жылғы түлектерді талдау қорытындыларын көруге болады, түлектердің жалпы саны 2823 болса, оның ішінде 345 түлек әрі қарай магистратурада оқуын жалғастырған, бұл 9% құрайды. Кестеге сәйкес магистратураға түскен түлектердің ең көп үлесі келесі оқу орындарына тиесілі: Астана халықаралық университеті, Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті, Astana IT University.

1.2.4 «Білім беру бағдарламасына оқуға түскен талапкерлердің ҰБТ орташа балы» критерийі

Ұлттық бірыңғай тестілеу (ҰБТ) – жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарына түсу үшін іріктеу емтихандарының нысандарының бірі.

Білім беру бағдарламасына оқуға түскен талапкерлердің ҰБТ орташа балы – жоғары ҰБТ нәтижелерін көрсеткен талапкерлердің көбінесе қай ЖЖОКБҰ таңдайтынын анықтайтын көрсеткіш. Бұл көрсеткіш ЖЖОКБҰ деңгейін және талапкерлер арасында оның сұранысын анықтауға мүмкіндік береді.

9-кесте. «Білім беру бағдарламасына оқуға түскен талапкерлердің ҰБТ орташа балы» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Талапкерлердің орташа ҰБТ балы	Балл
1	SDU University	121	4,31
2	Қазақстан-Британ техникалық университеті	116	4,14
3	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	110	3,94
4	Astana IT University	109	3,91
5	Нархоз университеті	109	3,88
6	Халықаралық ақпараттық технологиялар университеті	94	3,37
7	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	94	3,34
8	Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті	86	3,08
9	Астана халықаралық университеті	81	2,90
10	Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті	74	2,64
11	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	73	2,60
12	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	71	2,54
13	Қазтұтынуодағы Қарағанды экономикалық университеті	70	2,51
14	Еуразия технологиялық университеті	70	2,49
15	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық университеті	69	2,48
16	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	69	2,47
17	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	69	2,46
18	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	69	2,46
19	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	69	2,45
20	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	68	2,44
21	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	67	2,41
22	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	67	2,40
23	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	67	2,40
24	Ғ. Дәукеев атындағы Алматы энергетика және байланыс университеті	65	2,33
25	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	65	2,33

26	Қазақстан инновациялық және телекоммуникациялық жүйелер университеті	65	2,33
27	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	63	2,24
28	Алматы технологиялық университеті	62	2,23
29	Инновациялық Еуразия университеті	61	2,19
30	Жұмабек Ахметұлы Тәшенов атындағы университет	60	2,13
31	Каспий қоғамдық университеті	59	2,10
32	Халықаралық инженерлік-технологиялық университеті	59	2,09
33	Шымкент университеті	58	2,05
34	«Тұран» университеті	57	2,04
35	С. Өтебаев атындағы Атырау мұнай және газ университеті	57	2,03
36	Alikhan Bokeikhan University	57	2,03
37	Аймақтық инновациялық университет	55	1,97
38	Қарағанды индустриялық университеті	54	1,93
39	Орталық Азия Инновациялық Университеті	54	1,93
40	Торайғыров университеті	53	1,88
41	М.Дулатов атындағы Қостанай инженерлік-экономикалық университеті	49	1,77
42	«Тұран-Астана» университеті	47	1,67
43	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	46	1,66
44	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	46	1,65
45	Гуманитарлық-техникалық академия	43	1,54
46	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	42	1,51
47	Қызылорда «Болашақ» университеті	0	0,00

Дереккөз: «Ұлттық тестілеу орталығы» РМК

9-кестеде көрсетілгендей, ББ бойынша 2024-2025 оқу жылында жоғары оқу орнына оқуға түскен талапкерлердің орташа балы 67 балды құраған. 100-ден жоғары балл жинаған талапкерлер келесі ЖЖОКБҰ-ны таңдаған: SDU University, Қазақстан-Британ техникалық университеті, Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті, Astana IT University, Нархоз университеті.

1.2.5 «Шетелдік студенттердің үлесі» критерийі

Шетелдік студенттер өз елдерінде қазақ тілі мен мәдени дәстүрлерінің таралуына ықпал ете отырып, Қазақстандағы заманауи білім беру жүйесінің маңызды бөлігі болып табылады. Олардың еліміздің жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарында оқуы біздің университеттерге деген халықаралық сұраныс деігейін көрсетеді және олардың рейтингінің жоғарылауына тікелей әсер етеді.

«Шетелдік студенттердің үлесі» критерийі білім беру бағдарламаларының студенттерді шетелден тарту қабілетін көрсетеді. Бұл

шетелдік студенттер үшін білім беру бағдарламалары мен жоғары оқу орындарының нақты тартымдылығын объективті бағалауға мүмкіндік береді.

Осы критерийді растау үшін ЖЖОКБҰ келесі құжаттарды ұсыну қажет:

- шетелдік студенттерді қабылдау туралы бұйрықтар;
- шетелдік студенттердің төлқұжаттарының көшірмелері.

10-кесте. «Шетелдік студенттердің үлесі» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Шетелдік студенттер үлесі			Балл
		ББ контингенті	Шетелдік студенттер саны	үлес, %	
1	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	73	31	42%	5,00
2	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	187	40	21%	2,52
3	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	120	16	13%	1,57
4	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	50	5	10%	1,18
5	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	284	23	8%	0,95
6	SDU University	626	45	7%	0,85
7	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	409	27	7%	0,78
8	Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті	445	29	7%	0,77
9	Қарағанды индустриялық университеті	264	16	6%	0,71
10	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	493	29	6%	0,69
11	Қазақстан-Британ техникалық университеті	707	39	6%	0,65
12	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	92	5	5%	0,64
13	Каспий қоғамдық университеті	162	8	5%	0,58
14	Торайғыров университеті	625	26	4%	0,49
15	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық университеті	119	5	4%	0,49
16	Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті	196	8	4%	0,48
17	Алматы технологиялық университеті	346	13	4%	0,44
18	Гуманитарлық-техникалық академия	29	1	3%	0,41
19	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	103	3	3%	0,34
20	Халықаралық инженерлік-технологиялық университеті	1230	35	3%	0,34

21	Халықаралық ақпараттық технологиялар университеті	1008	27	3%	0,32
22	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	262	7	3%	0,31
23	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	264	7	3%	0,31
24	Қазтұтынуодағы Қарағанды экономикалық университеті	162	4	2%	0,29
25	Alikhan Bokeikhan University	204	5	2%	0,29
26	Ғ. Дәукеев атындағы Алматы энергетика және байланыс университеті	580	13	2%	0,26
27	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	230	5	2%	0,26
28	М.Дулатов атындағы Қостанай инженерлік-экономикалық университеті	230	5	2%	0,26
29	«Тұран» университеті	223	5	2%	0,26
30	Нархоз университеті	621	13	2%	0,25
31	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	485	9	2%	0,22
32	Astana IT University	2413	38	2%	0,19
33	«Тұран-Астана» университеті	215	2	1%	0,11
34	Аймақтық инновациялық университет	455	2	0%	0,05
35	Орталық Азия Инновациялық Университеті	822	1	0%	0,01
36	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	44	0	0%	0,00
37	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	81	0	0%	0,00
38	Жұмабек Ахметұлы Тәшенов атындағы университет	275	0	0%	0,00
39	Қызылорда «Болашақ» университеті	48	0	0%	0,00
40	Қазақстан инновациялық және телекоммуникациялық жүйелер университеті	249	0	0%	0,00
41	С. Өтебаев атындағы Атырау мұнай және газ университеті	72	0	0%	0,00
42	Инновациялық Еуразия университеті	81	0	0%	0,00
43	Астана халықаралық университеті	289	0	0%	0,00
44	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	64	0	0%	0,00
45	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	46	0	0%	0,00
46	Шымкент университеті	99	0	0%	0,00
47	Еуразия технологиялық университеті	146	0	0%	0,00

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

10-кестеде шетелдік студенттердің «Есептеу техникасы және бағдарламалық қамтамасыз ету» ББ жалпы контингентіне қатынасын көруге болады, бұл 4% құрайды. Шетелдік студенттердің контингентке шаққандағы ең көп үлесі келесі оқу орындарында анықталды: Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті, Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті.

1.3 «ЖЖОКБҰ жалпы көрсеткіштері» критерийлер тобы бойынша талдау қорытындылары

1.3.1 «ЖЖОКБҰ студенттері мен оқытушыларының арақатынасы» критерийі

Студенттер мен оқытушылардың арақатынасы ЖЖОКБҰ ұсынатын білім сапасына әсер ететін негізгі көрсеткіштердің бірі. Бұл критерий оқытуға жеке көзқарас деңгейін және әр студентке оқытушы тарапынан жеткілікті көңіл бөлінетін қолайлы білім беру ортасын құру мүмкіндігін көрсетеді.

Студенттердің оқытушыларға қатынасының төмендігі оқытушылар құрамы жеке кеңес беруге, жұмыстарды тексеруге, ғылыми зерттеулерді басқаруға және практикалық дайындыққа көбірек уақыт бөле отырып, оқушылармен тиімдірек әрекеттесе алуына көбірек мүмкіндік береді. Бұл әсіресе тәжірибеге бағытталған оқытудың жоғары дәрежесін және тереңдетілген зерттеулерді қажет ететін бағдарламалар үшін өте маңызды.

Ал бір ПОҚ шаққанда білім алушылар санының тым көп болуы оқытушыларға шамадан тыс жүктемелер артылатындығын көрсетуі мүмкін, бұл білім беру процесінің сапасын төмендетуі және студенттердің оқуға қызығушылығына теріс әсер етуі мүмкін. Қазіргі білім беру стандарттары мен еңбек нарығының талаптары жағдайында студенттер мен оқытушылар саны арасындағы оңтайлы тепе-теңдікті сақтау ЖЖОКБҰ бәсекеге қабілеттілігінің маңызды факторына айналады.

Осылайша, осы критерийді талдау оқу орнының оқу жүктемесін ақылға қонымды бөлуді қолдай отырып және оқыту сапасын қамтамасыз ете отырып, білім беру қызметтерінің жоғары деңгейін қаншалықты қамтамасыз ете алатынын бағалауға мүмкіндік береді.

Біздің тарапымыздан ЖЖОКБҰ-да ПОҚ сапасы бойынша берілген мәліметтерді тексеру кезінде мынадай нормативтік құқықтық актілердің іске асырылуы да ескеріледі: Сот төрелігі академиясын, әскери, арнаулы оқу орындарын, мәдениет саласындағы білім беру ұйымдарын қоспағанда, жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдары профессор-оқытушылар құрамының жалпы санын есептеу үшін білім алушылар санының оқытушыларға орташа арақатынасын бекіту туралы Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2018 жылғы 31 қазандағы № 606 бұйрығы (Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2018 жылғы 1 қарашада № 17670 болып тіркелген).

11-кесте. «ЖЖОКБҰ студенттері мен оқытушыларының арақатынасы» критерийі бойынша ЖЖОКБҰ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ЖЖОКБҰ штаттық ПОҚ саны	ЖЖОКБҰ контингенті	Бір ПОҚ-қа шаққандағы білім алушылар саны	Балл
1	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	2175	28441	13	5,00
2	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық университеті	929	12917	14	4,70
3	Гуманитарлық-техникалық академия	36	516	14	4,56
4	Каспий қоғамдық университеті	312	4496	14	4,54
5	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	763	10978	14	4,54
6	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	626	9112	15	4,49
7	Қазтұтынуодағы Қарағанды экономикалық университеті	307	4570	15	4,39
8	Ғ. Дәукеев атындағы Алматы энергетика және байланыс университеті	324	5098	16	4,16
9	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	695	11391	16	3,99
10	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	436	7147	16	3,99
11	М.Дулатов атындағы Қостанай инженерлік-экономикалық университеті	116	1944	17	3,90
12	Еуразия технологиялық университеті	100	1693	17	3,86
13	«Тұран» университеті	374	6356	17	3,85
14	Торайғыров университеті	511	8878	17	3,76
15	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	457	7979	17	3,74
16	Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті	824	14443	18	3,73
17	Инновациялық Еуразия университеті	80	1410	18	3,71
18	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	193	3651	19	3,46
19	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	1370	25914	19	3,46
20	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	1163	22327	19	3,41
21	Аймақтық инновациялық университет	75	1476	20	3,32
22	Алматы технологиялық университеті	388	7979	21	3,18
23	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	311	6524	21	3,12
24	Alikhan Bokeikhan University	375	7870	21	3,12
25	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	355	7781	22	2,98

26	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	290	6458	22	2,94
27	Қарағанды индустриялық университеті	123	2744	22	2,93
28	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	508	11566	23	2,87
29	Шымкент университеті	289	6666	23	2,83
30	Астана халықаралық университеті	426	9888	23	2,82
31	Халықаралық ақпараттық технологиялар университеті	244	5953	24	2,68
32	Қазақстан инновациялық және телекоммуникациялық жүйелер университеті	191	4760	25	2,62
33	«Тұран-Астана» университеті	165	4115	25	2,62
34	SDU University	356	9031	25	2,58
35	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	539	14379	27	2,45
36	Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті	228	5804	28	2,32
37	Astana IT University	286	8284	29	2,26
38	С. Өтебаев атындағы Атырау мұнай және газ университеті	103	2979	29	2,26
39	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	277	8758	32	2,07
40	Қызылорда «Болашақ» университеті	142	4843	34	1,92
41	Жұмабек Ахметұлы Тәшенов атындағы университет	294	10645	36	1,81
42	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	380	13823	36	1,80
43	Халықаралық инженерлік-технологиялық университеті	111	4139	37	1,75
44	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	270	11010	41	1,60
45	Орталық Азия Инновациялық Университеті	364	16067	44	1,48
46	Нархоз университеті	134	7408	55	1,18
47	Қазақстан-Британ техникалық университеті	157	8825	56	1,16

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

11-кестеде оқытушылардың ЖЖОКБҰ-ның жалпы контингентіне қатынасын көруге болады. Осы критерий бойынша үздік көрсеткіш Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінде тіркелді, ол университетте бір оқытушыға орташа есеппен 13 білім алушы келеді.

1.3.2 «Дәрежелі оқытушылардың үлесі» критерийі

Дәрежелі оқытушылардың үлесі профессор-оқытушылар құрамының академиялық біліктілігі мен кәсібилігінің маңызды көрсеткіші. Ғылыми дәрежесі (ғылыми дәрежесі және (немесе) философия докторы PhD/бейіні бойынша доктор (академиялық) дәрежесі және (немесе) ғылыми атағы және

«өнер» кадрларын даярлау үшін «ҚР Еңбек сіңірген жаттықтырушысы» спорттық атағы) бар оқытушылар ЖЖОКБҰ-да білім мен ғылыми қызметтің жоғары деңгейін қамтамасыз етуде маңызды рөл атқарады.

Оқу орнында дәрежелі оқытушылардың едәуір санының болуы оның іргелі және қолданбалы ғылыми зерттеулер жүргізу, ғылыми әзірлемелердің нәтижелерін білім беру процесіне кіріктіру, сондай-ақ халықаралық ғылыми жобаларға қатысу мүмкіндігі туралы куәландырады. Бұл тез өзгеретін кәсіби орта жағдайында жұмысқа дайын жоғары білікті мамандарды қалыптастыру үшін қолайлы жағдай жасайды.

Сонымен қатар, дәрежелі оқытушылар педагогикалық құзыреттіліктің жоғары деңгейіне ие, бұл оларға білімді тиімді жеткізуге, студенттерде сыни ойлау мен аналитикалық дағдыларды дамытуға мүмкіндік береді. Мұндай оқытушылардың жоғары үлесі оқу орнының академиялық стандарттарға бейілділігін және білім беру бағдарламаларының сапасын үздіксіз жетілдіруге ұмтылысын көрсетеді.

Бұл критерий ЖЖОКБҰ білім беру бағдарламаларының академиялық және кәсіптік даярлықтың қазіргі заманғы талаптарына қаншалықты сәйкес келетіндігі туралы қорытынды жасауға мүмкіндік береді, сондай-ақ оның ғылыми және білім беру орталығы ретіндегі беделін нығайтуға ықпал етеді.

12-кесте. «Дәрежелі оқытушылардың үлесі» критерийі бойынша ЖЖОКБҰ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ЖЖОКБҰ штаттық ПОҚ саны	Штаттық дәрежелі ПОҚ саны	Үлес, (%)	Балл
1	Инновациялық Еуразия университеті	80	77	96%	5,00
2	Нархоз университеті	134	105	78%	4,07
3	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	1370	1014	74%	3,84
4	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	2175	1336	61%	3,19
5	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	436	265	61%	3,16
6	Алматы технологиялық университеті	388	232	60%	3,11
7	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық университеті	929	548	59%	3,06
8	Торайғыров университеті	511	299	59%	3,04
9	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	193	110	57%	2,96
10	Қазақстан инновациялық және телекоммуникациялық жүйелер университеті	191	108	57%	2,94
11	М.Дулатов атындағы Қостанай инженерлік-экономикалық университеті	116	65	56%	2,91
12	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	355	198	56%	2,90

13	Халықаралық инженерлік-технологиялық университеті	111	61	55%	2,85
14	Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті	824	447	54%	2,82
15	Каспий қоғамдық университеті	312	168	54%	2,80
16	Гуманитарлық-техникалық академия	36	19	53%	2,74
17	Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті	226	108	52%	2,72
18	Шымкент университеті	289	151	52%	2,71
19	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	763	396	52%	2,70
20	Қазтұтынуодағы Қарағанды экономикалық университеті	307	155	50%	2,62
21	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	508	253	50%	2,59
22	«Тұран» университеті	374	186	50%	2,58
23	Қарағанды индустриялық университеті	123	60	49%	2,53
24	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	290	141	49%	2,53
25	«Тұран-Астана» университеті	165	79	48%	2,49
26	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	311	148	48%	2,47
27	С. Өтебаев атындағы Атырау мұнай және газ университеті	103	49	48%	2,47
28	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	380	178	47%	2,43
29	Astana IT University	286	131	46%	2,38
30	Еуразия технологиялық университеті	100	45	45%	2,34
31	Орталық Азия Инновациялық Университеті	364	163	45%	2,33
32	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	270	119	44%	2,29
33	SDU University	356	156	44%	2,28
34	Ғ. Дәукеев атындағы Алматы энергетика және байланыс университеті	324	141	44%	2,26
35	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	277	117	42%	2,19
36	Қызылорда «Болашақ» университеті	142	59	42%	2,16
37	Қазақстан-Британ техникалық университеті	157	64	41%	2,12
38	Халықаралық ақпараттық технологиялар университеті	244	99	41%	2,11
39	Жұмабек Ахметұлы Тәшенов атындағы университет	294	118	40%	2,08
40	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	539	207	38%	2,00
41	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	626	228	36%	1,89
42	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	457	158	35%	1,80
43	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	695	236	34%	1,76
44	Аймақтық инновациялық университет	75	25	33%	1,73
45	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	1163	367	32%	1,64
46	Астана халықаралық университеті	426	105	25%	1,28
47	Alikhan Bokeikhan University	375	60	16%	0,83

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

12-кестеде бұл ББ бойынша рейтингке қатысатын ЖЖОКБҰ-ның дәрежелі ПОҚ үлесі орта есеппен 49% құрайтынын көруге болады. Дәрежелі ПОҚ-ның ең көп үлесі мынадай ЖЖОКБҰ-да жұмыс істейді: Инновациялық Еуразия университеті, Нархоз университеті.

1.3.3 «Материалдық және оқу базасын дамытуға арналған шығындарды талдау» критерийі

«Материалдық және оқу базасын дамытуға арналған шығындарды талдау» критерийі білім беру процесінің қаржылық қамтамасыз етілуін және оқу орнының оқытудың негізгі аспектілеріне қаражат салуға дайындығын бағалауға мүмкіндік беретін маңызды көрсеткіштердің бірі. Бұл критерийде бағдарламалық қамтамасыз ету және кітапхана қорын дамыту шығындары ескеріледі.

Бағдарламалық қамтамасыз ету шығындары әртүрлі пәндерге арналған арнайы бағдарламалар, оқу процесін басқару жүйелері және оқытудың тиімділігі мен интерактивтілігін арттыратын басқа да цифрлық құралдар сияқты оқу процестеріне қажетті лицензиялық бағдарламаларды сатып алу және жаңарту шығындарын қамтиды. Бұл ББ өзектілігін сақтау және студенттерді заманауи технологиялармен жұмыс істеуге дайындау үшін маңызды.

Кітапхана қорын дамыту шығындарына студенттердің өзекті және сапалы оқу және ғылыми ақпаратқа қол жеткізуін қамтамасыз ету үшін қажетті жаңа оқулықтарды, ғылыми әдебиеттерді, электрондық ресурстар мен дерекқорларды сатып алу шығындары кіреді. Кітапхана қорын дамыту білімді тереңдетуге және ғылыми зерттеулер жүргізуге ықпал ететін академиялық ортаның маңызды құрамдас бөлігі.

13-кесте. «Материалдық және оқу базасын дамытуға арналған шығындарды талдау» критерийі бойынша ЖЖОКБҰ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ЖЖОКБҰ контингенті	1 студентке шаққандағы шығындар көлемі (теңге)	Балл
1	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	7147	53000	5,00
2	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	25914	42419	4,20
3	М.Дулатов атындағы Қостанай инженерлік-экономикалық университеті	1944	35787	3,70
4	Халықаралық ақпараттық технологиялар университеті	5953	32105	3,42
5	Astana IT University	8284	28264	3,13
6	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	14379	23345	2,76

7	Қазақстан-Британ техникалық университеті	8825	22720	2,71
8	Нархоз университеті	7408	21704	2,63
9	«Тұран-Астана» университеті	4115	21353	2,61
10	Инновациялық Еуразия университеті	1410	17596	2,32
11	Аймақтық инновациялық университет	1476	16456	2,24
12	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	7781	15879	2,19
13	Қарағанды индустриялық университеті	2744	15687	2,18
14	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	3651	14605	2,10
15	Ғ. Дәукеев атындағы Алматы энергетика және байланыс университеті	5098	14230	2,07
16	Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті	14443	13982	2,05
17	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	28441	13547	2,02
18	Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті	5804	13040	1,98
19	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	22327	11075	1,83
20	SDU University	9031	9806	1,73
21	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	11566	9097	1,68
22	Еуразия технологиялық университеті	1693	9110	1,68
23	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	7979	7379	1,55
24	Каспий қоғамдық университеті	4496	7381	1,55
25	Қызылорда «Болашақ» университеті	4843	7288	1,54
26	«Тұран» университеті	6356	6890	1,51
27	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	8758	6855	1,51
28	Шымкент университеті	6666	6395	1,47
29	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	10978	5783	1,43
30	Қазақстан инновациялық және телекоммуникациялық жүйелер университеті	4760	5656	1,42
31	Астана халықаралық университеті	9888	5310	1,39
32	Гуманитарлық-техникалық академия	516	5197	1,38
33	Торайғыров университеті	8878	5092	1,38
34	С. Өтебаев атындағы Атырау мұнай және газ университеті	2979	4989	1,37
35	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	9112	4549	1,33
36	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	6458	4486	1,33

37	Alikhan Bokeikhan University	7870	4375	1,32
38	Жұмабек Ахметұлы Тәшенов атындағы университет	10645	4138	1,30
39	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	6524	3966	1,29
40	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық университеті	12917	3998	1,29
41	Қазтұтынуодағы Қарағанды экономикалық университеті	4570	3847	1,28
42	Орталық Азия Инновациялық Университеті	16067	3608	1,26
43	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	13823	3077	1,22
44	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	11391	2779	1,20
45	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	11010	2481	1,18
46	Халықаралық инженерлік-технологиялық университеті	4139	554	1,03
47	Алматы технологиялық университеті	7979	129	1,00

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

13-кестеде көрсетілген 1 студентке бөлінген қаражатты талдау бойынша келесі ЖЖОКБҰ жоғары нәтиже көрсетті: Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті, Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті.

1.3.4 «Профессор-оқытушылар құрамының медианалық жалақысы» критерийі

«Профессор-оқытушылар құрамының медианалық жалақысы» критерийі оқытушыларды қаржылық қолдау деңгейін және жанама түрде оқу орнындағы білім беру процесінің сапасын көрсететін маңызды көрсеткіш. Медианалық жалақы – оқытушылардың жартысы жалақыны осы деңгейден жоғары, ал екінші жартысы төмен алатын бөліну нүктесі. Бұл көрсеткіштің орташа жалақыдан айырмашылығы, оған өте жоғары немесе өте төмен жалақы сияқты шекті мәндер әсер етпейді.

Медианалық жалақы деңгейі оқытушылардың мотивациясымен және олардың жұмысқа қанағаттануымен тығыз байланысты. Жалақының жоғары деңгейі университетке білікті мамандарды тартуға және ұстап қалуға мүмкіндік береді, ол дегеніміз оқыту мен ғылыми қызметтің сапасына оң әсер етеді. Лайықты жалақы алатын оқытушылар үнемі кәсіби дамуға, ғылыми зерттеулерге қатысуға және студенттермен белсенді қарым-қатынасқа ынталы болады.

Сонымен қатар, медианалық жалақы көрсеткіші ЖЖОКБҰ-ның қаржылық тұрақтылығын және оның басқа оқу орындарымен салыстырғанда бәсекеге қабілетті жалақы деңгейін ұстап тұру қабілетін көрсете алады.

Әдістемеге сәйкес осы критерийді саралау кезінде оқытушы жұмыс істейтін аймақтың күнкөріс деңгейі есепке алынады.

14-кесте. «Профессор-оқытушылар құрамының медианалық жалақысы» критерийі бойынша ЖЖОКБҰ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ПОҚ медианалық жалақысы (теңге)	Балл
1	Astana IT University	994986	5,00
2	Қазақстан-Британ техникалық университеті	907291	4,53
3	Нархоз университеті	805495	3,98
4	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	673822	3,25
5	SDU University	619048	2,95
6	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	530045	2,90
7	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	551412	2,90
8	Халықаралық ақпараттық технологиялар университеті	588542	2,79
9	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	584039	2,76
10	Қарағанды индустриялық университеті	510404	2,66
11	Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті	554746	2,60
12	Алматы технологиялық университеті	546779	2,56
13	Астана халықаралық университеті	542466	2,53
14	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	484686	2,52
15	Каспий қоғамдық университеті	531703	2,48
16	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	531021	2,47
17	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	489515	2,43
18	Ғ. Дәукеев атындағы Алматы энергетика және байланыс университеті	515401	2,39
19	С. Өтебаев атындағы Атырау мұнай және газ университеті	451598	2,39
20	Халықаралық инженерлік-технологиялық университеті	501098	2,31
21	«Тұран» университеті	495742	2,28
22	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	465759	2,28
23	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	428287	2,26
24	Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті	489887	2,23
25	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	540526	2,19
26	М.Дулатов атындағы Қостанай инженерлік-экономикалық университеті	430834	2,19
27	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	388153	2,10
28	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	403490	2,03
29	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	383676	2,02
30	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	423584	1,99

31	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	390454	1,95
32	Торайғыров университеті	380525	1,92
33	Жұмабек Ахметұлы Тәшенов атындағы университет	400289	1,90
34	Қазтұтынуодағы Қарағанды экономикалық университеті	371851	1,82
35	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	349321	1,80
36	«Тұран-Астана» университеті	400864	1,76
37	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық университеті	402484	1,76
38	Орталық Азия Инновациялық Университеті	371176	1,73
39	Еуразия технологиялық университеті	394231	1,72
40	Аймақтық инновациялық университет	363180	1,69
41	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	339645	1,55
42	Инновациялық Еуразия университеті	320549	1,55
43	Шымкент университеті	335211	1,52
44	Гуманитарлық-техникалық академия	314065	1,41
45	Alikhan Bokeikhan University	306207	1,32
46	Қызылорда «Болашақ» университеті	263069	1,28
47	Қазақстан инновациялық және телекоммуникациялық жүйелер университеті	224036	1,00

Дереккөз: ҚР ҒЖБМ мәліметтері

14-кестеде «Профессор-оқытушылар құрамының медианалық жалақысы» критерийі бойынша талдау нәтижелерін көрсетілген: «Есептеу техникасы және бағдарламалық қамтамасыз ету» ББ бойынша ПОҚ орташа медианалық жалақысы 2025 жылы 474 281 теңгені құрады. ББ бойынша рейтингке қатысқан ЖЖОКБҰ арасында Astana IT University - 994986, Қазақстан-Британ техникалық университеті – 907291, Нархоз университеті - 805495 көрсеткіштерін көрсетіп, алғашқы орындарды иеленді.

1.4 «Түлектердің мансаптық перспективалары» критерийлер тобы бойынша талдау қорытындылары

1.4.1 «Түлектердің жұмысқа орналасу деңгейі» критерийі

«Түлектердің мансаптық перспективалары» критерийлер тобы түлектердің еңбек нарығындағы бәсекеге қабілеттілігін көрсетеді. Топ үш критерийден тұрады: түлектердің жұмысқа орналасу деңгейі, түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығы, түлектердің медианалық жалақысы. Бұл критерийлер бойынша білім беру бағдарламаларының 2024 жылғы түлектері талданады. Олардың оқу бітіргеннен кейін, 2024 жылдың тамызынан 2025 жылдың шілдесіне дейінгі кезеңдегі зейнетақы жарналары арқылы талдау жүргізіледі.

«Жұмысқа орналасу деңгейі» көрсеткіші түлектердің еңбек нарығындағы бәсекеге қабілеттілігін тікелей көрсетеді. Бұл өлшем «тұрақты жұмыспен қамту» және «шартты жұмыспен қамту»болып бөлінеді.

Тұрақты жұмысқа орналасу – 2024 жылдың тамызынан 2025 жылдың шілдесіне дейінгі кезеңде қатарынан кемінде 3 ай тұрақты зейнетақы жарналарын алған жұмысқа орналастырылған түлектердің пайызын көрсететін көрсеткіш.

Шартты жұмыспен қамту – 2024 жылдың тамызынан 2025 жылдың шілдесіне дейінгі кезеңде тұрақты емес негізде зейнетақы аударымдарын алған түлектердің пайызын көрсететін көрсеткіш (яғни тұрақты жұмыспен қамту жағдайларын қоспағанда, тұрақсыз табыс).

Жұмыспен қамтылуды есептеу барысында тұрақты жұмыспен қамтылған түлектердің үлесі жоғары нәтиже береді.

Түлектердің жұмысқа орналасу деңгейін неғұрлым сенімді есептеу үшін жалпы түлектер санынан мынадай санаттар алынып тасталды:

- Магистратурада (резидентурада) оқуды жалғастырған түлектер;
- Шетел азаматтары;
- Декреттік демалыстағы түлектер;
- Мерзімді әскери қызметке шақырылған түлектер;
- Шетелде білім алатын түлектер;
- Шетелде жұмыс істейтін түлектер;
- 1-2 топтағы мүгедектігі бар түлектер;
- Күш құрылымдарының қызметкерлері;
- Жас ерекшелігіне байланысты есептелмейтін түлектер (1996 жылғы және одан үлкен);
- Қайтыс болған түлектер.

Түлектердің саны 5 адамнан аз болатын келесі ЖЖОКБҰ-да есептеулер тек статистикалық деректер бойынша және сараптамалық бөлім бойынша жүргізілді, өйткені «түлектердің мансаптық перспективалары» блогы бойынша есептеу үшін деректердің аздығына байланысты көрсеткіштер дұрыс болмауы мүмкін: Астана халықаралық университеті, Аймақтық инновациялық университет, Еуразия технологиялық университеті.

2-диаграмма. «Есептеу техникасы және бағдарламалық қамтамасыз ету» ББ бойынша түлектердің жалпы саны мен құрамы

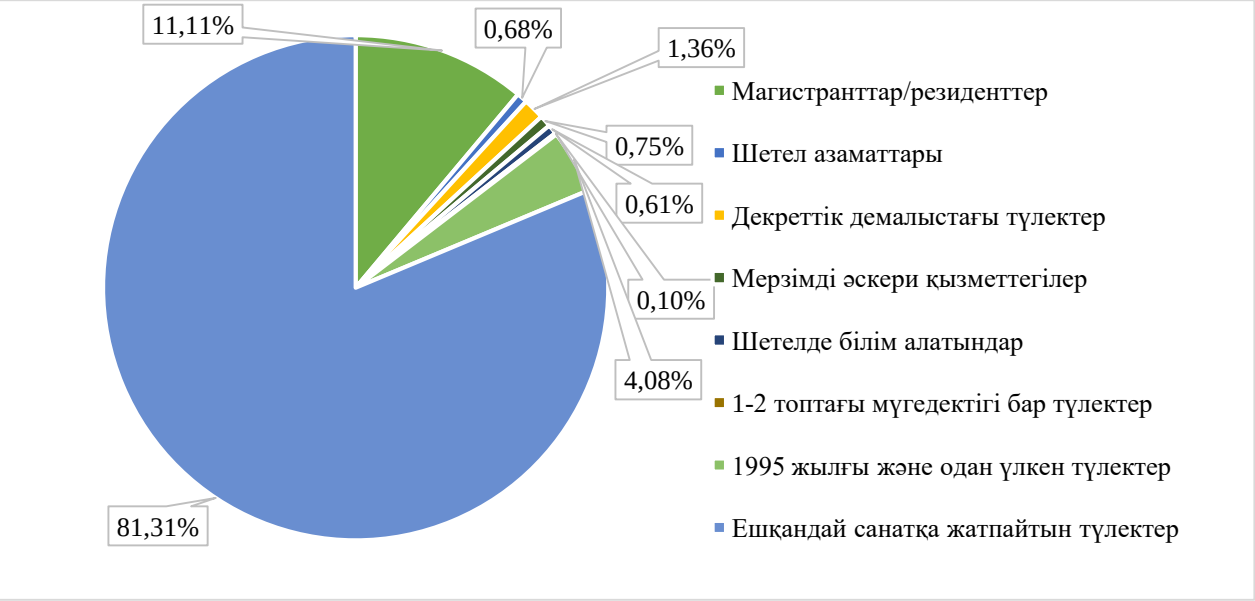

2-диаграммаға сәйкес ББ бойынша түлектердің жалпы саны 2943 адамды құрады, оның ішінде: декреттік демалыста – 40; мерзімді әскери қызметке шақырылғандар – 22; магистратурада оқуды жалғастырғандар – 327; шетелде білім алатын түлектер – 18; шетел азаматтары – 20; 1-2 топтағы мүгедектігі бар түлектер – 3; 1995 жылғы және одан үлкен – 120.

15-кесте. «Түлектердің жұмысқа орналасу деңгейі» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Түлектердің жалпы саны	Жұмысқа орналасу деңгейі, %	Тұрақты жұмыс, %	Шартты жұмыс, %	Балл
1	Қазақстан-Британ техникалық университеті	35	97%	91%	6%	4,69
2	Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті	13	100%	85%	15%	4,54
3	Ғ. Дәукеев атындағы Алматы энергетика және байланыс университеті	78	87%	87%	0%	4,36
4	Astana IT University	226	94%	82%	12%	4,34
5	Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті	188	92%	77%	15%	4,14
6	Халықаралық ақпараттық технологиялар университеті	216	92%	76%	16%	4,13

7	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	127	94%	75%	19%	4,12
8	SDU University	81	93%	75%	18%	4,11
9	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	80	91%	76%	15%	4,11
10	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	33	100%	70%	30%	4,09
11	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	24	92%	75%	17%	4,08
12	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	15	100%	67%	33%	4,00
13	Қызылорда «Болашақ» университеті	5	80%	80%	0%	4,00
14	С. Өтебаев атындағы Атырау мұнай және газ университеті	15	100%	67%	33%	4,00
15	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық университеті	57	91%	68%	23%	3,88
16	М.Дулатов атындағы Қостанай инженерлік-экономикалық университеті	39	87%	67%	20%	3,74
17	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	10	80%	70%	10%	3,70
18	Торайғыров университеті	62	82%	66%	16%	3,63
19	Alikhan Bokeikhan University	66	83%	65%	18%	3,62
20	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	10	90%	60%	30%	3,60
21	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	14	93%	57%	36%	3,57
22	Қазтұтынуодағы Қарағанды экономикалық университеті	16	75%	69%	6%	3,56
23	Нархоз университеті	45	93%	56%	37%	3,53
24	Алматы технологиялық университеті	55	84%	62%	22%	3,53
25	«Тұран» университеті	59	86%	58%	28%	3,46
26	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	53	79%	62%	17%	3,45
27	Қазақстан инновациялық және телекоммуникациялық жүйелер университеті	43	74%	65%	9%	3,44
28	Гуманитарлық-техникалық академия	14	86%	57%	29%	3,43
29	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	14	71%	64%	7%	3,36
30	Халықаралық инженерлік-технологиялық университеті	108	82%	56%	26%	3,32
31	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	33	79%	58%	21%	3,30
32	Қарағанды индустриялық университеті	20	80%	55%	25%	3,25
33	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	25	76%	56%	20%	3,20
34	Орталық Азия Инновациялық Университеті	126	71%	54%	17%	3,05
35	Шымкент университеті	117	69%	55%	14%	3,03
36	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	15	60%	60%	0%	3,00

37	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	20	65%	55%	10%	2,95
38	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	49	71%	49%	22%	2,90
39	«Тұран-Астана» университеті	27	67%	52%	15%	2,89
40	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	64	72%	45%	27%	2,80
41	Жұмабек Ахметұлы Тәшенов атындағы университет	37	62%	51%	11%	2,78
42	Каспий қоғамдық университеті	18	61%	39%	22%	2,39
43	Инновациялық Еуразия университеті	6	67%	33%	34%	2,33
44	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	13	54%	23%	31%	1,77
*	Астана халықаралық университеті	*	*	*	*	*
*	Аймақтық инновациялық университет	*	*	*	*	*
*	Еуразия технологиялық университеті	*	*	*	*	*

Дереккөз: ҚР ҒЖБМ мәліметтері

** - түлектер саны 5-тен аз болуына байланысты «түлектердің мансаптық перспективалары» тобы бойынша нәтижелері есепке алынбайды*

15-кестеге сәйкес, «Есептеу техникасы және бағдарламалық қамтамасыз ету» ББ бойынша жұмысқа орналасудың орташа деңгейі 82% құрады. Жұмысқа орналасу көрсеткіші жоғары ЖЖОКБҰ: Қазақстан-Британ техникалық университеті, Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті, Ғ. Дәукеев атындағы Алматы энергетика және байланыс университеті. Соңғы позицияда М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті орналасты.

3-диаграмма. Түлектерің жұмысқа орналасу деңгейі

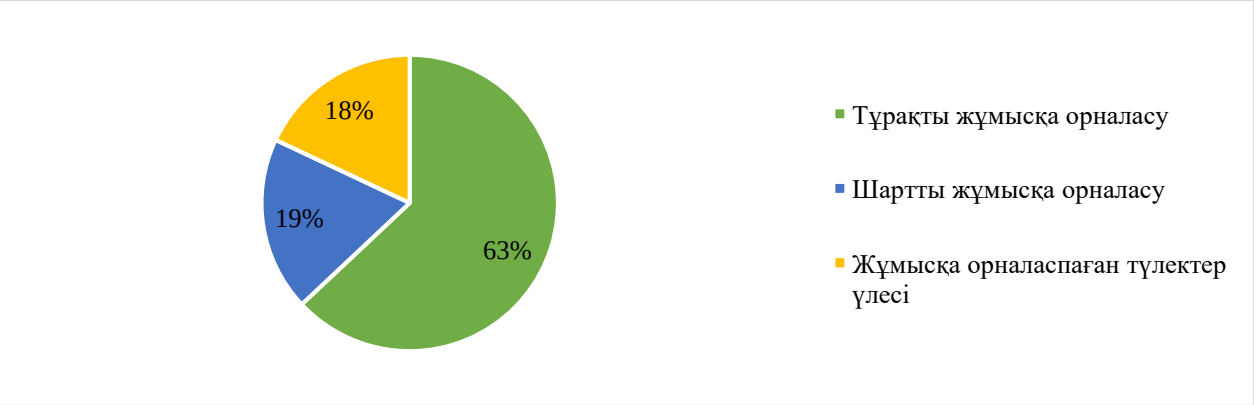

3-диаграммадан ББ бойынша түлектердің 63%-ы тұрақты, ал 19%-ы шартты түрде жұмыс істейтінін көруге болады. Түлектердің 18%-ы жұмысқа орналаспаған.

16-кесте. 2023-2025 жылдардағы түлектердің жұмысқа орналасу деңгейін салыстырмалы талдау

№	ЖЖОКБҰ атауы	Жұмысқа орналасу деңгейі, %		
		2023 ж.	2024 ж.	2025 ж.
1	Гуманитарлық-техникалық академия	67%	63%	86%
2	Қазақстан-Британ техникалық университеті	93%	95%	97%
3	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	-	-	90%
4	Ғ. Дәукеев атындағы Алматы энергетика және байланыс университеті	99%	95%	87%
5	Халықаралық ақпараттық технологиялар университеті	94%	93%	92%
6	Торайғыров университеті	78%	72%	82%
7	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	89%	100%	100%
8	Жұмабек Ахметұлы Тәшенов атындағы университет	42%	43%	62%
9	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	76%	31%	71%
10	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	81%	70%	93%
11	SDU University	91%	91%	93%
12	Қазтұтынуодағы Қарағанды экономикалық университеті	84%	71%	75%
13	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	86%	96%	100%
14	Astana IT University	96%	94%	94%
15	Нархоз университеті	-	45%	93%
16	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	88%	77%	92%
17	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	69%	-	60%
18	Қызылорда «Болашақ» университеті	63%	-	80%
19	Каспий қоғамдық университеті	44%	64%	61%
20	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	92%	-	80%
21	Қазақстан инновациялық және телекоммуникациялық жүйелер университеті	79%	89%	74%
22	Халықаралық инженерлік-технологиялық университеті	-	72%	81%
23	Қарағанды индустриялық университеті	57%	70%	80%
24	«Тұран-Астана» университеті	73%	56%	67%
25	С. Өтебаев атындағы Атырау мұнай және газ университеті	-	58%	100%
26	Алматы технологиялық университеті	71%	71%	84%
27	Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті	100%	90%	100%
28	Инновациялық Еуразия университеті	-	100%	67%
29	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	88%	85%	91%
30	Астана халықаралық университеті	-	77%	*
31	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	81%	50%	65%
32	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	71%	14%	76%
33	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	95%	100%	94%

34	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық университеті	76%	83%	91%
35	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	88%	76%	71%
36	Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті	90%	89%	92%
37	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	93%	91%	79%
38	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	88%	-	54%
39	Шымкент университеті	97%	63%	69%
40	М.Дулатов атындағы Қостанай инженерлік-экономикалық университеті	72%	90%	87%
41	Alikhan Bokeikhan University	81%	73%	83%
42	Орталық Азия Инновациялық Университеті	59%	63%	71%
43	«Тұран» университеті	60%	79%	86%
44	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	75%	60%	79%
45	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	86%	76%	72%
46	Аймақтық инновациялық университет	-	-	*
47	Еуразия технологиялық университеті	-	-	*

Дереккөз: ҚР ҒЖБМ мәліметтері

** - түлектер саны 5-тен аз болуына байланысты «түлектердің мансаптық перспективалары» тобы бойынша нәтижелері есепке алынбайды*
— - рейтингке қатыспаған

16-кестедегі салыстырмалы талдауға сәйкес бұл критерий бойынша өткен жылғы көрсеткіштермен салыстырғанда келесі оқу орындарының көрсеткіштері жақсарған: Қазақстан-Британ техникалық университеті, Жұмабек Ахметұлы Тәшенов атындағы университет, А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті, Қарағанды индустриялық университеті, С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық университеті, Орталық Азия Инновациялық Университеті, «Тұран» университеті. Ал көрсеткіштердің нашарлауы мынадай ЖЖОКБҰ-да байқалады: Ғ. Дәукеев атындағы Алматы энергетика және байланыс университеті, Халықаралық ақпараттық технологиялар университеті, Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті, Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті, М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті. Ал келесі ЖЖОКБҰ екі жыл бойы тұрақты түрде 100% нәтиже көрсетті: Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті.

4-диаграмма. 2023-2025 жылдардағы түлектердің жұмысқа орналасу деңгейін салыстырмалы талдау

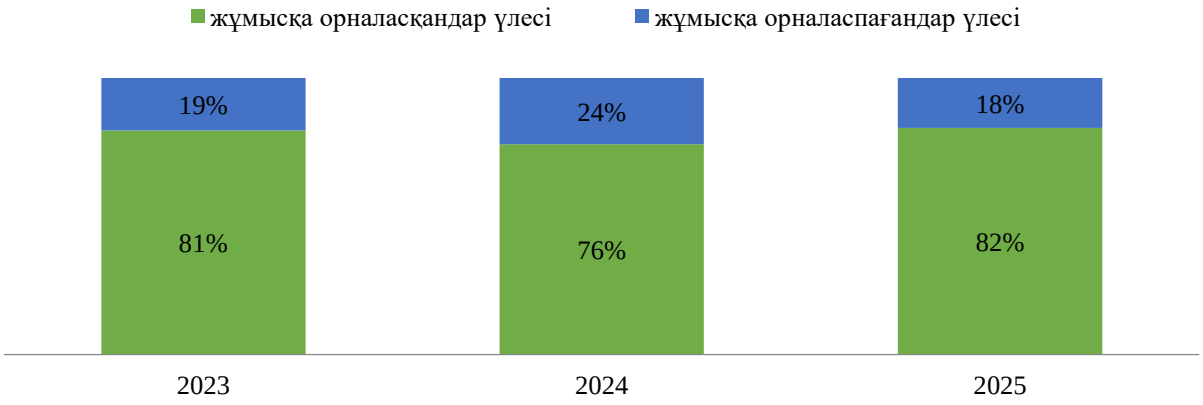

4-диаграмма еңбек нарығында ББ түлектеріне сұраныстың динамикасын көрсетеді. Алдыңғы рейтингтермен салыстырғанда осы критерий көрсеткіштері жақсарды: 2023 жылы жұмысқа орналасудың орташа деңгейі - 81%, 2024 жылы - 76%, ал 2025 жылы - 82% құрады.

1.4.2 «Түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығы» критерийі

Түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығы түлектердің оқуды бітіргеннен кейін қаншалықты жылдам жұмыс таба алатынын көрсететін маңызды көрсеткіш. Бұл көрсеткіш нақты білім беру бағдарламасы мен ЖЖОКБҰ дайындаған еңбек нарығындағы мамандардың сұраныс деңгейін көрсетеді.

Жұмыс іздеудің қысқа кезеңі түлектердің жоғары бәсекеге қабілеттілігін, оқу орнының жақсы беделін және білім беру бағдарламасының жұмыс берушілердің қажеттіліктеріне сәйкестігін көрсетеді. Жұмыс іздеудің ұзақ кезеңі түлектердің жеткіліксіз дайындығын, олардың дағдыларының еңбек нарығының талаптарына сәйкес келмеуін немесе белгілі бір салада жұмысқа орналасудың жалпы күрделілігін көрсетуі мүмкін.

Жұмыс іздеу ұзақтығын талдау білім беру ұйымдарына өз бағдарламаларының тиімділігін бағалауға және қажет болған жағдайда түлектердің жұмысқа орналасу нәтижелерін жақсарту үшін түзетулер енгізуге мүмкіндік береді.

17-кесте. «Түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығы» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Жұмыс іздеу ұзақтығы (аймен)	Балл
1	Гуманитарлық-техникалық академия	1,29	4,87
2	Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті	1,36	4,83
3	Торайғыров университеті	1,52	4,77

4	Шымкент университеті	1,61	4,72
5	М.Дулатов атындағы Қостанай инженерлік-экономикалық университеті	1,67	4,70
6	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	1,71	4,68
7	SDU University	1,74	4,67
8	Каспий қоғамдық университеті	1,78	4,65
9	Alikhan Bokeikhan University	1,78	4,64
10	Қазақстан инновациялық және телекоммуникациялық жүйелер университеті	1,81	4,63
11	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	1,85	4,61
12	С. Өтебаев атындағы Атырау мұнай және газ университеті	1,88	4,60
13	Алматы технологиялық университеті	1,87	4,60
14	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	2,00	4,55
15	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	2,00	4,55
16	Халықаралық инженерлік-технологиялық университеті	2,00	4,55
17	Қазақстан-Британ техникалық университеті	2,03	4,53
18	Жұмабек Ахметұлы Тәшенов атындағы университет	2,07	4,52
19	Халықаралық ақпараттық технологиялар университеті	2,11	4,49
20	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	2,11	4,49
21	«Тұран» университеті	2,23	4,44
22	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	2,25	4,43
23	Қызылорда «Болашақ» университеті	2,33	4,39
24	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	2,38	4,37
25	Қазтұтынуодағы Қарағанды экономикалық университеті	2,42	4,36
26	Орталық Азия Инновациялық Университеті	2,41	4,36
27	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	2,41	4,36
28	Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті	2,50	4,32
29	Нархоз университеті	2,53	4,31
30	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық университеті	2,53	4,30
31	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	2,56	4,29
32	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	2,58	4,28
33	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	2,76	4,20
34	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	2,85	4,16
35	Astana IT University	2,86	4,15
36	«Тұран-Астана» университеті	3,06	4,06
37	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	3,07	4,06
38	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	3,26	3,97
39	Инновациялық Еуразия университеті	3,33	3,94
40	Ғ. Дәукеев атындағы Алматы энергетика және байланыс университеті	3,38	3,92
41	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	3,43	3,90

42	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	3,50	3,86
43	Қарағанды индустриялық университеті	3,56	3,84
44	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	4,57	3,38
*	Астана халықаралық университеті	*	*
*	Аймақтық инновациялық университет	*	*
*	Еуразия технологиялық университеті	*	*

Дереккөз: ҚР ҒЖБМ мәліметтері

** - түлектер саны 5-тен аз болуына байланысты «түлектердің мансаптық перспективалары» тобы бойынша нәтижелері есепке алынбайды*

17-кестеде түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығының нәтижелері көрсетілген. Келесі ЖЖОКБҰ-да түлектер 2 айдан аз уақыт ішінде жұмысқа орналасқан: Гуманитарлық-техникалық академия, Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті, Торайғыров университеті, Шымкент университеті, М.Дулатов атындағы Қостанай инженерлік-экономикалық университеті, Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті, SDU University, Каспий қоғамдық университеті, Alikhan Bokeikhan University, Қазақстан инновациялық және телекоммуникациялық жүйелер университеті, А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті, С. Өтебаев атындағы Атырау мұнай және газ университеті, Алматы технологиялық университеті.

5-диаграмма. 2023-2025 жылдардағы түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығын салыстырмалы талдау

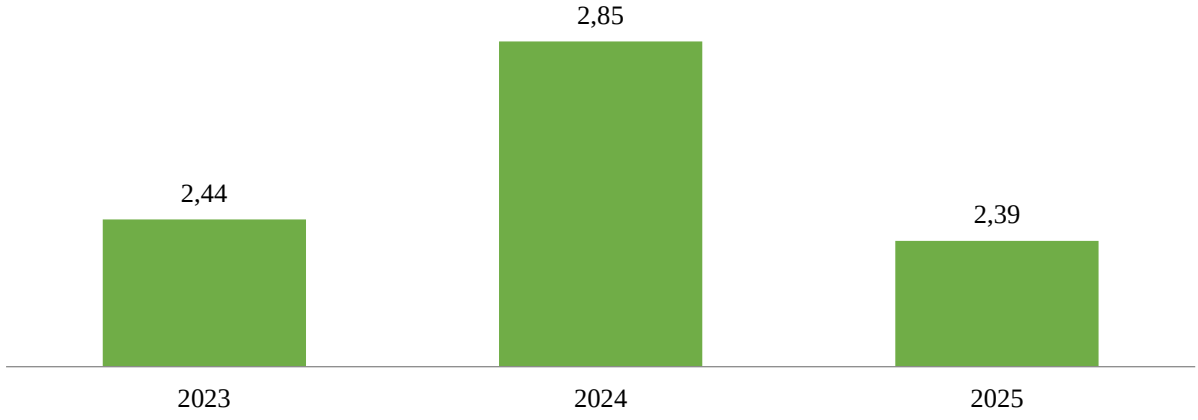

5-диаграмма еңбек нарығында «Есептеу техникасы және бағдарламалық қамтамасыз ету» ББ бойынша түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығындағы өзгерістерді көрсетеді. Өткен жылдармен салыстырғанда осы критерийдің көрсеткіштері жақсарған. Бұл өзгерістер ББ түлектеріне сұраныс динамикасын көрсетеді. 2023 жылы жұмыс іздеудің орташа ұзақтығы 2,44 айды, 2024 жылы 2,85 айды, ал 2025 жылы 2,39 айды құрады.

1.4.3 «Түлектердің медианалық жалақысы» критерийі

Медианалық жалақы оқуды бітіргеннен кейінгі алғашқы жылы жұмысқа орналасқан түлектердің табыс деңгейін көрсетеді. Жоғары бастапқы жалақы көбінесе білім беру бағдарламасының сапасының және оны кәсіби ортаның мойындауының көрсеткіші.

Түлектердің медианалық жалақысы туралы мәліметтер оқу орнын таңдау кезінде талапкерлер үшін бағдар бола алады, өйткені олар осы бағдарламаның түлектерінің жұмысқа орналасу және лайықты жалақы алу үшін жақсы перспективалары бар екеніне сенімді бола алады. Сонымен қатар, медианалық жалақысы жоғары бағдарламалар жұмыс берушілердің де назарын аударады, бұл тез мансаптық өсу мен тұрақты жұмысқа орналасу мүмкіндігін арттырады.

Есепте соңғы үш жылдағы түлектердің медианалық жалақысының динамикасы қарастырылады, бұл еңбек нарығындағы трендтерді анықтауға және белгілі бір білім беру бағдарламаларының түлектерінің қаншалықты табысты екенін бағалауға мүмкіндік береді.

Әдістемеге сәйкес осы критерийді саралау кезінде түлектің жұмыс істейтін аймақтың күнкөріс деңгейі есепке алынады.

18-кесте. «Түлектердің медианалық жалақысы» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Медианалық жалақы, теңге	Балл
1	Қазақстан-Британ техникалық университеті	319868,8	5,00
2	SDU University	316030,1	4,95
3	«Тұран» университеті	315399,8	4,94
4	Ғ. Дәукеев атындағы Алматы энергетика және байланыс университеті	288424,1	4,61
5	Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті	288878,7	4,61
6	Халықаралық ақпараттық технологиялар университеті	281982,5	4,53
7	Қазтұтынуодағы Қарағанды экономикалық университеті	254784,0	4,52
8	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық университеті	274706,0	4,43
9	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	245838,6	4,42
10	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	273098,6	4,42
11	Торайғыров университеті	234723,8	4,32
12	Каспий қоғамдық университеті	255002,2	4,19
13	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	253347,7	4,17
14	М.Дулатов атындағы Қостанай инженерлік-экономикалық университеті	224972,3	4,13
15	Гуманитарлық-техникалық академия	232297,6	4,11
16	Алматы технологиялық университеті	244767,7	4,06
17	Нархоз университеті	237137,4	3,97

18	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	214924,0	3,97
19	Astana IT University	235478,2	3,94
20	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	226840,0	3,83
21	Alikhan Bokeikhan University	216152,8	3,82
22	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	189004,0	3,64
23	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	189253,8	3,64
24	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	195100,0	3,61
25	Шымкент университеті	194625,7	3,59
26	Қазақстан инновациялық және телекоммуникациялық жүйелер университеті	166464,5	3,43
27	Жұмабек Ахметұлы Тәшенов атындағы университет	178646,0	3,38
28	Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті	190057,9	3,36
29	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	207314,3	3,30
30	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	157432,8	3,27
31	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	170416,7	3,27
32	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	157048,0	3,26
33	С. Өтебаев атындағы Атырау мұнай және газ университеті	155618,9	3,22
34	Қызылорда «Болашақ» университеті	147815,5	3,20
35	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	158310,6	3,11
36	Қарағанды индустриялық университеті	152350,8	3,11
37	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	158914,8	3,08
38	Халықаралық инженерлік-технологиялық университеті	165142,9	3,07
39	«Тұран-Астана» университеті	165974,9	3,07
40	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	122800,0	2,80
41	Орталық Азия Инновациялық Университеті	131807,5	2,76
42	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	119946,1	2,75
43	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	91773,3	2,37
44	Инновациялық Еуразия университеті	90978,6	2,29
*	Астана халықаралық университеті	*	*
*	Аймақтық инновациялық университет	*	*
*	Еуразия технологиялық университеті	*	*

Дереккөз: ҚР ҚР ҒЖБМ мәліметтері

** - түлектер саны 5-тен аз болуына байланысты «түлектердің мансаптық перспективалары» тобы бойынша нәтижелері есепке алынбайды*

18-кестеде осы критерий бойынша талдау көрсетілген. Осы көрсеткіш бойынша көшбасшылар: Қазақстан-Британ техникалық университеті, SDU University, «Тұран» университеті. Ең төменгі көрсеткішті Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті және Инновациялық Еуразия университеті көрсетті.

2 Білім беру бағдарламаларының қорытынды рейтингі

Білім беру бағдарламаларының қорытынды рейтингі білім беру процесінің сапасын, түлектердің еңбек нарығындағы бәсекеге қабілеттілігін, сондай-ақ жоғары оқу орындары қызметінің жалпы көрсеткіштерін көрсететін барлық критерийлерді жан-жақты талдаудың нәтижесі болып табылады. Бұл бөлімде критерийлердің бірнеше тобы бойынша бағалау негізінде қалыптастырылған «Есептеу техникасы және бағдарламалық қамтамасыз ету» ББ бойынша қорытынды рейтинг ұсынылған: білім беру бағдарламаларының сапа көрсеткіштері, білім беру бағдарламасының жетістіктері, ЖЖОКБҰ жалпы көрсеткіштері, түлектердің мансаптық перспективалары.

2025 жылғы рейтинг жоғарыда аталған блоктар бойынша топтастырылған 17 критерий негізінде құрылды. Әрбір критерийдің жалпы бағалау процесінде оның маңыздылығын көрсететін белгілі бір салмағы бар.

Қорытынды рейтингтің негізгі мақсаты – талапкерлерге, жұмыс берушілерге және басқа да мүдделі тараптарға ақпараттандырылған таңдау жасауға көмектесетін білім беру бағдарламаларына объективті баға беру. Сондай-ақ, рейтинг нәтижелері ЖЖОКБҰ үшін өздерінің білім беру бағдарламаларын жетілдіру және олардың ұлттық және халықаралық деңгейлердегі бәсекеге қабілеттілігін арттыру бағытында бағдар бола алады.

19-кесте. «Есептеу техникасы және бағдарламалық қамтамасыз ету» ББ бойынша қорытынды рейтинг

№	ЖЖОКБҰ атауы	ББ атауы	Жалпы қорытынды	Рейтингтегі орны
1	Қазақстан-Британ техникалық университеті	6В06102 Есептеу техникасы және бағдарламалық қамтамасыз ету	3,379	1
2	Astana IT University	6В06102 Software Engineering	3,336	2
3	Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті	6В06102 Есептеу техникасы және бағдарламалық қамтамасыз ету	3,316	3
4	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	6В06103 Компьютерлік инженерия	3,270	4
5	SDU University	6В06105 Бағдарламалық жасақтама	3,220	5
6	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	6В06104 Есептеу техникасы және бағдарламалық қамтамасыз ету	3,144	6
7	Халықаралық ақпараттық технологиялар университеті	6В06110 Бағдарламалық жасақтама	3,096	7

8	Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті	6В06102 Computer Science	3,032	8
9	Ғ. Дәукеев атындағы Алматы энергетика және байланыс университеті	6В06103 Есептеу техникасы және бағдарламалық қамтамасыз ету	2,968	9
10	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	6В06103 Ақпараттық технологиялар және робототехника	2,967	10
11	«Тұран» университеті	6В06102 Есептеу техникасы және бағдарламалық қамтамасыз ету	2,964	11
12	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	6В06102 Есептеу техникасы және бағдарламалық қамтамасыз ету (Компьютерлік жүйелер мен желілердің қауіпсіздігі)	2,951	12
13	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	6В06182 Компьютерлік инженерия	2,915	13
14	Нархоз университеті	6В06103 Digital Engineering	2,883	14
15	Алматы технологиялық университеті	6В06102 Есептеу техникасы және бағдарламалық қамтамасыз ету	2,873	15
16	М.Дулатов атындағы Қостанай инженерлік-экономикалық университеті	6В06107 Есептеу техникасы және бағдарламалық қамтамасыз ету	2,863	16
17	Қазтұтынуодағы Қарағанды экономикалық университеті	6В06102 Есептеу техникасы және бағдарламалық қамтамасыз ету	2,860	17
18	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық университеті	6В06103 Компьютерлік инженерия	2,851	18
19	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	6В06103 Есептеу техникасы және бағдарламалық қамтамасыз ету	2,838	19
20	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	6В06103 Есептеу техникасы және бағдарламалық қамтамасыз ету	2,826	20

21	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	6В06104 Есептеу техникасы және бағдарламалық қамтамасыз ету	2,808	21
22	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	6В06103 Есептеу техникасы және бағдарламалық қамтамасыз ету	2,802	22
23	Гуманитарлық-техникалық академия	6В06102 Есептеу техникасы және бағдарламалық қамтамасыз ету	2,748	23
24	Торайғыров университеті	6В06104 Computer Science	2,729	24
25	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	6В06105 Есептеу техникасы және бағдарламалық қамтамасыз ету Smart Computing/6В06106 Smart жүйелері және бағдарламалау	2,694	25
26	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	6В06116 Компьютерлік жүйелер мен желілерді басқару және қорғау	2,656	26
27	С. Өтебаев атындағы Атырау мұнай және газ университеті	6В06102 Компьютерлік басқару жүйелері және робототехника	2,645	27
28	Alikhan Bokeikhan University	6В06124 Есептеу техникасы және бағдарламалық қамтамасыз ету	2,633	28
29	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	6В06104 Компьютерная инженерия	2,572	29
30	Қызылорда «Болашақ» университеті	6В06101 Есептеу техникасы және бағдарламалық қамтамасыз ету	2,569	30
31	Қарағанды индустриялық университеті	6В06101 Бағдарламалық жасақтама	2,546	31
32	Халықаралық инженерлік-технологиялық университеті	6В06103 Бағдарламалық жасақтама	2,531	32
33	«Тұран-Астана» университеті	6В06102 Есептеу техникасы және бағдарламалық қамтамасыз ету	2,506	33

34	Қазақстан инновациялық және телекоммуникациялық жүйелер университеті	6В06114 Есептеу техникасы және бағдарламалық қамтамасыз ету	2,503	34
35	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	6В06130 Есептеу техникасы және бағдарламалық қамтамасыз ету	2,453	35
36	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	6В06104 Есептеу техникасы және Ақпараттық жүйелер	2,441	36
37	Шымкент университеті	6В06101 Есептеу техникасы және бағдарламалық қамтамасыз ету	2,436	37
38	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	6В06102 Компьютерлік бағдарламалау және бағдарламалық жасақтама (ЖИ)	2,390	38
39	Каспий қоғамдық университеті	6В06120 Бағдарламалық жасақтама	2,377	39
40	Орталық Азия Инновациялық Университеті	6В06103 Есептеу техникасы және бағдарламалық қамтамасыз ету	2,313	40
41	Жұмабек Ахметұлы Тәшенов атындағы университет	6В06101 Есептеу техникасы және бағдарламалық қамтамасыз ету	2,295	41
42	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	6В06130 Есептеу техникасы және бағдарламаны қамтамасыз ету	2,214	42
43	Инновациялық Еуразия университеті	6В06103 Есептеу техникасы және бағдарламалық қамтамасыз ету	2,112	43
44	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	6В06103 Есептеу техникасы және бағдарламалық қамтамасыз ету	1,892	44
*	Астана халықаралық университеті	6В06101 Есептеу техникасы және бағдарламалық қамтамасыз ету	0,926	*
*	Аймақтық инновациялық университет	6В06154 Есептеу техникасы және бағдарламалық қамтамасыз ету	0,800	*

*	Еуразия технологиялық университеті	6В06104 Есептеу техникасы және бағдарламалық қамтамасыз ету	*	

** - түлектер саны 5-тен аз болуына байланысты рейтингте орын алмады*

19-кестеде «Есептеу техникасы және бағдарламалық қамтамасыз ету» ББ бойынша 2025 жылғы рейтингті талдау қорытындылары ұсынылған. Деректерге сәйкес, ТОП-5 құрамына Қазақстан-Британ техникалық университеті, Astana IT University, Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті, Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті, SDU University сияқты ЖЖОКБҰ кірді.

20-кесте. 2023-2025 жылдардағы «Есептеу техникасы және бағдарламалық қамтамасыз ету» ББ бойынша рейтингтегі орындары

№	ЖЖОКБҰ атауы	Рейтингтегі орны		
		2023 ж.	2024 ж.	2025 ж.
1	Гуманитарлық-техникалық академия	52/55	40/46	23/44
2	Қазақстан-Британ техникалық университеті	1/55	2/46	1/44
3	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	-	-	26/44
4	Ғ. Дәукеев атындағы Алматы энергетика және байланыс университеті	8/55	6/46	9/44
5	Халықаралық ақпараттық технологиялар университеті	5/55	7/46	7/44
6	Торайғыров университеті	35/55	27/46	24/44
7	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	26/55	19/46	12/44
8	Жұмабек Ахметұлы Тәшенов атындағы университет	51/55	44/46	41/44
9	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	38/55	46/46	42/44
10	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	29/55	17/46	25/44
11	SDU University	9/55	4/46	5/44
12	Қазтұтынуодағы Қарағанды экономикалық университеті	15/55	28/46	17/44
13	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	24/55	12/46	10/44
14	Astana IT University	3/55	1/46	2/44
15	Нархоз университеті	-	34/46	14/44
16	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	22/55	22/46	4/44
17	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	-	-	36/44
18	Қызылорда «Болашақ» университеті	-	-	30/44
19	Каспий қоғамдық университеті	55/55	38/46	39/44
20	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	-	-	13/44
21	Қазақстан инновациялық және телекоммуникациялық жүйелер университеті	36/55	32/46	34/44
22	Халықаралық инженерлік-технологиялық университеті	-	33/46	32/44
23	Қарағанды индустриялық университеті	42/55	35/46	31/44
24	«Тұран-Астана» университеті	34/55	37/46	33/44

25	С. Өтебаев атындағы Атырау мұнай және газ университеті	-	39/46	27/44
26	Алматы технологиялық университеті	25/55	24/46	15/44
27	Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті	2/55	5/46	3/44
28	Инновациялық Еуразия университеті	-	*	43/44
29	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	31/55	20/46	20/44
30	Астана халықаралық университеті	-	26/46	*
31	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	39/55	42/46	38/44
32	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	41/55	45/46	19/44
33	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	6/55	3/46	6/44
34	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық университеті	28/55	16/46	18/44
35	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	20/55	18/46	22/44
36	Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті	16/55	10/46	8/44
37	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	12/55	9/46	21/44
38	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	-	-	44/44
39	Шымкент университеті	30/55	41/46	37/44
40	М.Дулатов атындағы Қостанай инженерлік-экономикалық университеті	40/55	11/46	16/44
41	Alikhan Bokeikhan University	43/55	23/46	28/44
42	Орталық Азия Инновациялық Университеті	54/55	36/46	40/44
43	«Тұран» университеті	48/55	14/46	11/44
44	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	44/55	-	29/44
45	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	11/55	21/46	35/44
46	Аймақтық инновациялық университет	-	-	*
47	Еуразия технологиялық университеті	-	-	*

** - түлектер саны 5-тен аз болуына байланысты рейтингте орын алмады*
— - рейтингке қатыспаған

20-кестеде 2023-2025 жылдары «Есептеу техникасы және бағдарламалық қамтамасыз ету» ББ бойынша рейтингке қатысқан оқу орындарының рейтингте алған орындары салыстырылды. 2023 жылы рейтинг көшбасшылары қатарында Қазақстан-Британ техникалық университеті болды. 2024 жылы көшбасшылар тізімі сәл өзгерді: Қазақстан-Британ техникалық университеті және Astana IT University. 2025 жылы көшбасшылар өзгеріссіз қалды. Үш жыл бойы Орталық Азия Инновациялық Университеті, Жұмабек Ахметұлы Тәшенов атындағы университет соңғы орындарды иеленді.

2025 жылғы білім беру бағдарламаларының қорытынды рейтингі Қазақстанның жоғары оқу орындары арасында «Есептеу техникасы және бағдарламалық қамтамасыз ету» саласында мамандар даярлаудың әртүрлілігі мен сапасын көрсетеді. Талдау көрсеткендей, еңбек нарығының талаптары мен халықаралық стандарттарға бейімделе отырып, өз бағдарламаларын белсенді түрде жетілдіретін білім беру мекемелері жетекші орындарға ие болды.

Қазақстан-Британ техникалық университеті және Astana IT University сияқты университеттердің жоғары нәтижелері олардың бәсекеге қабілеттілігін және түлектерінің сұранысын растайды. Бұл оқу орындары түлектердің жұмысқа орналасу деңгейі, орташа жалақы және білім беру бағдарламаларының сапасы сияқты бірқатар критерийлер бойынша жоғары нәтижелер көрсетті.

Рейтинг нәтижелері талапкерлер, жұмыс берушілер және жоғары оқу орындары үшін құнды бағдар болып табылады, әрбір білім беру бағдарламасының мықты жақтарын анықтауға көмектеседі. Болашақта білім беру стандарттарын жақсарту және халықаралық ынтымақтастықты арттыру жөніндегі жұмысты жалғастыру Қазақстанның білім беру жүйесін одан әрі дамыту үшін маңызды қадам болады.

Қорытынды

2025 жылғы ББ бойынша білім беру бағдарламаларының қорытынды рейтингі Қазақстанның жоғары білім беру жүйесін жақсарту үшін елеулі жетістіктер мен салаларды анықтауға мүмкіндік берді. Рейтингте жетекші орындарды білім беру бағдарламаларының сапа көрсеткіштері, білім беру бағдарламасының жетістіктері, ЖЖОКБҰ жалпы көрсеткіштері, түлектердің мансаптық перспективалары сияқты критерийлер топтары бойынша жоғары нәтижелер көрсете алған университеттер иеленді.

Талдау көрсеткендей, рейтингтің жоғарғы қатарында тұрған ЖЖОКБҰ студенттерді теориялық біліммен ғана емес, сонымен қатар еңбек нарығында сұранысқа ие практикалық дағдылармен қамтамасыз ете отырып, өздерінің білім беру бағдарламаларын жетілдіру бойынша белсенді жұмыс істейді. Алдыңғы қатардағы жоғары оқу орындары жұмыс берушілермен өзара іс-қимылға және халықаралық сапа стандарттарын интеграциялауға ерекше назар аударатынын атап өту керек, себебі бұл олардың түлектерінің бәсекеге қабілеттілігін айтарлықтай арттырады.

Сонымен бірге, есеп назар аударуды қажет ететін кейбір кемшіліктерді анықтады. Мысалы, бірқатар ЖЖОКБҰ-да студенттердің академиялық ұтқырлығы мен ғылыми-кәсіпкерлік бастамалары, шетелдік студенттер үлесі бойынша төмен көрсеткіштер байқалады, бұл осы бағыттарды одан әрі дамыту қажеттігін көрсетеді. Сондай-ақ, оқу орындарының бір студентке шаққандағы қаржылық шығындар көлемінде айтарлықтай айырмашылықтар байқалды.

Рейтинг нәтижелері барлық мүдделі тараптар үшін маңызды құрал. Талапкерлер мен олардың ата-аналары үшін рейтинг оқу орнын таңдау кезінде бағдар, жұмыс берушілер үшін – мамандарды даярлау сапасының индикаторы, ал жоғары оқу орындарының өздері үшін – өз бағдарламаларын жақсартуға және бәсекелестік ортадағы позицияларын нығайтуға ынталандыру ретінде қызмет етеді.

Қорытындыны келесідей жасауға болады: елеулі жетістіктерге қарамастан, Қазақстанның жоғары білім беру жүйесі жаңғыртуды және жаңа сын-тегеуріндерге бейімделуді жалғастыруда. Әр ЖЖОКБҰ білім беру бағдарламаларының жоғары деңгейін қолдап қана қоймай, еңбек нарығындағы өзгерістер мен қоғамның қажеттіліктерін ескере отырып, оларды үнемі жақсартуға ұмтылуы тиіс. 2025 жылғы қорытынды рейтинг жаһандық аренада қазақстандық білім берудің сапасы мен бәсекеге қабілеттілігін арттыруға ықпал ете отырып, осы мақсаттарға қол жеткізу жолындағы маңызды қадамдардың бірі. Білім беру бағдарламаларын жетілдіруді жалғастыру және түлектерді тез өзгеретін әлемде табысты кәсіби қызмет үшін қажетті білім мен дағдылармен қамтамасыз ету үшін жан-жақты жұмыс жасау өте маңызды.

Қосымша 1

«Есептеу техникасы және бағдарламалық қамтамасыз ету» ББ бойынша рейтингке қатысатын ЖЖОКБҰ тізімі

№	ЖЖОКБҰ атауы	ББ атауы
1	Гуманитарлық-техникалық академия	6В06102 Есептеу техникасы және бағдарламалық қамтамасыз ету
2	Қазақстан-Британ техникалық университеті	6В06102 Есептеу техникасы және бағдарламалық қамтамасыз ету
3	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	6В06116 Компьютерлік жүйелер мен желілерді басқару және қорғау
4	Ғ. Дәукеев атындағы Алматы энергетика және байланыс университеті	6В06103 Есептеу техникасы және бағдарламалық қамтамасыз ету
5	Халықаралық ақпараттық технологиялар университеті	6В06110 Бағдарламалық жасақтама
6	Торайғыров университеті	6В06104 Computer Science
7	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	6В06102 Есептеу техникасы және бағдарламалық қамтамасыз ету (Компьютерлік жүйелер мен желілердің қауіпсіздігі)
8	Жұмабек Ахметұлы Тәшенов атындағы университет	6В06101 Есептеу техникасы және бағдарламалық қамтамасыз ету
9	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	6В06130 Есептеу техникасы және бағдарламаны қамтамасыз ету
10	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	6В06105 Есептеу техникасы және бағдарламалық қамтамасыз ету Smart Computing/6В06106 Smart жүйелері және бағдарламалау
11	SDU University	6В06105 Бағдарламалық жасақтама
12	Қазтұтынуодағы Қарағанды экономикалық университеті	6В06102 Есептеу техникасы және бағдарламалық қамтамасыз ету
13	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	6В06103 Ақпараттық технологиялар және робототехника
14	Astana IT University	6В06102 Software Engineering
15	Нархоз университеті	6В06103 Digital Engineering
16	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	6В06103 Компьютерлік инженерия

17	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	6В06104 Есептеу техникасы және Ақпараттық жүйелер
18	Қызылорда «Болашақ» университеті	6В06101 Есептеу техникасы және бағдарламалық қамтамасыз ету
19	Каспий қоғамдық университеті	6В06120 Бағдарламалық жасақтама
20	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	6В06182 Компьютерлік инженерия
21	Қазақстан инновациялық және телекоммуникациялық жүйелер университеті	6В06114 Есептеу техникасы және бағдарламалық қамтамасыз ету
22	Халықаралық инженерлік-технологиялық университеті	6В06103 Бағдарламалық жасақтама
23	Қарағанды индустриялық университеті	6В06101 Бағдарламалық жасақтама
24	«Тұран-Астана» университеті	6В06102 Есептеу техникасы және бағдарламалық қамтамасыз ету
25	С. Өтебаев атындағы Атырау мұнай және газ университеті	6В06102 Компьютерлік басқару жүйелері және робототехника
26	Алматы технологиялық университеті	6В06102 Есептеу техникасы және бағдарламалық қамтамасыз ету
27	Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті	6В06102 Есептеу техникасы және бағдарламалық қамтамасыз ету
28	Инновациялық Еуразия университеті	6В06103 Есептеу техникасы және бағдарламалық қамтамасыз ету
29	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	6В06103 Есептеу техникасы және бағдарламалық қамтамасыз ету
30	Астана халықаралық университеті	6В06101 Есептеу техникасы және бағдарламалық қамтамасыз ету
31	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	6В06102 Компьютерлік бағдарламалау және бағдарламалық жасақтама (ЖИ)
32	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	6В06103 Есептеу техникасы және бағдарламалық қамтамасыз ету
33	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	6В06104 Есептеу техникасы және бағдарламалық қамтамасыз ету
34	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық университеті	6В06103 Компьютерлік инженерия
35	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	6В06103 Есептеу техникасы және бағдарламалық қамтамасыз ету

36	Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті	6В06102 Computer Science
37	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	6В06104 Есептеу техникасы және бағдарламалық қамтамасыз ету
38	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	6В06103 Есептеу техникасы және бағдарламалық қамтамасыз ету
39	Шымкент университеті	6В06101 Есептеу техникасы және бағдарламалық қамтамасыз ету
40	М.Дулатов атындағы Қостанай инженерлік-экономикалық университеті	6В06107 Есептеу техникасы және бағдарламалық қамтамасыз ету
41	Alikhan Bokeikhan University	6В06124 Есептеу техникасы және бағдарламалық қамтамасыз ету
42	Орталық Азия Инновациялық Университеті	6В06103 Есептеу техникасы және бағдарламалық қамтамасыз ету
43	«Тұран» университеті	6В06102 Есептеу техникасы және бағдарламалық қамтамасыз ету
44	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	6В06104 Компьютерная инженерия
45	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	6В06130 Есептеу техникасы және бағдарламалық қамтамасыз ету
46	Аймақтық инновациялық университет	6В06154 Есептеу техникасы және бағдарламалық қамтамасыз ету
47	Еуразия технологиялық университеті	6В06104 Есептеу техникасы және бағдарламалық қамтамасыз ету

6В015 Жаратылыстану пәндері бойынша мұғалімдер даярлау бағыты В014 География мұғалімдерін даярлау білім беру бағдарламасы тобы «География (білім беру)» білім беру бағдарламасы бойынша рейтингіні қалыптастыру есебі

Кіріспе

Қазақстанның жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру жүйесі экономиканың түрлі салалары үшін жоғары білікті мамандарды даярлауда шешуші рөлдердің бірін атқарады. Еңбек нарығының қарқынды дамуы мен халықаралық интеграция жағдайында білім беру сапасы ғана емес, сонымен қатар білім беру бағдарламаларының қазіргі заманғы сын-қатерлерге бейімделу қабілеті де маңызды. Білім беру мекемелері жұмысының тиімділігін бағалаудың маңызды құралы - мамандарды даярлау деңгейін, түлектердің бәсекеге қабілеттілігін және білім беру бағдарламаларының сапасын объективті бағалауға мүмкіндік беретін рейтингілер жасау.

Бұл есепте 2025 жылғы Қазақстанның жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарындағы (бұдан әрі – ЖЖОКБҰ) білім беру бағдарламаларын (бұдан әрі – ББ) талданады. Осы талдау шеңберінде түлектердің кәсіби құзыреттілігін дамытуға және олардың еңбек нарығындағы сұранысына әсер ететін негізгі көрсеткіштер бойынша ББ кешенді салыстырмалы шолу жүргізілді.

Білім беру бағдарламаларының рейтингін қалыптастыру үшін негіздеме:

1. Қазақстан Республикасының 2007 жылғы 27 шілдедегі №319 «Білім туралы» Заңы.

2. «Қазақстан Республикасында жоғары білімді және ғылымды дамытудың 2023-2029 жылдарға арналған тұжырымдамасын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2023 жылғы 28 наурыздағы №248 қаулысы.

3. «Еңбек нарығының қажеттіліктерін ескере отырып, жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білімі бар кадрларды даярлауға жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарының дайындық бөлімшелеріне мемлекеттік білім беру тапсырысын орналастыру қағидаларын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2016 жылғы 29 қаңтардағы №122 бұйрығы.

4. «Жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру бөлігінде тәуекел дәрежесін бағалау өлшемшарттарын және білім беру жүйесіне тексеру парақтарын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Ғылым және жоғары білім министрінің 2022 жылғы 1 желтоқсандағы №166 және Қазақстан Республикасы Ұлттық экономика министрінің 2022 жылғы 2 желтоқсандағы №116 бірлескен бұйрығы.

Бұл есептің мақсаты – білім беру бағдарламаларына жан-жақты талдау жүргізу және осы талдау негізінде қорытынды рейтинг жасау. Рейтинг жасау барысында білім беру процесінің барлық маңызды компоненттерін қамтитын

әртүрлі критерийлер тобы ескерілді. Олардың ішінде: білім беру бағдарламаларының сапа көрсеткіштері, білім беру бағдарламасының жетістіктері, ЖЖОКБҰ жалпы көрсеткіштері және түлектердің мансаптық перспективалары. Бұл блоктардың әрқайсысы жалпы рейтингте белгілі бір салмаққа ие, бұл бағалауды мүмкіндігінше объективті және жан-жақты етуге мүмкіндік береді.

Бұл есептің негізгі міндеті – білім беру бағдарламаларының жағдайы туралы нақты және құрылымдық түсінік беру. «География (білім беру)» ББ бойынша 2025 жылғы рейтингке 17 ЖЖОКБҰ қатысты (1-қосымша). Кейбір ЖЖОКБҰ осы ББ бойынша түлектерінің санының аз болуына байланысты рейтингте орын алған жоқ (ББ бойынша 2024 жылғы түлек саны 5 түлектен аз), олардың ішінде Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті, С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті, Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті, Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті, М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті, Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті, Ы. Алтынсарин атындағы Арқалық педагогикалық институты, Қызылорда «Болашақ» университеті бар.

1 Жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарының білім беру бағдарламаларының деректерін талдау

1.1 «Білім беру бағдарламаларының сапа көрсеткіштері» критерийлер тобы бойынша талдау қорытындылары

1.1.1 «Білім беру бағдарламаларын жұмыс берушілермен әзірлеу және келісу» критерийі

ББ мазмұнын болашақ мамандардың кәсіби құзыреттілігі мен бәсекеге қабілеттілігінің тиімділігін арттыру үшін әлеуетті немесе негізгі жұмыс берушілермен келісу қажет. Жұмыс берушілер білім беру бағдарламаларын әзірлеу кезінде ұсыныстар, пәндердің мазмұнына өзгерістер енгізе алады, сондай-ақ зерттелетін тақырыптар мен материалдардың өзектілігі бойынша ұсыныстар мен ескертулер бере алады. Білім беру бағдарламаларын жұмыс берушілермен келісу түлектердің табысты жұмысқа орналасуына ықпал ететін негізгі факторлардың бірі болып табылады.

ЖЖОКБҰ бұл критерий бойынша 2024-2025 оқу жылына арналған ББ бойынша құжаттардың мынадай тізбесін ұсыну қажет: модульдік білім беру бағдарламасы (МББ), элективті пәндер каталогы (ЭПК), жұмыс берушіден хат, келісу хаттамасы, жұмыс берушінің рецензиясы, ұсынымдық хат, анықтама-негіздеме, ББ сараптамасы.

Осы критерийді есептеу кезінде ББ келісуге қатысатын жұмыс берушілердің санына басты назар аударылды. Бір мамандықтағы жұмыс берушілер әр түрлі болуы мүмкін, сәйкесінше, жұмыс берушілер саны неғұрлым көп болса, жұмыс ерекшеліктерін ұсыну туралы көзқарастар мен пікірлер соғұрлым көп болады.

1-кесте. «Білім беру бағдарламаларын жұмыс берушілермен әзірлеу және келісу» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ББ келісілген жұмыс берушілер саны	Балл
1	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	10	5,00
2	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	10	5,00
3	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	8	4,11
4	З. Алдамжар атындағы Қостанай әлеуметтік-техникалық университеті	4	2,33
5	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	4	2,33
6	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	4	2,33
7	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	4	2,33
8	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	4	2,33
9	Ы. Алтынсарин атындағы Арқалық педагогикалық институты	3	1,89

10	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	3	1,89
11	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	3	1,89
12	Алматы гуманитарлық-экономикалық университеті	3	1,89
13	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	2	1,44
14	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	2	1,44
15	Қызылорда «Болашақ» университеті	1	1,00
16	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	1	1,00
17	Астана халықаралық университеті	1	1,00

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

1-кестеде осы критерий бойынша нәтижелер берілген: Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті, М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті жетекші орынға ие болды, өйткені олардың білім беру бағдарламалары жұмыс берушілердің ең көп санымен келісілген.

1.1.2 «Профессор-оқытушылар құрамының практикалық жұмыс тәжірибесі» критерийі

Профессор-оқытушылар құрамының (ПОҚ) практикалық жұмыс тәжірибесі білім беру үдерісі сапасының маңызды құрамдас бөлігі. Тиісті кәсіби салада нақты тәжірибесі бар оқытушылар студенттерге пән туралы тереңірек және қолданбалы түсінік бере алады. Олар оқу процесіне практикадан, қолданылатын әдістер мен технологиялардан өзекті мысалдар келтіре алады, бұл студенттерді кәсіби қызметке неғұрлым тиімді дайындауға ықпал етеді.

Сонымен қатар, оқытушылардың практикалық тәжірибесі оларға саланың қазіргі тенденцияларын жақсырақ бағдарлауға және оқу бағдарламаларын еңбек нарығының өзгеретін талаптарына бейімдеуге мүмкіндік береді, осылайша түлектердің жоғары бәсекеге қабілеттілігін қамтамасыз етеді.

ББ бойынша осы көрсеткішті анықтау үшін мынадай құжаттар талап етілді: ЖЖОКБҰ кадрлар бөлімінен оқытушылардың жұмыс өтілі туралы бекітілген анықтама.

2025 жылғы рейтинг әдістемесіне сәйкес 2010 жылғы 1 қаңтар мен 2025 жылғы 1 мамыр аралығында практикалық тәжірибесі бар оқытушылар есепке алынады.

2-кесте. «Профессор-оқытушылар құрамының практикалық жұмыс тәжірибесі» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Практикалық жұмыс өтілі бар оқытушылар саны (айлар)		Балл
		саны	өтілі	
1	З. Алдамжар атындағы Қостанай әлеуметтік-техникалық университеті	4	451	4,20
2	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	4	232	3,54
3	Қызылорда «Болашақ» университеті	1	140	3,05
4	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	2	252	2,83
5	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	5	447	2,81
6	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	8	582	2,76
7	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	3	346	2,38
8	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	13	1177	2,11
9	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	4	362	2,03
10	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	7	419	1,89
11	Алматы гуманитарлық-экономикалық университеті	2	153	1,65
12	Ы. Алтынсарин атындағы Арқалық педагогикалық институты	4	175	1,58
13	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	4	303	1,58
14	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	1	48	0,97
15	Астана халықаралық университеті	3	117	0,81
16	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	1	30	0,69
17	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	0	0	0,00

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

2-кестеден көріп отырғанымыздай, рейтингке қатысатын ЖЖОКБҰ-ның көпшілігінде ЖЖОКБҰ құрылымынан тыс жұмыс тәжірибесі бар оқытушылар бар. Бұл критерийдің көшбасшылары: З. Алдамжар атындағы Қостанай әлеуметтік-техникалық университеті, М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті.

1.1.3 «Профессор-оқытушылар құрамының жетістіктері» критерийі

«Профессорлық-оқытушылық құрамның жетістіктері» критерийі білім беру бағдарламаларының сапасын бағалауда маңызды рөл атқарады, өйткені ол білім беру процесіне қатысатын мұғалімдердің кәсібилігі мен құзыреттілігінің деңгейін көрсетеді. Рейтинг әдіснамасына сәйкес, бұл критерий соңғы жылдардағы профессорлық-оқытушылық құрамның жетістіктерін жан-жақты бағалауға мүмкіндік беретін бірнеше ішкі критерийлерді қамтиды.

Атап айтқанда, 2015-2025 жылдар аралығында «Жоғары оқу орнының үздік оқытушысы» атағына ие болған оқытушылар есепке алынады, бұл олардың педагогикалық еңбегін ЖЖОКБҰ деңгейінде мойындағанын көрсетеді. Сол кезеңде «Үздік ғылыми қызметкер» атағын алған ПОҚ да ескеріледі, бұл олардың ғылыми зерттеулерге және академиялық қоғамдастықтың дамуына қосқан үлесін көрсетеді.

3-кесте. «Профессор-оқытушылар құрамының жетістіктері» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	«Жоғары оқу орнының үздік оқытушысы» атанған ПОҚ саны	«Үздік ғылыми қызметкер» сыйлығының иегерлері	Балл
1	Ы. Алтынсарин атындағы Арқалық педагогикалық институты	4	0	2,50
2	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	2	0	1,25
3	З. Алдамжар атындағы Қостанай әлеуметтік-техникалық университеті	1	0	0,63
4	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	1	0	0,63
5	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	1	0	0,63
6	Астана халықаралық университеті	1	0	0,63
7	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	1	0	0,63
8	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	1	0	0,63
9	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	1	0	0,63
10	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	0	0	0,00
11	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	0	0	0,00
12	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	0	0	0,00

13	Қызылорда «Болашақ» университеті	0	0	0,00
14	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	0	0	0,00
15	Алматы гуманитарлық-экономикалық университеті	0	0	0,00
16	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	0	0	0,00
17	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	0	0	0,00

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

3-кестеден көріп отырғанымыздай, осы критерий бойынша Ы. Алтынсарин атындағы Арқалық педагогикалық институты, Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті жетекші орындарға ие болды.

1.1.4 «Білім беру бағдарламаларын аккредиттеу» критерийі

Білім беру және кәсіптік ұйымдардың бағдарламаны аккредиттеуі бағдарламаның жоғары сапа стандарттарына сәйкестігінің көрсеткіші және оны ұлттық және халықаралық деңгейде тану және мойындау ретінде қарастырылады.

Дәл осы себепті ББ-ның мамандандырылған аккредиттеуден өткені туралы сертификаты сұралды. Бұл критерий бойынша балл білім беру бағдарламасы аккредиттеуден өткен мекеме мен аккредиттеуден өткені туралы сертификаттың жарамдылық ұзақтығына байланысты есептелді.

Ұсынылған мәліметтерге сәйкес, «География (білім беру)» ББ бойынша рейтингке қатысатын 17 ЖЖОКБҰ-ның 16-ы мамандандырылған аккредиттеуден өткен.

4-кесте. «Білім беру бағдарламаларын аккредиттеу» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Аккредитациялық орган атауы	Балл
1	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	ACQUIN	5,00
2	Ы. Алтынсарин атындағы Арқалық педагогикалық институты	IAAR	3,57
3	З. Алдамжар атындағы Қостанай әлеуметтік-техникалық университеті	НКЦА (NKCA)	3,57
4	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	IQAA	3,57
5	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	IAAR	3,57
6	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	IAAR	3,57
7	Қызылорда «Болашақ» университеті	НКЦА (NKCA)	3,57

8	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	IQAA	3,57
9	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	IQAA	3,57
10	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	IAAR	3,57
11	Астана халықаралық университеті	ARQA	3,57
12	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	IAAR	3,57
13	Алматы гуманитарлық-экономикалық университеті	НКЦА (NKCA)	3,57
14	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	IQAA	3,57
15	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	IQAA	3,57
16	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	IQAA	3,57
17	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	–	0,00

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

4-кестеге сәйкес, осы критерий бойынша келесі ЖЖОКБҰ алдыңғы қатардан көрінді: ШШ.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті.

1-диаграмма. Аккредиттеу органдары бөлінісіндегі аккредиттелген білім беру бағдарламалары

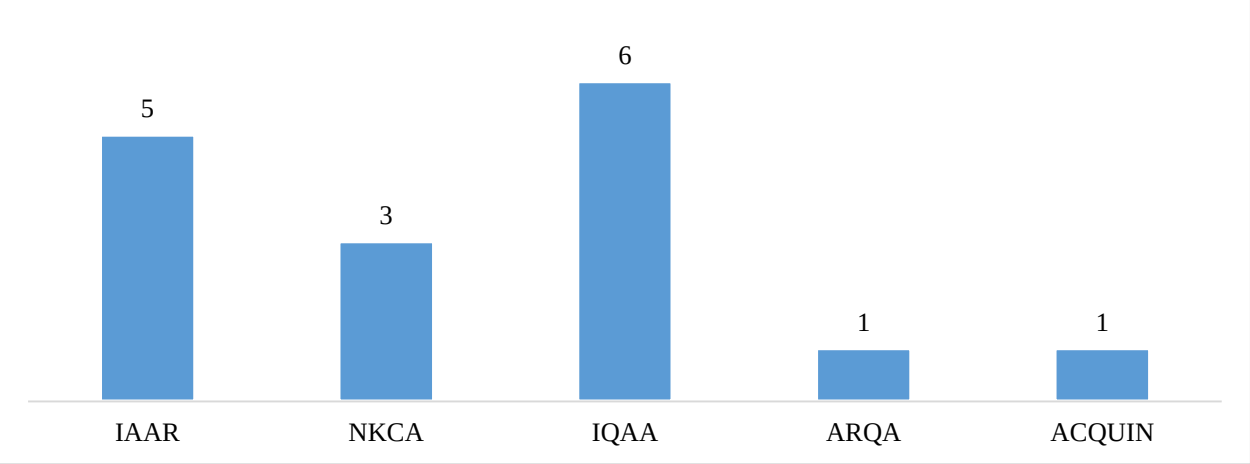

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

1-диаграммадан көріп отырғанымыздай, 16 ББ-ның 6-ы IQAA - Білім сапасын қамтамасыздандыру бойынша тәуелсіз агенттігінде аккредиттеуден өткен.

1.1.5 «Білім беру бағдарламаларының мазмұнын бағалау» критерийі

Тиісті салалардан сарапшыларды тарту арқылы білім беру бағдарламаларының мазмұнын бағалау білім беру сапасын қамтамасыз

етудің маңызды құралы болып табылады. Кәсіби саласында терең білімі мен тәжірибесі бар сарапшылар оқу бағдарламаларының еңбек нарығының заманауи талаптары мен кәсіби стандарттарға қаншалықты сәйкес келетінін объективті бағалай алады. Олар мазмұндағы олқылықтарды анықтап, оқу жоспарларын жаңартуды және жаңа пәндерді немесе оқыту әдістерін енгізуді ұсына алады. Мұндай сараптамалық бағалау білім беру мекемелеріне бағдарламаларды өзгермелі жағдайларға бейімдеуге, мамандарды даярлауды жақсартуға және соның салдарынан түлектердің еңбек нарығындағы бәсекеге қабілеттілігін арттыруға көмектеседі. Сарапшыларды тарту сонымен қатар білім беру жүйесі мен индустрия арасындағы байланысты нығайтады, бұл жұмыс берушілердің қажеттіліктерін жақсы түсінуге және білім беру бағдарламаларының практикалық маңыздылығын арттыруға ықпал етеді.

Сарапшылардың ББ бағалауы мынадай критерийлер бойынша жүргізіледі:

1) ББ-ның тәжірибеге бағдарлануы – ББ-ның білім мен дағдыларды практикалық қолдануға қаншалықты бағытталғанын бағалау;

2) Пәндердің берілген оқу нәтижелеріне логикалық өзара байланысы және сәйкестігі – бағдарлама ішіндегі пәндер бір-бірімен және оқытудың соңғы нәтижелерімен қалай байланысты екенін талдау;

3) Пәндерді оқыту кезегінің мәнділігі/қисындылығы – бағдарламаның логикалық құрылымын, пәндердің қаншалықты материалды жақсы игеруге ықпал ететін ретпен ұйымдастырылғандығын бағалау;

4) ББ мазмұнының кәсіптік стандарттарға және/немесе еңбек нарығының талаптарына сәйкестігі – ББ-ның осы саладағы қолданыстағы кәсіби стандарттарға (олар бар болған жағдайда) және (немесе) қазіргі еңбек нарығының талаптарына қаншалықты сәйкес келетіндігін бағалау;

5) Элективті пәндер каталогы (ЭПК) және оның мәні – ББ икемділігі мен бейімділігін бағалау: элективті курстардың кеңдігі мен әртүрлілігі, сәйкес бағыттар мен мамандықтарды таңдау мүмкіндігі, студенттердің қажеттіліктері мен еңбек нарығының талаптарына сәйкестігі, тәжірибеге бағытталған және инновациялық курстардың болуын бағалау.

ББ мазмұнын бағалау жүйесі келесі диапазондар бойынша бөлінеді:

- Өте жақсы – 9-10 балл арасы;
- Жақсы – 6-8 балл арасы;
- Қанағаттанарлық – 4-5 балл арасы;
- Қанағаттанарлықсыз – 0-3 балл арасы.

5-кесте. «Білім беру бағдарламаларының мазмұнын бағалау» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Сарапшының орташа бағасы	Балл
1	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	8,67	4,33

2	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	8,25	4,13
3	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	8,17	4,08
4	Ы. Алтынсарин атындағы Арқалық педагогикалық институты	8,00	4,00
5	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	8,00	4,00
6	З. Алдамжар атындағы Қостанай әлеуметтік-техникалық университеті	7,92	3,96
7	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	7,75	3,88
8	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	7,75	3,88
9	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	7,75	3,88
10	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	7,67	3,83
11	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	7,17	3,58
12	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	7,08	3,54
13	Қызылорда «Болашақ» университеті	6,83	3,42
14	Алматы гуманитарлық-экономикалық университеті	6,67	3,33
15	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	6,50	3,25
16	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	6,42	3,21
17	Астана халықаралық университеті	6,25	3,13

Дереккөз: «Атамекен» ҰКП мәліметтері

5-кестеде ББ мазмұнын сараптамалық бағалаудың қорытындысы ұсынылған, оған сәйкес жетекші орындарды мынадай ЖЖОКБҰ иеленді: Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті, Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті, М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті.

1.2 «Білім беру бағдарламасының жетістіктері» критерийлер тобы бойынша талдау қорытындылары

1.2.1 «Академиялық ұтқырлық» критерийі

ЖЖОКБҰ студенттерінің белгілі бір уақыт кезеңіне елден тыс басқа білім беру немесе ғылыми мекемеге ауысуы студенттің жеке дамуы үшін маңызды және оған мәдени байуға мүмкіндік береді, сондай-ақ ғылыми зерттеулердің тиімділігін, түлектердің отандық және халықаралық еңбек нарықтарындағы бәсекеге қабілеттілігін арттырады, жетекші шетелдік жоғары оқу орындарының тәжірибесін зерделеу және игеру есебінен кәсіби құзыреттіліктерін жетілдіреді және т. б.

ЖЖОКБҰ да академиялық ұтқырлық бағдарламасын іске асыруды талдау мақсатында оқу орындарынан мынадай құжаттар талап етілді:

- академиялық ұтқырлық бағдарламасы шеңберінде студенттерді шетелдік оқу орындарына жіберу туралы ректор бұйрығының көшірмесі;
- академиялық ұтқырлық бағдарламасы шеңберінде шетелдік оқу орындарының студенттерін қабылдау туралы ректор бұйрығының көшірмесі.

ЖЖОКБҰ академиялық ұтқырлық бағдарламасы шеңберінде ұсынылған құжаттарды «Атамекен» ҰКП менеджерлері талдап, келесі қорытындылар жасады:

6-кесте. «Академиялық ұтқырлық» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ББ контингенті	Академиялық ұтқырлық бағдарламаларын қолданған білім алушылар саны	Балл
1	З. Алдамжар атындағы Қостанай әлеуметтік-техникалық университеті	16	1	5,00
2	Алматы гуманитарлық-экономикалық университеті	62	2	2,58
3	Ы. Алтынсарин атындағы Арқалық педагогикалық институты	44	1	1,82
4	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	30	0	0,00
5	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	151	0	0,00
6	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	56	0	0,00
7	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	75	0	0,00
8	Қызылорда «Болашақ» университеті	16	0	0,00
9	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	75	0	0,00

10	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	36	0	0,00
11	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	159	0	0,00
12	Астана халықаралық университеті	223	0	0,00
13	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	84	0	0,00
14	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	229	0	0,00
15	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	48	0	0,00
16	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	14	0	0,00
17	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	82	0	0,00

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

6-кестеде көрсетілген мәліметтерге сәйкес, келесі ЖЖОКБҰ жоғары көрсеткіштерді көрсетті: З. Алдамжар атындағы Қостанай әлеуметтік-техникалық университеті.

1.2.2 «Білім алушылардың ғылыми-кәсіпкерлік бастамалары» критерийі

Қазіргі уақытта нарықтағы технологиялық даму ЖЖОКБҰ-да тиімді ғылыми-зерттеу процесін ұйымдастыруды талап етеді, тек жаңа білімді дамытуды ғана емес, сонымен қатар нарықта коммерциялық тұрғыдан дамыған, сұранысқа ие бизнес-идеяларды өндіруді талап етеді.

Студенттік бизнес-инкубаторлар мен зертханалар жастар ортасында кәсіпкерлік қызметтің оң бейнесін қалыптастырады, жастар арасында креативті және инновациялық әлеуетті іске асырады, сондай-ақ кәсіпкерлікке және инновациялық қызметке бағдарланған ұйымдар мен жастар қауымдастықтарын қолдайды, жастар кәсіпкерлігін ақпараттық, білім беру, қаржылық және мүліктік қолдаудың бірыңғай жүйесін құрады және қамтамасыз етеді. Бұдан басқа, жастарды кәсіпкерлік қызметке білім беру, әдістемелік және ақпараттық даярлауды көрсетеді, жастар құрған шағын және орта кәсіпкерлік субъектілерінің санын арттырады, жоғары білім, бизнес және өндірістік сала арасындағы өзара іс-қимыл мен әлеуметтік әріптестік үшін жағдайлар жасайды.

Сондықтан «Атамекен» ҰКП зерттеу бағытындағы пункттердің бірі ЖЖОКБҰ студенттерінің шығармашылық жетістіктерін дәріптеу және енгізу болып табылады.

Студенттердің ғылыми зерттеулерін талдау мақсатында оқу орындарынан электрондық форматта растайтын құжат (патент және авторлық құқық туралы куәлік) талап етілді:

Ұсынылған құжаттар негізінде келесі мәліметтер алынды:

7-кесте. «Білім алушылардың ғылыми-кәсіпкерлік бастамалары» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Ғылыми жобалардың атауы	Балл
1	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	- Туристік-өлкетану жұмыстарының географиялық білімді қалыптастырудағы маңызы, - Географиялық білім беруде жаңа ақпараттық технологияларды қолданудың тиімділігін арттыру жолдары - Шымкент қаласының туристік-рекреациялық әлеуметтін орнықты пайдалану мақсатында бағалау	5,00
2	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	"Экономикалық география" электрондық білім беру ресурсы	0,15

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

7-кестеде көрсетілген ЖЖОКБҰ-да түлектердің ғылыми жобаларының бар екендігі расталған: М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті, С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті.

1.2.3 «Магистратурада/резидентурада оқуды жалғастырған түлектердің үлесі» критерийі

Қазақстанда Еуропалық жоғары білім беру аймағына (European Higher Education Area (EHEA)) кіре отырып, кадрларды даярлаудың үш деңгейлі моделін: бакалавриат, магистратура және PhD докторантураны енгізуді қамтитын жоғары білім беру жүйесін айтарлықтай қайта құрылымдау жүргізілді. Бакалавриат аяқталғаннан кейін түлектердің одан әрі дамуы үшін әртүрлі мүмкіндіктері бар, мысалы, мамандық бойынша жұмыс іздеу, екінші жоғары білім алу немесе магистратураға түсу.

Магистратура біліктілікті арттыруда және таңдаған мамандығы бойынша білімді тереңдетуде шешуші рөл атқарады, бұл оны кәсіби қалыптасудың маңызды кезеңіне айналдырады. Жыл сайын магистрлік бағдарламалар барған сайын танымал бола бастады, ал магистрлер еңбек нарығында сұранысқа ие бола бастады, бұл қазіргі заманғы экономика жағдайында білім берудің осы деңгейінің өзектілігін көрсетеді.

Бұл критерий бойынша жиналған деректер 8-кестедегідей болды.

8-кесте. «Магистратурада/резидентурада оқуды жалғастырған түлектердің үлесі» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Магистранттар үлесі			Балл
		Түлектер саны	Түлектер арасында магистратурада оқуды жалғастырғандар саны	үлес %	
1	Астана халықаралық университеті	6	5	83%	5,00
2	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	3	2	67%	4,00
3	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	13	0	0%	2,00
4	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	4	1	25%	1,50
5	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	9	2	22%	1,33
6	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	9	2	22%	1,33
7	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	14	2	14%	0,86
8	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	11	1	9%	0,55
9	Ы. Алтынсарин атындағы Арқалық педагогикалық институты	3	0	0%	0,00
10	З. Алдамжар атындағы Қостанай әлеуметтік-техникалық университеті	8	0	0%	0,00
11	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	5	0	0%	0,00
12	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	13	0	0%	0,00
13	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	9	0	0%	0,00
14	Қызылорда «Болашақ» университеті	8	0	0%	0,00
15	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	4	0	0%	0,00
16	Алматы гуманитарлық-экономикалық университеті	9	0	0%	0,00
17	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	14	0	0%	0,00

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

8-кестеде осы критерий бойынша 2024 жылғы түлектерді талдау қорытындыларын көруге болады, түлектердің жалпы саны 142 болса, оның ішінде 17 түлек әрі қарай магистратурада оқуын жалғастырған, бұл 12% құрайды. Кестеге сәйкес магистратураға түскен түлектердің ең көп үлесі

келесі оқу орындарына тиесілі: Астана халықаралық университеті, С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті.

1.2.4 «Білім беру бағдарламасына оқуға түскен талапкерлердің ҰБТ орташа балы» критерийі

Ұлттық бірыңғай тестілеу (ҰБТ) – жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарына түсу үшін іріктеу емтихандарының нысандарының бірі.

Білім беру бағдарламасына оқуға түскен талапкерлердің ҰБТ орташа балы – жоғары ҰБТ нәтижелерін көрсеткен талапкерлердің көбінесе қай ЖЖОКБҰ таңдайтынын анықтайтын көрсеткіш. Бұл көрсеткіш ЖЖОКБҰ деңгейін және талапкерлер арасында оның сұранысын анықтауға мүмкіндік береді.

9-кесте. «Білім беру бағдарламасына оқуға түскен талапкерлердің ҰБТ орташа балы» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Талапкерлердің орташа ҰБТ балы	Балл
1	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	107	3,83
2	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	98	3,51
3	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	97	3,45
4	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	96	3,42
5	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	95	3,38
6	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	94	3,34
7	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	91	3,26
8	Астана халықаралық университеті	89	3,17
9	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	87	3,09
10	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	87	3,09
11	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	84	2,98
12	Ы. Алтынсарин атындағы Арқалық педагогикалық институты	83	2,97
13	Алматы гуманитарлық-экономикалық университеті	76	2,71
14	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	76	2,71
15	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	64	2,29
16	З. Алдамжар атындағы Қостанай әлеуметтік-техникалық университеті	47	1,66
17	Қызылорда «Болашақ» университеті	0	0,00

Дереккөз: «Ұлттық тестілеу орталығы» РМК

9-кестеде көрсетілгендей, ББ бойынша 2024-2025 оқу жылында жоғары оқу орнына оқуға түскен талапкерлердің орташа балы 80 балды құраған. Салыстырмалы түрде жоғары балл жинаған талапкерлер келесі ЖЖОКБҰ-ны таңдаған: Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті, Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті, М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті.

1.2.5 «Шетелдік студенттердің үлесі» критерийі

Шетелдік студенттер өз елдерінде қазақ тілі мен мәдени дәстүрлерінің таралуына ықпал ете отырып, Қазақстандағы заманауи білім беру жүйесінің маңызды бөлігі болып табылады. Олардың еліміздің жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарында оқуы біздің университеттерге деген халықаралық сұраныс деігейін көрсетеді және олардың рейтингінің жоғарылауына тікелей әсер етеді.

«Шетелдік студенттердің үлесі» критерийі білім беру бағдарламаларының студенттерді шетелден тарту қабілетін көрсетеді. Бұл шетелдік студенттер үшін білім беру бағдарламалары мен жоғары оқу орындарының нақты тартымдылығын объективті бағалауға мүмкіндік береді.

Осы критерийді растау үшін ЖЖОКБҰ келесі құжаттарды ұсыну қажет:

- шетелдік студенттерді қабылдау туралы бұйрықтар;
- шетелдік студенттердің төлқұжаттарының көшірмелері.

10-кесте. «Шетелдік студенттердің үлесі» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Шетелдік студенттер үлесі			Балл
		ББ контингенті	Шетелдік студенттер саны	үлес, %	
1	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	14	12	86%	5,00
2	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	30	4	13%	0,78
3	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	82	10	12%	0,71
4	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	229	27	12%	0,69
5	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	159	17	11%	0,62
6	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	48	1	2%	0,12

7	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	84	1	1%	0,07
8	Ы. Алтынсарин атындағы Арқалық педагогикалық институты	44	0	0%	0,00
9	З. Алдамжар атындағы Қостанай әлеуметтік-техникалық университеті	16	0	0%	0,00
10	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	151	0	0%	0,00
11	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	56	0	0%	0,00
12	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	75	0	0%	0,00
13	Қызылорда «Болашақ» университеті	16	0	0%	0,00
14	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	75	0	0%	0,00
15	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	36	0	0%	0,00
16	Астана халықаралық университеті	223	0	0%	0,00
17	Алматы гуманитарлық-экономикалық университеті	62	0	0%	0,00

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

10-кестеде шетелдік студенттердің «География (білім беру)» ББ жалпы контингентіне қатынасын көруге болады, бұл 5% құрайды. Шетелдік студенттердің контингентке шаққандағы ең көп үлесі келесі оқу орнында анықталды: М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті.

1.3 «ЖЖОКБҰ жалпы көрсеткіштері» критерийлер тобы бойынша талдау қорытындылары

1.3.1 «ЖЖОКБҰ студенттері мен оқытушыларының арақатынасы» критерийі

Студенттер мен оқытушылардың арақатынасы ЖЖОКБҰ ұсынатын білім сапасына әсер ететін негізгі көрсеткіштердің бірі. Бұл критерий оқытуға жеке көзқарас деңгейін және әр студентке оқытушы тарапынан жеткілікті көңіл бөлінетін қолайлы білім беру ортасын құру мүмкіндігін көрсетеді.

Студенттердің оқытушыларға қатынасының төмендігі оқытушылар құрамы жеке кеңес беруге, жұмыстарды тексеруге, ғылыми зерттеулерді басқаруға және практикалық дайындыққа көбірек уақыт бөле отырып, оқушылармен тиімдірек әрекеттесе алуына көбірек мүмкіндік береді. Бұл әсіресе тәжірибеге бағытталған оқытудың жоғары дәрежесін және тереңдетілген зерттеулерді қажет ететін бағдарламалар үшін өте маңызды.

Ал бір ПОҚ шаққанда білім алушылар санының тым көп болуы оқытушыларға шамадан тыс жүктемелер артылатындығын көрсетуі мүмкін, бұл білім беру процесінің сапасын төмендетуі және студенттердің оқуға қызығушылығына теріс әсер етуі мүмкін. Қазіргі білім беру стандарттары мен еңбек нарығының талаптары жағдайында студенттер мен оқытушылар саны арасындағы оңтайлы тепе-теңдікті сақтау ЖЖОКБҰ бәсекеге қабілеттілігінің маңызды факторына айналады.

Осылайша, осы критерийді талдау оқу орнының оқу жүктемесін ақылға қонымды бөлуді қолдай отырып және оқыту сапасын қамтамасыз ете отырып, білім беру қызметтерінің жоғары деңгейін қаншалықты қамтамасыз ете алатынын бағалауға мүмкіндік береді.

Біздің тарапымыздан ЖЖОКБҰ-да ПОҚ сапасы бойынша берілген мәліметтерді тексеру кезінде мынадай нормативтік құқықтық актілердің іске асырылуы да ескеріледі: Сот төрелігі академиясын, әскери, арнаулы оқу орындарын, мәдениет саласындағы білім беру ұйымдарын қоспағанда, жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдары профессор-оқытушылар құрамының жалпы санын есептеу үшін білім алушылар санының оқытушыларға орташа арақатынасын бекіту туралы Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2018 жылғы 31 қазандағы № 606 бұйрығы (Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2018 жылғы 1 қарашада № 17670 болып тіркелген).

11-кесте. «ЖЖОКБҰ студенттері мен оқытушыларының арақатынасы» критерийі бойынша ЖЖОКБҰ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ЖЖОКБҰ штаттық ПОҚ саны	ЖЖОКБҰ контингенті	Бір ПОҚ-қа шаққандағы білім алушылар саны	Балл
1	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	763	10978	14	5,00
2	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	885	13916	16	4,58
3	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	695	11391	16	4,39
4	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	1370	25914	19	3,80
5	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	471	9031	19	3,75
6	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	1163	22327	19	3,75
7	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	872	17207	20	3,65
8	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	395	7902	20	3,60
9	З. Алдамжар атындағы Қостанай әлеуметтік-техникалық университеті	107	2345	22	3,28
10	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	355	7781	22	3,28
11	Астана халықаралық университеті	426	9888	23	3,10
12	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	288	7787	27	2,66
13	Ы. Алтынсарин атындағы Арқалық педагогикалық институты	87	2457	28	2,55
14	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	277	8758	32	2,28
15	Алматы гуманитарлық-экономикалық университеті	278	9352	34	2,14
16	Қызылорда «Болашақ» университеті	142	4843	34	2,11
17	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	380	13823	36	1,98

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

11-кестеде оқытушылардың ЖЖОКБҰ-ның жалпы контингентіне қатынасын көруге болады. Осы критерий бойынша үздік көрсеткіш Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университетінде тіркелді, ол университетте бір оқытушыға орташа есеппен 14 білім алушы келеді.

1.3.2 «Дәрежелі оқытушылардың үлесі» критерийі

Дәрежелі оқытушылардың үлесі профессор-оқытушылар құрамының академиялық біліктілігі мен кәсібилігінің маңызды көрсеткіші. Ғылыми дәрежесі (ғылыми дәрежесі және (немесе) философия докторы PhD/бейіні бойынша доктор (академиялық) дәрежесі және (немесе) ғылыми атағы және «өнер» кадрларын даярлау үшін «ҚР Еңбек сіңірген жаттықтырушысы» спорттық атағы) бар оқытушылар ЖЖОКБҰ-да білім мен ғылыми қызметтің жоғары деңгейін қамтамасыз етуде маңызды рөл атқарады.

Оқу орнында дәрежелі оқытушылардың едәуір санының болуы оның іргелі және қолданбалы ғылыми зерттеулер жүргізу, ғылыми әзірлемелердің нәтижелерін білім беру процесіне кіріктіру, сондай-ақ халықаралық ғылыми жобаларға қатысу мүмкіндігі туралы куәландырады. Бұл тез өзгеретін кәсіби орта жағдайында жұмысқа дайын жоғары білікті мамандарды қалыптастыру үшін қолайлы жағдай жасайды.

Сонымен қатар, дәрежелі оқытушылар педагогикалық құзыреттіліктің жоғары деңгейіне ие, бұл оларға білімді тиімді жеткізуге, студенттерде сыни ойлау мен аналитикалық дағдыларды дамытуға мүмкіндік береді. Мұндай оқытушылардың жоғары үлесі оқу орнының академиялық стандарттарға бейілділігін және білім беру бағдарламаларының сапасын үздіксіз жетілдіруге ұмтылысын көрсетеді.

Бұл критерий ЖЖОКБҰ білім беру бағдарламаларының академиялық және кәсіптік даярлықтың қазіргі заманғы талаптарына қаншалықты сәйкес келетіндігі туралы қорытынды жасауға мүмкіндік береді, сондай-ақ оның ғылыми және білім беру орталығы ретіндегі беделін нығайтуға ықпал етеді.

12-кесте. «Дәрежелі оқытушылардың үлесі» критерийі бойынша ЖЖОКБҰ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ЖЖОКБҰ штаттық ПОҚ саны	Штаттық дәрежелі ПОҚ саны	Үлес, (%)	Балл
1	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	1370	1014	74%	5,00
2	Алматы гуманитарлық-экономикалық университеті	278	175	63%	4,25
3	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	288	180	63%	4,22
4	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	395	231	58%	3,95
5	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	872	502	58%	3,89
6	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	355	198	56%	3,77

7	З. Алдамжар атындағы Қостанай әлеуметтік-техникалық университеті	107	59	55%	3,72
8	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	763	396	52%	3,51
9	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	380	178	47%	3,16
10	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	471	199	42%	2,85
11	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	277	117	42%	2,85
12	Қызылорда «Болашақ» университеті	142	59	42%	2,81
13	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	885	366	41%	2,79
14	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	695	236	34%	2,29
15	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	1163	367	32%	2,13
16	Астана халықаралық университеті	426	105	25%	1,67
17	Ы. Алтынсарин атындағы Арқалық педагогикалық институты	87	15	17%	1,16

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

12-кестеде бұл ББ бойынша рейтингке қатысатын ЖЖОКБҰ-ның дәрежелі ПОҚ үлесі орта есеппен 49% құрайтынын көруге болады. Дәрежелі ПОҚ-ның ең көп үлесі мынадай ЖЖОКБҰ-да жұмыс істейді: Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті, Алматы гуманитарлық-экономикалық университеті, С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті.

1.3.3 «Материалдық және оқу базасын дамытуға арналған шығындарды талдау» критерийі

«Материалдық және оқу базасын дамытуға арналған шығындарды талдау» критерийі білім беру процесінің қаржылық қамтамасыз етілуін және оқу орнының оқытудың негізгі аспектілеріне қаражат салуға дайындығын бағалауға мүмкіндік беретін маңызды көрсеткіштердің бірі. Бұл критерийде бағдарламалық қамтамасыз ету және кітапхана қорын дамыту шығындары ескеріледі.

Бағдарламалық қамтамасыз ету шығындары әртүрлі пәндерге арналған арнайы бағдарламалар, оқу процесін басқару жүйелері және оқытудың тиімділігі мен интерактивтілігін арттыратын басқа да цифрлық құралдар сияқты оқу процестеріне қажетті лицензиялық бағдарламаларды сатып алу және жаңарту шығындарын қамтиды. Бұл ББ өзектілігін сақтау және студенттерді заманауи технологиялармен жұмыс істеуге дайындау үшін маңызды.

Кітапхана қорын дамыту шығындарына студенттердің өзекті және сапалы оқу және ғылыми ақпаратқа қол жеткізуін қамтамасыз ету үшін қажетті жаңа оқулықтарды, ғылыми әдебиеттерді, электрондық ресурстар

мен дерекқорларды сатып алу шығындары кіреді. Кітапхана қорын дамыту білімді тереңдетуге және ғылыми зерттеулер жүргізуге ықпал ететін академиялық ортаның маңызды құрамдас бөлігі.

13-кесте. «Материалдық және оқу базасын дамытуға арналған шығындарды талдау» критерийі бойынша ЖЖОКБҰ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ЖЖОКБҰ контингенті	1 студентке шаққандағы шығындар көлемі (теңге)	Балл
1	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	7787	43838	5,00
2	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	25914	42419	4,87
3	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	7781	15879	2,35
4	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	17207	13401	2,12
5	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	22327	11075	1,90
6	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	7902	9411	1,74
7	Қызылорда «Болашақ» университеті	4843	7288	1,54
8	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	8758	6855	1,50
9	З. Алдамжар атындағы Қостанай әлеуметтік-техникалық университеті	2345	6017	1,42
10	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	10978	5783	1,39
11	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	13916	5563	1,37
12	Астана халықаралық университеті	9888	5310	1,35
13	Ы. Алтынсарин атындағы Арқалық педагогикалық институты	2457	4110	1,24
14	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	9031	3800	1,21
15	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	13823	3077	1,14
16	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	11391	2779	1,11
17	Алматы гуманитарлық-экономикалық университеті	9352	1626	1,00

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

13-кестеде көрсетілген 1 студентке бөлінген қаражатты талдау бойынша келесі ЖЖОКБҰ жоғары нәтиже көрсетті: С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті, Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті.

1.3.4 «Профессор-оқытушылар құрамының медианалық жалақысы» критерийі

«Профессор-оқытушылар құрамының медианалық жалақысы» критерийі оқытушыларды қаржылық қолдау деңгейін және жанама түрде оқу орнындағы білім беру процесінің сапасын көрсететін маңызды көрсеткіш. Медианалық жалақы – оқытушылардың жартысы жалақыны осы деңгейден жоғары, ал екінші жартысы төмен алатын бөліну нүктесі. Бұл көрсеткіштің орташа жалақыдан айырмашылығы, оған өте жоғары немесе өте төмен жалақы сияқты шекті мәндер әсер етпейді.

Медианалық жалақы деңгейі оқытушылардың мотивациясымен және олардың жұмысқа қанағаттануымен тығыз байланысты. Жалақының жоғары деңгейі университетке білікті мамандарды тартуға және ұстап қалуға мүмкіндік береді, ол дегеніміз оқыту мен ғылыми қызметтің сапасына оң әсер етеді. Лайықты жалақы алатын оқытушылар үнемі кәсіби дамуға, ғылыми зерттеулерге қатысуға және студенттермен белсенді қарым-қатынасқа ынталы болады.

Сонымен қатар, медианалық жалақы көрсеткіші ЖЖОКБҰ-ның қаржылық тұрақтылығын және оның басқа оқу орындарымен салыстырғанда бәсекеге қабілетті жалақы деңгейін ұстап тұру қабілетін көрсете алады.

Әдістемеге сәйкес осы критерийді саралау кезінде оқытушы жұмыс істейтін аймақтың күнкөріс деңгейі есепке алынады.

14-кесте. «Профессор-оқытушылар құрамының медианалық жалақысы» критерийі бойынша ЖЖОКБҰ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ПОҚ медианалық жалақысы (теңге)	Балл
1	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	707984	5,00
2	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	673822	4,67
3	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	595369	3,91
4	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	536554	3,74
5	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	497805	3,54
6	Астана халықаралық университеті	542466	3,45
7	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	484686	3,44
8	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	465759	3,03
9	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	428287	3,00
10	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	540526	2,87
11	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	403490	2,61

12	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	390454	2,47
13	Ы. Алтынсарин атындағы Арқалық педагогикалық институты	351111	2,05
14	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	339645	1,78
15	Алматы гуманитарлық-экономикалық университеті	331408	1,50
16	Қызылорда «Болашақ» университеті	263069	1,33
17	З. Алдамжар атындағы Қостанай әлеуметтік-техникалық университеті	249371	1,00

Дереккөз: ҚР ҒЖБМ мәліметтері

14-кестеде «Профессор-оқытушылар құрамының медианалық жалақысы» критерийі бойынша талдау нәтижелерін көрсетілген: «География (білім беру)» ББ бойынша ПОҚ орташа медианалық жалақысы 2025 жылы 458 930 теңгені құрады. ББ бойынша рейтингке қатысқан ЖЖОКБҰ арасында Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті – 707 984 теңге, Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті – 673 822 теңге көрсеткіштерін көрсетіп, алғашқы орындарды иеленді.

1.4 «Түлектердің мансаптық перспективалары» критерийлер тобы бойынша талдау қорытындылары

1.4.1 «Түлектердің жұмысқа орналасу деңгейі» критерийі

«Түлектердің мансаптық перспективалары» критерийлер тобы түлектердің еңбек нарығындағы бәсекеге қабілеттілігін көрсетеді. Топ үш критерийден тұрады: түлектердің жұмысқа орналасу деңгейі, түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығы, түлектердің медианалық жалақысы. Бұл критерийлер бойынша білім беру бағдарламаларының 2024 жылғы түлектері талданады. Олардың оқу бітіргеннен кейін, 2024 жылдың тамызынан 2025 жылдың шілдесіне дейінгі кезеңдегі зейнетақы жарналары арқылы талдау жүргізіледі.

«Жұмысқа орналасу деңгейі» көрсеткіші түлектердің еңбек нарығындағы бәсекеге қабілеттілігін тікелей көрсетеді. Бұл өлшем «тұрақты жұмыспен қамту» және «шартты жұмыспен қамту»болып бөлінеді.

Тұрақты жұмысқа орналасу – 2024 жылдың тамызынан 2025 жылдың шілдесіне дейінгі кезеңде қатарынан кемінде 3 ай тұрақты зейнетақы жарналарын алған жұмысқа орналастырылған түлектердің пайызын көрсететін көрсеткіш.

Шартты жұмыспен қамту – 2024 жылдың тамызынан 2025 жылдың шілдесіне дейінгі кезеңде тұрақты емес негізде зейнетақы аударымдарын алған түлектердің пайызын көрсететін көрсеткіш (яғни тұрақты жұмыспен қамту жағдайларын қоспағанда, тұрақсыз табыс).

Жұмыспен қамтылуды есептеу барысында тұрақты жұмыспен қамтылған түлектердің үлесі жоғары нәтиже береді.

Түлектердің жұмысқа орналасу деңгейін неғұрлым сенімді есептеу үшін жалпы түлектер санынан мынадай санаттар алынып тасталды:

- Магистратурада (резидентурада) оқуды жалғастырған түлектер;
- Шетел азаматтары;
- Декреттік демалыстағы түлектер;
- Мерзімді әскери қызметке шақырылған түлектер;
- Шетелде білім алатын түлектер;
- Шетелде жұмыс істейтін түлектер;
- 1-2 топтағы мүгедектігі бар түлектер;
- Күш құрылымдарының қызметкерлері;
- Жас ерекшелігіне байланысты есептелмейтін түлектер (1996 жылғы және одан үлкен);
- Қайтыс болған түлектер.

Түлектердің саны 5 адамнан аз болатын келесі ЖЖОКБҰ-да есептеулер тек статистикалық деректер бойынша және сараптамалық бөлім бойынша жүргізілді, өйткені «түлектердің мансаптық перспективалары» блогы бойынша есептеу үшін деректердің аздығына байланысты көрсеткіштер дұрыс болмауы мүмкін: Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті, С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті, Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті, Академик

Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті, М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті, Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті, Ы. Алтынсарин атындағы Арқалық педагогикалық институты, Қызылорда «Болашақ» университеті.

2-диаграмма. «География (білім беру)» ББ бойынша түлектердің жалпы саны мен құрамы

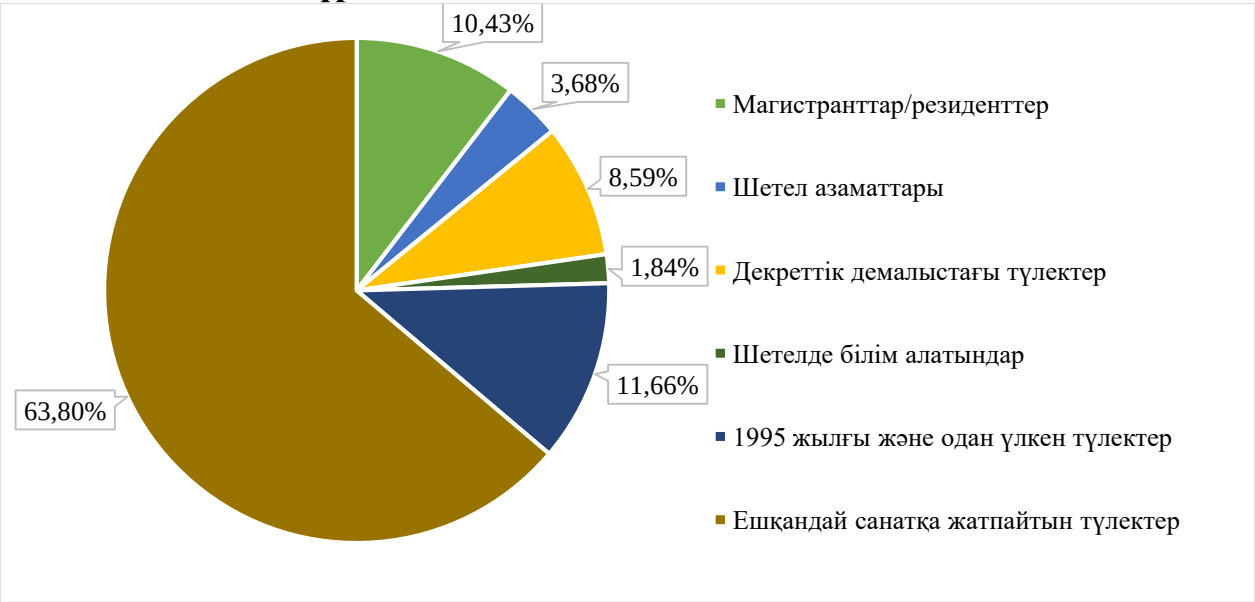

2-диаграммаға сәйкес ББ бойынша түлектердің жалпы саны 163 адамды құрады, оның ішінде: декреттік демалыста – 14; магистратурада оқуды жалғастырғандар – 17; шетелде білім алатын түлектер – 3; шетел азаматтары – 6; 1995 жылғы және одан үлкен – 19.

15-кесте. «Түлектердің жұмысқа орналасу деңгейі» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Түлектердің жалпы саны	Жұмысқа орналасу деңгейі, %	Тұрақты жұмыс, %	Шартты жұмыс, %	Балл
1	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	11	91%	91%	0%	4,55
2	Астана халықаралық университеті	5	100%	80%	20%	4,40
3	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	5	100%	60%	40%	3,80
4	Алматы гуманитарлық-экономикалық университеті	7	71%	71%	0%	3,57

5	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	8	75%	50%	25%	3,00
6	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	9	67%	56%	11%	3,00
7	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	8	75%	38%	37%	2,63
8	З. Алдамжар атындағы Қостанай әлеуметтік-техникалық университеті	5	80%	20%	60%	2,20
9	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	7	57%	29%	28%	2,00
*	Ы. Алтынсарин атындағы Арқалық педагогикалық институты	*	*	*	*	0,00
*	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	*	*	*	*	0,00
*	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	*	*	*	*	0,00
*	Қызылорда «Болашақ» университеті	*	*	*	*	0,00
*	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	*	*	*	*	0,00
*	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	*	*	*	*	0,00
*	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	*	*	*	*	0,00
*	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	*	*	*	*	0,00

Дереккөз: ҚР ҒЖБМ мәліметтері

** - түлектер саны 5-тен аз болуына байланысты «түлектердің мансаптық перспективалары» тобы бойынша нәтижелері есепке алынбайды*

15-кестеге сәйкес, «География (білім беру)» ББ бойынша жұмысқа орналасудың орташа деңгейі 79% құрады. Жұмысқа орналасу көрсеткіші жоғары ЖЖОКБҰ: Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті, Астана халықаралық университеті. Соңғы позицияда Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті орналасты.

3-диаграмма. Түлектерің жұмысқа орналасу деңгейі

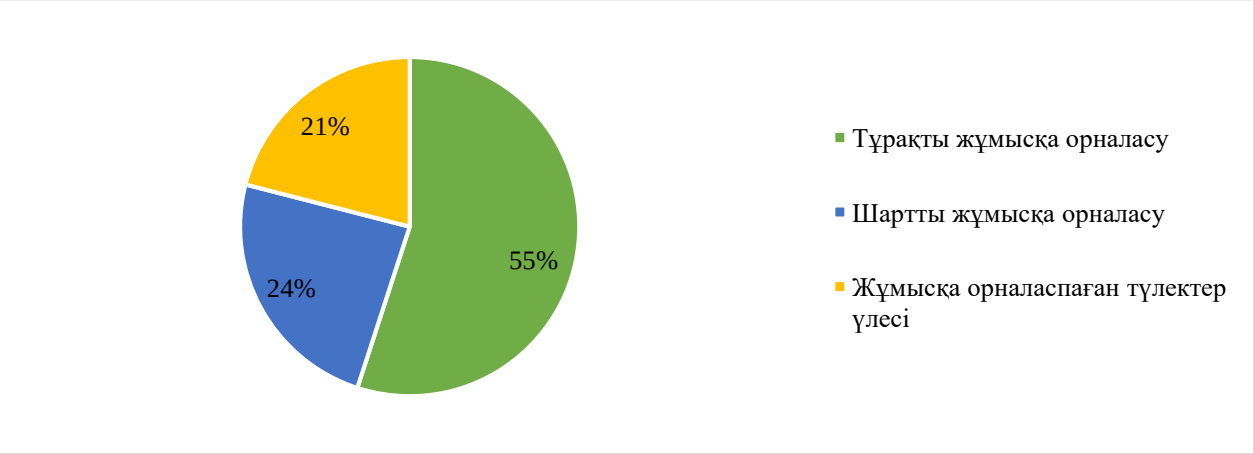

3-диаграммадан ББ бойынша түлектердің 55%-ы тұрақты, ал 24%-ы шартты түрде жұмыс істейтінін көруге болады. Түлектердің 21%-ы жұмысқа орналаспаған.

16-кесте. 2023-2025 жылдардағы түлектердің жұмысқа орналасу деңгейін салыстырмалы талдау

№	ЖЖОКБҰ атауы	Жұмысқа орналасу деңгейі, %		
		2023 ж.	2024 ж.	2025 ж.
1	Ы. Алтынсарин атындағы Арқалық педагогикалық институты	94%	-	*
2	З. Алдамжар атындағы Қостанай әлеуметтік-техникалық университеті	-	-	80,0%
3	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	-	-	*
4	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	94%	67%	*
5	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	71%	31%	57,1%
6	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	100%	-	100,0%
7	Қызылорда «Болашақ» университеті	-	-	*
8	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	70%	60%	*
9	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	73%	67%	*
10	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	100%	78%	81,8%
11	Астана халықаралық университеті	-	-	100,0%
12	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	80%	80%	75,0%
13	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	-	-	*
14	Алматы гуманитарлық-экономикалық университеті	-	88%	71,4%
15	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	60%	-	75,0%
16	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	-	-	66,7%
17	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	-	67%	*

Дереккөз: ҚР ҒЖБМ мәліметтері

** - түлектер саны 5-тен аз болуына байланысты «түлектердің мансаптық перспективалары» тобы бойынша нәтижелері есепке алынбайды*
— - рейтингке қатыспаған

16-кестедегі салыстырмалы талдауға сәйкес бұл критерий бойынша 2024 жылғы көрсеткіштермен салыстырғанда келесі оқу орындарының көрсеткіштері жақсарған: Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті, Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті. Ал көрсеткіштердің нашарлауы мынадай ЖЖОКБҰ-да байқалады: Алматы

гуманитарлық-экономикалық университеті, Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті.

4-диаграмма. 2023-2025 жылдардағы түлектердің жұмысқа орналасу деңгейін салыстырмалы талдау

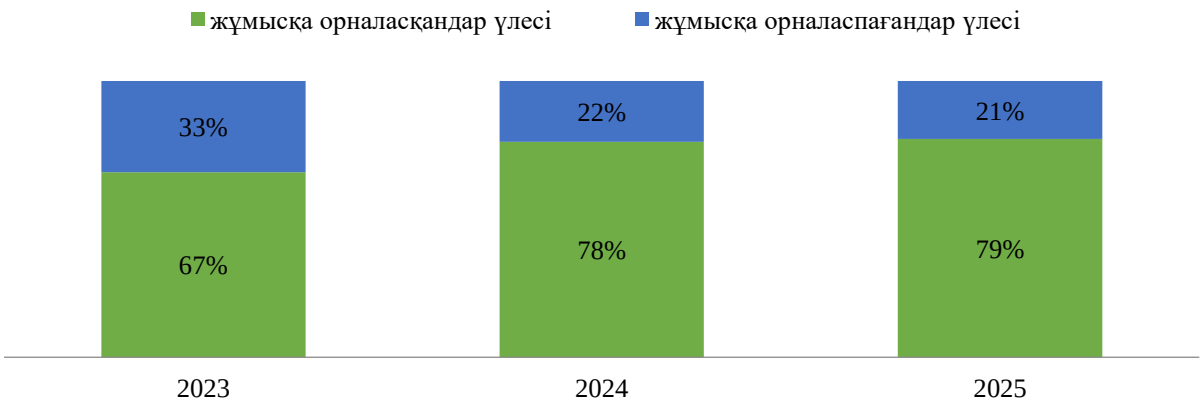

4-диаграмма еңбек нарығында ББ түлектеріне сұраныстың динамикасын көрсетеді. Алдыңғы рейтингтермен салыстырғанда осы критерий көрсеткіштері жақсарды: 2023 жылы жұмысқа орналасудың орташа деңгейі - 67%, 2024 жылы - 78%, ал 2025 жылы - 79% құрады.

1.4.2 «Түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығы» критерийі

Түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығы түлектердің оқуды бітіргеннен кейін қаншалықты жылдам жұмыс таба алатынын көрсететін маңызды көрсеткіш. Бұл көрсеткіш нақты білім беру бағдарламасы мен ЖЖОКБҰ дайындаған еңбек нарығындағы мамандардың сұраныс деңгейін көрсетеді.

Жұмыс іздеудің қысқа кезеңі түлектердің жоғары бәсекеге қабілеттілігін, оқу орнының жақсы беделін және білім беру бағдарламасының жұмыс берушілердің қажеттіліктеріне сәйкестігін көрсетеді. Жұмыс іздеудің ұзақ кезеңі түлектердің жеткіліксіз дайындығын, олардың дағдыларының еңбек нарығының талаптарына сәйкес келмеуін немесе белгілі бір салада жұмысқа орналасудың жалпы күрделілігін көрсетуі мүмкін.

Жұмыс іздеу ұзақтығын талдау білім беру ұйымдарына өз бағдарламаларының тиімділігін бағалауға және қажет болған жағдайда түлектердің жұмысқа орналасу нәтижелерін жақсарту үшін түзетулер енгізуге мүмкіндік береді.

17-кесте. «Түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығы» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Жұмыс іздеу ұзақтығы (аймен)	Балл
1	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	1,43	4,81
2	З. Алдамжар атындағы Қостанай әлеуметтік-техникалық университеті	1,50	4,77
3	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	1,50	4,77
4	Астана халықаралық университеті	2,00	4,55
5	Алматы гуманитарлық-экономикалық университеті	2,33	4,39
6	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	2,43	4,35
7	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	2,50	4,32
8	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	3,80	3,73
9	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	4,67	3,60
*	Ы. Алтынсарин атындағы Арқалық педагогикалық институты	*	*
*	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	*	*
*	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	*	*
*	Қызылорда «Болашақ» университеті	*	*
*	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	*	*
*	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	*	*
*	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	*	*
*	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	*	*

Дереккөз: ҚР ҒЖБМ мәліметтері

** - түлектер саны 5-тен аз болуына байланысты «түлектердің мансаптық перспективалары» тобы бойынша нәтижелері есепке алынбайды*

17-кестеде түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығының нәтижелері көрсетілген. Келесі ЖЖОКБҰ-да түлектер 2 айдан аз уақыт ішінде жұмысқа орналасқан: А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті, З. Алдамжар атындағы Қостанай әлеуметтік-техникалық университеті, Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты.

5-диаграмма. 2023-2025 жылдардағы түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығын салыстырмалы талдау

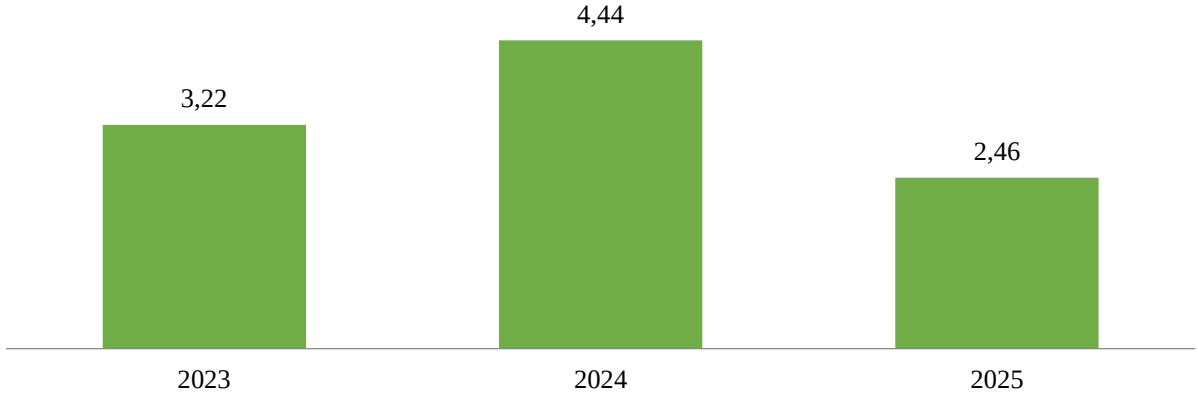

5-диаграмма еңбек нарығында «География (білім беру)» ББ бойынша түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығындағы өзгерістерді көрсетеді. Өткен жылдармен салыстырғанда осы критерийдің көрсеткіштері жақсарған. Бұл өзгерістер ББ түлектеріне сұраныс динамикасын көрсетеді. 2023 жылы жұмыс іздеудің орташа ұзақтығы 3,22 айды, 2024 жылы 4,44 айды, ал 2025 жылы 2,46 айды құрады.

1.4.3 «Түлектердің медианалық жалақысы» критерийі

Медианалық жалақы оқуды бітіргеннен кейінгі алғашқы жылы жұмысқа орналасқан түлектердің табыс деңгейін көрсетеді. Жоғары бастапқы жалақы көбінесе білім беру бағдарламасының сапасының және оны кәсіби ортаның мойындауының көрсеткіші.

Түлектердің медианалық жалақысы туралы мәліметтер оқу орнын таңдау кезінде талапкерлер үшін бағдар бола алады, өйткені олар осы бағдарламаның түлектерінің жұмысқа орналасу және лайықты жалақы алу үшін жақсы перспективалары бар екеніне сенімді бола алады. Сонымен қатар, медианалық жалақысы жоғары бағдарламалар жұмыс берушілердің де назарын аударады, бұл тез мансаптық өсу мен тұрақты жұмысқа орналасу мүмкіндігін арттырады.

Есепте соңғы үш жылдағы түлектердің медианалық жалақысының динамикасы қарастырылады, бұл еңбек нарығындағы трендтерді анықтауға және белгілі бір білім беру бағдарламаларының түлектерінің қаншалықты табысты екенін бағалауға мүмкіндік береді.

Әдістемеге сәйкес осы критерийді саралау кезінде түлектің жұмыс істейтін аймақтың күнкөріс деңгейі есепке алынады.

18-кесте. «Түлектердің медианалық жалақысы» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Медианалық жалақы, теңге	Балл
1	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	227280	5,00
2	Алматы гуманитарлық-экономикалық университеті	232715	4,68
3	З. Алдамжар атындағы Қостанай әлеуметтік-техникалық университеті	156150	3,75
4	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	144396	3,55
5	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	141994	3,24
6	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	121470	3,05
7	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	143947	3,02
8	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	83399	2,41
9	Астана халықаралық университеті	50317	1,79
*	Ы. Алтынсарин атындағы Арқалық педагогикалық институты	*	*
*	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	*	*
*	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	*	*
*	Қызылорда «Болашақ» университеті	*	*
*	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	*	*
*	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	*	*
*	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	*	*
*	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	*	*

Дереккөз: ҚР ҚР ҒЖБМ мәліметтері

** - түлектер саны 5-тен аз болуына байланысты «түлектердің мансаптық перспективалары» тобы бойынша нәтижелері есепке алынбайды*

18-кестеде осы критерий бойынша талдау көрсетілген. Осы көрсеткіш бойынша көшбасшылар: А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті, Алматы гуманитарлық-экономикалық университеті. Ең төменгі көрсеткішті Астана халықаралық университеті көрсетті.

2 Білім беру бағдарламаларының қорытынды рейтингі

Білім беру бағдарламаларының қорытынды рейтингі білім беру процесінің сапасын, түлектердің еңбек нарығындағы бәсекеге қабілеттілігін, сондай-ақ жоғары оқу орындары қызметінің жалпы көрсеткіштерін көрсететін барлық критерийлерді жан-жақты талдаудың нәтижесі болып табылады. Бұл бөлімде критерийлердің бірнеше тобы бойынша бағалау негізінде қалыптастырылған «География (білім беру)» ББ бойынша қорытынды рейтинг ұсынылған: білім беру бағдарламаларының сапа көрсеткіштері, білім беру бағдарламасының жетістіктері, ЖЖОКБҰ жалпы көрсеткіштері, түлектердің мансаптық перспективалары.

2025 жылғы рейтинг жоғарыда аталған блоктар бойынша топтастырылған 17 критерий негізінде құрылды. Әрбір критерийдің жалпы бағалау процесінде оның маңыздылығын көрсететін белгілі бір салмағы бар.

Қорытынды рейтингтің негізгі мақсаты – талапкерлерге, жұмыс берушілерге және басқа да мүдделі тараптарға ақпараттандырылған таңдау жасауға көмектесетін білім беру бағдарламаларына объективті баға беру. Сондай-ақ, рейтинг нәтижелері ЖЖОКБҰ үшін өздерінің білім беру бағдарламаларын жетілдіру және олардың ұлттық және халықаралық деңгейлердегі бәсекеге қабілеттілігін арттыру бағытында бағдар бола алады.

19-кесте. «География (білім беру)» ББ бойынша қорытынды рейтинг

№	ЖЖОКБҰ атауы	ББ атауы	Жалпы қорытынды	Рейтингтегі орны
1	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	6В01515 География (IP)	3,178	1
2	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	6В01560 География	3,068	2
3	Астана халықаралық университеті	6В01504 География	3,052	3
4	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	6В01506 География	2,983	4
5	Алматы гуманитарлық-экономикалық университеті	6В01503 География мұғалімдерін даярлау	2,840	5
6	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	6В01506 География	2,740	6
7	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	6В01501 География	2,695	7
8	З. Алдамжар атындағы Қостанай әлеуметтік-техникалық университеті	6В01506 География	2,635	8

9	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	6В01560 География	1,825	9
*	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	6В01524 География мұғалімдерін даярлау	1,321	*
*	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	6В01517 География (IP)	1,265	*
*	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	6В01506 География мұғалімін даярлау	1,240	*
*	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	6В01510 География	1,180	*
*	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	6В01518 География (IP)	1,060	*
*	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	6В01524 География (IP)	1,060	*
*	Ы. Алтынсарин атындағы Арқалық педагогикалық институты	6В01520 География (IP)	1,027	*
*	Қызылорда «Болашақ» университеті	6В01502 География	0,802	*

** - түлектер саны 5-тен аз болуына байланысты рейтингте орын алмады*

19-кестеде «География (білім беру)» ББ бойынша 2025 жылғы рейтингті талдау қорытындылары ұсынылған. Деректерге сәйкес, ТОП-3 құрамына Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті, М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті, Астана халықаралық университеті сияқты ЖЖОКБҰ кірді.

20-кесте. 2023-2025 жылдардағы «География (білім беру)» ББ бойынша рейтингтегі орындары

№	ЖЖОКБҰ атауы	Рейтингтегі орны		
		2023 ж.	2024 ж.	2025 ж.
1	Ы. Алтынсарин атындағы Арқалық педагогикалық институты	8/14	*	*
2	З. Алдамжар атындағы Қостанай әлеуметтік-техникалық университеті	*	*	8/9
3	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	*	*	*
4	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	5/14	4/11	*
5	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	14/14	11/11	9/9
6	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	-	-	4/9

7	Қызылорда «Болашақ» университеті	-	-	*
8	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	12/14	8/11	*
9	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	10/14	7/11	*
10	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	1/14	1/11	1/9
11	Астана халықаралық университеті	-	-	3/9
12	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	6/14	3/11	6/9
13	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	-	-	*
14	Алматы гуманитарлық-экономикалық университеті	*	2/11	5/9
15	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	13/14	-	7/9
16	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	-	-	2/9
17	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	-	4/11	*

** - түлектер саны 5-тен аз болуына байланысты рейтингте орын алмады*
— - рейтингке қатыспаған

20-кестеде 2023-2025 жылдары «География (білім беру)» ББ бойынша рейтингке қатысқан оқу орындарының рейтингте алған орындары салыстырылды. 3 жыл бойы рейтинг көшбасшысы Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті болды. Үш жыл бойы Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті соңғы орындарды иеленді.

2025 жылғы білім беру бағдарламаларының қорытынды рейтингі Қазақстанның жоғары оқу орындары арасында «География (білім беру)» саласында мамандар даярлаудың әртүрлілігі мен сапасын көрсетеді. Талдау көрсеткендей, еңбек нарығының талаптары мен халықаралық стандарттарға бейімделе отырып, өз бағдарламаларын белсенді түрде жетілдіретін білім беру мекемелері жетекші орындарға ие болды.

Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті және М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті сияқты университеттердің жоғары нәтижелері олардың бәсекеге қабілеттілігін және түлектерінің сұранысын растайды. Бұл оқу орындары түлектердің жұмысқа орналасу деңгейі, орташа жалақы және білім беру бағдарламаларының сапасы сияқты бірқатар критерийлер бойынша жоғары нәтижелер көрсетті.

Рейтинг нәтижелері талапкерлер, жұмыс берушілер және жоғары оқу орындары үшін құнды бағдар болып табылады, әрбір білім беру бағдарламасының мықты жақтарын анықтауға көмектеседі. Болашақта білім беру стандарттарын жақсарту және халықаралық ынтымақтастықты арттыру жөніндегі жұмысты жалғастыру Қазақстанның білім беру жүйесін одан әрі дамыту үшін маңызды қадам болады.

Қорытынды

2025 жылғы ББ бойынша білім беру бағдарламаларының қорытынды рейтингі Қазақстанның жоғары білім беру жүйесін жақсарту үшін елеулі жетістіктер мен салаларды анықтауға мүмкіндік берді. Рейтингте жетекші орындарды білім беру бағдарламаларының сапа көрсеткіштері, білім беру бағдарламасының жетістіктері, ЖЖОКБҰ жалпы көрсеткіштері, түлектердің мансаптық перспективалары сияқты критерийлер топтары бойынша жоғары нәтижелер көрсете алған университеттер иеленді.

Талдау көрсеткендей, рейтингтің жоғарғы қатарында тұрған ЖЖОКБҰ студенттерді теориялық біліммен ғана емес, сонымен қатар еңбек нарығында сұранысқа ие практикалық дағдылармен қамтамасыз ете отырып, өздерінің білім беру бағдарламаларын жетілдіру бойынша белсенді жұмыс істейді. Алдыңғы қатардағы жоғары оқу орындары жұмыс берушілермен өзара іс-қимылға және халықаралық сапа стандарттарын интеграциялауға ерекше назар аударатынын атап өту керек, себебі бұл олардың түлектерінің бәсекеге қабілеттілігін айтарлықтай арттырады.

Сонымен бірге, есеп назар аударуды қажет ететін кейбір кемшіліктерді анықтады. Мысалы, бірқатар ЖЖОКБҰ-да студенттердің академиялық ұтқырлығы мен ғылыми-кәсіпкерлік бастамалары, шетелдік студенттер үлесі бойынша төмен көрсеткіштер байқалады, бұл осы бағыттарды одан әрі дамыту қажеттігін көрсетеді. Сондай-ақ, оқу орындарының бір студентке шаққандағы қаржылық шығындар көлемінде айтарлықтай айырмашылықтар байқалды.

Рейтинг нәтижелері барлық мүдделі тараптар үшін маңызды құрал. Талапкерлер мен олардың ата-аналары үшін рейтинг оқу орнын таңдау кезінде бағдар, жұмыс берушілер үшін – мамандарды даярлау сапасының индикаторы, ал жоғары оқу орындарының өздері үшін – өз бағдарламаларын жақсартуға және бәсекелестік ортадағы позицияларын нығайтуға ынталандыру ретінде қызмет етеді.

Қорытындыны келесідей жасауға болады: елеулі жетістіктерге қарамастан, Қазақстанның жоғары білім беру жүйесі жаңғыртуды және жаңа сын-тегеуріндерге бейімделуді жалғастыруда. Әр ЖЖОКБҰ білім беру бағдарламаларының жоғары деңгейін қолдап қана қоймай, еңбек нарығындағы өзгерістер мен қоғамның қажеттіліктерін ескере отырып, оларды үнемі жақсартуға ұмтылуы тиіс. 2025 жылғы қорытынды рейтинг жаһандық аренада қазақстандық білім берудің сапасы мен бәсекеге қабілеттілігін арттыруға ықпал ете отырып, осы мақсаттарға қол жеткізу жолындағы маңызды қадамдардың бірі. Білім беру бағдарламаларын жетілдіруді жалғастыру және түлектерді тез өзгеретін әлемде табысты кәсіби қызмет үшін қажетті білім мен дағдылармен қамтамасыз ету үшін жан-жақты жұмыс жасау өте маңызды.

Қосымша 1

«География (білім беру)» ББ бойынша рейтингке қатысатын ЖЖОКБҰ тізімі

№	ЖЖОКБҰ атауы	ББ атауы
1	Ы. Алтынсарин атындағы Арқалық педагогикалық институты	6В01520 География (IP)
2	З. Алдамжар атындағы Қостанай әлеуметтік-техникалық университеті	6В01506 География
3	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	6В01518 География (IP)
4	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	6В01517 География (IP)
5	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	6В01560 География
6	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	6В01506 География
7	Қызылорда «Болашақ» университеті	6В01502 География
8	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	6В01524 География (IP)
9	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	6В01506 География мұғалімін даярлау
10	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	6В01515 География (IP)
11	Астана халықаралық университеті	6В01504 География
12	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	6В01506 География
13	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	6В01524 География мұғалімдерін даярлау
14	Алматы гуманитарлық-экономикалық университеті	6В01503 География мұғалімдерін даярлау
15	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	6В01501 География
16	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	6В01560 География
17	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	6В01510 География

6В017 Тілдер және әдебиет бойынша мұғалімдерді даярлау бағыты
В017 Орыс тілі мен әдебиеті мұғалімдерін даярлау білім беру бағдарламасы тобы
«Орыс тілінде оқытпайтын мектептердегі орыс тілі мен әдебиеті» білім беру бағдарламасы бойынша
рейтингіні қалыптастыру есебі

Кіріспе

Қазақстанның жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру жүйесі экономиканың түрлі салалары үшін жоғары білікті мамандарды даярлауда шешуші рөлдердің бірін атқарады. Еңбек нарығының қарқынды дамуы мен халықаралық интеграция жағдайында білім беру сапасы ғана емес, сонымен қатар білім беру бағдарламаларының қазіргі заманғы сын-қатерлерге бейімделу қабілеті де маңызды. Білім беру мекемелері жұмысының тиімділігін бағалаудың маңызды құралы - мамандарды даярлау деңгейін, түлектердің бәсекеге қабілеттілігін және білім беру бағдарламаларының сапасын объективті бағалауға мүмкіндік беретін рейтингілер жасау.

Бұл есепте 2025 жылғы Қазақстанның жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарындағы (бұдан әрі – ЖЖОКБҰ) білім беру бағдарламаларын (бұдан әрі – ББ) талданады. Осы талдау шеңберінде түлектердің кәсіби құзыреттілігін дамытуға және олардың еңбек нарығындағы сұранысына әсер ететін негізгі көрсеткіштер бойынша ББ кешенді салыстырмалы шолу жүргізілді.

Білім беру бағдарламаларының рейтингін қалыптастыру үшін негіздеме:

1. Қазақстан Республикасының 2007 жылғы 27 шілдедегі №319 «Білім туралы» Заңы.

2. «Қазақстан Республикасында жоғары білімді және ғылымды дамытудың 2023-2029 жылдарға арналған тұжырымдамасын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2023 жылғы 28 наурыздағы №248 қаулысы.

3. «Еңбек нарығының қажеттіліктерін ескере отырып, жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білімі бар кадрларды даярлауға жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарының дайындық бөлімшелеріне мемлекеттік білім беру тапсырысын орналастыру қағидаларын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2016 жылғы 29 қаңтардағы №122 бұйрығы.

4. «Жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру бөлігінде тәуекел дәрежесін бағалау өлшемшарттарын және білім беру жүйесіне тексеру парақтарын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Ғылым және жоғары білім министрінің 2022 жылғы 1 желтоқсандағы №166 және Қазақстан Республикасы Ұлттық экономика министрінің 2022 жылғы 2 желтоқсандағы №116 бірлескен бұйрығы.

Бұл есептің мақсаты – білім беру бағдарламаларына жан-жақты талдау жүргізу және осы талдау негізінде қорытынды рейтинг жасау. Рейтинг жасау барысында білім беру процесінің барлық маңызды компоненттерін қамтитын әртүрлі критерийлер тобы ескерілді. Олардың ішінде: білім беру бағдарламаларының сапа көрсеткіштері, білім беру бағдарламасының жетістіктері, ЖЖОКБҰ жалпы көрсеткіштері және түлектердің мансаптық перспективалары. Бұл блоктардың әрқайсысы жалпы рейтингте белгілі бір салмаққа ие, бұл бағалауды мүмкіндігінше объективті және жан-жақты етуге мүмкіндік береді.

Бұл есептің негізгі міндеті – білім беру бағдарламаларының жағдайы туралы нақты және құрылымдық түсінік беру. «Орыс тілінде оқытпайтын мектептердегі орыс тілі мен әдебиеті» ББ бойынша 2025 жылғы рейтингке 10 ЖЖОКБҰ қатысты (1-қосымша).

1 Жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарының білім беру бағдарламаларының деректерін талдау

1.1 «Білім беру бағдарламаларының сапа көрсеткіштері» критерийлер тобы бойынша талдау қорытындылары

1.1.1 «Білім беру бағдарламаларын жұмыс берушілермен әзірлеу және келісу» критерийі

ББ мазмұнын болашақ мамандардың кәсіби құзыреттілігі мен бәсекеге қабілеттілігінің тиімділігін арттыру үшін әлеуетті немесе негізгі жұмыс берушілермен келісу қажет. Жұмыс берушілер білім беру бағдарламаларын әзірлеу кезінде ұсыныстар, пәндердің мазмұнына өзгерістер енгізе алады, сондай-ақ зерттелетін тақырыптар мен материалдардың өзектілігі бойынша ұсыныстар мен ескертулер бере алады. Білім беру бағдарламаларын жұмыс берушілермен келісу түлектердің табысты жұмысқа орналасуына ықпал ететін негізгі факторлардың бірі болып табылады.

ЖЖОКБҰ бұл критерий бойынша 2024-2025 оқу жылына арналған ББ бойынша құжаттардың мынадай тізбесін ұсыну қажет: модульдік білім беру бағдарламасы (МББ), элективті пәндер каталогы (ЭПК), жұмыс берушіден хат, келісу хаттамасы, жұмыс берушінің рецензиясы, ұсынымдық хат, анықтама-негіздеме, ББ сараптамасы.

Осы критерийді есептеу кезінде ББ келісуге қатысатын жұмыс берушілердің санына басты назар аударылды. Бір мамандықтағы жұмыс берушілер әр түрлі болуы мүмкін, сәйкесінше, жұмыс берушілер саны неғұрлым көп болса, жұмыс ерекшеліктерін ұсыну туралы көзқарастар мен пікірлер соғұрлым көп болады.

1-кесте. «Білім беру бағдарламаларын жұмыс берушілермен әзірлеу және келісу» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ББ келісілген жұмыс берушілер саны	Балл
1	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	5	5,00
2	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	5	5,00
3	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	4	4,20
4	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	4	4,20
5	Қызылорда «Болашақ» университеті	3	3,40
6	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	3	3,40
7	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	3	3,40
8	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	2	2,60
9	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	1	1,80
10	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	0	0,00

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

1-кестеде осы критерий бойынша нәтижелер берілген: Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті, Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті жетекші орынға ие болды, өйткені олардың білім беру бағдарламалары жұмыс берушілердің ең көп санымен келісілген.

1.1.2 «Профессор-оқытушылар құрамының практикалық жұмыс тәжірибесі» критерийі

Профессор-оқытушылар құрамының (ПОҚ) практикалық жұмыс тәжірибесі білім беру үдерісі сапасының маңызды құрамдас бөлігі. Тиісті кәсіби салада нақты тәжірибесі бар оқытушылар студенттерге пән туралы тереңірек және қолданбалы түсінік бере алады. Олар оқу процесіне практикадан, қолданылатын әдістер мен технологиялардан өзекті мысалдар келтіре алады, бұл студенттерді кәсіби қызметке неғұрлым тиімді дайындауға ықпал етеді.

Сонымен қатар, оқытушылардың практикалық тәжірибесі оларға саланың қазіргі тенденцияларын жақсырақ бағдарлауға және оқу бағдарламаларын еңбек нарығының өзгеретін талаптарына бейімдеуге мүмкіндік береді, осылайша түлектердің жоғары бәсекеге қабілеттілігін қамтамасыз етеді.

ББ бойынша осы көрсеткішті анықтау үшін мынадай құжаттар талап етілді: ЖЖОКБҰ кадрлар бөлімінен оқытушылардың жұмыс өтілі туралы бекітілген анықтама.

2025 жылғы рейтинг әдістемесіне сәйкес 2010 жылғы 1 қаңтар мен 2025 жылғы 1 мамыр аралығында практикалық тәжірибесі бар оқытушылар есепке алынады.

2-кесте. «Профессор-оқытушылар құрамының практикалық жұмыс тәжірибесі» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Практикалық жұмыс өтілі бар оқытушылар саны (айлар)		Балл
		саны	өтілі	
1	Қызылорда «Болашақ» университеті	5	425	3,78
2	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	2	140	3,63
3	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	4	108	3,26
4	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	7	382	3,24
5	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	1	89	2,65
6	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	4	216	2,11

7	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	1	64	1,85
8	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	2	96	1,69
9	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	0	0	0,00
10	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	0	0	0,00

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

2-кестеден көріп отырғанымыздай, рейтингке қатысатын ЖЖОКБҰ-ның көпшілігінде ЖЖОКБҰ құрылымынан тыс жұмыс тәжірибесі бар оқытушылар бар. Бұл критерийдің көшбасшылары: Қызылорда «Болашақ» университеті, І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті.

1.1.3 «Профессор-оқытушылар құрамының жетістіктері» критерийі

«Профессорлық-оқытушылық құрамның жетістіктері» критерийі білім беру бағдарламаларының сапасын бағалауда маңызды рөл атқарады, өйткені ол білім беру процесіне қатысатын мұғалімдердің кәсібилігі мен құзыреттілігінің деңгейін көрсетеді. Рейтинг әдіснамасына сәйкес, бұл критерий соңғы жылдардағы профессорлық-оқытушылық құрамның жетістіктерін жан-жақты бағалауға мүмкіндік беретін бірнеше ішкі критерийлерді қамтиды.

Атап айтқанда, 2015-2025 жылдар аралығында «Жоғары оқу орнының үздік оқытушысы» атағына ие болған оқытушылар есепке алынады, бұл олардың педагогикалық еңбегін ЖЖОКБҰ деңгейінде мойындағанын көрсетеді. Сол кезеңде «Үздік ғылыми қызметкер» атағын алған ПОҚ да ескеріледі, бұл олардың ғылыми зерттеулерге және академиялық қоғамдастықтың дамуына қосқан үлесін көрсетеді.

3-кесте. «Профессор-оқытушылар құрамының жетістіктері» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	«Жоғары оқу орнының үздік оқытушысы» атанған ПОҚ саны	«Үздік ғылыми қызметкер» сыйлығының иегерлері	Балл
1	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	3	0	2,50
2	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	1	0	0,83
3	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	1	0	0,83

4	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	0	0	0,00
5	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	0	0	0,00
6	Қызылорда «Болашақ» университеті	0	0	0,00
7	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	0	0	0,00
8	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	0	0	0,00
9	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	0	0	0,00
10	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	0	0	0,00

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

3-кестеден көріп отырғанымыздай, осы критерий бойынша Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті жетекші орынға ие болды.

1.1.4 «Білім беру бағдарламаларын аккредиттеу» критерийі

Білім беру және кәсіптік ұйымдардың бағдарламаны аккредиттеуі бағдарламаның жоғары сапа стандарттарына сәйкестігінің көрсеткіші және оны ұлттық және халықаралық деңгейде тану және мойындау ретінде қарастырылады.

Дәл осы себепті ББ-ның мамандандырылған аккредиттеуден өткені туралы сертификаты сұралды. Бұл критерий бойынша балл білім беру бағдарламасы аккредиттеуден өткен мекеме мен аккредиттеуден өткені туралы сертификаттың жарамдылық ұзақтығына байланысты есептелді.

Ұсынылған мәліметтерге сәйкес, «Орыс тілінде оқытпайтын мектептердегі орыс тілі мен әдебиеті» ББ бойынша рейтингке қатысатын барлық 10 ЖЖОКБҰ-ның мамандандырылған аккредиттеуден өткен.

4-кесте. «Білім беру бағдарламаларын аккредиттеу» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Аккредитациялық орган атауы	Балл
1	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	IAAR	5,00
2	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	IAAR	5,00
3	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	IQAA	3,57
4	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	ARQA	3,57
5	Қызылорда «Болашақ» университеті	IQAA	3,57
6	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	IQAA	3,57
7	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	CAAAE	3,57

8	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	ARQA	3,57
9	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	НКЦА (NKCA)	3,57
10	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	CAAAE	2,14

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

4-кестеге сәйкес, осы критерий бойынша келесі ЖЖОКБҰ алдыңғы қатардан көрінді: Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті, Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті.

1-диаграмма. Аккредиттеу органдары бөлінісіндегі аккредиттелген білім беру бағдарламалары

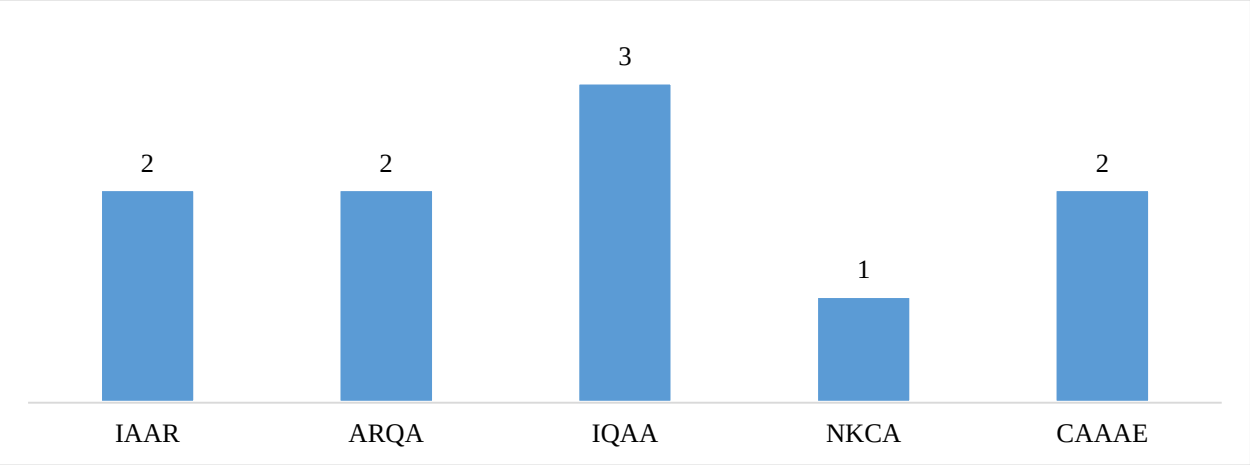

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

1-диаграммадан көріп отырғанымыздай, 10 ББ-ның 3-і IQAA - Білім сапасын қамтамасыздандыру бойынша тәуелсіз агенттігінде аккредиттеуден өткен.

1.1.5 «Білім беру бағдарламаларының мазмұнын бағалау» критерийі

Тиісті салалардан сарапшыларды тарту арқылы білім беру бағдарламаларының мазмұнын бағалау білім беру сапасын қамтамасыз етудің маңызды құралы болып табылады. Кәсіби саласында терең білімі мен тәжірибесі бар сарапшылар оқу бағдарламаларының еңбек нарығының заманауи талаптары мен кәсіби стандарттарға қаншалықты сәйкес келетінін объективті бағалай алады. Олар мазмұндағы олқылықтарды анықтап, оқу жоспарларын жаңартуды және жаңа пәндерді немесе оқыту әдістерін енгізуді ұсына алады. Мұндай сараптамалық бағалау білім беру мекемелеріне бағдарламаларды өзгермелі жағдайларға бейімдеуге, мамандарды даярлауды жақсартуға және соның салдарынан түлектердің еңбек нарығындағы бәсекеге қабілеттілігін арттыруға көмектеседі. Сарапшыларды тарту сонымен қатар білім беру жүйесі мен индустрия арасындағы байланысты нығайтады, бұл жұмыс берушілердің қажеттіліктерін жақсы түсінуге және білім беру бағдарламаларының практикалық маңыздылығын арттыруға ықпал етеді.

Сарапшылардың ББ бағалауы мынадай критерийлер бойынша жүргізіледі:

1) ББ-ның тәжірибеге бағдарлануы – ББ-ның білім мен дағдыларды практикалық қолдануға қаншалықты бағытталғанын бағалау;

2) Пәндердің берілген оқу нәтижелеріне логикалық өзара байланысы және сәйкестігі – бағдарлама ішіндегі пәндер бір-бірімен және оқытудың соңғы нәтижелерімен қалай байланысты екенін талдау;

3) Пәндерді оқыту кезегінің мәнділігі/қисындылығы – бағдарламаның логикалық құрылымын, пәндердің қаншалықты материалды жақсы игеруге ықпал ететін ретпен ұйымдастырылғандығын бағалау;

4) ББ мазмұнының кәсіптік стандарттарға және/немесе еңбек нарығының талаптарына сәйкестігі – ББ-ның осы саладағы қолданыстағы кәсіби стандарттарға (олар бар болған жағдайда) және (немесе) қазіргі еңбек нарығының талаптарына қаншалықты сәйкес келетіндігін бағалау;

5) Элективті пәндер каталогы (ЭПК) және оның мәні – ББ икемділігі мен бейімділігін бағалау: элективті курстардың кеңдігі мен әртүрлілігі, сәйкес бағыттар мен мамандықтарды таңдау мүмкіндігі, студенттердің қажеттіліктері мен еңбек нарығының талаптарына сәйкестігі, тәжірибеге бағытталған және инновациялық курстардың болуын бағалау.

ББ мазмұнын бағалау жүйесі келесі диапазондар бойынша бөлінеді:

- Өте жақсы – 9-10 балл арасы;
- Жақсы – 6-8 балл арасы;
- Қанағаттанарлық – 4-5 балл арасы;
- Қанағаттанарлықсыз – 0-3 балл арасы.

5-кесте. «Білім беру бағдарламаларының мазмұнын бағалау» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Сарапшының орташа бағасы	Балл
1	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	8,58	4,29
2	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	8,08	4,04
3	Қызылорда «Болашақ» университеті	7,58	3,79
4	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	7,58	3,79
5	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	7,50	3,75
6	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	7,50	3,75
7	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	7,42	3,71
8	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	7,33	3,67
9	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	7,25	3,63
10	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	7,17	3,58

Дереккөз: «Атамекен» ҰКП мәліметтері

5-кестеде ББ мазмұнын сараптамалық бағалаудың қорытындысы ұсынылған, оған сәйкес жетекші орындарды мынадай ЖЖОКБҰ иеленді: Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті.

1.2 «Білім беру бағдарламасының жетістіктері» критерийлер тобы бойынша талдау қорытындылары

1.2.1 «Академиялық ұтқырлық» критерийі

ЖЖОКБҰ студенттерінің белгілі бір уақыт кезеңіне елден тыс басқа білім беру немесе ғылыми мекемеге ауысуы студенттің жеке дамуы үшін маңызды және оған мәдени байуға мүмкіндік береді, сондай-ақ ғылыми зерттеулердің тиімділігін, түлектердің отандық және халықаралық еңбек нарықтарындағы бәсекеге қабілеттілігін арттырады, жетекші шетелдік жоғары оқу орындарының тәжірибесін зерделеу және игеру есебінен кәсіби құзыреттіліктерін жетілдіреді және т. б.

ЖЖОКБҰ да академиялық ұтқырлық бағдарламасын іске асыруды талдау мақсатында оқу орындарынан мынадай құжаттар талап етілді:

- академиялық ұтқырлық бағдарламасы шеңберінде студенттерді шетелдік оқу орындарына жіберу туралы ректор бұйрығының көшірмесі;
- академиялық ұтқырлық бағдарламасы шеңберінде шетелдік оқу орындарының студенттерін қабылдау туралы ректор бұйрығының көшірмесі.

ЖЖОКБҰ академиялық ұтқырлық бағдарламасы шеңберінде ұсынылған құжаттарды «Атамекен» ҰКП менеджерлері талдап, келесі қорытындылар жасады:

6-кесте. «Академиялық ұтқырлық» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ББ контингенті	Академиялық ұтқырлық бағдарламаларын қолданған білім алушылар саны	Балл
1	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	147	8	5,00
2	Қызылорда «Болашақ» университеті	81	2	2,27
3	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	390	4	0,94
4	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	27	0	0,00
5	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	133	0	0,00
6	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	36	0	0,00
7	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	424	0	0,00
8	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	123	0	0,00
9	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	92	0	0,00
10	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	151	0	0,00

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

6-кестеде көрсетілген мәліметтерге сәйкес, келесі ЖЖОКБҰ жоғары көрсеткіштерді көрсетті: М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті.

1.2.2 «Білім алушылардың ғылыми-кәсіпкерлік бастамалары» критерийі

Қазіргі уақытта нарықтағы технологиялық даму ЖЖОКБҰ-да тиімді ғылыми-зерттеу процесін ұйымдастыруды талап етеді, тек жаңа білімді дамытуды ғана емес, сонымен қатар нарықта коммерциялық тұрғыдан дамыған, сұранысқа ие бизнес-идеяларды өндіруді талап етеді.

Студенттік бизнес-инкубаторлар мен зертханалар жастар ортасында кәсіпкерлік қызметтің оң бейнесін қалыптастырады, жастар арасында креативті және инновациялық әлеуетті іске асырады, сондай-ақ кәсіпкерлікке және инновациялық қызметке бағдарланған ұйымдар мен жастар қауымдастықтарын қолдайды, жастар кәсіпкерлігін ақпараттық, білім беру, қаржылық және мүліктік қолдаудың бірыңғай жүйесін құрады және қамтамасыз етеді. Бұдан басқа, жастарды кәсіпкерлік қызметке білім беру, әдістемелік және ақпараттық даярлауды көрсетеді, жастар құрған шағын және орта кәсіпкерлік субъектілерінің санын арттырады, жоғары білім, бизнес және өндірістік сала арасындағы өзара іс-қимыл мен әлеуметтік әріптестік үшін жағдайлар жасайды.

Сондықтан «Атамекен» ҰКП зерттеу бағытындағы пункттердің бірі ЖЖОКБҰ студенттерінің шығармашылық жетістіктерін дәріптеу және енгізу болып табылады.

Студенттердің ғылыми зерттеулерін талдау мақсатында оқу орындарынан электрондық форматта растайтын құжат (патент және авторлық құқық туралы куәлік) талап етілді.

ЖЖОКБҰ ұсынған деректерге сәйкес, жоғары оқу орындарының ешқайсысында ғылыми-кәсіпкерлік бастамалардың болу фактісі расталған жоқ.

1.2.3 «Магистратурада/резидентурада оқуды жалғастырған түлектердің үлесі» критерийі

Қазақстанда Еуропалық жоғары білім беру аймағына (European Higher Education Area (EHEA)) кіре отырып, кадрларды даярлаудың үш деңгейлі моделін: бакалавриат, магистратура және PhD докторантураны енгізуді қамтитын жоғары білім беру жүйесін айтарлықтай қайта құрылымдау жүргізілді. Бакалавриат аяқталғаннан кейін түлектердің одан әрі дамуы үшін әртүрлі мүмкіндіктері бар, мысалы, мамандық бойынша жұмыс іздеу, екінші жоғары білім алу немесе магистратураға түсу.

Магистратура біліктілікті арттыруда және таңдаған мамандығы бойынша білімді тереңдетуде шешуші рөл атқарады, бұл оны кәсіби қалыптасудың маңызды кезеңіне айналдырады. Жыл сайын магистрлік

бағдарламалар барған сайын танымал бола бастады, ал магистрлер еңбек нарығында сұранысқа ие бола бастады, бұл қазіргі заманғы экономика жағдайында білім берудің осы деңгейінің өзектілігін көрсетеді.

Бұл критерий бойынша жиналған деректер 7-кестедегідей болды.

7-кесте. «Магистратурада/резидентурада оқуды жалғастырған түлектердің үлесі» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Магистранттар үлесі			Балл
		Түлектер саны	Түлектер арасында магистратурада оқуды жалғастырғандар саны	үлес %	
1	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	26	9	35%	5,00
2	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	37	5	14%	1,95
3	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	11	1	9%	1,31
4	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	46	3	7%	0,94
5	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	29	0	0%	0,00
6	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	28	0	0%	0,00
7	Қызылорда «Болашақ» университеті	28	0	0%	0,00
8	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	11	0	0%	0,00
9	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	73	0	0%	0,00
10	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	33	0	0%	0,00

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

7-кестеде осы критерий бойынша 2024 жылғы түлектерді талдау қорытындыларын көруге болады, түлектердің жалпы саны 322 болса, оның ішінде 18 түлек әрі қарай магистратурада оқуын жалғастырған, бұл 6% құрайды. Кестеге сәйкес магистратураға түскен түлектердің ең көп үлесі келесі оқу орнында: Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті.

1.2.4 «Білім беру бағдарламасына оқуға түскен талапкерлердің ҰБТ орташа балы» критерийі

Ұлттық бірыңғай тестілеу (ҰБТ) – жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарына түсу үшін іріктеу емтихандарының нысандарының бірі.

Білім беру бағдарламасына оқуға түскен талапкерлердің ҰБТ орташа балы – жоғары ҰБТ нәтижелерін көрсеткен талапкерлердің көбінесе қай ЖЖОКБҰ таңдайтынын анықтайтын көрсеткіш. Бұл көрсеткіш ЖЖОКБҰ деңгейін және талапкерлер арасында оның сұранысын анықтауға мүмкіндік береді.

8-кесте. «Білім беру бағдарламасына оқуға түскен талапкерлердің ҰБТ орташа балы» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Талапкерлердің орташа ҰБТ балы	Балл
1	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	100	3,56
2	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	99	3,52
3	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	87	3,11
4	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	87	3,11
5	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	84	3,01
6	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	84	3,00
7	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	83	2,96
8	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	78	2,79
9	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	25	0,88
10	Қызылорда «Болашақ» университеті	0	0,00

Дереккөз: «Ұлттық тестілеу орталығы» РМК

8-кестеде көрсетілгендей, ББ бойынша 2024-2025 оқу жылында жоғары оқу орнына оқуға түскен талапкерлердің орташа балы 73 балды құраған. Салыстырмалы түрде жоғары балл жинаған талапкерлер келесі ЖЖОКБҰ-ны таңдаған: Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті, Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті.

1.2.5 «Шетелдік студенттердің үлесі» критерийі

Шетелдік студенттер өз елдерінде қазақ тілі мен мәдени дәстүрлерінің таралуына ықпал ете отырып, Қазақстандағы заманауи білім беру жүйесінің маңызды бөлігі болып табылады. Олардың еліміздің жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарында оқуы біздің университеттерге деген халықаралық сұраныс деігейін көрсетеді және олардың рейтингінің жоғарылауына тікелей әсер етеді.

«Шетелдік студенттердің үлесі» критерийі білім беру бағдарламаларының студенттерді шетелден тарту қабілетін көрсетеді. Бұл шетелдік студенттер үшін білім беру бағдарламалары мен жоғары оқу орындарының нақты тартымдылығын объективті бағалауға мүмкіндік береді.

Осы критерийді растау үшін ЖЖОКБҰ келесі құжаттарды ұсыну қажет:

- шетелдік студенттерді қабылдау туралы бұйрықтар;
- шетелдік студенттердің төлқұжаттарының көшірмелері.

9-кесте. «Шетелдік студенттердің үлесі» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Шетелдік студенттер үлесі			Балл
		ББ контингенті	Шетелдік студенттер саны	үлес, %	
1	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	390	6	2%	5,00
2	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	151	2	1%	4,30
3	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	123	1	1%	2,64
4	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	27	0	0%	0,00
5	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	133	0	0%	0,00
6	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	36	0	0%	0,00
7	Қызылорда «Болашақ» университеті	81	0	0%	0,00
8	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	424	0	0%	0,00
9	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	92	0	0%	0,00
10	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	147	0	0%	0,00

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

9-кестеде шетелдік студенттердің «Орыс тілінде оқытпайтын мектептердегі орыс тілі мен әдебиеті» ББ жалпы контингентіне қатынасын көруге болады, бұл 0,6% құрайды. Шетелдік студенттер Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті, Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті және Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеттерінде ғана анықталды.

1.3 «ЖЖОКБҰ жалпы көрсеткіштері» критерийлер тобы бойынша талдау қорытындылары

1.3.1 «ЖЖОКБҰ студенттері мен оқытушыларының арақатынасы» критерийі

Студенттер мен оқытушылардың арақатынасы ЖЖОКБҰ ұсынатын білім сапасына әсер ететін негізгі көрсеткіштердің бірі. Бұл критерий оқытуға жеке көзқарас деңгейін және әр студентке оқытушы тарапынан жеткілікті көңіл бөлінетін қолайлы білім беру ортасын құру мүмкіндігін көрсетеді.

Студенттердің оқытушыларға қатынасының төмендігі оқытушылар құрамы жеке кеңес беруге, жұмыстарды тексеруге, ғылыми зерттеулерді басқаруға және практикалық дайындыққа көбірек уақыт бөле отырып, оқушылармен тиімдірек әрекеттесе алуына көбірек мүмкіндік береді. Бұл әсіресе тәжірибеге бағытталған оқытудың жоғары дәрежесін және тереңдетілген зерттеулерді қажет ететін бағдарламалар үшін өте маңызды.

Ал бір ПОҚ шаққанда білім алушылар санының тым көп болуы оқытушыларға шамадан тыс жүктемелер артылатындығын көрсетуі мүмкін, бұл білім беру процесінің сапасын төмендетуі және студенттердің оқуға қызығушылығына теріс әсер етуі мүмкін. Қазіргі білім беру стандарттары мен еңбек нарығының талаптары жағдайында студенттер мен оқытушылар саны арасындағы оңтайлы тепе-теңдікті сақтау ЖЖОКБҰ бәсекеге қабілеттілігінің маңызды факторына айналады.

Осылайша, осы критерийді талдау оқу орнының оқу жүктемесін ақылға қонымды бөлуді қолдай отырып және оқыту сапасын қамтамасыз ете отырып, білім беру қызметтерінің жоғары деңгейін қаншалықты қамтамасыз ете алатынын бағалауға мүмкіндік береді.

Біздің тарапымыздан ЖЖОКБҰ-да ПОҚ сапасы бойынша берілген мәліметтерді тексеру кезінде мынадай нормативтік құқықтық актілердің іске асырылуы да ескеріледі: Сот төрелігі академиясын, әскери, арнаулы оқу орындарын, мәдениет саласындағы білім беру ұйымдарын қоспағанда, жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдары профессор-оқытушылар құрамының жалпы санын есептеу үшін білім алушылар санының оқытушыларға орташа арақатынасын бекіту туралы Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2018 жылғы 31 қазандағы № 606 бұйрығы (Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2018 жылғы 1 қарашада № 17670 болып тіркелген).

10-кесте. «ЖЖОКБҰ студенттері мен оқытушыларының арақатынасы» критерийі бойынша ЖЖОКБҰ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ЖЖОКБҰ штаттық ПОҚ саны	ЖЖОКБҰ контингенті	Бір ПОҚ-қа шаққандағы білім алушылар саны	Балл
1	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	457	7979	17	5,00
2	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	407	7975	20	4,46
3	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	872	17207	20	4,42
4	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	395	7902	20	4,36
5	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	568	11964	21	4,14
6	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	290	6458	22	3,92
7	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	284	6458	23	3,84
8	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	539	14379	27	3,27
9	Қызылорда «Болашақ» университеті	142	4843	34	2,56
10	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	270	11010	41	2,14

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

10-кестеде оқытушылардың ЖЖОКБҰ-ның жалпы контингентіне қатынасын көруге болады. Осы критерий бойынша үздік көрсеткіш Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университетінде тіркелді, ол университетте бір оқытушыға орташа есеппен 17 білім алушы келеді.

1.3.2 «Дәрежелі оқытушылардың үлесі» критерийі

Дәрежелі оқытушылардың үлесі профессор-оқытушылар құрамының академиялық біліктілігі мен кәсібилігінің маңызды көрсеткіші. Ғылыми дәрежесі (ғылыми дәрежесі және (немесе) философия докторы PhD/бейіні бойынша доктор (академиялық) дәрежесі және (немесе) ғылыми атағы және «өнер» кадрларын даярлау үшін «ҚР Еңбек сіңірген жаттықтырушысы» спорттық атағы) бар оқытушылар ЖЖОКБҰ-да білім мен ғылыми қызметтің жоғары деңгейін қамтамасыз етуде маңызды рөл атқарады.

Оқу орнында дәрежелі оқытушылардың едәуір санының болуы оның іргелі және қолданбалы ғылыми зерттеулер жүргізу, ғылыми әзірлемелердің

нәтижелерін білім беру процесіне кіріктіру, сондай-ақ халықаралық ғылыми жобаларға қатысу мүмкіндігі туралы куәландырады. Бұл тез өзгеретін кәсіби орта жағдайында жұмысқа дайын жоғары білікті мамандарды қалыптастыру үшін қолайлы жағдай жасайды.

Сонымен қатар, дәрежелі оқытушылар педагогикалық құзыреттіліктің жоғары деңгейіне ие, бұл оларға білімді тиімді жеткізуге, студенттерде сыни ойлау мен аналитикалық дағдыларды дамытуға мүмкіндік береді. Мұндай оқытушылардың жоғары үлесі оқу орнының академиялық стандарттарға бейілділігін және білім беру бағдарламаларының сапасын үздіксіз жетілдіруге ұмтылысын көрсетеді.

Бұл критерий ЖЖОКБҰ білім беру бағдарламаларының академиялық және кәсіптік даярлықтың қазіргі заманғы талаптарына қаншалықты сәйкес келетіндігі туралы қорытынды жасауға мүмкіндік береді, сондай-ақ оның ғылыми және білім беру орталығы ретіндегі беделін нығайтуға ықпал етеді.

11-кесте. «Дәрежелі оқытушылардың үлесі» критерийі бойынша ЖЖОКБҰ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ЖЖОКБҰ штаттық ПОҚ саны	Штаттық дәрежелі ПОҚ саны	Үлес, (%)	Балл
1	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	395	231	58%	5,00
2	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	872	502	58%	4,92
3	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	284	144	51%	4,34
4	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	290	141	49%	4,16
5	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	568	268	47%	4,03
6	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	270	119	44%	3,77
7	Қызылорда «Болашақ» университеті	142	59	42%	3,55
8	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	539	207	38%	3,28
9	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	407	146	36%	3,07
10	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	457	158	35%	2,96

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

11-кестеде бұл ББ бойынша рейтингке қатысатын ЖЖОКБҰ-ның дәрежелі ПОҚ үлесі орта есеппен 46% құрайтынын көруге болады. Дәрежелі ПОҚ-ның ең көп үлесі мынадай ЖЖОКБҰ-да жұмыс істейді: Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті, Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті.

1.3.3 «Материалдық және оқу базасын дамытуға арналған шығындарды талдау» критерийі

«Материалдық және оқу базасын дамытуға арналған шығындарды талдау» критерийі білім беру процесінің қаржылық қамтамасыз етілуін және оқу орнының оқытудың негізгі аспектілеріне қаражат салуға дайындығын бағалауға мүмкіндік беретін маңызды көрсеткіштердің бірі. Бұл критерийде бағдарламалық қамтамасыз ету және кітапхана қорын дамыту шығындары ескеріледі.

Бағдарламалық қамтамасыз ету шығындары әртүрлі пәндерге арналған арнайы бағдарламалар, оқу процесін басқару жүйелері және оқытудың тиімділігі мен интерактивтілігін арттыратын басқа да цифрлық құралдар сияқты оқу процестеріне қажетті лицензиялық бағдарламаларды сатып алу және жаңарту шығындарын қамтиды. Бұл ББ өзектілігін сақтау және студенттерді заманауи технологиялармен жұмыс істеуге дайындау үшін маңызды.

Кітапхана қорын дамыту шығындарына студенттердің өзекті және сапалы оқу және ғылыми ақпаратқа қол жеткізуін қамтамасыз ету үшін қажетті жаңа оқулықтарды, ғылыми әдебиеттерді, электрондық ресурстар мен дерекқорларды сатып алу шығындары кіреді. Кітапхана қорын дамыту білімді тереңдетуге және ғылыми зерттеулер жүргізуге ықпал ететін академиялық ортаның маңызды құрамдас бөлігі.

12-кесте. «Материалдық және оқу базасын дамытуға арналған шығындарды талдау» критерийі бойынша ЖЖОКБҰ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ЖЖОКБҰ контингенті	1 студентке шаққандағы шығындар көлемі (теңге)	Балл
1	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	6458	24760	5,00
2	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	14379	23345	4,75
3	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	17207	13401	2,96
4	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	11964	13063	2,90
5	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	7975	10181	2,38
6	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	7902	9411	2,24
7	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	7979	7359	1,88
8	Қызылорда «Болашақ» университеті	4843	7288	1,86
9	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	6458	4486	1,36

10	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	11010	2481	1,00

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

12-кестеде көрсетілген 1 студентке бөлінген қаражатты талдау бойынша келесі ЖЖОКБҰ жоғары нәтиже көрсетті: І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті, Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті.

1.3.4 «Профессор-оқытушылар құрамының медианалық жалақысы» критерийі

«Профессор-оқытушылар құрамының медианалық жалақысы» критерийі оқытушыларды қаржылық қолдау деңгейін және жанама түрде оқу орнындағы білім беру процесінің сапасын көрсететін маңызды көрсеткіш. Медианалық жалақы – оқытушылардың жартысы жалақыны осы деңгейден жоғары, ал екінші жартысы төмен алатын бөліну нүктесі. Бұл көрсеткіштің орташа жалақыдан айырмашылығы, оған өте жоғары немесе өте төмен жалақы сияқты шекті мәндер әсер етпейді.

Медианалық жалақы деңгейі оқытушылардың мотивациясымен және олардың жұмысқа қанағаттануымен тығыз байланысты. Жалақының жоғары деңгейі университетке білікті мамандарды тартуға және ұстап қалуға мүмкіндік береді, ол дегеніміз оқыту мен ғылыми қызметтің сапасына оң әсер етеді. Лайықты жалақы алатын оқытушылар үнемі кәсіби дамуға, ғылыми зерттеулерге қатысуға және студенттермен белсенді қарым-қатынасқа ынталы болады.

Сонымен қатар, медианалық жалақы көрсеткіші ЖЖОКБҰ-ның қаржылық тұрақтылығын және оның басқа оқу орындарымен салыстырғанда бәсекеге қабілетті жалақы деңгейін ұстап тұру қабілетін көрсете алады.

Әдістемеге сәйкес осы критерийді саралау кезінде оқытушы жұмыс істейтін аймақтың күнкөріс деңгейі есепке алынады.

13-кесте. «Профессор-оқытушылар құрамының медианалық жалақысы» критерийі бойынша ЖЖОКБҰ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ПОҚ медианалық жалақысы (теңге)	Балл
1	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	707984	5,00
2	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	668884	4,60
3	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	530045	4,01
4	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	518221	3,82
5	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	536554	3,62
6	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	501625	3,40
7	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	489515	3,13
8	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	383676	2,37

9	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	349321	1,96
10	Қызылорда «Болашақ» университеті	263069	1,00

Дереккөз: ҚР ҒЖБМ мәліметтері

13-кестеде «Профессор-оқытушылар құрамының медианалық жалақысы» критерийі бойынша талдау нәтижелерін көрсетілген: «Орыс тілінде оқытпайтын мектептердегі орыс тілі мен әдебиеті» ББ бойынша ПОҚ орташа медианалық жалақысы 2025 жылы 494 889 теңгені құрады. ББ бойынша рейтингке қатысқан ЖЖОКБҰ арасында Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті 707 984 теңге, Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті 668 884 теңге көрсеткіштерін көрсетіп, алғашқы орындарды иеленді.

1.4 «Түлектердің мансаптық перспективалары» критерийлер тобы бойынша талдау қорытындылары

1.4.1 «Түлектердің жұмысқа орналасу деңгейі» критерийі

«Түлектердің мансаптық перспективалары» критерийлер тобы түлектердің еңбек нарығындағы бәсекеге қабілеттілігін көрсетеді. Топ үш критерийден тұрады: түлектердің жұмысқа орналасу деңгейі, түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығы, түлектердің медианалық жалақысы. Бұл критерийлер бойынша білім беру бағдарламаларының 2024 жылғы түлектері талданады. Олардың оқу бітіргеннен кейін, 2024 жылдың тамызынан 2025 жылдың шілдесіне дейінгі кезеңдегі зейнетақы жарналары арқылы талдау жүргізіледі.

«Жұмысқа орналасу деңгейі» көрсеткіші түлектердің еңбек нарығындағы бәсекеге қабілеттілігін тікелей көрсетеді. Бұл өлшем «тұрақты жұмыспен қамту» және «шартты жұмыспен қамту»болып бөлінеді.

Тұрақты жұмысқа орналасу – 2024 жылдың тамызынан 2025 жылдың шілдесіне дейінгі кезеңде қатарынан кемінде 3 ай тұрақты зейнетақы жарналарын алған жұмысқа орналастырылған түлектердің пайызын көрсететін көрсеткіш.

Шартты жұмыспен қамту – 2024 жылдың тамызынан 2025 жылдың шілдесіне дейінгі кезеңде тұрақты емес негізде зейнетақы аударымдарын алған түлектердің пайызын көрсететін көрсеткіш (яғни тұрақты жұмыспен қамту жағдайларын қоспағанда, тұрақсыз табыс).

Жұмыспен қамтылуды есептеу барысында тұрақты жұмыспен қамтылған түлектердің үлесі жоғары нәтиже береді.

Түлектердің жұмысқа орналасу деңгейін неғұрлым сенімді есептеу үшін жалпы түлектер санынан мынадай санаттар алынып тасталды:

- Магистратурада (резидентурада) оқуды жалғастырған түлектер;
- Шетел азаматтары;
- Декреттік демалыстағы түлектер;
- Мерзімді әскери қызметке шақырылған түлектер;
- Шетелде білім алатын түлектер;
- Шетелде жұмыс істейтін түлектер;
- 1-2 топтағы мүгедектігі бар түлектер;
- Күш құрылымдарының қызметкерлері;
- Жас ерекшелігіне байланысты есептелмейтін түлектер (1996 жылғы және одан үлкен);
- Қайтыс болған түлектер.

2-диаграмма. «Орыс тілінде оқытпайтын мектептердегі орыс тілі мен әдебиеті» ББ бойынша түлектердің жалпы саны мен құрамы

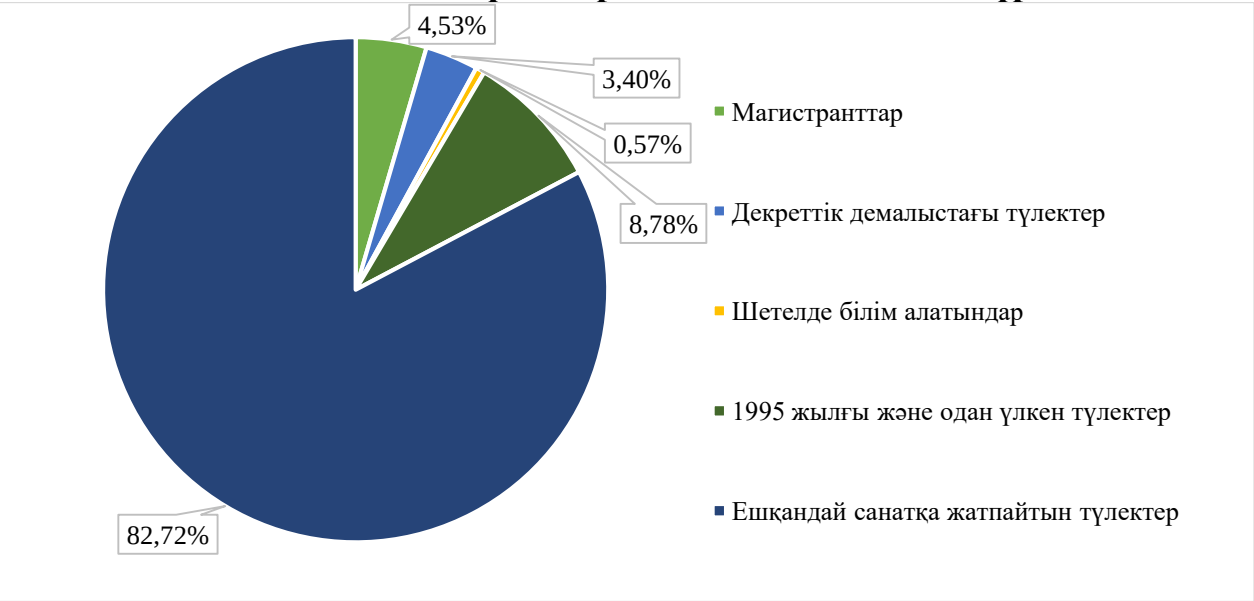

2-диаграммаға сәйкес ББ бойынша түлектердің жалпы саны 353 адамды құрады, оның ішінде: декреттік демалыста – 12; магистратурада оқуды жалғастырғандар – 16; шетелде білім алатын түлектер – 2; 1995 жылғы және одан үлкен – 31.

14-кесте. «Түлектердің жұмысқа орналасу деңгейі» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Түлектердің жалпы саны	Жұмысқа орналасу деңгейі, %	Тұрақты жұмыс, %	Шартты жұмыс, %	Балл
1	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	69	96%	96%	0%	4,78
2	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	16	94%	94%	0%	4,69
3	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	26	92%	88%	4%	4,50
4	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	31	94%	87%	7%	4,48
5	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	9	89%	89%	0%	4,44
6	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	33	97%	82%	15%	4,39

7	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	20	100%	70%	30%	4,10
8	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	37	89%	76%	13%	4,05
9	Қызылорда «Болашақ» университеті	13	85%	77%	8%	4,00
10	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	9	78%	67%	11%	3,56

Дереккөз: ҚР ҒЖБМ мәліметтері

14-кестеге сәйкес, «Орыс тілінде оқытпайтын мектептердегі орыс тілі мен әдебиеті» ББ бойынша жұмысқа орналасудың орташа деңгейі 91% құрады. Жұмысқа орналасу көрсеткіші жоғары ЖЖОКБҰ: Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті, Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті. Соңғы позицияда Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті орналасқан.

3-диаграмма. Түлектерің жұмысқа орналасу деңгейі

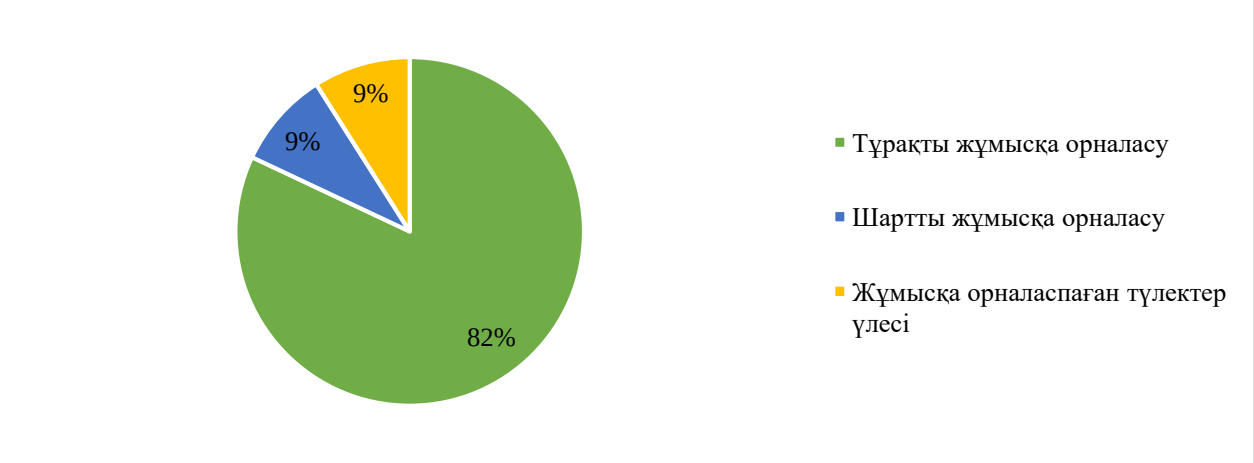

3-диаграммадан ББ бойынша түлектердің 82%-ы тұрақты, ал 9%-ы шартты түрде жұмыс істейтінін көруге болады. Түлектердің 9%-ы жұмысқа орналаспаған.

15-кесте. 2023-2025 жылдардағы түлектердің жұмысқа орналасу деңгейін салыстырмалы талдау

№	ЖЖОКБҰ атауы	Жұмысқа орналасу деңгейі, %		
		2023 ж.	2024 ж.	2025 ж.
1	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	-	100%	89%
2	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	75%	-	92%
3	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	-	33%	94%
4	Қызылорда «Болашақ» университеті	-	67%	85%
5	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	-	67%	100%

6	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	-	62%	78%
7	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	-	74%	96%
8	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	100%	83%	97%
9	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	100%	96%	94%
10	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	100%	80%	89%

Дереккөз: ҚР ҒЖБМ мәліметтері

15-кестедегі салыстырмалы талдауға сәйкес бұл критерий бойынша 2024 жылғы көрсеткіштермен салыстырғанда келесі оқу орындарының көрсеткіштері жақсарған: Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті, Қызылорда «Болашақ» университеті, Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті, Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті, Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті, Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті, Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті. Ал көрсеткіштердің 3 жыл бойы нашарлауы мынадай ЖЖОКБҰ-да байқалады: М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті.

4-диаграмма. 2023-2025 жылдардағы түлектердің жұмысқа орналасу деңгейін салыстырмалы талдау

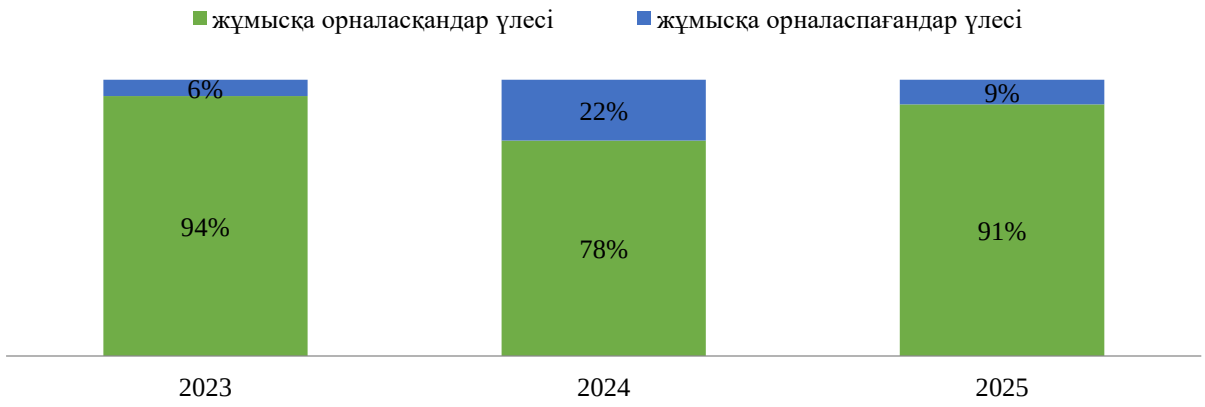

4-диаграмма еңбек нарығында ББ түлектеріне сұраныстың динамикасын көрсетеді. Алдыңғы рейтингтермен салыстырғанда осы критерий көрсеткіштері жақсарды: 2023 жылы жұмысқа орналасудың орташа деңгейі - 94%, 2024 жылы - 78%, ал 2025 жылы - 91% құрады.

1.4.2 «Түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығы» критерийі

Түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығы түлектердің оқуды бітіргеннен кейін қаншалықты жылдам жұмыс таба алатынын көрсететін маңызды көрсеткіш. Бұл көрсеткіш нақты білім беру бағдарламасы мен ЖЖОКБҰ дайындаған еңбек нарығындағы мамандардың сұраныс деңгейін көрсетеді.

Жұмыс іздеудің қысқа кезеңі түлектердің жоғары бәсекеге қабілеттілігін, оқу орнының жақсы беделін және білім беру бағдарламасының жұмыс берушілердің қажеттіліктеріне сәйкестігін көрсетеді. Жұмыс іздеудің ұзақ кезеңі түлектердің жеткіліксіз дайындығын, олардың дағдыларының еңбек нарығының талаптарына сәйкес келмеуін немесе белгілі бір салада жұмысқа орналасудың жалпы күрделілігін көрсетуі мүмкін.

Жұмыс іздеу ұзақтығын талдау білім беру ұйымдарына өз бағдарламаларының тиімділігін бағалауға және қажет болған жағдайда түлектердің жұмысқа орналасу нәтижелерін жақсарту үшін түзетулер енгізуге мүмкіндік береді.

16-кесте. «Түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығы» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Жұмыс іздеу ұзақтығы (аймен)	Балл
1	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	1,38	4,83
2	Қызылорда «Болашақ» университеті	1,39	4,82
3	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	1,62	4,72
4	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	2,00	4,55
5	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	2,08	4,51
6	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	2,10	4,50
7	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	2,35	4,39
8	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	2,38	4,38
9	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	2,36	4,38
10	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	2,60	4,27

Дереккөз: ҚР ҒЖБМ мәліметтері

16-кестеде түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығының нәтижелері көрсетілген. Келесі ЖЖОКБҰ-да түлектер 2 айдан аз уақыт ішінде жұмысқа орналасқан: Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті, Қызылорда «Болашақ» университеті, Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті.

5-диаграмма. 2023-2025 жылдардағы түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығын салыстырмалы талдау

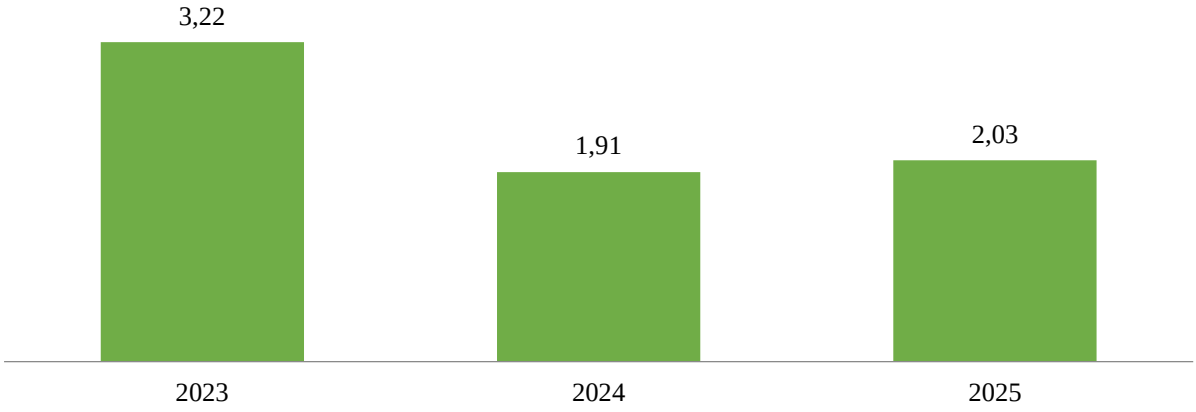

5-диаграмма еңбек нарығында «Орыс тілінде оқытпайтын мектептердегі орыс тілі мен әдебиеті» ББ бойынша түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығындағы өзгерістерді көрсетеді. Өткен жылдармен салыстырғанда осы критерийдің көрсеткіштері нашарлаған. Бұл өзгерістер ББ түлектеріне сұраныс динамикасын көрсетеді. 2023 жылы жұмыс іздеудің орташа ұзақтығы 3,22 айды, 2024 жылы 1,91 айды, ал 2025 жылы 2,03 айды құрады.

1.4.3 «Түлектердің медианалық жалақысы» критерийі

Медианалық жалақы оқуды бітіргеннен кейінгі алғашқы жылы жұмысқа орналасқан түлектердің табыс деңгейін көрсетеді. Жоғары бастапқы жалақы көбінесе білім беру бағдарламасының сапасының және оны кәсіби ортаның мойындауының көрсеткіші.

Түлектердің медианалық жалақысы туралы мәліметтер оқу орнын таңдау кезінде талапкерлер үшін бағдар бола алады, өйткені олар осы бағдарламаның түлектерінің жұмысқа орналасу және лайықты жалақы алу үшін жақсы перспективалары бар екеніне сенімді бола алады. Сонымен қатар, медианалық жалақысы жоғары бағдарламалар жұмыс берушілердің де назарын аударады, бұл тез мансаптық өсу мен тұрақты жұмысқа орналасу мүмкіндігін арттырады.

Есепте соңғы үш жылдағы түлектердің медианалық жалақысының динамикасы қарастырылады, бұл еңбек нарығындағы трендтерді анықтауға және белгілі бір білім беру бағдарламаларының түлектерінің қаншалықты табысты екенін бағалауға мүмкіндік береді.

Әдістемеге сәйкес осы критерийді саралау кезінде түлектің жұмыс істейтін аймақтың күнкөріс деңгейі есепке алынады.

17-кесте. «Түлектердің медианалық жалақысы» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Медианалық жалақы, теңге	Балл
1	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	377215	5,00
2	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	290040	3,43
3	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	274447	2,90
4	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	245020	2,79
5	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	285399	2,78
6	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	241532	2,67
7	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	244024	2,52
8	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	246308	2,22
9	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	182980	1,49
10	Қызылорда «Болашақ» университеті	135046	1,00

Дереккөз: ҚР ҚР ҒЖБМ мәліметтері

17-кестеде осы критерий бойынша талдау көрсетілген. Осы көрсеткіш бойынша көшбасшылар: Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті, Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті. Ең төменгі көрсеткішті Қызылорда «Болашақ» университеті көрсетті.

2 Білім беру бағдарламаларының қорытынды рейтингі

Білім беру бағдарламаларының қорытынды рейтингі білім беру процесінің сапасын, түлектердің еңбек нарығындағы бәсекеге қабілеттілігін, сондай-ақ жоғары оқу орындары қызметінің жалпы көрсеткіштерін көрсететін барлық критерийлерді жан-жақты талдаудың нәтижесі болып табылады. Бұл бөлімде критерийлердің бірнеше тобы бойынша бағалау негізінде қалыптастырылған «Орыс тілінде оқытпайтын мектептердегі орыс тілі мен әдебиеті» ББ бойынша қорытынды рейтинг ұсынылған: білім беру бағдарламаларының сапа көрсеткіштері, білім беру бағдарламасының жетістіктері, ЖЖОКБҰ жалпы көрсеткіштері, түлектердің мансаптық перспективалары.

2025 жылғы рейтинг жоғарыда аталған блоктар бойынша топтастырылған 17 критерий негізінде құрылды. Әрбір критерийдің жалпы бағалау процесінде оның маңыздылығын көрсететін белгілі бір салмағы бар.

Қорытынды рейтингтің негізгі мақсаты – талапкерлерге, жұмыс берушілерге және басқа да мүдделі тараптарға ақпараттандырылған таңдау жасауға көмектесетін білім беру бағдарламаларына объективті баға беру. Сондай-ақ, рейтинг нәтижелері ЖЖОКБҰ үшін өздерінің білім беру бағдарламаларын жетілдіру және олардың ұлттық және халықаралық деңгейлердегі бәсекеге қабілеттілігін арттыру бағытында бағдар бола алады.

18-кесте. «Орыс тілінде оқытпайтын мектептердегі орыс тілі мен әдебиеті» ББ бойынша қорытынды рейтинг

№	ЖЖОКБҰ атауы	ББ атауы	Жалпы қорытынды	Рейтингтегі орны
1	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	6В01703 Орыс тілінде оқытпайтын мектептердегі орыс тілі мен әдебиеті	3,454	1
2	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	6В01705 Орыс тілінде оқытпайтын мектептердегі орыс тілі мен әдебиеті	3,453	2
3	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	6В01705 Орыс тілінде оқытпайтын мектептердегі орыс тілі мен әдебиеті	3,448	3
4	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	6В01707 Орыс және орыс емес мектептердегі орыс тілі мен әдебиеті	3,414	4
5	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	6В01705 Орыс тілінде оқытпайтын мектептердегі орыс тілі мен әдебиеті	3,401	5

6	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	6В01703 Орыс тілінде оқытпайтын мектептердегі орыс тілі мен әдебиеті	3,375	6
7	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	6В01708 Орыс тілінде оқытпайтын мектептердегі орыс тілі мен әдебиеті (ІР)	3,347	7
8	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	6В01708 Орыс тілі мен әдебиеті орыс және орыс емес мектептерде оқыту	3,174	8
9	Қызылорда «Болашақ» университеті	6В01703 Орыс тілінде оқытпайтын мектептердегі орыс тілі мен әдебиеті	2,953	9
10	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	6В01705 Орыс тілінде оқытпайтын мектептерде орыс тілі мен әдебиеті мұғалімін даярлау	2,946	10

18-кестеде «Орыс тілінде оқытпайтын мектептердегі орыс тілі мен әдебиеті» ББ бойынша 2025 жылғы рейтингті талдау қорытындылары ұсынылған. Деректерге сәйкес, ТОП-3 құрамына Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті, Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті, Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті сияқты ЖЖОКБҰ кірді.

19-кесте. 2023-2025 жылдардағы «Орыс тілінде оқытпайтын мектептердегі орыс тілі мен әдебиеті» ББ бойынша рейтингтегі орындары

№	ЖЖОКБҰ атауы	Рейтингтегі орны		
		2023 ж.	2024 ж.	2025 ж.
1	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	-	*	7/10
2	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	-	-	8/10
3	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	-	-	6/10
4	Қызылорда «Болашақ» университеті	*	-	9/10
5	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	*	-	1/10
6	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	*	7 / 6	10/10
7	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	-	1 / 6	2/10
8	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	1/4	6 / 6	3/10
9	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	3/4	-	5/10
10	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	2/4	-	4/10

** - түлектер саны 5-тен аз болуына байланысты рейтингте орын алмады*
— - рейтингке қатыспаған

19-кестеде 2023-2025 жылдары «Орыс тілінде оқытпайтын мектептердегі орыс тілі мен әдебиеті» ББ бойынша рейтингке қатысқан оқу орындарының рейтингте алған орындары салыстырылды. 2023 жылы рейтинг көшбасшылары қатарында Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті болды. 2024 жылы көшбасшылар тізімі өзгерді: Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті. 2025 жылы көшбасшылар қатарында Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті болды. Екі жыл бойы Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті соңғы орындарды иеленді.

2025 жылғы білім беру бағдарламаларының қорытынды рейтингі Қазақстанның жоғары оқу орындары арасында «Орыс тілінде оқытпайтын мектептердегі орыс тілі мен әдебиеті» саласында мамандар даярлаудың әртүрлілігі мен сапасын көрсетеді. Талдау көрсеткендей, еңбек нарығының талаптары мен халықаралық стандарттарға бейімделе отырып, өз бағдарламаларын белсенді түрде жетілдіретін білім беру мекемелері жетекші орындарға ие болды.

Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті және Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті сияқты университеттердің жоғары нәтижелері олардың бәсекеге қабілеттілігін және түлектерінің сұранысын растайды. Бұл оқу орындары түлектердің жұмысқа орналасу деңгейі, орташа жалақы және білім беру бағдарламаларының сапасы сияқты бірқатар критерийлер бойынша жоғары нәтижелер көрсетті.

Рейтинг нәтижелері талапкерлер, жұмыс берушілер және жоғары оқу орындары үшін құнды бағдар болып табылады, әрбір білім беру бағдарламасының мықты жақтарын анықтауға көмектеседі. Болашақта білім беру стандарттарын жақсарту және халықаралық ынтымақтастықты арттыру жөніндегі жұмысты жалғастыру Қазақстанның білім беру жүйесін одан әрі дамыту үшін маңызды қадам болады.

Қорытынды

2025 жылғы ББ бойынша білім беру бағдарламаларының қорытынды рейтингі Қазақстанның жоғары білім беру жүйесін жақсарту үшін елеулі жетістіктер мен салаларды анықтауға мүмкіндік берді. Рейтингте жетекші орындарды білім беру бағдарламаларының сапа көрсеткіштері, білім беру бағдарламасының жетістіктері, ЖЖОКБҰ жалпы көрсеткіштері, түлектердің мансаптық перспективалары сияқты критерийлер топтары бойынша жоғары нәтижелер көрсете алған университеттер иеленді.

Талдау көрсеткендей, рейтингтің жоғарғы қатарында тұрған ЖЖОКБҰ студенттерді теориялық біліммен ғана емес, сонымен қатар еңбек нарығында сұранысқа ие практикалық дағдылармен қамтамасыз ете отырып, өздерінің білім беру бағдарламаларын жетілдіру бойынша белсенді жұмыс істейді. Алдыңғы қатардағы жоғары оқу орындары жұмыс берушілермен өзара іс-қимылға және халықаралық сапа стандарттарын интеграциялауға ерекше назар аударатынын атап өту керек, себебі бұл олардың түлектерінің бәсекеге қабілеттілігін айтарлықтай арттырады.

Сонымен бірге, есеп назар аударуды қажет ететін кейбір кемшіліктерді анықтады. Мысалы, бірқатар ЖЖОКБҰ-да студенттердің академиялық ұтқырлығы мен ғылыми-кәсіпкерлік бастамалары, шетелдік студенттер үлесі бойынша төмен көрсеткіштер байқалады, бұл осы бағыттарды одан әрі дамыту қажеттігін көрсетеді. Сондай-ақ, оқу орындарының бір студентке шаққандағы қаржылық шығындар көлемінде айтарлықтай айырмашылықтар байқалды.

Рейтинг нәтижелері барлық мүдделі тараптар үшін маңызды құрал. Талапкерлер мен олардың ата-аналары үшін рейтинг оқу орнын таңдау кезінде бағдар, жұмыс берушілер үшін – мамандарды даярлау сапасының индикаторы, ал жоғары оқу орындарының өздері үшін – өз бағдарламаларын жақсартуға және бәсекелестік ортадағы позицияларын нығайтуға ынталандыру ретінде қызмет етеді.

Қорытындыны келесідей жасауға болады: елеулі жетістіктерге қарамастан, Қазақстанның жоғары білім беру жүйесі жаңғыртуды және жаңа сын-тегеуріндерге бейімделуді жалғастыруда. Әр ЖЖОКБҰ білім беру бағдарламаларының жоғары деңгейін қолдап қана қоймай, еңбек нарығындағы өзгерістер мен қоғамның қажеттіліктерін ескере отырып, оларды үнемі жақсартуға ұмтылуы тиіс. 2025 жылғы қорытынды рейтинг жаһандық аренада қазақстандық білім берудің сапасы мен бәсекеге қабілеттілігін арттыруға ықпал ете отырып, осы мақсаттарға қол жеткізу жолындағы маңызды қадамдардың бірі. Білім беру бағдарламаларын жетілдіруді жалғастыру және түлектерді тез өзгеретін әлемде табысты кәсіби қызмет үшін қажетті білім мен дағдылармен қамтамасыз ету үшін жан-жақты жұмыс жасау өте маңызды.

Қосымша 1

«Орыс тілінде оқытпайтын мектептердегі орыс тілі мен әдебиеті» ББ бойынша рейтингке қатысатын ЖЖОКБҰ тізімі

№	ЖЖОКБҰ атауы	ББ атауы
1	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	6В01708 Орыс тілінде оқытпайтын мектептердегі орыс тілі мен әдебиеті (ІР)
2	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	6В01708 Орыс тілі мен әдебиеті орыс және орыс емес мектептерде оқыту
3	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	6В01703 Орыс тілінде оқытпайтын мектептердегі орыс тілі мен әдебиеті
4	Қызылорда «Болашақ» университеті	6В01703 Орыс тілінде оқытпайтын мектептердегі орыс тілі мен әдебиеті
5	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	6В01703 Орыс тілінде оқытпайтын мектептердегі орыс тілі мен әдебиеті
6	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	6В01705 Орыс тілінде оқытпайтын мектептерде орыс тілі мен әдебиеті мұғалімін даярлау
7	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	6В01705 Орыс тілінде оқытпайтын мектептердегі орыс тілі мен әдебиеті
8	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	6В01705 Орыс тілінде оқытпайтын мектептердегі орыс тілі мен әдебиеті
9	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	6В01705 Орыс тілінде оқытпайтын мектептердегі орыс тілі мен әдебиеті
10	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	6В01707 Орыс және орыс емес мектептердегі орыс тілі мен әдебиеті

6В072 Тау-кен ісі даярлау бағыты
В071 Тау-кен ісі және пайдалы қазбаларды өндіру білім беру бағдарламасы тобы
«Тау-кен ісі» білім беру бағдарламасы бойынша рейтингіні қалыптастыру есебі

Кіріспе

Қазақстанның жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру жүйесі экономиканың түрлі салалары үшін жоғары білікті мамандарды даярлауда шешуші рөлдердің бірін атқарады. Еңбек нарығының қарқынды дамуы мен халықаралық интеграция жағдайында білім беру сапасы ғана емес, сонымен қатар білім беру бағдарламаларының қазіргі заманғы сын-қатерлерге бейімделу қабілеті де маңызды. Білім беру мекемелері жұмысының тиімділігін бағалаудың маңызды құралы - мамандарды даярлау деңгейін, түлектердің бәсекеге қабілеттілігін және білім беру бағдарламаларының сапасын объективті бағалауға мүмкіндік беретін рейтингілер жасау.

Бұл есепте 2025 жылғы Қазақстанның жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарындағы (бұдан әрі – ЖЖОКБҰ) білім беру бағдарламаларын (бұдан әрі – ББ) талданады. Осы талдау шеңберінде түлектердің кәсіби құзыреттілігін дамытуға және олардың еңбек нарығындағы сұранысына әсер ететін негізгі көрсеткіштер бойынша ББ кешенді салыстырмалы шолу жүргізілді.

Білім беру бағдарламаларының рейтингін қалыптастыру үшін негіздеме:

1. Қазақстан Республикасының 2007 жылғы 27 шілдедегі №319 «Білім туралы» Заңы.

2. «Қазақстан Республикасында жоғары білімді және ғылымды дамытудың 2023-2029 жылдарға арналған тұжырымдамасын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2023 жылғы 28 наурыздағы №248 қаулысы.

3. «Еңбек нарығының қажеттіліктерін ескере отырып, жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білімі бар кадрларды даярлауға жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарының дайындық бөлімшелеріне мемлекеттік білім беру тапсырысын орналастыру қағидаларын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2016 жылғы 29 қаңтардағы №122 бұйрығы.

4. «Жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру бөлігінде тәуекел дәрежесін бағалау өлшемшарттарын және білім беру жүйесіне тексеру парақтарын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Ғылым және жоғары білім министрінің 2022 жылғы 1 желтоқсандағы №166 және Қазақстан Республикасы Ұлттық экономика министрінің 2022 жылғы 2 желтоқсандағы №116 бірлескен бұйрығы.

Бұл есептің мақсаты – білім беру бағдарламаларына жан-жақты талдау жүргізу және осы талдау негізінде қорытынды рейтинг жасау. Рейтинг жасау

барысында білім беру процесінің барлық маңызды компоненттерін қамтитын әртүрлі критерийлер тобы ескерілді. Олардың ішінде: білім беру бағдарламаларының сапа көрсеткіштері, білім беру бағдарламасының жетістіктері, ЖЖОКБҰ жалпы көрсеткіштері және түлектердің мансаптық перспективалары. Бұл блоктардың әрқайсысы жалпы рейтингте белгілі бір салмаққа ие, бұл бағалауды мүмкіндігінше объективті және жан-жақты етуге мүмкіндік береді.

Бұл есептің негізгі міндеті – білім беру бағдарламаларының жағдайы туралы нақты және құрылымдық түсінік беру. «Тау-кен ісі» ББ бойынша 2025 жылғы рейтингке 10 ЖЖОКБҰ қатысты (1-қосымша).

1 Жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарының білім беру бағдарламаларының деректерін талдау

1.1 «Білім беру бағдарламаларының сапа көрсеткіштері» критерийлер тобы бойынша талдау қорытындылары

1.1.1 «Білім беру бағдарламаларын жұмыс берушілермен әзірлеу және келісу» критерийі

ББ мазмұнын болашақ мамандардың кәсіби құзыреттілігі мен бәсекеге қабілеттілігінің тиімділігін арттыру үшін әлеуетті немесе негізгі жұмыс берушілермен келісу қажет. Жұмыс берушілер білім беру бағдарламаларын әзірлеу кезінде ұсыныстар, пәндердің мазмұнына өзгерістер енгізе алады, сондай-ақ зерттелетін тақырыптар мен материалдардың өзектілігі бойынша ұсыныстар мен ескертулер бере алады. Білім беру бағдарламаларын жұмыс берушілермен келісу түлектердің табысты жұмысқа орналасуына ықпал ететін негізгі факторлардың бірі болып табылады.

ЖЖОКБҰ бұл критерий бойынша 2024-2025 оқу жылына арналған ББ бойынша құжаттардың мынадай тізбесін ұсыну қажет: модульдік білім беру бағдарламасы (МББ), элективті пәндер каталогы (ЭПК), жұмыс берушіден хат, келісу хаттамасы, жұмыс берушінің рецензиясы, ұсынымдық хат, анықтама-негіздеме, ББ сараптамасы.

Осы критерийді есептеу кезінде ББ келісуге қатысатын жұмыс берушілердің санына басты назар аударылды. Бір мамандықтағы жұмыс берушілер әр түрлі болуы мүмкін, сәйкесінше, жұмыс берушілер саны неғұрлым көп болса, жұмыс ерекшеліктерін ұсыну туралы көзқарастар мен пікірлер соғұрлым көп болады.

1-кесте. «Білім беру бағдарламаларын жұмыс берушілермен әзірлеу және келісу» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ББ келісілген жұмыс берушілер саны	Балл
1	Қ. Құлажанов атындағы Қазақ технология және бизнес университеті	6	5,00
2	Рудный индустриялық институты	5	4,20
3	Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті	4	3,40
4	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	3	2,60
5	Каспий қоғамдық университеті	3	2,60
6	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	2	1,80
7	Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті	2	1,80
8	Қ.Сәтпаев атындағы Екібастұз инженерлік-техникалық институты	2	1,80
9	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	2	1,80
10	Ө.А. Байқоңыров атындағы Жезқазған университеті	1	1,00

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

1-кестеде осы критерий бойынша нәтижелер берілген: Қ. Құлажанов атындағы Қазақ технология және бизнес университеті, Рудный индустриялық институты жетекші орындарға ие болды, өйткені олардың білім беру бағдарламалары жұмыс берушілердің ең көп санымен келісілген.

1.1.2 «Профессор-оқытушылар құрамының практикалық жұмыс тәжірибесі» критерийі

Профессор-оқытушылар құрамының (ПОҚ) практикалық жұмыс тәжірибесі білім беру үдерісі сапасының маңызды құрамдас бөлігі. Тиісті кәсіби салада нақты тәжірибесі бар оқытушылар студенттерге пән туралы тереңірек және қолданбалы түсінік бере алады. Олар оқу процесіне практикадан, қолданылатын әдістер мен технологиялардан өзекті мысалдар келтіре алады, бұл студенттерді кәсіби қызметке неғұрлым тиімді дайындауға ықпал етеді.

Сонымен қатар, оқытушылардың практикалық тәжірибесі оларға саланың қазіргі тенденцияларын жақсырақ бағдарлауға және оқу бағдарламаларын еңбек нарығының өзгеретін талаптарына бейімдеуге мүмкіндік береді, осылайша түлектердің жоғары бәсекеге қабілеттілігін қамтамасыз етеді.

ББ бойынша осы көрсеткішті анықтау үшін мынадай құжаттар талап етілді: ЖЖОКБҰ кадрлар бөлімінен оқытушылардың жұмыс өтілі туралы бекітілген анықтама.

2025 жылғы рейтинг әдістемесіне сәйкес 2010 жылғы 1 қаңтар мен 2025 жылғы 1 мамыр аралығында практикалық тәжірибесі бар оқытушылар есепке алынады.

2-кесте. «Профессор-оқытушылар құрамының практикалық жұмыс тәжірибесі» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Практикалық жұмыс өтілі бар оқытушылар саны (айлар)		Балл
		саны	өтілі	
1.	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	3	563	3,59
2.	Каспий қоғамдық университеті	5	436	3,56
3.	Қ.Сәтпаев атындағы Екібастұз инженерлік-техникалық институты	4	572	3,47
4.	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	7	871	2,49
5.	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	3	171	2,20
6.	Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті	5	224	2,10
7.	Қ. Құлажанов атындағы Қазақ технология және бизнес университеті	8	775	2,00

8.	Рудный индустриялық институты	7	511	1,52
9.	Ө.А. Байқоңыров атындағы Жезқазған университеті	1	13	1,00
10.	Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті	5	138	0,73

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

2-кестеден көріп отырғанымыздай, рейтингке қатысатын ЖЖОКБҰ-ның барлығында ЖЖОКБҰ құрылымынан тыс жұмыс тәжірибесі бар оқытушылар бар. Бұл критерийдің көшбасшылары: Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті, Каспий қоғамдық университеті және Қ.Сәтпаев атындағы Екібастұз инженерлік-техникалық институты.

1.1.3 «Профессор-оқытушылар құрамының жетістіктері» критерийі

«Профессорлық-оқытушылық құрамның жетістіктері» критерийі білім беру бағдарламаларының сапасын бағалауда маңызды рөл атқарады, өйткені ол білім беру процесіне қатысатын мұғалімдердің кәсібилігі мен құзыреттілігінің деңгейін көрсетеді. Рейтинг әдіснамасына сәйкес, бұл критерий соңғы жылдардағы профессорлық-оқытушылық құрамның жетістіктерін жан-жақты бағалауға мүмкіндік беретін бірнеше ішкі критерийлерді қамтиды.

Атап айтқанда, 2015-2025 жылдар аралығында «Жоғары оқу орнының үздік оқытушысы» атағына ие болған оқытушылар есепке алынады, бұл олардың педагогикалық еңбегін ЖЖОКБҰ деңгейінде мойындағанын көрсетеді. Сол кезеңде «Үздік ғылыми қызметкер» атағын алған ПОҚ да ескеріледі, бұл олардың ғылыми зерттеулерге және академиялық қоғамдастықтың дамуына қосқан үлесін көрсетеді.

3-кесте. «Профессор-оқытушылар құрамының жетістіктері» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	«Жоғары оқу орнының үздік оқытушысы» атанған ПОҚ саны	«Үздік ғылыми қызметкер» сыйлығының иегерлері	Балл
1.	Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті	3	0	2,50
2.	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	3	0	2,50
3.	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	2	0	1,67
4.	Рудный индустриялық институты	2	0	1,67
5.	Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті	1	0	0,83
6.	Каспий қоғамдық университеті	1	0	0,83

7.	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	1	0	0,83
8.	Қ.Сәтпаев атындағы Екібастұз инженерлік-техникалық институты	0	0	0,00
9.	Ө.А. Байқоңыров атындағы Жезқазған университеті	0	0	0,00
10.	Қ. Құлажанов атындағы Қазақ технология және бизнес университеті	0	0	0,00

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

3-кестеден көріп отырғанымыздай, осы критерий бойынша Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті, Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті жетекші орындарға ие болды.

1.1.4 «Білім беру бағдарламаларын аккредиттеу» критерийі

Білім беру және кәсіптік ұйымдардың бағдарламаны аккредиттеуі бағдарламаның жоғары сапа стандарттарына сәйкестігінің көрсеткіші және оны ұлттық және халықаралық деңгейде тану және мойындау ретінде қарастырылады.

Дәл осы себепті ББ-ның мамандандырылған аккредиттеуден өткені туралы сертификаты сұралды. Бұл критерий бойынша балл білім беру бағдарламасы аккредиттеуден өткен мекеме мен аккредиттеуден өткені туралы сертификаттың жарамдылық ұзақтығына байланысты есептелді.

Ұсынылған мәліметтерге сәйкес, «Тау-кен ісі» ББ бойынша рейтингке қатысатын 10 ЖЖОКБҰ-ның 10-ы мамандандырылған аккредиттеуден өткен.

4-кесте. «Білім беру бағдарламаларын аккредиттеу» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Аккредитациялық орган атауы	Балл
1.	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	CAAAE	5,00
2.	Қ.Сәтпаев атындағы Екібастұз инженерлік-техникалық институты	IQAA	4,29
3.	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	CAAAE	3,57
4.	Ө.А. Байқоңыров атындағы Жезқазған университеті	IQAA	3,57
5.	Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті	IAAR	3,57
6.	Қ. Құлажанов атындағы Қазақ технология және бизнес университеті	IQAA	3,57
7.	Каспий қоғамдық университеті	CAAAE	3,57
8.	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	IAAR	3,57
9.	Рудный индустриялық институты	CAAAE	3,57
10.	Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті	IQAA	0,71

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

4-кестеге сәйкес, осы критерий бойынша келесі ЖЖОКБҰ алдыңғы қатардан көрінді: Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті.

1-диаграмма. Аккредиттеу органдары бөлінісіндегі аккредиттелген білім беру бағдарламалары

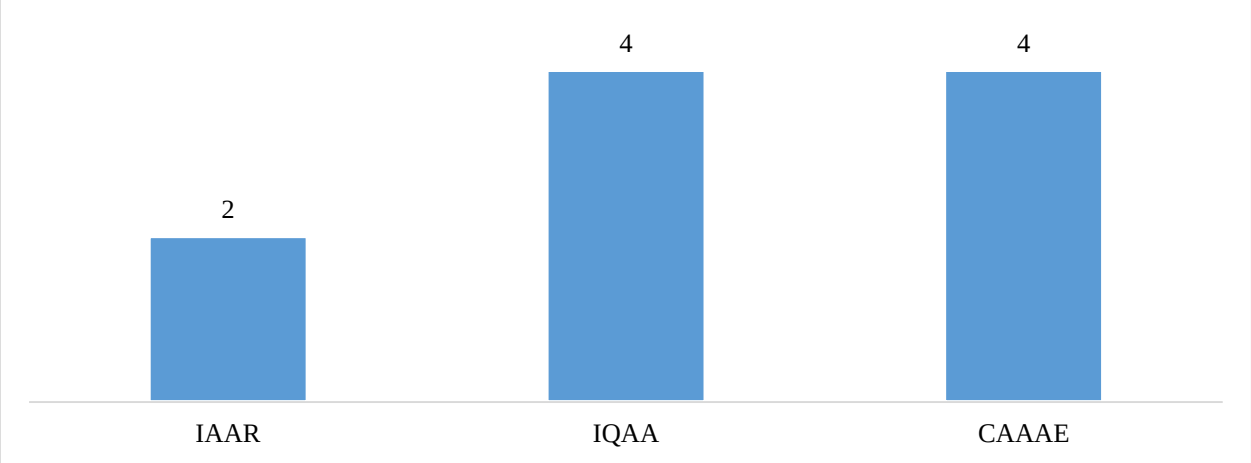

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

1-диаграммадан көріп отырғанымыздай, 10 ББ-ның 4-і IQAA - Білім сапасын қамтамасыздандыру бойынша тәуелсіз агенттігінде, тағы 4-і CAAAE - Орталық Азия білім жүйесін аккредиттеу қауымдастығында, ал қалған 2-і IAAR – Аккредиттеу және рейтингтің тәуелсіз агенттігінде аккредиттеуден өткен.

1.1.5 «Білім беру бағдарламаларының мазмұнын бағалау» критерийі

Тиісті салалардан сарапшыларды тарту арқылы білім беру бағдарламаларының мазмұнын бағалау білім беру сапасын қамтамасыз етудің маңызды құралы болып табылады. Кәсіби саласында терең білімі мен тәжірибесі бар сарапшылар оқу бағдарламаларының еңбек нарығының заманауи талаптары мен кәсіби стандарттарға қаншалықты сәйкес келетінін объективті бағалай алады. Олар мазмұндағы олқылықтарды анықтап, оқу жоспарларын жаңартуды және жаңа пәндерді немесе оқыту әдістерін енгізуді ұсына алады. Мұндай сараптамалық бағалау білім беру мекемелеріне бағдарламаларды өзгермелі жағдайларға бейімдеуге, мамандарды даярлауды жақсартуға және соның салдарынан түлектердің еңбек нарығындағы бәсекеге қабілеттілігін арттыруға көмектеседі. Сарапшыларды тарту сонымен қатар білім беру жүйесі мен индустрия арасындағы байланысты нығайтады, бұл жұмыс берушілердің қажеттіліктерін жақсы түсінуге және білім беру бағдарламаларының практикалық маңыздылығын арттыруға ықпал етеді.

Сарапшылардың ББ бағалауы мынадай критерийлер бойынша жүргізіледі:

1) ББ-ның тәжірибеге бағдарлануы – ББ-ның білім мен дағдыларды практикалық қолдануға қаншалықты бағытталғанын бағалау;

2) Пәндердің берілген оқу нәтижелеріне логикалық өзара байланысы және сәйкестігі – бағдарлама ішіндегі пәндер бір-бірімен және оқытудың соңғы нәтижелерімен қалай байланысты екенін талдау;

3) Пәндерді оқыту кезегінің мәнділігі/қисындылығы – бағдарламаның логикалық құрылымын, пәндердің қаншалықты материалды жақсы игеруге ықпал ететін ретпен ұйымдастырылғандығын бағалау;

4) ББ мазмұнының кәсіптік стандарттарға және/немесе еңбек нарығының талаптарына сәйкестігі – ББ-ның осы саладағы қолданыстағы кәсіби стандарттарға (олар бар болған жағдайда) және (немесе) қазіргі еңбек нарығының талаптарына қаншалықты сәйкес келетіндігін бағалау;

5) Элективті пәндер каталогы (ЭПК) және оның мәні – ББ икемділігі мен бейімділігін бағалау: элективті курстардың кеңдігі мен әртүрлілігі, сәйкес бағыттар мен мамандықтарды таңдау мүмкіндігі, студенттердің қажеттіліктері мен еңбек нарығының талаптарына сәйкестігі, тәжірибеге бағытталған және инновациялық курстардың болуын бағалау.

ББ мазмұнын бағалау жүйесі келесі диапазондар бойынша бөлінеді:

- Өте жақсы – 9-10 балл арасы;
- Жақсы – 6-8 балл арасы;
- Қанағаттанарлық – 4-5 балл арасы;
- Қанағаттанарлықсыз – 0-3 балл арасы.

5-кесте. «Білім беру бағдарламаларының мазмұнын бағалау» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Сарапшының орташа бағасы	Балл
1.	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	9,00	4,50
2.	Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті	8,80	4,40
3.	Рудный индустриялық институты	8,75	4,38
4.	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	8,60	4,30
5.	Қ. Құлажанов атындағы Қазақ технология және бизнес университеті	8,50	4,25
6.	Каспий қоғамдық университеті	8,50	4,25
7.	Қ.Сәтпаев атындағы Екібастұз инженерлік-техникалық институты	8,40	4,20
8.	Ө.А. Байқоңыров атындағы Жезқазған университеті	8,30	4,15
9.	Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті	8,25	4,13
10.	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	8,25	4,13

Дереккөз: «Атамекен» ҰКП мәліметтері

5-кестеде ББ мазмұнын сараптамалық бағалаудың қорытындысы ұсынылған, оған сәйкес жетекші орынды мынадай ЖЖОКБҰ иеленді: Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті.

1.2 «Білім беру бағдарламасының жетістіктері» критерийлер тобы бойынша талдау қорытындылары

1.2.1 «Академиялық ұтқырлық» критерийі

ЖЖОКБҰ студенттерінің белгілі бір уақыт кезеңіне елден тыс басқа білім беру немесе ғылыми мекемеге ауысуы студенттің жеке дамуы үшін маңызды және оған мәдени байуға мүмкіндік береді, сондай-ақ ғылыми зерттеулердің тиімділігін, түлектердің отандық және халықаралық еңбек нарықтарындағы бәсекеге қабілеттілігін арттырады, жетекші шетелдік жоғары оқу орындарының тәжірибесін зерделеу және игеру есебінен кәсіби құзыреттіліктерін жетілдіреді және т. б.

ЖЖОКБҰ да академиялық ұтқырлық бағдарламасын іске асыруды талдау мақсатында оқу орындарынан мынадай құжаттар талап етілді:

- академиялық ұтқырлық бағдарламасы шеңберінде студенттерді шетелдік оқу орындарына жіберу туралы ректор бұйрығының көшірмесі;
- академиялық ұтқырлық бағдарламасы шеңберінде шетелдік оқу орындарының студенттерін қабылдау туралы ректор бұйрығының көшірмесі.

ЖЖОКБҰ академиялық ұтқырлық бағдарламасы шеңберінде ұсынылған құжаттарды «Атамекен» ҰКП менеджерлері талдап, келесі қорытындылар жасады:

6-кесте. «Академиялық ұтқырлық» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ББ контингенті	Академиялық ұтқырлық бағдарламаларын қолданған білім алушылар саны	Балл
1.	Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті	426	3	5,00
2.	Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті	160	1	4,44
3.	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	385	2	3,69
4.	Рудный индустриялық институты	496	1	1,43
5.	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	139	0	0,00

6.	Қ.Сәтпаев атындағы Екібастұз инженерлік-техникалық институты	130	0	0,00
7.	Ө.А. Байқоңыров атындағы Жезқазған университеті	395	0	0,00
8.	Қ. Құлажанов атындағы Қазақ технология және бизнес университеті	485	0	0,00
9.	Каспий қоғамдық университеті	108	0	0,00
10.	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	100	0	0,00

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

6-кестеде көрсетілген мәліметтерге сәйкес, Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті ең жоғары көрсеткішті көрсетті.

1.2.2 «Білім алушылардың ғылыми-кәсіпкерлік бастамалары» критерийі

Қазіргі уақытта нарықтағы технологиялық даму ЖЖОКБҰ-да тиімді ғылыми-зерттеу процесін ұйымдастыруды талап етеді, тек жаңа білімді дамытуды ғана емес, сонымен қатар нарықта коммерциялық тұрғыдан дамыған, сұранысқа ие бизнес-идеяларды өндіруді талап етеді.

Студенттік бизнес-инкубаторлар мен зертханалар жастар ортасында кәсіпкерлік қызметтің оң бейнесін қалыптастырады, жастар арасында креативті және инновациялық әлеуетті іске асырады, сондай-ақ кәсіпкерлікке және инновациялық қызметке бағдарланған ұйымдар мен жастар қауымдастықтарын қолдайды, жастар кәсіпкерлігін ақпараттық, білім беру, қаржылық және мүліктік қолдаудың бірыңғай жүйесін құрады және қамтамасыз етеді. Бұдан басқа, жастарды кәсіпкерлік қызметке білім беру, әдістемелік және ақпараттық даярлауды көрсетеді, жастар құрған шағын және орта кәсіпкерлік субъектілерінің санын арттырады, жоғары білім, бизнес және өндірістік сала арасындағы өзара іс-қимыл мен әлеуметтік әріптестік үшін жағдайлар жасайды.

Сондықтан «Атамекен» ҰКП зерттеу бағытындағы пункттердің бірі ЖЖОКБҰ студенттерінің шығармашылық жетістіктерін дәріптеу және енгізу болып табылады.

Студенттердің ғылыми зерттеулерін талдау мақсатында оқу орындарынан электрондық форматта растайтын құжат (патент және авторлық құқық туралы куәлік) талап етілді:

Ұсынылған құжаттар негізінде келесі мәліметтер алынды:

7-кесте. «Білім алушылардың ғылыми-кәсіпкерлік бастамалары» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Ғылыми жобалардың атауы	Балл
1	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	Дөң тау - кен байыту комбинаты "Қазақстан Тәуелсіздігіне 10 жыл" атты кенорнын ашу және қазу технологиясын таңдау	5%
2	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	Технологические решения по креплению горных массивов в зонах повышенного горного давления позади лавы	1,81%

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

7-кестеде көрсетілген ЖЖОКБҰ-да түлектердің ғылыми жобаларының бар екендігі расталған: Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті, Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті.

1.2.3 «Магистратурада/резидентурада оқуды жалғастырған түлектердің үлесі» критерийі

Қазақстанда Еуропалық жоғары білім беру аймағына (European Higher Education Area (EHEA)) кіре отырып, кадрларды даярлаудың үш деңгейлі моделін: бакалавриат, магистратура және PhD докторантураны енгізуді қамтитын жоғары білім беру жүйесін айтарлықтай қайта құрылымдау жүргізілді. Бакалавриат аяқталғаннан кейін түлектердің одан әрі дамуы үшін әртүрлі мүмкіндіктері бар, мысалы, мамандық бойынша жұмыс іздеу, екінші жоғары білім алу немесе магистратураға түсу.

Магистратура біліктілікті арттыруда және таңдаған мамандығы бойынша білімді тереңдетуде шешуші рөл атқарады, бұл оны кәсіби қалыптасудың маңызды кезеңіне айналдырады. Жыл сайын магистрлік бағдарламалар барған сайын танымал бола бастады, ал магистрлер еңбек нарығында сұранысқа ие бола бастады, бұл қазіргі заманғы экономика жағдайында білім берудің осы деңгейінің өзектілігін көрсетеді.

Бұл критерий бойынша жиналған деректер 8-кестедегідей болды.

8-кесте. «Магистратурада/резидентурада оқуды жалғастырған түлектердің үлесі» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Магистранттар үлесі			Балл
		Түлектер саны	Түлектер арасында магистратурада оқуды жалғастырғандар саны	үлес %	
1.	Каспий қоғамдық университеті	10	2	20,0 %	5,00
2.	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	45	6	13,3 %	3,33
3.	Рудный индустриялық институты	16	2	12,5 %	3,13
4.	Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті	100	4	4,0 %	1,00
5.	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	33	0	0,0 %	0,00
6.	Қ.Сәтпаев атындағы Екібастұз инженерлік-техникалық институты	26	0	0,0 %	0,00
7.	Ө.А. Байқоңыров атындағы Жезқазған университеті	64	0	0,0 %	0,00
8.	Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті	47	0	0,0 %	0,00
9.	Қ. Құлажанов атындағы Қазақ технология және бизнес университеті	30	0	0,0 %	0,00
10.	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	156	0	0,0 %	0,00

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

8-кестеде осы критерий бойынша 2024 жылғы түлектерді талдау қорытындыларын көруге болады, түлектердің жалпы саны 527 болса, оның ішінде 14 түлек әрі қарай магистратурада оқуын жалғастырған, бұл 5% құрайды. Кестеге сәйкес магистратураға түскен түлектердің ең көп үлесі келесі оқу орнына тиесілі: Каспий қоғамдық университеті.

1.2.4 «Білім беру бағдарламасына оқуға түскен талапкерлердің ҰБТ орташа балы» критерийі

Ұлттық бірыңғай тестілеу (ҰБТ) – жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарына түсу үшін іріктеу емтихандарының нысандарының бірі.

Білім беру бағдарламасына оқуға түскен талапкерлердің ҰБТ орташа балы – жоғары ҰБТ нәтижелерін көрсеткен талапкерлердің көбінесе қай

ЖЖОКБҰ таңдайтынын анықтайтын көрсеткіш. Бұл көрсеткіш ЖЖОКБҰ деңгейін және талапкерлер арасында оның сұранысын анықтауға мүмкіндік береді.

9-кесте. «Білім беру бағдарламасына оқуға түскен талапкерлердің ҰБТ орташа балы» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Талапкерлердің орташа ҰБТ балы	Балл
1.	Ө.А. Байқоңыров атындағы Жезқазған университеті	80	2,86
2.	Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті	80	2,86
3.	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	65	2,32
4.	Қ. Құлажанов атындағы Қазақ технология және бизнес университеті	65	2,32
5.	Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті	63	2,24
6.	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	63	2,24
7.	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	62	2,22
8.	Рудный индустриялық институты	59	2,11
9.	Каспий қоғамдық университеті	58	2,08
10.	Қ.Сәтпаев атындағы Екібастұз инженерлік-техникалық институты	56	1,99

Дереккөз: «Ұлттық тестілеу орталығы» РМК

9-кестеде көрсетілгендей, ББ бойынша 2024-2025 оқу жылында жоғары оқу орнына оқуға түскен талапкерлердің орташа балы 65 балды құраған. Салыстырмалы түрде жоғары балл жинаған талапкерлер келесі ЖЖОКБҰ-ны таңдаған: Ө.А. Байқоңыров атындағы Жезқазған университеті, Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті.

1.2.5 «Шетелдік студенттердің үлесі» критерийі

Шетелдік студенттер өз елдерінде қазақ тілі мен мәдени дәстүрлерінің таралуына ықпал ете отырып, Қазақстандағы заманауи білім беру жүйесінің маңызды бөлігі болып табылады. Олардың еліміздің жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарында оқуы біздің университеттерге деген халықаралық сұраныс деігейін көрсетеді және олардың рейтингінің жоғарылауына тікелей әсер етеді.

«Шетелдік студенттердің үлесі» критерийі білім беру бағдарламаларының студенттерді шетелден тарту қабілетін көрсетеді. Бұл шетелдік студенттер үшін білім беру бағдарламалары мен жоғары оқу орындарының нақты тартымдылығын объективті бағалауға мүмкіндік береді.

Осы критерийді растау үшін ЖЖОКБҰ келесі құжаттарды ұсыну қажет:

- шетелдік студенттерді қабылдау туралы бұйрықтар;
- шетелдік студенттердің төлқұжаттарының көшірмелері.

10-кесте. «Шетелдік студенттердің үлесі» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Шетелдік студенттер үлесі			Балл
		ББ контингенті	Шетелдік студенттер саны	үлес, %	
1	Рудный индустриялық институты	496	20	4,03	5,00
2	Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті	426	9	2	2,62
3	Қ.Сәтпаев атындағы Екібастұз инженерлік-техникалық институты	130	2	1,54	1,91
4	Каспий қоғамдық университеті	108	1	0,93	1,15
5	Қ. Құлажанов атындағы Қазақ технология және бизнес университеті	485	4	0,82	1,02
6	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	385	3	0,78	0,97
7	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	139	0	0	0,00
8	Ө.А. Байқоңыров атындағы Жезқазған университеті	395	0	0	0,00
9	Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті	160	0	0	0,00
10	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	100	0	0	0,00

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

10-кестеде шетелдік студенттердің «Тау-кен ісі» ББ жалпы контингентіне қатынасын көруге болады, бұл 1,38% құрайды. Шетелдік студенттердің контингентке шаққандағы ең көп үлесі келесі оқу орнында анықталды: Рудный индустриялық институты.

1.3 «ЖЖОКБҰ жалпы көрсеткіштері» критерийлер тобы бойынша талдау қорытындылары

1.3.1 «ЖЖОКБҰ студенттері мен оқытушыларының арақатынасы» критерийі

Студенттер мен оқытушылардың арақатынасы ЖЖОКБҰ ұсынатын білім сапасына әсер ететін негізгі көрсеткіштердің бірі. Бұл критерий оқытуға жеке көзқарас деңгейін және әр студентке оқытушы тарапынан жеткілікті көңіл бөлінетін қолайлы білім беру ортасын құру мүмкіндігін көрсетеді.

Студенттердің оқытушыларға қатынасының төмендігі оқытушылар құрамы жеке кеңес беруге, жұмыстарды тексеруге, ғылыми зерттеулерді басқаруға және практикалық дайындыққа көбірек уақыт бөле отырып, оқушылармен тиімдірек әрекеттесе алуына көбірек мүмкіндік береді. Бұл әсіресе тәжірибеге бағытталған оқытудың жоғары дәрежесін және тереңдетілген зерттеулерді қажет ететін бағдарламалар үшін өте маңызды.

Ал бір ПОҚ шаққанда білім алушылар санының тым көп болуы оқытушыларға шамадан тыс жүктемелер артылатындығын көрсетуі мүмкін, бұл білім беру процесінің сапасын төмендетуі және студенттердің оқуға қызығушылығына теріс әсер етуі мүмкін. Қазіргі білім беру стандарттары мен еңбек нарығының талаптары жағдайында студенттер мен оқытушылар саны арасындағы оңтайлы тепе-теңдікті сақтау ЖЖОКБҰ бәсекеге қабілеттілігінің маңызды факторына айналады.

Осылайша, осы критерийді талдау оқу орнының оқу жүктемесін ақылға қонымды бөлуді қолдай отырып және оқыту сапасын қамтамасыз ете отырып, білім беру қызметтерінің жоғары деңгейін қаншалықты қамтамасыз ете алатынын бағалауға мүмкіндік береді.

Біздің тарапымыздан ЖЖОКБҰ-да ПОҚ сапасы бойынша берілген мәліметтерді тексеру кезінде мынадай нормативтік құқықтық актілердің іске асырылуы да ескеріледі: Сот төрелігі академиясын, әскери, арнаулы оқу орындарын, мәдениет саласындағы білім беру ұйымдарын қоспағанда, жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдары профессор-оқытушылар құрамының жалпы санын есептеу үшін білім алушылар санының оқытушыларға орташа арақатынасын бекіту туралы Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2018 жылғы 31 қазандағы № 606 бұйрығы (Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2018 жылғы 1 қарашада № 17670 болып тіркелген).

11-кесте. «ЖЖОКБҰ студенттері мен оқытушыларының арақатынасы» критерийі бойынша ЖЖОКБҰ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ЖЖОКБҰ штаттық ПОҚ саны	ЖЖОКБҰ контингенті	Бір ПОҚ-қа шаққандағы білім алушылар саны	Балл
1	Каспий қоғамдық университеті	312,00	4496,00	14	5,00
2	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	626,00	9112,00	15	4,95
3	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	457,00	7979,00	17	4,13
4	Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті	824,00	14443,00	18	4,11
5	Қ.Сәтпаев атындағы Екібастұз инженерлік-техникалық институты	82,00	1593,00	19	3,71
6	Ө.А. Байқоңыров атындағы Жезқазған университеті	67,00	1382,00	20	3,49
7	Рудный индустриялық институты	66,00	1602,00	24	2,97
8	Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті	226,00	5804,00	25	2,81
9	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	539,00	14379,00	26	2,70
10	Қ. Құлажанов атындағы Қазақ технология және бизнес университеті	186,00	5020,00	27	2,67

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

11-кестеде оқытушылардың ЖЖОКБҰ-ның жалпы контингентіне қатынасын көруге болады. Осы критерий бойынша үздік көрсеткіш Каспий қоғамдық университетінде тіркелді, ол университетте бір оқытушыға орташа есеппен 14 білім алушы келеді.

1.3.2 «Дәрежелі оқытушылардың үлесі» критерийі

Дәрежелі оқытушылардың үлесі профессор-оқытушылар құрамының академиялық біліктілігі мен кәсібилігінің маңызды көрсеткіші. Ғылыми дәрежесі (ғылыми дәрежесі және (немесе) философия докторы PhD/бейіні бойынша доктор (академиялық) дәрежесі және (немесе) ғылыми атағы және «өнер» кадрларын даярлау үшін «ҚР Еңбек сіңірген жаттықтырушысы» спорттық атағы) бар оқытушылар ЖЖОКБҰ-да білім мен ғылыми қызметтің жоғары деңгейін қамтамасыз етуде маңызды рөл атқарады.

Оқу орнында дәрежелі оқытушылардың едәуір санының болуы оның іргелі және қолданбалы ғылыми зерттеулер жүргізу, ғылыми әзірлемелердің нәтижелерін білім беру процесіне кіріктіру, сондай-ақ халықаралық ғылыми жобаларға қатысу мүмкіндігі туралы куәландырады. Бұл тез өзгеретін кәсіби

орта жағдайында жұмысқа дайын жоғары білікті мамандарды қалыптастыру үшін қолайлы жағдай жасайды.

Сонымен қатар, дәрежелі оқытушылар педагогикалық құзыреттіліктің жоғары деңгейіне ие, бұл оларға білімді тиімді жеткізуге, студенттерде сыни ойлау мен аналитикалық дағдыларды дамытуға мүмкіндік береді. Мұндай оқытушылардың жоғары үлесі оқу орнының академиялық стандарттарға бейілділігін және білім беру бағдарламаларының сапасын үздіксіз жетілдіруге ұмтылысын көрсетеді.

Бұл критерий ЖЖОКБҰ білім беру бағдарламаларының академиялық және кәсіптік даярлықтың қазіргі заманғы талаптарына қаншалықты сәйкес келетіндігі туралы қорытынды жасауға мүмкіндік береді, сондай-ақ оның ғылыми және білім беру орталығы ретіндегі беделін нығайтуға ықпал етеді.

12-кесте. «Дәрежелі оқытушылардың үлесі» критерийі бойынша ЖЖОКБҰ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ЖЖОКБҰ штаттық ПОҚ саны	Штаттық дәрежелі ПОҚ саны	Үлес, (%)	Бал л
1	Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті	824	447	54%	5,00
2	Каспий қоғамдық университеті	312	168	53%	4,96
3	Қ.Сәтпаев атындағы Екібастұз инженерлік-техникалық институты	82	40	48%	4,50
4	Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті	226	108	47,8%	4,40
5	Қ. Құлажанов атындағы Қазақ технология және бизнес университеті	186	88	47,3%	4,36
6	Рудный индустриялық институты	66	30	45%	4,19
7	Ө.А. Байқоңыров атындағы Жезқазған университеті	67	29	43%	3,99
8	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	539	207	38%	3,54
9	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	626	228	36%	3,36
10	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	457	158	31%	3,19

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

12-кестеде бұл ББ бойынша рейтингке қатысатын ЖЖОКБҰ-ның дәрежелі ПОҚ үлесі орта есеппен 44% құрайтынын көруге болады. Дәрежелі ПОҚ-ның ең көп үлесі мынадай ЖЖОКБҰ-да жұмыс істейді: Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті және Каспий қоғамдық университеті.

1.3.3 «Материалдық және оқу базасын дамытуға арналған шығындарды талдау» критерийі

«Материалдық және оқу базасын дамытуға арналған шығындарды талдау» критерийі білім беру процесінің қаржылық қамтамасыз етілуін және оқу орнының оқытудың негізгі аспектілеріне қаражат салуға дайындығын бағалауға мүмкіндік беретін маңызды көрсеткіштердің бірі. Бұл критерийде бағдарламалық қамтамасыз ету және кітапхана қорын дамыту шығындары ескеріледі.

Бағдарламалық қамтамасыз ету шығындары әртүрлі пәндерге арналған арнайы бағдарламалар, оқу процесін басқару жүйелері және оқытудың тиімділігі мен интерактивтілігін арттыратын басқа да цифрлық құралдар сияқты оқу процестеріне қажетті лицензиялық бағдарламаларды сатып алу және жаңарту шығындарын қамтиды. Бұл ББ өзектілігін сақтау және студенттерді заманауи технологиялармен жұмыс істеуге дайындау үшін маңызды.

Кітапхана қорын дамыту шығындарына студенттердің өзекті және сапалы оқу және ғылыми ақпаратқа қол жеткізуін қамтамасыз ету үшін қажетті жаңа оқулықтарды, ғылыми әдебиеттерді, электрондық ресурстар мен дерекқорларды сатып алу шығындары кіреді. Кітапхана қорын дамыту білімді тереңдетуге және ғылыми зерттеулер жүргізуге ықпал ететін академиялық ортаның маңызды құрамдас бөлігі.

13-кесте. «Материалдық және оқу базасын дамытуға арналған шығындарды талдау» критерийі бойынша ЖЖОКБҰ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ЖЖОКБҰ контингенті	Материалдық және оқу базасын дамытуға арналған шығындар көлемі (теңге)	Балл
1.	Ө.А. Байқоңыров атындағы Жезқазған университеті	1382,00	26140,00	5,00
2.	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	14379,00	23345,00	4,48
3.	Рудный индустриялық институты	1602,00	17301,00	3,36
4.	Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті	14443,00	13982,00	2,75
5.	Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті	5804,00	13040,00	2,57
6.	Қ.Сәтпаев атындағы Екібастұз инженерлік-техникалық институты	1593,00	10030,00	2,02
7.	Каспий қоғамдық университеті	4496,00	7381,00	1,52

8.	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	7979,00	7358,00	1,52
9.	Қ. Құлажанов атындағы Қазақ технология және бизнес университеті	5020,00	6715,00	1,40
10.	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	9112,00	4549,00	1,00

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

13-кестеде көрсетілген 1 студентке бөлінген қаражатты талдау бойынша келесі ЖЖОКБҰ жоғары нәтиже көрсетті: Ө.А. Байқоңыров атындағы Жезқазған университеті.

1.3.4 «Профессор-оқытушылар құрамының медианалық жалақысы» критерийі

«Профессор-оқытушылар құрамының медианалық жалақысы» критерийі оқытушыларды қаржылық қолдау деңгейін және жанама түрде оқу орнындағы білім беру процесінің сапасын көрсететін маңызды көрсеткіш. Медианалық жалақы – оқытушылардың жартысы жалақыны осы деңгейден жоғары, ал екінші жартысы төмен алатын бөліну нүктесі. Бұл көрсеткіштің орташа жалақыдан айырмашылығы, оған өте жоғары немесе өте төмен жалақы сияқты шекті мәндер әсер етпейді.

Медианалық жалақы деңгейі оқытушылардың мотивациясымен және олардың жұмысқа қанағаттануымен тығыз байланысты. Жалақының жоғары деңгейі университетке білікті мамандарды тартуға және ұстап қалуға мүмкіндік береді, ол дегеніміз оқыту мен ғылыми қызметтің сапасына оң әсер етеді. Лайықты жалақы алатын оқытушылар үнемі кәсіби дамуға, ғылыми зерттеулерге қатысуға және студенттермен белсенді қарым-қатынасқа ынталы болады.

Сонымен қатар, медианалық жалақы көрсеткіші ЖЖОКБҰ-ның қаржылық тұрақтылығын және оның басқа оқу орындарымен салыстырғанда бәсекеге қабілетті жалақы деңгейін ұстап тұру қабілетін көрсете алады.

Әдістемеге сәйкес осы критерийді саралау кезінде оқытушы жұмыс істейтін аймақтың күнкөріс деңгейі есепке алынады.

14-кесте. «Профессор-оқытушылар құрамының медианалық жалақысы» критерийі бойынша ЖЖОКБҰ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ПОҚ медианалық жалақысы (теңге)	Балл
1.	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	530045,0	5,00
2.	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	551412,1	5,00

3.	Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті	554746,4	4,18
4.	Каспий қоғамдық университеті	531702,5	3,83
5.	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	489515,0	3,72
6.	Рудный индустриялық институты	439193,0	3,20
7.	Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті	489887,3	3,15
8.	Қ. Құлажанов атындағы Қазақ технология және бизнес университеті	481000,0	3,06
9.	Қ.Сәтпаев атындағы Екібастұз инженерлік-техникалық институты	313148,5	1,18
10.	Ө.А. Байқоңыров атындағы Жезқазған университеті	326706,5	1,00

Дереккөз: ҚР ҒЖБМ мәліметтері

14-кестеде «Профессор-оқытушылар құрамының медианалық жалақысы» критерийі бойынша талдау нәтижелерін көрсетілген: «Тау-кен ісі» ББ бойынша ПОҚ орташа медианалық жалақысы 2025 жылы 470 735 теңгені құрады. ББ бойынша рейтингке қатысқан ЖЖОКБҰ арасында Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті – 530 045 теңге, Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті – 551 412 теңге көрсеткіштерін көрсетіп, алғашқы орындарды иеленді.

1.4 «Түлектердің мансаптық перспективалары» критерийлер тобы бойынша талдау қорытындылары

1.4.1 «Түлектердің жұмысқа орналасу деңгейі» критерийі

«Түлектердің мансаптық перспективалары» критерийлер тобы түлектердің еңбек нарығындағы бәсекеге қабілеттілігін көрсетеді. Топ үш критерийден тұрады: түлектердің жұмысқа орналасу деңгейі, түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығы, түлектердің медианалық жалақысы. Бұл критерийлер бойынша білім беру бағдарламаларының 2024 жылғы түлектері талданады. Олардың оқу бітіргеннен кейін, 2024 жылдың тамызынан 2025 жылдың шілдесіне дейінгі кезеңдегі зейнетақы жарналары арқылы талдау жүргізіледі.

«Жұмысқа орналасу деңгейі» көрсеткіші түлектердің еңбек нарығындағы бәсекеге қабілеттілігін тікелей көрсетеді. Бұл өлшем «тұрақты жұмыспен қамту» және «шартты жұмыспен қамту»болып бөлінеді.

Тұрақты жұмысқа орналасу – 2024 жылдың тамызынан 2025 жылдың шілдесіне дейінгі кезеңде қатарынан кемінде 3 ай тұрақты зейнетақы жарналарын алған жұмысқа орналастырылған түлектердің пайызын көрсететін көрсеткіш.

Шартты жұмыспен қамту – 2024 жылдың тамызынан 2025 жылдың шілдесіне дейінгі кезеңде тұрақты емес негізде зейнетақы аударымдарын алған түлектердің пайызын көрсететін көрсеткіш (яғни тұрақты жұмыспен қамту жағдайларын қоспағанда, тұрақсыз табыс).

Жұмыспен қамтылуды есептеу барысында тұрақты жұмыспен қамтылған түлектердің үлесі жоғары нәтиже береді.

Түлектердің жұмысқа орналасу деңгейін неғұрлым сенімді есептеу үшін жалпы түлектер санынан мынадай санаттар алынып тасталды:

- Магистратурада (резидентурада) оқуды жалғастырған түлектер;
- Шетел азаматтары;
- Декреттік демалыстағы түлектер;
- Мерзімді әскери қызметке шақырылған түлектер;
- Шетелде білім алатын түлектер;
- Шетелде жұмыс істейтін түлектер;
- 1-2 топтағы мүгедектігі бар түлектер;
- Күш құрылымдарының қызметкерлері;
- Жас ерекшелігіне байланысты есептелмейтін түлектер (1996 жылғы және одан үлкен);
- Қайтыс болған түлектер.

2-диаграмма. «Тау-кен ісі» ББ бойынша түлектердің жалпы саны мен құрамы

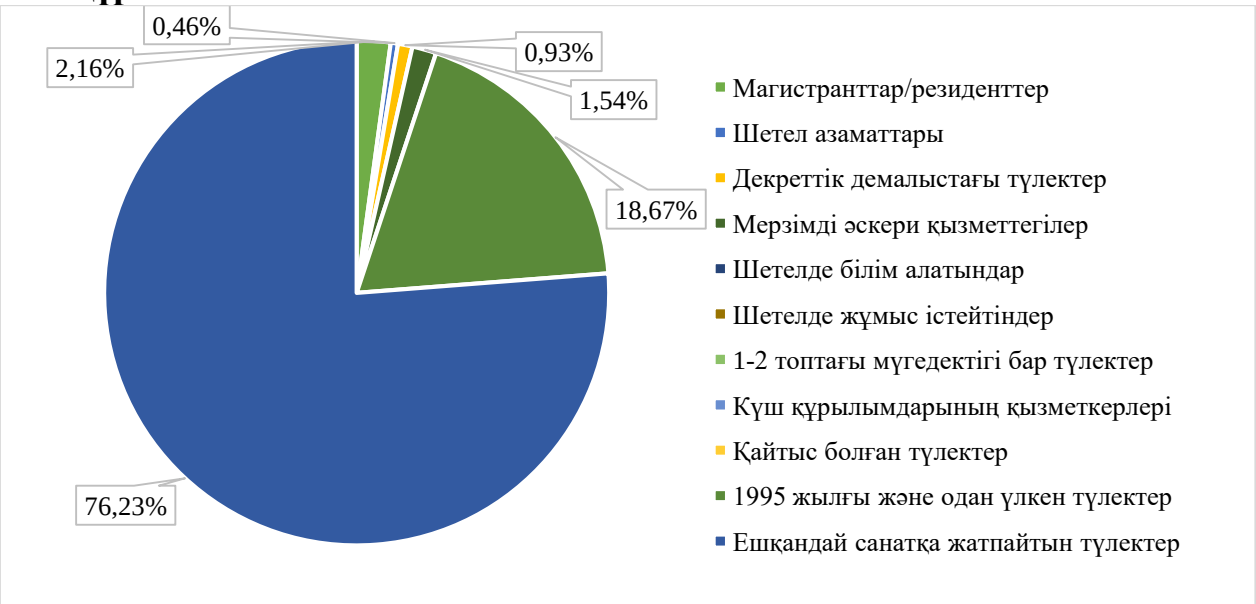

2-диаграммаға сәйкес ББ бойынша түлектердің жалпы саны 648 адамды құрады, оның ішінде: декреттік демалыста – 6; мерзімді әскери қызметке шақырылғандар – 10; магистратурада (резидентурада) оқуды жалғастырғандар – 14; шетел азаматтары – 3; 1995 жылғы және одан үлкен – 121.

15-кесте. «Түлектердің жұмысқа орналасу деңгейі» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Түлектердің жалпы саны	Жұмысқа орналасу деңгейі, %	Тұрақты жұмыс, %	Шартты жұмыс, %	Балл
1.	Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті	100	98%	86%	12%	4,54
2.	Ө.А. Байқоңыров атындағы Жезқазған университеті	64	91%	84%	7%	4,34
3.	Қ.Сәтпаев атындағы Екібастұз инженерлік-техникалық институты	26	84%	84%	0%	4,21
4.	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	45	95%	70%	25%	4,00
5.	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	33	93%	67%	26%	3,87
6.	Рудный индустриялық институты	16	92%	67%	25%	3,83
7.	Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті	47	84%	69%	15%	3,75
8.	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	156	88%	66%	22%	3,74
9.	Қ. Құлажанов атындағы Қазақ технология және бизнес университеті	30	88%	58%	30%	3,50
10.	Каспий қоғамдық университеті	10	80%	60%	20%	3,40

Дереккөз: ҚР ҒЖБМ мәліметтері

** - түлектер саны 5-тен аз болуына байланысты «түлектердің мансаптық перспективалары» тобы бойынша нәтижелері есепке алынбайды*

15-кестеге сәйкес, «Тау-кен ісі» ББ бойынша жұмысқа орналасудың орташа деңгейі 89% құрады. Жұмысқа орналасу көрсеткіштері жоғары ЖЖОКБҰ: Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті, Ө.А. Байқоңыров атындағы Жезқазған университеті. Соңғы позицияда Каспий қоғамдық университеті орналасты.

3-диаграмма. Түлектерің жұмысқа орналасу деңгейі

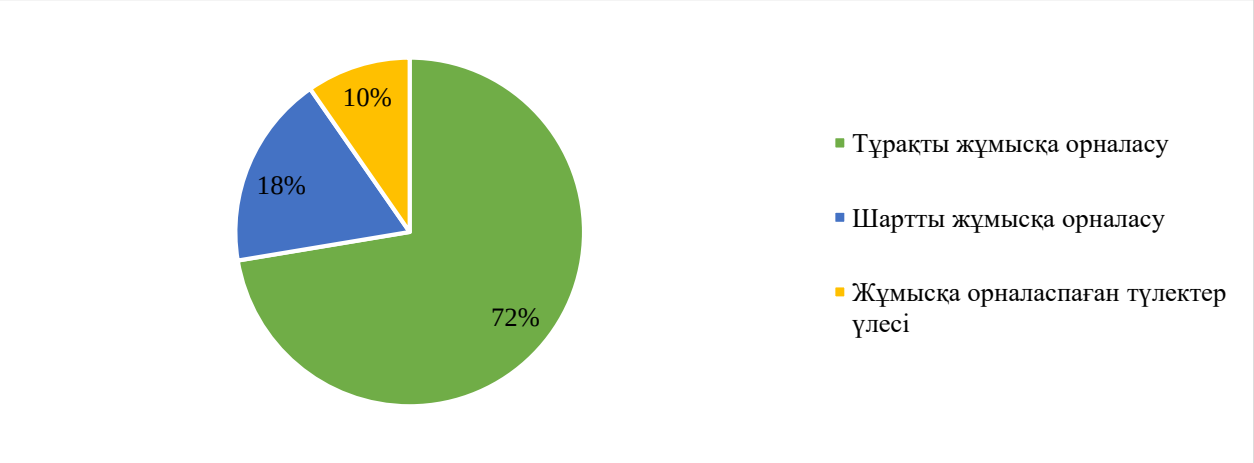

3-диаграммадан ББ бойынша түлектердің 72%-ы тұрақты, ал 18%-ы шартты түрде жұмыс істейтінін көруге болады. Түлектердің 10%-ы жұмысқа орналаспаған.

16-кесте. 2023-2025 жылдардағы түлектердің жұмысқа орналасу деңгейін салыстырмалы талдау

№	ЖЖОКБҰ атауы	Жұмысқа орналасу деңгейі, %		
		2023 ж.	2024 ж.	2025 ж.
1.	Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті	96%	90%	98,2%
2.	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	90%	89%	94,6%
3.	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	95%	80%	93,3%
4.	Рудный индустриялық институты	93%	92%	91,7%
5.	Ө.А. Байқоңыров атындағы Жезқазған университеті	92%	82%	90,9%
6.	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	84%	84%	87,8%
7.	Қ. Құлажанов атындағы Қазақ технология және бизнес университеті	-	83%	87,5%
8.	Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті	87%	74%	84,4%
9.	Қ.Сәтпаев атындағы Екібастұз инженерлік-техникалық институты	92%	92%	84,2%
10.	Каспий қоғамдық университеті	-	-	80,0%

Дереккөз: ҚР ҒЖБМ мәліметтері

16-кестедегі салыстырмалы талдауға сәйкес бұл критерий бойынша 2024 жылғы көрсеткіштермен салыстырғанда келесі оқу орындарының көрсеткіштері жақсарған: Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті, Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті, Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті, Ө.А. Байқоңыров атындағы Жезқазған университеті, Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті, Қ. Құлажанов атындағы Қазақ технология және бизнес университеті, Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу

университеті. Ал көрсеткіштердің 3 жыл бойы нашарлауы мынадай ЖЖОКБҰ-да байқалады: Рудный индустриялық институты.

4-диаграмма. 2023-2025 жылдардағы түлектердің жұмысқа орналасу деңгейін салыстырмалы талдау

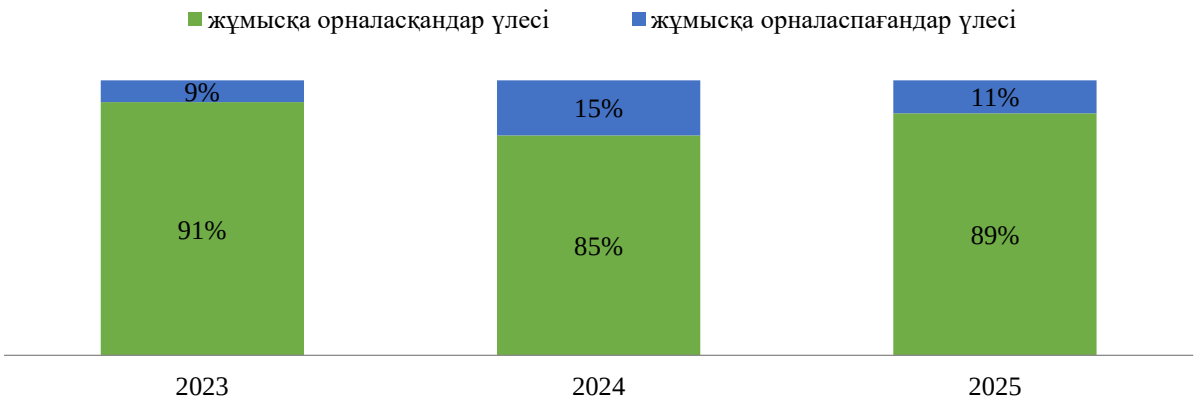

4-диаграмма еңбек нарығында ББ түлектеріне сұраныстың динамикасын көрсетеді. 2024 жылғы рейтингпен салыстырғанда осы критерий көрсеткіштері жақсарды: 2023 жылы жұмысқа орналасудың орташа деңгейі - 91%, 2024 жылы - 85%, ал 2025 жылы - 89% құрады.

1.4.2 «Түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығы» критерийі

Түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығы түлектердің оқуды бітіргеннен кейін қаншалықты жылдам жұмыс таба алатынын көрсететін маңызды көрсеткіш. Бұл көрсеткіш нақты білім беру бағдарламасы мен ЖЖОКБҰ дайындаған еңбек нарығындағы мамандардың сұраныс деңгейін көрсетеді.

Жұмыс іздеудің қысқа кезеңі түлектердің жоғары бәсекеге қабілеттілігін, оқу орнының жақсы беделін және білім беру бағдарламасының жұмыс берушілердің қажеттіліктеріне сәйкестігін көрсетеді. Жұмыс іздеудің ұзақ кезеңі түлектердің жеткіліксіз дайындығын, олардың дағдыларының еңбек нарығының талаптарына сәйкес келмеуін немесе белгілі бір салада жұмысқа орналасудың жалпы күрделілігін көрсетуі мүмкін.

Жұмыс іздеу ұзақтығын талдау білім беру ұйымдарына өз бағдарламаларының тиімділігін бағалауға және қажет болған жағдайда түлектердің жұмысқа орналасу нәтижелерін жақсарту үшін түзетулер енгізуге мүмкіндік береді.

17-кесте. «Түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығы» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Жұмыс іздеу ұзақтығы (аймен)	Балл
1.	Ө.А. Байқоңыров атындағы Жезқазған университеті	1,12	4,95

2.	Қ. Құлажанов атындағы Қазақ технология және бизнес университеті	1,32	4,85
3.	Қ.Сәтпаев атындағы Екібастұз инженерлік-техникалық институты	1,44	4,80
4.	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	1,59	4,73
5.	Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті	1,87	4,60
6.	Рудный индустриялық институты	2,23	4,44
7.	Каспий қоғамдық университеті	2,50	4,32
8.	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	3,00	4,09
9.	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	3,88	3,69
10.	Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті	3,92	3,67

Дереккөз: ҚР ҒЖБМ мәліметтері

** - түлектер саны 5-тен аз болуына байланысты «түлектердің мансаптық перспективалары» тобы бойынша нәтижелері есепке алынбайды*

17-кестеде түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығының нәтижелері көрсетілген. Келесі ЖЖОКБҰ-да түлектер 2 айдан аз уақыт ішінде жұмысқа орналасқан: Ө.А. Байқоңыров атындағы Жезқазған университеті, Қ. Құлажанов атындағы Қазақ технология және бизнес университеті, Қ.Сәтпаев атындағы Екібастұз инженерлік-техникалық институты, Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті, Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті.

5-диаграмма. 2023-2025 жылдардағы түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығын салыстырмалы талдау

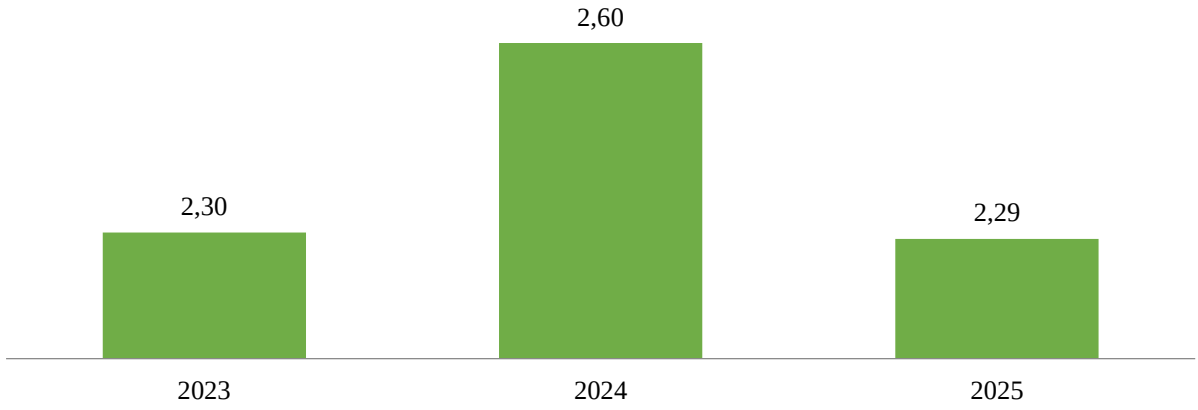

5-диаграмма еңбек нарығында «Тау-кен ісі» ББ бойынша түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығындағы өзгерістерді көрсетеді. Өткен жылдармен салыстырғанда осы критерийдің көрсеткіштері жақсарған. Бұл өзгерістер ББ түлектеріне сұраныс динамикасын көрсетеді. 2023 жылы жұмыс іздеудің орташа ұзақтығы 2,30 айды, 2024 жылы 2,60 айды, ал 2025 жылы 2,29 айды құрады.

1.4.3 «Түлектердің медианалық жалақысы» критерийі

Медианалық жалақы оқуды бітіргеннен кейінгі алғашқы жылы жұмысқа орналасқан түлектердің табыс деңгейін көрсетеді. Жоғары бастапқы жалақы көбінесе білім беру бағдарламасының сапасының және оны кәсіби ортаның мойындауының көрсеткіші.

Түлектердің медианалық жалақысы туралы мәліметтер оқу орнын таңдау кезінде талапкерлер үшін бағдар бола алады, өйткені олар осы бағдарламаның түлектерінің жұмысқа орналасу және лайықты жалақы алу үшін жақсы перспективалары бар екеніне сенімді бола алады. Сонымен қатар, медианалық жалақысы жоғары бағдарламалар жұмыс берушілердің де назарын аударады, бұл тез мансаптық өсу мен тұрақты жұмысқа орналасу мүмкіндігін арттырады.

Есепте соңғы үш жылдағы түлектердің медианалық жалақысының динамикасы қарастырылады, бұл еңбек нарығындағы трендтерді анықтауға және белгілі бір білім беру бағдарламаларының түлектерінің қаншалықты табысты екенін бағалауға мүмкіндік береді.

18-кесте. «Түлектердің медианалық жалақысы» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Медианалық жалақы, теңге	Балл
1.	Ө.А. Байқоңыров атындағы Жезқазған университеті	1096450,8	5,00
2.	Қ. Құлажанов атындағы Қазақ технология және бизнес университеті	409409,5	1,93
3.	Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті	363182,1	1,73
4.	Каспий қоғамдық университеті	353683,4	1,70
5.	Қ.Сәтпаев атындағы Екібастұз инженерлік-техникалық институты	293113,2	1,61
6.	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	292248,3	1,58
7.	Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті	291354,0	1,44
8.	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	248700,4	1,42
9.	Рудный индустриялық институты	248093,3	1,38
10.	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	172462,2	1,00

Дереккөз: ҚР ҚР ҒЖБМ мәліметтері

** - түлектер саны 5-тен аз болуына байланысты «түлектердің мансаптық перспективалары» тобы бойынша нәтижелері есепке алынбайды*

18-кестеде осы критерий бойынша талдау көрсетілген. Осы көрсеткіш бойынша көшбасшылар: Ө.А. Байқоңыров атындағы Жезқазған университеті. Ең төменгі көрсеткішті Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті көрсетті.

2 Білім беру бағдарламаларының қорытынды рейтингі

Білім беру бағдарламаларының қорытынды рейтингі білім беру процесінің сапасын, түлектердің еңбек нарығындағы бәсекеге қабілеттілігін, сондай-ақ жоғары оқу орындары қызметінің жалпы көрсеткіштерін көрсететін барлық критерийлерді жан-жақты талдаудың нәтижесі болып табылады. Бұл бөлімде критерийлердің бірнеше тобы бойынша бағалау негізінде қалыптастырылған «Тау-кен ісі» ББ бойынша қорытынды рейтинг ұсынылған: білім беру бағдарламаларының сапа көрсеткіштері, білім беру бағдарламасының жетістіктері, ЖЖОКБҰ жалпы көрсеткіштері, түлектердің мансаптық перспективалары.

2025 жылғы рейтинг жоғарыда аталған блоктар бойынша топтастырылған 17 критерий негізінде құрылды. Әрбір критерийдің жалпы бағалау процесінде оның маңыздылығын көрсететін белгілі бір салмағы бар.

Қорытынды рейтингтің негізгі мақсаты – талапкерлерге, жұмыс берушілерге және басқа да мүдделі тараптарға ақпараттандырылған таңдау жасауға көмектесетін білім беру бағдарламаларына объективті баға беру. Сондай-ақ, рейтинг нәтижелері ЖЖОКБҰ үшін өздерінің білім беру бағдарламаларын жетілдіру және олардың ұлттық және халықаралық деңгейлердегі бәсекеге қабілеттілігін арттыру бағытында бағдар бола алады.

19-кесте. «Тау-кен ісі» ББ бойынша қорытынды рейтинг

№	ЖЖОКБҰ атауы	ББ атауы	Жалпы қорытынды	Рейтингтегі орны
1.	Рудный индустриялық институты	Пайдалы қазбаларды өндіру	3,345	1/10
2.	Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті	Тау-кен ісі	3,334	2/10
3.	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	Тау-кен ісі	3,296	3/10
4.	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	Тау-кен ісі	3,258	4/10
5.	Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті	Тау-кен инженериясы	3,137	5/10
6.	Қ.Сәтпаев атындағы Екібастұз инженерлік-техникалық институты	Тау-кен ісі	3,132	6/10
7.	Ө.А. Байқоңыров атындағы Жезқазған университеті	Тау-кен ісі	3,127	7/10
8.	Каспий қоғамдық университеті	Тау-кен және мұнай-газ ісі	3,120	8/10
9.	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	Тау-кен ісі	3,002	9/10

10.	Қ. Құлажанов атындағы Қазақ технология және бизнес университеті	Тау-кен ісі	2,944	10/10

** - түлектер саны 5-тен аз болуына байланысты рейтингте орын алмады*

19-кестеде «Тау-кен ісі» ББ бойынша 2025 жылғы рейтингті талдау қорытындылары ұсынылған. Деректерге сәйкес, ТОП-3 құрамына Рудный индустриялық институты, Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті және Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті сияқты ЖЖОКБҰ кірді.

20-кесте. 2023-2025 жылдардағы «Тау-кен ісі» ББ бойынша рейтингтегі орындары

№	ЖЖОКБҰ атауы	Рейтингтегі орны		
		2023 ж.	2024 ж.	2025 ж.
1.	Рудный индустриялық институты	1/10	1/10	1/10
2.	Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті	3/10	2/10	2/10
3.	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	6/10	4/10	3/10
4.	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	8/10	8/10	4/10
5.	Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті	7/10	5/10	5/10
6.	Қ.Сәтпаев атындағы Екібастұз инженерлік-техникалық институты	5/10	3/10	6/10
7.	Ө.А. Байқоңыров атындағы Жезқазған университеті	4/10	6/10	7/10
8.	Каспий қоғамдық университеті	*	*	8/10
9.	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	9/10	7/10	9/10
10.	Қ. Құлажанов атындағы Қазақ технология және бизнес университеті	*	10/10	10/10

** - түлектер саны 5-тен аз болуына байланысты рейтингте орын алмады*
— - рейтингке қатыспаған

20-кестеде 2023-2025 жылдары «Тау-кен ісі» ББ бойынша рейтингке қатысқан оқу орындарының рейтингте алған орындары салыстырылды. 2023 жылы рейтинг көшбасшылары қатарында Рудный индустриялық институты және Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті болды. 2024 жылы көшбасшылар тізімі өзгермеді: Рудный индустриялық институты және Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті. 2025 жылы да көшбасшылар өзгеріссіз қалды. Екі жыл бойы Қ. Құлажанов атындағы Қазақ технология және бизнес университеті соңғы орындарды иеленді.

2025 жылғы білім беру бағдарламаларының қорытынды рейтингі Қазақстанның жоғары оқу орындары арасында «Тау-кен ісі» саласында мамандар даярлаудың әртүрлілігі мен сапасын көрсетеді. Талдау көрсеткендей, еңбек нарығының талаптары мен халықаралық стандарттарға

бейімделе отырып, өз бағдарламаларын белсенді түрде жетілдіретін білім беру мекемелері жетекші орындарға ие болды.

Рудный индустриялық институты және Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті сияқты университеттердің жоғары нәтижелері олардың бәсекеге қабілеттілігін және түлектерінің сұранысын растайды. Бұл оқу орындары түлектердің жұмысқа орналасу деңгейі, орташа жалақы және білім беру бағдарламаларының сапасы сияқты бірқатар критерийлер бойынша жоғары нәтижелер көрсетті.

Рейтинг нәтижелері талапкерлер, жұмыс берушілер және жоғары оқу орындары үшін құнды бағдар болып табылады, әрбір білім беру бағдарламасының мықты жақтарын анықтауға көмектеседі. Болашақта білім беру стандарттарын жақсарту және халықаралық ынтымақтастықты арттыру жөніндегі жұмысты жалғастыру Қазақстанның білім беру жүйесін одан әрі дамыту үшін маңызды қадам болады.

Қорытынды

2025 жылғы ББ бойынша білім беру бағдарламаларының қорытынды рейтингі Қазақстанның жоғары білім беру жүйесін жақсарту үшін елеулі жетістіктер мен салаларды анықтауға мүмкіндік берді. Рейтингте жетекші орындарды білім беру бағдарламаларының сапа көрсеткіштері, білім беру бағдарламасының жетістіктері, ЖЖОКБҰ жалпы көрсеткіштері, түлектердің мансаптық перспективалары сияқты критерийлер топтары бойынша жоғары нәтижелер көрсете алған университеттер иеленді.

Талдау көрсеткендей, рейтингтің жоғарғы қатарында тұрған ЖЖОКБҰ студенттерді теориялық біліммен ғана емес, сонымен қатар еңбек нарығында сұранысқа ие практикалық дағдылармен қамтамасыз ете отырып, өздерінің білім беру бағдарламаларын жетілдіру бойынша белсенді жұмыс істейді. Алдыңғы қатардағы жоғары оқу орындары жұмыс берушілермен өзара іс-қимылға және халықаралық сапа стандарттарын интеграциялауға ерекше назар аударатынын атап өту керек, себебі бұл олардың түлектерінің бәсекеге қабілеттілігін айтарлықтай арттырады.

Сонымен бірге, есеп назар аударуды қажет ететін кейбір кемшіліктерді анықтады. Мысалы, бірқатар ЖЖОКБҰ-да студенттердің академиялық ұтқырлығы мен ғылыми-кәсіпкерлік бастамалары, шетелдік студенттер үлесі бойынша төмен көрсеткіштер байқалады, бұл осы бағыттарды одан әрі дамыту қажеттігін көрсетеді. Сондай-ақ, оқу орындарының бір студентке шаққандағы қаржылық шығындар көлемінде айтарлықтай айырмашылықтар байқалды.

Рейтинг нәтижелері барлық мүдделі тараптар үшін маңызды құрал. Талапкерлер мен олардың ата-аналары үшін рейтинг оқу орнын таңдау кезінде бағдар, жұмыс берушілер үшін – мамандарды даярлау сапасының индикаторы, ал жоғары оқу орындарының өздері үшін – өз бағдарламаларын жақсартуға және бәсекелестік ортадағы позицияларын нығайтуға ынталандыру ретінде қызмет етеді.

Қорытындыны келесідей жасауға болады: елеулі жетістіктерге қарамастан, Қазақстанның жоғары білім беру жүйесі жаңғыртуды және жаңа сын-тегеуріндерге бейімделуді жалғастыруда. Әр ЖЖОКБҰ білім беру бағдарламаларының жоғары деңгейін қолдап қана қоймай, еңбек нарығындағы өзгерістер мен қоғамның қажеттіліктерін ескере отырып, оларды үнемі жақсартуға ұмтылуы тиіс. 2025 жылғы қорытынды рейтинг жаһандық аренада қазақстандық білім берудің сапасы мен бәсекеге қабілеттілігін арттыруға ықпал ете отырып, осы мақсаттарға қол жеткізу жолындағы маңызды қадамдардың бірі. Білім беру бағдарламаларын жетілдіруді жалғастыру және түлектерді тез өзгеретін әлемде табысты кәсіби қызмет үшін қажетті білім мен дағдылармен қамтамасыз ету үшін жан-жақты жұмыс жасау өте маңызды.

Қосымша 1

«Тау-кен ісі» ББ бойынша рейтингке қатысатын ЖЖОКБҰ тізімі

№	ЖЖОКБҰ атауы	ББ атауы
1	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	6В07201 Тау-кен ісі
2	Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті	6В07203 Тау-кен ісі
3	Қ.Сәтпаев атындағы Екібастұз инженерлік-техникалық институты	6В07212 Тау-кен ісі
4	Ө.А. Байқоңыров атындағы Жезқазған университеті	6В07203 Тау-кен ісі
5	Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті	6В07205 Тау-кен инженериясы
6	Қ. Құлажанов атындағы Қазақ технология және бизнес университеті	6В07219 Тау-кен ісі
7	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	6В07202 Тау-кен ісі
8	Каспий қоғамдық университеті	6В07252 Тау-кен және мұнай-газ ісі
9	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	6В07202 Тау-кен ісі
10	Рудный индустриялық институты	6В07214 Пайдалы қазбаларды өндіру